

ISBN 978-961-92520-3-1

Taras Kermauner

RSD

1991=1919=1945? 2

Vojaki in trpini

TAM ZA TURŠKIM GRIČEM

*Tam za turškim gričem,
tam je dost fantičev,
k' se za nas vojskujejo.*

*Tam so črni dimi,
tam se nič ne vidi,
kamor krogla prileti.*

*Krogla priletela,
v srce me zadela
in me močno ranila.*

Ljudska pesem

*Gospod, podaril si mi odpuščanje,
čez krotka usta vino si razlil,
da bi ljubezni Tvoje se napil,
da bi pozabil vse poti nekdanje ...*

*Naj čezme k Tebi hodijo ljudje,
naj mi obraz oskrunijo noge,
ubogih mojih bratov noge gnojne ...*

*In ko mi bodo sanje spet pokojne,
ne plaši v mojem vrtu zlatih ptic,
ki spale bodo v ognju perotnic ...*

*Tkanina revna sem, raztrgan prt,
pokapan z voskom umirajočih zvezd,
ki padajo od Tvojih miz v šelest
polnočnih ur in se solzečih trt ...*

*Bila kot jaz za večno smrt je žetev,
a Ti življenje si, svoboda, mir,
in vem, da vsakemu se rad deliš ...*

*France Balantič: **V ognju groze plapolam***

REKONSTRUKCIJA IN/ALI REINTERPRETACIJA
SLOVENSKE DRAMATIKE

VOJAKI IN TRPINI

1991=1919=1945? 2

Taras Kermauner

Samozaložba GolKerKavčLot
AVBER-HORJUL-LJUBLJANA-KRTINA
2009

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

821.163.6.09-2(086.034.44)

KERMAUNER, Taras

[Tisoč devetsto enaindevetdeset]

1991=1919=1945?. 2, Vojaki in trpini [Elektronski vir] / Taras Kermauner
; vsebine dram Alenka Goljevšček. - El. knjiga. - Avber [etc.] : Samozal.
GolKerKavčlot, 2009. - (Rekonstrukcija in/ali reinterpretacija slovenske
dramatike)

Način dostopa (URL): <http://www.kermauner.org/>

ISBN 978-961-92520-3-1

246522880

Taras Kermauner

RSD

1991=1919=1945? 2

Vojaki in trpini

RSD 98-003-2004

Izdal: Samozaložba GolKerKavčlot

Vsebine dram: Alenka Goljevšček

Računalniška postavitve: Vanja Blaznik, Andrej Lavrenčič in Ajda Kermauner Kavčič

Spletna publikacija: <http://www.kermauner.org/>

Dostopno tudi v Digitalni knjižnici Slovenije: <http://www.dlib.si/>

Spletno publikacijo je sofinancirala Slovenska akademija znanosti in umetnosti.

Copyright © by Alenka Goljevšček-Kermauner

IGRA RESNICE IN VIDEZA II (ob Borovih **Raztrgancih**)

1

Začenjam novo knjigo, dejansko, kot sem že napovedal, nadaljevanje tiste, ki jo zaključuje I. del razprave o Borovih **Raz(trgan)cih**. Šele ko sem prišel do konca te knjige, sem se zavedel, da naslov knjige terja obseg več knjig in da je zato najrazumnejše, če njen naslov RR v naslov Pniza. Naslov: **Ali je 1990-91 res 1918-19 in 1941-45?** je postal torej naslov Pniza, knjigo pa sem naslovil na novo: **Patrioti in pokvarjenci**. Pričujočo knjigo, ki **Patriote in pokvarjence (PaPe)** nadaljuje, torej tole, ki jo pravkar začenjam pisati, pa bom naslovil Dgč; kako, še ne vem, se za izbiro naslova še ne mudi.

Kot mi je v navadi - kot izhaja iz bistva **RSD**, ki je micelij -, označim v začetku vsake razprave kompozicijo ali same razprave ali pa celotne knjige, kadar je to potrebno. Zdajle je, ker začenjam novo knjigo; še posebej pa zato, ker jo začenjam na nenavaden način: z II. delom razprave, s katero prejšnjo knjigo (**PaPe**) sklepam: z nadaljevanjem ES analize Borovih **Razcev**, naslovljene **Igra resnice in videza (IgreVi)**. Razpravo bi zlahka v celoti uvrstil v **PaPe**; knjiga bi bila nekoliko obsežnejša kot običajno, a takih primerov pozna **RSD** že nekaj. Z delitvijo razprave v dve knjigi sem hotel knjigi na poudarjen način povezati, opozoriti, da gre dejansko za eno samo, da se tema nadaljuje, sicer prepleta, a okrog enotne osi; bravca sem želel tako rekoč prisiliti, da bere knjigi skupaj. Zdaj, ko sem prenesel naslov knjige v naslov Pniza, je poudarek, ki ga želim dati, še jasnejši. Številke poglavij bi lahko v **IgreVi II** štel naprej, začel torej s petim poglavjem, ker so štiri že v **IgreVi I**, a po pravkar danem pojasnilu to ni potrebno; naj bo, kot da začenjam znova.

Ko sem pisal **IgreVi I**, sem razmišljal, katere drame bi prišle za analizo teme v pošte. Veliko bi jih bilo, zato moram delati izbor. Upoštevati moram vse tri točke-bloke, ki sestavljajo naslov-temo Pniza, in jih tako povezati, da bodo izhajale ena iz druge; da bodo med sabo čim bolj - čim tesneje - v micelijskem Dia. Če že sam ne morem doseči Dia s soljudmi, z okoljem, naj ga iščem-najdem v SD. SD je nastajala - tudi - kot Dia, to je, vsaj meni, očitno. Skupne teme dajejo, vsaj v primeru, ki ga raziskujem, DbZg dogodki in to najpomembnejši za SZgo. Obdobja, ki sledijo tem dogodkom (20- in 30-leta, PoV, 90-leta), so v veliki meri odgovori na vprašanja, ki so jih zastavili ti dogodki oz. te tri točke, že reflektirani v sprotni SD. Še več, vmesna obdobja

problematizirajo te dogodke, teme, kakršne zastavijo sprotne drame, se poglobijo, omajejo, spodbijajo; na ta način se pripravljajo ne le nove teme, ampak nov dogodek. Ta raste iz nerazrešenih problemov prejšnjega dogodka ali prejšnjih faz (S)Zge. Šele če poznamo reakcije na dogodke, njihovo tematizacijo in HKD eksplikacijo, to pa delam ravno v **RSD**, lahko razumemo, zakaj so nastali, kaj jih je povzročilo, spodbudilo, kakšni so; nemogoče je, da bi nastali zgolj iz Konte. Konta je važna, a ni edina. Analiza si z njo ne more kaj prida pomagati, le ugotovi jo. Analiza pa lahko sijajno uporabi prejšnje analize dogodkov in tem, danih - ne le - v SD; **RSD** se omejuje na preučevanje SD, nekoliko pa upošteva tudi splošno in NarZgo itn.

Omenjene tri točke (18-19, 41-45 in 90-91) so optimalne za preučevanje micelijskega spleta-razvoja-dogajanja SZge, ki nikakor ni le ZgDbe, ampak obenem - za **RSD** pa je to daleč najpomembnejše - Zg Čla in ljudi, ki se dogajajo v DbZgi; tudi ZgDga, kar je moja posebna tema in os **RSD**. Med ZgDbe in ZgDga je vse polno zgodovin, ki se tičejo Raz plasti, Razrov, poklicev, Ideol, Rlg, akcij, IpK, Čl duševnosti, njenih načrtov in ciljev, fantazem in SSL, padcev in zmag, duhovnega zorenja, Nasta (B)SAPOEV itn. Vse to preučujem - jemljem za teme - v **RSD**.

Kompozicija **PaPov** se začinja z Dadnem, z novo Mōdovo Kodo **Podn(ajemnik)**; v nji je močno spodbito vse, kar se je dogajalo v SZgi do danes, torej tudi obe točki 18-19 in 41-45. Če bi bravec bral **Podna** izolirano, bi res ne imel več motiva za bivanje, ali pa le isti motiv, kot ga ima Dn Novakovih, primer PohlIde, ki je sama na sebi PohlKld, sestavljena pa iz več PohlPld. Izbral bi si lahko le to obliko Ža, ki je minitekma vsakogar z vsakomer, pa skupna - le v tem je še skupnost - želja izkoristiti-odstraniti iz tekme nekoga tretjega, ki je napoti vsej PohlDni. Takšna perspektiva, ki pa jo velika večina Slcev jemlje za primerno, edino njo vidi, je zame (za Dgfijo) nesprejemljiva. Kaže, kaj je Ž, če mu Čl ne doda smisla z lsem Dti. Ž samo na sebi je ogabna burka. To kaže tudi rezultat knjige **VMD**, v nji obravnavane drame, Gošina **Vas**, obe Dovjakovi, **Pip** in **Karuzo** itn. Treba je še kaj drugega kot zgolj Ž, ali pa je celo boljša S, če smem parafrazirati dilemo: ali zmaga (v Žu) ali S.

Obravnavo Špicevih **Patr(iot)ov** sem uvrstil tik za obravnavo **Podna** zato, da bi pokazal naivnost prve točke-dogodka (18-19), nedopustno enostavnost rešitve problema AMore Slcev in Čla, kakor je ne daje le dramatik, ampak je bila Tip za Slce v tistem času-trenutku evforije ob nekakšni realizaciji Majniške deklaracije, bolje: ob veri v to, da se je realizirala. Ista vera se je obnovila 41-45 in 90-91, Pek Pav je celo prebral pred Lj univerzo novo Majniško deklaracijo, s čimer je bilo poudarjeno, da gre za dokončno izpolnitev linije, ki se je prav tako začela z manifestacijo na Kongresnem trgu, ko je nadporočnik Rostohar prelomil svojo Vojsabljo, nadaljevala z govori Kidra, Vidmarja, Župančiča itn. z istega balkona iste stavbe. SND je bila 91 res dosežena, ne pa tisto, kar so Nclideologi konotirali; ne le PavZlc, enako STH in večina SZSL Slčkov, zmerom znova pričakujočih vrnitev (nekoč že obstoječega, a izgubljenega) paradiža. (Jaz sem bil med redkimi, ki sem držal do te SZSL fantazme Krit distanco, glej moje Tarazprave, recimo o **Tugih**.)

Po 90-91 - v 90-ih letih - se je ponovila situacija iz 20-ih let pa iz PoV dobe, od 55, posebno pa od 65 naprej, od **Žoge**, **Potovanja**, **Norcev**, **Triptiha**

naprej. V DbZgi je bilo marsikaj storjeno, Slci smo se znebili paternalističnih Avscev in BarSrbov, problem Čla, ki ga je posebej Rad zastavila SIZ-SD-20, pa ni bil rešen; nasprotno, 20-leta so še dajala Db perspektivo, SD-30 jo je konkretno artikulirala, s pripravo lReve, 90-leta pa te iluzije nimajo več, nadaljujejo spoznanja SIZ-SD RMg tipa, ki vršiči v cinizmu RudD in AD FiLD. Mödove, Fritzove, MatZupove Kode so Rce FiLD, variacije nanjo, Počkova in še mnogi vračajo SeH, InH; ali epigonstvo ali regres, nazadnje je oboje isto. Razen Gošine **Vasi**, D(ovj)akoveD in MuckoveD niti do Rad MePa ne pridejo, obesijo se na ugajanje publiki, kar daje njihovim tekstom potezo ne le lahkotnosti, neodgovornosti, Heda, ampak lažnivosti, Prikra resnice. MatZup itn. skušajo ugajati publiki s tem, da igrajo Nih. Publika čuti, kaj počnejo: da je njihov posel le igra (IVJ), ki pa daje možnost Uža, s tem nadaljevanja samega Ža. S stališča DgĚte je to sleparija, s stališča DaSIZi pa način preživetja, prilagoditev na Trgsistem miniKpla.

Na **Patre** sem neposredno vezal dramo istega avtorja, Špic(arj)a, **Os(vobojen)ce**. Špic je menil, da je v **Patrih** obračunal z avstrijakanti-Klci; da je problem rešen, ker so prevzeli novo Ideaoblast Libci, narodnjaki, tapravi. Kmalu ugotovi, da se pričakovanje ni udejanjilo. Klci so se revitalizirali, zlo se je vrnilo, treba je bilo (po)ls novo rešitev. To najde Špic v prehodu od SNcla **Patrov** - ki je sicer tudi JNcl, a med obema ni razlike -, k JNclu, ki pa je že v nasprotju s SNclom. SNcl zdaj zastopajo Klci, z novega Špicstališča je reakcionaren, lokalističen, separatističen; Špic pristane na velikoSrb Idejo, na kraljev monarhofz, skoraj na novo Vojrešitev problema. Ker se s civilno parlamentarnimi sredstvi problema ni dalo rešiti, mora gordijski vozec presekat meč, tega pa - naj - vihti Kralj, po imenu Aleksander, s tem novi Aleks Veliki. Špic noče vedeti, da je ta Aleks že lik, kakršnega poda ViKavč(ič) v drami **Aleksander Veliki**, despot, tiran, nasilnik, Db, ki ji vlada, pa v Morrazkroju. To zgodbo-resnico podaja SD-30, ki jo obravnavam drugje v **RSD**, recimo Ingoličeve **Krape**, Roševe **Mokrodolce**, JKranjca **Meglo** itn, glej knjigo **GoDo** kot 9. v **RSD-03**. Nadaljevanje SD (SD-30) pokaže, da je bila smer Špicevega lsa rešitve najbolj napačna.

Za **Osce** sem uvrstil **Sty**. S tem sem hotel podčrtati paralelo med dogajanjem v 20-30-ih letih in po 90-ih. Ptja je enako kot kralj Aleks Karadjordjević uvedla teror, le da namesto monarhofza nekak monarhoNcz, novi monarh se je imenoval Tito, v Slji KaKi, nazadnje - v precej zmanjšani meri - Popit. Ta teror se je razpuščal v samorazkroju Slcev, podajala ga je RMg, od **Norcev** do **Altamire**. Po 90-91 se diktatura ni obnovila, prišlo je - prvič do PriPra - LD, razkroj Slcev (Čla) pa se je le še stopnjeval. Rešuje se s preusmeritvijo v Vit tržne tekme, te pa razkroj Ěte, Os(ebnost)i, značajev, smisla ne moti, nasprotno, od njega živi. **Sty** je resnica posledic dogajanja od 18-19 naprej, dejansko pa že od 1848, od **Ivanke**, celo od **MicMata**. Möd skuša problem omiliti s SeHom oz. z regresom v Morz (moralizem). Povsem neučinkovito, brez utemeljitve v resničnosti, le Pvt SZSL-alibi.

Z obravnavo **NaPolu** še enkrat vračam točko-dogodek 18-19. Skušam pokazati, da ni šlo le za Špicevo Indivstališče ali mnenje, ampak za splošno gibanje; zato bom še obravnaval drame, ki uprizarjajo ta dogodek. **NaPolu** namreč ne rešuje problema enoumno s Triumfom Juge-Slje in RPPa, kot **Patri** in **Osci**; drama je soočena z dejstvom Itokupacije celotne Prske, odtod napoved

hudih težav, celo Trage, Nartelo je razkosano. Kaj se dogaja na Prskem v 20-ih in 30-ih letih, uprizarjajo druge drame, Bevkov **Kajn**, drama(tizacija) **Čedermac**, Kosmačev filmski scenarij **Tistega lepega dne**. Prska enako in še bolj kot JugoSlja teži v NOB, oba dela SNara se 41-45 najdeta v istem položaju, v isti Dbi, lti zasedejo še tim. Lj pokrajino, Nemci, Kulmerjevi dediči, pa ostale dele. Slici, ki se borijo zoper AD, vsiljujočo se v SIZ-SD-20 in 30, glej GrumD, **Zastore**, najdejo rešitev-izhod v NOB-LRevi. Kot sem že ES podrobno obravnaval **Kajna**, deloma tudi **Tistega lepega dne (Pesem in pevce, PiP)**, sem tudi nekaj NOBD, ki se loteva istega dogodka-teme, Javorškovo **Odločitev**, Cajnkarjevo **Za svobodo**, Bevkov **Trst**, tudi tiste, ki razširjajo NOB na ostalo Sljo, Zupovo **Roj(stvo)**, Miheličeve **BSSvet** itn. Za zadnjo dramo v **PaPih** sem izbral Borove **Razce** prav zato, da bi na najbolj znani NOBD pokazal rešitev problemov ne le okupacije in Trpa SNLa pod NczNemci in Fzlti, ampak tudi rešitev, ki je bila bistveno bolj HKD in Rad, bolje pripravljena in izvršena kot tista 18-19. Dogodek 18-19 je zalotil Sice precej nepripravljene, dogodek 41-45 ne; vsaj Ptje ne, tej pa se je posrečilo zbrati okrog sebe večino SNLa, ga usposobiti za Vojboj; tega ni bilo - ni moglo biti - ne v **Patrih** ne **NaPolu**. Še z mnogo večjo vero se je 1945 zdelo, da je končno napočil čas - Ve - paradiza na zemlji. Pokvarjenci so bili likvidirani, PVD, ostali so (skoraj) le še PriPra Patri, ne Libci iz **Patrov**, ki so se kaj kmalu skvarili v oblastnike. **Razci** verujejo, da bodo Prti po bistvu Dgčni od Libcev iz 18-19. Kako verujejo, bo pokazala analiza Ruta in Mihola v II. delu razprave **IgReVi**. S tem bo dan nov začetek, tedaj smatran kot Abs nov, kot NSvet, Noštvo. Nato pa bom razvijal temo naprej in seveda nazaj, do 18-19, pokazal, kaj se je dogajalo po 45, po zmagi **Razcev**, tj. Prtov, tj. Ptje.

Navajam svoj projekt, bravec pa iz izkustva ve, da se ga ponavadi ne držim do kraja zvesto; vendar to zdaj ni važno, rad bi nakazal smer in pomen analize oz. kompozicije Pniza **19-19**. (Moral bi ga pisati 19-19-19, a skrajšujem.) Ni toliko važno, katere drame bom izbral za ES analizo, važno je, da podam smer.

Najprimerneje bi bilo, če ostanem pri istem dramatiku, ki je ustvaril **Razce**; če se bo pokazala kaka sprememba pri njem, bo to najbolj avtentičen dokaz za mojo tezo oz. potrditev mojih ES analiz iz **IgReVi**. Prva PoV Borova drama je **Vrnitev Blažonovih (Blaži)**. Bor odkrije, da z likvidacijo Ferl(ež)a še ni vse urejeno. Reakcija na vasi ni sestavljena iz medNac pustolovcev a la Ferl, ta je prišel v vas od zunaj; reakcija je avtohtona, vodijo jo - iz lastniškega interesa - domači kulaki, Kofol, in KC, Župnik. NOB je sicer zmagala, LR pa ne. V **Razcih** LR ni bila eksplicirana, v **Blažih** pa je prišla v prvi plan, kar je bilo skladno z napovedmi SD-30, **Punte**, **Kreatur**, **KoVide**, **Stvari**. **Blaži** ne uvajajo nekaj novega, le zvesteje obujajo obojnost akcije Prtov MV-II, ne le NOB, ampak tudi RB oz. LRevo. Spor, znan iz **Razcev**, je še zaostren, zato se zdi zmaga v njem še toliko bolj trdna. Pa je res? Počakajmo še nekaj let.

Še pred iztekom prvega PoV desetletja napiše Bor **Kolesa teme**. Zaskrbljen je; nič ni pomagalo, da je ljudoblast odvedla kulaka in farja, ju - najbrž - obsodila na primerni kazni, zaslužila sta si jo, RPP mora veljati! Znova so se pojavili Neg tipi, MV kolaboranti, udje PlaGa, skrivači, barabe, Koritniki, tj. ljudje, ki jih vabi polno korito, povzpenjajo se po Db lestvici, z nje odrivajo poštene Prte. **Kolesa** K-da obnavljajo SD-30 in napovedujejo SD-90, MödD ipd.

So vezni člen med obema točkama. Kar je najbolj grenko: ugotavljajo, da NOB-LR vendar nista rešili vseh problemov, paradiz se ni obnovil, hudič spet deluje, ima celo mlade. Kako in odkod, Ptj oblast je vendar uporabila Maksredstva za iztrebljanje ljulke, Goli otok, vsesplošni teror v Dbi? Še malo, pa bo spet imel prav Can s svojo MorDbKritD, z **Blagrom** in **Kraljem!** Se je SDb res v temelju spremenila in gre le za trebljenje preostankov PV RazrDbe, ali pa se vrača PV RazrDb sama?

Če Bor ni hotel dati jasnega odgovora oz. se je odločal za prvo Rco, če je še zmerom verjel v Zgizrednost NOB-LReve, pa tega nikakor ne moremo reči za Filipčiča, rojenega Prt Čtku (nekakšnemu Boru, tudi Prcu) v času med **Blaži** in **Kolesi**. **Altamira**, kot ostale FiLD in SPD, ugotavlja kolaps NOB-LReve, njeno Tot izjalovitev, RR SDb v kaos, korupcijo, nesmisel, mlade Gene se drogirajo, očetov Prtov-Herov ne spoštujejo, vse leze v AD. Kot da ni bilo nobenega razvoja od **MicMata**, pa še ti dve drami sta bili SSL, zavlada je spet PI, Tulpenheim in Monkof, Zapli, zajedavci, pokvarjenci, baron Naletel, despoti, a kot baron ne več učinkoviti, kakršni so bili Stltirani PoV, Kreon v **SAnti** ali še slabši, Rdeče zveri iz **Vsta**. SSS so to novo SI PI, ki je LumPI, klošarji, preoblečeni v uradnike. Katastrofa.

File ugotavlja to za PoV SDb, kakršna je bila do 90. Rud(olf) - v farsi **Na možganih rado spodrsne** - pa potegne isto ugotovitev še na točko-dogodek 90-91, na samo 10-dnevno vojno, ki se ji ne le posmehne, povsem jo spodbije, kot File Prte (partizanščino) in sploh vso ČIZgo, glej njegovega **Sužnja akcije** iz 90-ih let. Dosežena je najnižja točka SZge-SIZi; kot da so **Zastori** najbolj resnična podoba Slova - Čloštva -, le da so iz Trage RR v Kodo, v burko, ki niti črna groteska ni več, le Strš na štrbunk, skoz katerega pada vse v črno luknjo PzMa-niča.

Bodo razprave o teh petih dramah zapolnile obseg druge knjige v Pnizu **19-19?** Smem ostati pri tako grozoviti liniji, kakršna se - mi - je zarisala med **Razci** in **Možgani?** V tej-takšni načrtovani - morebitni - knjigi manjka drama iz točke 18-19. Zato bi v naslednji - tretji knjigi v istem Pnizu upošteval več prav teh. Začel bi z analizo lahove drame **Na narodni praznik**, 1928, in Komanove **Krst Jugovičev**, 1931, obe podaljšujeta 18-19 v konec 20-ih let, obe sta prepojeni z Ideolo JNcl kot velikosrbstva, v duhu Špicevih **Oscev**. Nista bili uporabljivi ne 41-45, razen za JNcl Libce, Joža J. Lovrenčiča in njegovega SPED **Izdajalca**, ne 90-91, saj je prišlo tedaj celo do vojne z JugoSrbstvom, Lah in Komanova pa slavita JugoSrb Kralja in Džo. Da pa ne bi bravec pomislil, da je imel dogodek 18-19 le ta pomen, da se je mogel razvijati le v to smer, sem kot naslednjo dramo predvidel Vugovo **Maistrovo najdaljšo mariborsko noč**, napisano za obletnico znamenite noči novembra 1918 leta 1988, uprizorjeno kot TeVe drama 1989, torej tik pred novim dogodkom, ki pa je bil Ansrbski. Vuga ne prehaja kot Lah in Komanova, čeprav je iz Libnarodnjaške Dne, v JNcl, ampak poudarja SNcl, na tem pa bazira 10-dnevna vojna in dogodek 91. Kar Vuga utemelji, Rud - z **Možgani** - spodnese.

Vuga pa napiše tudi dramo, ki obravnava Not duševne probleme Prtov, ki so MV-II kot visoki Ptjfunkcionarji mučili in klali Sže, Ferle; RutMih v **Razcih** jih le - in še to v skrajni sili - pobijejo, medtem ko Maronij v **Pilli**, le transponirano v rimski čas, muči sistematično, kot oblast. Vuga je 1990 Prte iz upornikov, ki so sami preganjani, **Razci**, RR v oblastnike. Obnovil je njihovo

Trp zaradi pekoče vesti, kakor ga je uprizoril že Mrak v **Procesu**, v vseh treh glavnih likih trilogije, v Judi iz Kariota, v Kajfi in Pilatu. S tem je še dodatno sesul Etveličino PrtPtj gibanja. V Maroniju je naslikal Pir(jev)ca-Ahaca, Zupovega Prila in predmet Borove Demonace v **Šoli noči**. **Pil(la)** tako povezuje Bora in Zupa, ki je bil Pirčev najboljši Pril; če bi ga poznal, bi ga Bor verjetno tudi vtaknil v **Razce**, poleg Ferla, a enako pokvarjenega, kot je Ferl.

Knjigo bi končal s Pirčevo dramo **Ljudje v potresu**, 1947. O nji sem sicer že objavil - v koncu 80-ih let - ES analizo, zdaj bi ji dodal še Kar. Po eni strani se veže **Potres** na **Pillo**, s tem na **Šolo noči** in **Razce**; Bor je bil v 70-ih letih najbolj surov nasprotnik Pirca. Na drugi pa podaja Pirc v **Potresu** Dgč izhod iz nastajajoče tikPoV situacije, ki ni bila vseč ne Boru ne Pircu, a jo je prvi reševal z uvajanjem Stla, drugi s cheguevarovsko zamislijo permanentne lReve Rom značaja, ne kot terorja Dže, prej v duhu trockizma, s čimer je dal osnovo za podobne pojave kasneje; nekoliko v MGG, a v tej trockizem ni prodl, bolj pa v Gene JašZlca, kjer pa se je že RR v Pstrockizem, v PslRevo, saj se je že umestil v RMg, v Dvarhemodel, s čimer se je derealiziral. A kaj je še trockizem oz. permanentna LR kot avantgardizem v Dbi, če izgubi stvarnost, kri, žrtvovanje, če postane le še namesto ldeje fantazma-želja, IVJ? Zadnja še nekoliko PriPra trockistična SD je Rožančeva **Greda**, ob istem času napisani JovNorci so že spodbitje Pritrockizma, že Lud. Takoj za tem naredi vse - tudi lRevo - Rud za predmet Ire in Gleda, tudi Husa kot zgled za upornike, **RudVeronika**; JašZlci morajo postati Poliki, Libci, oblastniki, ki pa so posebej nagravžni, ker se maskirajo z Eto. Pirc, ki ga JašZlc nikoli ni maral, spoštoval - Posn je le svojega fotra (tatota) ĆirZlca -, je plačal svoj trockizem z enim letom PoV zapora, Rožanc z dvema letoma in kasneje z nenehnimi šikaniranjem, celo omejevanji PvtSve, JašZlc pa je postal tisto, kar mi je najmanj vredno: ŽurPolik; Posn ga PePKo, a manj uspešno, bolj zavrto (SZ).

Tretja knjiga Pniza **19-19** bi se tako začela z JNclom, **Praznik**, in končala z InterNaclRevo, **Potres**: ker pa takšna premica ne more biti moje sporočilo - sporočilo Pniza -, bi bila (bo) potrebna še četrta knjiga. A kje je konec, saj vsaka stvarna PD usmerja nekam, kar ne ustreza liniji **RSD**, ki je pot v Dt? Vsak konec vsake knjige, vsakega Pniza in niza je le začasen, je le začetek novih prevezav. V pričujočem Pnizu skušam podati predvsem zveze med tremi točkami-dogodki (18-19, 41-45 in 90-91) oz. posledicami, ki izhajajo iz teh dogodkov (20- in 30-leta, PoV, 90-leta). **Potres** je že pisan iz spoznanja o neuspelosti lReve, a konec **Potresa** še ohranja vero, da je LR mogoča na interNac - svetovni - ravni; Priž sesuje tudi to vero, glej **Legendo o svetem Che**. Tudi ta drama omogoča nastanek RMge oz. vserezakroja (SZ in AD), **Sužnja akcije** in **Altamiro**. Nikjer pa ni rečeno, da se Db - tudi SDb - ne bo spet tako zreducirala, izgubila še tisto ARF-AK, ki jo ima - a jo postopoma v DaSD izgublja -, in se vrnila k slaboumno poenostavljeni veri (verjetju) **Patrov** ali fanatizmu **Blažev**. Zmerom so Strno mogoče vse poti, vse razvezave in prevezave, preokreti na glavo, preskoki, nesmisli, cezure, polomi in infantilna pričakovanja. Ravno to dokazuje(m z) **RSD**: da je drama(tika) le na eni ravni RKPLEL, na drugi je kaos, na tretji pa dinamični micelij, ki veže red in nered v nove in posebne tvorbe.

Kot sem dejal, je prav mogoče, celo verjetno, da naslednji dve knjigi Pniza **19-19** ne bosta obsegali teh dram in analiz, ki sem jih predvidel in vnaprej

opisal kot Not smiselno logiko v tem 1. poglavju **IgReVi II**. Vse polno dram je, ki bi jih rad vključil, Zupovega **Panterja Dinga**, Kar k **Ladji brez imena**, Borovo **Šolo noči** in **Ples smeti**, Dakovo **DAnTo**, Vidičevo **Ave Patrio** itn. Bo, kar bo.

2

ES analizo **Razcev** naj nadaljujem z opisom Rut(arj)a; ker sodi zraven, ji bom dodajal - morda kar sproti - analizo njegove žene Neže. Tvorita par, ki pa je v sebi skoz večino drame skoraj sprt, šele na koncu se njun odnos uredi: ker se Neža odreče svoji dotakratni vlogi-praksi.

Drama se začne z - glede na okoliščine, na Vojčas - blagim prepirom med možem in ženo. Neža je Neg lik, ki se le na koncu RR v Poz, a po sili razmer. Ferl je ZnaSi za hudiča, Neža za trapo. Ferl je Lbncinik, Neža Kika, pobožnjakarica. Takšna ni, ker bi bila po naravi slaba-zla; naravo ima dobro, Čl je dober (napoved SeHa). Le to, da jo je Fasc(inirala), začarala, naredila za poslušno deklo KC, jo bega in kviri. Ko bo odšla z možem v Prte, se bo tam RR v Poz lik. Bor prav na primeru Neže ilustrira-dokazuje tezo OF-Ptje, da bo NOB (za njo skrita Ptja) ljud mase iz zaostalih (reakcionarnih) RR v napredne; tudi to je eden od ciljev in vrednot NOB(LReve). Iz hlapčevanja KCi v predpostavljeno SAKO OF oz. nove DbDže. Tega procesa preobrazbe Kanov niso vodili le Koc (v **Večeru pod Hmeljnikom**), BreC(elj) in Fajf(ar), enako ga je propagiral Bor v **Razcih**. Ne pa Zup v **Roju**; tu Žolc ostane Klc, ovaduh je in lzd, preide k Dmbcem, nazadnje se bo umaknil z njimi čez mejo v Argo; tega Zup sicer še ne more vedeti, upa najbrž, da bo tudi Žolc s svojimi kompanjoni vred likvidiran v PVD, nakaže pa to možnost. Zup je imel nos-navdih.

Zato, da bi se na koncu lahko spreobrnila (v svoje dobro bistvo), Neža ne sme biti preNeg, svoje napačne poteze mora kazati bolj s smešne plati, čeprav povzročajo tudi - celo zelo - nevarne posledice: zmotno meneč (v vsem se moti), da sta Prta MihMrož Razca, tj. Nemagenta, ju gre prijaviti na Nemkomando v bližnji trg ali kraj. Hvalabogu Prti Nemce premagajo, slučajno so se znašli v bližini Rutarjevine (jih je pripeljal na pravo mesto ob pravem času angel božji, tj. bit RazrZge, poosebljena v Lenki?), a samo Nežino dejanje je bilo milo rečeno traparija, ni se prej posvetovala z možem, ni dobro premislila, delovala je iz strahu za svojo IntDno. V tem je Neža PriPra Kat(k)a: NarKldi predpostavlja DnKldo. Vse ji je Dn, a tudi ta v obliki, kot hoče sama oz. kot jo predpisuje KC, tj. Nežin župnik: Dn, ki ne sodeluje s Prti, je pokorna Nemcem, rešitev si hoče izmoliti, ne izboriti, povsem praznoverna je. Primeren predmet - blagega - dramatikovega posmeha.

Prva gesta v drami - Neža »(od desne oblastno preplašena)«. Oznaka je natančna. Takšne Že so kot Matere oblastne, matriarhalne, avtoritativne, FKČ jih pooblašča posebej za to, obenem pa so preplašene, ker jih KC venomer uči strahu božjega, tudi pokornosti in podrejanja oblastem, PIKu, **BlaNe**. Njene prve besede so v zvezi s Katom: »Križ božji, že spet pri oknu!« Opozorilo je namenjeno hčerki Vidi, ki se skriva doma, nihče je ne bi smel videti. Za Nežo je svet-čas poln strahov, vse je grozno, zato se mora Čl pred vsem skrivati, tudi Prikr; iz tega nastaja Hino, tako Tip za Kate. Neža na Indivravni - kot Psk

- podaja, kar velja na Dbravni za KC in Kate, vsaj za tiste, ki se niso pridružili OF in se s tem niso Not osvobodili, emancipirali. Kar je učila v prvem obdobju okupacije KC, je bilo podrejanje okupatorju, molk, strah pred represalijami, molitev, torej Rad trpnost; bodo že veliki odločili, kakor je prav. Mi smo majhni, mi nič ne moremo. Šele v drugi fazi MV-II dogajanja se je SKC aktivirala, a spet le na eni ravni: v SVi zoper Komste-Ptjo, s tem tudi zoper OF-NOB. Nežina oblastnost se je s tem RR v Vojakcijo Dmba. Da je prišlo do tega, se je moral znotraj SKC okrepiti moment Kfza, celo K(lero)Ncza, BRozov **Čik** in Jelovo **Vst**.

Neža: »Vohuni se plazijo okrog voglov kakor mački in tudi vidijo kakor mački.« Pred očmi ima glavnega, najbolj nevarnega vohuna, Ferla, a tega ne prepozna; boji se Razcev-Prtov, Prte zamenja za Razce. Njen strah - strah KČe in De-MV opcije - je tolikšen, da je vse, kar stori, narobe; strah ji povsem zmeša presojo, rzsodnost. Njeno napačno reagiranje-ravnanje je Tip - ZnaSi - za ravnanje MV-SKČe in De-Pole. Tudi v Neži se **Razci** pokažejo kot SocRealD, ki podaja Tip resnico. Tip(ičnost) pa določa SocRealestetika oz. tisti, ki jo pišejo: Ptja, njen Agitprop. **Razci** in **Roj** sta v službi le-tega. In vseh okrog 300 skečev-agitk, pisanih ali improviziranih za mitinge, za sporadične Gledskupine v Prtih, od čet do brigad.

Rut jo ugrizne, seveda le z - tudi napol blago, čeprav večkrat nejevoljno - besedo, upravičen je do nje: »Kar meljita svojo moko!«, ti in Vida! »Bomo videli, kakšen kruh bosta zamesili!« Ta pogovor-spor navajam, da bi bilo vidno Borovo zgledovanje pri Finu, pri TradRealD, uporablja sočen jezik, ljudprimere, ljuduhovitost, kar vse dela vtis svežine, neposrednosti, naravnosti. Vsega tega **Roj** nima. Bor ve, da je agitka tem bolj uspešna-učinkovita, bolj ko se zdi ljudTrad izvora. Varanje? Igra - uporaba - videza, a da bi - seveda - prišlo do zmage resnice?

Rut je stvaren, čeprav odločen in trden: »Nemci beže. Odkar so jih naklestili pri Stalingradu, ne pridejo več do sape. In vendar bo po svetu preteklo še dosti krvi, preden bo konec teh zveri.« Je Rad zoper Nemce, ima jih za »zveri« - zver je Negvrednota za oba Sža, za De in za Le -, ravno zato ve, da zveri ni mogoče kar z enim udarcem pokončati, trdožive so, branijo se kot stekle, ne gledajo na to, koliko bodo pred svojo So še pobile nedolžnih in dobrih. Bor simpatizira z Rutom, ki je zrel-izkušen možak, gotovo ima več kot 50-let, a je še zmerom v vrhu svoje moči, ravno pravšen, da združuje pogum-trdnost s preudarnostjo, ki je v vojni še kako potrebna. Ni avantgardist, napadavec, akter, ki tvega včasih - Strno? - tudi čez razumno mero. Takšni so mladi fantje, ki so na terenu vzdignili LRevo, Pirc-Ahac, Cveto Močnik, Fric Novak, Daki; Mih(ol) se jim ne zdi podoben, prezadržan je. Optimalna je kombinacija modrih, a odločnih, in mladih pogumnih, Tita in Lole Ribarja. Je bil tak Ka(rdelj)?

Ko se Neži zazdi, da se nekaj počne za njenim hrbtom, se razjezi: »Ampak to ti povem stari, če je šla moka v hosto, boš moral poskrbeti za nove burkle.« Je zoper podporo Prtom. Postaja surova; na moževo vprašanje, zakaj nove burkle, odgovori kot prepirljiva babnica avtoritarka: »Zato, ker ti jih na glavi razbijem.« Tako so že jeseni 43 Dmbci razbijali burkle na glavah Prtov; KC je izkoristila nasilni moment v Kanih - v Člu - in ga obrnila v svoj prid. Rut označi Nežo: » In kako ti povzdigne svoj glas, kakor župnik pri veliki maši.« Primera je vsebinska, cika na Župnikov avtoritarizem. Neža ga prenaša v

IntDno, tako jo uči župnik: »Ti Ferlež pa si zapomni«, mislila je, da je peljal moko Prtom. »V tej hiši velja moja beseda.« Je veljala, a ne bo več; **Razci** nazorno kažejo, zakaj ne, zakaj je Neža - Mati - izgubila pravico do oblasti v Dni. Ne bi je izgubila, če bi ravnala kot mati v Klo(pčičevi) **Materi**; ta se iz Že, ki brani drugemu sinu odhod v Prte, prvi ji je tam že padel, spremeni (RR) v požrtvovalno mater, ki daje tudi drugega otroka v dar - na razpolago NOBoju. Neža je pred isto dilemo: »Ali ni zadosti, da je Jože padel, da je Vida po Mariboru rebolucjon«, edino tokrat, v njenih besedah, je omenjena Reva - »delala, da so bili žandarji že dvakrat v hiši. Zdaj pa sta začela še vidva«, Rut in Ferl. Res pa je, da je za mater še posebno težko, če ji umirajo-padajo otroci; naravno je, če razmišlja, kako bi jih zaščitila. A Bor - OF - ve: najprej je treba zaščititi (S)Nar, nato šele Pos Dne. To je Tem logika-vrednotenje NOBa.

Rut ne mara domačih preprirov, hčerki: »Kaj zlomka pa vpričo nje govoriš o naših stvareh.« In da sodbo o ženi, pozna jo kot nihče: »Saj veš, da je brez glave, kakor kokoš pred kolesljem.« To so SKani in Kane. Koleselj so okupatorji, Kani pa zbegana perutnina, ki ravna panično in neumno. Kako s takšnimi ljudmi sodelovati? Po prepričanju OF so odšli vsi Praljudje v Prte oz. stopili na stran upora, pod vplivom KCe da so ostali le zajedalci in kure. Ni pa ugodno, da je takšna kura mati-žena v napredni KmDni. Vido skrbi: »In vendar ji ne bomo mogli večno prikrivati, kaj delamo.« Dozdaj so to - delo za Prte - pred Nežo skrivali. (Videz v imenu RPPa.) »V kleti bo treba zgraditi novo skladišče. Vsak dan prihaja več ljudi v našo hišo«, je javka za ilegalce. A to je neprijetnost, ki je nastala zaradi dela-vpliva KCe; z zmanjš(ev)anjem vpliva KC na Slce se bodo razmere boljševale. Prvi uspeh je že streznjenje Neže na koncu drame.

Neža se nenehoma jajca: »Kaj pa spet pletete za mojim hrbtom? Ne boste dolgo norcev brili iz Rutarice!« Moti se enako kot Ferl, predaja se videzu, resnica je na strani - v delu - Ruta-Vide-Miha. »Prekleti mongolil!« Celo kolne; to sme, če zabavlja čez nevernike, Musle, tujce. Tako samozavestna je, ker je sveto prepričana, da ima prav; župnik jo pumpa z vero, da jo KatRlga dela za umnejšo, nrajnejšo, boljšo od ostalih: »Zdaj bi radi še mene vpregli v svoj parizar, potem pa hijahot naravnost v pekel.« Brez pekla in hudiča ne gre, brez groznje Demonace. Tudi OF Ideola temelji na Demonaci; le da na pravi, Neža pa na napačni. Takšno je stališče drame **Razci** in celotne NOBD; ravno obratno pa je stališče KCe in - kasneje SPED -, ki nadoknaduje, kar je zamudila MV. Bor se ne zaveda, da sta Rut in Rut(aric)a - vsaj ta hip, ki ga komentiram - MimDč.

Babura, Dgč ji ne morem reči - strahotno jezika, hudič ji je jezik zbrusil v strupeno kačo: »(se podboči)« pred soprogom. »Rutarica jezik za zobe? Marš v kuhinjo lonce pomivat? Mi bomo pa med tem rebolucjon delali.« Spet omemba LReve, a na način TradSKode, v kateri nastopajo primitivci, ki ne znajo prav izgovarjati težjih in novih besed, posebno tujk. »Kaj meni grunt, kaj meni mlin, glavno je rebolucjon.« Neža kar dobro ve, kaj hočeta RutVida; je odločno zoper LRevo, kakor pridiga pri nedeljski maši Gos Župnik.

Dramatik ve, da mora spor iz Pvt sekundarnega izostriti v načelnega; Vida: »(stopi mirno k nji in ji položi roke na ramena).« Ilegalka je načelo mirnosti, samozavesti, suverenosti, Kata-Kilka načelo histerije, razdraženosti, čezmernosti, neresnosti; Bor skrbno pazi, da urezuje dramo po vnaprej določenem SocReal

kopitu; vse je - mora biti - Tip. »Mati, ali res ne morete razumeti, zakaj se borimo?« Pojasniti SNLu, zakaj se je treba boriti, je ena glavnih nalog Ideole, AgitPropa, s tem Umeti-dramatike. »Ali še niste nikoli slišali besede svoboda?« V KČi je ni, vsaj Bor je o tem prepričan. Res pa je, da kaže SD, predvsem SSD, da je skrb za NarSvo Slcev bistveno bolj pri srcu Libcem kot Katom. Levs in Jurč napišeta **Tuga**, duhovnik Bilc **Tarb(ul)o**, **keršansko junakinjo**, ki se bori za KČ, ne za NarSvo. Enako je še štiri desetletja kasneje, tik pred I. SvetV, v Debevčevih **Blejkah**; v teh ni govora o kakršnem koli boju za SNar Svo-emancipacijo, le za ohranitev oblasti KČe in Avse, celo kot vojske-armade in cesarja. Ta drža je ostala v veljavi tudi v MVSKC, glej **SimKrst**, edino De-dramo, napisano MV-II.

Vendar Bor Neži ne položi na jezik zagovora KČe, ampak nje same kot egoističnega Pska, kvečjemu še njene IntDne. S tem hoče Bor opozoriti na to, kaj se Prikr izza vrednot KČe in Katboga: samopridnost Plde. Neža: »Svoboda, svoboda! Kaj meni mar«, ravnodušnost do Narusode, »če trava raste, če pa jaz po njej ne bom hodila.« To je bistveno za OF in **Razce**: koliko je kdo pripravljen sebe kot Pska žrtvovati - vsaj postaviti na razpolago - Naru. RutVidaMihMrož so to pripravljeni, Neža in Ferl ne. Isto v **Raju**: KrimNinaMihMara so, ŽolcMirt ne. To je ločnica med PČom in ZČom, omogoča Ideaco in Demonaco.

Ko pridejo - klepetave - sosede povedat, da se bližata hiši dva čudna Mo, a se ne ve, kaj sta, ali Prta ali Razca (kaj je videz, kaj resnica), se tudi Neža grozno prestraši: »Devica vseh žalosti, prosí za nas!« Bor hoče pokazati, kako abotno je pričakovati od MMBe ali Katboga pomoč, zato, kako trapasto in odveč je moliti. Tudi Sosedí sta podobno zmešani in bigotni. Prva: »Resnica božja, sama sem jih videla.« Kaj ima tu opraviti božja resnica, ko pa gre za trezen premislek in (pog)umno odločitev? Druga: »Devica vseh devic, raztrganci so v vasi.« Obračanje na MMB ni le retorično, kaže, da se miselnost teh Žensk giblje v okviru (VISu), ki jim ga predpisuje Kl(erik). Sosedí se med sabo pričkata, katera je videla prav, a se pri tem sklicujeta na božjost: »Moje oči bodo še nebesa gledale, tvoje nikoli, ker lažeš kakor ciganka.« Obe sta panični: »Samo poglej ju, pa boš videl. Prvi je velik kakor medved, drugi žilav kakor volk.« Boru je celo všeč, da ju vidi takšna: kot mogočni zveri. Tako gledati je otročje. Rutu se takšno gledanje upira: »Strah ima velike oči. Mogoče sta poštena partizana.« Rut je večkrat skeptičen, a le metodično, ne ciničen, ne v temelju nezaupljiv do sočla; še Ferlu preveč zaupa. MVčas je čas, ko je videz večkrat močnejši od resnice.

Prvi vrh Nežinega praznoverja - smešnosti, blodnosti - je prizor, za katerega se še dobro spomnim, imam ga v očeh, kako smo se smejali, a je minilo od tedaj že skoraj 60 let! Neža prosí Ferla: »Daj mi sem žegnane vode.« Ferl, ki je LbnLibec, »(s posmehljivo kretnjo): Boste hudiča odganjali?« Natančno to hoče uboga trapa. Neža: »(škropi po sobi) Vsi svetniki, varujte nas! Sveta pomagavka, ne zapusti nas! Sveta Devica Marija, prosí za nas!« Pa ne počne Neža nič drugega kot Sl škofje od Šuštarja do Stresa, ko blagoslavljuje koline (domačo hrano), konje, ceste, stavbe, hamburgerje (celo ptujsko food). Očitno je v Slji še zmerom dovolj Než, ki verjamejo v takšno izganjanje hudiča oz. v to, da bo njihova trgovina ali mesarija ali polje dobro obrodilo, prineslo več zaslužka, če ga bo poškrabila St roka škofa, tudi takšnega, za katerega sem prepričan, da na Pogobičaj ne da nič, recimo Stresa. Te šeme sicer niso več v

večini, jih je pa še zmerom toliko, da se lahko nanje obračata Ljudstranka in Nova (dejansko Arh) Slovenija.

Rutu gre Nežino početje na živce: »(od desne) Ali se ti je zmešalo?« Rut je učenec RLHa, praznoverje mu je mrzko. Neža pa ne neha zaklinjati: »Sveta družina nebeška, usmili se nas!« In: »Jezus, Jezus, kaj je prišlo nad nas.« Jezus ni pomagal, dopustil je PVD. - Mimogrede: obeh prvih interpretacij Ruta in Rute se res dobro spominjam. Starčevo sem gledal par let prej na odru Lj Drame, kmalu po osvoboditvi pa sem jo osebno spoznal; ali pa je bila Gabrijelčičeva, nisem gotov. Spoznal sem jo, ko naju je maja 45 Prižev stric Lado Kozak s Prilom povabil v stanovanje nad Gilno Lev, tedaj še ni bilo hotela, kjer je vsakemu od naju odrezal sijajno Angblago za obleko; v to blago je naložil kupnino za hišo - za Gilno Štrajzelj, kasneje Činkole -, ki jo je tik PV prodal. Leta sem nosil to obleko, bila je edina, ki je imela suknjič. S Presetnikom pa sva sodelovala četrť Stola kasneje, ko sem bil ravnatelj Drame SNG, on pa Preds sveta; bil je korekten, pošten, ne pa posebno bister. MV sem ga gledal z dijaškega stojišča, kako nastopa v vlogi Rožmanovega Janeza, glej Golarjevo **Vdovo Rošlinko**. Joj, kako je zabavljial Mrak čez to dramo, seveda tudi čez Presetnika in Polonco Juvanovo, igralko Rošlinke! Ko je PoV Mrak sesuval **Razce**, jih je primerjal prav z **Rošlinko**. Bil je pristranski, nekaj pa je vendarle bilo v tej paraleli. Starčeva je igrala, kot da predstavlja Rošlinko, le Presetnik je bil bolj postaran Rožmanov Janez. Usode, spomini, micelij.

Rut in Ruta se skoraj o nobeni stvari-temi ne strinjata. Recimo glede obeh prišlekov. Rut (kot Poz lik ima pravi čut): »Kaj zlodja pa rogoviliš po hiši, ko ničesar ne veš.« Res ne ve, a je prepričana, da ji St božja Pomagavka pošilja - edino njej - prave misli. »Po mojem sta partizana. Samo poglej ju, kakšna sta! Zdelana od poti, sestradana!« Kot vemo, se vračata z Dolenjske na Štajersko, a Mih je bil prej ranjen, bolan, mesec dni preživel pod skalo, pravi martirij, ki pusti sledove. Rut ima prave informacije, ker ima pravi navdih. Ruta pa ravno poštenjakom ne zaupa: »Tak je pripravljen mesec dni živeti ob kruhu in vodi, če mu ukažejo, samo da potem lahko ujame na svoje limanice kakega Rutarja.« Načelno je to vsekakor mogoče, se je tudi dogajalo, v ES konkretnem primeru pa ni tako. A le ES primer odloča.

Ruta moža straši: »potem dobimo prosto karto za Šlezijo, ti pa povrh še svinec v butico.« Res, če bi bila prišleka Razca, bi se zgodilo tako. MV je vsakdo tvegat. Tudi jaz, v malem, najmanjšem, ko sem trosil s svojo roko napisane listke s črkama Of in risal znak srpa in kladiva na zidove okoliških hiš po Rimski cesti; nekateri sosodje so me opozorili, morda me je kdo videl, gospa Žvanova mi je svetovala, naj rajši neham, sicer me bodo ujeli, sama pa je imela ilegalno tiskarno v kleti tik pod našim stanovanjem! Pogumna Že, Uča, Libka ob možu Klcu, ki ni hotel vedeti niti tega, v katerem Stolu živi, tako se je vsega bal. Obrnjen položaj-odnos iz **Razcev**. In - sem lahko predvideval, da bodo lti ob aretaciji MOča našli moje propagandne risbe in jih naprtili kot dokazno gradivo na procesu zoper MOča njemu, dobil je 20 let ječe? Me je MOč tudi zato sovražil - če me je res sovražil -, ker je bilo vse, kar je prihajalo od mene, zanj slabo? Jaz nisem bil Mih, ki bi zmagal, in on ne Rut; oba sva se zapletla v težko razrešljive povezave, on nehote, jaz hote, njega so pokopale, jaz sem jih uporabil in se rešil. A ne kot zmagovalec. Zmaga mi je bila ponujena, ne enkrat, a sem jo zmerom - če ne prej, pa kasneje -

zavrgel, se je osvobodil, posta(ja)l BSAPOEV. Te možnosti v **Razcih** ni, Bor je ne predvideva, ni bila v njegovem obzorju. Je bila kdaj pozneje? V **Plesu smeti**, edini BorD, ki sem jo Pozocenil, enkrat celo govoril o nji na radiu Slja konec 60-ih let? Ali pa v njegovi kasni drami **Popoldanski počitek**?

Vendar Rut žene ne sovraži; najprej jo okrca (»Veš kaj, Neža? Tja pred hišo se postavi na vse štiri, če hočeš, in bevskaj svojim psom, da te bo slišala vsa vas, mene pa pusti pri miru«), nato pa zagovarja, ko je ni zraven: »(se nasmehne, zamahne z roko) Kaj hočeš, če bi bili vsi ljudje enaki, bi bilo dolčas na svetu.« Tu - v določenih trenutkih, takega je imel pred So celo Ferl - se pokaže Borov Hum kot SeH; tu se EtatHum lomi, SŠ se RR v dobrodušnost, v filantropijo, v košček stritarjanstva sredi Stla.

Črešniku izpove Rut svojo Tem držo; ne ve, kaj sta prišleka: ali naj »pošljemo po Nemce, pa se izkaže, da sta poštena partizana? Kako naj se potem zagovarjam pred našimi in pred lastno vestjo?« Oboje je enakovredno. Naši - NSS - je vrhovna Kld vrednota, lastna vest pa vrhovna Pld vrednota. Rut ostaja v Trad VISu, le da zamenja vsebini Klde: KC z OF, lastno vest pa določa sam. Tu je KC dvoumna: po eni strani dopušča Člu PerSvo in s tem Dušvest, po drugi pa mu določa, kaj je prav, česa se mora držati, da mora biti pokoren Gosom, ki mu jih daje bog itn. PrtKani so se po lastni vesti odločili zoper uradno SKC, se s tem emancipirali na poti v SAPOe, a kaj, ko jih je OF kot maska za Ptjo že čakala kot nova Kld, tedaj še posebej nasilna in Tot. Personalizacija je bila sicer narejena, en korak k SAPOi, a je bil zelo kmalu ukinjen.

Rut doda: »Rajši izgubim glavo, kakor da bi nosil tak greh na svoji duši.« Tudi to je TradVIS KCe: Rut se gleda kot možnega grešnika, s tem sodi v okvir **BSov**; HMg tu ni presegla obzorja KMge. RMg radikalizira en del RLHa in greh kot pojem-vrednoto sploh izloči. To se zgodi od srede 65 naprej. **Razci** niso le po stilu v duhu FinD. Marsikaj - v določenih točkah bistveno - črpajo še iz (le modernizirane) KMge, povezane s HMgo v nekak filantropski Hum. Po drugi strani dopuščajo PN, celo pravični umor (Ferla), a tega dopušča tudi KMg, **Vst**, PV Jelova drama **KrŠp**. V **Razcih** se oba momenta srečujeta in usklajata.

Vest je pomembna, ker v položaju, v kakršnem se znajdejo nastopajoči v **Razcih** - MV vsi Slci -, ne zadošča le razum, potrebna je tudi Eta. Mnogokdaj se ne ve, kdo je kdo in kaj je kaj; kdo je Razc ali Prt, kaj je, za kar se bori uporni Nar. 1943 mislijo člani OF, da je ta IdeaKld-organizacija, kmalu PoV se skaže, da je le maska za Stlteror. IgReVi se dogaja kar naprej in Strno. Le z Etodločitvijo more odgovorni Psk - s tem postaja SAPO - narediti Pradejanje. SPD je razkrila, da se je v nemajhni meri zmotil; hotel je dobro - bil in deloval je Et(ično) -, storil slabo, podprl je Stl-hudiča. IgReVi vodi v Inf, v relativizem, v vse tisto, kar je Tip za RMg, za **Sužnja akcije**. File dokazuje, da nihče od Prtov in akterjev DbZge ni vedel, kaj dela, ni imel v oblasti Prihi, vsem(u) je vladal Rad kaos.

Rut ima prav, ko poučuje Črešnika: »Vsakdo od nas mora nekaj tvegati«; Čreš si ne upa vzeti s sabo Slovenskega poročevalca in ga (pre)brati. »Drugače se ne bomo nikoli otresli švabskega jarma.« Akcija zoper NczNemce je bila - se je skazala, a kriterij se je uveljavil šele PoV - prava, Ettveganje je bilo sredstvo za dosego tega cilja, zmage nad Švabi, drugi cilj, ki je bil v NOB konotiran (ustvaritev pravične itn. Dbe), pa se je razkril kot skrajno HKD, dvoumen, celo problematičen: namesto nebes je bil dosežen - v nemalo točkah

- (Stl) pekel, Slja kot en sam zapor (**Dia, Job, Noč do jutra** ...). Etravnanje ni nujno vodilo do Etiljev. Med namenom in rezultatom je prišlo do kratkega stika, celo do nasprotja. **Razci** nočejo o tem nič slišati. Zato so PoV le še maska-alibi teroristične Ptje; kdor jih je uprizarjal in zagovarjal, Mrc in Zadr-fischer, je to delal v službi Ptje in Kule kot alibiziranja oblasti. V času, ko je MGL uprizarjalo **Razce**, 63-64, je dal Oder 57 na spored **Gredo, Norcev** pa že ni mogel več uprizoriti, uprizoritev je preprečil Štih kot direktor Drame SNG. NDM.

Nesporazumi, do katerih prihaja v **Razcih**, so Raz tipa. So takšni, ki sodijo v Kodo, v duhu Fina ali še bolje Alešovca, **Podla**, so pa tudi globlji: IgReVi. Ko jih zakuha Ruta, so oboje hkrati. Mrož izreče Nemreklo: »Aber das stört die Grossen Geister nicht!«, vzeto je iz visoke Kule, trapa Ruta pa ga razume, češ da je rekel: »Gehert dem grosa Hajtler net!« Prevod prvega rekla: To velikih duhov ne moti, drugega: To ne pripada velikemu Hitlerju. In bistra ženščura stavek, ki ga je narobe slišala, komentira: »Ali veš, kaj to pomeni?« Ona ve vse. »Da nismo za Hitlerja.« Strah ima res velike oči.

Ruta in Rut reagirata na isti položaj bistveno Raz; on v duhu NKNM ali NKNKm: »Prvo je čista vest, potem šele grunt!« Morda je ta drža KršNKNKm ali KršNKNMeš, en N je tu kot nrvnost (Eta), Krš Perduša. Ona: »Čista vest? Jaz se bom z bogom že sama pogovorila.« Tako razumljena vest pa ni EvKršEkP, ampak KIZun: babnica bo vede storila greh, računajoč, da bo dobila zanj odvezo - greh zoper Prte bo pri njenem župniku kar najhitreje odvezan. To je trgovina z bogom, taka trgovka pa uvaja ravno TrgKpl, RMg, tj. Dbsvet, v katerem ne odloča EkP vest, ampak račun. To je obratna plat NKNMeša oz. NKNKa, v prvi plan pride zviti um, prebrisana razumnost trgovcev. DaSlci. Paradoks: mati DaSlcev je Ruta, ne Rut. Ta ni niti oče PoV Slcev, te je zaplodil kak despotski politkomisar, recimo Komisar iz **Afere**. Ruta je podpiral Koc, nadaljeval se je še vsaj v eni plasti PucoveD, v **BSSvetu**, Špelca, celo v **Ognju** in **Operaciji**, Tanja in Donat, kasneje pa mrknil. Mrknil je že prej, le da je skušala Pucova podaljšati v PoV čas nekaj, kar je imela za PriPra vrednoto MV: EkP duševnost, Et odločitev. **Dia** in **Afera**, okrog 1960, pokažeta prav to: da Etodločitev ne le da ni več važna, Čla celo ovira, da bi bil dober Džan Stlsistema.

Ruta zna biti celo ideolog: »Ali naj me v pekel pahne« bog »zato, ker sem branila svojo zemljo in otroka in še tebe povrhu?« Brani Dno in sebe na račun (S)NLa, ožjo Kldo in Pldo na račun širše-globje - za Bora pomembnejše - Klde. KC sicer trdi, da je ona sama najgloblja in najbolj univerzalna Kld: ker je božja in sveta. Nar veže nase. MV ji je prva KC, (S)Nar šele sekundaren. Kot KC se je dolžna vojskovati s Komom; nato pa si razloži interes SNara tako, da je zanj boljše, če sodeluje z NczNemci in Fzlti kot s Prti, ki so Komsti.

Bor uredi-organizira tako, da se Katdrža - Ideola - skaže-razkrinka kot samopridna, Prtdrža kot altruistična. Rut: branila boš svoj dom »za ceno tuje krvi«, Prtov. Ona: »Tuje krvi? Na svojo ne misliš?« Ni sposobna žrtve; tako gleda na DeKane Bor in MV-Le: kot na nesposobne za LdDr. Rut pa je tega zmožen: »Bolje, da teče moja kri, kakor da bi tekla tuja, nedolžna!« Nazadnje mora pristati tudi na to, da teče tuja, Ferlova, a ta ni NeČi. NeČi kri pa bi bila, če bi javil Nemcem prisotnost Prtov. Rut je pravzaprav IdeaSnik, kakršnega ima Strno za vzor ravno KC, **Tarba**, Jelova **Simfonija iz Novega sveta**, SimčMladost, le v Emp oceni, kdo je NeČi, se Rut in Bilc razlikujeta.

Rut: »Rajši glavo, kakor poštenje!« MrkPtja ni mislila tako. Kadri morajo ohraniti glave, sicer bo konec borcev, ki edini poznajo ključ DbZge. Zanje je poštenje - RPP - sredstvo zmage; šele ko bo dosežena Tot zmaga, bo mogoča RPP, tedaj se bo udejanjila kar sama od sebe. Te PtjStl logike-prakse Bor - vsaj v **Razcih** - ne pozna. Jo Prikr ali pa je res slep zanjo? A kako jo videti, pa obenem ostati v OF? Vodetova tega ni mogla, pa jo je Ptja izločila in PoV obsodila na dolgo zaporno kazen. A saj je zaprla in mučila tudi takšne, ki so ji bili najbolj zvesti, Zup z **Rojem**, Mrzela, Pirca, Gustinčiča, Koširja.

Pogovor med zakoncema se ne konča s spravo ali s prepričanostjo enega po drugem. Rut: »Tako? Iz samega strahu bi tvegala življenje dveh partizanov? Ali te ni sram, Neža?« Moralno sram. Ona: »Tebe bodi sram, ki nas boš vse ugonobil.« Bor problem poenostavi. Z **Razci** propagandno pokaže, da Rut svoje Dne ni ugonobil, bi jo pa kmalu Ruta, ko je pripeljala Nemce iz doline. Bor dokazuje, da bo vsak - estetika Tip(ičnost)i -, ki Ettvega za OFPrte, nagrajen; zdaj ta hip rešen, kot RutDn, PoV pa nagrajen. Vraga so bili EtKm nagrajeni! Berite **Delavnico oblakov!** Bili so najbolj prevarani od vseh, ki so pomagali Ptji na oblast.

Bor celo pokaže, da praznoverje ni le slaboumnost, ampak prebrisana manipulacija, tako za KC kot za z vsemi žavbami namazano Nežo. Ko ji soprog bere Etlevite, se spomni nečesa, kar je v KCi hudo priljubljeno, na čemer temeljita Fatima in Medjugorje, Vodiška Johanca in Lurd. Ruta najprej »(joče) Ob vse bomo, vse nas bodo pobili!« To je jok in stok MV-De in knezoškofa Rožmana, nato pa izvede z avtosugestijo obrat: »(upre oči v Marijin oltarček) Devica vseh žalostnih, pomagaj mi!« Treba je dokazati, da MMB pomaga, zato Neža »ostrmi kakor okamenela, potem pade na kolena.« Začne se RlgGled. »Strmi kakor blazna v oltarček.« Kot Bernardka Lurška. Soprog je naivna dobričina, zato ga ženino stanje skrbi, že mnogokrat v Žu ji je nasedel, kliče hčer: »Vida, materi se je zmešalo.« S stališča zdravega razuma RLHa oz. NKNMeša gre res za - versko - blaznost, ki v stvarnosti nima večjega pomena, razen v primerih tim. čudežnih ozdravitev, ki se zgodijo na podlagi izredne vere, ta pa sproži v telesu mobilizacijo zdravih sil, v krvi, v možganih itn. PVD kot veliko dejanje Masobsega je bilo povsem zunaj (po)moči MMB.

Vida: »(priteče) Kaj počenjate, mati?« Mati: »(svečano vstane) Marija je pokimala.« Rut je bridek: »Da ti ni rajši padla na glavo.« Stsk. Neža: »Zdaj vem, da sta vohuna«, prišleka. »Sama Marija mi je povedala.« Bor sugerira: ali slepari Neža ali MMB: MihMrož nista vohuna, vsaj nemška ne; morda pa sta vohuna kot vosovca, a te konotacije v drami ni. Bor dokazuje, da se Katplat moti, je v SZSL.

Ruta je srečna, da je izpeljala svojo predstavo, Kat je teater: »Hvala ti, božja pomagavka. (Znova upre pogled v Marijo, nato se obrne zmagoslavno k njima.) Spet je pokimala.«

Prizor se konča kaj disharmonično, žena pripravlja možu res neprijeten zakon, na robu pekla; in to da bi bila Kana? Je, kajti Rut, ker ne veruje v MMB in njene posege, je grešnik, ki ga je treba kaznovati, bog ga kaznuje skoz njegovo lastno ženo, pekel v Žu si je Rut torej sam zaslužil. Pa naj se podredi Neži-KCi, in njun zakon bo spet prijeten. Moral pa bo Rut ostati v podrejenem položaju, kot slehernik pred klerikom.

Rut »(s kretnjo onemogle jeze) Kdaj bo konec tega pekla?« Priznam, jaz ne bi vzdržal, pobasal bi svoje cape in jo čimprej povirnal stran. »Vida, pojdiva,

pogovorila se bova, kaj nama je storiti. Ti, Neža, pa pojdi spat in ne nori po mlinu kakor coprnica.« Ne kakor Snica, za t(akšn)o se ima sama, ampak kakor Čara-coprnela. »Nazadnje človeku res ne bo preostalo drugega, kot da izkoplje svojo puško in odide v hosto.« Prav Neža s svojim javljanjem Nemcem doseže, da mora Rut v hosto, a z njim mora tudi sama, če si hoče ohraniti Ž. Drama - ki je Mota - pokaže, da se je Neža sama kaznovala. Tega ta hip še ne ve, zato krili za možem: »Bog te bo kaznoval, Rutar!« Vse, kar reče, misli in počne, je narobe. Vse, kar misli, počne in reče MVSKC, je narobe; to je Tip nauk SocRealD.

Neža se odloči, a narobe, to ni Etodločitev, in gre po Nemce; gre iz istega razloga, kot živi Ferl. Le da ta isto prakso razlaga-zagovarja Rad cinično, kot Trajbas v **Stvari**: »Na sprehodu pohodiš na ducate mravelj in življenje je dolg sprehod. In zakaj bi bil jaz mravlja, ki se da pohoditi?« Problem je v tem, da Čl ni mravlja. Je tudi mravlja, a ne le. Kot žival in živo bitje je zgolj mravlja; nekaj pa je še v njem, kar ni ldB. To drugo je DtB. Koliko je Dt navzoča v **Razcih** in v kakšni podobi (prisposodbi)?

Rut je ves čas v položaju, da ne ve, kdo je kdo; ne le da ne ve, kdo sta prišleka, ne ve tudi, ali gre Mih u zaupati, ko ga ta sprašuje o Vidi in mu pove, da je bil PV njen fant, po imenu Jern(ej). Po pogovoru z Mihom se takole muči: »Ali je on«, Jern, »ali ni?« Kaj je resnica, kaj videz, celo laž? »Nesrečni čas, ko mora človek skrivati svoje srce, kakor da ga je ukradel.« Krivda za IgReVi je v času, v tem, da vladajo NczNemci oz. - če gremo po tej logiki naprej, iz NOBa v RB-LRevo - RazrDb. Ko bomo Slci Svni in v Dbi ne bo več vladalo Kat praznoverje in Kplpodjetniki, kakršne predstavlja - kakršen bi rad bil - Ferl, bo nastopil paradiz, IdeaHarKld.

Blaga strpna narava je le en del Ruta; drugi - ob NKNMu - pa je Rad Vojlogika EDč tipa ali-ali. V drami izpove najbolj zaostrene, dejansko LR misli. Odloči se, da bo Ferla, katerega je spoznal za krivca, izročil Prt justici. Za to njegovo dejanje »ne bo nihče zvedel«, justica je popolna RPP, a je tajna, kot likvidacije Ehra itn. A »tudi če zvedo«, Nemci, druge uradne oblasti ni (poleg nemške seveda še Prt oblast, ki pa je uporniška, v nastajanju), »ali naj pustimo, da se razbohota izdajalski plevel po naših njivah?« Prepričanje je dobesedno povzeto po **St pismu** oz. po sedem desetletij stari mladostni drami kasnejšega knezoškofa Jegliča **Slaviji**, ES podrobno sem jo analiziral, prav ta moment trebljenja-izkoreninjanja-likvidacije plevela posebej pozorno komentiral in navajal, glej **RSD** knjigo **KčB**. Rut tudi tu Posn - kot MimDč - KC, le da daje svojemu IdeaDču Dgč vsebino. Niti ne Dgč glede na **Slavijo**. Jeglič terja najhujšo kazen za domače lzde, hujšo kot za Nemce-Tevtone! Če ugotavljam in navajam takšne reči, ni čudno, da Kati in DSD nočejo brati mojih raziskav.

Rut naprej: »Če ne bomo trebili, ne bo nikoli obrodila naša krvava setev.« Enako so mislili stari Hebrejci, enako Kani v križarskih vojnah in vojnah s Proti in Musli, **Turjaški** itn. Trebljenje je le nadomestno ime za Tot likvidiranje, za PVD. S krvavo setvijo misli Rut na žrtve, ki jih dajejo PriPra Slci, tudi sam sina Jožeta, a tudi na tiste, ki jih je treba iztrebiti, na Ferla, Harza, Mirta, Žolca, Baumanna, Matoha, Ehra, Natlačena in ostale žrtve PrtOF justice.

Rut sam ne zmore ubijati, niti Ferla ne, prizor s sekuro, ko se mu roka pobesi; v njem je toliko Trade, da zaupa Prt justici, ki ne sme biti PvtIndiv, v rokah Pska; če bi sam ubijal, bi sam jemal pravico v lastne roke. Mihol si jo, a to je Vojpoložaj, ta pa terja-dopušč a Dgč ravnanje.

Ferlu izpove enako pomemben govor, kot ga je Črešu. Na Ferlovo opozorilo, da prihajajo Nemci, »čelade«, odvrne: »Čelade? Naj pridejo bliže, naj slišijo, kako volkovi zavijajo.« Volkovi so zdaj Prti, to so Župančičevi volkovi iz pesmi **Veš, poet, svoj dolg**. »Volkovi prihajajo iz host, milijoni volkov!« Rut si ni predstavljal, kakšno resnico govori: da so se PtjPrti res RR v volkove, ki so nato raztrgali Dmbce, vrnjene v Sljo kot ovce, PVD. In da so se Ptjšefi PoV res obnašali kot volkovi-zveri, ne le na Golem otoku. »Kar poskrijte se, magari sto klafter pod zemljo, volkovi vas bodo našli in raztrgali!« Da bi bila grenka Ira teh besed še večja, so pobite vrnjene Dmbce ravno Prti - JLA - vrgli-skrili sto klafter pod zemljo, glej **Halštat**, da jih ne bi nihče nikoli našel, zvedel zanje. Da bi bili pozabljeni: Zamol za Ve.

Ruto, ki je pripeljala Nemce, ti uklenejo, ker jo Ferl izda, češ, prišleka je prijavila, ker ju je imela za Razca. Če bi zmagali Nemci, bi zaradi lastne neumnosti-strahopetnosti nastradala prav ona. Sama si torej ne zna pomagati, je ZnaSi za nesposobne hlapčevske Slce-Kane. Pomagajo ji lahko le Prti. To je končna poanta **Razcev**, eksplicitna, propagandna. Ruta Mrožu, ko so Nemci pobiti in Prti zmagovalci: »Jezus! Ali me ne boste rešili tehle verige?« Mrož: »(smeje) Saj ne marate, da bi vam partizani sneli verige.« Ruta: »Kaj, da ne maram?« Že popušča, zaveda se, kaj je storila, kdo ima prav. Rut naredi še bolj Simbgesto: »Snemi si jih sama! Glej, Neža, tudi domovina si ne more sneti verig sama. Sneti jih moramo mi.« Of, Prti, za njimi Ptja kot hegemon Zge, kot Histsubjekt. Pa smo spet v FD, kjer eni snemajo verige, drugi si jih pustijo snemati, osvobodenci; natančno to so Slci že za Špica, glej **Osce**. V **Oscih** snemajo Slcem verige Srbi pod kraljevim vodstvom, MV-II sami Slci Slcem, a tisti, ki so zavedna avantgarda, tistim, ki si ne znajo pomagati in so strahopetni ter samopridni, Nežam.

Rut Neži: »Ali zdaj razumeš, zakaj se moramo boriti?« Mrož: »(pristopi in ji sname verigo) In sneli jih bomo tako gotovo, kakor jih snamem jaz vam.« Pa naredi nove, **Dia, Job, Noč do jutra**.

Bor pazi, da bi besede, ki jih izreka Rut, ne bile prepezantne, kot dober dramaturg jih hoče omiliti, ne njihovo sporočilo, ampak oviti jih s humornim ovojem, da bodo lažje prebavljive; Bor je imel posluš za uspešno reklamo, delal je po načelih Trgreklame, kot jo je učil Goebbels, seveda za Dgč vsebino. Ruta se izvija: »Ampak jaz nisem kriva. Saj veš, da je Marija pokimala in Ferlež.« Mrož podčrta Ideolresnico: »Torej sta kriva Ferlež in Mati božja.«

Ker po vsem, kar se je zgodilo, Rutarja ne moreta ostati doma, se on ponudi za boj, češ, »stara pest - koščena pest«; gre mu verjeti, da bo dober borec. Mrož pa Ruti: »Vas spravim na Dolenjsko v partizansko bolnico za kuharico.« In je tudi spokorjena Kana našla zase ustrezno mesto.

Neža pa še zmerom ne razume in se kar naprej sprašuje: »Zakaj je Marija pokimala?« Če bi - ko bo - rešila še to vprašanje, bo ozdravljena. Mrož ji pri tem pomaga, humor deluje sijajno, posebno če je Ideolpodkrepljen. Mrož: »Ali ne veste zakaj? Skozi špranjo v vratih sem kukal. Takole. In sem rekel: zmagali bomo. Pa je pokimala.« Ruta se da prepričati, rada bi se prepričala, da je bilo res tako. Le formalno še vpraša: »Res?« Mrož: »Res. Doktor Mrož nikoli ne laže.«

Sam konec drame pripada Rutu. Čeprav odide v Prte, svoj mlin-dom mora zapustiti, mu ni lahko, ljubi ga. Ne toliko zemljo-grunt, kolikor dom. Njegov

Pvtdom se tako SimbRR v domovino vseh Slcev. Rut »gre v mlin. Ustavi stope. Vrne se v sobo. Stopi k peči, jo poboža. Pride do mize, jo poljubi.« Glavna vrednota je domovina. Prti in OF-ilegalci so šele pravi Patri(oti).

3

Naj v tem zadnjem poglavju razprave **IgReVi I** in **II** obravnavam še vse ostale like **Razcev**.

Vida je primer Čla, ki ga je okupator mučil, bila je v zaporu, trpela je, zbolela, zdaj pa čaka na ozdravljenje. Borov namen z njo je jasen; tudi v tem primeru gre za polemiko s KatIdeolo, s trpnostjo, ki jo je oznanjala MVSJK, češ, treba je potrpeti, molčati, čakati, da se bodo stvari uredile same od sebe, da jih bodo uredili odločujoči mednarodni dejavniki ali pa bog (MMB). Bor kot aktivist upora trdi, da jih lahko ureja le uporni Nar sam, vsak njegov Psk-ud s svojo do kraja nesebično, Naru posvečeno akcijo. Vida trpi, ker ne more v Prte, tja pa ne more, ker je bolna, ne ker bi morala ostati kot Že trpna in doma. Že v 1. prizoru drame potoži očetu: »Ampak do konca vojne vendar ne morem ždeti samo v svojem skrivališču. Drugi se bore, delajo ...« To jo najbolj moti: da so drugi dejavni, ona pasivna. Ravna se po - seveda PriPra - ostalih, večini, Dbi. Ti imajo kot karizmatični aktivisti Fasc moč zgloda. Sama drama **Razci** je napisana - tudi - zato, da bi razširjala-propagirala to Fasc moč. Na koncu drame gredo v Prte vsi trije, vsa RutDn: oče, mati in hči, čeprav si hči prej želi, pa ne more, mati pa noče.

KMg ostanek v PSti **Razcev**, Pervest, o kateri sem že govoril, deluje tudi v Vidi, ne le v Rutu. »In vendar me grize vest«, kot da bi bila kriva. Pa ni oz. je BKK: rada bi, pa ne more in ne sme. Krivda njene trpnosti - nedejavnosti za Prte - je stvar usode-Konte. Ni tudi v tem zasnova-napoved kasnejšega SeHa, v katerem je ravno KbK osrednji blok-bistvo, glej TorD, **Delirij, Žoga?** Glej tudi moje analize o tem v **RSD**, knjige na temo **Noj in taščica**. »Občutek imam, da sem čisto navaden skrivač.« To je Kan, ki se skriva pred izzivom Zge, zavlekel se je v mišjo luknjo, da ga vihar Zge ne bi odpihnil. Za Prtstran je takšno skrivanje najhujša sramota. »Še dva meseca takega življenja, pa bo konec z menoj.« NOBD je dramatika zavestnega, načrtnega aktivizma-dinamizma, medtem ko je SPED dramatika prisiljenega-izsiljenega aktivizma, kvečjemu kontraaktivizma, v glavnem pa težnje k obrambi in mirovanju; v **Napadu** izvedejo napad Prti, v **Člku** je napadanje morivstvo, napadejo-ubijejo Ehra itn. Idealno je mirnodobsko stanje, takšno, kakršno je bilo pred okupacijo in lRevo. Zanimivo - in za PSto Tip - pa je, da ima SeH isti cilj-vrednoto (mironvanje), pri Toru ErS v miru, **Žoga, Delirij, Žoga** je celo komponirana iz dveh delov: mirnodobskega in vojnega, vojna velja v tej MaPSti za čisto zlo. Medtem ko je za MrkPtjo, a tudi za Borovo OF-uporništvo (Kocovega tipa) vojna tudi Poz, saj je priložnost, da Slci svoj dozdejšnji hlapčevski značaj RR v junaškega, se kot Klid RR v SAKO. Okupacija je odlična priložnost, da se zgodi, kar velja kot geslo: **Narod se je uprl**. Zato Vida sanjari-ve; na očetovo pripombo: »Taborišče ti je vzelo zdravje«, odgovori: »V hostah bi ozdravela.«

Bor piše že v **Viharjih**, da hosta-upor ozdravi DekSZ Hamlete, »zaklete« v negibnost kavarn in PsŽa, misli na pasivizirane Kulnike in Izbe.

Vida še zmerom ljubi Jern(ej)a. Ko sliši peti oba prišleka pesem »Svoboda, svoboda, svoboda zlata«, pojejo jo od daleč, ne smejo vedeti, da je Vida doma, se spominja: »To pesem je Jernej tako rad prepeval, zdi se mi, kakor da bi njega samega poslušala«, a je prepričana, da je mrtev, vsaj tako jo je obvestil Ferl. Paradoks je, da pesem - in prav tokrat, zdajle - poje res sam Jern kot Mih! IgReVi. Resnica se kaže Vidi kot videz, Vida ne ve, da je resnica, nasedla je videzu (lažnemu podatku o Jernovi Si). Ker je čustvena, ji je težko, »nasloni glavo in zaihti«. Bor je hotel izdelati lik PČa, ki pa ni le borec in predvsem ideolog, ampak Čl lepe in občutljive duše(vnosti). SocReal svetuje tudi to: Ideolo prikriti s Poz čustvi, Čla naslikati kot HKD bitje, v katerem je Ideola sicer jedro, a ni Čl le Ideola. Tak Čl bi bil preveč doktrinaren, suh, tudi neprivlačen kot propagandni zgled. Verjamem, da so bili Zihferlu po tej plati **Razci** bolj všeč od **Roja**, ki je prePolreportažen. Zihferl je občudoval Balzaca, Tolstoja, Gorkega, RealD; tej je bilo treba dodati le še porcijo prave Mrk Ideole, pa je bila sinteza vzorna. Gorki je to porcijo imel, a jo je znal spretno vtakati v dramo, da se je zdela kot naraven del Ža, glej **Jegorja Buličova**.

Vida kar naprej premišlja o Jernu, spominja se, kdaj ga je »zadnjič videla: ko so ga peljali iz kasarne, bil je bled«, a »ponosen, kakor vedno. Pod levim očesom mu je zijala rana.« NOBD ne pozabi podčrtavati Čl Trpa, nastalega zaradi mučenja in terorja, ki so ga prizadejavali okupatorji Slcem. Tega načela se drži tudi Zup v **Roju**, Nino zaprejo in mučijo. **BSSvet** je ves napisan na temo Trpa v zaporu. Celo čezmerno - vsaj PoV - aktivistični, akcijski Tor slika v **Prz** mučenje in Trp, a manj s sočutjem, bolj kot Neg potezo Sžev. PČ je zanj ekstrovertiran Her, ne sme čutiti ne kazati Trpa (Frenk, Vid); kdor se preveč predaja Trpu, je že napol zlomljen. Spet paradoks: prav kasnejši SeHTor je dajal v prvi plan ravno Trp, pasivizem, in napadal aktivizem (Gabra) kot Neg. Kasnejša TorD ima v sebi oba elementa, akcijskost je vnesel dramatik iz svojega prvega obdobja, ni je mogel odstraniti; v nemajhni meri je TorD nasledek nezdržljivosti obeh elementov, Torove nesposobnosti, da bi ju uskladal. Tor je zmerom, kar ni, samosprt; tudi zato je zanj tako Tip SZ, ki pa se jo trudi preseči z aktivizmom, tega pa ali ne zna utemeljiti ali pa z njim pretirava.

Ferlu Vida ne bi verjela, da je Jern mrtev, a »povedali so mi njegovi starši, da so ga ustrelili« Nemci; starši pa že vedo, kaj je s sinom. Vida ni pomislila, da starši s tem morda Prikr dejstvo, da je odšel njihov sin v Prte, ali pa so jih Nemci tako obvestili, Jern pa ni imel priložnosti, da napačno informacijo popravi. MV je vladal v marsičem videz, resnica je prihajala šele počasi na dan. IgReVi.

Ko Mih izpove Rutu, da je on Jern, Vidin PV fant, mu pove, kaj mu je Vida »rekla tisti večer pred aretacijo: Sovražimo, da bomo nekoč lahko ljubili.« Izjava ima dvojen pomen, vsebinsko-sporočilni, obenem pa je predmet IgReVi. Vsebinsko z njo Vida razloži ne le ravnanje Prtov in upornikov, ampak tudi njihovo čustvovanje. Ni mogoče biti do Sžev-Izdov le strpno razumevajoč; dokler jih ne premagamo-likvidiramo, jih je treba sovražiti. Boj postane zares Rad šele tedaj, če ga navdihuje Sš; že boksarji to vedo: če ne sovražijo tekmeca, niso dovolj motivirani, jim v kri ne priteče dovolj adrenalina. Prti so si zelo

preprosto predstavljali, da se bodo po zmagi zmogli pri priči odpovedati SŠu, ki jih je prej pojilo štiri leta. To je zmožel kak zelo zrel Psk, recimo Koc, pa najbrž še ta ne čez noč, mladim fantom se to ni posrečilo. Niti tistim, ki so bili v vojni težko prizadeti, ki so jim Nemci-lti-Dmenci mučili-pobili svojce; takšna dejstva, ki so jih Ponot, so jim RR duševnost, Noto celo zveržila. Priž razlaga tako Marcelovo SŠ do Mešev, **Afera**, kasneje Part(ljič) SŠ Sinjega v **Rdečem in sinjem**, najRad Kmedl v likih maščevalk, glej **Smrt dolgo po umiranju**. Te Že-Prtke so že nore od poblaznelega SŠa in pobijanja. Ni čudno, da so to SŠ, ki ga je ohranil tudi vrh Ptje, šefi RR v PoV teror. SŠ do zla je postalo SŠ do vseh, ki jim niso hoteli v vsem slediti, biti dejansko njihovi novi hlapci. To sem čutil tudi sam, kadar sem bil v družbi s kakimi višjimi oznovci, recimo s Tonetom Turnherjem ipd., tudi v preiskavi na PPP. Zasliševalec me je gledal, kot da me hoče s pogledom ubiti-prestreliti.

Ruta s to izjavo-spominom Mih prepriča; Vide pa ne. Spomni se, da je zvedel zanj tudi Ferl: »Ko je silil vame s svojo ljubeznijo, sem mu povedala, kaj sem rekla Jerneju pred njegovo aretacijo.« Tu ravna Bor dramaturško spet zelo spretno, vzdržuje visoko napetost, spletko deluje, a situacija je pomembna tudi s pomenske plati: IgReVi se stopnjuje. Kako vedeti, kaj je res? Zato se Vida, ki ji pravi ta hip oče še posebej upravičeno: »Ubogim moj otrok«, sprašuje v Tem negotovosti: »Kaj, če je vse skupaj okrutna ferleževa igra. On je zmožen vsega«, je hudič. »Kaj, če so vsi skupaj« - tudi Mrož in Mih, ki ga Vida do zdaj še ni videla - »podli špijoni«? MVsvet je svet, v katerem dolgo ni mogoče dognati resnice, je pa zato treba čim čvrsteje delati na tem, da bi se jo odkrivalo, si (po)ls sredstva, tudi **VKPb**, ki so zmožna razločevati resnico od videza. Bor veruje, da se jo da razločiti, konec **Razcev** pokaže to razločitev in zmago Resnice. A kaj, ko SPD vse spet zamota do Infe in nazadnje, v točki **Sužnja akcije**, nihče več ne ve o ničemer ničesar, kar bi bilo vredna informacija. RMg doseže stanje entropije.

Vida je tako ujeta v past - Slici v past okupacije -, da je razumljivo, če izbruhne: »Oče, jaz ne vzdržim več. In če je to Ferleževa intriga, ga ubijem!« Uboj-umor se kar naprej kaže, tudi Rutu, ko vzdiguje nad Ferlom sekuro, kot edina rešitev-izhod iz pasti. Ta uboj-umor je nadomestno ime za LRevo, tudi za NOB. NOBD se ne more končati brez umora-likvidacije - PNa - nad zlim, nad Harzem v **Roju**, nad Ferlom v **Razcih**, nad Matohom v **Uri**, nad Baumannom v **BSSvetu**. Mrak že v **Rdečem Loganu** pokaže, da pravični umor ne pelje nikamor oz. le v reprodukcijo - neprekinjeno verigo - umorov. Mrak točno napove PoV teror Ptje, MV preučuje francRevo, napiše **Marata**. Cordayeva ubije Marata, Robespierre svojega bivšega PriSo Cheniera, **Chenier**, Marija **Tudor** škofa Cranmerja, brez kraja.

Ker ne more agirati - ubijati -, Vido ujetost v past SZi podre, izgubi zavest; takšno jo najde Ferl. A ko se prebudi, Ferlu »(strastno, ukazovalno) Povej, kje je Jernej!« Vida je iz pravega testa LRevarke, IgReVi je ne bo dokončno strla-zmedla; kmalu bo ozdravela, najbrž ji je že celotna akcija v **Razcih** vrnila - vsaj duševno - zdravje.

Zdravje se ji vrne predvsem zato, ker se z JernMihom spet najmeta. Zanj, ki je komaj ušla Ferlovemu vsiljevanju, morda celo posilstvu, je še posebej težko dojeti, da Jern vendarle živi, da je zdaj tu neposredno pred njo; v nji se mešata groza in upanje; Bor je tudi ta prizor - to srečanje - dobro pripravil in izvedel. »Jernej, ali je res, da si ti?« Je res, da je res? »Jernej, kot da si vstal

od mrtvih.« Bor variira na temo VoMa. Kar slika Mrak v **Janezu Evangelistu** kot Janezov najprej skoraj OIS, ker je njegov Gos-bog JKr umrl na križu, nato pa Janeza vest o JKrovem VoMu zbudi, vrne v verujoče Ž, se sedaj iz RlgSimb ravni prenese na Indiv(dualno) plat ErS razmerja med dvema; ravni sta Raz, njuna vsebina - psihološka logika - ista. A tudi Bor daje ErS Indivravni Simbpomen: Jern je SNar, za katerega se je zdelo, da je pod udarci okupatorjev umrl, a je v teku-delu upora-NOB spet oživel, VoM. Odkar je Vida spet srečala Jerna, se je iz trpne RR v dejavno. Ko napadejo hišo Nemci in se skušata MrožMih prebiti »skozi okno«, Mih »vzame bombo izza pasa«, Vida: »Jaz se prebijem z vama.« Prebiti se je pravi izraz. Biti se in iti skoz, celo skoz steno: v Svo, ki je moč. Ko nazadnje Vida in MihJern »odideta z roko v roki«, po zmagi, v Prte-Svo, Vida zašepete: »Kakor v sanjah.« Zmaga se zgodi sicer v stvarnosti, je realna, a je obenem kot sanjska. NSvet so uresničene sanje, ki jih je tisoč let sanjal SNL.

O Mih(ol)u sem že precej povedal: kako se srečata s Ferlom, kako ga Ferl dezinformira o Vidi. Prav za prav čudno: Mih bi moral biti glavni lik, IdeaHer, pa nekako ni; ErS kot Pvt raven ga dela bolj za ljubimca kot za borca. Je Bor to hotel? Pokazati, da so Prti običajni ljudje, z ErS čustvi v srcu? Da so ideologi Vojopcije le nekako zraven, pač zdaj, ko je treba premagati hudiča, a sami na sebi so ljudje, nadarjeni za IntŽ, za mirni čas, kjer bo šele lahko prišla do izraza njihova IntHumpoštenost? To trdi tudi Zup v **Roju**, le da se tam ErS paru, ki sta že zakonca, ne posreči zmagati-preživeti. Pomagata k zmagi SNlu, sama pa zmage - NSveta - ne dočakata. Vendar, moment ErS Pvt razmerja je podčrtan v obeh glavnih NOBD, napisanih MV. Tip, da ga v **Prz** ni, čeprav kasnejši Tor - **Žoga, Delirij** itn. - zida prav na njem. Tor je - v **Prz** - še mnogo bolj Zun heroizirajoč, zaničujoč (tudi ErS) čustva; **Prz** - in nato **Ponikvar** - je najbolj Stl usmerjena NOBD. Bolj ko je nekdo staliniziral - bil trd do Pvtčustvenosti -, bolj je nato sentimentaliziral. Spet paradoks, a zelo Tip za Čla.

StlHer ne bi smel nikoli funkcionirati kot Mihol, ki ga ves čas oblega misel na Vido, ko pa zve, da sta se z Mrožem slučajno zatekla na Vidin dom in se obeta, da bi bila Vida morda vendarle živa, pokaže že SeH čustvenost - Mrožu: »Nikar ne igray burke še z mano!« IgReVi. »Stvar je zame krvavo resna«, enako resna kot NOB. »(Se sesede na stol in nekaj časa strmi nekam predse.)« Je to lik skoraj NČa, kakršen bi moral biti NOBHer? Kakršna sta KaKi, je Maček?

Mih se predaja celo razglabljanjem, kakršna so v NOB, ki je permanenten Vojpoložaj, nevarna; tudi vanj - v njegovo Noto - se je naselila IgReVi. Mrožu: »Tebi je svet tako preprost.« Tak je dogmatikom, reduktorjem, Stlideologom, kar Mrož sicer ni, Stl se v drami ne pojavlja sam na sebi, kot se v **Prz**. »In vendar je vsak človek zase zapleten račun.« Z Davidika je takšno razmotrivanje res preenostavno, skoraj smešno, za Tačas pa ne. Kljub silni in resni IgReVi - danes je ta igra le Ps - je vladala huda enostavnost misli, ker je morala misel slediti dejanju, to pa je moralo biti preprosto in direktno, če je hotel Čl karkoli (raz)rešiti. Sama NOB-LR je - celo prav neverjetna - Reda; temelji na danes komaj predstavljeni enostavnosti rešitve, vere v paradiž. Najbrž velja to kar precej nasploh: vsako dejanje mora biti takšno, da se drži načela: najdi čim krajšo, čim bolj direktno pot med dvema točkama. Takšen pragmatizem ali biologizem omogoča stik s stvarnostjo, delovanje v stvarnosti na Klas način, ki

je še blizu živalstvu v Nvi. Medtem ko je danes - v Dvarhemodelu, v PMLD - svet že tako izšel iz okvirov nekdanje naravnosti, odnosi med ljudmi, med ljudmi in okoljem so se tako zamotali, postali posredni, iz produkcije prešli v konstruiranje modelov, Čl se vse bolj RR v protezo, v Tehobjekt, da je nekdanja neposredna stvarnost če že ne izgubljena, pa vsaj močno odrinjena, Čl je ne more več neposredno čutiti; ker se tega zaveda, se načrtno vrača k Nvi, to vračanje - ekologizem, zeleno gibanje - pa Čla še dodatno oddaljuje od nekdanjega tipa Viti in čutnega Pristika s kožo. Več ko je Fije o koži, o povrhnjici, Baudrillard, bolj je manipulirana, vnaprej sofisticirana; tak Čl se sam prestavlja v živalski vrt, v geto, v eksaktno nadzorovano okolje, v katerem se Nast SAPOe RR v samoproizvodnjo blaga; tudi tim. znova Nvni-ekološki Čl je ena od znamk blaga oz. storitev.

MV in še leta kasneje, vse do izbruha in prevlade SeHa kot Heda, Fije želje (Žižkovskega Označevalca, semiotike, RMge) je bil Slc - če že ne zaradi drugega pa zaradi Ptje, ki je ljubila-prakticirala zelo neposreden PPP nadzor nad Člom kot ujeto bitje - še z Nvo povezano bitje in je še lahko dajal podobno preproste izjave, kot je pravkar navajana Miholova. Tudi zato je bila MGG - predvsem midva z VeRusom - tako inovativna; sredi RedŽurstov a la Milan Šega in Mikeln, Redliteratov a la štirje Peki, smo bili oaza sredi puščave, čudna bitja, ki so vnašala zmedo - to so nam očitali, tudi veliki sintetizator Nve in Uma JVidm(ar) - in vse, česar so se dotaknila, problematizirala; ni bilo naključje, da so nas razglasili za KritGene.

Tudi **RSD** sledi iz tega mojega vnosa ARF in HKD preučevanja oz. razmerja do sveta. Tudi moje še prav posebej poudarjeno raziskovanje MV-II časa, NOBD in SPED, časa, ko je stvarnost kot resničnost dosegla svoj vrh - sredina Dč arhemodela, glej pripadajoče MSk -, ko je postala stvarnost zato tako stvarna, ker se je Dč radikaliziral v EDč, na DbZg planu v DžV, v Bm, od NOBD in SPED do **GiM** in **ŠpK**. Stvarnost kot resničnost je najintenzivnejša tam, kjer teče kri, kjer je Čl zmožen - željan - dati Ž za Idejo ali Vero; kot v DaMusldeželah, glej celo samomorivce kot verski pojav, kamikazeje, brigade Mučenikov. Res ti stvarnost tako Rad poenostavljajo, da izgubljajo zadnjo sled umnosti, postajajo ne SŽ, ampak idioti; Bartol jih je lepo naslikal v **Alamutu**. Kot takšni so že prešli mejo EDč stvarnosti, tako so (tudi avto)manipulirani, da so že v Dv fantazmi; ceno krvi so na Rlgtrgu tako znižali, da so naredili iz žrtev inflacijo, postali so sami proteze, a v obrnjenem, s tem grotesknem pomenu: so živa telesa, ki nadomeščajo strelivo. Ravno nasprotno kot Angfami, ki izredno pazijo na Ž - vsaj svojih, a tudi napadenih - ljudi, imajo pač na razpolago veliko municije in Tehubijavskih sredstev, medtem ko delajo islamisti z golimi rokami, tj. z golimi telesi. So nekakšna paralela PolPotovim fanatikom oz. njegovi Stlfiji, ki je višje sofisticirana orodja (bolj zamotana in bolj razvita od krampov in lopat) načrtno Unič. Tam je postal Čl sam kramp in štamfar, pri islamistih tempirana bomba. Traga se RR v burko, čeprav grozljivo. Krvava Koda.

RSD je vmes med krvavo stvarnostjo EDč-Bma in PsSimfantazmo Dvluda, med **Razci-Rojem** in **Sužnjem akcije (Veselja domom)**. Ni ne eno ne drugo, je oboje. Noče zaostati v Refe oz. v regresu k EDč modelu, tega si je okrog 1994 želela DSD, in se ne izgubiti v inštalacijah ambientalne Umeti. Obe izkustvi-drži sta v meni. MV sem doživljal - Ponot - prvo, zato lahko razumem NOBD-SPED od znotraj, obenem pa sem bil med prvimi, ki so Ponot novo

paradigmo RMge, kakor se je začela v Slji udejanjati sredi 60-ih let, z Marnikom na čelu, s Šalamunom, **Norci, Pokrom, Triptihom**. Obe drži-točki je skušal združiti AlešK, glej **Luknjo v novcu**, spojil je sebe in Sm, Čla in reč, res dokazal, da je $\dot{Z}=S$, a s tem njegovim dejanjem se je vse končalo, tudi VS, ničesar več ni bilo, le nič kot odsotnost, nazadnje kot entropija. Kdor je hotel delati-misliti naprej, je moral najprej živeti, to pa ga je vrnilo v Tem-izhodiščno dilemo: ali (€)Dč ali Dv, ali ReFe-RePS ali PMLD. Strniša je sijajno razumel to dilemo, podajal jo je v **Žabah**, v **Lj(udož)ercih**. Ž je razumel kot jedenje ljudi med sabo, kar je seveda S. Iskal je v Tro, a se tu - v **Driadi** - tudi sam ujel: v RePS oz. v NA.

Paradoks, Koda: da ravno Bor v svoji NOBD **Razci** odpira vprašanja, kakršna so bila rezervirana za Zupa, postavljaj jih je v liku Vilibalda v **Stvari**, v celotnem **Tretjem zaplodku**, h kateremu se je vrnil z **Ladjo**, vse med leti 1940 in 1954. Bor, ki je vsem veljal kot preprosta duša-pamet, pa načenja trdno bit sveta, jo odpira v vprašanje, vse problematizira, resda na komaj zaznaven način, če presojamo z Davidika, s Tavidika pa vidno. O čemer se je spraševal Osem v **Zaplodku**, to je zdaj Mihova naloga: »Mi pa smo slabi računarji.« Ugotovitev pomeni, da se Čl vse prerad moti v predvidevanju ne le dogodkov, ki so €S, ampak samega dogajanja, ki je HS. Mrkideologi ne bi mogli naleteti na bolj nesimpatično jim stališče; MrkPtja je bila prepričana, da je sposobna zaradi pripadnosti MrkFiji vse bistveno predvidevati, na tem predvidevanju kot Zni je temeljil projekt DbZge, celo določanje sredstev za udejanjanje Koma kot vrnivšega se - vrnjenega - paradiza.

Planirano gospodarstvo, planirani odnosi med ljudmi so še radikalizirali Zn um NKNMeša, ki se je prepričevalo, da obvlada čas in Prih, da jo že uresničuje; ČD je potrjevanje točnih napovedi Prihi. V **LjDa, Svojih, Vicah** se potrjuje, kar so si zadali za nalogo urediti in vzpostaviti dr. Snój, dr. Slavec, dr. Dragič. MrkPtja je le zamenjala doktorje-Meše z ideologi-samouki, KaKijem in Zihrlom, noben od teh treh ni končal univerze, so pa vsi postali udje SAZU, seveda ko so prišli na oblast in so sami določali, kdo bo v SAZU; če bi hoteli, bi vanjo postavili tudi Marinka, ki morda ni imel ljudšole, in Janeza Hribarja, gozdnega Prolca, ki je veljal kot ZnaSi za ljudnasilneža-primitivca. Zihrl je že MV prevajal **VKPB**, CK Ptje prognoziral, tj. določal stopnje razvoja Slje in Juge. 45-leta se je zdelo zmagovalcem enako samoumevno, da imajo v rokah pravo šibo bajalico, kot prej omenjenim trem ČD-doktorjem. In je šla Slja po začrtani poti. Kam? V (samo)zapor, **Dia, Job**. V brezdnó. Hvalabogu, da so bili Slski Komsti tako pametni-prilagodljivi, da so se začeli odpovedovati Mrk dogmam, se prilagajati stvarnosti, pač pragmatisti, sicer bi končali tam, kjer je danes Albanija ali/in Srbija-Romunija-Hrška.

Mih demonstrira na svojem PvtčRS problemu problematičnost Čla: »Ali me je Vida sploh kdaj ljubila?« Kdor se tako sprašuje, ne bo dober LRevar, Mih ne bo prišel mnogo više od komisarja bataljona! A dvom vstran: »Ne, saj ni mogoče, da ga« - ferleža - »ne bi spregledala.« Izdal je mene, »nemara je izdal tudi njo«, Vida se ne more motiti. Kot je prišel dvom v Miha, tudi odide-odpade. A v njem je; za ščepec ga je, a dovolj, da se iz zrna kasneje razvije v mogočno drevo sumničenja, postavljanja vsega pod vprašaj. V Boru se to zrno ni razvilo, Bor je ostal slavist, bučko, tepček. Niti v Zupu ni šel razvoj v to smer dovolj daleč. Po prihodu iz PoV zapora, po **Ladji**, se je Zup zelo

poenostavil, ne več na Prtnačin, kot v **Raju**, ampak na SeH ravni, s Pvtčkp samožrtvovanjem Etpoštenjaka, Borisa v **Barbari**, tudi z znižanjem nivoja mišljenja in preproščino akcije-telesa z ljudlikom Frica v **AleksuPR**. Nalogo problematizacije-tematizacije, nadaljevanje **Zaplodka-Ladje** in omenjene Mihove izjave dvoma je prevzela MGG, med **Potovanjem** in **Vrnitvijo iz Koromandije**, med **Dia** in **Afero**, med **Čvš** in **Kaznjenci**. Dokler se ni v naslednji Gene - v RMgi - problem tako skompliciral, da se je moral razresničiti, olajšati, postati Strno površen, da je Čl lahko obživel. Ničesar ni mogel več rešiti na Etobmočju smisla, se je pa zato reševal z zelo učinkovitim Sekom. Er(os) v sintezi ErS se je RR-reduciral v Sek. Iz ene skrajnosti, **CanVide**, v drugo skrajnost, v vseobči Fuk Filetove **Figarove svatbe**, iz Sard(enk)ove Duh(ovne)eteričnosti, **Selski angel**, v blatno telo bordela v **RudVer(onik)i**.

Ko se поблиže pogovarjata Rut in Mih, se ne o osvoboditvi-odrešitvi SNLa, kot bi terjal goli Stl, ampak prav Mih - politkomisar! - obrača debato v PvtIntErS vode. Ruta nenehoma sprašuje o Vidi, ne zanima ga Pol situacija v vasi, kot bi Ziharla, ampak kje je Vida. Ker ga Rut odbija, trdi, da ne ve, kje je, da je mogoče celo mrtva, je Mih ves prizadet: »(ga gleda brez moči, nato sede)«, se skoraj sesede. »Poglejte, pri sebi imam njeno sliko.« Kot srednješolec nosi Vidino sliko s sabo, dražja mu je, sklepam, od Ptjlegitimacije. (Analogno nosi s sabo fotos Dne Harz v **Raju** in jo sentimentalno gleda.) Tudi prizor z Vidinim fotosom odpira pot v PoV SeH, v **Delirij** in **Barbaro**. Mih še komentira, kažoč mu fotos, »to je vse, kar imam od nje, in prelep spomin nanjo.« Ta PriSeH pa je sproti spodbijan z IgReVi; prav mogoče je, da so Jernu, preden so ga Nemci ubili, pobrali Intreči, tudi Vidin fotos, ga dali Razcu, da bi z njim preslepil Ruta. Kako vedeti, da to ni res? Rut se v tej IgReVi ne more spoznati; tudi če mu občutek pravi, da je Mih PriJern, se ne sme izdati; prej mora preverjati. Preverjati pa pomeni na PolDb ravni nadzorovati, biti buden, organizirati VOS-OZNO. Ta je PoV prevzela oblast, v Slji Maček, ki je bil in ostal najmočnejša figura - vsaj na določenem področju - do 90-ih let.

Spomnim se Tirana, kako se je zasanjaril, ko je spregovoril naslednji monolog; v takšnih čustveno blagih tonih je bil najbolj Priigravec. Očetu svoje tako rekoč zaročenke pripoveduje, od kod je doma: »Iz Maribora, pravzaprav sem po rodu s Krasa«, Prc kot Bor, Borov alter ego. »Toda živeli smo v Mariboru«, tudi Bor na Štajerskem. »Tam sva se tudi spoznala«, z Vido. »Bila je v službi v isti pisarni kakor jaz. Tisti dan, ko sem jo prvič videl, je imela modro krilo z belimi pikami in bele sandale.« Čustven spomin, analogen tistemu, ki ga obuja **Panter** Dingo, tudi v Tiranovi izvedbi, Tiran je obkrat uporabil isti ton. Ton je bil v zraku. Vojna ga je zakrila, nanj je naložila sloje ostrin, a pod njo je ostajal nedotaknjen. Tor ga obuja v **Žogi**, v Prologu in Epilogu, ki se dogajata tik PV. To je duh nekakšnega majskega časa, skoraj najstniškega ErSa, maturantskega navdiha, glej tikPV dramo Trdinove **V provinci**, predvsem pa tedanje češke filme. Tip: PoV je tega duha na filmu obnovil prav Bor z **Vesno**. Za MGG je bil ta film vrh napačne poti, SeHa, regresa v pubertetništvo, pač zaradi groze pred dejanji, ki jih je Borova Gene naredila MV; teh dejanj-zločinov in napačne poti, po kateri so nagnali SDbZgo, ta Gene ni znala premagati z umskoEt delom, vsa nebogljena se je spominsko vračala v čas, ki ga je vse bolj gledala kot NeČi pravljico. Tako sva z Alo

razumela tudi MMaha **Večer v čitavnici**, le da se je MMah v tej uprizoritvi vrnil še za več kot pol Stola nazaj, v ČD čas naivnega PrMa, k **Pošteni deklici** in **Županu**.

Nasproti temu regresu v SeH naivnost in (Ps)blagost je začel Dine pisati svoj prelomni roman **Črni dnevi**, prvo novelo iz njega mi je poslal v Zader, kjer sem služil Vojrok, spomladi 1955. Zoper tega duha je Božič pisal **Čvš** in **Katedralo na polici, Zik**.

»Včasih sva sanjala«, analogno kot Krim in Nina v **Roju** - nič podobnega pa ni v istočasnih Potrčevih tekstih, v **Izdu**, niti ne v PV **Kreflovi kmetiji** in v PoV **Lacku in Kreflih** -, »da pojdeva po vojni za mesec dni sem k vam.« Komaj da je mogel biti Jern PV član Ptje; ne bi tako funkcioniral-čustvoval, pripravljaj bi lRevo kot Ivan Bratko ali Peter Stante, ki je postal v Prtih general Skala, ali Cene Logar, vsi iz Borove Gene, a trdi, ideologi in vojaki. (Se je Bratko, rojen leto kasneje kot Bor, enako posečujoč Gimno v Celju kot Bor, Boru za kaj Mašč(eval), da mu je vzel **Blaže** z repertoarja? Mu Bor že PV ni bil dovolj zgrajen v Ptjduhu? Je prišlo celo do spopada med Štajercem in Prcem?)

V tretjem dejanju Mih pokaže več Mo-odločnosti, a tudi ta je predvsem PvtErS sorte, čeprav je njen predmet Ferl, ki je oboje (Inf): lzd in Mihov tekmeč pri Vidi. Mih grozi: »Ubijem ga! (razbija besno po vratih, kliče): Vida! Vida! ... (Stopi nekaj korakov grozeče proti Ferležu) Kje je Vida? (ga sune od vrat) Pusti me v izbo! Ti lopov, kaj si storil z Vido?« Kar naprej zgolj Vida. »Lažeš, pes! Izdajalec, lopov!« Nato Ferla mahne z revolverjem po glavi. »Ferlež bo sojen kot izdajalec.« Nazadnje Ferla ubije.

Za analizo ostaneta le še Mrož in Lenka. Lenka je čudovito Kmljud deklet, preprosta, pogumna, Idealik za Hero, a ob tem polna razumevanja za Vido, za njeno Trp, sama je šla skoz isto kalvarijo. Vidi: »(jo gladi po laseh) Potrpi, saj bo kmalu konec, potem začnemo vsi znova živeti.« Ta izjava je bila ena temeljnih za vse, ki smo živeli MV; če ne bi upali v svetlo Prih - ta izraz je imel tedaj prelep in PriPra pomen, PoV pa se je hitro in grozljivo sprofaniral -, ne bi mogli obstati. Lenka se sama ponudi, da bo odšla v štab bataljona na Prisojniku pozanimat se - preverjat -, ali sta prišleka Razca ali Prta. Rut: »Bi res šla? Pa te ne bo nič strah?« Rut je Humst. Lenka: »Mene? Saj nisem več otrok.« Je kot Dragič **Na svoji zemlji**, le da ta kot Prtkurir pade, ustrelijo ga pri opravljanju dolžnosti, medtem ko v **Razcih** Prti nimajo žrtev. Tudi poenostavljanje?

Zguba Ruta sumniči tudi Lenko: »Ali vam nisem rekla, da bo Lenka izklepetala?« Rut: »Lenka ni ničesar izklepetala. To je najbolj pošteno deklet vasi.« Sprašuje jo: »Lenka, v hudem strahu smo bili zate«, solidaren je, sočuteč, Humst. »Si bila res zaprta?« (Joj prejoj, če ne bi Ahačička Lenke - in vseh likov, ki jih je kadar koli prednašala - tako slabo igrala! Še danes trpim, ko jo vidim-slišim pred sabo iz uprizoritve 1945, kako je lesena, recitira, ravno to ni, kar bi morala biti Lenka: neposredno, zdravo, preprosto, Nvno Km deklet. Slabše - bolj napačne - zasedbe si niso mogli izmisliti. Je bila Ahačička že tedaj tako neznansko stremeljiva, vsiljiva, da se je sforsirala?)

Lenka: »(se smeje)«. Ahačička se nikoli v Žu ni znala Prizasmejati, zmerom je poučevala, se važila, nastopala, predavala. »Prišla sem v Zagorje. Pa zagledam nekaj takega, da mi je srce zledenelo.« Lenka ima srce, na Simbravni: SNL ima srce! (Da bi imela Ahačička srce? Hm.) »Pet voz z železnimi rešetkami, v njih ujeti partizani, krvavi, raztrgani. Na hrbtih so imeli tablice: Ich

bin Bandit. Žandarji so s puškami gonili ljudi k vozovom. Kdor ni hotel pljuniti, so ga zaprli in pretepli. Nekateri pa so kar sami od sebe metali kamenje v nesrečneže.« Resničen prizor, a povedan s stereotipom; še Julka Staričeva bi ga težko Priizgovorila.

»Tudi mene so silili, naj pljunem. (ponosno) Ne, nato so me zaprli. Dva dni so me preteпали, potem pa izpustili. In če bi me imeli ubiti, pljunila ne bi nikoli.« Lenka je Simb ponosnega SNLa.

Mroč je ZnaSi za napredno NarInco, ves ljud(ski), poln humorja, močan in samozavesten, a tudi navihan, prekanjen. Je slikal Bor Kanonija, morda pa Priževga strica lada Kozaka? Tudi Ladeljc je pokal podobne hece kot Mroč, se izražal tajinstveno in dvoumno: »(Vtakne prst skozi luknjo pri čevlju)«, svojem seveda. »Kako je lačna tale žival! Hej tovariš, ali je mogoče dobiti pri vas kozarec vina?« Spominja na uživača, a poštenega, na ljud original. Je pa res, da so takšni navidez dobrodušneži bili tudi še kaj drugega: Kanoni psihiater v PoV zaporih, Ladeljc je imel v Vojrazporeditvi, če bi bila potrebna mobilizacija, čin polkovnika OZNE! Ni čudno, da sem zvedel od njega neznansko veliko, vse je vedel, meni tudi marsikaj povedal, česar sicer ne bi smel. Pod vlogo člana AgitPropa je bil že ves čas MV AnStl; a je to izražal tako zabrisano, da ga niso jemali povsem resno. In vendar: bil je od Ptje določeni vrhovni preiskovalec v aferi Tepinova; Zupa ni maral, ni maral namreč sadistov, Zup je res pretepal Tepinovo s šibo, da je imela ves hrbet marogast. A mi je dejal, verjel sem mu, da je sama tako želela, da je kot Maz(ohistka) v tem uživala. Takšen Sekodnos še ne pomeni, da jo je ubil! Brejca pa lada živega ni mogel, gravžalo se mu je, kako je svoje PriSo vse po vrsti izdajal.

Mroč uživa v dobri jedi in pijači; Bor hoče z njegovim likom podati Priljud uživača nasproti DekBrž hedonistu, Ferlu. Ljuduživači so tudi humoristi, radi govorijo dvoumnosti, ki so zabavne. Ruto takoj zavoha, kaj je, pobožnjakarica, in jo načrtno bega, se zabava v tem, a blago, blago! »(recitira patetično) Še zmerom, kadar sem na gorko sedel, so furije me divje prepodile.« Izrek iz Kule. Zabrusi ga Ruti, ker tečnari: »Spat gremo! Petroleja je zmanjkalo!« Tudi skoporita je. Mroč pa jo meša: »Velika škoda, da petrolej ni voda. Pojdiva, Mihol, tele cunje pa naj uživajo namesto naju.« Ruta kasneje soprogu: »Potem me je prestrelil s svojimi satanskimi očmi in rekel: cunje pa naj uživajo namesto naju. Ali veš, kdo so te cunje? To smo mi.« Da, če je kdo butec, je pač butec.

Zgodbo o tem, kako Mroč ujame Ferla, sem že komentiral. Česnik je prednašal Mroča izvrstno, čeprav sicer ni bil velik igravec. PoV sva se sprijateljila, čeprav je bil veliko starejši od mene, Borova Gene. Bil je res ljudčl; oznovec sicer, prvoborec, brat NarHera, a preprost in simpatičen, res tak medved, kot mora biti Mroč. Večkrat sva skupaj popivala, enkrat mi je morda rešil Ž, bilo je sredi 60-ih let. V Unionu smo zivali vase šampanjec, šnops, vino, pivo, moral sem biti v hudi duševni stiski, - ne le - Ptja me je kar naprej zalagala s težavami. Ko nisem mogel več slediti tovarišem, bolj sem se nalival od njih, sem pobegnul domov. A zimski mraz me je tako prevzel, bil je eden najbolj mrzlih dni v letu, da sem na Tržaški za nekim plotom, kamor sem šel lulat, padel po tleh in izgubil zavest, tam ležal verjetno uro in več. Morda bi zmrznil, če se ne bi zgodila enaka Konta kot ta, da je Mih zašel v Vidino Kmhišo, ne da bi slutil. Stane (Česnik) je začutil enako potrebo po odtočenju

in je enako kot jaz stopil za isto ograjo-planke. Zagleda me na tleh, me prepozna, z ženo me dvigneta in odpeljeta domov na Jamovo. Sicer sem hitro prišel k sebi, sem že lahko hodil sam, a ... Vse Ž sem mu bil hvaležen, a kar je najvažnejše, nikdar me ni nikomur izdal, pazil je na moj ugled. Ljudči Česnik mi je bil simpatičen, učena Že Ahačička pa grozovito odvratna. Od nekdanj sem imel rajši preprosteže od nadutih Pslzbov. Še danes. Med vaščani Avbra se kar dobro počutim, seveda moram vzdrževati distanco med njimi in sabo; v Lji trpim, po 1986-letu sem bil - le - enkrat z norovci, pa sem skoraj kozlal, tako so se mi uprli, Graf Pij s svojo naduto samozadovoljnostjo, Zorn s svojim epigonskim skepticizmom-kriticizmom ...

Je pa vprašanje, zakaj je Bor Mrožu pripisal, da je doktor, zdravnik, ko pa deluje predvsem kot nastavljalac pasti in kot Vojakter, Ferla razoroži. Deluje - na Voj ravni - več kot Mih, obenem pa ne zdravi; Vido bo ozdravil celotni dogodek, ne zdravnikov poseg. Za Mroža je Tip recimo to: »(žandarju, ki se še vedno zvija pod njegovim kolenom) Zastonj, fric, škoda kalorij!« Ohranja zdrav humor v najbolj nevarnih trenutkih, kajti ta žandar je fanatik; še pod škornjem ne popusti, »(zarenči srdito) Heil Hitler!«

- Naj še dodam nekaj opomb iz lista, napisanega 1969 ob prvem ES branju **Razcev**. Da je Vida Elica pet let kasneje, FKozakova **Punčka**, le s tem pogojem, da Elica ne bi tikPV obupala, naredila Sma. Le malo bi ji bilo treba še vzdržati, pa bi se lahko RR v ilegalko-Prtko, enako kot bo storila Semiramis iz Majcnovega **Cesarja Janeza** in Tanja iz Pucove **Ognja**. Podobna sprememba se zgodi iz Lizike v Miliko, glej **Lacka**. Ali iz Marije v Špelco, **BSSvet**.

Ruta(rica) je dedinja Pernjaka, glej Prežihove **Pernjakove**, le nekaj let kasneje.

Zmago Prtov nad Sži se da razumeti tudi kot zmago Duha nad telesom, čeprav **Razci** ne zmanjšujejo pomena telesnosti. Da lahko streljaš - se boriš -, moraš imeti (mirno, čvrsto, zdravo) roko, da vzdržiš v Prtih vse strahotne napore, moraš imeti zdrave, močne noge, pa vendar, odloča Duh! Bor je v 30-ih letih Rad nastopil zoper Ekzm, zoper duha SIZ-SD-20, ne le zoper GrumD. A v njem je ostalo nekaj iz SIZ-20: pomen Duha. Le da to ni bil več kozmični, e(zo)terični, mistični angelski duh, ki je telesu skoraj Sžen; duh SIZ-30 in 40 se je utelešal v DbZgi kot njen Zakon, bodisi kot zakon Mrk LReve, bodisi kot zakon pravice vsakega Nla, da se bori za svoj obstoj in za enakopravnost z ostalimi, torej zakon Ž-sile, Vit(alizm)a. Vit se tu RR v Duha. Ko se PoV kmalu pokaže, kaj je ta duh - teror Ptje -, se Borova Gene RR v SeH, njen Duh postane duh Inte, to velja še za Pirca, še za Hienga, čeprav na AK način, glej **Večer ženinov** in **Izgubljenega sina**. V DaSD, tudi v MödD, se SeH obnavlja, SeH je K-Ve(čen). SeH pomeni razčustvovan Duh. Če odpade tudi ta, ni duha nikjer več, le še IVJ; če je to še duh, potem duh traja. A lik IVJ duha je bistveno Raz od zmage poštenjakov nad barabami v **Razcih**.

November 2003

POD PONIŽNOSTJO MAŠČEVANJE

(ob Anonimusovi **Veliki sodbi**)

1

Kako nastaja - se spleta - kompozicija **RSD**, se nazorno vidi v tem, da se nisem držal - mogel ali odločil držati - načrta, ki sem ga naredil pred nekaj dnevi, ko sem bil začel pisati prvo razpravo v pričujoči knjigi, **IgreVi II**. Napovedal sem, da bo druga obravnavana drama v knjigi Borova **Vrnitev Blažonovih (Blaži)**, samo pisanje razprave pa me je preusmerilo k drami **Velika sodba**. Ne le k tej. Načrt se je razširil v HKD smer. Po **Sodbi** naj bi se lotil Jelo(čniko)vih recitacij oz. za posebne svečanosti, tudi za Dan mrtvih napisanih-namenjenih scenarijev predvsem pesniško-lirskega kova; tako rekoč nujno sodijo zraven, k temi-duhu **Sodbe**, ki je po žanru žalostinka, elegija. **Sodba** obravnava točko-dogodek 41-45, glede na zamisel celotnega Priza pa bi bilo smiselno, če bi ta dogodek neposredno povezal z analognim 18-19; 90-91 te teme - žrtev vojne in Reve - ni bilo, v 10-dnevni vojni in ob njej je padlo mnogo manj ljudi, kot jih umre v enem letu na SI cestah. (Niti število padlih AngAm vojakov v Iraku bodisi v vojni bodisi po nji še ni doseglo prometnih usmrčencev.) Zato sem izbral - načrtujem - kot naslednjo dramo v knjigi Krekovo **Ob vojski**; je nenavadno sorodna **Sodbi**, **Sodba** dobesedno izhaja iz nje. Tema talcev iz **Sodbe** pa navaja, naj bi se lotil kot naslednje drame Mrakovih **Talcev**, ki sintetizirajo **Raz(trgan)ce** in **Sodbo**, deloma tudi **BSSvet** in/ali **Prz**, do določene točke napovedujejo celo **Roj**. Šele ko bi podrobno ES obdelal te - na novo omenjene - drame, bi se posvetil **Blažem**.

Sodba je neznan drama. Pred nekaj leti mi jo je izročil - fotokopijo izvirnega tipkopisa - Pril Rot, nahajala se je v Jurčecovi zapuščini, Jurčec pa je Litdel zapuščine zapustil Rotu. Rot ne ve, kdo bi bil avtor, čeprav dobro pozna SPE dramatike in pisce, bil je kar precej let urednik glavne Kulrevije v Argi, Meddobja. Pravi tudi, da Jurčec sam to zanesljivo ni. Ne ve se, ali je dramo napisal kak ud SPE ali kdo iz domovine, iz Notemigracije. Tudi sam avtorja nisem prepoznal, morda sploh ni znan kot pisatelj. Da bi morda lahko šlo za Sica iz Juge, nakazuje zakritost - dvoplastnost - teme drame. Na vrhni ravni se jo da brati - se po avtorjevem namenu naj bi bralo - le kot žalostinko ob talcih, padlih pod NczNemčijo MV-II, verjetno predvsem 1941 ali 42. Tak motiv bi morda lahko drami omogočil izvedbo tudi v Jugi; tako si je morda zamišljal - bolje umišljal - njen avtor. Kot poznavalec PoV razmer, sam sem jih dejansko

živel, z vso gotovostjo trdim, da tako KatKrš poantirane drame, kot je **Sodba**, v PoVSlji ne bi uprizorili, verjetno pa bi se našel še kak buden in doktrinaren ideolog (od Ivana Bratka do Mileta Klopčiča, prvi je delal težave **Blažem**, drugi **Mariji Tudor**, **Robespieru**, **Rdečemu Loganu**, od Leva Modica do Ziharla, prvi je tolkel po **Steklu**, drugi po **Stvari**), ki bi zavohal (nosove-vohe so imeli bolj razvite od pameti, bili so izvežbani za sledne pse), da je pod vrhnjim motivom talcev in Krite-obsodbe Nemokupatorja skrito bistvo: Krita KomPtje, OF, Prtov, njihovega pobijanja Slcev MV in PoV, tj. centralnega dejanja LReve: PVD. Priznam, da pred leti, ko sem prvič bral **Sodbo**, tudi sam nisem opazil spodnje plasti, danes vem, da je celo bistvena. Prvo branje je zame predvsem informacija, tedaj se seznanjam z duhom-stilom-razpoloženjem drame, a tudi nisem vedel, kam bi vtaknil njenega avtorja; če bi mislil, da jo je napisal Jel, bi iskal v smer obtožbe LReve. Prvo dejanje **Sodbe** pa celo nekoliko zavaja, ko omenja gverilske akcije; kdo drug bi jih lahko delal kot Prti! Danes dopuščam možnost, da je avtor mislil na četnike. Kaj dosti takšnih akcij ni bilo, avtor jih je napihnil - v zrak pognani most -, a to je v skladu z napihovanjem PlaGa odpora zoper Ite-Nemce, glej J. Lovr(enčič)a **Izdajavca**.

Avtor je zanesljivo Čl iz Jurčeve Gene ali ne bistveno mlajši. Jurčec je umrl 1975, torej je bila drama napisana prej. Zakaj je ni Jurčec nikomur izročil, dal v uprizoritev kaki Gledskupini, ki jih je bilo v SPE kar nekaj? Najbrž ne bomo tega nikoli vedeli. Neznano avtorjevo ime naj bo torej Anonimus, skrajšano Anus.

Sodbo in **Razce** se da - je treba - brati skupaj. **Razci** so najvidnejši zgled NOBD, **Sodbo** pa lahko uvrščam v SPED, lahko v tim. Not(ranjo)Em(igracijsko)D, SD, ki so jo pisali ljudje, ki so bivali v Jugi, so se pa čutili Notemigrante v nji in svojih del niso objavljali oz. vsaj določenih ne. Med NotEmD sodi predvsem Majcen, s 4-MV dramami, 3 od njih so bile sicer objavljene v Slji, a mnogo let po nastanku, in 2-PoV, od katerih ena je bila tudi objavljena kasneje, nobena pa uprizorjena. Na začetku je bil tak avtor tudi Mrak, a so njegove drame kasneje objavljene, nekatere tudi uprizarjane. Podobno usodo je imel M(irko)Mah(nič), trilogija **Igra o smrti** še dozdej ni bila objavljena. **Sodbo** bom štel med NotEmD, čeprav bi lahko bila tudi SPED, a ta uvrstitev ni bistvena. Bistvena je njena PSt. PSt SPED in PSt NOBD so si na Ideolvsebinski ravni povsem nasprotne, EDč, v marsičem pa tudi MimDč. Analiza **Sodbe** bo pokazala, da sodi ta v KMg, medtem ko je za **Razce** jasno, da sodijo v HMg.

HMg se razceplja v sebi v RePS-Refc, s tem v KMg, in v RMg; se pravi, da koeksistirajo v NOBD vse tri MePSt. Vsaj eno raven izrazitega MimDč smodela oz. istosti (Idn) med SPED-NotEmD na eni in NOBD na drugi strani je mogoče najti, če primerjamo **Razce** in **Sodbo**. Vidimo, da sta se tako HMg kot NOBD bistveno manj oddaljili od Trade, od KMge, od FD-PS Db, kot sta bili prepričani sami in sta učili. Zares močen prelom pomeni šele RMg. Zato bi čim prej rad zoper primera NOBD in SPED (ali NotEmD), zoper **Razce** in **Sodbo**, postavil kako RMg dramo, recimo kako Lovričovo Kodo. Ta obravnava SDbo po 90-91. Ilustrativno pa bi bilo postaviti zoper Špiceve **Patre** ali Šorovo **NaPolu**, obe drami Libcev, kako dramo KanaKlca iz tistega časa, ki ta čas tudi Krit komentira. Hvalabogu hranim Vomb(ergarj)evo mladostno dramo **V novi dobi**, napisano poleti 1921, ko Vomb ni imel še niti 20 let; drama je v rokopisu,

niti ne v tipkopisu. - Tako sem prognoziral v Pniz **19-19** še dve drami. HKD načelo micelija je neizmerno produktivno, vse se veže na vse.

NajTip žanr za KMg je pasijon, **ŠkofPas** in **DrabPas**. V njem tvorita glavno dramsko os - napetost, spor - Idealik in Neglik (glede na Ideaco in Demonaco): JKrFKr in Judež. Naj se HMg SD (in SvetD) še tako emancipira od KMge, omenjeno Tippotezo v veliki meri ohranja: **JTugo** z Judežem Tugom in IdeaZor(islav)o, Klemenčičeva **Zeta cara Lazarja** z Judežem Brankovićem in Heri Obiličem, Topločaninom in Lazarjem, celo v **Hlapcih** je nemajhna sled tega modela: Judež Komar in junak Kalandar. Celó v Kristanovi **Volji**: Margita in Ljubica. Torej v delih SoD in Libcev; **Patri** vrvijo od Judežev. V **SAnti** je Judež(inja) Ismena, SAnt Idealik, enako v **Samorogu** Judež(inja) Margarita, Idealik Uršula, pa v **Ljercih** cela judeževska Dn, Pajotovi, in JKr Komtur in Prior. Zgledov je brez konca in kraja. V SPED in NOBD pa postaneta oba lika osrednja. V SPED: v **Napadu** Polkovnik, Nadporočnik - Stotnik, Vera. V **Svitanju**: Fedin - Gowan. V **Razvalu**: Cila, Irma - Vinko, mati. V **Člku**: Ehr - Luka (Mato). V **Obsu**: kar dobesedno JKr - Kajfa itn. Itn. A enako v NOBD: v **Roju**: Mirtič, Žalc - Krim, Nina. V **BSSvetu**: Baumann, Marija - Špelca, Milan. V **Prz**: Milan, Dizma - Vid (Frenk). V **Razcih**: Ferl(ež) - Vida, Mihol, Rutar. Kot da na tej ravni med SPED in NOBD ni razlike. Ferl je iz **Razcev** prenesen v **Sodbo** kot Hanza Poklukar, »izdajalec«. Idealik Vide pa kot lepa Miriam in njen brat Ivo Gornik, ubiti talec.

Izd je le opozicija Idealiku; usoda Izda je, da je sojen in kaznovan. Načini sodbe in kazni so Raz. Po pasijonu iz **Nove zaveze** se kaznuje Izd sam, ker spozna - vsak Čl ima vest -, da je grešil; Juda iz Kariota se obesi, Mrakov **Proces**. SPED ima rada takšne rešitve, da si namreč Idealiku ni treba mazati rok z Izdovo krvjo. Sam si sodi in se likvidira Polkovnik v **Napadu**, Juda v **Obsu**, že Dihur v Krekovem **TKrižu**. A natančno tako je tudi v NOBD: Mirt v **Roju** se obesi. Medtem ko potrebujeta Izda v **Razcih** in **Sodbi** Dgč S. Ne Ferl ne Pokl(ukar) nimata vesti; oz. Ferl jo celo ima, prav na koncu - tik pred So - jo prizna: za NOBD je Čl očitno bolj bitje Notvesti kot za **Sodbo**. Ferl je vsaj čisto malo - na koncu - bitje s poslušom za Dra (Ferl vsaj za Vido), medtem ko je Pokl Abs brez vesti, čisto-golo zlo. Se to pravi, da je **Sodba** manj v duhu EvKršča kot **Razci**? V **Napadu** se Vomb usmili Polkovnika, ne pa Rdeče komisarke, ki je analogon Poklu. Enako vosovec Luka v **Obsu**, Rdeča zver v **Vstu**, Gad v **Mladosti**, Fedin v **Svitanju**. Te mora pobiti-likvidirati ali Čl (Dmb PP oz. VojJunak v **Vstu**) ali sam Katbog. S tem postane Katbog sicer Najvišji sodnik, Kaznovalec, pa tudi Likvidator; seveda v imenu PNa, a da izvršuje PN, je prepričan tudi IdeaHer v NOBD; Mih(ol) ima v sebi močno željo, da bi Ferla sam ubil, ker vidi, da je zločinec; a se dolgo premaguje, tako je podvržen zakonitosti pravnega sistema, ki naj bi v temelju vladal v Prtih. Šele ko je nuja skrajna, saj okolijo hišo Rut(arj)evih Nemci in bi pomenil za Pra(ve)ljudi Ferl čezmerno nevarnost, ga Mih ustrelji. Kot mora ustreliti ali zaklati Junak Rdečo zver, ta despotsko vlada nad Sici, Dgč se je ne da odstraniti kot z umorom-vojno. Oba, DmbHer in PrtHer, ravnata analogno, Id(entično).

Ta ldn pa se dogaja tudi v primeru, da Katbog in njegov analogon RLHbog (Mrkbog nadZge, Nv sama) poskrbi za sodbo in kaznen, kot je v primeru **Sodbe**, ko bog z bliskom - kot Jupiter, PMg - udari v Pokla in ga ubije-sežge. Vidimo, da tu KMg obnavlja PMg: zamisel o višjih nadNv ali zunajNv Mag

silah, ki se vtaknejo v Nv-Dbo, delujejo po načelu določene pravičnosti in zle izločajo iz nadaljnje igre-bivanja. V NOBD najčesče jemlje ČI - PČ - v svoje roke usodo, se pravi, sodbo in kazen, Špelca, Matjaž Jeriša (**Ura**), Krim itn. A so prav tako primeri, ko kaznuje Izda usoda sama, Ivano Gregorič-Parini **Za svobodo** ustrelijo po pomoti - Konta kot bog - njeni PriSo, Fzlti. Spet ne le analogija med SPED-NOBD, ampak celo Id(n). Ob tem pa ne pozabimo, da v **Sodbi** Pokla res ubije bog, želi pa - in se pripravlja - ga ubiti sam Idealik, blaga lepa gospa Miriam. Tu tako **Sodba** kot del SPED (**Vst**) odstopa ne le od EvKrša, ampak tudi od modela, kjer prevzema vlogo rablja bog.

V **Evih** se ubije Judež sam, bog ne sodeluje pri pravičnem umoru, le ČIPervest. Poseg boga je Pogposeg, poseg Čla kot pravičnega ubijavca pa vrača MimDč-EDč, Vojkonfrontacijo Eteokla in Polinejka, **GiM**, seveda ta s Krit plati. Mrak se tega jasno zaveda, zato v **Rdeči maši** ne pokaže, kako kak bog ubije ubijavca - vosovca - Kogoja; Idealik Fedja sledi JKru, nikogar ne napada-pobija, izstopi iz EDč smodela. Mrak poudari GhKo Marije **Tudor** kot krvave kraljice, ki je naveliko likvidirala svoje Sže oz. celo tiste - Krš ljudi -, ki niso hoteli biti njeni Sži, a so bili le Proti, nadškofa Cranmerja. Mrak odkloni tako Robespiera, ki da v **Chenieru** ubiti PriSo Andreja, kot Cordayevo, ki zabode v **Maratu** le-tega; odkloni le in De-opcijo, noben morivec ni zanj IdeaHer, ne Mih ne Junak (**Vst**). Mrak je šel v obnovi EvKrša od vseh Sdramatikov najdlje, tudi v **Procesu** in **Apostolu Petru**; **Rdečega** Logana odkloni, ker ta - celo na veliko - ubija.

Mrak je name najbolj vplival, zato sem se razvijal v njegovo smer, vrhunec in konec tega mojega razvoja je bil 1991, ko sem se realno - čeprav ne na Voj način - odločil za Slce kot enega EDča, zoper Srbe. Presodil sem, da je to koristno - celo nujno - zame kot PerPvt PO, saj bi v Jugi zelo težko preživel, bil kot DaSrbi. Ko pa sem 91-92 ugotovil, da se je DSKC povsem - celo Voj - opredelila za enega EDča, za KatSlce, sem Mrakovo in svojo dozdejšnjo ldn med bratoma-Sžoma podvrgel ARF-AKi in začel tematizirano iskati drug izhod. Ne trpnega, ne več Posn JKra (kolikor se mi je dejansko posrečilo Posn ga, bolj sem imel to željo-načrt, kot pa sem načrt izvajal), ampak je postal izhod iz EDč sporov zame šele začetek nove poti, onkraj trdnosti in fKra, onkraj varnosti KCe, ki sem ji prej (v 80-letih) zmotno pripisoval zmožnost Posna JKra. Videl sem, da Posn(ema) le - ali predvsem - fKra, veruje v njegovo zmago nad Sži; da vrača PMg triumfalizem vsaj VSa, če ne dokončne zmage NSSi v Poslednji sodbi, ki bo sledila empirični obsodbi Pokla v **Sodbi** in vzdignila PČe - Miriam, Iva itn. - v Venebesa, v VeUž kot Venagrajenost. JKra nisem zavrgel, le NejDam od njega sem šel-grem v **RSD** zadnjega časa, vsaj pol desetletja. Presodil sem, da tudi iz drža JKra sledi mnogo preveč napačnih Rc; recimo mortalizem in viktimizem, s tem Maz. Maz kliče Sad, tako nastane Katbog kot veliki sadist, Moloh. Ne žre le LR svojih otrok, ampak najprej in mnogo masivneje to počne Katbog. Mrkbog izhaja iz Katboga, NOBD iz SPED, če se smem izraziti - ne le - metaforično. RB in LR sta le izvedenki iz Katkozmične vizije Resnice, pravice in Poštenja (Ete, RPPa).

Toliko za uvod.

Za razumevanje dogodka-dogajanja 41-45 je treba vedeti, kateri sloji so podpisali eno, kateri tej nasprotno opcijo; za dogodka-dogajanja 18-19 in 90-91 ta raziskava ni pomembna, saj so Majniški deklaraciji in nato osamosvojitve od Avse in Juge podpirali skoraj vsi, plebiscitarno, ne v enem ne v drugem primeru ni prišlo do DžV (EDč), medtem ko je za 41-45 (MV-II) Tip ravno DžV, LR in kot njena posledica tudi DR. Treba je ugotoviti dve stvari, ki sta si med sabo Raz: ena je, na katere sloje kot na svoje opornike-zaveznike se sklicuje vsaka od obeh nasprotujočih si opcij, Prti in Dmbci, in katere stvarno zastopa.

V tej raziskavi, ki je tudi RazReše, sem prvič naletel na primer, kakršnega podaja - sledi **Sodba**. Da NOBD ne zagovarja Meš sloja, je jasno; kvečjemu Meše, ki so se priključili OF (Ptji) kot zavezniki, nikakor pa niso oni Tem DbRazr izhodišče. V SPED je to Dgč. NOBD pozna sicer tudi izjeme, recimo **Za svobodo (ZaSvo)**, dramo, ki jo je napisal duhovnik, sicer že PV Le-vičar, a vendar predvsem SNclst. V **ZaSvi** so subjekt PraDbe Slci kot takšni, ljud, ki pa ga vodi Narlnca (inž. Dušan-Iztok), kot 18-19 (tudi že 17), pomaga pa mu NarKm, razvito in RR v vaško trgovstvo, Martina Gregorič. Prol je tu po Canovem modelu razumljen kot celoten SNar. V Miheličeve **BSSvetu** je ideja o celotnem upirajočem se SNaru še bolj HKD, zapornice so iz vseh Db slojev, Prof, trgovka, Km, vodi jih študentka (Inca), ki pa je kot vosovka blizu Ptji; Ptja sicer ni eksplicirana, je pa konotirana, vsak, ki je dramo bral ali gledal 1945, je vedel, kdo je Špelca, v katero grupo spada. (Kot vosovci Brajnik itn., ki so bili PV Sokoli, a MV-II že udje Ptje, celo najbolj zanesljivi.) NOBD poudarja enotnost SNla. Tor in Zup(an) sta najbolj zvesta Mrku: v **Roju** je glavni akter četverica IndusProla, Meši so Izdi, v **Przi** enako, upor v jetnišnici vodi PV Komst Vid, zlomi se Meš Milan, nasprotnik Pozplati je Klduhovnik dr. Dizma (KC); analogno v **Roju**, Izd-ovaduh Žolc je Klc. Zup prikazuje, kot da je med Dmbci le tisto Sljud, ki je hlapčevsko, bigotno in dejansko bolj LumProl, vratar-sluga, kot pa IndusProl, Krim-Nina. Medtem ko **Prz** vodilnost Komstov, Vid in Krim sta poklicna PV LRevarja, kombinira z anarhičnim Lbt - tako rekoč Nvnim - uporništvo, z likom mornarja in pustolovca Frenka, ki najde v NOB-LRevi trdno točko za svoje sicer presvobodnjaško, premalo na smisel vezano pustolovstvo. Vsak dramatik doda nekaj svojega, celo Pvt posebnega, ne da bi podrl Tem PSto drame.

Kot vemo iz prejšnje razprave, tudi v **Razcih** vodi Nap(redna)Inca, ki je obenem Narlnca in povezana s Ptjo; ta podatek je konotiran s funkcijo Mih(ol)a v Prtih, je politkomisar bataljona, ne komandant. Kot PV uradnik je lahko celo Prof, tudi Profi so bili Dž uradniki; Bor predstavlja v Mihu sebe kot PV Profa v Kočevju. Pradelavca v **Razcih** ni; še trdnejša osnova za NOB je Km, mlinar Rut(ar), vaško Km deklet Lenka; Rutova hči Vida povezuje Km in Naplnco, je PV uradnica, že PV blizu Ptji, ker je bila Mihovo deklet. Za vse omenjene junake NOBD brez izjeme pa je Tip, da so akterji DbZge, in to Vojtipa. Špelca je likvidatorka zla-zlih, Mih in Dušan Prta, Vid ilegalec; Iztok iz **Žen ob grobu** Prt, Martel iz **Ognja** Prt-ilegalec-vosovec itn. To je bistvo NOB in LReve: Vojakcija kot Rad primer uporništva oz. sploh akcijskosti.

Sodba povsem odstopa od NOBD modela. NOBD Heri so radi voj(šč)aki, nekateri komaj čakajo na LRevo-NOB, Vid, Mih, Martel, drugi pa so vanju potegnjeni, a zato srečni, Tanja iz **Ognja**, ta najde kot frenk smisel Ža šele v OF-uporu, Martina Gregorič, kolikor si upora vendar kot Kraševka, kot dve desetletji trpeča pod Itokupacijo ni celo želela, bila blizu tigrovcem. Vsi v uporuh zažarijo, upor čutijo kot edinstveno šanso za svoj osebnostni razmah, ne le za usodo SNara in ljuda. Vse Dgč SPED. Stotnik, **Napad**, je prisiljen v upor zoper Komste (ne pa zoper NczNemce in Fzlte, teh SPED sploh ne pozna), če hoče - ker mora - ubraniti SKC oz. SNar, kakršen je pod okriljem-vodstvom KCe. V **Mladosti** sploh ne pride do Vojakcije, Simč(ič) podaja le SŽ, ubitega otroka Snežno. Lovr se navdušuje nad Vojakcijo, a je ne pokaže, njegovi Jugočetniki le retorizirajo, se umikajo pred Prti in Nemci, dokler se ne povežejo z Dmbci, prek teh z Nemci, **Izd**, a po sili razmer, pod pritiskom Prtov, ker se morajo braniti. Analogno je v **Člku**: le Vojobramba pred hudiči, Vaške straže, ki pa ščitijo vasi, ne podvzamejo akcij. Akcijskosti je več v **Razvalu**, a od tistega hipa naprej, ko je Dmb vojska že pobita, PVD, in v **Vstu**, ki se godi - kot projekt-pravljiica - še nekaj let kasneje. SNcz dobi v **Vstu**, 1951, krila, MV-II jih še nima dovolj razpetih, čeprav bi Jel sam to rad, kakor kaže že v PV drami **Kršp**, Kociper pa v **Zasadu**. Ni bilo časa, da bi se SNcz primerno razvil. Kajti le on bi bil lahko primerna protiigra - kontrařeva kot DR - LRevi. Zakaj se ni razvil, nazorno ilustrira **Sodba**. V tem je poučna kot nobena druga SPED ali NotĚmD.

Nosilni Poz sloj v **Sodbi** je vdova Miriam oz. njen brat Ivo, ki sam sicer ne nastopa, v teku drame pade kot talec, a se o njem precej govori, vemo, kakšen je bil. Podrobna ĚS analiza bo pokazala polno naravo sloja, ki ga zastopa M(iri)am. Za zdaj le Tem oznake. Mam (Ivo) je posestnica, Meš(k)a na podeželju, v gorenjskem trgu, ki naravno prehaja v Km okolje, recimo v PV Radovljici. Njen sosed Štefan Gaber ima pastirčka (Jako), kar pomeni, da ima Gaber živino. Morda je Km tudi drugi sosed, Rasto Godec, Pril Gornikovih, Jure Grozd pa je zagotovo Meš. Km so okolje, ki Mam podpira, središni Her je Meš, a posebnega tipa. Ne Kpl podjetniško Meš, od Kantorja, **Kralj**, do Predsa Tojana, **Ogenj**, niti ne PolMeš, kot sta GrGr v **Blagru** ali Senator v **Ognju**, ampak lepodušniško, ĚstKula kot takšna, prefinjena, Že-nskega tipa, glasbeno-lirska, literarna, KulHed kot Poz. Morda sta Jure Grozd in Mamina Prila Meta Grudnova iz PolMeša, ne vemo, Anus je silno skop glede podrobnejših RazrDb opredelitev, sploh glede vse običajne »nizke« banalnosti; kot da se mu kot estetu upira. (Ne kaže ta podatek na možnost, da bi le mogel biti Jurčec avtor **Sodbe**? Jurčec je bil esteta kot tak, kot homoseksualec PV tipa je bil še posebej nagnjen k Ěstčutenju, njegova žena je imela trgovino - prodajalno - z modnimi parfumi v središču lje, prodajalne se spominjam, Pril Vlado Habe, ki je jeseni 43 padel v Prtih, mi jo je kazal kot leglo Bržzla.)

Tip je že Mamin priimek: Gornik. Kar trije priimki oseb iz **Sodbe** so vzeti iz Canovega **Blagra**. V izbiri priimkov oz. glede na to, kako jih je Anus uporabil, kakšnim likom pripisal, je jasno, da gre za polemiko zoper Cana, to polemiko danes nadaljuje nadškof Rodeur. Jure Grozd in Meta Grudnova sta Poz lika, medtem ko sta priimka Grozd-Gruden (GrGr) v **Blagru** Rad Neg. Can je manj nenaklonjen Gorniku, čeprav seveda ne deli njegovih nazorov. Gornik je bogat dedič, ki mu ni treba delati, zgolj uživa, a na visoko KulĚst naćin, obiskuje

velemesta po Évri, se dobro počuti le v Éstbogastvu prefinjene Kule. Nobenega posluha nima za Ščuko in LRevo, za Prol, za popravljanje Mor in Dbkrivic, z vsem tem noče imeti nobenega opravka, vsega tega se otepa kot gnusne gosenice na izbranem sakoju, kot nadležne muhe na lepo zlikanih hlačah. Ta lik Anus RR v Idealik M(iri)am Gornikove. Anus pokaže, kako postane zaradi neugodnih DbZg razmer - okupacije - CanGornik žrtev. Nikomur nič noče, a ga zadene grda usoda. Postane - kot Ivo Gornik - celo SŽ.

V uvodni didaskaliji beremo: »Prvo dejanje se godi ob času okupacije na stanovanju vdove Miriam Gornikove, ki ima svoje posestvo v malem mestecu na Gorenjskem.« Soba stanovanja, v katerem se godi 1. dejanje, je opisana takole: »Okna sobe, ki meje na vrt, so odprta.« Poudarjen je vrt kot okrasen topos. Ne Ščuka ne Maks in Prol (Lužarica) iz **Kralja**, tudi Km Rut nimajo vrta; Rutova Vida je imela morda PV kak gartlc, njena mati Neža pa gotovo zelenjavni vrt; takšen Mami ne pristoji, zelenjavo ji nosijo Kmsosedje, sama ne dela na vrtu, Mam le konverzira in muzicira na glasovirju. »Ob desnem kotu stoji okrogla mizica, na kateri so razmetane razne note. Desno od mize je knjižna omara, ki je izpraznjena.« Nemci preganjajo-zažigajo vse SI knjige, SI besedo kot takšno. Gornikovi (brat in sestra) pa niso hoteli Slskih nadomestiti z Nem(škimi)knjigami, z Goethejem in Schillerjem, zavedni SNclsti so. »Na nasprotni strani je pianino.« Na njem igra žalostna Mam Chopina, a tudi Narbuditelje Ipavce, njihovo salonsko Narglasbo. Zanesljivo pa ne Škerjanca, kaj šele Osterca. Verjetno Prelovca in Pavčiča, najbrž zraven tudi poje njune samospeve. Morda jo tedaj, ko poje Volaričeve pesmi, spremlja na pianinu JurGrozd, morda ni le njen Pril, ampak tihi oboževalec. Vse v tej drami je tiho, pritajeno, razen neznanskega ropota, ki ga ženejo tihci, ko prisegajo Mašč hudičem-Nemcem. »Po stenah visijo razne umetniške slike.« Že platna Moderne? Ali pa kak Jurij Šubic, Bradaška, Ogrin? Morda pa Gor(ni)ke podcenjujem in sta par Mamlvo že občudovalca Taveljavnega Sslikarstva, imata po stenah razobešene mirnost in tišino vzbujajoče slike Maksima Sedeja, celo kakega A.G. Kosa ali Pavlovca? In prepeva Mam Lajovčeve samospeve. Niti ni važno, ali je Éststil Gornikov sodoben ali zastarel. Važno je, da gre za ÉstKulo kot takšno.

Pravkar sem omenil TemNot nasprotje **Sodbe**, Tip za PSto drame. Poz ljudje so tihi-mirni, uživajo lepoto sveta, a kaj, ko ne smejo-morejo biti takšni. To jim prepreči vdor tujega zla v NSS (Ésttipa), Nemcev, in okupacija, z njo preganjanje SNarince kot Kul(tur)ne, seveda tudi SPolikov (recimo mojega strica Joška Zabreta, tovarnarja iz Britofa pri Kranju, PV poslanca Koroščeve stranke, dolgo so ga držali v begunjskih zaporih, nato transportirali v Nemtaborišče, v Flossenburg. Ni hotel sodelovati z Dmbci, čeprav ga je prišel Hribar s Strmola nagovarjat v celico, naj se priključi AnK gibanju.) Ker pa ne morejo ostati Ésttihu Pvt uživači in ker jih brezobzirni Nemci pobijajo, se ... uprejo? Ne. Protestirajo? Da in ne. Ne v javnosti, ne s tem, da bi se pridružili Vojuporu zoper Nemce, Prtom, kot gorenjski Km v Potrčevem **Izdajalcu**, ali brezposelni jeseniški delavec, zaročenec moje tete Ide Stane Bokal, prvoborec, padel že prvo leto v Prtih. Ker v DbZgi molče, so toliko glasnejši doma, za zaprtimi vrati. Tu protestirajo z vso močjo glasov, kolikor jim dovolijo grla, obljubljajo Mašč krvnikom, kakršnega v NOBD ne poznamo, ne beremo. Manj ko je PriPra (Voj)akcije, več je retorike. Ne pravim, da je povsem votla; Mam res trpi zaradi bratove Si. A trpi tako ekscesivno, histerično, čezmerno, s svojimi čustvi

- z izkazovanjem svojih čustev pred ozko Priidno - tako pretirava, da je jasno, za kaj gre: za kompenzacijo. Martel v **Ognju** skoraj molči, ker je ilegalec, vosovec, poslan v Senatorjevo hišo s posebno nalogo odkrivanja povezav med PlaGa in Angfami, oz. z nalogo likvidirati črnorkca Sava. Mam, pa naj je še tako mila-blaga, dobra-Kulna, ropota, s svojimi prenapihnenimi izjavami, z gostobesednostjo, s ponavljanjem stereotipov-gesel ne doseže toliko vtisa litanij, **Sodba** je delana kot ponavljanje Katobrednosti, ampak vtis mučnega verbalizma. To pa je stil-drža, Tip za marsikaterega Meša, posebno za KulMeš, za SNclste, ki so namesto dejanj producirali (pre)velike besede. Tip za to je bil Novačan. Jel, ki je bil retor-ropotač, je družil oboje: patetično retoriko (**Vst**) in SNcz propagando, v duhu Goebbelsa. Ne cinično kot Mirko Javornik, bolj mladostno horukarsko, v bistvu tudi infantilno, otročje (Otr).

Naj navedem v celoti prvi Mamin nastop, s tem prvi tekst same drame: »(je oblečena v črnino. Glavo opira v dlani.)« Žaluje - črnina - že prej, preden ji brata ustrelijo, ker je vdova; zaenkrat so brata Nemci le zaprli, da bo padel kot talec, je verjetno, ni pa nujno. Če bi se vsaka sestra - Silka - oblačila v črno že tedaj, ko so njihovi možje (bratje) v zaporu, bi nosila vsa Slja črnino. Črnina je barva žalovanja, ne boja-upora. Res je, žanr žalostinke terja črnino, a zakaj je drama elegija? Čl je lahko v tugi in žalujoč, a to ne more biti njegova Tem usmeritev, čustvo, dejavnost. Če to postane, to nekaj pomeni: da noče ali ne more biti (postati) Vojupornik; da se zadovoljuje z žalovanjem. Vida v **Razcih** je tudi žalostna, a ker ne more v akcijo; bolna je, na telesu, kar jo opravičuje. Bolezen na duši je ne bi mogla opravičiti, boleznin duše celi in zdravi ravno Vojboj. Kolikor je **Razc**Vida tudi Dušbolna - nesrečna, ker so (meni, da so) ji ubili zaročenca Jerneja (Miha), bo to bolečino ozdravila v Prtih, kamor na koncu drame gre. Nič podobnega se ne zgodi v **Sodbi**, nasprotno, konec drame je še stopnjevano žalovanje, seveda ob nenehnem, že od začetka prisotnem obljubljanju Mašča. Ves Her(oizem) **Sodbe** je v čustvobesedi Mašča. Mašč ni (čustveno) sredstvo za Vojboj, ampak K-da je zadnji cilj, ki si zadošča, da-če ostaja v obliki retorike.

»Zgodilo se je.« Da so brata zaprli, niso ga še ubili; tisto najhujše se še ni zgodilo. K-da bi si Mam želela, naj se in čim prej zgodi: S. K-da ljubi S, jo pričakuje, od nje čustveno živi. Ta moment izvira iz Krša, iz Not Idne s Križanim JKrom, a tako, da vodi takšno čustvo v mortalizem, LdS(mrti), v viktimizem, v željo biti žrtev, celo SŽ. Ta vidik je razvilo Kat: če je JKr in JKr kot SŽ odkupuje grehe sveta oz. omogoča prehod iz grešnega Tsa v Venebeš(čans)kost, je najsmotrnejše, da postane Čl čim prej SŽ. Vojboj v **Novi zavezi** nima mesta oz. celo odklanjan je, JKr se RR v FKra, tj. v Zmagovalca nad So po tem, ko umre na križu, z božjo pomočjo, ne pa z močno Vojakcije. Vojakcijo propagira **Stara zaveza**, ta pa se ne konča dobro. Judje imajo le Rel SA pod Rimljani, nezadovoljni so, kot vemo, se bodo le nekaj desetletij po JKrovi Si Rimu uprli, Rim jih bo pacificiral z genocidom. Vojupor v **St pismu** ne prinaša zmage. Tega se je držala tudi MVS KC. Tudi **Sodba**. Mašč sicer bo sledilo, a kakšno bo? Da bo zmagala KC, uprizori le Jel v **Vstu**, pa še tu zmaga NczJunak in je KC le konotirana oz. Junak - Dmbci zmagajo v Junakovih sanjah-prividih (blodnjah), ne pa v DbZg stvarnosti. Res da Katbog ubije Izda Pokla, a Nemcev ne prežene, vsaj v **Sodbi** ne. Če uprizarja **Sodba** leti 41 ali 42, je razumljivo, da je povsem zoper Nemce; če pa bi uprizarjala tudi MV od

jeseni 43 do maja 45, bi morala sporočiti (razen če bi to Zamol ali dala v oklepaj, kot dela vsa SPED), da so se KatSlci kot Dmbci povezali z NczNemci v enotno fronto zoper OFSlce. To pa bi bila popolnoma Dgč PSt, kot je zdaj v **Sodbi**. **Sodba** je tako Abst tudi zato, da ji ne bi bilo treba analizirati TaSlске stvarnosti, medtem ko je Mrkplat prepričana, da ima v rokah optimalno Fifanalitično moč Mrka, s katero se da pojasniti celo vsako podrobnost DbZg in Dušstvarnosti.

»In kako brezsrdni so bili okupatorski pesjani.« Pesjan je vzdevek, ki zagotavlja, da kritizirani Čl ni več PriPra Čl, ampak se je barbariziral do stopnje zverinskosti, živalskosti; pesjan še pes ni, ampak volkodlak. KC, kolikor jo Anus zastopa - mislim, da jo -, ni sposobna presojati vseh ljudi kot ljudi, kot udov Čl rodu. Močno pade pod raven EvKrša, za katerega veljajo vsi ljudje, tudi najhujši zločinci, za ljudi in božje otroke. **Sodba** vrača FKc, enako kot **Vst**, ki imenuje Komste Rdečo zver, zver pa je Čl dolžan pobiti, če je napadla ljudi (ljudje so edino Praljudje). Glej tudi ARemčeve **Volkodlake**. V tej KMgi se zgodi dehumanizacija, ljudje so le tisti, ki spadajo v NSS, Izdi te St stvari pa ne več; Anus izhaja iz Jegličeve **Slavije**. Očitno je SKC že dolgo brez posluha - ali zmožnosti - za EvKrš razumevanje. Prevzel ga je Hum, najbolj SeH, kot ena Rca-dimenzioniranje RLH VISA.

»Brez srca in vesti so ti krvoloki.« Kdor nima srca in vesti, celo Ferl ju navsezadnje pokaže, ni Čl, saj ne more biti božji otrok, Katbog je ustvaril Čla po svoji podobi, torej s srcem-vestjo. Nemci (a v podtonu tudi Prti, kot bom dokazoval) so ljudje, ki niso ljudje, ljudje le navidez, po Zun podobi, dejansko pa ne; so hudič, ki je prevzel lik Čla, da bi laže zapeljeval. Kako pa je treba ravnati s hudičem, vemo: ga odstraniti, likvidirati. Tudi **Sodba** - kot SPED - je napisana, da bi bilo utemeljeno likvidiranje KCi nevarnih, najprej (med 41 in 43 na Gorenjskem in Štajerskem NczNemcev, ti preganjajo KC in klerike), ves čas od 41 naprej (dejansko do danes) pa likvidiranje Komstov-Prtov; vendar - od 43 naprej ne več NczNemcev in že prej, od 41 do 43, v Lj pokrajini ne Fzltov. KC določa, kdaj je ali postane kdo pesjan, brez srca-vesti, kdaj ga je torej celo zapovedano pobijati. V **Sodbi** pesjanov ne pobija (še) nihče, oz. le bog Izda Pokla, v Dmbdramah pa je PriKan, Stotnik iz **Napada**, že pravšen zato, ker postane iz semeniščnika (Dmb) Čtk, ker nosi orožje in ga tudi uporablja. V tej in takšnih dramah se žalostinka RR v eroiko Vojtipa. Stotnik in Dmbci udejanjajo Mamino obljubo-čustvo: Mašč nad pesjani. Prt četa se mora po napadu na Dmbpostojanko umakniti; s tem je napovedana končna zmaga DmbKc. V **Razvalu**, napisanem mnogo kasneje, Vomb v t(akš)o zmago ne verjame več, le še v odrešenje po Si, ne več na TSu. K-da mu Kremž(ar) v **RazPragu** sledi.

»(S solzami v očeh.)« Mam v glavnem joče in stoče. **RazcVida** svoj jok premaguje in premaga, medtem ko Mam takšnega namena sploh nima. Zadošča ji, da joče (in grozi), ker uživa v joku, v jeremijadi. »In ker je bestija brez srca in vesti, se bojim, da se bo z Ivanom zgodilo prav tako, kot z ostalima dvema bratoma.« Torej nosi Mam črnino z razlogom, žaluje že za dvema bratoma. Tu se začne dvom v zgolj Zun zgodbo **Sodbe**: da gre le za pobijanje Slcev, ki ga izvršujejo Nemci. Da bi Nemci kot talce ubili kar tri brate iste Dne, je bil redek, ATip primer, medtem ko so takšni primeri mnogo bolj česti v spodnjem dogajanju drame, ko je treba Nemce zamenjati s Prti. Poznam primere, da so matere izgubile kar 5 sinov-Dmbcev, v PVD ali skupaj s prej

ubitimi-padlimi. Mamina bolečina dobi s tem podatkom sicer več utemeljitve, vendar pa se AnIn sprašuje: kako je mogoče, da padeta že dva brata Dne Gorkov, a se tretji brat, Ivan, ne zave položaja, nevarnosti, da bo prišel prej ko prej tudi on na vrsto, da jih SŽ kolje kot ovce, sami pa ... Kaj počne Ivan, kako odgovarja na to klanje? V gozdču bere Gregorčičeve **Pzje**, čaka, da bo tudi on zaklan. Mam pa njegovo usodo objokuje že vnaprej, ker ve, kaj se je zgodilo ostalima bratoma.

Ta viktimizem je lahko ali hlapčevska nemoč ali sledenje JKru, ki se pri aretaciji ni upiral, ki je že vnaprej vedel, glej njegove besede pri Zadnji večerji, da bo izdan in ubit, a ni hotel zoper to nič storiti, ker je veroval, da bo le kot trna SŽ odkupil svet-Čloštvo. Mam ga ponavlja, a ob tem ravna tudi hlapčevsko kot dekla (Dekla Gospodova). Takó je Slce kot hlapce-dekle-tlačane učila KC od 8-Stola naprej, glej **BS**. Da naj bodo hlapci-pokorni njej, KCi; ne pa, da naj bodo pokorni hudiču. Ko se soočijo s hudičem, recimo z MuslTurki, glej Krekov **TKriž**, tedaj je treba zgrabiti za orožje, zanj zgrabi celo Že, ki postane Vodlja versko PriPra branivcev Sl dežele, Uršula, Slska St Ivana. Enako dekleta v Debevčevih **Blejkah**. Ne pa Tarba v Bilčevi **Tarb(ul)i**. Zg KCe pozna obe Rci, zdaj poudarja eno, zdaj drugo, kakor se kdaj odloči, kakor presodi, da ji kaže njena korist tj. korist njenega boga. MV-II je uporabila obe strategiji, a obe sta se skazali za neuspešni. Ko je to Anus dognal, PoV, je mogel napisati le žalostinko, v Vojeroiko tipa **Vst** ni veroval, saj ni vanjo verjel niti sam Jel, vedel je, da piše pravljico, lep privid.

»(Se zamisli. Po kratkem molku.) Smrt čutim. Vidim jo prihajati.« S v PVD oz. S kot ZnaSi za strahoten poraz DmbSlcev maja 45. »Zdaj, zdaj bo neusmiljeno potrkala na vrata.« Tudi v **Razcih** trka na vrata, Nemci obkoljujejo Rutdomačijo, Ferl prinaša S odznotraj, kot Psilegalec, a živce izgublja le Neža, ki se obrača po pomoč k MMBi, brez uspeha. **Razci** osmešijo Nežino vernost-pobožnost kot praznoverje, na Etravni jo destituirajo kot samopridnost, medtem ko dobi v elegičnosti **Sodbe** najvišji kvalifikativ PriPra Trpa. Neža je resnica Mam, Mam je Ideaca Neže. Isti lik, a presojan z dveh nasprotujočih si vidikov. Če bi ravnala RutDn z obema Prtoma Mihom in Mrožem kot Dn Gorkih, če bi namesto da se vojskuje brala Gregorčičeve pesmi in igrala na glasovir, bi se ji zgodilo isto: S. Morda pa bi se Si ognila, kar je bil načrt MV-De, a tako, da bi se skrila - Prikr - v kotu DbZge, čakajoč na to, kaj bodo naredili veliki zmagovalci, kdor pač že bo; odtrgali od Sl Nartelesa še dva kosa mesa, kot 18-19 (potrjeno z Rapallsko pogodbo), nam dali kaj, če sploh kaj, iz Usma. **Razci** in **Sodba** sta paradigmi dveh nasprotujočih si drž, celo EDč. V marsičem sicer tudi MimDč, ne pa v tem: ne v odnosu do uporabe Vojsile. Dmb aktivizacije v **Sodbi** še ni, a Vomb pokaže v **Razvalu**, da pripelje do istega: do nemoči in poraza. Mogoča je le Pvt besedna grožnja z Maščem; v **Razvalu** še te ni, Vomb se odloči za čistejši Eviktimizem, za nebesa, ki so zunaj TSa.

Na pripombo, da se morda lvu ne bo nič zgodilo, saj da hočejo biti »trinogi zaradi krvoločnosti včasih pravični« (izjava je v sebi protislovna: zaradi krvoločnosti?), mu Mam »(upade ogorčena v besedo)«; je sicer mila-blaga kot sapica, a zna biti ogorčena, ker tako terja od nje čut za pravičnost: »Krvoločnež - ha! - pravičen.« Ima sicer prav, da za Slce od okupatorjev ni pričakovati pravice, pravica, ki se je drže, je Dgčna od Slske. »Širokogruden.« Ha! Ne, takšni ne Nemci ne Prti z vrnjenimi Dmbci niso bili. »Pravice danes

sploh ne najdeš.« Na TSu ne, le Katbog jo vnaša, recimo z umorom Pokla. »Svet je posurovel.«

To je Tem spoznanje-ugotovitev Mam kot predstavnice EstKule. Ta predpostavlja milino-Haro izraza, forme, etikete. Izhaja iz bidermajerja 19-Stola. Slici takšne prefinjene EstKule nis(m)o poznali, ker je pač na Km ni bilo; tudi NKNM je ne razvija, v ČD je ni, začela se je pojavljati šele v drugi ali tretji MešGene na PrSa, morda pri Ganglu, **Sfinga**; več v 20-letih, vrh doseže v GrumD, v **Pierrotu** in **Zast(or)ih**, kjer pa se spoji z absurdizmom, z AD v norosti, medtem ko je AD Mam v **Sodbi** bolj SZ oz. se alibizira s Krš viktimizmom, z zaslugami za boga kot SŽ. Grum pokaže nesmisel in brezizhodnost vsega, tudi EstKule, Anus jo RR v prednost, ki pa velja le za boga, ima ceno v onstranskem svetu nebes.

3

Verjamem, da je bilo damam, ki so se vzgajale pri Stritu, Gregorčiču, morda AVodniku in tik PV pri Šaliju in Ludviku (a tega modernejšega tona v **Sodbi** ne vidimo), grozno pri srcu, ko so bile soočene z BarNczNemci. Res so čutile, kot Mam, da je »svet podivjal«. Isto je čutil Bor, a na eno divjost je odgovoril z drugo, na NegBar s Poztrdostjo, ki se ni imela za podivjanost in surovost; jo je pa za takšno imela nasprotna stran, SPED, v **Napadu** je Prtka Rdeča komisarka poblaznela zver kot takšna, brez Ete, Kule, čustev, le Sekrazvratna, Pol fanatična in Pvt Sad(istična). Svet se je »pogreznil v blato in še globlje«. Kri se je mešala z blatom, Her z močvirjem, kri je postala umazana, ne takšna, kot je bila pri Sard(enk)u ali AVodniku. Le kdor je prenesel to zablatenje sveta, Prti (Le), je prenesel tudi PoV dogajanje, je mogel po 90-91 normalno živeti v Dbi, ki ni le PMLD, ampak obenem LumDb.

DaSlke igrajo dame a la Mam, a to je imidž, narejen za Jav(nost), medtem ko so zadaj, v resnici, podivjane Barke; napovedovalka s Pop TeVe se niti ne Prikr več, govori odrezavo-surovo kot paznica v kacetu. A tudi Kerčmarica ni dosti boljša in/ali Horvatka z nacionalke, vse Posn isti stil Ncz priganjačk. Blagi imidž je prihranjen za nekatere NarZab pevke, za Natalijo Ferdirban et comp. Ali Verboten; ni ta izraz Tip za NczNem lepake, kjer je objavljeno, kaj vse je verboten?

»Bestiji« - Nemcem in Komstom - »se je zahotelo krvi«; to je ductus Jela. Bestija je hudič, ki lahko preživi le, če vsak dan zgolta določeno količino Či krvi; je Drakula. 10.000 ubitih Dmbcev je takšna mera krvi, ki naj bi za nekaj časa utolila željo Komstov po sveži krvi; a je ni, kmalu so se spravili na svoje, na Diehla in Oswalda, Koširja in Stepišnika. Ti prav tako nimajo groba, kot ga nimajo Ehr in pobiti Dmbci. Svojci teh so vendarle skoz leta prižigali svečke na Vseh mrtvih dan za cerkvijo na Žalah, tudi jaz in moja Dn, kaj pa svojci Koširja in Diehla? So pomešali svoje svečke med tiste, ki so se spominjale Si Dmbcev, Koširjevih Sžov? So pristali na to, da so pred bogom vsi enaki?

Na to sem pristajal jaz, dokler sem verjel, da KC res tako misli. A po 90-91 sem se prepričal o nasprotnem: Rdeča zver pred Katbogom ni enaka Stotniku. Kot ni Pokl enak Ivu. Nauk o enakosti vseh ljudi pred bogom je le prva faza v

Refe; druga je ločitev duhov, delitev - tudi mrtvih - na prave in napačne, na božje in hudičeve pristaše. Kot v Ptji: zavezniki-Meši so bili dobri za prvo fazo, za OF, v drugi so se morali odločiti: ali za nas ali za zlo. Koc se ni dovolj jasno odločil, glej **Strah in pogum**, pa je bil porinjen v kot. Breclj se je odločil jasno, pa je bil vzdignjen v visokega PtjPolika. Pir(jeve)c in Žup sta nekaj mešala, pa ju je bilo treba kaznovati, dati za nekaj časa na hladno.

Mam preide v zagovor določene RlgIdeole: »Nedolžna naša kri, ki jo neusmiljeno terja od nas« bestija, »s katero namaka našo izmučeno zemljo.« Temelj je kri kot dinamična snov, ki poganja telo; in ta kri je naša, glej fino dramo **Naša kri**. Ker je naša, je tudi NeČi. So izjeme, Izdi, Pokl, a ti le potrjujejo pravilo, kot na Prtstrani Ferl. Kdor je zares naš, je po bistvu-biti NeČi. Med našo krvjo in našo - izmučeno - zemljo je stik: Čkri pronica v zemljo, jo poji. Bolj ko je zemlja napojena z našo krvjo, bolj je naša, bolj sveta (St), bolj naša St last. Na tej osnovi sta se pobijali ustaška in četniška stran MV-II, po 91 pa srbska in Hrška. Model - VIS - sodi v Ncl, tudi v Ncz, v Refe in RePS. V SIZi sta ga reklamirala po 91 najbolj STH v težnji, da bi se v njiju zgodila sinteza Dmb in Prt plati: vsega Slskega Nara kot SŽ.

Zdaj pa obrne Mam tožbo v obtožbo: »Prokletstvo naj pride nad rodove teh izrodov človeštva.« Govori-čustvuje kot Vrza v **LTugu**, ne kot Špelca v **BSSvetu**; Špelca predvsem sanjari o nebesih na zemlji, o svetu brez sovraštva, čeprav je res, da je prej treba - močno - sovražiti, da bi lahko - kasneje - bolj ljubili, kot beremo v sporočilu **Razcev**. Drži - VISa - se prepletata, zdaj je bolj v ospredju ena, Špelčino vosovsko likvidatorstvo, zdaj druga: Špelca kot prerok vseobče - skoraj filantropske - ljezni v duhu Strita(rja). Mam preklinja zl(očinc)e v duhu **Stare zaveze**, RePS: kaznovani naj ne bodo le zločinci, ampak celo njihovi daljni rodovi, otroci. Pri tem je najhuje, da se to ni zgodilo: ne v primeru Nemcev, PoV so se kmalu spravili na noge, že v 60-letih jim je šlo bistveno bolje kot Slcem; ne Komstov, ki jih po 90 ni zadela pravična kazen, Katbog se ni vmešal s strelo in pobijal Pokle-Mačke. Umaknil se je, šel na dopust; Mam Mašč je obviselo v zraku kot votla grožnja. Zadelo je le enega Lumbarabona, Ribičič pa še živi!

Izraz izrodek je iz depota rasizma, Gent(ilizm)a. Vrednota je Rod, kdor pa ga izdaja ali se protivi njegovi Tem liniji, je iz-rodok, nekdo, ki pada iz roda v nič. Izraz so najbolj uporabljali NczNemci: tudi Entartete Kunst. Od nekdanj je bilo v navadi in se je smatralo za prav, da se izrodke - spačke, ki škodijo načelu lepega Ža - odstrani. Ferla in Pokla, Dmbce in Prte. Tu se spet uveljavi MimDč.

Drama prehaja v SeH; »Na cesti, ki vodi ob vrtu, se sliši hoja.« NeČi Mamina hčerka Vida (SodVida za razliko od RazcVide) že vesela vzklikne: »Striček prihaja, moj striček.« IntPvt poudarek ozke Dne. Mam »(vstaja in poslušaj) O, da bi bil že med nami.« Ne za to, da se bo boril, kot pogrešani Mih, ampak da bi še naprej bral Sl Lito, mile pesmice, igral na pianino in otiral solzice ubogemu otroku, štirinajstletni Vidi; moj PriSo in svak - MBP - VeRus je s temi leti že nosil puško, bil kurir, tvegat Ž. In tudi kako dekletih let. Mam pa poje: »Tesnoba bo izginila, srce se bo umirilo«, kot da je to bistvo: Pvt pomiritev Pska, vrnitev Hare in sproščenosti v srce Pska, ne pa Vojboj zoper okupatorja. Sreča bo prišla, »ko ga bodo ugledale moje utrujene in solzne oči.« Naj še tako Not sočustvujem z ranjeno sestro treh pobitih bratov, slog, v katerem se izraža, mi gre na živce. V njem vidim Pvt SeH,

egoizem Dne kot najmanjše celice Klde. Mam se smili predvsem sama sebi. Lenka, Špelca, Nina, Marjana so povsem Dgč dekleta. Čeprav so mi postale - celo zelo - zoprne, ko so se vrnile iz Prtov, bile sovražne, polne sebe, vse bolj Gose-despotke, jim priznavam MV pogum. Pri Mam pa me stresa odpor. Pazi na svoje polakirane nohte in sveže spodnjice, namesto da bi šla vsaj kot bolničarka v Prte (kakor Marja v Rdeči maši) ali k Dmbcem kot prenašalka zaupne pošte, kot tajna agentka, glej Vero v **Napadu**.

Da bi bilo razpoloženje čim bolj RomMela, beremo v didaskaliji: »(Zunaj brije in tuli veter; zaganja se v sadno drevje na vrtu.)« Pošastna noč se skoz dramo le še stopnjuje; K-da bi strašilo v škotskem gradu. Mela se RR v Trivlito.

Osnovne reči o Mam sem že povedal; skoz vso dramo se ponavlja isto (Repet). Recimo: »(bolestno) Jure, hvala, srčna ti hvala« - ta prepotencirani patos! - »za tolažilno besedo« - tolažiti uboge, KMg, MMB -, »Poznam tvojo dobroto.« Ne Vojborec, ampak nosivec dobrote, tj. Dobrega kot blago-milega. »Vendar, Jure, moje trudne oči«, daj zbudi se, Že, naj ti kri zapolje po žilah, zakaj bi bila ves čas trudna, odloči se za boj ali za Rad ARF kot Mrak od **Logana** do **Maše**, ne pa, da se lepiš v cukru samoSmila! Te moje oči »vidijo vse samo črno«, od tebe je odvisno, »in na tej črnini veliko krvavo liso.« To je že opitost s Trpom-So. »Bojim se, Jure«, bojazen se da pregnati le z akcijo uma in telesa, Mam in liki **Sodbe** pa se ne morejo odločiti za nobeno akcijo.

Kar naprej isto: »skrunilci in nasilneži so že sodili nedolžno žrtev«. Poudarek je na NeČi. »Iz daljave se čuje krik. Miriam plane kvišku, z grozo v očeh.« Histerija postaja bolestna. »Ali si čul bolestni krik? Zatulil je, da je nedolžen.« Za NOBD ni bistvena nedolžnost, ampak Vojboj. »Se zgrudi v naslonjač« - da, naslonjač je zmerom pripravljen, v **Razcih** so navadni trdi Km stoli, »in joče.« Prihaja OIS. OIS bi jo povsem prevzel, če se ne bi vmešala KršRlga.

Mam pripoveduje, kako so Nemci zgrabili prvega brata, gre v podrobnosti, navdihuje jo strašnost dogodka, opisuje, kako »mu je kri zalila usta, da se mu je v curkih vlila kri«. Bi takšni ljudje, če bi zmagali, ne ljubili pretakanja krvi bolj od Prtov, za katere je kri instrument, z njo manipulirajo, ni pa zanje slast, razen za nekatere sadiste? A sama Ideola LReve ne poveljuje krvi in žrtve, oz. le toliko, kolikor se vanjo vmeša Kršviktimizem. Mrk je EkonPol teorija, Anselmova Rlga odkupovanja GhKe Čla z zavestnim žrtvovanjem, tj. zamisel, da bog sam terja kri, je Mrku (RLHu) tuja. RLH in Krš se mešata, včasih do Infe, a analiza ju lahko razloči. Meni je ta razlika posebej jasna, ker sem bil - celo zelo, pre - dolgo določen po Krš viktimizmu; ne le po njem, a tudi po njem. V meni sta se borili obe usmeritvi, Hegel in Anselm. Šele pred nekaj leti sem se bil dokončno zmožen odpovedati viktimizmu, JKru kot SŽi. Prav za prav že 1986, ko sem se - zaradi tega - razšel z norovci.

»Prav tako se je zgodilo z drugim bratom«, Si obeh Ponot obnavlja. »Hijena je nenasitna. Vojna ne pozna morale, ne pozna človeka.« Takšno Rad čustvovanje (ali EstHara ali nesmisel) Čla ne usposablja za Ž, ki je boj. Mar pozna Kpltrg Moro? Niti najmanj! V vojni Čl zadeva na MePe, a šele tedaj, ko je soočen z nesmiselom in ničem, je - po Dgfiji - sposoben za Is Dti. Prej - posebno v EstKulMešDbDni - živi v irealnem stanju, v videzu, da je Čl po bistvu dober, kar trdi SeH, da more trajno bivati v milini blagosti. EstKulMeš 1941 ni bilo pripravljeno na NczNemce, ne na LRevo; a je živelo v svetu, v katerem so bili ljudje lačni, brezpravni, zatirani, Prol v **Blagru** in **Kralju**, Mam

pa tega ne vidi, obnaša se kot Nardama, kot Mermoljevka, polna patosa in retorike. Ne ve, da je sama kriva, ker profitira od RazrDbe; Prol dela, ona pa uživa. Miheličeva, ki je bila Meška, se je tega zavedala in tak lik, kot je Mam, RR v Neg-zlega, v Iris iz **Ognja**, v HedSek razbrzdanko, ki hodi z lti in nima Narponosa, enako kot Mira v Bohančevih **Spletkarjih s krvjo**.

To Mamino scrklanost pa ostali podpirajo, saj jo ves čas tolažijo, mirijo, delajo z njo kot s sapico, medtem ko terja MV čas Špelce, RazcVide in Nine. SodVida takole vse infantilizira in zasentimentalizira: »(proseče) Mamka, sladka moja mamkica, ne budi mrtvih. Strička počivata.« Ves čas isto: počitek-mir kot vrhovna vrednota. »Nič več ne čutita bolečin, nič več ne čutita pekočih ran, ki so jih prizadejali krvniki.« Dvotaktnost: Trp (pasijon) in mir (groba). DgTija sprejema mir, če je ta mir odsotnost para mir-vojna po Si; če pomeni točko nič. IsDti ni ne Ž ne S, ne vojna ne mir.

Tudi Moški v **Sodbi** niso bistveno Raz od Mam. JurGrozd: »Grobovi se množijo. Naša kri napaja našo sveto zemljo.« Repet, kar je že večkrat ponovila Mam. Zdaj pa nova poanta: »Bogu hvala!, ta rodi junake, ki nas bodo maščevali.« Berimo ta stavek pozorno: Kri ubitih teče v St zemljo, ta je K-St živo telo Mati, ki bo rodila junake. Prelita kri je K-sperma, ki oplaja. Brez prelite krvi oplodnja - rojstvo Herov - ni mogoča. Torej je prelivanje krvi nujno; takó tolmači viktimizem JKrovo zgodbo. Njegova prelita kri je oplodila svet, da so se lahko rodili pravi - KršKat - junacije. Od Stotnika do Junaka iz **Vsta**. Če hudiča ne bi bilo, bi ga moral Čl narediti, saj brez njega (in Judeža) ne bi bilo prelite krvi. SM zamisel KatRlge.

RLH daje možnost za izstop iz VSa para ŽS, čeprav šele z odmikom od samega RLHa, z izstopom iz THM-kroga, medtem ko KatKrš VIS tega izstopa ne omogoča. Ne omogoča niti prehoda iz EDč v Dv; ostaja ujet v nujo morivstva. Zato je prav, da je na Slskem zmagala Prt stran, ne glede na vse, kar je zločinskega naredila; a se je zmogla iz sebe RR v PMLD, ki je Neg izraz Poz razvoja. KC bi le regredirala v Refe, v ReSlom, v **BS**; v Strno nujo ubijanja kot edino PriPra setve. Zato Kani pri maši molijo - in pijejo - JKrovo St kri. Brez umora JKra bi ostali brez tega narojevalnega napoja.

Na osnovi JurGrozdove izjave pričakuje Kat DSD - Nova slovenska zaveza -, da bo St Sl zemlja danes rodila nove Prajunake ali da jih je že, le prepoznali jih še nismo. A kje so, sprašujem jaz kot empirist in preučevalec stvarnosti? Slavist Matija Ogrin, Pek Senegačnik, Drobnič Jr, da bi bili ti Heri, porojeni iz St Sl zemlje? Rajši ne. St Justin sam ve, da to še niso pravi; doklej jih bo čakal? Do smrtne ure?

SodVida naivno vpraša, a v tem vprašanju se skriva bednost odgovora: »(radovedno) Koliko je naših junakov in kje se krijejo?« Da, tako je zapisano: krijejo, tj. skrivajo. Šele od jeseni 43 naprej so kot VojDmbci mogli postajati junaki, prej so bili kvečjemu le žrtve, Kikelj, Župec. Kje so danes? Janša je imel spomladi 94 možnost, da naredi puč v Dži, s tem DžV, ta pa bi dala tako SŽ kot Here. A kaj bi nastalo iz tega v Evri, ki vstopa v PMLD? Isto, kar je v Srbiji in na Hrškem. Generala Gotovino, ki je za ene NarHer, poziva interNac skupnost (PMLD) pred haaško sodišče kot Vojzločinca, ki je zakrivil genocid; enako SrbHere (klavce) na drugi strani. Srbija in Hrška z Narvojno v 90-letih nista doživeli VoMa, kot sta pričakovali, ampak pogreznitev v mafijaštvo, Krim, korupcijo, demoralizacijo, v vsestranski polom. V isto bi pripeljal Janša, podprt od KatDSD, če bi se 94 odločil za Vojakcijo. Zamisel, ki

jo razvijata Mam in JurGrozdz oz. **Sodba**, ne more biti bolj napačna. Bila bi uspešna MV-II, če bi se obrnila zoper Nemce z Vojakcijo, ne le s patosom Pvtizjav. Kasneje pa je le regres; kot **Vst** pravljica, želja-privid, sicer pa tako absurdna, da je niti SPED ne obnavlja več. Kremž gre v **RazPragu** po poti **Razvala**. Ta pot pa je na liniji Mam: »Prisluhnite! Zdi se mi, da prihaja. Vsa bela in koščena je.«

Kako nemočno zvenijo Mam besede, če jih primerjamo z Lenkinimi ali RazcVidinimi, Nininimi, Špelčinimi: »Šla bi do njih, do pesjanov bi šla!« Bi, bi. »In povedala bi jim v obraz.« Bi, bi. »Zakričala bi, da bi me soseska slišala. Kamen bi se omehčal.« Ne bi se, kamen se nikoli ne omehča, soseska pa ima svojo logiko. Bor jo dokaj realistično analizira: železničarja Črešnika in obe sosedu je strah, v vasi bi se še našel kak Izd, Neža malikuje pred MMB, vse mogoče pride na dan. Ptja ve: sosesko je treba Ideolpreoblikovati iz AVSi, ki je bila pod vplivom KČe in Župnika, v takšno, ki je pod vplivom OF; glej Koc(bek)ov **Večer pod Hmeljnikom**.

In kaj bi Mam krvnikom zabrusila v brk? Nič bojnega, le prosila - s stališča NOBD: prosjačila - bi jih za milost. Mam pozablja, da JKr tega ni storil, ohranil je ponos, boga Očeta je prosil Usma, a za svoje krvnike; da pa bi padel na kolena pred Pilatom in/ali Herodom? Ni govora! Nasprotno pa Mam: »Če ste le trohica človeka«, bi rekla NczNemcem, »ne skrunite nedolžne krvi.« Smešno, Otr(očje), nedozorelo. EstKulMeš je - vsaj kakor se pojavlja v **Sodbi** - nedozorela Dbformacija.

Sosed Gaber upa v vest zveri, kar je contradictio in adiecto; ali ima hudič vest, potem ni hudič, ali je nima, potem se je brez pomena obračati nanj. Sta se knezoškof Rožman in general Rupnik jeseni 43 obrnila na Nemce, ker sta bila prepričana, da imajo Nemci vest? Kaj še! Od njih sta prosila zaščito Vojtipa, tudi to, da Nemci dovolijo, organizirajo in oborožijo Dmbce. Vedela sta, da to z vestjo Nemcev nima nobene zveze. Nemci, kakor jih podaja Gaber oz. vsa **Sodba**, niso Nemci iz Slstvarnosti med 43 in 45. Gaber: »Zver je podivjala. In pijana je od jutra do noči.« Če bi bila res ves čas pijana, ali Nemci ali Prti, bi kmalu propadla; Nemci vojne niso izgubili zaradi pijanosti, tj. demoralizacije, kot Avsci v I. Svetvojni, glej **Patre** in **NaPolu**. Tudi Prti se niso - vsaj v tem pomenu ne - leta 90 demoralizirali; odpovedali so se svojemu MonTot modelu in Mrk Ideoli; a ne zaradi slabe vesti; nekateri so naredili Sm, a vprašanje je, če zaradi ugrizov vesti; morda zaradi obupa, ker se jim ni posrečilo udejanjiti, kar so obetali, ali pa, ker niso prenesli pluralistične LD.

Gaber: »Vest se je pričela oglašati, zato je zver pijana.« Lari-fari. »Neizprosno trka na pokvarjena srca.« Gaber, Mam in Anus si po Otr(očje) predstavljajo duševnost Nemcev in Komstov; ti imajo za pokvarjence ravno Meše, Ferla. Tega nazadnje ugrizne vest, po prepričanju Prtov ni nobenega razloga, da bi grizla Miha in Mroža.

Sicer pa Mam ne more nikamor; njena hči Vida: »Mamica, nikamor te ne pustim! Pri nas boš ostala!« V Dni, ki je sicer nesrečna, a je kljub temu še zmerom blaga, goji v sebi NeČi čustva. Ne bo se spopadla z zverjo. Čakala bo, da se zver unese ali celo usmili žrtev ali da jo bo bog kaznoval-ubil. Res misli Anus, da je Katbog premagal Nemce v vojni? Kaj jih niso zbombardirali AngAmi in z milijoni Vojžrtev potiskali Rusi vse do Berlina, kjer so se sesuli?

Je verjetnejše sklepanje soseda Godca: »Preveč je že pelina!«? Nikoli ga ni preveč. »Kri kliče po osveti«, to Repet vsi. »Do neba že sega krik«, a nebo

se ne odziva, »rešitve pa nikjer ni videti.« Prti so izbrali pot rešitve, vsaj na DbZg ravni; v vojni z Nemci so zmagali. Bor je pravilno predvideval, v **Razcih**. Anus pa se lahko zanaša le na božjo intervencijo, ki pa je ni in ni.

Mam zastopa celo desperatstvo; objokuje S brata kot »poslednjega našega rodu, poslednjega Gornika.« Na ravni Dne je bilo to mogoče, na ravni Nara se to ni zgodilo; Mam zaobsega obe Klidi. Nemci so res hoteli Slce iztrebiti; če bi zmagali, bi jih. Torej je bilo treba staviti le na eno karto: upora Nemcem, na zaveznike. Te stave v **Sodbi** ni. V **Sodbi** je le pristanek na S, celo klic po Si. Mam ga izraža dobesedno. »(Iznenada plane kvišku in steče k oknu.) Zveri, hijene, izrodki človeštva! Če se vam je zahotelo krvi, pridite«, poziva jih, daje se jim v posilstvo-klanje, »prihitite, zasekajte rano ... v te-le grudi.« Skoraj Sek konotacija. »Bestije, Miriam vas kliče, ženska vas kliče.« Histeričen izbruh, »vsi hitijo do Miriam«, jo odvedejo od okna, da je ne bi res kdo slišal. Nenehen Strni viktimizem: če bom tudi jaz - in zavestna - žrtev, bo svet odrešen. Ne ubijati zločincev, le retorično, ampak nuditi se jim v odkupnino. A scenarij ne pali več. Nemci (Prti) ne trzajo več na ponujano žrtev; če jim paše, jo vzamejo, a iz prelite NeČi krvi ne zraste nič več. Kri ponikne v zemljo in basta. PMLD ne temelji na krvi.

Ubogo hčerko Vido postane res strah, razumnejša je od matere: »Gorje tebi, zlata mamica, gorje nam, zlata mamica, če so krvoločneži čuli tvoje klicanje!« Bodimo tiho, skušajmo ohraniti mir.

Nobenega VojBoja, ampak, v tem se strinjata JurGrozd in Godec: »Zavedaj se, lepa Miriam«, sredi vseh teh grozot pa nenehno poudarjanje njene lepote! -, »da nisi sama!« Ne v LRgrupi borcev, ampak v družini blagih Prilov, ki ubožico tolažijo. (Da ne bi kdo mislil, da Anus Mam kritizira, kaže njeno histerijo kot vprašljivo, celo Neg, navajam posvetilo v dramo, ki ga je podpisal sam »avtor«. Takole piše: »Čudovita žena Miriam, sejala si«, le kaj je sejala, besedni ropot!, »nestrpno si čakala, da je vzknilo«, le kaj je vzknilo?, »ljubeče si spremljala rast« koga, drame, hčerke Vide?, »uživaj sad.« Uživaj! Če kaj, le v svoji IntDni, glej Šorlijev VIS, od **PelGosa** do **Blodnih ognjev**. (Bi bil lahko avtor **Sodbe** Šorli?)

Najbrž je ta sad **Sodba**, morda pa tudi Mam hči Vida; vse je šlo po zlu, hči pa je ostala; zmaga InHa ali IntKrša nad LRevo in celo DRevo. »Tu, glej jo, rožo, ki jo moraš negovati!« Sredi vojne vihre. »(Pokaže na Vido.)« Ne pravim, da je treba v vojni ukiniti vse PvtInt bivanje. Treba pa je ugotoviti, koliko je vredno, kaj z njim in komu-čemu avtor odgovarja. Če bi Vida iskala Dt; a Dt ni téma drame. Vida se bo morda rešila, morda obe z materjo. Mam najbrž ni doživela 90-let, Vida pa je mojih let, torej že starka; in kaj danes počne? Voli Būka, hvali Rodeurja, in? Kakšna rast, kakšen plod?! Nadaljevanje materine ponesrečenosti. Nihanje med dezorientacijo in SSLi.

NTM sledi pripoved, zakaj so ubili Iva. Mam Prilom: »Zaradi knjige so ga odpeljali. Na vrtu je sedel«, nasprotje gozda in vrta, **Razcev** in **Sodbe**, »ter listal v Gregorčiču, pa pride mimo straža. Zatopljen v lepo pesem«, ne v Borovo iz **Viharjev** ali Klopčičevo iz **Plamtečih okov**, »ni čul poziva« itn. Mam spet podrobno opisuje, kako so brata z naslodo tolkli in tulili: »Slovenska knjiga, pes, izzivaš.« Mam jih komentira: »Poveličujejo smrt«, a ne opazi, da počne prav to ona! »(V ekstazi.) Smrt. Vsa bela je. Samo v očesnih udrtinah žarita dva oglena zublja.« Not povezanost Sl knjige, utemeljenosti Slova na Liti-Kuli in S. Res, tudi Gregorčič ima nemalo pesmi o Si, na starost prevaja-

prepesnjuje **Joba**. Pomeni torej utemeljevanje Slova na Litkuli utemeljevanje na Si? Za utemeljevanje Slova na **BSih** sem to že ugotovil. Mam-Anus razumeta SKulo kot Krškulo, kot KršRlgo, čeprav na Intnačin. Javoršek-Zemljan v **Odločitvi** sicer prav tako utemeljuje Slov na Sliti, tudi na Gregorčiču, a tako, da izhaja iz te lite uporniška misel, našli bi jo tudi pri Gregorčiču, celo silovit in Rad SNcl, pri Prešu v **Uvodu** v **PKrst**, pri Jenku itn. Tega vidika pa v **Sodbi** ni. Junaki **Odločitve** gredo v Prte, Mam, kot bomo videli v 2-em in 3-dejanju, le prižigat svečke na grobove talcev.

Iz retorike Poz likov **Sodbe** nič konkretnega ne sledi, vendar pa utemeljujejo-alibizirajo holokavst, celo PVD, ne da bi se tega zavedali; to je najhujša Ira. Godec: »Žalostno je le-to, da se je izrodku«, Nemcem, »pridružil še izmeček«, Slc-lzd, »Judež, ki se hrani z bratovo krvjo«. To so Prti-Komsti, ki naredijo PVD. Gaber Godcu sekundira: »Da ga ni nikoli rodila mati! Da njegove matere ni nikoli rodila mati.« Gent narojenost, kriv je skvarjen Dnrod. Zdaj pa sledi tisto, kar družo NOBD in SPED, Prte in Dmbce: »V klici je treba zatreti zlo.« Enako mislita Rut(ar) in Gab(er).

Dejanje se končuje s stopnjevanjem Mamblodenj in videnj Si; Mam sama o sebi, se že odtuji-potuji, psihotična alienacija: »Miriam bo tu sedela in čakala. Bdela bo. Pozdravila jo bo, božjo deklo smrt. (V farnem zvoniku udarja zvon. Enajsta.) Gloje. (Pritiska pesti na grudi.) Razjeda. (Veter se silovito zaganja v drevje, v vrtu se oglašajo sova.) Žive kliče, zato jih drami in budi, da bdečim oznanja smrt. Zdaj jo vidim.« Itn., precej skrajšujem, vse Repet. Uveljavljata se »krvnik in izmeček, oba sovražita našo kri in našo besedo.« To dvoje je naš temelj, bistvo Slova. Ko pastirček Jaka - spet podrobno, Nat - pripoveduje, kako so lva ubili, Mam »plane naenkrat kvišku ter divje zakriči: Pesjani, Judeži, izrodki, izmečki, Gornikov ni več«, kaj pa ona, za rod je odločilen torej le Mo!, »ostalo pa je maščevanje. Maščevanje je Gospodovo in ...« V tipkopisu je pisalo »moje«, nekdo pa je besedico »moje« prečrtal, zavedajoč se, da to ni v duhu Krša. A didaskalija je ostala, s tem pomen besedice »moje«, čeprav je v zadnji verziji izpuščena: »(Ob teh besedah izvleče iz nedrij« - sla po ubijanju in Sek - »samokres ter plane proti oknu. Navzoči ji preplašeni« (!) »sledijo. Zastor pade.)« Kaj bo storila? Nič. Poteza Mele. Dejansko Rad nemoč.

Vse, kar se dogaja v **Sodbi**, je izraz skrajne brezpomočnosti, v 1-dejanju tudi dezorientacije, ki je prekrita le z - tudi brezmočno - retoriko, s čustvi brez realizacije, celo brez pravega namena za njo.

4

Drugo in tretje dejanje **Sodbe** sta prav za prav eno samo dejanje; dogajata se »v Dragi pri Begunjah, to je množičnem grobišču talcev, dan oziroma dva dni kasneje. Na sredi grobišč je postavljen ogromen križ iz brezovega lesa. Na križu je pritrjen velik trnjevenec. Sem ter tja so v zemljo vtaknjene svečice.« Grobišče ni uradno pokopališče, vprašanje je, koliko je sploh posvečeno (na tihem, skrivoma?). »V ozadju grobišč so vidne skale, ki so porasle z gorskim cvetjem, v ozadju stoji kapelica Matere božje. Na levi od gledalca so vidne

razvaline Pegam-Lambergarjevega gradu.« Opis daje možnost povezave **Sodbe** še z dvema SD: kapelica MMB in nastop le-te z Goše (Goljevščkove) **Srečanjem na Osojah**, Lambergov - seveda ne Pegamov - grad pa z RudD **Pegam in Lambergar. Na Osojah** se MMB RR v vilo Abrakso, Poz v Neg, boginja v Čaro, Rud pa poisti (Idn) Le in De opcijo kot dva razbojnika, dejansko J(€)lka, **GiM**. Ali, v jeziku **Razcev** in **Sodbe**, Ferla in Miha, Iva in Pokla. V SPD je smodel EDč, ki je sestavljen iz Ideace in Demonace, spodbit.

Sodba se prenese iz IntDne pod Križ, ki je vesoljen - katoliški - ZnaSi. IntDn v drugem-tretjem dejanju ni ukinjena, ostaja v veljavi, le da dobi dopolnitev v KCi oz. v njeni »boginji« MMBi. Sama IntDn ne omogoči rešitve-odrešenja, Poz izhoda iz Trpa-stiske-OIS. Ko pa preide na topos Krša, ki je za viktimizem pokopališče kot najbolj St prostor KršRlge, se Ž osmisli. S ostane osrednja, vendar ni več OIS, ampak odrešujoča. Žalost ostaja, morda se še stopnjuje, a kot St dobi novo obeležje in se mistično RR v VeŽ.

V drugem delu drame nastopijo nekatere nove figure: predvsem Pokl s svojo družino, štirimi »cunjarji«, kot jih imenuje Anus. Danes tega izraza ne uporabljamo več, nekoč je pomenil klošarja, Čla z roba Dbe, ki je živel od nabiranja in prodajanja cunj, smeti, zavrženih predmetov; danes se s tem ukvarjajo cigani, seveda je zavrženega blaga bistveno več, ker je večje vsesplošno bogastvo, zavrženi obrabljeni avtomobili, televizorji, kuhinjski-gospodinjiski predmeti. Cunjarja ima za osrednji lik še Božič v **Zasilnem izhodu**, prvi enodejanki duologije **Zik**; tudi tam pomeni marginalca, odvečneža, Čla, ki živi na smetišču. Cunjarji so smetišče zamenjali s pokopališčem, ne zavedajoč se, da delajo Stsk. Dokler niso videli božjega posega v TS, pravičnega umora njihovega šefa Pokla, sploh niso vedeli, kaj je St, kaj St prostor, ves svet jim je bil smetnjak, tudi ljudje smeti. Takšni bi - so - lahko počeli kar koli, saj niso imeli Etorientacije. Poseg MMBe pa jim je razkril veličino-božjost pokopališča, v njih prebudil EtKrš vest. To pa se ni zgodilo Poklu. Pokl je hudič kot tak, četverica njegovi zapeljanci.

Tudi tu se ponuja zveza z dramo iz - konca - 80-let, z Zajčevimi **Grmačami**; kot da bi Zajc prevzel od Anusa tolpo štirih, spremeni jo v trojko (Matija, Kolomč, Sevšek). V **Grmačah** so to eksplicite Komsti-vosovci, Mačkova banda MV, lahko tudi PoV, ki ne doživi spreobrnjenja. V ZD je Krš dan le v Neg obliki, per negationem, kot merilo, ki ga nihče ne dosega. V ZD Čl ni sposoben za odrešenje, ZD je Rad Nih(ilistična), Zajc vodi Nihkrilo DSD. **Sodba** pa ni le Mela, je tudi Mota KMg tipa.

Pokl-hudič vzgaja cunjarje, pridiga jim svojo zločinsko Fijo: »Danes mi morajo priti v pest.« NTM čaka tiste, ki prihajajo prižigat svečke, kar je prepovedano; Pokl čaka posebno na Mam in njene. Hudičeva prva naloga je čakanje in nastavljanje pasti, v katero naj bi se Čl ujel; če se ne posreči Zapl (zapeljevanje), se mora umor. Zapl je s stališča KršČte seveda Abs Zlo, umor le Rel zlo, le zlo na TSu, bolečina Si, na onem pa nagrada. Hudič ubija šele, ko spozna, da se mu Zapl ne posreči. Cunjarje je zapeljal, tako je prepričan, Mam ne bo, to ve, zato jo bo zaklal in se na nji izživiljal. Tega Ferl iz **Razcev** le ni bil sposoben; RazcVido je želel posiliti ali z njo Sekobčevati, ko je bila nezavestna, ubiti - izročiti Nemcem - pa ne. Pokl je slabši od Ferla, Kat Demonaca hujša od MrkDemonace.

»Napravil bom konec prižiganju«, tj. Sak(ralizacij)i prostora. »Iztrebiti moramo to zalego.« Anus ne opazi, da govori Pokl Strno isto kot Godec, le da

daje vsak od obeh Dgč vsebino nujni iztrebljanja napačnih pojavov. Tudi Prtplat, **Razci**, ima poslanstvo iztrebljanja, o tem govori dobesečno. Vsi trije, med sabo tako Raz liki-grupe, izhajajo iz istega vira: iz **St pisma**.

Ferl ljubi RazcVido, Pokl hoče Mam le mučiti, Sad uživati v tem mučenju. Pokl ni isto kot NczNemci; deluje v njihovem okrilju, a je Slc. Kot Slc ni le Izd; je tudi ZnaSi za Prte, kot jih dojema-slika MV-Dmb-De, do neke mere še DSD: kot Komsti niso le klavci, ampak uživači v mučenju NeČi Kanov. Proslavljanje-izdelovanje mučencev potrebuje tudi opozarjanje na njihove mučitelje, ne le v primeru Lojzeta Grozdeta, tudi marsikaterega Kana in klerika, ki so ga Prti strahotno mučili, kar je dokumentirano. Razlika je v tem, da je za vodstvo Prtov takšno mučenje izjema, čeprav so ga opravljali ves čas visoko stoječi Komsti, ne le polkovnik Moré, ampak tudi Dermastia, Maček, Ribičič itn., medtem ko je za DSD mučenje bistvo Ptje in lReve. Anus enako kot Zajc razglša četverico ali trojko za ZnaSi Komgibanja kot Lumakcije. Kar pripisuje Bor - NOBD - Ferlu, namreč Lumstil, pripisuje Anus - SPED - Poklu; ni sicer odkrito imenovan Prt ali Komst, a zveza med obema pojmom postaja v drugem delu drame vse vidnejša in izrazitejša.

»Gornikova je sicer lepa in mikavna ženska - človeku se zahoče včasih takih dobrot -«, Už v Seku nasilnega tipa, »pa nič zato! Tudi lepota mora pasti!« To je osrednja izjava lumhudiča. **Sodba** ima prav KulEstlepoto za najvišjo vrednoto, le da iz zgolj tosvetne, kakršna je v 1-dejanju, iz KulNv duševne, preide v drugem delu v versko, v MMB. »Tu ni mesta za usmiljenje!« Tudi Gorki (v širšem pomenu besede, Mam s Pril(am)i) nočejo Usma s hudičem, le da sta zanje hudič in Snik ravno obratno od tega, kar sta za Bora in Ruta(rje). »Gospa Miriam, sam Poklukar ti bo puščal tvojo plemenito kri.« Kri odloča, kot sem že opozoril, dodatno važno je, če je plemenita. Nekoč je bila to Plkri, kri Pl(emstv)a, zdaj kri KulNara. Obenem pa: »In plačilo, ki me čaka«, kot Judeža, »ki nas čaka«, tudi četverico cunjarjev, »bo bogato«. Anus pokaže, da bo to plačilo za Izdo, za zlo dejanje, a sam sistem kaznovanja in nagrajevanja - (plačevanja, plačila) velja tudi zanj, je ista Stra: trgovina z Gosom. Če delam prav, to je tako, kot terja od mene Gos, bom nagrajen, tudi z Uži v Venebesih, če se mu uprem, bom kaznovan, tudi v Vepeklu.

Pokl razloži pomagacem, kam naj se skrivajo in čakajo na prihod Gorkih, da jih bodo zgrabili, ker delajo nedovoljene reči na prepovedanem kraju. »Na delo, čas beži!« Tudi tako opravilo je svojevrstno delo, zakaj ne? Ima učinek, če se posreči. Opis ravnanja oz. priprav na ravnanje te lumbande je propagandno hudo enostaven, sodi v agitko; žalostinka za plemenite, agitka za ničvredne. Cunjar (ne bom jih pisal po priimkih, vsi so enaki-isti): »Ali smemo streljati, če bi hoteli pobegniti?« Pokl: »(ostro) Vse smete ohladiti, samo lepe Miriam ne! To prepustite meni! Na mesta!« Kot se je poveljevalo v JLA. In se poskrrijejo.

Na oder pride Dn Gorkih. Besede Mam bom navajal le še tiste, ki bodo vnesle kako novo informacijo; Mam se strahotno ponavlja, na tale način: »Moči me zapuščajo. Bojim se, da omagam, da mi ne bo dano maščevati bratovo kri. Jure, prisezi pri mrtvem bratu, da boš maščeval njega in mene, če bi se jaz zgrudila na tej trnjevi poti ... Krivo je brezmejno trpljenje, ki so mi ga naprtili.« Vida: »Zlato materino srce, ne dam te. Rajši se žrtvujem jaz.« Kako žrtvujem? Same fraze, čustva so tako vnesena, da postajajo cenena. Mam:

»Otrok moj, ti moraš živeti. Bodočnost je tvoja.« Kakšna bodočnost, če pa so zmagali in zmagujejo zli?

Mam pride po bratove telesne ostanke, to svoje dejanje pa sproti razlaga: »Ivo, izgrela bom tvoje svete kosti.« Do Sti je, kot se zdi, priti precej lahko. Ustrelijo te kot talca, kar je sicer strahotna reč, a da bi dobil ustreljeni zato že svete kosti, postal relikvija? Retorika tako vse olajšuje, da postane vse lahkotno, površno, tudi besede brez teže. »Prenesla jih bom na domačo gredo, ki si jo tako neizmerno ljubil.« Prav neizmerno; ne zadošča: zelo. »Tam naj uživajo tvoje svete kosti mir.« Mam in Anus z njo s tem razbremenjuje celo resnoba-pretresljivost PVD dogodka. St se prepusti inflaciji. Tudi v tem je vzrok, da je danes St nepredstavljiv, zgolj manipulativen pojem. Kot da sta STH izšla iz **Sodbe** in iz Mam, St sta aplicirala na kar koli, na samo Ž. Večkrat se zdi, kot da bi ta par napisal **Sodbo**; SH enako kot Mam ljubi pokopališča, grobove, obrede na grobovih, prižiganje lučk oz., ker je bolj velikopotezna, postavljanje obeliskov sredi gredic žegna. Vse to postaja Gled: razstava insignij in relikvij, da bi se ob njih obiskovalci (po)enotili v MonSNar.

»(Miriam klecne na kolena in prične poljubljati zemljo)«, za katero že vemo, da je St zemlja. In spet Repet o Mašču.

Nastopita Starka in Starec. Starec išče sinov grob, vsakdo grob svojega bližnjega; tema STH manije-manijaštva. Bravec, ki bere **RSD**, ve, da oba z Alo odklanjava pogrebe, pogrebne obrede, pokope, grobove; tudi za naju. Pravkar je Ala odpovedala grob svojih staršev, se odpovedala mrliški parceli, nagrobnik, ki ga je naredil Marnik, pa je prepeljala v Avber, postavila sva ga na borjač k ostalim Markovim kipom, za zimzeleni grm. Imava torej pravico Krit soditi o Mam pogrebništvu.

Starka pokaže Ivov grob, oprezovala je in slišala pripovedovati Pokla, ko je Iva ubil (torej ne Nemci, vse bolj prepuščajo Nemci vlogo Prtom). »Jaz sem pogodil plemenito žival«, se je bahal pred »pijano drhaljo, ki jo je vodil«. »Tu pod križem«, Simb mesto, »počiva, na njem pa leži velika skala, ki jo je na mrtvo truplo zavalil Judež.« Simb: kot so Prti zmetali mrtve Dmbce v rudniške jaške, rove zabetonirali, z istim namenom kot Pokl: »Hudič, da ne bi želel sonca.«

Razpoloženje je vse bolj RomMela: »(Od grajskih razvalin se čuje skovikanje. Nebo popolnoma potemni, močan veter prične divjati. Za Begunjščico močno grmi.)« Nastopi Druga starka, ta pa je ZnaSi za matere pobitih Dmbcev, v igro vnaša Krštone: »Mir božji poštenjakom.« Prti imajo Dgč geslo: Svo Naru, skupaj z Mam pa: S Sžom, Mihol S Fzu, Mam S izrodkom (Komstom). Starka prinaša »cvetja žrtvam in luči grobovom, kjer počivajo moji junaki.« Junaki so skoraj gotovo že vojaki (Dmbci). »Pet sinov, petero ran.« Kliče vsakega sina posebej, Janeza, Miho, Jožo. »Pet sinov so mi ubili. Matjaž, Jure, poslednji moji rani, sam Bog se je razjokal, ko so vaju zabodli.« Manj verjetno, da bi zabodli Nemci, prej Prti kot lumRdeča roka. A zakaj bog joče, namesto da bi odvrnil klavčevo roko od Starkinih otrok?

Ker Anus čuti, da bog vendarle mora nekaj storiti ob teh strahotah, če obstaja, se odloči, da bo bog ta hip sodil Pokla. Udari strela, za katero pa ni mogoče vedeti, ali gre za Konto Nve ali za voljo boga; ostaja dvoumno sporočilo, vsak lahko investira vanj, kar želi. Pokl spet zakolne: »Hudič, hudič.« Kmalu bomo zvedeli, da ga je strela zoglenela.

A še prej se zgodi mistična scena, nastop Zbora talcev, vizija, za katero prav tako ni mogoče vedeti, ali je božja prikazen ali privid blodnih možgan psihično že zadete Mam. Drama izgubi še tisto mero RealD, ki jo je imela, prehaja v SimbD, na liniji **CanVide** in konca **Razvala**. »Nenadoma se raztrgajo megle in jasna mesečina posije na grobišča. Pred križem se pojavi zbor talcev. V sredini talcev Ivo in drži v rokah težko skalo. Obraz mu je zamazan s krvjo. Talci so goli do pasu, da se jim vidijo prizadejane rane.«

Talci sporočajo Ideolo drame: »Mi smo krvava žrtev za grehe rodov.« PS Rlga, PMg. Litanije. Za vsako novo geslo izstopi iz zbora po en talec, ga izreče, ostali ponavljajo za njim; v KMgi (PMgi) je bistveno bolj navzoč model Vodje in Posn ponavljevalcev kot v Ptji; Ptja Posn KC, a vendar manj obredno Repet. »Oropani smo mladosti.« Vit. »Oropali so nas družinam.« IntKrš, IntDn. »Oropani smo doživetja.« Vit. »Oropani življenja.« »Mi smo krvava vest naroda.« To so lahko le PVD žrtve.

Stopnjevanje: »In če ubiješ krvnika in izdajalca, nisi ubil zla, zlo je v tebi.« Slehernik mora ubijati zlo v sebi; Siz, samoizničevanje, askeza. Ž je vredno, a le takšno, ki je rezultat Siz prakse, izkoreninjenja plevela-zla-hudiča iz Čl duševnosti, kar pomeni, likvidiranja hudiča v sebi, da bi dobil prostor Katbog, tj. nauk KCe, sama KC z vso svojo obrednostjo, dogmami, načinom Ža. Krš točno uvidi, da je Ž samo na sebi zlo; zamenjati ga hoče z Vežem, simboliziranim v FKrovem VoMu. Medtem ko pristaja Mrk na bios, na RB, ki je oblika boja za preživetje, čeprav dobi eshatološko-versko razsežnost boja za paradiz na zemlji, za Kom. Mrk še tiči v okviru Krš VISa, zato tudi NOBD in **Razci**. Ne pa več RMg.

Vidim, da bom moral po analizi **Sodbe** uvrstiti analizo kake RMg drame, morda Lovričevega **Kufra**. Šele to zoperstavljanje dveh polov, na eni strani PMg-KMg-HMg, na drugi RMg, bo dalo jasen uvid v prelomnost LudVISa.

»Mi smo krvavi dokaz tvojega greha.« Če-ker je Čl kot tak grešen, mora biti kot tak kaznovan; zato se bog ne vtakne v dogajanje TSa, pusti, da Nemci in/ali Prti pobijejo Iva in NeČi junake. Žal pa Anus ne naredi naslednjega koraka, ki je na dlani, a ga je najteže narediti; Zajc ga, glej **Voranca, Potohodca, Otr**. Če je vsakdo grešnik po Nvi-izvoru, je tak tudi Ivo pa Mam pa Vida. Na to pa Anus ne more pristati. Če bi na to pristal, bi se mu vse podrlo, prešel bi v ZD. Milotožna retorika Mam, ki se povrh predaja še sli po Mašč, ni zadosten razlog, da bi bila Mam Dgčna kot ostali ljudje, brezgrešna, kot je MMB. Le MMB je rojena brez greha in je rodila brez greha. Zato v **Sodbi** tudi nastopi.

»Ubijati more vsakdo, obujati mrtve le bog.« Hm, bog je pisan-tipkan z malo. (Za odre v PoV Slji? Ali pa gre le za tipkarsko napako?) To obujanje se bo zgodilo na dan Poslednje sodbe. Drama **Velika sodba** napoveduje največjo, tj. Poslednjo sodbo. V **Veliki sodbi** je zločinec kaznovan-ubit, a nihče še ne more VoM; VoM je za zdaj le Morduhovno, dogodi se v duševnosti-zavesti. Šele v Poslednji sodbi bodo mrtvi vstajali s telesi, kakršna so imeli za časa Ža. Bodo odrešeni, očiščeni vseh grehov. Katbog se jih bo usmilil; a zakaj? Ker so se trudili biti Poz? Ker potrebuje bog v nebesih družbo? Ker ljudje ne bi mogli preživeti, če jim bog ne bi obljubil nagrade v nebesih, tj. Veža; če si ne bi izmislili-izsanjali Idboga kot Vsemogočnega, ki ima tudi - edini - moč dajati premagati smrt? - DgTija takšnega boga ne potrebuje. Smisel vidi v Išu Dt, ne v Idbogu.

»Mi smo novega rodu krvavo spoznanje.« Kateri je ta novi rod? Rojen okrog 1920, 1930, 1940? Vsak od teh rodov je nenavadno Raz od ostalih dveh. Rod-Gene 20 je rod BRoza, **Roke za steno**, rod-Gene 30 Zajca in Smoleta, rod-Gene 40 že Jovanovića, že RMg **Norcev**. Od **Norcev** do **Kufra** teče enotna linija. In kakšno je to krvavo spoznanje? To, ki ga posreduje **Sodba**? Da bodo zločinci kaznovani in da bodo dobri nagrajeni?

Precej gesel, ki jih izreka Zbor talcev, je Abst, zato neuporabljivih: »Bodi človek!« Hum ali celo SeH. »Bodi resničen!« A kaj je resničnost, kaj resnica? Za Prte ena, za Dmbce druga. »Bodi pravi!« A katera je prava pot? RMg je ne pozna več, načelno je ne more spoznati. »Mož bodi temelj rodovom!« To je PS VIS, Gent Trada. »Žena domu in rodu žarišče.« Ideola DSKC. »Otrokom dajte kruha, otrokom dajte pesmi!« S tem bi se strinjal vsakdo. »Človeku svoboda osebne odgovornosti.« Geslo je lepo, a kaj je osebna odgovornost? Leta 88 sem bil prepričan, da jo KC ne le zastopa, ampak udejanja, po 92 sem odkril, da je šlo le za geslo-fraza. Vendar ni bila fraza, ker je Katodgovornost ravnanje po božjih zapovedih, po St pismu, po nauku KČe: »Kdor ni pri snovanju poslanstva izdal.« Seveda: pri božjem snovanju poslanstva, ki ga je dal bog **St pisma** Člu, obenem pa od Čla terjal, da ga uboga, da ne je od drevesa spoznanja; ker se je bal, da Čl ni sposoben prenesti grozljive resnice o bistvu Ža. Da bi mogel preživeti, mora ravnati, kot učijo Talci: »Kdor je postave življenja in dolžnosti človeka izpolnjeval«, a takšne postave-dolžnosti, kot jih učijo Slom(šek) v **BlaNi**, Debevec v **Židu**, Tine Debeljak v **Črni maši**.

To pa je, kar učijo Talci: »Kdor v bedi človeštva ni samega sebe iskal.« Treba je najti v sebi boga, božji lik - lik, določen od KČe -, ne se predajati eksperimentom, iskati lastno izkustvo SvŽa, SvMi, kar terja RLH. KC jasno terja: »Kdor je zapoved zavedne žrtve izvrševal.« To pa so bili pobiti Dmbci, gledani skoz prizmo **Črne maše**. Le »kdor je matere spoštoval, bo ostal.« **Ob vojski**. Že **MešMati**. Vse do matere v Papeževi **Svetinji**. Dokler pa ne bo Poslednje sodbe, velja za Poz like in junake-Snike: »Mi smo nove bodočnosti krvavi fanal.« Fanal: ogenj-požar do neba, apokaliptičnih razsežnosti.

Mam prvi hip ne ve: »Ali je bil privid, ali je bila resnica?« Šele ko odkrijejo mrtvega Pokla, ko ugotovijo: »ves je ožgan, ubila ga je strela«, Mam spozna, da ni bil privid, da je bila resnica: »Končal je brez mojega maščevanja, končal je, da ne bo delal več zla«, s tem namenom, kot kazen. »Božja roka doseže vsakogar.« Ni Konte, je le božja volja. Starka in Starec potrđita: »Gospod je pravičen.«

Ko to vidijo, »pritečejo in se vržejo na kolena pred Miriam« tudi cunjarji. V njih se zgodi sprememba, spreobrnjenje. A o tem v naslednjem - zadnjem - poglavju razprave. V tem predzadnjem poglavju naj končam z analizo drugega dejanja oz. RIgIdeole, ki se še dopolnjuje. Ko Druga starka, mati peterih žrtev-junakov, pred nami od bolečine umre, Prva starka moli: »Povabi jo na svojo desnico, o Gospod! Na svojo desnico jo posadi, saj je krvavela iz petih ran.« S Trpom si je zaslužila mesto ob božjem prestolu. S stališča DgTije je to trgovina: trpim, a bom za Trp nagrajen, celo z Vežem. Po zgledu FKra: »Prav tako je krvavela iz petih ran kot Tvoj Veliki sin.« Ta bogova obljuba trpečim vnaša v svet smisel in zanesljivost; KČ je prepričana, da brez te obljube Čl ne bi vzdržal strahot sveta, saj pomeni vladavina Konte vladavino nesmisla. DgTija veruje, da je Čl zmožen ohraniti smisel, da mu zadošča, če išče Dt, ne da bi pričakoval nagrado in Vež. Po Si je zanj konec-nič. A dokler je živel, je

vnašal smisel, ga dokazoval. Tako skušam živeti jaz; in Ala. Ni nama potrebno verjeti kot Starcu: »O Gospod, ki dobro plačuješ.« Nisem odkril, da bi bilo dobro nagrajeno in zlo kaznovano. Rupnik in Hacin sta bila kaznovana-ubita, ker sta bila poraženca, KaKi pa nagrajena, ker sta bila zmagovalca.

Ne potrebujem pojma Previdevnosti, Anus ga; Vida: »Previdnost, previdnost« šepeče: »Čuvaj nas!« Ne verjamem, da lahko kak bog - MMB - koga čuva. Do neke mere se čuvamo sami, če imamo srečo in če smo modri. Nesrečo lahko kot usodo le RR v K-milost, nikakor pa je ne moremo odvrniti. Koliko poštenjakov je že pokončala strela! Anus veruje, da je onkraj Si smisel; Mam: »Tam so zarje, žena! One lepe zarje, ki jih človeško oko v tej solzni dolini ne najde.« **Razval**, premet rešitve po Si na oni svet nebes. »Veliko bo plačilo, ki ti gre za vso ljubezen, za brezmejno trpljenje.« To ni zastonska ljezen, kot sem razumel apostola Pavla: da ljubiš, ker z ljeznijo soodrešuješ Dra, LdDr. To je trgovska ljezen, barantanje, ki ga Anus sicer odklanja.

DgTija ne potrebuje Usma, KC daje Usm v prvi plan: »Gospod, usmili se nje, ki je trpela, usmili se njih, ki so izkraveli za narod.« Tu pade Anus iz Katvišin v NclGent. Tako je dejansko mislila MVSKC in misli DSKC; Čloštvo je zreducirano na naš Nar. Anus pozablja, da udje vsakega Nara, tudi Nemcev, verujejo enako: »Zaradi velike vere, ki si jo imel, boš dobil bogato plačilo.« Nemci PoV so odkrili, da so imeli sicer - celo neznansko - veliko vero v svoj Nar, a da so se v tej veri motili. PriPra Krš-KC bi se ne smela vezati na Nar; vezava KC na Nare je začetek njenega konca. Mam si zamišlja romanje na grobove pobitih kot božjo pot. »Božja pot do človeka, ki je izkravel zato, ker je ljubil našo lepo besedo«, kot lti svojo in Nemci svojo in 91 Srbi svojo.

A kaj bo počela Mam na tej božji poti? Pa je spet v EstKulHedu: »Rož jim bom posipala, junakinjam in junakom.«

5

Sodba ima po eni plati isto KMgo kot Kremževa SPED **Na pragu**; njen vzgojni nauk je: kdor se skesa in spokori, ima šanso, da bo odrešen; kdor ne, bo kaznovan. Pokl ostaja zakrknjen do Si, cunjarji ne; vidijo, kaj je storil Katbog s Poklom, prestrašijo se, najdejo pot nazaj med Praljudi. Seveda ne bodo v Dbi Gosi, kot je Dn Gorkih, Mam s svojimi brati in Prili. Ti zaradi svojega Etbrezhibnega obnašanja, čustvovanja, mišljenja zaslužijo že na TSu, da so Gosi: Meši, Km gruntarji. Nekateri ljudje pa imajo slabše značaje, leni so, neumni, te predstavljajo cunjarji; tem ljudem je bog odredil mesto na spodnjih klinih Dblestvice. Sami pa izbirajo, kako se bodo na teh klinih obnašali; ali bodo Dbo le zajedali, to so cunjarji v drugem dejanju, zajedavstvo jih vodi v Krim, ali pa bodo Dbi tudi kaj da(ja)li, takšni postanejo v tretjem dejanju, tu se poboljšajo. Poboljšanje v Et in Dbpogledu je ena od tem **Sodbe**, je pa obenem tudi možnost, ki jo nudi Katbog s svojo ureditvijo manj nadarjenim, manj značajnim. Po smrti celo vsakomur, kajti nihče ni stalno in zares in zanesljivo zgoraj; grehi ga kaj hitro vržejo navzdol, bliže dnu, s tem Veprekletstvu.

IdeaDb Kattipa bi bila takšna, v kateri bi se moralnost in sposobnost nekoga pokrivali z njegovim mestom na Dblestvici. Povsem zgoraj bi bili najzgodnejši, papeži, škofje, cesarji, grofje (PIK), v zadnjih Stilih tudi Meši. Dn Gorkih zasluži, da ji gre gmotno dobro, kot se prepričamo iz drame, so vsestransko zgledni. Pastirček Jaka najbrž ne bo prišel mnogo više, ko bo odrasel, čeprav poznamo tudi izjeme, kardinal Missia je bil viničarski otrok, a Jakec je verjetno omejenega duha, vsaj ne preveč bister. Če bo zvesto služil Gosu, bo po Si nagrajen, tudi on bo sedel na desnici Gosovi; po Si ne bo ljudi več delila niti sposobnost niti pamet in iznajdljivost, le še »plemenitost« (vrhovna vrednota v **Sodbi**) značaja, vrednost duše. Vrednejši je, kdor bolj uboga boga, skrbneje izpolnjuje njegov - KC - nauk.

Enim teče Ž pot enostavno, drugim se lomi in spreminja. Gorki so ves čas isti oz. bi bili, če ne bi vmes posegel hudič (Nemci-Prti); a zlom IdeaGorkih je bil le na gmotno-telesni ravni (sem sodijo tudi PoV nacionaliziranci), ne pa na Etduhovni. Tu si s svojim vztrajanjem v KatIdeoli in praksi celo skoz Trp, kot Mam, povečujejo vrednost, s tem zaslužnost, s tem nagrado v nebesih. Ni sicer jasno, kako bodo eni - Sniki - še bolj(e) nagrajeni od ostalih, če bo vsakdo, ki bo prišel v nebesa, popoln. A to so skrivnosti, ki jih pozna le bog; bo - je - že iznašel kaj, kar bo nekatere nagrade delalo še bolj ugledne. Morda pa bodo tudi nebeščani nosili na uniformah našitke činov: od maršala do kaplarja. Le da tam maršal ne bo Tito, ampak škof Rožman, general ne bo Kütjan, ampak nadškof Rodeur.

Ko cunjarji »pritečejo in se vržejo na kolena pred Miriam«, proskinezis, jo prosijo: »Gospa, odpustite nam!« Mam nastopa kot božja namestnica na zemlji, namesto Župnika, kot je v **MešMateri**, škofa Barage v **Eno samó**, jezuitskega duhovnika, kot je Benito v **Kršpi**. Mam dobi isto karizmatično vlogo Gose-Vodje, kot jo ima v Krekovem **TKrižu** pastirica Uršula; Katbog izbira svoje namestnike na TSu po lastni presoji. FKr je podelil na Zadnji večerji svojim učencem pravico, da odvezujejo ljudi od GhKe, da odpuščajo v božjem imenu; to pravico ima - dobi zaradi svojega neizmernega Trpa - v **Sodbi** Mam.

Cunjarji se ji izpovedujejo kot spovedniku v cerkvi. »Brez greha smo danes! Edini greh, ki nam teži vest, je ta, da smo se hoteli priključiti Poklukarjevemu Hanzu. Snubil nas je«, kot so znali Komsti (po zgledu Katov), »in malo je manjkalo, pa bi grešili.« Vendar niso, ker se jih je bog usmilitil in jim dal še eno možnost za poboljšanje. Dal jim jo je skoz strah božji, skoz strah pred bogom, ki se je dokazal kot Vsemogočni; vsaj cunjarji so udar strele v Poklu tako razumeli. Verjetno je dal bog takšno možnost kdaj tudi Poklu, a jo je zavrnil, postal je Lucifer, uporni angel, ki ni več nosivec luči, ampak ugaševalec (celo svečk na pokopališču talcev). Cunjarje je strašna strela - strašna S njihovega Vodje - na smrt prestrašila. V hipu so začutili, kaj je prav in kaj ne, oglasila se jim je vest. V hipu so se zavedeli, da morajo biti bogu za to milost - ponujena šansa je vrhunska milost - hvaležni. »Bogu bodi zahvaljen!« recitirajo v en glas. »Hanzetova smrt nam je naš božji opomin.«

S je treba - znotraj KatVISA - gledati-razumeti tudi tako; več o tem bom pisal v analizi Lenardove **Božje dekline**. S prinaša Trp, če že ne umirajočemu, pa njegovim bližnjim, ki ostanejo, ki so ga imeli radi. A le Trp očiščuje, odvezuje; Trp cunjarjev je bilo sicer hipno, a najbrž groza kot takšna. V svetlobi udarjajoče strele so v trenutku razsvetljenja (Luč!) zagledali pekel in nebo, dve Ve-čnosti; in se - prav tako v trenutku - odločili za PraVe. Brez Si

bog ne bi mogel vzdrževati reda na TSu; kot vsak najvišji policaj potrebuje tudi Katbog nižje uradnike, ki skrbijo za red, Raz sredstva, s katerimi Čla straši. Najučinkovitejše sredstvo je strah pred So.

Tudi zato DSKC tako propagira Ž; Snice okrog Miriam (!) Cvelbar so ustanovile Gibanje, ki se mu reče: Za Ž! Če ni Ž največ vredno, Čla neha biti strah pred So in bog izgubi svoj glavni bič. Katbog z nekaterimi sredstvi Zapl, z obljubo VeUža v nebesih, z nekaterimi pa grozi, predvsem s So in s pripadajočim ji Trpom. Zato je KC tako nerazpoložena do budizma, ta Alga namreč uči ravnodušnost do Si in do Trpa; zato ne potrebuje ne nebes ne nagrad po Si. Budizem ima tisto, kar je po Si, za nič; nirvana.

Tudi sam - oba z Alo - sva to zamisel vzela od budizma oz. od stoikov. Vse Ž, odkar sem 17-leten bral **Dnevnik** Marka Avrela, si prizadevam dobiti do Trpa in Si ravnodušen odnos. Posrečilo se mi je šele zadnja leta, bil sem težek primer, vse prehud vitalist, uživač v Žu, odlično mi je služilo zdravje. Šele ko me je izdalo telo (Zdravje), pred 15 leti, sem začel Trp kot bolezen Ponot in ga postavljati na zanj primerno mesto. Pozimi me je še zadnjič (zadnjič?) napadel strah pred So, a sem ga premagal, čeprav za ceno raka. Za to držo pa sem se dokončno odločil tedaj, ko sva z Alo zapisala najini trupli Anatomskemu institutu in prepovedala za naju pogreb in pokop; za medicince neuporabni deli teles naj romajo v Kanto. Po Si ni zame nič, vse je za časa Ža, a ne v Žu. Ž je le možnost za Is Dti.

Razumljivo, da takšna nisva mogla več sodelovati s STH parom in z norovci, ki so jima sledili; če kdo, sta STH danes zastopnika StŽa, obrednih svečanosti, obeliskov-nagrobnikov, vsega, kar naj na TSu nadomesti ugled pokojnikov v nebesih, v katera ne verjameta. STH sta velika častilca Ža in Dbe kot St imidža. V tem sodita povsem v PMLD, le da jo povrh - na NA način - Sak(ralizirata). To je vsakomur, razen lbn skeptikom, **Don Giovanniju**, všeč.

Zdaj razumemo, kaj je pomenila terjatev, ki so jo izrekli mrtvi, pa vendar v večnosti živi Talci; Mam cunjarjem: »(oprta na Jureta in Vido) 'Človeku dajte svobodo, osebno svobodo, osebne odgovornosti, tako so klicali talci. Storite, kot vam velewa srce!« Bog je dal Člu Svo zgolj za to, da mu jo Čl vrne; da mu je pokoren; da se obnaša, kot hoče On. V tej točki pa sta si **Sodba** in **Razci** močno raznarazen. Sockom res uvede nazaj pokorščino, tokrat Ptji namesto Katbogu; a to je naknadni teror, regres Ptje. V zasnutku Mrka pa je Čl kot SAPO. PerSv je v tem zasnutku RLH tipa: Člova odgovornost, da si sam oblikuje svoj lik-Os; s tem pa - kot mnoge SAPO - tudi Dbo.

Ptja ni vzdržala na nivoju te začetne zamisli MrkRLHa, a iz nje izhaja; zato se je lahko 90 vrnila k SoDi kot svojemu izhodišču. Stl oz. EtatHum - SD kot **Vsemu navkljub** itn. - ni prodrl, **Razci** niso Stl drama, dediči Sl Ptje so se vrnili h KristanoviD, k **Volji**, **Zvestobi** itn. Prav Kristan daje v prvi plan PerSvo in Perodgovornost; to je tema **Vrankovića**; tudi **Samosvojega**, drame, v kateri Čl - graščak Romé - svojo PerSvo zlorablja na račun Dbe oz. socialne solidarnosti. Se ZLSD zaveda, da je njen ideolog-oče Kristan in ne Can? Vprašanje, kajti tudi SoD usmeritev ZLSD je vprašljiva, le delna. Vse močnejše se v nji pojavljajo momenti neoultrale-vice. O tem bo več govora v analizi **Kufra**.

Srce velewa cunjarjem to, o čemer poroča tretje dejanje drame. Takole se pogovarjajo: »Če bi hodili po poti, ki nam jo je kazal Poklukarjev Hanza, bi bili stokrat prekleti, za vekomaj prekleti. Vsi, ki so izdajali in ubijali, so prokleti in zavrženi.« Oba kvalifikativa sodita skupaj. Ne zadošča reči: vsi, ki

so ubijali, so prekleti; ubijali so tudi Dmbci. A - s stališča SPED - Dmbci niso izdajali, edino oni so na pravšen način ljubili SNar. Le Komsti ustrezajo obema zločinoma: ne le, da so ubijali, kot gibanje-boj so Izdi. Sljo so izdali Sovjetom, Kominterni, hudiču; tako misli celotna SPED, ne le **Mladost, Vst, Napad**. So - kot - Pokl; vse možnosti, da se zveličajo, so zapravili; zdaj je prepozno, čaka jih ista usoda kot Pokla. Le da je v stvarnosti še ni, vsa je (še)le v želji ali v pravljici (**Vst**). A kdor trdno veruje v Katboga, je prepričan, da je Velika sodba za hudiče le še stvar časa. Bog se še ni odločil, da bo udaril. A ko bo, bo nastopila apokalipsa.

»Sodba šele pride.« A ne le v hipu Poslednje sodbe oz. Prenove časov. Že zdaj, na TSu: »Narod jih bo sodil.« Anus je najbrž verjel, da se bo zgodila vsaj lustracija, če ne kaj hujšega, kakšen analogon PVD-kazni. Stvarnost kaže, da jih SNar (SNL) ni sodil(o). Po 90 je ZLSD večino časa v vladah; Libci pa že več kot desetletje nepretrgoma, medtem ko KatDe - razen taktizerskih in nenačelnih članov ljudske stranke - le kratek čas, pa še tedaj - tudi pod Bükovo vlado - niso spravili skupaj, kar bi morali: lustracijo; razmerje sil v parlamentu jim to ni dopuščalo. Še zmerom ostaja pri (ob)sodbi Rožmana, Rupnika, Hacina, a niti enega Prta-Komsta. Gotovo da to ni pravično, če smem pravico v tem primeru razumeti kot enakopravnost obeh €Dčev, ki sta MimDč, to pa ves čas v **RSD** dokazujem. Dgčeta ni za to, da bi se sodili še Komsti; ampak da bi bila razveljavljena sodba nad vsemi, ki so se sprli MV-II, torej tudi nad omenjeno trojko. Če ni obsojen Maček, naj ne bo niti Hacin. To ni moj Morrelativizem (Rlz), ampak terjatev, da nima - ne ohranja - zmagovalec še Mor prednosti.

»Vest me peče, ker sem se bratil s takim izmečkom, kot je bil Hanza.« Vest deluje, čeprav deluje s psihološkega vidika RealD nekam prehitro. Tako so po maju 1945 mnogi MV pristaši De-snice začutili vest in se prekomandirali na le. Še močnejši je bil val teh spreobrnjenecv po 90. V **RSD** jih večkrat omenjam poimensko. Iz takih po Moršnelkurzu spreobrnjenih nastajajo mnogokrat celo najhujši vohuni, Izdi, priganjači. Vosovci so se v glavnem rekrutirali iz grupe PV Sokolov, tudi Notmister Kocijančič; PoV pa desničarji iz Komstov, v Bükovi vladi Notmister Jandrek, v Peterletovi vladi Notmister Bavčar, oba nekoč člana Ptje. Ne opisuje Tone Habe v svojih spominih prav dr. Pogačnika, ki je bil v prvi Sl vladi 1918 Vojmister, kot Čtka, ki je posebej vestno (po vesti!) gonil vojake v imenu Avse in cesarstva? Prvi Notmister v prvi Sl vladi po osvoboditvi je bil Polič, nekoč ne le Sokol, ampak - okrog 1930 - fanatičen pristaš velikosrbske kraljeve monarhofašistične diktature, opuščal je Slščino in se pogovarjal le v srbščini-jugoslovanščini, v duhu Špicevih **Oscev**. A prav Notmistri so ZnaSi za teror despotije. In Vojmistri, kar je bil 90 bivši Komst Janša.

Cunjarji so postali €tfifi: »Da ni bilo kazni« za Pokla, »bi bili danes že v grobu«, prepričani so, da bi tudi nje zadela božja strela. »Smrt je prinesla spoznanje. Usoda je pravična.« Usoda=Katbog. »Njega je kaznovala, nam pa je poklonila čas za pokoro.«

In kakšna bo ta pokora? »Prijetelji, odslej bomo prihajali na ta sveti prostor, da ga vzdržujemo, kot se spodobi, in pa, da krasimo mučenikom poslednji dom.« Postali so nekakšni pomožni mežnarji, fratri v samostanu, ki so si sami naložili breme najmanj cenjenega, najtršega dela - čiščjenja, kopanja zemlje, uslužnostnih storitev kakih postrežčkov ali pokopaliških delavcev. Čl, ki je bil tako blizu zavrženju in GhKi, pač ne more računati, da se bo povzpел na

vrh Dbe (ali KČe), ta vrh je rezerviran za trajno Pozlike, iz mlade Gene za Vido. In se spravijo pri priči na delo; dva bosta »nanosila kamenja, ki bo služilo za ogrado teh grobišč, Miha in jaz pa bova skrbela za zemljo, da bodo grobišča podobna vrtnim gredam«, spet EstKula lepe forme, ki pa ima čustveno vsebino.

Zdi se, da bi De, če bi 1945 zmagala, manj krivim Komstom (najbolj krive bi zažgala, kot je bog Pokla in Sodnik Uršulo v **Samorogu**, morda z uvedbo električnega stola ali pa z javnim fanalom - kresom do neba -, ki bi poskrbel za očiščenje teles in duš; ogenj očiščuje) namenila tak posel, kot ga opravljajo v tretjem dejanju cunjarji. Si predstavljate, da bi pleli grobe-vrtne gredice KaKi, Dolanc, Leskošek, Ribičič? Poznam Dmbca, MV sva bila Prila, bil je vrtnarski pomočnik pri Ferantu, ki se je iz zaporov dvignil v vlogo vrtnarja na vladnem posestvu, na gradu Snežnik (1942 sem napisal celo črtico o njem, hranim jo.) Igralec Dare Ulaga, tudi moj Pril, že precej let pokojni, mi je o sebi pripovedoval podobno zgodbo; čeprav mlajši, je kot pristaš Dmba padel v zapor, kjer se je začel reševati z vrtnarjenjem. Spet je dala KatDe zglede smer Le-vici.

Ko nastopi Mam, so cunjarji že popolnoma ozaveščeni: »Blaga gospa, brezskrbno boste lahko opravili svoj posel«, prižiganje lučk. »Nas se ni bati! Trdno smo odločeni«, fraza iz spovednega obrazca, »da v bodoče vzdržujemo grobove in služimo junakom, ki se borijo za pravice našega naroda.« To pa so v dani konstelaciji lahko le Dmbci. »Že včeraj smo se lotili poštenega dela. Takoj po vašem odhodu smo pokopali sirotno starko, ki se je zgrudila mrtva pred vašimi nogami.« Spet ta poudarek: pred nogami, na tleh pred Veliko mučenico, ki zastopa samo MMB na TSu, pred Mam. K-da KatVIS terja poklekanje, padanje v prah pred Sniki-Snicami.

S takšnimi nazori DSKC res ne bo uspela pri DaSmladini, ki ni le lbt usmerjena, ampak celo lbn. Prej bi dejal, da je Dalemladina - razlike med njo in Libci ni, razen v kakem alibiziranju z AnGlob in AnZDA ropotanjem - bližja cunjarjem, kakršni so bili pred Poklovo So. lbn=Lum. Tudi ko se odene v formo-plašč Pla, glej **Nevarna razmerja**. Dokaz za to je RudD, FilD, JesihovaD; od **RudVere** prek **Psihe** do **Ptičev**. Vse te tri drame imajo dekor Pla, srednjega veka ali antike, celo bogov.

Mam sklene to zgodbo z zlatim naukom: »Človeku daj dober vzgled, pa ni nevarnosti, da bi se znašel na krivem potu!« Mam daje sama zgled, **Sodba** kot celota je pedagoška Mota-agitka.

6

(Spet se nisem držal napovedi; pišem še eno - zdaj pa zares zadnje poglavje.)

»Nebo se prične oblačiti. Od časa do časa se nalahko zabliska. Lahko grmenje se razlega po dolini.« To je šele napoved. A »vedno močneje se bliska. Grom sledi gromu, strašno odmeva grmenje v tihi noči.« Znamenje, da se bo spet zgodilo nekaj ne le pomembnega in odločilnega, ampak svetega (St). Zanimivo: St in bog se pojavljata v grmenju in bliskih, ne v milini; ni to

regres k PMg? Vida se boji, Grudnova jo miri: »Nič se ti ne more zgoditi - čisto je tvoje srce.« Mar potemtakem pobiti Dmbci niso imeli čistih src, ker se jim je zgodila takšna usoda? Prti so pobijali tudi NeČi otroke; kako to razložiti? Kot misli Terseglavova-Kržanova, ki je izgubila tri otroke naenkrat, da jih bog terja kot odkupnino?

Po nenehnem stopnjevanju grozotnosti scene pa se »nenadoma čuje med grmenjem koral.« Koral je cerkvena glasba, napoveduje nastop Sti-boga. Kani reagirajo, kot je treba, s strahom božjim: »Vsi se preplašeni stiskajo k smreki.« Nič podobnega v **Razcih**, kjer se v nevarnosti - Nemci obkolijo Ruthišo - Prti-ilegalci Vojupro, strah je prej le Kanko Nežo, a PrtDn ji pomaga, da se strahu znebi, če ne že dokončno, pa vsaj v veliki meri.

Spet se pojavijo Talci, dramaturško je ta pojav dobesedno Deus ex machina, kakor ga pozna antična Traga. Le da je transponiran od Pogantičnih bogov v Katkozmos; PSt pa ostaja ista. Za razliko od antične Trage, vsaj kolikor jo poznamo - praktičnih izvedb ne posebno dobro -, pa se KMg dogaja na zanosni način misterija, Mote, mirakla, pasijona, ki ima srečen konec v FKrovem triumfu VoMa; tudi v BĀrozovem **Obsu**, enako v **Razvalu**. »Zopet zadonijo orgle.« Svet se RR v cerkev, predstava, ki jo spremljamo, iz Gleduprizoritve v St mašo, v Sak Katobred, v katerem se ponavzočujejo Sniki, mučenci, MMB, bog.

»Nenadoma se megle razkadijo. Na nebu se prikažejo zvezde, izza razvalin se prikrađe mesečina.« Apokalipsa - Sodni dan - se razveže v Triumf KCe, v napoved nebes. »Pred križem se pojavijo talci.« Ponavljajo, kar so izrekli-izrecitali že v prvem nastopu. Zgodi pa se še nekaj novega. »Iz kapelice stopi mati božja in se približuje zboru.« NTM bi bila koristna primerjava dveh nastopov, tega v **Sodbi** in tistega v Majcnovem **Bogarju Mehu**. Mam in Meho sta povsem Raz Čla; ona EstKulMeška, on pa sicer rezbar-bogar, ki izdeluje bogke, a na vasi, je marginalesc celo na vasi, v mestu ga nihče ne pozna, medtem ko se Mam zagotovo vozi - se je vozila pred okupacijo - v Ljo v opero, poslušat Gjunggjenačko in Gostiča ali tik PV Heybalovo in Ivana (Jeana) Francla. Meho se sam odpove vsemu DabDb odvečnemu, naredi, kar sem jaz zdaj, bistveno bolj Rad, saj je anonimus, jaz pa kljub vsemu ugleden član SDbe: IzDbJavi. Umakne se na rob vasi, kjer počne eno samo reč: čaka na S, a ne zaradi IdSi, ampak ker ve, da bo le tedaj ugledal MMB. To ugledanje - vizijo - ima za največji ali morda celo edini smisel svojega Ža. MMB se mu res pokaže, a na ltnačin, le njemu, zunaj DbZg konteksta, čeprav je napisal Majc(en) **Meha** MV, 1944. Dokazal je, da je enako ne le legitimno, ampak prepričljivo in globoko, če da Čl tudi MV Dbo v oklepaj in se posveti le Isu Dti. **Meho** je povsem brez patosa, napisan z znano, za Majcna Tip rahlo grotesknostjo. Nikak junak in ne SniK, celo Čl manjše Umet nadarjenosti je, odlikuje ga le eno, kot Toggenburga v Prešpesmi: neznanska vztrajnost v hvali MMBe, točneje, ne toliko hvala (**Marija Ave**), ampak želja, da bi jo smel - da bi mu jo bilo dano-dovoljeno - (u)gledati. MMB je seveda S. Medtem ko je MMB v **Sodbi** ZnaSi za Ž. MMB v prizoru **Sodbe**, ki ga analiziram, »je odeta v svetlosinjo haljo. Roke, ki so gole, ima razprostrte«, kot da blagoslavlja.

»Talci jo obstopijo, nekateri pokleknejo in poljubljajo haljo«, celo tkanino, v katero je oblečena, Pogritual. »Orgle pojo vedno tiše.« Nastopi svečani trenutek. MMB spregovori, govori skoraj tri strani; ostali le še na samem koncu dodajo par stavkov.

»(Se skloni in poboža starko, ki stoji v skupini petih mučenikov): Blaga žena, poznam tvojo bol. Vedela sem za tvoje rane, zato sem dnevno obiskovala tvoje junake.« Za RLH VIS je takšno MMB ravnanje nesprejemljivo. Če je vedela za Trp ljudi, zakaj ga ni preprečila? Torej ga je če ne sama hotela, pa vsaj dopuščala; vemo, kot odkupnino za GhK staršev in Čloštva. RLH temelji na Psku in SAPOi, zato ne sprejema teorije, po kateri bi bil nek Psk kriv za dejanja staršev, prednikov, celo najbolj daljnih, Adama in Eve.

DgTija misli, da je vsakdo kriv, ker je vsakdo živ, Ž pa je Strno morivstvo. Le da DgTija-DgĖta ne terja od Čla odveze pred Katklerikom, pokorščine Idbogu kot Vsemogočnemu; Čl mora svojo GhKo, ki je delež Ža, sam RR v LdDr, na poti Isa Dti-smisla. To Is je aktivno, gre skoz vse (pre)skušnje sveta, potuje po THM-krogu, skoz vse arhemodele (Ožldo, Dč in Dv) NejDam. Pred Člom, ki hoče postati iz IdČla DrČl, je odprta Prih, v njej se išče in določa, deluje v RazReše, se preverja in uči v procesu Isa Dti. Kakšna, katera, kdo-kdaj je Dt, tega niti ne ve; šele išče jo in izdeluje, artikulira, s tem deformira, z ldn jo razdrugi, pa vendar smer - Is - ostane. Medtem ko je v KC VISu vse kot vrednote, ideje, dogme dano, Čl jih mora le izpolnjevati, a tako, da sebe čim bolj izniči (Siz) in pusti bivati le Katboga. S So se Čl vrne k bogu, ni ga več kot Čla, je - v nebesih - le še kot del božjosti; če pa je pregnan v pekel, del hudičevstva. Sam na sebi je napačen, odveč.

Tudi DgTija misli, da sam na sebi ni pravi, tak je le AgrĖkzld. Pravi postane v razmerju do Dra (LdDr) in do Dti. Če pa je tako, je tudi v čustvovanju-ravnanju Mam, ne glede na to, da je precej vprašljivo, nekaj, čemur lahko rečemo Is Dti. Premalo je, da ljubi brata in svoj Nar; to je Pvt Kld, kot takšna sodi v Pogsvet, v ldB, dejansko v živalskost. (Tudi zveri so dobre matere.) Je pa tudi Mam nekaj, kar presega LdNSSi. Tudi v MMBi je moment Dti, tudi v Katbogu, le da tega momenta KC - posebej pa DSKC - ne zmore tematizirati, vse Poz zvaja na ldB-lDM. Nihče - po VISu DgTije - ni tako zel, da ne bi bilo v njem tudi momenta (Isa) Dti, pa naj se imenuje Ferl, Pokl, Hitler, Stalin, Hacin ali Maček.

Kaj daje MMB mrtvi starki: »Odslej naprej uživaj mir, ki si ga v polni meri zaslužila.« Za Dgfijo nihče ne more po Si uživati miru, ker ničesar več ne čuti, o posmrtnem času se ne da nič reči, je entropija. Da bi Čl dosegel entropijo, ni potrebna navzočnost Katboga in MMBe. KC mora konstruirati boga, da bi utemeljila - na njem - smisel bivanja. Če Čl izgubi smisel ali vsaj vero v možnost (po)Isa smisla, preide v RMg, v lud svet Konte, iz lbta v lbn, od Andreja, glej Goliev **Bratomor na Metavi**, k likom RMg, h kaotom, glej FilD. Podeljevanje miru je sleparija, ne le SSL. KC daje nekaj, kar nastane samo po sebi, to pa si šteje v dobro kot milodar, kot Usm do Čla, kot bogovo ljezen do stvari.

Naslednjo izjavo poznamo: »Velika si bila v svojem trpljenju, veliko bo plačilo! (Starka se zadovoljno nasmehne in ji poljublja roko)«, že spet. Hvaležna je: Materi, bogu. Hvaležna za obljubo, ki je nepreverljiva, maček v žaklju. Na tej osnovi so KC obljubam o nebesih analogne in enakovredne vse Magobljube NA gibanj.

Govori otroku: »Krvnik, ki te je oropal življenja, si je sodil sam.« EV Judeža: »Na vrvi, ki si jo je privezal na hrastovo vejo, je obviselo kužno krvnikovo telo.« MMB ni prav nič blaga, zmerja in obsoja kot Javni tožilec Hacina in Mirko Javornik KaKija. Nikjer ni znanega gesla DSKC, ki je seveda alibi, ne gre

mu verjeti, je le taktika-maskarada: Odpuščati da, pozabiti ne! MMB ne odpušča. Glede Pokla se tudi moti; ni si sodil sam, kot Pepca Kardeljeva, Janez Hribar, Milan Venišnik, najbrž tudi general Hribernik, le da je hotel ta v S potegniti še koga drugega, saj je zapeljal z avtom po avtni cesti v napačno smer. Mnogo je samomorivcev v Zgi, ki so bili čezgledni, junaki starega Rima, tudi Japonske.

Čudno, s kakšnimi predstavami se ukvarja MMB. Podrobno - kar Nat - opisuje beštijo: »ubogega črviča je zgrabil za nožice, zamahnil je po zraku in že se je prilepil na zid nežni mozeg.« Mar uživa v takšnih predstavah? Takšne slike so sicer nastajale v visokem srednjem veku po cerkvah, a v zvezi s peklom, ne kot sporočila MMB. Ali pa razume Anus - z njim SKC - MMB predvsem kot zmagovalko nad Kačo, glej **Žida** in **Blejke**? To je VojMMB, ki ji tudi najbolj surove-grozljive predstave o kaznovanju zločincev niso tuje; ni takšna MMB bolj podobna kakšni antični boginji, Artemidi-Diani?

»Strašna je bestija, če je ne krotiš.« MMB - Anus - skuša pokazati, kako zločinski so zločinci, da bi verjetneje in prepričljiveje utemeljila nujno KČe (Dbe), da (u)kroti neposlušne. Kdor se ne da ukrotiti, postane - je - zločinec, ubijavec otrok. Tak je že v **BlaNi** Rakov Štefan, v **Tarbi** Pog Vedež. Tako ravna z ljudmi-otroki v **Napadu** Rdeča komisarka. Gos mora biti despotski, seveda v imenu Dobrega, če hoče če že ne preprečiti pa vsaj zadrževati Čl zločinsko naravo. Vendar je ta teorija-razlaga v nasprotju z usmerjenostjo **Sodbe**, ki pozna skoraj izključno Poz ljudi (seveda Slce), le eden med njimi je Abs zel, štirje pa se poboljšajo. Tudi **Sodba** kaže, kako iz nekoherentnih prvin je sestavljeno Kat.

Naj komentiram še naprej Repet? »Dobra žena, plemenitost in nedolžnost sta bili vedno nagrajeni.« Figo sta bili.

Nato MMB Nat opisuje, kako so hudiči »pridivjali v vas«, hišo zažgali, njene prebivalce zvezali, »da niste mogli misliti na beg. Dim in krik sta segla do neba.« To so počeli vsi: MV-II Nemci, lti, glej Partljičevo **Rdeče in sinje med drevjem**, Prti in Dmbci, primeri so dokazani. Med 30-letno vojno je bilo tega še veliko več, Proti in Kati so zdesetkali Evro, posiljevali, zažigali, mučili, pa so bili oboji kristjani; Kati so šli celo tako daleč, da so hoteli izkopati Lutrovo truplo in ga onečastiti, zažgati, da ne bi dobilo posmrtnega miru. Šele cesar Karel V. jim je to preprečil. - Zlo dejanje hudičev pa je spet in pri priči Katbog kaznoval. »Še tisto noč so poginili kruti rablji. V temi so krvniki zabredli v deročo reko, ki jim je postala grob.« Katbog deluje tudi skoz reko, z vodo, ne le z ognjem (strelo); tudi z zemljo, s potresom, Ninive in Sodoma, z zrakom, zažgani krivoverec se od dima zaduši.

MMB nagovarja Jakoba: »Za lase te je zgrabil rabelj, položil je glavo na tnilo, pomagač-izrodek je tisti hip segel po sekiri, zamahnil« itn. »V močnih curkih je privrela kri na dan.« A, in to je sporočilo drame: »Zakaj ni že v materinem telesu končal tak nestvor? Ni pomoči: Njegova volja je od vekomaj«, da ljudje trpijo, da se zlo(činec) rodi. Edino, kar se da, je Čl prošnja bogu za Usm, za posmrtno nagrado.

Spet drugemu govori MMB: »Nevesto si imel, lepo in plemenito dekle je bilo. Oskrunili so jo, nato pa zasadili nož v prsi.« Spet drugemu mučencu - vsi so iz repertoarja obtožb KČe zoper Komste - »so vlili vrelega olja v obraz.« Marjanci: »Izprijena drhal, krvniki se niso zadovoljili z onečaščenjem deviškega telesa, z ostrim rezilom so te oropali nežnih grudi. Telo so ti razparali in vrgli

drob pasji zalegi.« So res počeli tudi to? Vsekakor sem MV gledal v časnikih fotose zaklanih in oskrunjenih Že, ki so jim Prti vrezali na čelo rdečo zvezdo, PoV pa analogno takšne, ki so jim isti simbol vrezali v obraz Dmbci. Koliko je res od vsega tega? Za Anusa in MMB je res. S tem za dramo. Resnico drame pa je treba jemati resno; avtor misli z njo resno, saj z njo vzgaja. Laže? Prikr?

MMB mučence nenehoma obiskuje, a po Si; tudi prej, a Si-mučenja ne preprečuje. »Nenehoma bom na potu, mučenice, mučeniki«, in vas obiskovala-tolažila. Ni treba, pravim jaz, po Si je prepozno, DrČl pa že prej ne želi tolažbe, ker hoče postati BSAPOEV in ne tolaženec-ovca. Vem, da Čl brez varnosti ne zmore; je žival. Pa vendar, več ko zmore prebiti brez zaščite, posebno zaščite s strani bogov, primerneje ravna. Ne tako, da bi se sam imel-naredil za boga; to je isto kot v KČi. KČ in Ptja sta tudi v tem MimDč: Ptja naredi Čla za boga, KČ uči ponižnost pred njim, a sama z njim kot z marioneto manipulira, sama je - edini - vesoljni in Abs do kraja samozadostni bog.

Nato našteje MMB kraje, kjer so se zgodili zločini. Zlahka prepoznamo, da so to obojni kraji: streljanje talcev in PVD. »Kdo bi preštel vse rane, ki jih je zasekala podivjana soldateska v slovensko telo«; poudarek: Slsko. »Imena: Bohinj, Begunje, Draga, Kovor, Črna, Medvode, Št.Vid, Ljubljana, Kočevje, Čolniše, Celje« (namesto Teharij), »Maribor - ne bodo prišla v pozabljenje. Vem, da je Slovenija nepregleden grob, ki krije tisoče in tisoče svetinj«, glej Papeževo **Svetinjo**. Če doživljaš deželo-svet kot nepregleden grob, kako moreš živeti, razen da sovražiš krvnike in jim obljubljaš Mašč, ali da izgubiš vero in se vdaš OISu? Prvo Rco je izbral Zajc, **Potohodec**, **Grmače**, drugo Smole **Če(velj)čki, Igra za igro**. Anus je izbral tretjo možnost, tisto, ki jo ponuja KČ-SPED: »Vsaka krivica je bila in bo maščevana«, le če Čl veruje v vsemogočnost Pravičnega boga.

Obenem pa si dramatik ne more kaj, da ne bi ob oznanjanju Sodnega dne propagiral tudi prerojenja (VoMa) SNara. S tem sporočilom se drama končuje. »Velik čas, otroci, je rodil veliko zlo. Prišel pa bo nov čas«, NSvet, svet brez sovraštva, svet ljezni, glej že naslove NOBD **Za nov svet**, **BSSvet**. Ta čas »bo dal novega človeka«. Id vera tudi na nasprotni - Prt - strani. »Velikega človeka, da, ta čas že prihaja. Hladni razum bo zamenjalo srce«; razum je RLH vrednota, srce SentKrš vrednota.

Meta Grudnova, ki je edina nekoliko bolj skeptične narave: »(vsa iz sebe) Sanje so bile.« Kot misli Vomb v **Razvu**. »Lepe sanje, ki jih nikdar več ne bo moč doživeti.« Koliko govori skoz Meto sam avtor? JurGrozd veruje: »(sanjavo) Dejala je: 'Rodil se bo Človek, ki bo velik v odpuščanju.'« Neverjetno, a resnično, sem šel preverjat. MMB nikjer ne govori o odpuščanju, le o Mašču. Je moral avtor to alibizatorično izjavo naknadno uvrstiti v dramo, da ne bi bila tako Mašč enostranska, saj vendar vemo, da je Krš predvsem vera Usma, milosti? Grozdov stavek je čista interpolacija, ki nima s samo dramo nobene zveze.

Mam doživi pomiritev, katarzo, rešena je obupa in žalosti. MMB je namreč tako vplivala na žrtve, da so te postale radostne. »Ivo Gornik se smehlja«, sestro »veselo pozdravlja«. Sestra to razume: »Gledala sem mu v oči, jasne in nasmejane so bile. Svoj mir je našel, zato se je smehljaj.« Krš kot veselo oznanilo. Bratov mir preide tudi v Mam, čeprav je še živa; to je versko-vzgojni moment Katdram(atik)e: »Tudi jaz sem našla svoj mir, zato bom s podvojeno

silo pomagala krčiti pot, ki vodi do spoznanja.« O čem? O NeČi žrtev in o GhKi krvnikov; SPED.

Drama se konča z optimistično Etersko apoteozo: »Bodočnost je naša bodočnost, bo last Človeka, dobrega, ponižnega, ljubečega.« Spet alibi-masko, ki naj Prikr v sami drami preveč izpostavljen Mašč. A to so nevažne podrobnosti, ki sodijo v Ideolo oz. v propagando. Bistveno je, da je Prih »naša«. Po **Sodbi** KršMeša, SentKrša; po **Razcih** Ofljuda, bojevitega, a tudi čustvenega Huma, ki meji na SeH. Kot meji SentKrš na bojevitost maščevalcev, ki delujejo za udejanjenje RPPa.

November 2003

DOM ŽALOSTI, DOM VESELJA

(ob Krekovi **Ob vojski**)

1

Drama dr. Janeza E. Kreka, tak priimek je zapisan na prvi strani knjige z naslovom **Ob vojski (ObV)**, s podnaslovom »igrokaz v štirih slikah«, je izšla v Ljubljani 1918, izdala in založila Katoliška bukvarna. V opombi na koncu knjige piše: »Pričujoči igrokaz smo natisnili, kot ga je napisal dr. Krek. Vendar pa se je zdelo potrebno za uprizoritev nekatere stvari skrajšati. Ker imajo pa določena mesta jako lepe in genljive misli, smo jih pustili, pa drobneje natisnili in v oklepaj dali.« (V pričujoči analizi bom upošteval vse brez izjeme; največ je v oklepaj danih pesmi; ker so tudi te sad Krekove roke in srca, jih moram vsekakor upoštevati.) Knjiga-drama je izšla v času Avse, kar dokazuje zapis na prvi strani zgoraj desno. Podpisani Doremanc je dopisal: »Bojno polje, 2. 9. 18.« Bojno polje pomeni bojišče, fronta.

Dvomim, da bi dramo založba ali kdor koli izdal po novembru 18. Zakaj v to dvomim, bo iz moje analize jasno razvidno; namreč, prav nič ni v skladu s predstavo, ki je nastala kasneje o Kreku kot najbolj aktivnem ne le zagovorniku, ampak kreatorju SI SAKOe, kot Siskem državotvorniku. Nobene zveze nima z duhom Majniške deklaracije. Čeprav v nji nista omenjena ne Avsa kot Dž ne cesar - torej v nasprotju s Krekovim stanovskim tovarišem dr. Jožetom Debevcem v **Židu in Junaških Blejках**, te so še tik PV (pred vojno), 1912 (v isti založbi, Katoliški bukvarni) Rad, nedvoumen zagovor cesarske Avse -, pa tudi ni podan SNar ali SNL v kakršnem koli emancipacijskem pomenu. **ObV** ni akcijska drama; je agitka, v duhu (II.) ReFe, enako kot **Blejke**, le da Krek izbira drug moment iz FKCe: ne Voj(aškega), tega je izbral-zagovarjal v **TKrižu**, 1910, ampak molitvenega. Z duhom dogodka 1918-19 (enega od treh dogodkov, tudi 1941-45 in 1990-91, ki jih raziskujem) nima **ObV** nobene zveze. Kot da niti od daleč ne računa na razpad Avse, na tisto, kar se je zgodilo oktobra 18 in kar uprizarjajo drame kot **Patr(iot)i**, **NaPol(og)u**, **Kirke**.

ObV je zagovor trpnosti, molitve, prošnje k MMB za zaščito ubogih, nemočnih, bolnih, starih, nesrečnih, dezorientiranih, trpečih, ne pa zatiranih in izkoriščanih oz. govor zoper IZ je drugostopenjski, IZ ni osrednja Neg poteza TSa in/ali obstoječe Dbe. Zato ni v **ObVi** niti sledu o kakšni težnji do odpora, upora, nasprotno, drama Rad zagovarja vdanost v usodo, kakršno določa

ljudem ObDb (Pol in Ekonsistem); Krš, kakršno hvali Krek, je trud znotraj danega sistema ljudi - ude sistema - nagovoriti, da se odprejo za karitativnost (dobrodelnost), predvsem pa za molitev, nikakor pa ne za kakršno koli nasilno rušitev sistema ali kakršnega koli Dbodnosa.

SLZ Kreka ne upošteva kot dramatika; o tem sem že pisal. Le redko njegovo dramsko ustvarjanje sploh omenja. Tudi razloge, zakaj upoštevam KrekD jaz, sem navedel na omenjenem mestu.

ObV sem prvič prebral oz. ES podrobno analiziral 1996, si naredil na fotokopijo drame številne opombe; včeraj in danes sem dramo prebral drugič, enako pozorno. Večkrat sem analizo o nji nameraval že zapisati, a sem čakal na najprimernejšo priložnost. Ta se mi je ponudila ravno ob An(onim)usovi drami **Velika sodba**, z **ObV** tvorita par-enoto. V nekaterih potezah sta si drami Id, v nekaterih ne. V nekaterih se potrjujeta, v nekaterih dialogizirata, celo polemizirata. Že moja začetna karakterizacija **ObV** je nakazala, v čem sta si nasprotni: v **ObV** ni niti sledu o Mašču ali vsaj retorični napovedi-terjatvi Mašča, kar je osrednje čustvo-vrednota v **Sodbi**, le povrhu z eno ali dvema dodanima izjavama omejeni. V **ObV** le en lik, edini v drami Neg, grozi vsem ostalim z Maščem; Krek načrtno-zavestno spodbija Mašč kot eno najbolj Neg čustev-drž.

Tudi **Tkriža** ne smemo brati kot zagovora Mašča, le kot pravično nujno obrambno vojno; v **ObV** niti tega ni več. Krek očitno razločuje dve fazi KršKCe, analogno po KCi Ptja. Prva faza je ta, ki jo podaja v **ObV**. Trpna molitev, vera, da se da z njo Čla-svet poboljšati, držati v meri-redu. Ta faza velja za čas, ko vlada sistem, ki je vsaj do neke mere skladen s KC naukom oz. ima v njem KC močno besedo-vpliv. To je bila Avsa. Druga faza je nujna - nastopi - šele tedaj, ko ta sistem v vojni ali LRevi pade; ko zavladajo ali Libci-Komsti ali druga Rlga, MuslTurki.

Tkriž podaja drugo fazo: na Slsko - točneje: v Selško dolino (Krek v dramah ni Nclst, ampak lokal patriot, tudi v **ObV**) - vdrejo MuslTurki, če bi zmagali, bi Slce islamizirali; to pa je nedopustno, v takšnih primerih Katbog ukaže SV, tj. boj z orožjem, z žrtvovanjem ljudi, lastnih in tujih. SV je toliko bolj upravičena, ker so Musli kot Libci-Komsti le Izdi lastnega izvora; prej - oz. njihovi starši, rod - so bili Kani; šele zaradi delovanja zla v TSu so se izneverili svojim materam, maternemu jeziku in veri ter se izrodili. SV je le boj za vrnitev izneverjenih v prvotno stanje; Krek predpostavlja, da traja Krš na Slskem že tako dolgo, da se ga da imeti za prvotno-izvirno stanje; Pog PS daje v oklepaj (Slce pred pokristjanjanjem, Uvod v **PKrst, Ljub(islav)a**).

SV za KC torej ni osvajalna in napadalno-nasilna, ampak kot obrambna prav za prav - v globljem pomenu - sploh ni vojna, ampak osvobajanje in reoriginalizacija. Jusuf, Vojpoveljnik napadajočih Muslov, se na koncu drame razkrije kot Slc, kot otroka so ga Musli ugrabili (ugrabitev je zločin), prevzgojili, mu sprali možgane, ga naredili za janičarja. Isto se mora zgoditi z Libci in Komsti, o obeh govori Krek, tudi Debevec v **Židu**: po 90-91 bi se morali - spokorjeni - vrniti v naročje matere KCe oz. Sl domovine, ki so jo kot LibKom vojščaki zapustili-izdali. KatDSD še kar čaka na to spreobrnjenje.

Razlika med Mrkteorijo in Katteorijo je le v tem, da imata fazi Raz stopnjevanji. V Mrku je prva faza pogoj drugi, druga je šele PriPra; prva je sredstvo druge. Prva je MešReva, MV-II (41-45) Of skupni boj vseh naprednih

sil v Dbi, zanjo so Tip **Razci**; druga pa je LR, očiščena od Mešleole, v nji prevzame vodenje boja in oblast v Dbi Prol s Ptjo; to fazo podaja Zup(an)ovo **Roj(stvo)**. Šele Ptja-Prol lahko omogočita-vedeta IdeaDbo-Kom. Medtem ko je za Katteorijo ugodneje, če se ostane pri prvi fazi, pri molitv(en)i, **ObV**. Šele uspeh nevernikov, njihova zasedba oblasti v Dbi dovoli-omogoči-terja od KČe, da seže po skrajnem sredstvu: po Vojsili.

Natančno tega modela se je držala MVSKC. V prvi fazi trpna pokorščina Itom, celo NczNemcem, na Štajerskem in Gorenjskem, kar ni nujno, da bi bilo Kreku všeč, morda bi NczNemce imel za analogon Komstom in Muslom, kot sta jih imela Krekova učenca Gosar in Šolar, a sta zato ostala v trpnem položaju vmesnosti. Nekateri Krekovi učenci so sodelovali s Ptjo preko OF, to najbrž ni bilo v Krekovem duhu, Fin(žgar), Cajnkar, stari Anton Breclj; Terseglav je begal vmes. Nekateri Krekovi učenci, tudi Dolenc in Jurčec, dva Krekova biografa, pa so se opredelili za De-KČ, za SV zoper OF-Komste, čeprav v kolaboraciji z NczNemci.

To kaže, da je bila Krekova pozicija-nauk večplastna, dvoumna; to potezo v KrekD zastopata **TKriž** in **ObV**. A tudi **TKriž** se da tolmačiti na več načinov: je bila NOB pod vodstvom OF res analogna agresiji Muslov (pesjanov in psoglavcev), ali pa spontani Vojobrambni reakciji Sljuda, ki jo je začela preprosta pastirica ali Km Uršula? Fin, Cajnkar ipd. so Kreka razumeli precej po svoje, kajti Krek je v **TKrižu** nedvoumen: Uršulino obrambno SV navdihne-zapove sama MMB; temu duhu je zvesta **Sodba** s svojo - čeprav zgolj retorično - odločitvijo za Mašč.

OF res ni v nobeni izjavi sporočala, da jo je k NOB zmotivirala MMB; Bor se iz takšnega navdiha v **Razcih** odkrito norčuje kot iz praznoverja; Bor in OF sta v duhu RLH VISa, ki povzema tudi Krš kot Nar(odno), nikakor pa ne kot praznoverno. OF - celo ponekod in nekaj časa v Prtih - dopušča tudi Katobrede, a na robu, res le taktično, kar bi moralo biti jasno vsakomur, ki se ni hotel SZSL. Cajnkar v PoV dramah svojo MV pozicijo razlaga po svoje; navzen - na vrhni ravni, načelno - je ne revidira, jo pa tako (pre)tolmači (RR), da postane bližja Šolarju in Gosarju kot Boru iz **Razcev**; mislim na CajnD **Petovijska tragedija** in **Zvestoba**, ki jih moram čim prej ES analizirati, kot vmesne in s tem obrobne so ključne, vsaj za **RSD** in DgZn.

2

Drama je razdeljena na štiri slike, vsaka od njih ima svojo poanto. Vsaka omogoča tesno primerjavo z ostalo SD, predvsem s **Sodbo**, na katero jo vežem.

Že 1. slika: »prizorišče: Gozd; sredi trate, ob potu kapelica Žalostne Matere božje.« Poudarek je na žalostne. Drama se dogaja ali 1916 na prehodu zime v pomlad, ali ob istem letnem času leto kasneje, vsekakor pred nastankom Majniške deklaracije, za katero pa vemo, da se je kot gibanje zares razplamenela šele 1918, ko je bil Krek že mrtev. Zgodnja pomlad je v tistem MV letu (MV-I), ko se začne I.SvetV kazati vse bolj - za Kreka celo izključno - z Neg plati, kot vsesplošna S na frontah, kot Trp-žalost mater in žena (soprog)

doma, v zaledju, ker so ostale brez sinov-mož (soprogov), tudi otroci brez očetov; ko ni bilo najti v PolDžDbi še nobene točke oprijema, na katere bi se zapuščenke oprle, razen KCe, vsaj za Kreka in za njemu sorodne Kane ne. Pa spet ne toliko - vsaj eksplicitno ne - le na KC, ampak na MMB v nji. Kapelica združuje oboje: je majhna cerkvena, ki omogoča Katpobožnosti, tudi procesije, Stobredi so Tip za KC kot Cerkev, a je tudi mesto za Intpobožno Krščustvovanje, ki mu cerkveni obredi sicer pomagajo, ga - bolj navzven - organizirajo, a so oblika tistega, kar je bistveno: srce, duša, čustvo, Nota. **ObV** zelo poudarja NKC, vendar ne v nasprotju z ZKC.

Po eni strani je scena v **Sodbi** razvita scena iz **ObV**. Grobovi padlih so v letih 16-17 na fronti, Dž ne organizira transporta trupel v domovino, v rodni kraj-vas, KC tedaj še ni dovoljevala upepeljevanja, ki bi vsaj nekaterim omogočilo pokop svojca doma. Analogno kot so padli Slci pokopani v Galiciji, na Karpatih, v Srbiji, v Tirolah, so tudi padli lti pokopani na Slskem oz. tudi NemAvsci skupaj s Slci širom ob soški fronti, z obeh strani. Grobovi tako prebijejo - ne upoštevajo - Nardelitev-opredelitev, so interNac ali nadNac. V tistem delu Slje, ki je ostal v stari Jugi, je teh grobov malo, v glavnem so bili menda prenešeni na Lj Žale, kjer jim je bil oddeljen poseben prostor s preprostimi lesenimi križi, celo brez priimkov. Ko je nova Juga inkorporirala vase Pr(imor)sko, pa je prešlo v njeno last - v njeno oskrbo - veliko grobov z lti, NemAvsci (Hrti, Poljaki itn.), prej je zanje skrbela Ita.

PtjJuga je te grobove zanemarjala, vso pozornost je namenila grobovom Prtov, padlih zanjo; grobove Dmbcev pa je sploh Unič ali Prikr. Kot ekskluzivna je spoštovala - malikovala - le grobove tistih, na katerih je utemeljevala svojo novo DžDbo, ostali so ji bili v napoto. Ni cenila Ža kot takšnega, ampak le Ž udov NSSi. STH sta v 80-ih letih sicer načeloma Ž univerzalizirala kot vrednost, teorija o Sti Ža, de facto pa sta pritegnila k mrtvim-pobitim Prtom le Dmbce, tj. ostala sta v okviru Slcev, NSS kot SNara; padli lti, NemAvsci ju niso zanimali, da(ja)la sta jih v oklepaj, kar je zanju Tip; primer Zamola tega, kar jima - komu - ni všeč.

Kaj bistveno več skrbi za grobove padlih MV-I Slja po 90-91 ni pokazala; morda nekaj deklarativno. Ves Dia ali polemika okrog pokopavanja mrtvih oz. grobov se je omejila na razmerje med mrtvimi Prti in Dmbci. Slja kot (S)ND je imela zanimanje le še za naše. Danes - kot PMLD - še tega ne več. Nekaj pro forma, a je ta skrb prepuščena Pvtnikom, civilnim iniciativam. Spravnega obeliska, manije STH para, ni zgradila, privlači jo le Ž, o Si ne mara veliko slišati. SPMLD je sezidana na mini osvajanju trga, tekmovanju, samouveljavljanju Pskov, na AgrEkzldi, ki naj ne bi prešla iz tekme v Vojboj. Ta vidik uprizarja skoraj vsa DaSD, od **Veselja doma** do **Podn(ajemnik)a**.

Po 41 je velik del Slcev pobit doma. **Sodba** kaže na vrhnji ravni grobove talcev, ki jih krasijo svojci ustreljenih, Nemci pa tega ne dovolijo; na Prikr, a nedvoumni - bistveni - ravni pa uprizarja **Sodba** nastajanje grobov za tiste Slce, ki jih je pomorila Br(atovska) roka, razmnoženi Krimec Hanza Pokl(ukar), tj. Prti, vse od 41 do 45 ali celo kasneje. Za čaščenje le-teh je zainteresirana predvsem SHK, saj je bila ona tista, ki je predlagala ustanovitev Dmba, že prej Vašstraž, torej oborožen boj, v katerem prihaja nujno do obojestranskega ubijanja. **Sodba** ne kaže Vojaktivnosti Slcev - Dmbcev -, ki bi padali v boju, ampak trpne, ki jih Sž pobije kot NeČi žrtve, vse tri brate M(iri)am Gornikove, Dn Gor(nikov)ih, a tudi sinove ostalih Mater, predvsem tiste, ki ji je Sž pobil

kar pet sinov. Ptja je dajala pobijati - likvidirati - Kane in ostale Slce, ki jih je imela za sebi (Slovu) nevarne, že preden je prišlo do organizacije Vašstraž in Dmba. Ti so po oceni KCe NeČi žrtve, Ehr, Kikelj, Župec, Grozde, medtem ko takšnih MV-I ni ali kar se da redki na začetku vojne, streljanje - eksekucija - dezertarjev; a to prakso je AvsDž v kasnejših letih vojne opustila.

Krek torej še ne more predstaviti grobov v Sljo oz. morda so bila pokopališča že na Krasu in Prskem, ni jih pa bilo še na Dolenjskem, kjer se **ObV** dogaja; Dolenjska je bila daleč od fronte, enako Gorenjska, kraji okrog Begunj. Ne tako MV-II. Najprej so Nemci Sljo poseja(va)li z grobovi ali vsaj z mrtveci, ki so v duhu KatVISA terjali grobove, okrog Begunj - a ne le tod - so streljali talce, ne dolgo zatem so pobijali Prti svoje Sž Slce. Še bolj množično na Dolenjskem, kjer se je že 1942 razplamtela Bm-DžV, glej prvi dejanji drame Terseglavove **Rojeni smo za življenje (RzŽ)**. DžV je vzpostavila Notfronto; ta se je menjavala kar se da hitro, potekala je po vseh možnih točkah Slje, od Triglava do Trsta, od Kotelj do Vinice.

Ta fronta je bila sestavljena iz nešteto malih front, zato so točke, kjer so padali Slci, povsod; ne morem pa napisati, da so bili - nastali - povsod grobovi. Dmbci niso spoštovali Prt grobov, morda nekatere, Prti ne Dmb grobov; če so bili že narejeni, Orlov vrh na Lj gradu, na tim. Šancah, so jih zravnali z zemljo, pač po Magldeol zapovedi, da Izd ne sme imeti groba, glej že Meškovo dramo **Na smrt obsojeni**, uvod vanjo je Jegličeva **Slavija**. Geslo iz MV-I: Doberdob, slovenskih fantov grob, glej Prežihov roman **Doberdob**, se je razmnožilo - nacionaliziralo - v geslo: Slja, Slskih fantov, deklet, otrok, starcev - vseh Slcev - grob. Tako je Sl zemljo doživljal Zajc že v **Požgani travi**, 1958. Ker vsega tega MV-I še ni, je moral Krek najti grobove v srcu ljudi, predvsem Slk kot mater. Grobove ali točke padlih je s front prenesel v DušNoto za Trp občutljivih Že-nsk (mater-soprog). **ObV** je drama predvsem o teh Notgrobovih, **Sodba** o Not in Zun(anjih) oz. o tem, da Pogoblastnik (Krimec) preprečuje obiskovanje grobov in obrednost na njih. Te teme Krek še ni mogel uprizoriti, morda si je niti zamisliti še ni mogel, čeprav je vedel, da je Kom kot dedič ultraliba Strno zmožen Rad deSake, saj znotraj RLH VISA ni prostora za St, le za razum. (Zato poudarja KMg, ne le **Sodba**, srce zoper razum, tudi **RzŽ** in **ObV**). Kom je za Krekovega Ža že obstajal, v Marxovi in Leninovi teoretski izvedbi, FzNcz pa še ne; sta pa nastala kmalu po Krekovi Si.

Krek ne poudarja - se dela, kot da tega ni -, da bi bila MMB za vse ljudi; načeloma že, praktično pa ne. Vlogo MMBe razširi tudi na Ruse, ki so Slavi; to odloča, ne pa, da so Sži Slcev. Slška Mati dobi pendant v ruski Materi, ne pa v ItMateri ali NemMateri, pa čeprav so Nemci zavezniki Avse. Krek ne le da ne omenja-zagovarja cesarja in Avse, simpatizira s Sži Avse in je odklonilen do zaveznikov Avse, če ti niso Slavi; Nemci niso Slavi. Iti so celo Kani, medtem ko so Rusi Orti; a to za Kreka ni odločilno. Odločilna je kri-rod-narobenost. Že v **TKrižu**, v **Pravici**, kjer so Neg Judje (kot Alga in Nar). Krek izloča kot zle Musle in Prote, čeprav so ti Krši, **TKriž**, **Lucija**. Orti pa so K-Slci. Je pa res, da so Proti čaščenje MMBe zelo omejili, medtem ko jo Orti častijo enako zagreto kot Kati. Krekova MMB je pristranska, je le Mati in Zaščitnica Slavov, OrtoKhanov.

Krek ne upošteva podatka, ki so ga povedali - zelo redki - preživeli Nemci iz bitke za Stalingrad; da so se, ko so spoznali, da so prepuščeni le sebi, s strani Nemčije in Vodje žrtvovani, obrnili k čaščenju MMBe; sicer bolj po tihem, pa vendar so jo častili tudi SovRusi, predvsem njihove matere, o tem pričuje

tudi Nemujetnik, kasnejši duhovnik v SPE Skumavc v knjigi spominov, sem iz nje že navajal; ruske matere so dajale hrano Nemujetnikom, čeprav so ti prej ubijali njihove sinove. A so jim dajale iz PriPra Usma in sočutnosti, iz compassio. Zmogle so čez Nar meje, čez mejo, ki loči Sže od NSSi. Krek ni šel čez to mejo.

Tri »dekleta krase znamenje«. So pendant štirim cunjarjem iz **Sodbe**, le da so Cunjarji najprej zli, ob posegu MMBe in boga v TS pa se spreobrnejo, postanejo dobri, medtem ko je trojka deklet od začetka do kraja Poz, zgledna; so, kot da bi izšle iz SardD. V 1. prizoru nastopata ob dekletih še Poz Maruša in Neg Reza. Kasneje nastopa še en lik, ki je na začetku Neg, Klančevka, a se spreobrne, vendar ne zaradi strahu pred bogom kot Kaznovalcem, ampak zaradi Marušine sposobnosti, da v nji prebudi plemenita čustva; že v tem je bistvena razlika med dramama. V **Sodbi** je osrednja Kazen kot bogovo Mašč (RPP), sporočilo drame je grožnja, medtem ko v **ObV** ni sledu o grožnjah s strani Katboga, nasprotno, grožnje sika edina ves čas Neg figura drame, »klepetulja« Reza. Razlika - nasprotje - med Rezo in Marušo se razkrije že v 1. prizoru.

Reza je lažna Kan(k)a, pobožnjakarica, eno govori - grozi s kaznijo, moralizira -, drugo pa dela: obrekuje, se važi, spletkari, ne zaupa, sumniči. Reza je en del **Sodbe**. Krek se v **ObV** odreka KCi in Kršu kot Rlgi strašenja, kaznovanja, Pravice (RPPa), zida Krš Ljezni, dobrote, požrtvovalnosti, miline. V **Sodbi** se neizmerna žalost M(iri)am RR v obet Mašča, v **ObV** neizmerna žalost Klančevke nazadnje v dobro, v delanje dobrih dejanj, Klančevka vzame pod streho in posvoji otroke-sirote, ki jim je mati Jelenova umrla, oče pa padel na fronti; načelo-praksa karitativnosti. Tega v **Sodbi** ni. Za **Sodbo** je bistven obgrobni obred, St Maga prižiganja lučk, Simbčaščenje MMBe oz. fizično kazanje pripadnosti mrtvim-ubitim (Dmbcem) na način, ki ga oblast ne more takoj sankcionirati, kajti prižiganje lučk na anonimnih grobovih ni kaznivo, je le nezaželeno; na grobovih pa ne piše, da so v njih ti in ti Dmbci poimensko. Svojci pobitih Dmbcev izvajajo tih, čeprav vztrajen protest.

Nič takšnega v **ObV**. Nobenega protesta-akcije zoper koga; še hudobno Rezo Not spreobrnjena Klančevka začanja poboljševati z dobroto, z dobrimi deli, ne s kaznovanjem ali Morpridiganjem. Čeprav je bil Krek Morteolog, ni v tej drami niti sledu pridiganja zoper zle zglede; Reza je sicer prikazana z drastičnim jezikom, a v duhu RealD, brez Demonace. Krek veruje ali pa vsaj z dramo-agitko uči, da se da - mora dati - vse poboljšati-spremeniti z dobroto. To potezo **ObV** naj označim kot Sen(timentalno)Krš, ki je model za SeH(umanizem) ali pa odgovor na SeH; odkar sta obe PSti nastali, se prepletata. SeH je zelo viden že v Strit(arjevi)D, v 70-ih letih, v **Otroškem bazarju**, SenKrš pa je najbrž nastal šele kasneje, morda res šele MV-II. Prej je v veljavi RadKMg kot Refe, kot bojeviti klerikalizem (Klz), Župnika iz **Hlapcev** in **Grče**, že konec Stola **Žid. Tarbula** je nekako vmes.

Je pa - celo bistvena - razlika med dekleti v SardD **Pet modrih devic** in temi v **ObV**; razliko je treba poudariti. **Device** dajejo v prvi plan SŽ, žrtvovanje celo otrok za papeža, da bi dlje živel; poteza je Perv(erna). Dekleta uživajo v tem, da se odrekajo lastnim Žem, na liniji **Tarbe**. Takšnega Uža v **ObV** ni, ne v **Tkrižu**. KrekD je zdrava, nemalo je RealD, Perv ji je tuja. Sardova dekleta krase papeža, tj. Čla, kar je res Pog ponižnost pred TS-Gosom, čeprav je kot

papež Gos v KČi; medtem ko krasi Krekova dekleta MMB znamenje. Papež ni omenjan, čeprav je Krek začel z idolopoklonstvom istega papeža, kot ga je malikoval Sard v **Devicah**, Leona XIII., glej Krekovo dramsko pesnitev **Slava Leonu XIII!** Recimo, da vse omenjene tri drame sodijo v KMg, **Device**, 1903, **ObV** in **Sodba**, a je vsaka od njih Raz od ostalih.

Krek je nekaj let pred tem doživel hudo EkP Pvt preizkušnjo, afero s Theimerico; Lib časopisje ga je neusmiljeno trgalo, se mu posmehovalo, ga obdolžilo vsega mogočega, a tudi njegovi kleriški kolegi so izrabili priložnost, da se spravljajo nanj, večji del celo Prikr, pod mizo, zahrbtno. Krek je od znotraj spoznal, kaj je javna gonja zoper nekoga, ki ostaja precej sam, obrekovanje, zavist, škodoželjnost, poskus likvidacije zaradi očitane mu AMore. Krek je »padel noter«, Judinja mu je pripravila past, najbrž se mu je hotela tudi Mašč zaradi njegovega Ansemitizma. V Rezi je Krek naslikal te svoje zoprnike, ki so mu stregli ne le po Moržu; prepričan sem, da so mu ga prav oni tudi fizično skrajšali, takšnim linčarskim gonjam se Čl najteže upira, najbolj ga prizadevajo, posebno če se je Krek čutil tudi kriv. Te krivde - ARF-AK - pa v **ObV** ne tematizira; jo je sploh kak duhovnik zmožen eksplicirati, vsaj dokler je duhovnik? Še najdlje je šel Cajnkar v **Potopljenem svetu**, čeprav je ostal v okvirih KČe; poleg tega dr. Velnar ni Stanko Cajn, ta ni nikoli izstopil iz KČe, iz duhovniškega stanu, najbrž pa se je s takšno možnostjo ukvarjal, imel zadeven stik z določeno Že. Če bi bil IzoCan kaj več, kot je bil, bi on naredil to ARF-AK; a niti sledu o tem. **S poti** je Estesej, ne ARF-AK.

Krek moralizira - daje Mornauk - le tako, da pokaže Neg lik, Rezo; kar klepeta Reza, je s Krekovega vidika Neg. Recimo samoljubje, samozaverovanost, prepričanost, da sem jaz boljši od drugih, da jim zato smem brati levite; pretežen del SPED in KMg je tak, **Napad** in **Razval**, **Vst** in **Eno samó**, **Mladost** in **Leto nič**, **Svitanje**, **Krst ob Srebrni reki**. Drugo dekle: »Začele smo že o pravem času, pa saj nas vse moti, da Reza tako v enomer s svojim jezikom miga.« Krek piše sočno, ljudsluščno. Reza: »Kaj, kaj? Jaz migam, pa jaz z jezikom migam, pa jaz« - zelo v duhu RealD, psihološko točno: stalno ta jaz, kar pomeni nenehno ukvarjanje s sabo, a ne na ARF-AK način, ampak ji je njen jaz alfa in omega, kot danes ČirZlcu in takovim -, »ko ni bolj krotke in potrpežljive ženske, kakor sem jaz.« Z drugimi besedami: jaz sem najboljša Že od vseh na svetu, jaz sem najpopolnejša. Psponižnost, ki je v resnici skrajni egocentrizem, napuhnjenost od zavesti lastne veličine; to je tip ČirZlc.

Reza melje brez prestanka: »Kaj govoriš o mojih slinah, o mojih slinah?« O mojih, o meni. »Ali so ti kaj napoti? Bog te bo kaznoval in sveti Jošt s Kuma, da ti bo še slin zmanjkalo, ki jih poštenim ljudem ne privoščiš!« Tu je konkretna Krita **Sodbe** in Katgroženj s kaznijo, ki so bile tako ljube MVSKČi (MV-II) v boju zoper Kom; model Demonace, hudiča je treba kaznovati, Pokla. Krek se v **ObV** najjasneje zaveda, da je moraliziranje in pretenje z obsodbo neKrš početje; s tem dela ARF-AK tudi svojega ravnanja, ko je demoniziral Libce-Komste, dokler je bil aktivist-propagandist ljudske stranke; žal je ta ARF-AK nezadostna, ker meri na Rezo, vaško opravljivko, ne pa na KatPolike. Krek se je izmaknil dobresednosti in neposrednosti. Začel je s potjo v ARF-AK, a te poti ni dovršil, prehitela ga je S.

Bi jo dovršil? Da bi jo, bi bil pogoj za to, da bi nehal biti Polik. V **TKrižu** in **Luciji** je še Polik, še moralizira, ko Mor sesuva dva Prota, Dihurja in Urha; v

ObV ni več Polik, je le še karitativec, na poti k vzoru Frančiška Asiškega (beračica Maruša). Tak Krek ne bi prišel v SDbZgo. Bi pa bil lahko zgled za marsikoga, tudi zame (in za Alo) v 80-ih letih, ko sva se bližala KČi in v veliki meri ravno s Krito-odklanjanjem Pole, Db aktivizma, s pristankom na karitativnost, na sočutje, z vrednoto miline-blagosti. Je Not zveza med tem-takšnim Krekom, iz **ObV**, in Mrakom iz **Rdeče maše**, glej like samaritanke Marje in obeh Mo, ki se odrečeta Dbakciji, Fedje in expatra Ambrozija. V Kreku je bila tudi ta možnost: da bi postal exklerik, ko bi šel do MePa LdDr. - Z omembo cerkvice St Jošta s Kuma Krek locira dogajanje drame v prostor med (pod) Kumom do Mirne in ŠentJanža, v pokrajino, v kateri se je zgodil zločin nad Mavserjevimi, o katerem bom več spregovoril v razpravi o **RzŽ**.

Reza se ima za edino pošteno, vsi ostali so Morvprašljivi; gre že za Av. Av ni šele duševnoEkP drža Dv arhemodela, pojavlja se že v AVSi, v Ožldi, v najpreprostejšem okolju, kjer je smatran za egoizem, ker se tam razmerja med ljudmi presoja predvsem na Mornačin, vpliv FKČe. V Dv-PMUD, kjer Mora nima več pomena, se model preseli iz Morsistema v psihološki sistem, celo v psihiatričnega, v Av. Egoizem je Morime za Av. Reza je vaška marginalka, pa vendar funkcionira že kot liki iz GrumD, **Zast(or)ov**, iz D(ovj)akovega **De(belu)ščka** in Vilčnikovega **To-maša**. Zvezo Ava z Ožldo rišem(o) na pripadajočih MSk.

»Kje sem že bila s Katro?« Njen govor je en sam monolog, niti pik ne bi bilo Kreku treba zapisovati. (Nekoč mi je Avst Krištof Zupet predaval eno uro en sam stavek brez pike, z vso silovitostjo takšne Rete, ko sem nazadnje v skrajni duševni stiski pobegnil, mi je zameril, češ, da mi ni za Dia. Nesrečnež je bil res prepričan, da sva v Dia, sploh ni opazil, da nisem črhnil niti besede. Pred kratkim me je obiskal, skupaj s kolegom; ker le-tega nisem poznal, je geolog, ve silno zanimive reči o tleh Krasa, sem ga spraševal; Krištof tudi svojega kolega ni opazil, takoj je nastavljal velegovor o sebi in svojih problemih, vse skušal posiliti s sabo; a sem ga s pikrim humorjem ustavil, polil z mrzlo vodo, kot Katra Rezo. Tu pa se je skazal Dgč od Reze. Ko mu pomagaš, ga streseš in spraviš k sebi, se ozaveš, postane »normalen«, v osnovi je zelo solidaren, dober, celo plemenit Či; a kaj, Av je vse prevečkrat pri njem močnejši od njegove Ipke. Treba je delati z njim kot z otrokom, pa gre; tako je delal z njim pokojni gospod Ivan (Mrak), Krištof mu je bil hvaležen.

»Aha, oblila me je (Katra) in mokra sem bila vsa, da je teklo od mene.« Kazen, čeprav ne tako huda, kot jo je bog namenil Poklu oz. Rdeči zveri, **Vst**. »Pa kaj sem naredila?« Jaz. (Tudi jaz, Tak, nenehoma opozarjam nase, govorim o sebi, a z namenom ARF-AKč. Z njo se borim zoper svoj - zelo močni - Av.) »Vsaka druga bi bila skočila Katri v tiste njene suhe koščene statve«, najbrž rebra, »in ji skrempljala tisto žabjo podobico njenega iškarjotskega obraza.« Tudi jaz zelo rad, kot Reza, ljudi ponižujem, ko jih slikam kot žabe itn. Vendar se jaz - jaz! - znam in hočem pogledati tudi z obratne strani; tega preprosta Reza ne zmore. Moje pisanje je samospodbijajoči se PAv, ADPAV, njeno govoričenje AgrEkzPld-PAV. Vendar ne grem nikoli tako daleč, da bi zapadel Demonaci; nikogar nimam za hudiča, kot An(onim)us Pokla.

»In kaj sem jaz naredila, jaz Anžetova Reza? Nič, - potrpeš sem kakor jagnje, ki ga zakoljejo, samo za zgled mladini in vam, ki ne umete, kaj se pravi krščanska čednost.« Krek je s to karakterizacijo Reze zagotovo mislil na

kakega konkretnega svojega zoprnika-moralista. Morda je skritiziral celo Uča Šviligoja iz **Poha**, pokazal, kaj je za takšnim Učem, čeprav se Šviligoj ne promovira tako reklamno, kot se Reza.

V tej točki spominja na Rezo PePKo; ldn se je s svojim očetom, ki je umrl v PVD, živi v EV ubitega očeta še naprej, čeprav sam ni bil ubit, je celo zelo uspešen Kulnik in Žurst. Skuša biti za zgled Abs potrpežljivosti, kar opažam zadnje čase, ko mi mojih brezobzirnih in žaljivih sodb o njem sploh ne zameri, odpušča mi jih, s čimer se, kot ČirZlc, pokaže kot Mornadmočen nad mano, nad ostalimi. Sem ga pa že videl, kako besno je obrekoval, napadal, in ne le enkrat; samodisciplino uporablja za to, da to svojo naravo Prikr, da igra vlogo žrtve. Le da se pri tem - igra se RR v usodo, v trdo stvarnost - ne zna ustaviti, ni suveren nad sabo in svojo igro. EV jagnjeta - JKra, boga - ga dela v lastnih očeh za najvišjega, za K-JKra, obenem pa je začel ljubiti svoje krvnike, kompleks talcev, ujetnikov. S tem opozarja na moment, ki je v JKru: na Maz, na Perv. Tak JKr ni le LdDr, kot jo opredeljujem jaz, ampak je Ld rablja, ta poteza se je v FKCi zelo močno razvila, klerikalci so preganjali-stiskali svoje ovce-Kane tako, da so jih ti začeli ljubiti kot Kaznovalce, kot Gose, ki svojim podrejenim jemljejo Svo, jih dePer, kar je Rca ubijanja. Morda PePKo celo uživa, da mlatim po njem; če se bo ta moja domneva potrdila, bom pri priči prenehal s kakršno koli mlačvo ne prazne slame, ampak polne; PePKo je do polnega s slamo nabit možakar.

Znam, kajne, kot Reza?! A v tem ne uživam, mlatenje po drugih imam za sredstvo, da me ne bi posesala Ld krvnikov. Tudi v meni obstaja, celo zelo močna je bila nekoč; moja babica Natalija je bila tak despot-krvnik, ki me je Unič in Zanič; kot povsem odvisen od nje (pa od MoMe in MOča) sem jo (sem jih) vzljubil kot pes svojega Gosa. Bil sem MazPervPld. A sem se tega zavedal, se zoper to boril in to potezo v sebi od znotraj premagal. Tudi s pomočjo osvobajanja od EV Čla, ki odpušča, ki je dobeeeerr. Zadnjič sem to EV zaigral-doživel okrog 90, ko sem se imel za zvestega uda KCe, ko sem sledil JKru. Upogibal sem koleno v cerkvi, se spovedoval sočlu kot šibkejši, pač spovedniku, ki mu je KC podelila St pravice do odvezovanja grehov, od GhKe. Da bi raztrgal to avtosugestijo-avtofasco, sem uporabil zmerjanje. Lahko bi me prineslo k modelu Reze, do neke mere me je, a upam, da ne povsem, da sem zmoget iti čez dilemo ponižnost-nadutost, v NejdDam. Vendar oboje, tako krotkost kot napuh, še zmerom igram-živim v **RSD**. Obe potezi sta v meni, obe sta v sleherniku, moram ju čutiti, da lahko od znotraj razumem dramske like, se z njimi ldn.

Reza vsako stvar tako po svoje RR, da prihaja v nenehna ES nesoglasja z okoljem, dejansko v Strno nesoglasje. Krek stoji na stališču AVS in FD VISa; res je, kar meni Db-AVS, ne kar meni o nečem Psk. Psk ima sicer že razvito Noto-vest, to pa daje in nadzoruje bog. Le kadar deluje Psk v skladu z bogom oz. v službi boga (seveda: Katboga ali vsaj Kršboga), je njegova Nota oz. presoja (čustvovanje, praksa) resnična, v duhu RPPa; kadar deluje le v lastnem imenu-interesu, se moti, celo greši. Ker je ustvaril svet bog, s svetom tudi Dbo, je Db v osnovi PriPra, ne glede na to, koliko Trpa povzroča. Zakaj nastaja v Dbi, ki je božja stvar(itev), zlo, tega Čl (ne le Krek) ne ve in ne more vedeti; takšna je skrivnostna božja volja, za razlago te volje je na razpolago več pravovernih Rlg Tij. Praktična ločnica med PraDbo in NegDbo je podatek, katero ES konkretno Dbo KC dovoljuje, katero pa odklanja. Tisto, v kateri se je

zgodila I.SvetV, dovoljuje, KC je AvsNem napad na Srbijo celo blagoslovila, PoV KomDbe pa ne, z njo je le in šele čez čas sklenila nekaj pragmatičnih dogovorov. Zato je v prvem primeru, Avse, potrebna le molitev za Dobro, v drugem primeru pa - vsaj v MV-II času - Vojakcija Dmba, KC (škof Rožman) je ni le dopustila, sama jo je postavila na noge. Rožman se je obrnil tako na Rösenerja kot na Rupnika.

3

V MV-I času je Db - ki je v Slji še zmerom AVS, torej SAVS kot FAVS -, primerna oz. ni toliko napačna, da bi KC terjala od ljudi, da to Dbo, KplLibDb z DRevo zrušijo. V osnovi je Db-AVS še zmerom norma; ne le v **ObV**, tudi v **Pravici, Treh sestrah, Ciganu-čarovniku, Občinskem tepčku**; kjer pride do hujših težav, recimo Vojnapad MuslTurkov na Kranjsko, **TKriž**, in nerazrešljiv spor v sami AVSi, **Lucija**, tam si sama Db oz. njeni udje ne morejo pomagati, tam poseže vmes MMB, mora nastopiti sila z neba-nebes. V **TKrižu** je ta sila VojZun tipa, Uršula zahteva nošnja in uporabo orožja, v **Luciji** deluje MMB s čudeži, v **ObV** pa z Rad Ponotem, z molitvijo; čudež je spreobrnjenje Avegoistke, Klančevke, v dobrotnico. Čudež je že sama Čl DušNota, ki omogoča molitev in zatekanje k MMBi po varstvo. Čudež je obstoj samega boga in njegovega sistema Snikov. Anus v **Sodbi** bi dodal: tudi mučenikov; tega, da se talci na čudežen - mističen - način sami od sebe RR v mučence, ki so bogu ljubi in bodo prišli v nebesa. Sami od sebe pomeni po Strni božji ureditvi.

Optimalno stanje je, če je DbAVS Pranorma, udje te AVSi pa so vsak zase NotPsk, odprt MMBi-bogu. Kolikor je vsak zase in posebej odprt bogu, je za Kreka PO, torej Poz; tako je tudi moj pojem POe razumela SKC okrog 1988. Ta PO pa ne temelji - ne sme temeljiti - na RLH VISu, torej ne sme postajati SAPOEV, kar zagovarjam jaz. PraČl Kattipa ne sme imeti več EV, tudi ne SA nasproti Dbi; S(ve), da bi lahko ustvarjal Dgč Dbo, ali A(vtonomije), da bi sam izdeloval (Duš, Intel, Pol, Ideol, kaj šele Rlg) norme. Vse te norme so predpisane, predpisuje jih KC že od začetka ali pa jim še kaj dodaja, a ona, pod vplivom-navdihom St Duha na koncilih in nazadnje skoz papeža. Krek v **ObV** tega ne eksplicira, a mu je to samoumevno, to predpostavlja kot normalen okvir. Takšno PraDbo, ki je Strno npravna (in versko prava), zastopajo v **ObV** tri dekleta; bog pa še posebej deluje v tej AVSi skoz Marušo, ki je sicer marginalka glede na (ob)lastniško razsežnost AVSi, je beračica, ne pa glede na njeno DušEtnormo. Z Marušo najde Krek srednjo mero pa tudi sintezo med obojim, med priznavanjem dane (tudi oblastniške) Dbe in višjimi normami-ideali, ki jih terja od Čla in Dbe bog skoz Snike in Snice; fRasiški je zgled za to sintezo, bil je ubog, brez vsega, z roba Dbe, celo zapustil jo je, ker je bil otrok premožnih in v DabDbi vplivnih staršev, a se ni šel Reve zoper dane Dbo, kot je bila Tip za patarene, pristal je na sistem papeža, KČe, s tem pa dane Dbe.

To ni Mam; **Sodba** ima marginalce-cunjarje le za pomožne figure, PriPra lik je premožna posestnica €(s)tMeška Mam. Ni pa niti Ščuka ali Maks, ki v **Blagru** in **Kralju** z roba Dbe vodita boj (LRevo) zoper sam sistem-Stro dane

(Ob)Dbe. Še korak bolj v De od Mam, pa dobimo Vojvodjo DReve, Junaka, **Vst**. Še korak bolj v Le od Maksa, pa dobimo Vojupornika, LRevo v Vojizvedbi, Krima iz **Roj(stv)a**. Krim in Junak se Strno morata postaviti eden zoper drugega, se kot MimDč v EDč smodelu sopobiti, **GiM**, **ŠpK**. V tej točki doseže stvarnost razcep in S-AD. Druge prakse - Rce - so znotraj tega razpona med DRevarjem in LRevarjem.

Krek v **ObV** PSto tako organizira, da v AVS-Dbi ni despotov a la Kantor, a la Gar Ferjan iz **Pravice**; ta je seveda Libec. Niti Klančevka v prvem delu drame ni takšna; je le neznansko izgubljena, leze v OIS, napačno ravna, ker je tako obupana. Sam DbRazr lastninski sistem Kreka v **ObV** ne zanima, ne moti, kot moti kmalu zatem Krefta, glej **Kreature** in **Punt(arij)o**. Krek s tem jasno sporoča: ni odločilen (ob)lastniški moment, ampak vera v MMB-boga; le ta dva dajeta Člu, ki se trajno znajde v MePu in s tem v obupu, vero-trdnost, da lahko vzdrži, občutek varnosti, da se mu ranjena duša ne raztrga, smisel ne ponikne. Sam mislim, da MMB in Katbog kot Idealdi nista potrebna, nasprotno, omogočata-terjata SSL. Je pa potrebna vera v svet, ki ni TS, ki ni ldB. Ta onkrajni svet je Dt.

Po Krekovem prepričanju je resnica v tem, kar mislijo-trdijo tri dekleta in Maruša, torej spoj Dbe in od boga navdihnjene margine; Maruša je dejansko Snica. Krek je v času od **Lucije**, kjer še podpira FD, grafico Elizabeto, prešel ne le k Sljudu, ampak celo k najnižjim slojem-držam, k beračici. Medved tega recimo nič ne razume; berač je pri njem šema iz ČD Trade, iz Kode, Jurij Karimpalti v veseloigri **Na ogledih**, v Jurč(ič)evem duhu Folkoriginalov, Krjavlja iz **Desetega brata**. Medved se je šele pred So odprl globljemu Etverskemu razmišljanju, v **Črnošolcu**, 1949, vendar z likom semeniščnika Pavla, ne berača, medtem ko se je Krek odločil za Canovo pot, za **CanVido**, v azilu le-te so berači, le da je te berače iz izgublencev, ki se rešujejo z vero v LRevo, Poljanec in Dioniz, RR v cerkveno korektno in Katlegitimno, v Marušo. Dekleta zastopajo trezen-stvaren um-presajo; kar vidijo, je v skladu s stvarnostjo, niso Av(tistke), medtem ko Reza stvarnost tako po svoje priredi, da postane predvsem dokazilo za njeno patološko subjektivnost, instrument njene samozaverovanosti in samopridnosti. Reza je model za SimPMLD, kjer ni več jasne meje med stvarnostjo in modelom, med rečjo in zavestjo (jezikom); Inf.

Dekleta povedo, kako je bilo v resnici. Najprej Ira (tudi jaz se je poslužujem): »O seveda, Reza; tvoj zgled je bil res neizrečeno lep, vreden, da ga gospod s prižnice povedo. Samo to bo treba pridejati, da je bila Katra v hiši in je okno zaprla za seboj, in vrata«, da je Reza ne bi mogla fizično napasti. »In Reza je rjula pod oknom«, grozila Katri, prav nič ponižna, nikakršno jagnje, ampak pobesneta žival, »dokler je ni sosedov Jaka izgrda proč zvelkel. Sicer bi bila skoraj gotovo še danes pod oknom«, tolikšna je njena strast do prepira-spora. Bravec je prepričan, da imajo prav dekleta, ne Reza.

Gre torej za lažen zgled; PriPra zgled skromnosti daje Maruša. Kreku je zgled najvišja stvar, najvrednejši zgled-vzor je JKr-fKr. Ponižnost je Katvrednota (KatVrta), a le tedaj, če je udejanjena v stvarnosti, beseda-retorika ne zadošča. S stališča **ObV**Kreka je Mam vse preveč retorična. Upa si le to, da se ponoči priplazi na prostor, kjer so zločinci zagrebli talce. Mar daje komu Dru kaj svojega, sebe? Skrbi jo le brat Ivo, trpi zaradi Si treh bratov; ker trpi

in je razčustvovana, razširi svoje čustvo tudi na druge padle-pobite, a ta razširitev ne zahteva napora, nasprotno, je retorično in čustveno gladka. Le cunjarji delajo za druge, za svoje nove Gose; to ni toliko LdDr kot pokorščina do višjih, do Gosov.

Nič takšnega ni Tip za Marušo in za spreobrnjeno Klančevko; trudita se za tuje. Teza drame je ravno v tem, da je treba v sebi premagati preveliko - bolešno - navezanost na svoje-naše, na (padlega) soproga, s tem tudi (padlega) brata. V tej točki je **ObV** polemika s **Sodbo**: res ostanejo Jelenkino otroci v naši AVSi; tudi Matere trpijo zaradi svojih padlih sinov. A ruska Mati že čuti v Sl jetniku, ki je pri nji, tudi svojega sina, ki je jetnik nekje v Avsi. Čez okvir SlavNSSi pa Krek ne gre, medtem ko je JKr svojo LdDr razumel zunaj Nar in Rlg omejenosti-pripadnosti. Tega Pota EvKrša tudi Krek v **ObV** ne aktivira.

4

Tečna in vsiljiva Reza svoje napade na dekleta le še stopnjuje. Hoče Krek s tem reči, da nima nihče, ki ni navdihnjen od Katboga, pravice napadati Dbe-Klde oz. da je vsak tak napad Strno Neg, Reza je le ES izvedba te Stre? Kdo pa določa-odloča o tem, kateri napadavec je navdihnjen od Katboga in kateri ne? Krek te točke preverjanja ne eksplicira, celo dramo zida na implicitnih samoumevnih predpostavkah, vendar je iz organizacije dogajanja jasno, kdo ima prav in kdo ne. Za Marušo stoji on, dramatik, ki je dr. Tije, KatPolik, za njim stoji sama KC, njene ustanove, tudi založba Katbukvarna, veliko število ljudi in St instanc, medtem ko za Rezo ne stoji nihče, sama je. Marušo podpirajo - ne le - dekleta, Reze nihče.

Tudi Can je čutil, da je drža OPska vprašljiva; zato je Mlakarja, ko se je ta odrekel ObPoli, povezal, kot Maksa, s Prolom; od **Romduš** do **Kralja**. Can se je zavedal, da je tak tesen stik s Prolom kot novo Klde, čeprav je revolucionarna, enako vprašljiv kot osamljenost Pska; v **Hlapcih** je ta stik razvezaval, ko se Jerman umika iz Pole, v **CanVidi** prenaša stik v vizije-fantazme, v **Pohu** pa je Čl - Peter - povsem sam, le s Simblikom, z Jacinto; a zaradi svoje osamljenosti trpi. Povezave Canovih junakov s PozKlde so tematizirane z ARF, so pogojne, medtem ko je povezava Maruše z AVSo in MMBo, ki je znotraj KCe, povsem neproblematična, trdna, čeprav deluje Maruša z roba Dbe in KCe. Največ, kar je Krek zmogel, je bil tak premik iz središča DbKCe, od papeža Leona XIII., na njen rob, k FrAsiškemu. To pa je za Nast BSAPOEV mnogo - Strno - premalo. Razvoj NejDam je šel skoz CanD, ne skoz KrekD. AD-20 nadaljuje CanD, ne KrekD. KrekD ostaja KMg.

Tema je važna tudi zame, ki sem vsaj po eni strani precej bolj zunaj Dbe kot Can. Sem sicer član SAZU, Can je nastopal, kot da je zunaj vseh grup (no ja, bil je ideolog SoDe), a je zagovarjal kot vrhovno Vrto SNL, tako Nar kot ljud, igral karizmatičnega Vodlja Slova, se trudil, da je ostajal ves čas v središču pozornosti, prej tekmoval za osrednje mesto ljud tribuna s Kekom, nazadnje pa Kreka posvetil tudi s svoje strani, umrl kot Narveličina, ki je dala platformo mnogim gibanjem, na le, De in sredini. Nič takšnega ne velja zame.

Ko sem izstopil iz (roba) Pole, 1986, iz NoRgrupe, sem se res za nekaj časa vezal na novo grupo-ustanovo, na KC, a na takšno, ki v Dbi ni imela oblasti, verjel sem, da se je (ob)lasti tudi odrekla, enkrat za zmerom, v ARF-AK lastne Preti; t(ak)o mi je tudi zagotavljala. Ko pa sem ugotovil, da me je varala, po 1992 se je repolitizirala, vključila v boj za (ob)last, proklamirala celo SV, sem se odrekel tudi KCi, odkril, da ji bistvo njene Stre ne dovoli tja, kamor je neslo mene; tudi Kreku ni dovolila večje Sve, kot jo kaže v **ObV**.

Če bi hotel Krek nadaljevati tja, kamor sem jo ubral od srede 90-ih let zelo izrazito jaz, v Dt, bi moral izstopiti iz KCe itn. Tega si ni upal. Jaz sem si, povsem sem izstopil iz Pole, iz DbJavi, se odrekel vplivanju na ljudi. Ta pozicija pa je težka. MBP Smole-Dine je ni vzdržal, prehajal in nazadnje prešel je v OIS, od **Čečkov** do **Igre**; Strniša že pol desetletja prej. Ostal sem sam, čeprav ne docela sam; z Alo, z Dno, ki jo je Krek skušal imeti, ne mnogo let pred So nezakonskega otroka, a se mu ni izšlo, projekt se mu je sfižil, sam ni bil na ravni Klančevke, narobe, lastnega otroka je skoraj zavrgel. Klančevka je lik, napisan iz dramatikove slabe vesti. Krek si ni upal zavreči varnosti in trdnosti, ki mu jo je dajala KC oz. Db.

Jaz nisem tako na slabem kot Larsen iz **Zastorov**, priznam pa, da čedalje težje vzdržujem svojo neodvisno pozicijo. Nemalokrat si želim Si, ker je napor tega vzdrževanja SA drže prevelik. Ne morem niti pričakovati kake ugodne spremembe. Olajš(ev)anja me je sram, varnost pa je Strno Neg. JKr se je odločil, da se ji povsem odreče; v tem je moj vzor. Svoje bivanje je predal v roke le bogu, glej njegovo izjavo na križu, ki se jo da tolmačiti tudi tako, da se je odrekel sleherni varnosti. Katbog ga res ni zaščitil, ker je konstrukt-SSL; to hoče ta raven **Evov** tudi povedati. Ker pa ČI in Čloštvo še nista zmožna vzdržati JKrove osamljenosti, ki jo poji le vera v Dt, so učenci morali JKra RR v FKra, v VoM, v pomladnega kralja Zmagovalca itn. NDM.

Krekova MMB je direktna negacija JKrove samote. Krekove matere zares trpijo, a jih MMB potolaži. Jaz se odrekam sleherni tolažbi, le tisto od Ale (in solidarnost od otrok ter dveh treh PriSo) sprejemam. A to je zelo Rel zaščita-solidarnost, podvržena koroziji časa, tudi Si mojih PriSo, medtem ko je Varnost, ki jo daje MMB, Strno Abs in Ve, ker je Katbog in njegov Magldeolsistem Večen. Kolikor Krek tega ne pokaže v **ObV**, ga dopolni **Sodba**; blaga MMB deluje z roko v roki s strogim Kaznovalcem; brez zločinca ubijajoče strele je MMB le želja. KC ne bi mogla vzdržati le s Krekovo MMB iz **ObV**, potrebuje tudi Anusovo; to je Krek vedel še par let prej, ko je postavil na oder Uršulo in njeno navdihovalko MMB, v **TKrižu**. Dokaz moči te MMB je Vojzmaga nad MusiTurki in čudeži v **Luciji**. Za KC je vera v Dt premalo, ne zmore je razločiti od praznoverja, vizije AltBa od blodnje. Brez zmag na TSu je za Kreka vendarle vse Inf in negotovo. **ObV** je treba brati kot eno od ravni-momentov v KrekD.

Reza torej atakira: »Hinavke, svetohlinke, vse se spravljate name.« Ne bo držalo, ona se spravlja nadjne, ne pusti jih pri miru, izziva jih, da bi se RR v linčarsko grupo, a se ji to ne posreči. Pučnik je 58 izzival Ptjo, da naj bi se znova komprimirala kot linčarska despotska grupa-ustanova; in se je, ga je udarila. Po 1999, ko je padel z oblasti, se mu izziv ni več posrečil, Slja je pač prešla iz PtjDbe v PMLD, kjer ni več trdih ubijavskih udarcev, Kantor ne ubije Maksa, ne Mato Ehra, **Kralj** in **Člk**. Umori so le še Krimdejavnost, obrobna, groteskna amaterska spremljava, s katero marginalci kot mafije zajedajo središčno Dbo. Krim(inal) ni več Ub(ijavska)Db, ampak amaterski Dv, zajedavec

je, Posn(emovalec), ne centralni akter; kot sta bila Cezar in Brut, glej Shakespeareovega **Julija Cezarja**, ali še Marija in Elizabeta, glej Schillerjevo **Marijo Stuart**. S stališča RMge File ne razločuje več med Klas ubijavci-Heri in Krimci, glej **Sužnja akcije**. Če ni Čl nič več vreden, tudi razlika med mrtvim in živim ni več bistvena, med umorom in njegovim posnetkom v retoriki-Umeti. Za Kreka pa je Čl še PnM bit; ko pade, nastane v srcu trpeče osamljene matere rana, PzM, nič.

Spravljate se name, »ker vam resnico povem v lice, vam in vsakomur.« Tudi to temo se da povezati z mano oz. jo moram povezati, da bi svoje vedenje o sebi še poglobil, svojo ARF-AK še stopnjeval. V **RSD** sem se odločil govoriti resnico vsem v brk; kar precej je povem, vsaj glede na običajne Dabnorme. K- da Krek ne bi govoril jasne in celo trde resnice, kadar mu to ustreza. Rezo prikaže kot zares vsestransko Neg, čeprav ne demonično, prej groteskno figuro. Demonizira pa Dihurja v **TKrižu**, Urha v **Luciji**, ta se nazadnje skesa (kot Logar **Na pragu**), smeši Jude-mešetarje v **Pravici**, močno jih obsoja. Šele v **ObV** se najjasneje odloči za razumevanje in odpuščanje-dopuščanje.

In smo spet pri merilu razločevanja, kakor sem ga artikuliral malo prej: resnico se sme in celo mora govoriti, če je v duhu Kat ali Kršboga, če služi Dobremu, o tem, kaj je dobro in kaj zlo, pa odločata DbKC, ki sta vrhovni instanci izza zgodbe **ObV**. Jaz sem problematičen v svojem napadanju okolja in ljudi - tudi ES konkretnih Pskov -, ker ne izražam Db-KCe; ko bi vsaj eno grupo Dbe, kot sem jo skoz vse Ž, grupo MBP, zbirajočo se okrog revij Beseda, Revija 57, Problemi, NoR, tudi Revija 2000. Le grupa kot Kld daje legitimiteto RPPu, jaz kot Psk ali SAPO, za Dbo je oboje isto, ne. Upam si biti nekdo, ki ga gleda-ocenjuje okolje-Db kot Rezo; ideologi in zastopniki Dbe (načela socialnosti), Klabs, PePKo in taki, mi mojo rezavost tudi očitajo. Čakajo, kdaj bo popustilo tisto v meni, kar je z njihovega vidika le trma, napuh, Pvtz, z mojega pa vztrajanje pri veri v (po)ls Dti. Bodo čakali moj zlom, mojo popustitev, ki bo naravna, saj me bo zmehčala starost?

Jaz stavim na to, da sem bolj prerok kot pa Reza; da je rezavost moja maska ali povrhnji sloj videza, ki pa je tudi €, ne le V. Slehernik je tudi Reza; če ji dam duška v sebi in jo artikuliram kot del sebe, jo lahko preučujem od znotraj in odznotraj premagujem, ne da bi zapadel temu, kar terja od mene PervFKC, ki temelji na Uniču SAPOe. Okrog 88 sem menil, da je to, kar terja KC, le Siz, samoizničenje tistega v meni, kar je Agrčkzld. Danes vem, da niti tega momenta v sebi, Vita, ne smem izkoreniniti, kot terja za zlo **St pismo** (iztrebiti ljujko), ampak napačne poteze RR. Unič je umor, RR je preoblikovanje Vita v ls Dti.

Krek zoperstavi dve Raz obravnavi Klančevke. Eno prakticira Reza, drugo Maruša. Reza: »Na, pa povej, kdo si upa kaj reči tisti trdovratni nejevernici tam s Klanca?« Edino jaz, Reza, ostali se je ogibajo, bojijo se je, nihče se noče izpostavljati v boju za RPP. Rezo je mogoče na eni ravni razumeti tudi kot LRevarko, vsaj snov za LRevarko; njena Krita vseh in vsega je brezobzirna, kakor terja Reva. Reza=Marx ali, kasneje, Vida Tomšič. A ne le LRevarka; tudi Kana. Mam govori o Sž-zločincih še veliko hujše besede kot Reza o Klančevki. Mam kar poka od jeze, Sša, Mašča, obsodb. Kam to pelje, vemo: v Desp(otsko)ldo, Kldo in Pldo, v Rdečo komisarko, **Napad**, v EDč-Bm. Tako KC kot Ptja se ravnata po metodi, ki jo razlaga Reza: »Grešnika je treba posvariti«, Ptja-OF je 41 posvarila Vodlje PV strank, »seveda, vam to še na

misel ne pride, vas prevzame tisti strah pred ljudmi, ki so gospod že tolikokrat o njem pridigali.«

Morda kritizira Krek tudi Gosa, tj. Župnika; vsekakor kritizira Rezino SA, po kateri Čla ni treba biti strah pred ljudmi, če delajo zlo. Poštenjak celo mora povzdigniti glas, da razkrinka GhKo napačnih. DSKC kar naprej utemeljuje nujo, da se angažirajo Kani tudi Pol(itično), s tem, da je treba zločince razkrinkati; seveda je za DSKC samoumevno, kdo so zločinci: prej Ptja, Dalibci. SA da, če je v službi Pragrupe; Krek ne upošteva, da potem ta drža ni SA, ampak izvajanje ukazov-direktiv. Zato Krek Prikr(ije) zvezo (Ob)Db-izvajavci, zadevo tako zastavi, da narekuje SA delovanje ljudem njihova Kršvest; ne pove, da to Kršvest usmerja in nadzoruje klerik, tudi spovednik v AVSi. Brž ko ni tega klerika, s tem KCe, postane SA(PO) brez Dbkritja, s tem OPsk, če ne celo SaPsk, za katerim se prej ko prej razkrije lik Hudiča.

Posvariti je prva faza, kaznovati druga; ta sledi v **Sodbi**, tudi v **Vstu**. Kan je dolžan seznanjati grešnike z resnico, sicer ga lahko bog obtoži koruptivnega sodelovanja s hudičem, popustljivosti do demonov, ker je Čla strah hudičeve moči. Ko Dekle omeni, da Rezi »ne moreš blizu«, da govori »kot dež«, Reza - bistra kot je - pograbi to oznako in jo obrne v svoj prid: »Kot dež praviš? Kot grom, kot toča so moje besede za grešne duše, za take, ki nimajo nič vesti, kakor ve in Klančevka.« Kot da bi Krek napovedoval **Sodbo** in ta njen vidik spodbijal; v **Sodbi** pride kot grom Kazen, le da je ne izreče-izvede Čl-Reza, ampak bog sam, s strelo; grom brez strele je jalov posel. Rezi nujno sledi strela-umor, opredelitvi za RPP, recimo Tanjini v **Ognju**, likvidacija zl(eg)a, črnorokca Sava, a tudi Hera Martela; to povzroči Tragnarava Čla-sveta. Reza je le še neekspliciran Her lReve in DReve, Junak iz **Vsta**, kaplan dr. Janez iz **RzŽ**, kakršen je v prvih dveh dejanjih.

Celotna SPED temelji na Demonaci, na tem, da ugotavlja za tiste, ki so nasprotni KCi, da so hudiči, Rdeča komisarka, **Napad**, Rdeča zver, **Vst**, Gad, **Mladost** itn. SPED izvaja, kar Reza načrtuje: »Dolgo sem jo čakala, kdaj jo bom dobila.« Junak Rdečo zver, Fedina, **Svitanje**, Krim Harza, **Vst** in **Roj** sta MimDč. »Pa sem jo pričakala in vse sem ji povedala«, kot SPED Komstom, že prej Krek Libcem-Komstom v svojih številnih polemičnih spisih. »Vest sem ji izprašala, da je dosti imela.« Rekla ji je isto kot Debevec Šzom KCe v **Židu**: »luterajnarka, bogotajka, peklenško seme sem ji rekla«, vse Klas izrazi za hudiča, pa ji je naštela, »da ne gre v cerkev, ne drži se postov, ne moli nič, samo černo se drži, pa v samoti o peklenščkih premišljuje.« Kar Reza našteva, so grehi, nekateri celo smrtni. Kot bomo videli, Klančevka res greši, zato je že sproti kaznovana, sama se kaznuje, ker s tem, da ne moli, izgublja vero v odrešenje.

Ne gre torej za to, da Reza ne bi imela prav v svoji presoji Klančevke; gre za to, kako Klančevko spreobrniti. Ali s Krito, zmerjanjem, obsodbo, drža **Sodbe** in skoraj vse SPED, ali z božjim navdihom, z blagim pristopom, tako da Maruša odpre Klančevkino srce. To srce ni trdo, le ranjeno in dezorientirano je. Če pa bi bilo trdo kot kamen, v njem pa nagnjenje do hudiča, kot meni Reza, recimo srce Judov (Abrahama in Izaka iz **Pravice**) ali ProtaMuslaNemca (Dihurja iz **TKriža**), Nemca in Komsta (Pokla iz **Sodbe**), niti najbolj popoln Snik ne bi mogel vstopiti v Klančevkino srce, ga odpreti Dobremu. Tedaj je bog prisiljen vzeti v roke najRad orožje: strelo ali nož, da vodi Junakovo roko, ko bo ta zaklal Rdečo zver, **Vst**. Krek ni dosleden; za zgled spreobrnjenja postavi Čla-Že,

ki ima srce; pri Dihurju tudi sam ni nič opravil. Komsti in Libci pa so Dihurji. Če se sami ne obesijo, kot Polkovnik v **Napadu**, jih mora pokončati bog s strelo v rit.

5

Nastopi Maruša in razloži, kaj je prav; dekleta so še mlada, čutijo, da Reza nima prav, a se nanjo odzivajo spontano, z odporom in posmehom. Maruša pa je stara že, 70-letna, vse je doživela, ima tudi božji navdih. Zastopa Kreka, je njegov porte parleur. Takole se izraža: »Kako je že rekel Gospod, ko so mu prešuštnico pripeljali: Kdor izmed vas je brez greha, naj prvi vrže kamen. (Jan. 8.7.)« Tudi ta izrek iz **Evov** meri na tiste, ki so Kreka ob aferi s Theimerico blatili; Krek verjetno priznava, da je bil kriv, a kdo ni, kdo je zares NeČi? (Sard, ki je bil pedofil?) Dekleta dajejo Ma(ru)ši prav: »Pa o opravljanju in obrekovanju se tudi bere in sliši marsikaj, kar bi bilo morda še za Rezo prav.«

S takimi izjavami Reze ni mogoče zaustaviti, le motivirajo jo; mene tudi. Reza izbruhne v polnosti svojega zanosnega srca: »Punica, take nauke le zase spravi. Če me ujeziš, ti bom take povedala, da boš gori v svoje zmršene kodre zardela.« Ne grozim tudi jaz kajkrat tako? » Le nikar ne misli, da te ne poznam, tebe in tvojih pohujšljivih pogledov in besedi.« Poznam šibke točke mojih zoprnikov, jih večkrat tudi omenjam, nič blažji nisem od Reze; pa je bil Preš, glej **Zabavljive napise**? (Za vsako dejanje se najde opravičilo ali koga, ki je ravnal še ostreje. Vprašanje torej je, ali je ravnal prav, ne pa, ali je ravnal v neskladju s Konv SpoDo!)

Reza pri priči preide v protinapad, kot jaz. »Fej te bodi! Najmanj pa ti, Maruša! Bog te je sam kaznoval, suho roko nosiš po svetu, jaz imam pa obe zdravi in mi ni treba beračiti od hiše do hiše kot tebi.« V tej točki Krek še posebej spodbija praznoverno Pogmisel, da so telesne hibe božja kazen; zato v KCi pohabljenici (s krajšo nogo, škilavi, brez očesa ipd.) niso mogli postati duhovniki, KC je močno popuščala pred tem praznoverjem. Je res vsakdo, ki ga ubije strela, ubit od boga zaradi kazni? Kako razločiti ubite po Konti in po Kazni, **Sodba**? (Ko sem **ObV** prvič podrobno bral 1996 in si delal ob robu fotokopije knjige številne opazke, nisem teme apliciral nase, šele sedaj sem jo sposoben. Vsako naslednje branje pogloblja, odpira, radikalizira. To pa terja vse večjo osredotočenost misli in odprtost življenja. Ni čudno, da se podiram pod preveliko nalogo. Malo prej mi je padel pritisk na 95/45. Še čudno, da ne izgubim zavesti.)

Reza zna zmerom spretno obrniti osti, ki so naperjene zoper njo, nazaj na napadavce; znajde se. Maši: »Taka prevzetnost, tak koš napuha! Namesto, da bi bila hvaležna, da te zemlja nosi, pa mene, mene zmerjaš za prešuštnico.« Samoreklamacija (samoRekla). »Jezik za zobe; samo še enkrat zini, pa te grem tožit in sedela boš, da boš črna.« Avsa je tedaj že več kot pol Stola pravna Db v modernem pomenu, odločajo sodišča, RPP doganjajo tožeče se stranke v procesu Pvt prava, ne več KC (ali celo PIK) kot Morinstanca. Avsa je pravna Dž + nemalo LD; v tej pa se RPP vse bolj relativizira. Reza bi bila sijajen advokat, če bi študirala pravo; iz črnega bi naredila belo. Mar Krek kritizira

takšno Dbo, v kateri ima bog vse manj moči - ne kaznuje z bliski in hromostjo -, vse bolj je vse odvisno od Konte, od pravil igre, znotraj katerih pa zmaguje spretnejši, bogatejši? Mar to spoznanje Kreka sili v Refe?

Reza je Čl, ki se hoče prepirati, tekmuje, IpK RR v Trgnadletavanje, kar je Tip za KplLD, tudi za DaSljo. Medtem ko želi Krek vrniti Ponot dušo, razmerje med Čl in bogom, ki ni tekma, ampak oboževanje boga, Is zaščite pri njem. LDKplst ne potrebuje božje zaščite, razen če praznoverno moli k bogu, naj mu nameni več sreče kot tekmeču. Nota DaSlcev je polna težav, ki jih rešujejo psihiatri, psihoterapevti; ta posel so prej opravljali kleriki, le da s sklicevanjem na Abs moč Katboga, medtem ko psihoterapevti temeljijo na Zni, tj. na raziskavi ustroja Čl psihične Nve. Če pa ljudem to ne zadošča, si poiščejo Psi(ho)Ter(apij)o v kaki NA sekti ali ponudbi skoz MO, teh ponudb je nešteto, lahko jih poljubno zamenjujejo, do njih so v Sv razmerju, medtem ko je (bila) KC ena sama in edina, njen bog edini, zato obvezen, despot(ski). Tudi tu je vzrok za vse manjšo ceno klerikov in KCe, ki jo odsevajo raziskave Javmnjenja: KC dopušča le eno razlago PsiTere: tisto, ki jo daje v **ObV** Krek. Čl je po mnenju KC duševno bolan, če izgubi stik z bogom, pa naj gre ta stik prek DušNote ali prek zakramentov, optimalno je, da prek obeh. Tudi za Kreka, ki sicer sam ni bil ravno zgleden prejemnik zakramentov, kot nezadovoljen opaža škof Jeglič v MV **Dnevniku**.

Dekleta so do Reze jasna: »Marušo pri miru pusti; kar je rekla, je bilo še vse premalo zate. Ne bomo te več poslušale.« To je stalna praksa-nasvet KCe svojim ovčicam: ne poslušajte zdragarjev, slabih ljudi, Zaplov, to pa so vsi, ki jih ima za takšne KC. Zato danes ne glejte TeVe sporedov ali pa le tiste, katere vam svetuje spovednik ali domači župnik. Težka bo ob Dapanmobilizaciji posebej elektronskih medijev, njihovem vsiljivem vstopanju v kapilare Dbe, v IntDne.

Dekleta se odločijo za Dgč ravnanje: »Me pripravljamo znamenje Materi božji za molitev in pobožno petje.« Ni poudarjena KC, pa vendar je samoumevno, da je takšna molitev k MMBi Tip poteza KCe. Pobožno molimo in pojemo, »da bi se nas majnikova kraljica usmilila in nam izprosila mir pri Bogu, ti pa klepetaš in cel svet mažeš s svojim umazanim govorjenjem.« To je Prapozicija, ki jo predlaga-reklamira Krek. **Sodba** izhaja tudi iz **ObV**, čeprav dodaja Mašč in Kazen. Mam in njeni molijo k MMBi, ki se jim celo prikaže, še bolj jih nagradi kot Dekleta iz **ObV**. Zdi se, da Kreku zadošča vera v moč molitve k MMBi po pomoč-zaščito, Krek razmišlja-veruje bolj v duhu RealD, medtem ko je za Anusa povsem neproblematično, da se MMB pojavi in Kanom celo spregovori. Je bila stiska Kanov 41-45 hujša kot 14-18? Ali pa so postali Kani MV-II zahtevnejši, celo bolj praznoverni? MMB iz **Sodbe** je kot MMB iz Fatime, pojav le-te pa se zgodi ravno MV-I, v istem času, ko se dogaja in je napisana **ObV**. Fatimska MMB govori o zlu-hudiču, o ruski LRevi, na njene besede se dve desetletji kasneje opre DR v Španiji, glej Jelovo **KrŠp**. Tudi SPED, glej BRozovo **Roko za steno**.

Krek insistira na razliki-nasprotju med stališčema Reze in Maše (Deklet). Reza: »Do lepega opominjevanja imate otrplo srce.« Ta očitek sem kot otrok večkrat poslušal, veljal sem za precej zakrknjenega. Imeti otrplo srce »pa je greh zoper Sv. Duha.« Reza jim obeta pekel, muke v Vepogubljenju, **Sodba** in **Žid**. »Med tako pogubljeno sodrgo se Reza ne meša.« Ima se za čisto, za

NeČi, skoraj za Snico. Se ne ima za takšno tudi Mam v **Sodbi**, na osnovi **Tarbe**?

Ko ji dekleta odločno rečejo, naj jih zapusti, ker jih moti pri delu in jim svinja duše, Reza njihovo prošnjo-zahtevo RR - napihne - v grožnjo, svoje stanje v Rad ogroženost. Krek še ne verjame, da so za besedami lahko skrite res Rad konsekvence. Krek sicer ve, da obljublajo t(akšn)e konsekvence ravno Komsti, ve, da so jih že udejanili, kjer so mogli, v Pariški komuni. A ta je bila le dogodek, nihče si ni mogel misliti, da bo prišlo v Oktobrski Revi oz. v DŽV, ki je tej sledila, in v sistemu, ki ga je vzpostavila KomPtja v SovZi, do tako Rad preganjanja, pobijanja duhovnikov in RazrSžov. Je pa seveda enako res, da je oblast analogno preganjala in pobijala Komste oz. krasnoarmejce. Spopadli sta se dve nespravljivi Rad sili: MMB kot VojVodlja, **TKriž**, in Ptja, ustrojena v duhu leninizma-Stla. MMB je le v prvi fazi praznoverno trapasta, glej početje Rutarice v **Razcih**, ki verjame, da ji MMB kima. V naslednjih fazah MMB krepi vero Dmbcev v Vojboj, **Napad**, **Vst**, **Svetinja**.

Med Prti-Ptjo postane KatMMB Vida Tomšič. Začne se z jezikanjem, konča s St umori. Reza šele jezika; s tega vidika je MV-I še nerazvita MV-II. Reza: »Kjer je edna hudobija, je tudi druga.« Kdor laže, krade ali bo kradel, kdor krade, ubija ali bo ubijal; to je sporočilo St Slom(šk)a v **BlaNi**, glej lik Rakovega Štefana. »Pregrehe se drže pri vas, kot raki v cajni«, Krek se izraža slikovito, v ljudreklih, »vse so na kupu. Zdaj me hočete pobiti.« Zdaj še ne, a ko jih bo kaplan dr. Janez - dr. Križaj od St Urha - prepričal, da je njihova dolžnost Vojakcija zoper pohudičene Reze (Vide Tomšič), bo postala Rezina napoved resnična. »Zverine, pa ne dekleta, divjakil!« Za ravnjanja podpolkovnika Žana Moreta ipd. so Rezine besede preroško izbrane. Res ni Moré vsa resnica Reve, en njen del - LumLR - pa je. In PoV se je zelo razvil, razmahnil. Glej SPD od **Dia** do **GiMa**. Moré je Snojev Turk.

Reza razvije celo Tijo, ki je v FKCi česta: »Saj grem sama, pa vas pustim v vaši nespokornosti in zakrknjenosti. Zato, ker je svet tak, ne nehajo šibe.« Šibe so božje sredstvo, z njimi maha Katbog po zlih, za kazen, **Sodba**, **Žid**. »Kuga, lakota in vojska je pri vas, ostudnice.« Reza seveda pretirava oz. sploh nima prav, dekleta so Ideaže, a sama razlaga je Tip. Kako pa sicer sam Krek razlaga nastanek I.SvetV, ki se 1917 pokaže kot grozljiv vsepomor, milijon padlih pri Verdunu? Kdo jo je zanetil, kdo povzročil? Kpl, Ncl, NDže, odpad od vere? Ko pa so v Avsi, lti, Franciji Kati na oblasti in KC podpira njihove SV?! Sploh ima Krek kakšno razlago dogajanja ali pa se zateka le k molitvi, da bi se morija čim prej nehala?

In odkod pojav Reze? Iz Konte ne, če je vse, kar se zgodi, božja volja. Krek potihem priznava, da se ne znajde več. Daje Raz razlage, a vse so nekam nebogljene. Dekle o Rezi: »Prav ušesa me bole od te babe. Hujšega pa ni, kot tak škrat, ki ga Bog pusti menda samo za sorto, za pokoro na svetu.« Torej: Katbog hoče pokoro, ker so se mu ljudje - tudi Kati - izneverili; hoče oz. mora kaznovati. Pa smo pri **Sodbi**. Krek ostaja pri TradTiji. Oz. prek Maše svetuje, naj se ne ukvarjamo s problemi Tije, ker so za Čla nerešljivi-nerazumljivi. Svetuje, kako naj se sami spremenimo, da ne bi bilo več takšnega sveta, kot je svet obrekljivih Rez in SvetV.

A če presojamo, koliko in kako se je svet od tedaj, ko je Krek napisal **ObV**, spremenil, torej skoraj v Stolu, je zelo težko reči - vsaj enoumno ne -, da se je izboljšal. Glede Tehe, organizacije Dbe, tudi socialne Dže, Sve ipd. se je

gotovo izboljšal in zelo. A obenem so ljudje v PMLD izgubili celo EtNoto, versko dušo, posluš za Tro, silno so razvili razum in interes, čustva pa so se jim sploščila, postala površinska, instrumentalna, kvečjemu so se izrodila v Sen(timentalna), v SeH. Krek ga napoveduje, a pri njem je še SentKrš ali KršSent(imentalizem). V MV-II so še enkrat vzplamenele velike strasti, velike vizije, v PMLD pa je tega konec; neoultrale, ki skuša obujati strasti in vizije, je le igra ali pa šele prehodna stopnja k regresu v (€)Dč arhemodel. Zaenkrat je grožnja z novo LRevo še lud. Ni pa nujno, da bo tako ostalo. Čl se vrti v THM-krogu, prej ko prej se vrne k **Tugo(mero)ma**, k vseporiji.

Spet se - kot rešitev - oglasi Ma(ru)ša. »Nikar ne hodimo za njo.« Njen jezik je svetopisemski in cerkven. Hodimo za JKrom! **Hoja za Kristusom**. Hoja za Prazgledi. Ne zanikam, da Posn vzorov ni važno. Vendar sodi v živalski svet; matere sesalcev, tudi nižjih vrst, ne le skrbijo za svoje otroke, učijo jih določenih pravil in tehnik sobivanja v plemenu, preživetja, otroci se lahko vsega tega naučijo - in se morajo naučiti, da bi uspeli v Žboju, za tega gre, za Vit -, če (in čim bolj, zvesteje) Posn starše. Posn je Vitnačelo stvarstva. V ČIDbi se je le še bolj - HKD - razvilo, nastala je praksa, ki ji pravimo vzgoja, a je tudi teorija. Da ne bi ostale le pri Vitu, so si Rlge začele konstruirati višje - celo Idea - sisteme, razlage, teorijo-prakso utemeljevale v Magsilah, v posmrtnih dejavnikih, v bogovih. A naj ti z enim krakom še tako težijo čez okvir TŠa, je celoten postopek vzgojnega Posna (VzgPosna) v skrbi za ohranitev (RKPLEL) Dbe. In ker ostaja Db lDb, pokorna lDb-lDmu, gre skoraj izključno le za ohranjanje istega; kolikor je napredovanja, je predvsem Agrčkzld razvoj, to pa je stopnjevanje istega in s tem lDb. Le v razpokah med akcijami in tezami se odpirajo možnosti za lS Dti; le v točkah RazcDčev, kakor analiziram in tudi rišem(o) v pripadajočih MŠk, glej **GR 4** in **5**.

Tu prihaja do nesporazuma, kakršen je bil med mano in KC okrog 88. KC je govorila o Tri, celo o bogu kot Velikem Drugem (Stres), a ciljala na Abssilo, ki bi bila zmožna najbolj učinkovito utemeljiti-zavarovati lDobstoj Čl Dbe (lDb); KC je v tej zvezi posrednik med skonstruiranim bogom in TŠom, medtem ko je bila zame KC sredstvo za povezovanje-občevanje (lpK) med ljudmi kot SAPO, katerih glavna naloga je lS Dti, ne pa obramba danosti, vztrajanja pri istem, skrbi za red. S tem sem opredelil bistveni nesporazum in razliko med mano in KC v času med 1988 ali morda že nekaj let prej, od začetka 80-ih let, na eni in 1992 oz. nekaj let kasneje, ker sem se nesporazuma le polagoma zavedel v njegovi usodni dokončnosti (najprej nisem verjel, Neg vidike sem pripisoval zaostalosti SKCe, nazadnje sem uvidel, da izhajajo iz samega bistva-Stre KCe kot takšne), na drugi strani.

KrekD, posebno **ObV**, je nazoren primer za potrditev moje trditve. Kreka zanima predvsem - skoraj izključno - Db, zato je lahko socialni delavec, karitativec, sociolog, Polik. Res da piše tudi **Zgodbe St pisma**, a ne z namenom, da bi razvijal Tijo ali celo kaj problematiziral, iskal Dt oz. boga; ampak z namenom, da bi s primeri iz **St pisma** ilustriral in podpiral določeno Dbusmeritev, DbMornauk. Kar je v **St pismu** božje, je za Kreka tisto in takšno, da Čla drži v varnosti, mu daje usmeritev, oporo za Ž, nazadnje celo smisel v njegovi DušNoti. Takšna kot KrekD (**Tri sestre**, **Cigan** itn.) je celotna SD kot KMG. Tudi Pasijoni, **ŠkoffPas** itn. Lik JKra, ki se RR v FKra, je temelj **Nove zaveze**. Viktimizem, mortalizem, SM, Pervodnosi med bogom in Člom itn.

izhajajo iz določene interpretacije (RR) zgodbe o JKru-FKru. Glej recimo BRozovo SPED **Obs**; ta je celo podlaga za Ank SKCe MV-II.

Med DgTijo in KatTijo je Tem razlika v tem, da je naloga KatTije (tudi ProtTije, OrtTije, MuslTije) utrjevanje dane ldDbe, naloga DgTije pa ls Dti. Usmeritvi obeh Tij sta povsem Raz, gresta raznarazen. Zato KatTija Strno teži k Refe, k obnavljanju tega, kar je, celo k vračanju od kriznih točk današnjosti (PMLD) k trdnim (za trdne smatranim) točkam Preti, medtem ko DgTija bolj pristaja na RLH, ki je platforma napredka-razvoja, vendar pristaja nanj le toliko, kolikor razvoj kot dinamika Ža in moč Konte ali odprtost bivanju podira Pszanesljivost dane ld-RKPLEL Stre in omogoča obrat od naprej k drugam; zato pišem s kratico NejDam. KatTija še zmerom temelji na biti, na je, RLH Zn na dinamiki dialektike med bitjo in ničem, a se v konstruiranju Prihi vse RR v nič, v SimVirtsistem, iz Ožlde v Dv, medtem ko skuša ls(kati) DgTija onkraj parov bit-nič, ŽS, Ožld-Dv v tisti točki Dčev, kjer se skoz RazcDč ustvarja lsDč; glej pripadajoče MSk, že v **GR 4**.

Za KatTijo je Tem Vrta varnost (hlev, ovce, pastir), za RLH Zn je Tem Vrta Sv, DgTija pa skuša upoštevati-ohraniti tako varnost kot Svo; vendar ne zaupa Svi, ker vodi ta v kaos, in se ne zadovoljuje z varnostjo, ker je ta SSL in teži k okamenitvi kaosa, k reči, k PnM-bitu. V horizontu DgTije dobi Čl nalogo, da iz ldČla postaja DrČl, kar pomeni, da se preusmerja drugam, stran od ldBa, od dileme varnost-Sv. Prapot je šele onkraj te dileme. Vendar ne tako, da bi iskavec dilemo likvidiral. Razrešitev z likvidacijo problema je zmerom - Strno - napačna, je uvedba nasilja (PNa), presekanje gordijskega vozla, je uporaba Agrčklzde. Dilem ldBa ni mogoče razrešiti, ker je bistvo ldBa par ŽS, s tem dinamika ubijanja in rojevanja za ubijanje. Rešitev je mogoče predvidevati šele onkraj omenjene dilematike, v Prihi, ki se bo - če bi se - preusmerila od razvoja-ekspanzije istega h klinamnu, k odmiku-premiku vstran. ls Dti ni osvajanje vesolja in mikrokozmosa in ni skrb za zaščito Ža, kar je danes prešlo od naloge KC k ekologistom-zelenašem, v teh se sintetizirata Dv in Ožld, razvoj in stabilnost. lsDti je ls smisla oz. ls nečesa, kar je po načelu Abs drugo od tega, kar je in kar ni.

A, kot nenehoma ponavljam, na osnovi ohranitve Ožlde in Dvov oz. celotnega THM-sistema, le da se ta sistem od znotraj preOsm. Za razliko od Krekove vzgoje k varnosti in Govekarjeve-Filetove (**Grča-Suženj**) k Svi, se (pre)usmerja DgTija k vzgoji za lsDti. Zato so drame, na katere se sklicujem, **SAnt**, **Samorog**, **Afera**, **Rdeča maša**, celo **Bogar Meho**, **Pipin Mali**, **Zalog**, kot Koda **Vas domača**. Če Čl izgubi varnost, zapade Smu, **Čečki**. Če izgubi Svo, postane hlapec ali reč ali IVJ, **Hlapci**, **Grenki sadeži**. Torej mora ohraniti oboje: Svo, da bi sploh lahko iskal, varnost, da bi lahko obstal in s tem iskal. Varnosti in Svi je treba dati le primerno mesto, ju razumeti kot sredstvi, ne kot cilja, kar je Sv v Libu (**Panika**) in Var(nost) v Klzu, glej recimo **Deklo božjo**. Zato nisem anarhist in ne domačijec, čeprav čutim Not stik z anarhizmom in domačijstvom, dom ljubim (tudi SNcl) in uživam v neredu. Vendar je oboje prekratko, če pa se enemu od obojega ali kar obojemu na shicotipski način zapišem, sem svoj cilj - (po)lsDti - zgrešil.

Ostajam pri zgledovanju, ne le pri vzgoji; gre le za to, kakšen je zgled, kakšna vzgoja. Skoz vso **RSD** dajem za zgled **SAnt**; ni čudno, sam sem pri njenem nastanku sodeloval, napisana je bila 1959, v času, ko sem začel koncipirati in pisati **RSD**, skoraj pol Stola že navajam k zgledu **SAnte**, če smem

v nji združiti vse zadevne zglede. **RSD** je torej tudi vzgoja. Drame kot **ObV** so posebej primerne za eksplikacijo Stre vzgoje, kakršno si zamišljam, saj je **ObV** kljub preprostem videzu, drama se dogaja v AVSi, inteligenten zagovor Katvzgoje in niti ne tiste VojAgrEkzld(n)e, kakršna je v navadi v SPED, **Vst, Obs**, ampak zadržane, takšne, v kateri je celo majhen del LdDr. Te Krekove drame nikakor ne Zanič; cenim jo, je lep - morda najbolj čist - primer teksta, ki povezuje EvKrš in SentKrš. Kolikor DSKC ne goji agresivne, skoraj VojReFe, postaja SentKrš, na liniji **ObV**. SentKrš se RR v SeH, glej drame Počkove (Potočnjakove), prehod k tej pa je TorD, celotno gibanje, ki je nastalo sredi 50-ih let, **Žoga, Delirij, Barbara, Zvezde so večne, Veverica ne more umreti**. Marsikje se niti ne da razločiti, koliko je v neki tezi ali drži SeHa, koliko pa SentKrša. V tem pomenu sta Krek in **ObV** še danes aktualna.

6

Maša sodi, a tako, da uči, naj Čl ne sodi; sodi (obsoja) tiste, ki sodijo (obsojajo). »Opravljanje je grda reč pri nji in pri nas. Pometajmo pa najprej pred svojim pragom.« To ni toliko ARF kot AK, a ta AK ni v duhu RLH VISa, iz katerega nastaja tudi Dgfija, ampak v duhu TradKC spovedovanja, priznavanja grehov. RLH in Dgtip ARF-AKe je v tem, da iščoč Čl najdeva nove vidike resnice (RazReSe), da najde, česar še ni bilo, še ni vedel, da najdeva - konstruira - tudi nova merila, zglede, metode, Vrte, kar vse je Tip za RLH, ki je odprto v Prih, njegov Čl se šele razvija. Medtem ko je v KC vse znano in dano, ker je vse že dal - na samem začetku - bog kot Stvarnik vsega, kot usmerjevalec Čla, kot zakonodajavec in kot vest v Človi DušNoti. Čl se mora pri spovedi spraševati, v čem je prekršil božje zakone-nauk; spraševanje je statično, je merjenje odstopanja od dane-znane norme, medtem ko je ARF-AK v RLH pomenu vitalen, naprej obrnjen proces iznajdevanja, ustvarjanja. Čl sam prevzema iz bogovih rok samoustvarjanje; Theilhard de Chardin je skušal oba vidika povezati, KatTijo utemeljiti na RLH Zni. Katspoved je Poz faza med Zun razumsko analizo Čla-sebe (tudi spoznanja sebe po Sokratu), kakor je veljala v antični Grčiji-Rimu, in ARF-AK RLH VISa, RLH VIS pa vmesna faza k Nastu Dgfije. Krš je izdelalo Noto-vest, seveda na osnovi antike in Sokrata-Platona, vendar je Noto izrazito stopnjevalo, žal v napačno smer, v Is GhKe, **BS**, tudi **Sodba**. RLH ARF-AK je GhK skoraj uknila, jo RR v zgolj napako, ki je stvar interesa in ne več NotČte. DgM pa ohranja vse pretekle faze, GhK, razum, interes, a vsaki od njih odmeri njej pripadajoče mesto; so Poz, če služijo Pracilju: IsDti, ne pa, če služijo uveljavljanju despotstva Katboga-KCe ali samouveljavljanju Lbn Čla, **Sodba** in **Razci**.

Slaba točka Krekove vzgoje je v tem, da ne motivira k RazReSe. IdeaČl je, kdor ne sodi-obsoja, ne obrekuje, ne jezika ipd., ampak - predvsem - moli. Po tej poti Čl ne more naprej, s tem tudi ne drugam; zadošča mu, da se vrača tja, kjer je bil na začetku, kot Adam in Eva pred izvornim grehom; ta greh je ravno osnova-izhodišče za vso nadaljnjo Človo grešnost: ker si Čl jemlje pravico, da sam raziskuje resnico (RazReSe), da sam vzpostavlja nove norme in metode, MetAkso. ReFe (RePS) je dejansko vrnitev k **St pismu**, s tem tudi k

Stari zavezi, k Člu v vrtu Eden, ki živi natančno in zgolj tako, kakor mu je ukazal-določil bog, torej kot hlapec-dekla. Krekov Ideasistem je samozaprta AVS, že v **Sestrah** in **Ciganu**, v **TKrižu** in **Pravici**; zlo prihaja od zunaj, od Muslov, od Judov, od Libcev. Znotraj te samozadostne AVS (ki je uperjena le k MMB, ta pa je najvišja KatSnica, s tem ostaja znotraj KC sistema) se res dogaja solidarnost, karitativnost, a namen tega je lajšanje Trpa udom NSSi. IpK je tu reducirana na lajšanje bolečin, na tolažbo nesrečnih, na sopomoč v AVSi, ki omogoča, da vsi udje AVSe preživijo na dostojen način, tj., da ni noben izločen. Klančevko vrne Maša v AVS koinonijo, s čimer dobi Klančevka znova smisel, vero v Ž-obstoj. Le kdor sam noče te vrnitve v AVS kot občestvo, kdor zakrknjeno vztraja pri izoliranju, kot Reza, bo nosil za to posledice, nazadnje tudi takšne, da ga bo koinonija potolkla, če bo presodila, da ji preveč škodi, kot bosta PIK potolkla Komste v Jelovi **Kršpi**. Takšen zakrknjenec se razkrije kot hudič. Tu tudi DČ - niti sam bog - nič ne more. Katbog je dal Člu uvid, kaj je prav in kaj ne (s KCo), dal mu je Svo in moč, da ta uvid udejanja, če pa Čl to odklanja, mu bog tega noče in ne more preprečiti, saj bi s tem ukinjal Svo, ki jo je Člu dal. Glede Reze se bo pač videlo, kam bo šla. Ali se bo poboljšala, kot Klančevka, tudi kot Matjaž iz **SimMladosti**, kot Logar iz **Na pragu**, predvsem kot štirje cunjarji iz **Sodbe**, ali pa jo bo doletela zaslužena kazen, kot Rdečo zver v **Vstu** ali Pokla v **Sodbi**. Pot k Poklu je izbira izolacije; zato KC ne more dopustiti SAPOe. Pot h Klančevki je vrnitev izgubljene ovce v čredo; bog je izgubljenega sina še posebej vesel, glej že Drabo(snjako)vo dramo o tem, **Igro od zgubljeniga sina**.

Utemeljitev, ki jo dajeta Krek in Maša za Praravnanje, je vendarle strah božji, strah Čla pred kaznijo, s katero ga bo bog preklel in to za Ve, v Vemukah pekla. Mašino izjavo je treba razumeti namreč v vsej konotaciji, kakršna je veljala v KCi še MV-l. »Pustimo jo pri miru in ne sodimo, da ne bomo sojeni.« Pri miru se jo da pustiti, dokler le jezika, tj. ideologizira; primer Ptje PV, ki pa je delovala tudi kot ilegalna, kot priprava na nasilno LRevo, v toliko pa jo je JugoDž, ki jo je sovodil tudi šef SLjud stranke Korošec, torej KC, preganjala, zapirala, internirala (MOča), jih metala iz služb, tudi Libce, kadar so bili klci na oblasti, glej JKranjca **Direktorja Čampo**, že **Grčo** in **Hlapce**. Ko pa vzame Ptja orožje v roke, ko se iz Reze RR v Špelco, **BSSvet**, tudi KC ne ostane več pri terjatvi: Pustiti v miru, ampak zaukaže: vzemite orožje in udarite, Uršula in SNL v **TKrižu**, **Člk**, **Napad**.

Drugi del Mašine izjave je še pomembnejši. Zakaj ne soditi-obsojati? Iz strahu-računa, da ne bi bil sodnik sam obsojen in to ne le na navadno bioS, ampak na VeS. Če nikogar ne sodiš, vsaj na tej ravni ne boš (ob)sojen. To vodi k liku Hvastje, **Hlapci**, čeprav je Hvastja, ko je dobil prvo priložnost, svojo nadmoč izrabil in se Komarju Mašč(eval): prisilil ga je k pokleku na obe kolena. Ponižal ga je; to ni v duhu Maše, ni pa kako velikansko Mašč, ni ilustracija, kakršno terjajo kleriki v DSKC, Juhantki in Ocvirčki. S stališča RLH VISa-Ēte, kaj šele DgĒte pa je račun, ki je podlaga za Mašino KatĒto, vprašljiv. Dokler je Ēta računarska, je Zun, je DbĒta, služi interesu ali Plde ali Klde. Žal tudi RLH Ēta ne seže čez račun. RLH DbĒta ni več račun z Veprekletstvom na osnovi strahu pred VeTrpom, je pa še zmerom račun interesa, strah pred tem, da bi se Člu lahko zgodilo kaj slabega, neprijetnega. Najvišja norma RLH (Huma v njem), ki uči: Ne stori drugemu tega, česar nočeš, da stori drugi tebi!, je evidenten račun: jaz bom pustil v miru tebe, ti mene,

pa bo najina korist - interes obeh - največja, optimalna. Medsebojni boj (€Dč) je zapravljanje energije, je neoperativen, nefunkcionalen, če-ker vemo, kam vodi: v medsebojen poboj, **GiM, ŠpK**.

RLH predlaga namesto boja tekmo, namesto ukaza dogovor, dogovor-pogodba pa je optimalizacija interesa. Konci Kode že od nekdaj učijo prav to: spravo, ki pa je lepo ime za ne tako plemenito vsebino: za interes. Vsi, ki so se prej, v teku dogajanja Kode, med sabo spotikali, vsak v svojem SSLu, na koncu spoznajo, anagnoresis, da jih ta praksa ni pripeljala nikamor, le do izgube-porazov, do osmešenja; zato se odločijo za medsebojno pomiritev, za poroke namesto preprirov. Bistvo - t(akšn)e - Kode je utrjevanje dane Dbe. Šele Kode, kakršne nastajajo onkraj KlasRLH sistema, ne pristajajo več na končno Haro. Že Moliere s koncem **Ljudomrznika** izkoplje globoko luknjo v PnM dane Dbe. Gošina **Vas** je Koda, a do Hare v nji ne pride, do nobene poroke; Preševa poroka z Julijo se skaže kot najhujši polom-nesporazum.

Ko Kučan - pred kratkim - izjavlja, da pristaja na Vrte, ki jih postavlja veliki TH, se moti - seveda s stališča Dgfije - glede vseh teh Vrt. TH Vrte naniza oz. Kučan jih tako strne, od vrhovne do zadnje: 1. StŽ (po Kučanu nedotakljivost Ža), 2. Posvečenost Si (po Kuču spoštovanje mrtvih, skrb za grobove umrlih), 3. solidarnost (česar nočeš, da storijo drugi tebi, ne stori ti drugim). Točka 1 je Maga, točka 2 je mortalizem-LdSi in tudi Maga, Perwiktimizem. Točka 3 je v EtVrto obrnjen interes-račun. Dve Magi, ki sodita v FD-PS in ena RLH Vrta, prav za prav točka Liba. Dgfija odklanja vse oz. točneje: prvi dve odklanja kot popolnoma zmotni Magi, tretjo pa sprejema, a na ravni Čla kot biobitja-živali. TH ostaja znotraj Vita, le da Ž magizira v St, pri tem pa ne opazi, da dejansko še bolj posveča S. Kuč mu kot Polik naseda, kot Fif-mislec je Kuč revček, TH pa Zapl.

DSKC je že zdavnaj pred THom posvetila točki 1 in 2, le da ju je utemeljila na Katbogu, medtem ko TH Ž in S utemeljuje na Sti. Sta pa tako bog kot ŽS Magi. TH ni prebil meje, ki jo je postavila KC; TH polemizira zoper KC le toliko, kolikor Dgč razume boga oz. kolikor noče dopustiti KCi, da bi vladala - določala norme, izvajala prakso -, ampak hoče to pravico predati sebi oz. prav usmerjenim-posvečenim Izbom. Kuč pa sprejema točki 1 in 2, ker kot bister Polik ve, da je pokritje računa z visokimi Vrtami le koristno, odlična maska, zanima pa ga, kot etika, le 3. točka; pri tej družji Eto in ius v sintezo pravne Dže in Etravnjanja. Dejansko je tudi ta sinteza le maska-alibi za Kpltrg, za tekmo na trgu, za Agr€kzldo, ki se v Dv PMLD pojavlja v blažji obliki, kot trženje z dogovorom, ne kot agresija z vojno. Je pa Kuč pred leti, ko je izdal Kavčiča, pristal na ReStl Dolančevo Voj ali PPP akcijo in le polagoma na trženje, ki so ga vodili rdeči direktorji, Rdeča Brža (RčBrža). Kuč je SoD, ki lajša preoster Kplboj na trgu. Lajšanje surovosti pa je poteza, Tip za Kreka v **ObV**. Ne Tem sprememba, ampak le prilagajanje, adaptacija, omiljanje, soboslikarstvo.

Če nič drugega, je za Mašo ves pogovor z Rezo izguba časa: »Raje o delu, ki nam je zastalo.« Ne čvekanje, ampak delo; vendar kaj je za Kreka delo? Predvsem delo za MMB, s tem za Katboga in KC, še natančneje: delo =molitev. »Tamle gori bo treba trakove malo popraviti.« Dekleta zaljšajo MMB znamenje. Se Krek zaveda, kakšno praznoverje - PMg - je takšno okraševanje St podob? RLH je opravil s tem, že Prot, ki je na tej ravni uvod v RLH. Krek pravi: Nota da, a povezana z imidžem St točk, insignij, relikvij. »Tako bo prav.

Pa rože v velikih rožnicah« - verjetno v cvetličnih lončkih - »malo bolj na vun!« Ta vidik res ni navznoter, ampak navzven. Krekov obrat k Noti, k NKC, je pogojen; rože so Tip za ZKC.

Rože in Imidž za MMB so uvod v rože in imidž za Popzvezde, za holivudsko sceno PMLDbe, ki se je danes razširila na vse vizualne medije. Le da je okrasje - glamour - v Krekvidiku slavljenje boga, v SimDbi pa ni več boga, nobenega PnM-bitnega jedra, le še videz kot tak: Fasc s čim bolj razkošnim itn. imidžem. Estetizacija stvarnosti-vsakdanjosti, kar je Tip za Fz. Estfz. Cinično Lbn Rca istega ima tudi teroristične akte, kot je napad na njujorška nebotičnika 11. septembra lani, za Estakt. DaSneole je Estfz. Se PePKo tega zaveda? Dekle: »lahko se bo molilo tukaj; lepo v samoti, sredi gozdička, pa vendar tako blizu vasi.« Krek upošteva oboje: bližino AVSi kot Db-koinonijo in samoto, v kateri se lahko vernik posveča temeljem-utemeljevalcem Katvere, MMBi in Snikom; posveča=moli k njim. Molitev je nemalo Estakt, ki dopolnjuje solidarnost-karitativnost. Tako nastane €(s)takt Krš akcije, ki naj ne bi bila, dokler se da, Voj tipa. Lepota v KCi je moment njenega Strnega Kfza.

Ta vidik razvije Jel v **Eno samó**, v lepoti triumfa pokristjanjevanja, ki ga izvaja škof Baraga. Ali - in še bolj - v SarD, glej dramo **Mater dolorosa** itn. Tu se tudi Trp estetizira. Žal DSKC ne premore Estmoči, da bi dala spomenikom PVD lep videz fasce; kot v vsem, je tudi v tem diletantska. Pravi arhitekt za Kfz kot Estakt je bil Plečnik. A Slci niso imeli dovolj časa, da bi razvili HKD kompleten Kfz; ostal je v fragmentih, jeseni 43 se je šele začel spajati iz Raz momentov, vendar ne zadostno. Plečnik je bil član OF; tudi Koc, ki bi bil lahko mnogo bolj uspešen Kfz ideolog-praktik kot drugorazredni avtorji a la Jel, Ko(c)i per, Tine Debeljak. Dmbci niso imeli niti enega skladatelja, Ramovš je pisal avantgardistično, Ktz. Nobenega ustreznega slikarja. Ne dramatika. Še Ideolo jim je moral pisati tedaj že prastari Ušeničnik (Ločnik), ker je bil Mirko Javornik le Žurst-publicist, čeprav z usmerjenostjo v Estfz.

Maša osmišljuje početje deklet: »Marija naj usliši vse, ki se ji bodo tu priporočali.« Namen molitve je uslišanje. Verniki so polni Trpa, mankov, nesreč; MMB je instanca, na katero naj uperjajo svoje želje, in uslišani bodo. Točneje: Krek jim daje vero, da bodo uslišani. Samega uslišanja - realizacije pobožnih in Pvt želj - ne vidimo, kot ne vidimo v **Sodbi** realizacije Mašča-RPPa in v **Vstu** realizacije SNDže kot KatTotIdeaHare. Krek prosi za konec vojne, šele tedaj bo mogoče uslišanje. Po svoje je do realizacije nemalo Sl želj ob Slovu kot SAKOi 1918-19 prišlo; a Krek v **Obv** ne prosi MMBe za to realizacijo. Kar so Slci oktobra-novembra 1918 doživeli - lastno Dž SHS -, je sledilo drugi Krekovi dejavnosti, Poli, Majniški deklaraciji, ki pa jo je tedaj začela voditi Libstranka, saj je šlo za Nast SrboJuge. SKani SrboJuge niso imeli dovolj za svojo, glej Špic(arj)eve **Osce**, da bi jo pripisali MMB volji. V tem dogajanju ni zmagala Uršula kot KatVojVodja KatSicev, **TKriž**, ampak ali Srbi ali Maist(er), v opciji 10-dnevne vojne zoper JugoSrbe 1991.

Maša razvija Krščto: »Včasih sem mislila, da sem reva.« Se je sama sebi smilila zaradi suhe roke in revščine; samoSmil. »Zdaj pa vem, da nisem.« V Maši nastaja asketski Her (heroizem), Rca samoodpovedi, zadovoljnost z najmanjšim, kajti zmerom se da najti koga, ki je bolj udarjen od mene. Etično zelo ustrezna samovzgoja, tudi sam jo delam. »Koliko žen, ki jim moške v vedni smrtni nevarnosti daleč proč prenašajo bojni vihar, trpi voljno, zvesto in vrlo in gara v udanosti v božjo voljo.« To pa seveda ni moja misel.

DgAnln mora pazljivo razločevati vsako izjavo, izrečeno v tej ali kateri koli drami; eno vzeti za primerno, drugo odkloniti, odklonitev pa utemeljiti. SamoSmil je zoprna reč, Neg Vrta; vdanost v Trp, ki nastaja zaradi Si sinov v vojni, pa se mi zdi hlapčevska Mora. Le zakaj bi bila to božja volja, da vojaki padajo, da je prišlo do I.SvetV? KC je to vojno res podprla, a kaj je hotel bog doseči z njo, ko je naročil vsaki NackCi, naj blagoslavlja orožje svoje vojske, nato pa so se verniki pobijali med sabo in vsi s - od istega boga - posvečenim orožjem, Itkani z Avskani? Meni ta božja logika-volja ni razumljiva, seveda tudi Kreku ne, a on jo ima za skrivnost, ki se ji mora Čl-verniki podrediti, tu je Ahilova peta Etsistema, same KršAlge. Tak bog lahko od Čla zahteva kadar koli in kar koli, tudi s stališča Čla najbolj absurdne, celo zoperumne in zopernravne reči; kot je judovski, s tem tudi Katbog zahteval od Abrahama, da mu žrtvuje Izaka, lastnega sina, Čla. Res je zadnji hip posegel vmes in izpolnitev lastnega ukaza preprečil. A enako kot to je bistveno, da je bil Abraham pripravljen ubijati, ne se bogu upreti. Če bi se mu uprl in sina ne bil pripravljen žrtvovati, bi ravnal s stališča **St pisma** kot Lucifer. Hum je za **St pismo** hudičevstvo; pri tem vztraja še Debevec v **Židu**. Čl-Kan mora izvršiti vse, kar mu naloži bog (KC), se bo že bog odločal, ali kakšno dejanje zadrži-prepreči ali ne. S tega vidika je ubijanje Sžov, ki ga naloži Kanom Slcem MVSKC kot Dmb Vojformaciji, bistveno manj vprašljivo kot bogov ukaz hebrejskemu očaku.

Za DgAnlna je bogov ukaz očaku PervSad, Abrahamova pripravljenost žrtvovati sina pa PervMaz. Tak bog je žejen krvi, je Moloh, uživa v Unič Čla kot hlapca-dekle. ALH ima prav, da se je uprl t(akšn)emu bogu; da so ALH Peki slavili Luciferjev upor, Byron itn. Šele na tej bazi je mogoča SAPO in SAKO, Člova SA. Hvalabogu, da so se vojaki uprli vojskovati se naprej, uprli delavci in lačni v metropolah Nemčije, v Berlinu; naj bi se voljno pobijali še leto in več, kot je terjala NemDe, od maršala Hindenburga do kaplarja Hitlerja? Da nista zmagali NemAvsa, je bilo koristno tudi za SA Slcev; Krek v **ObV** tega ne upošteva. Od trpečih terja voljno vdanost v božjo voljo, v usodo, ki je zadela Slce in ljudi.

Si je mogoče zamisliti bolj hlapčevski, bolj napačen nasvet Slcem, kot je ta Krekov-Mašin? Zvestoba se tu kaže v duhu FKc-FD kot zvestoba cesarju, čeprav ni imenovan; dokler cesar ne bo ukazal konca vojne, vojakov in Čtkov razrešil prisege, morajo voljno in zvesto ubijati Sže naprej in se pustiti ubijati. Celo garati morajo v tej smeri, si Makprizadevati, da bi ravnali po prejetih ukazih. Njihov trud v tem ima Krek za vrllost-vrlino, za KatVrto. Kako naj bi se Slci, vzgajani v takšnem duhu, emancipirali? V čem je Krek emancipator, kot so ga slavili po njegovi Si? Ni bil Krek bolj kristalizacijska točka in so vanj Slci 18 investirali vse, kar so odtegnili Šušteršiču? Krek je bil primeren za to, ker je bil mrtev. Tip: nekak Siski car Lazar, v katerega so Slci nabili vse, kar so si želeli, da bi imel njihov Voj in Pol Vodja MV; a t(akšn)ega Vodje ni bilo, Krek to ni bil, če je mislil in pisal kot v **ObV** ali v **Luciji**. 1991 je bilo to jasno; primernejši je bil Maister, ki je tvegala Vojukrep, rešil Slcem Maribor; ravnal je ravno v nasprotju z Mašinimi Vrtami: uprl se je, pri tem Nempolkovnike celo prevaral, deloval je kot zvit strateg, ne kot zvest hlapec.

»Pa matere, za sinove.« Kot da bi delale matere sinovom dobro, če voljno prenašajo njihovo usodo. Če se ne trudijo, da bi se vojna, ki niti ni vojna za Sl interese, čim prej končala? Če že matere niso same pošiljale sinov in žene

mož v vojno, pa so ob tem molčale; niso krive, ker so molčale? Ne nosijo odgovornosti za svoj molk? Si niso Trpa priskrbele tudi same? Trpa, za katerega so 1917 spoznale, da je zaman, nesmiseln. Vse Dgč kot MV-II, ko so sinove-može zavestno pošiljale v vojno (v NOB, **KloMati**), a to pošiljanje osmišljale, njihove žrtve so prinesle - so omogočile - zmago, glej **Žene ob grobu**, tudi **Roj**, Nina je žena in mati. Po končani I.SvetV je bilo treba narediti močno RR, da bi se nesmiselno Trp, ki da je božja volja, RR v smiselno.

Kreku se to ni posrečilo, nikomur, saj so se sinovi-možje borili za premagano, a tudi Slcem nenaklonjeno Avso. RR je bilo treba tako obrniti, da je postal Krek akcijski ideolog Majniške deklaracije, ta pa platforma za Sl emancipacijo, glej Špiceve **Patr(iot)e**. Zelo močna predelava stvarnosti. Prav kmalu je pokazala rebra: SD-SIZ-20 je razkrila PzM v akciji Slova. Pokazala je, da je bil v temelju MV-I absurd, napačna Vojusmeritev, pričakovanje napačne zmage. Ta uvid je omogočil vpogled v Člov ustroj, ki se je vse bolj razkril kot brezdno, kot nič. To je smer, v kateri so napisane GrumD, **Zasti**, Cerk(venikova)D, **V vrtincu**, Bevkova **V kaverni** itn., od **ObV** je vzeta le žalost, le trpni viktimizem, ne pa vera v moč molitve, ki udejanji odrešenje. Da bi si KC opomogla, se je morala radikalizirati v smer Kfza, **KrŠp**, **Zasad**, **Veliki prihod**, v smer, ki jo Krek v **ObV** odklanja, ne pa v **TKrižu**. V **ObV** pripravlja Krek le €(s)tKfz moment. Treba mu je dodati še Vojmoment, Jegličeva **Slavija**, in Ideolmoment, BRozov **Obs**. Kompletan Fz nastane šele iz vseh teh momentov.

Krek preusmeri pozornost od akcije k Trpu, tega pa se da najbolje zdraviti, po njegovem prepričanju, z molitvijo. Vse Dgč v NOBD. Vida v **Razcih** trpi, ker ne more Vojagirati, medtem ko je Trp njene matere Rutarice, ki je trpno, strahopetnost. Zapornice v **BSSvetu** trpijo, ker so v ječi in ne morejo Vojagirati, delovati v ilegali za zmago OF-Prtov. Trp je v okviru NOBD sicer Vrta, a odvečna, ljudem jo nalagajo zli, ki Trp zakuhajo, Nemci-okupatorji, Dmbci-lzdi. Medtem ko je za Kreka Trp samo na sebi odreševanjska metoda, najvišja vrednota, ker je takšna v **Novi zavezi**: JKr na križu. Iz Krekovega Trpa nastaja Mazviktimizem, martirizem, iz Trpa v NOBD pa se koti nevarnost, da postane Trp vse preveč instrument racionalno vódene (Pol in Voj) akcije. NOBD še ni brez posluha za Trp, v nji je še veliko Krša, PoV pa ta posluh odpada, glej Tora, ki je v **Prz** trd, brez razumevanja za Milanovo Trp; FKosmač ima v **Gospodarju** trpno Trp za strahopetnost, enako VOcirk v NOBD **Ko bi padli oživeli**. Medtem ko Krek vse fokusira v veličino Trpa in s tem lika trpeče Matere; Maša: »Mislim si večkrat, kdo več prenese in pretrpi«, ta vidik je odločilen, »ali sinovi v jarkih, ali matere, ki vsako minuto podnevi in ponoči zanje koprne«, strah samic za njihov zarod, »in neprenehoma brez ran preživljajo vso smrtno grozo.« Bevk uprizarja smrtno grozo, kakršna se razcveta v jarkih-kavernah na fronti oz. celo zaradi zla, ki si ga ljudje, podivjani in Bari, prizadevajo drug drugemu, brat bratu, ne le DžSž DžSžu, **V kaverni**; tudi Cerk v drami **Kdo je kriv?**

Beseda o Materah je bila uvedena, zdaj je dramaturško umno, da se pojavi kaka konkretna mati; in se: »(je prišla med tem) Prav praviš, Maruša. Meni se že tako godi.« Potrditev Mašine presoje. »Dva imam tam«, v naslednjem prizoru bosta nastopala, »pa ga nimam glasu od njih.« Njiju. »Sam Bog ve, koliko sem prestala. Čudno, da se že nisem zmešala.« Kot M(iri)am, ki trpi zaradi treh pobitih bratov; **Sodba** in **ObV** obravnavata v tej točki isto temo. Vse matere-žene (Že) v obeh dramah trpijo na soroden način, so pa njihove usode Raz. Mam se zadovolji z €(s)t dekoriranjem (grobov), Klančevka se spreobrne in postane nova mati sirotam pravkar preminule Jelenke, Majcnove **Mater** sledijo Krekovi. Liza izgubi sina, ta pade na fronti, najbrž v I.SvetV, a je vest o tem, je njen edini sin, ne podre, kot skoraj podre Mam in Klančevko. Najde vnuka, čeprav ni njene krvi, ne da bi šla vmes skoz Rad OIS; za svojega sprejme Julkinega otroka. Majc(en) je v tej točki dedič solidarnostnega Kreka, z nemalo LdDr, kajti obe materi sprejmeta tujo kri. Resda Slca, ta okvir NSSi ostaja, vendar nesorodnika. Ti dve materi sta most od LdNSS k LdDr v Radpomenu besede.

Ta vidik se oglasi celo v NOBD, glej **BSSvet**; Miheličeva je kljub temu, da je libka, vzgojena v Kršduhu, Hum je dedič EvKrša. Kolonelovka, ki je laška kurba, vzame Marijinega otroka za svojega, vsaj v času, dokler bo v zaporu, bo zanj skrbela. Ravna mnogo bolj Et kot Marija, ki je zaradi strahu za otroka izdala soproga. Marija se je resda znašla v hujši - bolj Trag - dilemi: ali otrok ali mož, medtem ko Kolonelovka te dileme nima. Čl ne more sam določati - vplivati na to -, katero dilemo mu bo vsilila Konta-usoda; zato se zna zgoditi, da se močnejši Čl zlomi, ker je pred (zanj) prehudo dilemo, šibkejši pa zmaga, ker je dilema blažja, enostavnejša.

Vrh te teme uprizori Majc v **Brez sveče**; duhovnik, kaplan Sergej, se odpove duhovništvu, da bi mogel skrbeti za - nesvojega, a ogroženega - otroka. Dilema, pred katero so postavljene matere, je Strno trajna, od **MešMater** do **KloMater** ali Kajuhove **Mater**. Koc jo postavi na glavo, s tem da uprizori emancipacijski upor otrok zoper starše, glej drami **Mati in sin** in **Plamenica**.

KrekMati toži naprej: »Slišala sem od drugih, da sta ujeta, eden na Ruskem, drugi na Laškem, pa gotovega nič.« Trp kot negotovost glede usode otrok. »Da bi ju bila vsaj še enkrat videla, vsaj še enkrat!« Tako si želi mati, a tudi žena-soproga. Nekaterim se želja uresniči, drugim ne, tretjim na spačen ali zamotan način, glej Vomb(ergarj)evo **Vrnitev**. V tej drami se vrne soprog šele čez leta domov, ko je že uradno razglašen za mrtvega, žena Jerica se je medtem vnovič poročila, ima z novim možem otroke; za mater-ženo še posebej težaven, komaj rešljiv položaj, reši ga le Katbog s Kaznijo nad novim soprogom, ki je obenem morivec prvega soproga; a lahko ne bi bil. Katbog ga zasuje s snežnim plazom, analogno kot Pokla v **Sodbi** s strelo. So še druge Rce, glej Šnuderlovo dramo **Pravljica o rajski ptici**.

Da pa Krek svoji drami in materi posebno - Tip Kat - poanto: »Da bi jima bila ob zadnji uri v pomoč in jima zatisnila oči, koliko lažje bi vse prenašala.« Vrhovna Vrta: biti sočlu v pomoč. Ne pravim, da je to napačna Vrta; le redki vzdrže brez vsake pomoči, JKr recimo, ko je na križu. MOč v Glavnjači 1929-30, ko ga je strašnost položaja za hip zmedla in je, vsaj deloma in po svoji oceni

Pskalvinista, klonil. Ne kot Milan v **Prz**, pa vendar dovolj, da so ga izključili iz Ptje; ne pa toliko, da ga v Ptjo po izpustu iz zaporu čez nekaj let ne bi spet sprejeli. Njegovo zmedo se da tolmačiti na več načinov; vsekakor se je skozi naslednja leta pokoril zanjo, se Siz, si ne upal zavze(ma)ti več istega položaja v Ptji, kot ga je imel pred tem, v 20-ih letih. Sam sebe je čutil kot Čla z roba Ptje; bil je ves v Ptji, a ne na celovit način; bil je Not ranjen, RazcDč, s čimer je prišel v možnost, da bi napredoval v IsDč, v iskavca Dti; tega koraka pa ni zmogel, ujel se je na tem robu, se zapletel v SZ.

MOč se je znašel v beograjskem zaporu povsem sam, ni bil pripravljen na Bar postopke šestojanuarskega režima, Srbpolicije, ki so se zelo razlikovali od postopkov SI policije, dedinje Avspolicije, pravne LDbe; srbska pa je bila orientalsko brutalna. Jaz se nikoli po 1952, ko sva se združila z Alo, nisem znašel tako sam, tudi v času hišnih preiskav in zasliševanj na PPP 1958 ne. Imel sem tudi čas pripravljati se na zagovor, v pomoč so mi bili tesni PriSo, VeRus, Dine, Smole, Tauf, na robu Šel in Zajc pa Alina starša. Vse Ž sem dajal pomoč in jo prejemal, zato razumem in odobravam Krekovo Etakcijo solidarnosti in zadevnega sočutja.

Položaja biti na Vojfronti ne poznam, je pa bil moj položaj na Notfronti v spopadu s Ptjo do neke mere analogen; vojakov je bilo v isti situaciji milijone, čutili so skupno usodo, čeprav je bil pred nenehoma prežečo So vsakdo sam, medtem ko je bilo nas, članov grupe okrog Revije 57, kvečjemu deseterica, vsi ostali Slci so nam bili ne le nenaklonjeni, ampak nemalo sovražni. V tej točki pa sem čutil - smo čutili - veliko hujšo osamljenost. Vojaki so tvegali Ža, a so se čutili kot čreda, čeprav takšna, ki jo ženejo v klavnico. Mi smo se čutili kot ustvarjavec-inovatorji glede na Mrk zelo nove ali Druge misli, Ekzma, SvMi, ki je do Ptje Krit. S So ni računal nihče, medtem ko je vojake na fronti obiskovala dnevno.

Raz situacije, ki pa so imele neke sorodne poteze. Naš-moj položaj - MeP - je uprizoril Priž Kozak v **Dia**, čeprav transponirano v zapor, deloma tudi v **Kongresu**, tu pa s preveč Db plati. V **SAnti** smo se preheroizirali, a kot vzor je dobro funkcionirala; tudi vsak Kan ne Posn JKra na križu. Sam sem Ponot MOča iz njegovih zaporov, tudi iz tistega 1948-49. Skupaj sva dala primernejši lik kot vsak zase. Skupaj sva bila bliže Krstnu iz **Afere** in Jobu iz Ruplovega **Joba**. Vsak Čl kot Psk je svojstvena kombinacija Raz momentov, je v sebi HKD micelij. V **RSD** - tudi v pričujoči razpravi - analiziram skupne poteze več figur in tisto, kar jih razločuje-razdvaja.

Poanta Kreka in njegove Matere pa je v hipu zadnje ure, ki jo omenja Mati. Krek tega hipa ne eksplicira, a vsak bravec Tačasa ve, kaj to pomeni: nuja, da dobi umirajoči zakrament poslednjega maziljenja, ki mu odpre vrata v nebesa-odrešenje. Ker je to na fronti praktično nemogoče, podeljujejo Vojkurati odvezo borcem, ki gredo v napad ali so v jarkih, vnaprej. Tudi Dmbcem MV-II. Zakrament je veljaven, a je zelo Zun; če umira vojak v bolečinah nekaj ur ali celo dni, razkosan od šrapnelov, se najbrž čuti Rad osamljen, izgubljen, nesrečen. Mati se vživlja v to njegovo DušNot stanje in trpi z njim. To Trp - Not Posn -, ki je sposobnost vživljanja v Dra, je možnost za LdDr. Če sta si dva le Zun(anje) sopostavljena, se njuni DušNoti ne moreta srečati, Čl ne dosega stopnje, ki obstaja že v Kršu, v Dgsvetu pa bi morala še bolj. V Dv PMLD pa se DušNota reducira, izgublja, ta Dbsistem Čla pomasovi v proizvajavca in potrošnika, v tržnika, v Polakterja, v uživača. Už je PsPonot,

PsDušNota. PMLD je s tega vidika močan regres. SimDv je le IVJ namesto polnega Čla, kakršen je v Ožldi in Dčih.

Krekovo stališče 1917 je jasno, zelo je trpko, kaže na hudo uplahnitev - celo izgubo? - vere v (moč) Čla; ostaja mu le vera v boga. Če bi se še ta omajala, bi tudi Kreka vrglo v OIS kot Klančevko. **ObV** je mnogo bolj EkP drama, kot se zdi na prvi pogled. Po vrhni plati je Moragitka, na globlji izraža zelo EkP, celo Pvt Krekove izkušnje. Maša Materi sinov ujetnikov: »Žalostna Mati božja naj te potolaži.« Poudarek je na: Žalostna in na Tolažba. »Človeška beseda, ta nič ne zmore.« Malokatera izjava v SD je tako neposredno skeptična do moči Čla. Ta(k) Krek nima zveze s Herom Naremancipacije in Majniške deklaracije. SentKrš nadomešča SeH, ker je SeH - vsak Hum, vsak RLH - za Kreka prekratek.

V tem dajem Kreku prav. DgTija nastane zaradi spoznanja Člove nemoči, brezpomočnosti ne le glede na Konto-Usodo, ampak glede na uresničevanje velikih vizij, ki se redno - Strno - skažejo kot SSL. Čl je bitje SZSLa. Najhujše SSL pa je, če-ker RLHČl misli-veruje, da lahko iz osnove lDbA-lDMa TS spremeni na dobro; če-ker se ne zaveda, da je izvirno zlo prav lDb-lDM. Če je kak izvirni »greh«, je to Ž. Ž je v izviru zlo, ker je S; ker je Ž=S. Le možnost, da obstaja ob lDbu še DrB-DtB, daje Člu šanso, da ne bo ostal le blodni ubijavec. V l. SvetV se je razkril predvsem kot blodni ubijavec, poln SSL in agresivnež. Res, ne Čl beseda in ne Čl dejanje, če ostaja v okviru lDbA, ne zmoreta nič. Drugo vprašanje pa je, kaj storiti, da bi ne bila Prih tako črna. Krek veruje v pomoč MMB-boga, Kom v radikalizacijo Revakcije, jaz v Is Dti.

Krek je Pri(sten) v prikazovanju Trpa ljudi, posebno mater in žena vojakov na fronti. Prepriča, da se je znal uživati vanje, Ponot njih muke; vezal jih je na lastno muko, ki mu je bila prizadejana v zadnjih letih. Mati: »Dela črez glavo, pa sama. Od ranega jutra do pozne noči na nogah, s tujimi ljudmi pri delu.« Krek ni maral zavaljenih libGarjev in Vojdobičkarjev, ki so kovali svoje bogastvo iz Trpa ubogih, zgaranih, ne toliko IndusProla kot vaškega polProla, brezpomočnih. Krita, ki jo posebno Špic naslavlja na KatPatre, je bolj Zun od Krekove, le da se ta Not ldn z ubogimi, medtem ko Špic v **Patrih** in Šor(li) **NaPol(og)u** zidata na SNclste in na JugoNclste. Je pa res, da počneta to v dramah, ki so nastale po koncu vojne, tega ne smemo pozabiti. Morda bi tedaj Krek, če bi še živel, pisal podobne drame in izdelal na Katstrani SNcl-JNcl platformo. Ne Sard ne Debevec je nista mogla.

Mati je res uboga: »Ko pa ležem, brž prideta moja fanta« v nočni mori, »krvava, umazana, zdaj sredi polja, zdaj v jarku, časih živa, časih umirajoča, časih mrtva. Bog se me usmili!« Krek ne odpira vprašanja, kdo je za takšno stanje vojakov kriv; a ni Dgč odgovora razen enega: zanj sta kriva PIK, ne le Pl cesarstva, preostala FD in novi NemNcl, ampak tudi Kl(er), ki je vojno podprl. Ne bi bil torej upravičenejši in pravičnejši upor zoper PIK že julija 1914, upor, ki ga ni zmogla niti Evr SoD, razen redkih izjem, Jauresa in Tucovića? Niso imeli po tej plati prav ruski Komsti kot pristaši Lenina, ki edini niso nasedli Nclu, SoD Plehanov mu je? Can mu ni, tudi Kristan ne, bil je v ZDA. MOč se je tudi zato vezal na Lenina in leninizem: ker je ta učil samoodločbo Narov, obenem pa ne Ncl vojne. Seveda so se zadeve kasneje vse Dgč odvijale, kot si je zamišljal MOč, a tudi Kreft. NDM.

Dekle ima nemalo prav: »Maruša, resnična je tvoja; matere več trpe doma, kot vojaki v vojski.« To je ena od tez **ObV**. »Hudo je tam, pa jih je vse polno

in drug drugemu delajo korajžo. Krogle lete in granate padajo, pa vsaka ne zadene.« Zadele niso Bevka, Majcna, Cerka, Golie. »In če prileti, pa za smrt zadene, je hitro končano. Smrtni boj je kratek, pri materi pa nikoli ne jenja.« Žena doda: »Pri ženah tudi ne. Moj je tam že dvajset mesecev, cel čas v vojski, v ognju, jaz pa doma in petero drobiža krog mene. Kje dobivam moči, da vse obdelam, sama ne vem.« Te izjave je treba brati kot le napol Prikr hudo Krito vojne, konkretno I.SvetV. Koliko takšnih SD je bilo napisanih MV-I?

In stalen refren, edina preostala vera, vsaj Kreku; Šušteršič je veroval v zmago Avse, Golia v zmago Srbov, Majc pa je začel že MV-I, glej **Čudež**, 1915, delati ARF. Krekov stalni refren je: »Bog pomagaj! - Prav res, samo Bog me podpira.« Katbog psihološko res podpira, PsiTera, to pa ne pokriva vseh območij. Krek skoz Mašine besede zelo natančno napove SIZ-20: »In vendar bo otroke vojska najbolj zadela. Odrastli prebole najhujše prej ali slej«, razen tistih, ki se odločijo za Sm ali AD, »vsaka rana se zaraste.« Skoraj vsaka, večina ran, vse ne. Dinetu se ni, ni mogel preboleti očetovega Sma, do konca se je z njim Not ldn, **Čečki**. Tudi MOču se rane niso zacelile, vse, ki jih je dobil od detinstva naprej, razmere v Dni, izključitve iz Ptje, PoV zapor, polom Koma, so ostale ne le odprte, zagnojile so se mu, ga skelele kot Joba. »Očeta pa otroku nihče ne more več dati in če zraste sirota kakor kopriva v plotu v telesnem pomanjkanju in dušno zapuščena«, ni veljalo za MOča do neke mere tudi to?, »se ji to nikoli ne zaraste.« Grum ni zmogel priti do Vit drže ne do uravnoveženja v sebi; ne Cerk ne Leskovec, prav za prav niti Majc ne; **Kasija**, **Dediči**, **Prekop** in ostale drame iz - prve polovice - 20-ih let so ena sama odprta rana-problem(atizacija), ARF te rane oz. vzrokov, zaradi katerih je do nje prišlo. Majc je bil Čtk Avsvojske v Srbiji, v Beogradu; zavedal se je, da je sokriv za vse zlo in Trp, ki ga je povzročila I.SvetV, tudi za Trp mater iz **Obv**. To Ghko je skušal popraviti MV-II, v **Brez sveče**, v **Materah**. Golia je ni čutil, bil je Libec, ti so bili bistveno manj nadarjeni za ARF-AK; in MV-I je bil na Prastrani, na strani zmagovitih, srbski dobrovoljec, glej **Dobrudžo 1916**. ES analizo te drame bo prav tako treba pritegniti v Pniz **19-19**.

Da se ne zarastejo vse rane, je primer Klančevka; »V prvih bojih v Galiciji - že četrto leto mineva -«. Četrto leto je datum drame, kasnejši od julija 1917, kar je v nasprotju s siceršnjimi podatki, da je še zima oz. da je majnik. Krek nima ravno natančnega posluha za čas; morda pa bi bilo mogoče, da je **Obv** napisana po majniški deklaraciji, Krek je umrl oktobra 1917; to bi bil dokaz, da mu je Majniška deklaracija pomenila mnogo manj, kot presojajo DaSZgarji, da je pomenila Slcem in za Slov. Pred štirimi leti je Klančevki »padel mož; par mesecev kasneje ji je umrl fantek, pa ji je danes hujše, kot ji je bilo.« Ta problem bo Maša rešila. Že v 1. prizoru pravi: »Oj, ko bi ji mogla pomagati!« Pomoč. »Žalost jo je domala ubila.« Žalost je najstrašnejša, naselila se je tudi v Kreka. Pregelj imenuje kasneje Hudiča Žalostni. A Žalost je dvoumen pojem, je Tip KršVrta. MMB se imenuje tudi Žalostna: kot trpeča. Gre za to, ali najde Čl izhod iz žalovanja. Krek ga najdeva, predlaga, da se Čl preda MMBi, ta ga bo potolažila, mu pomagala, medtem ko Hudič te moči in sploh želje nima. Prav hoče, da bi Čl ostal žalosten, da bi naredil Sm. KC - že učenci v **Evih** - si je morala izmisliti FKra z njegovim triumfalizmom, s pomladno radostjo, ker se je bala, da bi Čl, če bi poznal le JKra, podlegel žalovanju, OISu.

Morda pa je Juda primer za Čla, ki je storil Sm, ker ni našel v sebi vere ali v Zmago IdeaHare ali v Dt. Mrak to temo uprizarja-raziskuje v **Janezu**

Evangelistu. Janez je žalosten, na robu obupa, ker je njegov rabi umrl (na križu); šele vest, da je VoM, mu vrne vero. Dgĕta temelji na predpostavki, da je VoM PogSSL; da mora Ćl vzdržati vero v Dt brez sleherne potrditve v TSu (s FKrom) in brez sleherne trgovine z nebesi zaradi zaslug na tej zemlji.

Maša se zna vživeti v Klanĕvko: »V primeri s Klanĕvko sem jaz kraljica.« V tej zavesti je Mašina izjemna moĕ; sam se s svojim IzDbJavi in Źem na robu Dbe trudim, da bi vsaj v nekaterih potezah Posn Mašo. Niti zdaleĕ nisem tako reven kot ona, res pa je, da ima ona vero v nagrado v nebesih, jaz ne. Tako se nekako izenaĕiva: ima moĕ, ki je jaz nimam, imam moĕ, ki je ona nima. V osnovi pa je vzorna; Dekleta o nji: »Kraljice z malho po hišah menda ni druge razen tebe! - Pa z zakrpanim krilom tudi ne!« T(akšn)e skromnosti med DaSkleriki ni. V glavnem so jezikavci in prepirljivci, ki se ravsajo za RPP in gmotne dobrine, za (ob)last. Medtem ko pravi Maša o sebi v duhu Poz FKC Trade, pušĕavnistva, uboŹnih redov: »Kaj mi kdo more?« To je celo neodvisnost od DabDbe. »Srce imam mirno in vedro.« Ni ne slabe vesti ne nezadošĕenosti, tako Tip za DSKC, za nenehno jajcajoĕega se Rodeurja. »Moje skrbi so take, da mi ne belijo las in ne motijo spanja.« To je budistiĕen cilj-Vrta; kdor sodeluje v MO, ga ne more doseĕi, uboga STH! »Dobrih rok ne bo nikoli zmanjkalo in zato tudi meni ne kruha in strehe.«

Tu pa sem do Maše v Kritrazmerju. Tu se odloĕam za RLH, za drŹo PrMa, ki je teŹilo k tolikšni gmotni neodvisnosti od vsakogar, da lahko doseŹe SA. FKC hoĕe drŹati vse ljudi odvisne od sebe, zato ne dopušĕa SA drŹe Pskov; Ptja še manj, v tem je ReFe. Maša je odvisna od milodarov, tako cerkvenih kot ljudi. V sistemu Kpla postaja Mašin sistem zajedavski, beat, klošarski. Tu je tudi ena od bistvenih razlik med Protom in Katom; Meš je skladno s Protom, zavzema se za Nast SAPOe. Kdor je odvisen od drugih, je le PsSAPO, le v razmerju svoje DušNote do boga. Ne zadošĕa.

8

Prvi prizor gre h koncu. Dekleta ugotove: »Zdaj smo gotove. (Ĉuje se petje.) **Zapojte jeziki ali Kar giblje se.** Obe pesmi sta znani, sta iz vsakdanje Katrabe. »Źe gre procesija!« Majc je v **Bogarju Mehu** procesijo odklonil kot Zun blišĕ-obred, kot ZKC; Krek ne, jo inkorporira. »Letošnji majnik bo lep. Naša kapelica je kot majhen raj.« Je otok, ki spominja na nebesa in jih napoveduje, otok sredi vojne in Trpa: azil, niša kot Ć(s)tKula. Maša: »Bog daj, da bi izprosile vsem tolaŹbe in skorajšen mir!« Mir v srcih, mir v Dbi.

Pridejo »procesija, bandera, dekleta, Źene, otroci -« Mo-ških ni. Do konca prizora prepevajo pesmi, ki jih je za to priloŹnost posebej napisal Krek. Te pesmi pa nemalo odstopajo od ostale drame, bistveno bolj so Kons(ervativna)Trada. Splaĕa se tudi nje pobiŹe pogledati, razlika, o kateri govorim, je pomenljiva.

Pomenljiva je Źe intonacija: pevka »poje po napevu **K Tebi Marija, o Mati premila**«. Krek se je zavedal, da je drama eno, pesmi drugo; v drami mora biti vendarle neka analiza, vsaka razlaga medĆl odnosov temelji na vsaj minimumu analize, in drama odnose razlaga, medtem ko pesem nagovarja,

izraža - Per in skupna - čustva, je mnogo primernejše sredstvo za fasco, za retorično in čustveno propagando kot drama. Obe lahko vzgajata, le da drama z umom, z navajanjem k ARF-AK, medtem ko pesem vzpodbuja, usmerja, poenostavlja, reducira. Seveda so tudi Raz pesmi: od bojevitih himen in pobožnih inkantacij do analitičnih, od Gregorčičevih do Voduškovih; enako drame, od agitk do dramskih Fij, od Zupanovih **Treh zaostalih ur** ali Krekovih **Treh sester** do Kozakove **Afere**. Pa vendar, žanra se v Stri razlikujeta, vsak je primernejši za posredovanje posebne vsebine.

Tip je že izbor besed; drama mora biti bližja realizmu, bolj mora Posn običajni Čl govor, medtem ko je izjavljanje v pesmih bolj stilizirano, tudi patetično, bolj odmaknjeno od vsakdanje norme, bližje čustvu kot razumu, lahko si dovoli večji odstop od stvarnosti kot drama, v kateri govorijo konkretni ES ljudje in ne tim. Čl duša. Izraz »premila«, ki se v pesmih ponavlja, je v drami presladkoben. Sam sicer mislim, da tudi v pesmih, čeprav so pobožne. V drami je sklicevanje na St manj prijetno, bolj vsiljivo, v pesmih manj. Recimo: »Prišli smo svete tolažbe iskat«. Posebne pravice ima Kolld subjekt, ko poje zbor ali procesija kot Mi, kot NSS. Dokler govorijo Dekleta vsaka zase, ob njih Maša, Mati, Reza, so vsaj do neke mere individual(izira)ne, za svoje izjave prevzema vsaka sama odgovornost, čeprav se vse čutijo kot deli AVSi; ko pa nastopajo-pojejo kot skupina, z istim tekstom, le z Raz glasovi, ki pa so ubrani po isti melodiji, prehaja odgovornost na Kld celoto.

Krek to celo hoče. Uvrščanje Kolpesmi v njegove drame, to rad počne, ima tudi IdeolMag pomen, je del PSte: da Ind(ividualni)liki kot Pski prehajajo v Kld formacije, v Dbo, ta pa je stopnja na prehodu v KC. KC je sama na sebi St; je bogovo St telo. V zboru (procesiji, skupni molitvi) Psk izgublja svojo posebnost Čla kot PO, EV, v kateri se čuti manj trden, bolj negotov, kot OPsk je odprt ADi in poti v OIS, medtem ko ga Kol varuje pred OISom. Kol-Kld je K-MMB, ki je tudi nadomestno ime za KC. Cerkev je Kol, je občestvo-koinonija, je Nedeljivo St telo; Nclsti-Gent(ilist)i a la STH so le prenesli zamisel s Cerkve na Nar. To so storili v duhu Lite, predvsem Pzje, recimo Jenkove mladostne in Gregorčičeve, nazadnje tudi Župančičeve, ko govori Pek v imenu SNla. Glej **Pesem mladine** in/ali MV-II **Veš, poet, svoj dolg?** Pek poziva, Mi pa bomo povzeli pesem-sporočilo za njim; sporočilo, katerega namen je poenotevanje - komprimiranje, celo Tot - Nara v MePu II.SvetV oz. okupacije in LReve.

Pesem Krek tako razčleni, da Ena pevka poje naprej, Duet jo nadaljuje-okrepljuje, Vsi pa oba prejšnja ponavljajo. Ponavljanje pomeni, da so Vsi ovce, pojejo-meketajo ton ali sporočilo, ki jim ga nakaže Pastir ali njegov posrednik, Ena in Dva (duet). Vsi so SNL, ki se mora dati prav voditi, vodi pa dramatik, Krek, v imenu KCe; to je nedvoumno konotirano. Stra petja v **ObV** je natančno strukturirana po hierarhiji (F)KCe. V GrumD si ne moremo predstavljati, da bi liki skupaj peli, niti v **Školjki**. Can pa se že rešuje iz OISa v smer ReKol(ektivizacij)e, le da na LR način, kot krik demonstrantov v **Blagru**; demonstranti kaj kmalu začno prepevati Kolpesmi, **Internacionalo**, ta jih čustveno, Ideal in fizično Not povezuje. NOBD ima rada petje, glej konec **Za svobodo**, ko (za)poje Prt četa koračnico. Tudi jetnice v **BSSvetu** (tiho) pojejo. Vsaka SD, ki ima namen reintegracije ljudi, je nagnjena k petju; že ČD, glej Vošnjakove **Svoje**. Tu prehaja ČD v čitalniško prireditve, za katero napiše

muziko dr. Ipavec, ne le tisto slavno budnico in legitimiranje: **Slovenec sem!** Oz. kak njegov dedič: **Mi smo slovenski pionirji.**

ObV ima rajši žalostinke kot budnice; takšno je pač razpoloženje drame. Kot jara kača dolga pesem obnavlja vsebino-sporočilo drame **ObV**; začenja se z ugotovitvijo nemilega stanja v svetu in doma: »duše je črna nam tema zakrila,/ žalost nam sestra, obup nam je brat!« Žalost in OIS, ki nista individualna kot v **Školjki** in **Čečkih**, ampak sta Kolčustvo: Mi smo žalostni, nas grabi obup. »Majnik nam s cvetjem zemljico potresa,/ nam pa so v mislih potoki krvi,/ grom je v ušesih, ki griče pretresa,/ v srčnih se vzdihih nam pesem duši.« Grom je grom topov s soške fronte, naša duša - Kolduša, duša Kola - pa vzdihuje. To ni **TKriž**, kjer je duša bojevita, tudi izražena v pesmih. Tam je eroika, tu je elegija.

Model za našo žalost je v **St pismu**: »Žalostna Mati pod križem si stala/ sin ti na križu je visel krvav.« Žalost je sama na sebi St, čutijo jo Snice in MMB. Kreka pri priči zanese v običajno Kat Tijo PervSM sorte, v Anselmovo Tijo odkupovanja grehov s SŽ: »V tistih molitvah si ga darovala,/ z vencem povila ga smrtnih težav.« K-da bi ga sama hotela-želela darovati-ubiti, ker da s tem izraža Očetovo-božjo voljo; K-da ga je rodila za to - v ta namen -, da bi lahko umrl na križu, kajti zgolj na ta način more odrešiti svet, more biti svet odrešen. S je pogoj odrešenju, zato se bog sam žrtvuje. Ker pa je bog Tem vzor, ga morajo ljudje - vsekakor Kani, ostali pa bodo pogubljeni - Posn.

Mati ujetih sinov, Žena padlega moža, sinovi, ki trpijo in umirajo na fronti, vse to so liki, katerih žalost je v tem pomenu St, da so izbrani za posebno - veličastno - nalogo odreševanja. Žalost se tako sama v sebi RR v Veselje, v zavest, da je Člu dovoljeno Posn JKra kot zavestno SŽ. Bolj ko kdo trpi, bližji je JKru-bogu, zaslužnejši je. Krek sporoča SI materam: bodite srečne, da smete darovati svoje sinove in može bogu; če bi bile popolne, bi same želele svojim sinovom-možem S - jih povijale z vencem smrtnih težav -, da bi se skozi svet odreševal.

Analogno je prevzel nato od KC visoko Morzavest žrtvovanja v SVi tudi vsak Ncl, že vsak patriotizem, vsaka Dž, nazadnje Hitler in Stalin. NOB in LR poznata to potezo, saj jo jemljeta od KCe. Tip za NOBD pa je, da je v večji meri RLH PSt kot Refe. V **Razcih**, **Roj(stv)u**, **Uri**, **Prz**, **Ognju** ipd. ne najdemo Mazželje po žrtvovanju, viktimizma-mortalizma; žrtve so potrebne, a le po Zun nuji, kot vsiljena sredstva, če ne gre Dgč, nista pa njihovo Trp in S sama na sebi smisel; NOBD je bistveno manj viktimistična od SPED, od **Napada**, glej lik Stotnika. V **Operaciji** pa ima Donatova odločitev za žrtvovanje Dgč pomen: Not osvoboditev, najdenje EkP smisla.

Duet nadaljuje: »Mati, ti veš, kak' skele bolečine,/ kakšno je žalosti strto srce,/ prva trpinka, ti ljubiš trpine,/ veš, kako dušne se rane hlade.« ljubiš trpine in Trp, martirizem. Bolj ko kdo trpi, bolj je od MMBe ljubljen, bolj zaslužen. Krek uči Trp, navaja na Trp. Po eni strani ga Trp žalosti, po drugi veseli. To je ena od bistvenih potez PervKriša.

Pesem se kotali naprej v istem duhu in stilu - Vsi: »O Marija, Marija,/ milostno imaš srce,/ k Tebi, k Tebi koprnijo,/ naše misli in želje.« Treba je brati dobesedno: hočemo biti kot ti, MMB! Trpeti kot ti, ne le biti varni v tebi. Kako smo lahko v tebi varni, če ne s tem, da nam MMB omogoči Trp, obenem pa da razloži smisel tega Trpa? MMB je lahko tudi Vojzmagovalka, kot v **TKrižu**, lahko stopi na Kačo in ji stre glavo; a to ni primer **ObV**. V **ObV** je

MMB žalostna in trpinka, celo prva trpinka, najbolj vidna med vsemi. Krek navaja trpeče matere in žene, da naj začno uživati v Trpu, ker jim Trp odpira vrata nebeškega kraljestva.

Nastaja mistična Tija: »O Marija, naša ljuba mati«, mati mater, »sprejmi v milostno srce«, milost nam boš izkazala, če se nas boš usmilila, če nas boš sprejela vase, da postanemo ne le K-ti, ampak ti sama, prišlo bo do Mist(ičnega)zlitja med tabo kot božjim Telesom-Duhom in nami-ljudmi, »vse vdove, reve zapuščene,/ ki jim krije grob može,« vse te izbran(k)e. Pa še: »vse žene, skrbi in truda polne«, ki »vojska iz misli jim ne gre.« Vojska je čudovito sredstvo, da se Čl vzdigne visoko pod nebesa, napol že vanje, saj je MMB v nebesih, in če smo - vsaj matere-žene - v MMBi, smo v nebesih. Vojska - zlo na svetu - pomaga-omogoči, da se nebo odpre in nas sprejme, da se poniža na zemljo, na TS, in objame ljudi, ki sicer, če žive v običajnih razmerah, postajajo polni sebe, naduti, pozabljajo na boga, kot Špela v **Sestrah**, vaščani obeh zaselkov Dražgoš v **Luciji**. Ljudje se v mirnem času odsvajajo od boga, zato mora bog vreči na TS vojsko, kugo, lakoto, da jih spravi v MeP in v Trp; šele tedaj se spomnijo nanj, se zavejo, da je le v Njem varnost in smisel. To pa lahko storijo le skoz lDTrpa, celo s klicanjem Trpa kot edinega zdravila za Čla, ki je sam v sebi dezorientirano bitje. Le močni udarci - od strele do šibe - ga lahko spravijo k sebi, tj. k bogu. Od strele, **Sodba**, do šibe, **Blane**.

KC bi morala biti srečna, da so se 41 pojavili Komsti oz. že prej okupatorji; okupatorjev se je morda (raz)veselila, da bo lahko čudovito trpela, Komstov ne, ti so ji povzročili neprijetno Trp. Ne toliko Si, ta je Kanom prinašala tim. palme mučenikov, ampak grožnjo, da bo lR KCi vzela (ob)last. To pa ni Mistzadeva, ampak gmotna; gmotno pa KC (naj)teže RR v Tijo odkupovanja. Najbolje je, če en del Kanov trpi in je žrtvovan, na njihovi osnovi se zmerom znova utemeljuje njihova - KCe - pravica do (ob)lasti v Dbi, drugi del pa mora skrbeti za (ob)last, tudi za Ideolo, s katero razloži pojave SŽ in jih poveže s pravico do (ob)lasti, celo z božjim ukazom, da sme imeti (ob)last le tisti, kdor se žrtvuje. Če-ker je KC Kld, se sama obenem žrtvuje in od teh žrtev profitira. Zato mora ostati Kld, ne pa le prostor za lpK mnogih SAPO.

Zato je morala 92 odkloniti mojo zamisel o prenovi KCe od FKCe, kakršno rišem v analizi **ObV**, k OKCi, kakršno sem si zamislil kot zvezo več SAPO. V **ObV** ni navzoča zveza več SAPO, sploh ne nastopa nobena SAPO. Le ljudje, ki so drug od drugega odvisni. Solidarizem se razkrije kot Rad medsebojna odvisnost, ne le povezanost. Za DgĚto je potrebna čim manjša soodvisnost, čim večje delo za Dra, a na osnovi volje in moči, ki izhaja iz SA držē PO(sebe). Usmeritvi sta si Strno Raz. Gre za razliko med **SAnto** in **ObV**. SAnt ni od nikogar odvisna, le od svojega ĚtTr načela, ljudje v **ObV** pa ne morejo preživeti drug brez drugega. Navidez je povsem samostojna Maša, vendar Krek konotira, česar ne izraža eksplicite: da je Maša odvisna od klera, od nauka in prakse KCe. To konotacijo tematizira v **Luciji**.

MMB naj sprejme v svoje »milostno srce« tudi »vse preljube, ki v krvavi vihri/ smrti v lice koprne«, torej tudi vojake, ker ti koprni po vrnitvi domov, k materam-ženam, skoz matere-žene pa k MMBi in v nebesa. S je okno, skoz katero se edino da priti v nebesa, v Veveselje. V temelju PČ koprni po Si. Tu se Krek in Can najbolj zblížata. Tudi Can si izdela konstrukt-vero Si, ki je Inf z odrešenjem. Le da ta model ne sodi v stvarno SKC. A Can je bil diplomat, znal je zamižati na eno oko, nazadnje sprejeti tudi Kreka, ker je tudi ta

diplomatsko Prikr navzočnost stvarne KČe v **ObV**. Okrog Trpa sta se oba srečavala. Can je bil tako blizu OISa, da mu tudi ni preostalo veliko drugega razen LdTrpa, LdSi. Do te meje je prišel v **Podobah iz sanj**.

Ob martirizmu deluje **ObV** tudi kot tolažba za uboge: Sprejmi »vse, ki glad jih, mraz, nevihta tare.« ltn. V zboru procesije so tudi otroci; Ena »(od otrok)« poje: »Ti, o Marija, naša kraljica,/ ti besednica revnih sirot.« Se Krek zaveda, da počne Refe? Imenovanje MMBe kot kraljice sodi v svet kraljev in kraljic, prestola in oltarja, v **Židu**. To je eno najhujših SSL oz. potegavščin-sleparij, ki jih izvaja KC. Na ravni Zunstvarnosti vladajo Cesar in PIK, na ravni DušNote pa MMB. Tisti, ki nimajo nič - revne sirote -, imajo prav tako svojo kraljico, MMB; če jo ljubijo in skozi svoje Trp-S, so od vseh najbogatejši. Razumljivo, da se je RLH uprl tej goljufiji, in prav je imel. In ker v Slji ni uspel, mu je pomagal MrkKom, Ptja z LRevo. Novi oblastnik-bog je sicer postal Tito, nova MMB Ptja, a le za nekaj desetletij; v LD odpadeta tudi ta dva. Žal se je LD takoj RR v PMLD, s tem v konsekvence, ki niso primerne; NDM. A to ne pomeni, da sta imeli prav KC in Ptja. (Na Češkem menda že četrtnina volivcev izbira KomPtjo in to tisto starega tipa, ne SoD. Isto pot gredo Slci neoultrale AnGlobi.) Da sta potrebni Refe in RePS. Nasprotno: PMLD je manj neustrezna, tudi zato, ker eksplicira tisti del ČI narave, ki sta ga KC in Ptja zatirali, zabrisovali, Prikr, češ, da je Neg. Res je Neg, a ne manj kot teror nad Člo Svo.

Drama se obrača v SentKrš - Vsi: »Deca nešteta, nima več ata,/ mamica zlata, meč ga je vzela,/ bodi jim sama ata in mama«, namreč ti, o MMB, »zbor naš zahvalo ti bo zapel.« Vojna bo divjala naprej, otroci, žene in matere pa bodo veseli, ker jih bo vzela v naročje-varstvo MMB. Rad SZSL.

Krek je bil Gledpraktik, seveda kot propagandist Kata; zato je predvidel Raz uprizoritve **ObV**, za Raz občinstva. »(Če se prireditev vrši za begunce, se lahko prejšnji pesmi dostavijo sledeče kitice, zgoraj se pa katera izpusti.)« Po isti melodiji predlaga dramatik takšne spremembe: »Še za vas, begunske sestre, brate/ dom vam vzela je tuji meč«, Alinim staršem, Dn je morala zbežati iz Gorice v Ljo, »lšče duša vam domače trate,/ ki oko ne zre jih več.« Krek nagovarja najbolj ranljiva čustva v občinstvu. MMB je tudi beguncem vzor, saj je bila sama tudi prva begunka: »O Marija, ti begunka mila,/ bilo je hudo takrat,/ ko v Egipt si z doma se selila./ Pojdi, Marija, jih iskat.« Seveda ne fizično, vojaki ostajajo v jarkih in umirajo naprej; le matere-žene doma verujejo, da MMB obiskuje njihove može-sinove, jih tolaži, po Si seli v nebesa. Krek izdelava celotno paralelno dogajanje, ki se dogaja le v verskem čustvu.

»Najdeš jih v tujini razkropljene,/ najdeš solzne sred barak«, no ja, takšni postajajo bolj slabi borci, »v srcih vzdihne v strahu zadušene«, ne, to ni usmeritev NOBD, tudi ne Majniške deklaracije. Oz. le toliko, kolikor so vsi ti vojaki Slci. Krek se obrača na tiste, ki jih bodo leto dve za tem pokasirali lti, glej **NaPolu**: »Čaka težko jih zelena Soča; toži Krasu se po njih.« Glej tudi Gradnikove in Grudnove pesmi, oba sta Prca. »Sočo, Brda, Kras jim njihov vrni, pa ti zapoje doma.« Kar zapoje, je sporočilo drame, potrdilo, da more MMB - Katbog - vse: »O Marija, O Marija,/ vedno tebe hvalil bom«, hvaležnost, odvisnost, »Mati, Ti si nam vrnila/ dom, naš dom, naš mili dom.«

Vraga ga je vrnila; lti so ga vzeli, KC je na to pristala, tudi Vatikan in papež. Vrnili so ga šele Prti od 43 naprej, pod vodstvom Ahaca in Jake Avšiča, ko je šla Prt divizija celo v Benečijo. Glej **Na svoji zemlji** in **Trst**. Bevk je tako povezal štiri postaje svoje dramatike: **V kaverni**, **Kajna**, **Čedermaca** in

Trst. Brezupnost I.SvetV, preganjanje Itfz črnosrajčnikov, Trp Prcev, civilna nepokorščina, nazadnje pa Vojupor. Medtem ko je KC podprla Dmbce, ki so pod kuratelo NczNemcev prišli na Prsko, a od tam skupaj z Nemci maja 45 tudi odšli. Odšli v Trago, v martirij: v PVD, ki je Rad dedič - izvedba - vseS(mrt)i iz **Obv**.

9

Bistveno o **Obv** sem povedal; ker pa obsega drama štiri dejanja, jaz pa sem podrobno obdelal šele prvo, bom skušal obravnavo ostalih treh čim bolj skrajšati, bolj navajati in opozarjati kot odpirati nove tematske sklope.

V 2. sliki (ali dejanju) nastopa le Mati »z rožnim vencem v roki«, kar je Tip, kot molilka rožnega venca. Mati sanja, v sanjah vidi-sliši oba svoja sinova ujetnika; v sanjah nastopita tudi njen sin Ruski ujetnik in Ruska mati. Velika večina teksta-dogajanja v tej 2. sliki so pesmi.

MMB je naredila, kar je obljubila: Mater je potolažila, pomirila; Mati: »Kako sem danes pomirjena! Pobožnost pri znamenju je bila nebeška rosa za mojo revno dušo.« Sporočilo je jasno: molite pri znamenjih, udeležujte se majniških procesij, in pri srcu vam bo dobro, milo. Materi se stri tako milo, da »zadremlje«; je res dremež - spanec - tako visoka KršVrta? Ne biti več v stvarnosti, biti že napol v nebesih. Mati vidi najprej svojega sina laškega ujetnika, ta res še ni v nebesih, a zdaj vsaj ve, da je živ, kako se mu godi, z njim se lahko Not ldn; to ji je omogočila MMB. MMB obvlada sanje, določa njihovo vsebino. Freud se s takšno razlago ne bi strinjal, a Krek ga gotovo ni bral.

V nekaterih točkah je Krek blizu RealD, v drugih je kar nedopustno otročji. To pa ni v nasprotju s Krekovo koncepcijo Čla kot božjega otroka; kadar je dober, je otrok; bolj ko je dober, bližji je otroku-otročtvu. S tem Srcu, SentKršu. Smer vodi v pootročenje, v kar se da nebogljen odnos Čla do stvarnosti. Nastajajo tri Raz točke-drže: FD in imperialistična vojna, LR kot odgovor nanjo in otročja naivnost, ki se z molitvijo prestavlja iz EDč stvarnosti v fantazme.

Laški ujetnik je bil vojak, kaj pa naredi vojna iz Čla, vemo iz SD-20, barbarizira-posurovi ga, ne pa pootroči. A laš(ki)Ujet(nik) takole trapá: »Zvezdice zlate, ali kaj veste,/ kje so doma mojega ceste?/ Ali poznate naše gorice,/ naše doline, naše vodice?« Domoljubje, patriotizem, domačijstvo, hujše kot v sami drami. »Ena si moja, ki si žarela,/ ko je po vasi pesem donela:/ da je en lep večer/ pa da bo zavber dan/ in da marširali bomo na laško stran.« Krek Posn Narpesem, a jo sentimentalizira. Hoče kritizirati lažne obete triumfalnega marša?

LašUjet ves čas toži, vzdihuje, kot baba, bi rekli. Se cmeri. »Dom so mi odtrgali, svobodo vzeli.« Kako vse Dgč - bolj stvarno, v duhu RealD, moško - obravnava temo Miheličeva v **BSSvetu**; ohranja čustva, a ne pretaka škafov solz. LašUjet stopnjuje patriotizem: »Dom moj premili, ti si kot zdravje.« Ne pravim, da hrepenenje po domu ni Čla vredno; a tako solzavo čustvovanje pa vendar ne deluje spodbudno; vodi v SZ in AD, v OIS. »Milo obsij ga zvezdica v noči.« To je pesmica za Zvonček in časopis za deco, ne drama za odrasle;

Krek se sesuva. »Lastovka, tičica, ljubica,/ pomlad cvetoča je že prišla;/ ti boš vzletela v moj mili dom,/ jaz pa za tabo vzdihoval bom.« Ne in ne. »Lastovka, hiti! Ko vgledaš jo/ ljubo leskovško cerkvico«, cerkev je v središču Slje, dežele in sanj, »gričke št. janške, prelepi svet,/ v žarke pomladne ves odet.« Ujetniki imajo res takšne sanjarije, vendar če postanejo jedro drame, se pravi, da zmaguje SentKrš ali SeH.

Tip za zadevno Pzjo so pomanjševalnice, čez vse rad jih uporablja tudi Reb(ula): »Lastovka, znesi si gnezdece,/ v senci očetne strešice.« »Ptičice, sestrice, blaga mamica, domek, dušica, zemljica, pesemca« itn.

Ves čas isti leitmotiv: »daj ji, naj moli za dom in za mene/ in za vse žalostne in zapuščene.« Oz. »Oče usmiljeni,/ k nam se obrni,/ dom nam in mir/ in pa pesem povrni!« Ni jih uslišal, Prcem ni povrnil doma, pobitim Dmbcem še zdaj ne. Molči. Ne bo, kot si LašUjet želi: »Ko bomo se z vojske vrnili,/ o ja vrnili,/ veselja se tresel bo dom.« Ni se, glej **Kirke** in mojo ES analizo te ARemčeve drame. Ko pa se bo nazadnje le vrnil mir, odpadla celo despotsko-terroristična Ptja, po 90-91, bo **Veselja dom** takšen, kot ga je naslikal File v tej svoji tragični groteski, glej mojo ES analizo. Ni mogoče reči, katera od podob Ža je manj privlačna: ali beda v strelskih jarkih, v katerih pa ljudje NeČi čustvujejo-sanjarijo o Domu in Lepoti, ali Dn kot SM govno. Je razvoj od **Kaverne** v Filetov **Dom** res le prehod z dežja pod kap? Omogoča svet tega **Doma** IsDtI? Bojim se, da ne.

Vmes, med dolgovezno in raztegnjeno Krekovo zborovsko pesmijo, razdeljeno v vrsto kitic, pa poslušamo - najbrž iz ozadja odra - venček narodnih ali ponarodelih, recimo: »Pridi, Gorenjc, z mrzle planine,/ vabi Dolenjc v gorke ravnine,/ mrzel je led, pridi se gret!« ali »Bog je ustvaril zemljico« ali »Poseka, oklesti« ali »Venček na glavi se« ali »Po polju že rožce cvetejo« ali »Ptički, jaz vprašam vas«. Na teh točkah prehaja žalostinka v muziciranje Slakov in/ali Avsenikov ali pa izrednega člana SAZU, ki ga vsi titulirajo akademik, Pavčka. PavZlc usmerja SlZ v ReFe-RePS-ReAVS, File pa v resnico dogodka 90-91.

Mati je srečna, svojo srečo takole komentira: »Zvezdica, moj sinko, je že prisijala do dna mojega srca. (Zadremlje.)« Zdaj se pojavi Rus(ki)Ujet(nik); Živi-dela pri stari Ruski materi. To srečanje - o, blaženo ujetništvo! - omogoči Kreku razmah njegovega slovanofilstva, prorusovstva. Tudi Rus(ka)Mati poje: »Sarafan«. Vsi ljudje dobre misli in srca prepevajo; zato imajo nenehna zborovanja Prcev naslov Primorska poje; po domače: poja. RusMati je srečna, ker jo je ujeti Slc - **Ujetega ptiča tožba** - naučil Sl pesmi o ptičkih. RusUjet bi bil prav tak revež kot njegov brat LašUjet, če ne bi zanj skrbela RusMati: »Samo vi, dobra žena, ki ste mi bolnemu stregli, kakor bi bil vaš, ste mi prinesli nekaj solnca in cvetja.« Laška Mati ga LašUjetu ni in ne bi; kot mati ltov je Strno pošast, demon.

Krek tega ne izreče na glas, a se konotira, kajti zakaj nastopa kot Dobra mati le Rusinja, ne pa tudi ltka? Krek s konotacijo to tudi pove: ltMati ni PraKana, RusMati je: »Od Boga upam, da bo mojega Fedora in Vasila in Pavelčka varoval.« Bog varuje Ruse in Slce, ne pa lte in Nemce. Pa vendar čudno: bog je Nemce sicer porazil, ltom pa naklonil zmago, a so tako Nemci (Bavarci) kot lti Kani. Preklemana zmeda! Skrivnost, bog je res neskončno umnejši od Čla, kajti le on menda ve, zakaj vlada na TSu takšna zmeda oz.

zanj to ni zmeda, ampak višja RPP. RLH je ne razume, zato takšnega boga ne prizna; tudi jaz ne.

RusUjet poje RusMateri, ki mu kot Slavka nadomešča SImater: »Blaga mamica,/ daleč doli za gorami/ rad bi vam pokazal domek .../ in vasi domače kočice .../ Vse so lepe, vse so mile«, Ideaca NSSi, »meni najmilejša ena,/ v nji Marijin kip na steni,/ klop pred njo, pri nji pa žena./ Solza ji blesti v očesu,/ v solzi svit nebeške zarje«, to je poanta, jok odpira duri v nebesa, seveda če je pravi, če je Not povezan s tem, kar opeva nadaljevanje pesmi: »prosi, vzdih pred Marijo,/ naj ji sina, sina varje.« In ponovna teza drame: »Kdor Mariji/ se zroči, mu ni se bati.« Na terenu PsiTere Pska ta projekt lahko uspeva, na Dbravni ne. Naj je DSKC še tako posvetila Sljo in Slce MMBi, nima to za Sljo in Slce kot Dbo nobenega pomena-efekta, niti ne za tiste Pske, ki ne verjamejo, da prinaša MMB smisel. Kar počneta Krek in DSKC, je le Maga.

RusMati odgovarja, odpeva: »Sinko, Bog te blagoslovi« itn. RusUjet jamra naprej, oglasi se pesem »Oj ta soldaški boben«. RusUjet podoživlja vojsko: »Vojsko nosim v svojem srcu,/ divjo in krvavo kruto,/ vso grmečo in gorečo,/ z razvalinami posuto .../ suhi glad in mraz koščeni,/ besni srd in nemo žalost,/ strti up, obup kamneni .../ rdečo kri in gnojne rane,/ pogorišča in grobove .../ solz, krvi potoke polne,/ smrt, ki se ji kosa krha« itn. Vse to je res, glej **Sodbo** in **Rdeče in sinje med drevjem**, a je žal izraženo prestereotipno, preKonv. Krek ne dosega MMah(nič)a drame **Soldaški mizerere**; v nji dramatik prav tako Posn Narpesem, a bolj PriPonot, pristneje se vživi v TrpNara; zdi se, da je nekdo, ki se je ldn s Trpom SNla MV-II, z obema stranema, z Dmbci in Prti, lahko ustrezneje artikularil, odkril pretresljivost SNarpesmi. Mahničev **Mizerere** je manj SentKrš od **ObV**, čeprav tudi teži vanj; a se dopolni z Demonaco tretjega dela trilogije, z **Razbojnikom Matijonom**, z AnKom NotrPolemigracije, kot se **ObV** dopolni s **TKrižem**. KMg ne zmore ostati zgolj pri Usmu, sočutju, blagosti; Strno mora tudi v Mašč, v RPP, v Kaznovanje zlih-hudičev.

Bravec je gotovo opazil, da je za pesmi RusUjeta Krek izbral verz junaške Narpesmi, ne lirske; spominjal naj bi na rusko in srbsko, na Slavsko. Pred kratkim je ta verz obnovil Bogdan Novak v svoji Rci **Kralja Matjaža**.

V istem duhu se odvija slika do konca. RusUjet: »Doli, doli pod Triglavom,/ duša moja trudna blodi .../ Vigred .../ Sveta zemlja!« Razumljivo, da je morala domovinska ljezen vršičiti v sakralizaciji zemlje-dežele-Nara. Vendar ta St ni ista kot v STH izvedbi; je sinteza Nara in Kata, (S)Ncla in Klza. Krek jo takole opiše-opeva: »Fant, odkrij se!/ Pa pozdravi cerkvi beli/ tam doma na Kumu svetem.« Bi Krek mogel predvideti, da bo imela skupina Laibach in veliki ideolog Stska Peter Mlakar (alias Traven) srečanje v tej kumski cerkvici, Mlakar celo hudičevsko pridigo, da so se pobožni kleriki tam daleč naokrog zgražali in terjali novo posvetitev Sakobjekta?

Iz Krekove pesmi se bodo rodili Stražarji, Ehrlichovi člani skupine Straža v viharju, glej Břozovega **Čilka**. »In ti, cerkvica Št. Janška,/ ali še stražar si doma?« V prenesenem pomenu straža(r) ni le cerkev, ampak KC, ki je prvi in zadnji branik na okopu Kršdežele, KršDbe. Središče sveta je sicer Vatikan, Rim, pa vendar obenem tudi šentjanska cerkvica: »Zvon tvoj v duši mi odmeva,/ k tebi srce moje roma.« Krek je še zelo lokal(istič)en, Jel ga v **Vstu** razširi na vso Sl zemljo, središče Slova oz. že kar SNDže postavi tja, kjer je od vekomaj

bilo: h Gospe Sveti, na Gosposvetsko polje, glej tudi Fin(žgarj)evo poetično dramo **Na Gosposvetskem polju**, obe sem ES podrobno analiziral.

Vse to prepevanje bi bilo zaman oz. sezidano na pesku, če ne bi Posn **St pisma**, JKrkKrove zgodbe. RusMati spomni nanjo: »Spomni se povesti tiste/ v jutrovi deželi daljni,/ spomni se, da mrtvo truplo/ dali tjakaj v grob so skalni.« JKrova S. »Kamen nanj so zavalili,/ mati zraven je jokala/ v petek večer, a v nedeljo/ zemlja sreče je vriskala.« VoM-Triumf. »Skala se je razdrobila/ in odprl se grob je novi,/ vstal je Jezus, za njegovim«, v tem je sporočilo drame, utemeljevanje veselega oznanila, optimizma, »se odprejo vsi grobovi«. Naj je Čl še tako mrtev, oživel bo, po božji volji, le če je trpel, ljubil svojo mater in MMB kot mater vseh, prek nje boga, in če je, to je konotacija, Slav (Slovan). Tu se **ObV** stakne z **Obs**, glej mojo ESanalizo te BRozove SPED.

RusUjet RusMateri sekundira: »Grob, ki vanj smo zakopani,/ se odpre nam in zasveti/ nam se velika nedelja.« Žalost se RR v Veselje, poraz v Zmago, v edino, ki res velja: v Zmago Ve nad TSom. S se RR v Ž. Pot je le enosmerna, premica: od Si k Žu. Tudi za Kreka sta ŽS par, a ne kot VS, ampak kot končni poraz Si in zmaga Ža. Tudi Dolores Terseglav prisega: **Rojeni smo za življenje (RzŽ)**. Zmaga Ža pa je tudi na TSu, kolikor je ta svet sama KC kot bogovo telo: »Pa zapojejo zvonovi,/ vrisk in pesem se oglasi,/ mir zavлада, z mirom sreča/ in veseli novi časi!« Vraga zavladata mir in sreča. Novi časi že, a z njimi LR in DžV-Bm. Še par mescev in izbruhnila bo Oktobrska Reva, se kmalu iz Peterburga preselila na podeželje, tudi v kraj, kjer je RusUjet(nik). Še dolgo se ne bo vrnil domov, priključil se bo ali Rdeči armadi kot Tito, ali BeGa, kot moj prastric Aleksander Ličan, glej njegovo knjigo spominov na Rusujetništvo in pot z belimi na Daljni vzhod: **Spomini iz Sibirije**. DžV v Rusiji oz. SovZi bo prinesla še mnogo strašnejše razmere, kot so bile v Galiciji in na Karpatih, glej Oblakovo AnK dramo **Križ in Sovjetska zvezda**, Katodgovor na Kreftovo navdušenje nad prvo rusko Revo, glej **Leto 1905**. Krek se je povsem zmotil, še po porazu SovPtje in propadu SovZe ni ne miru ne sreče med Rusi, ampak en sam pohlep, alkoholizem, Krim(inal). Kar »pojeta skupno Ruska mati in ujetnik«, je prazen up, je SSL.

»Zveličar naš od mrtvih vstane,/ v kamnitem grobu ni ga več.« Gre v ni(č), ne pa v nebesa oz. nebesa so, kar poje o njih Preš: ne-bo. RusMati moli: »Hristos voskrese, voistino voskrese!« Voistino, zares? Slska mati pa odpeva: »Doli z nebes so mi prišle te sanje./ Bodi Marija zahvaljena zanje!« Krek je za trohico vendarle stvarnejši od RusMatere; ve - zapiše -, da so bile to le sanje, s tem želje. Rad bi, da bi bilo tako; pa veruje, da bo tako?

10

Tretja slika se dogaja v »boljši kmetiški sobi«. V pogovoru Klančevka in njena dolgoletna dekla Agata. Posestvo propada, Klan(čevk)a je izgubila voljo do Ža. Ag(at)a trpko ugotavlja: »Vse pojde v nič, vse, prav vse.« Klana ne protestira, celo želi si propada. Gre za dve obliki ali pomena ali vlogi Si, ena je Poz, druga Neg. Tudi za dve želji po Si. Poz je, če gledaš S kot vrata v nebesa, Neg, če pomeni konec-nič vsega, Nih. Geslo lđSi ne zadošča; odloča,

do kakšne Si. Klana uvaja Administratorko iz **Čečkov**; to je Neg S, je Sm iz OISa. Poz S pa si želi Tarba v Bilčevi **Tarbuli**. Krek zna tudi razločevati med Poz So in Poz Žem. Obe možnosti pušča odprti: JKrovo PozS in PozŽ, kakršno oznanja Ma(ru)ša in v katero pripravi nazadnje tudi Klano. Kakršna pa je Klana na začetku 3. slike, si želi NegS: AD.

Aga je zadnja, ki ohranja posestvo nad vodo: »Sama ti držim hišo pokoncu. Ko bi mene ne bilo, bi živina in ti že poginili.« Klana: »Da bi se to le kmalu zgodilo! Kakorkoli; to je edino, česar še čakam.« Sta tudi Neg in Poz - MMB - žalost, oz. MMBžalost je prva stopnja, ki vodi k drugi, od križa k VoMu; Negžalost pa ne pride do VoMa, le do nič. KC - že učenci-apostoli - so spoznali, da Čl ne bi vzdržal pri veri v Drboga (JKra), če se ne bi JKr RR v FKra; kdor ne zmaguje, za ljudi ni vzor. Zmagovanje je potrjevanje Ža, je Ideamaska Agrčklde; če ni zmage, je za ljudi zmagovalec poraz. Ne zmorejo presojati onkraj para ŽS, zmaga-poraz, ka(ko)r terja DgTija.

Aga slavi TS kot AVS oz. posestvo, tudi živali v njem. »Ko pridem s teboj skupaj, kvečjemu zarežiš name, če me sploh kdaj pogledaš. Ko pa stopim v hlev, se pa vse obrne k meni; vsaka kravica, vsak teliček mi posebej obliže roko, kot bi mi hotel reči: Agata, ne hodi s Klanca!« Ostani tu, skrbi za nas, skrbi za posestvo. Če ne bo več Km posestev, se podre tudi Slov. Je v tem delu **ObV** Katodgovor na Vlevstikovo **Gadje gnezdo** (drama **Kastelka**)? Zagovor grunta, a ne kot lastnine, ki ima korenine do pekla, ampak kot okvira, znotraj katerega lahko preživi Dn. Kastelka hoče vladati, Dn ji gre narazen, Klani ni do vladanja, Klana ne prenese osamelosti, ostala je brez moža in otroka, drugega smisla-cilja za nadaljevanje Ža pa ni našla.

V tem prizoru se **ObV** nanaša tudi na Canovega **Hlapca Jerneja in njegovo pravico**. Krek organizira PSto povsem Dgč kot Can. Jernej mora od doma, ker novemu Gosu ni več koristen, star je in vse težje dela, kmalu bo le za nadlogo pri hiši, odvečna usta; mladi Sitar je duh-praksa Kpla, učinkovitosti, tekme, brezobzirnosti, kar je v nasprotju s starim sistemom FD in AVSi, ki je še spoštovala in gojila solidarnost, karitativnost. Aga pa gre od hiše, ker ne more več gledati njenega propadanja. Klana je ne podi, a je ne zadržuje, vseeno ji je. Sitar v Kplu zmaguje, Klana propada. To se dogaja še danes in celo mnogo bolj. Na Km so tekme omejene, tudi vložki in iztržki, v mestih oz. v industriji in storitveni dejavnosti pa so neomejene. Eni se vzdignejo visoko, Kantor, drugi so prepuščeni lakoti, lužarica, **Kralj**, medtem ko najde AVS mesto-hrano tudi za odrabljene. Kolikor ni to Ideaca, ki jo zagovarja FKc v imenu - kot maska-alibi - FDbe. Prežih je dal v **Jamnici** oz. **Pernjakovih** zelo Dgč sliko AVSi, kruto, brezobzirno.

O Seku v AVSi Krek in KC molčita; z Davidika se zdi, da so bile samozaprte Dne, v katerih so Mo težko prihajali do Že-Seka, bratje in sestre spali v eni postelji, Že-Matere so bile tako zgarane, da za Sek niso imele veselja, kot nalašč področje za inceste, za Sekzlorabo otrok. Krek noče o tem niti slišati, zanj je KmDn Ideatvorba. Ideaca. Krek se dela kot da prihaja zlo - razkroj, Sek nasilje itn. - v Dno od zunaj, s Kplom, z Natom. Noče priznati, da je Nat odkrivanje stvarnosti, da Nat sam stvarnosti ne deformira, le odslikava deformiranost, kakršna obstaja v Dbi. Za Katideologe je huje - greh zoper St Duha -, če kdo na glas izrazi resnico, kot pa če dela telesno zlo. Beseda je odgovorna, telesni akter manj. KC skrbi predvsem za interpretacijo stvarnosti, ta lahko povsem Prikr stvarnost. Katideoli ni do eksperimentalno dokazljive

resnice, ampak do Tije kot nauka. Niso - ji - nevarni grešniki, te se kaznuje in odvezuje, nevarni so konkurenčni ideologi, Libci in MrkKomsti. Nevaren je Potrč, ki v **Kreflovi kmetiji** razkrinkuje nasilje (AgrEkzld) gruntarjev, pohlep in Hino klerikov. Ni važno, kaj kleriki delajo, odloča, kaj učijo. Krek se s tem ne bi rad strinjal, pa vendar, če bi se temu odrekel, bi moral postati Libec, ves njegov Katsistem bi se podrl. Kot Libcu bi se mu podrla osmislitev Trpa in sveta; kaj bi mu ostalo? Le OIS.

Aga: »Trideset let sem že pri hiši, prav tisti dan mi je brat pripeljal skrinjo sem, ko si bila ti majhna.« Za Aga lep spomin, za Klano: »Takrat naj bi me kdo treščil ob steno, da bi bila rešena tega pekla.« Čl, ki ne veruje v MMB kot Pomoč, ki se ne zateka k nji, Strno nujno prej ko prej zaide v OIS, v konsekvence **Čečkov**. Klana je kriva, ker ne veruje; Aga ji to očita: »Naj te Bog ne kaznuje, tako grdo govoriš. Življenje je največji božji dar«, seveda, da iz njega kaj narediš, »in kdor zanj ni hvaležen, mu ne pojde račun z Bogom skupaj«, zgubi smisel, postane nesrečen. Trpi, a na Neg način, brez razrešitve-odrešitve. Aga uvaja Mašo.

S Klano poda Krek Čla, kakršen - Strno nujno - postane, če izgubi vero v MMB in boga, v tolažbo in odrešenje; to je ena Tem tez KČe, tudi ena najbolj prepričljivih. Ne gre torej le za to, da edino Katbog in na njem temelječa KČ omogočata trajen in pravičen red (APP) v Dbi, v medČl odnosih, ampak tudi za to, da se Čl brez Katboga ne more osmisliti, najti Dušpomiritve-ravnotežja v sebi, Not reda v psihi; če ne veruje ali/in ne priznava Katboga, tudi nima mej pred Kriminstinkti v sebi, pred svojo - vsesplošno - zlo Nvo, vse se začinja sesuvati, ker ni Pranorme-merila, Pracilja, Prapobude. A če je tako, je Katbog Abs nujen. Če ga ni, je s svetom konec.

Moj - DgT - odgovor na to tezo je preprost: če KČ ne zmore v Člu odpreti razsežnosti Dga, to je prehoda od ldČla k DrČlu, ne izpolnjuje svoje glavne naloge. Njega dni je KČ verjetno ta prehod čutila in trasirala; po vzniku RLHa, ki je odgovor na slabosti KČe, posebej pa po nesposobnosti KČe, da bi v PMLD najdevala pot k lsu Dti, in ker na vse probleme današnjosti odgovarja z Refe, z regresi, sta red in smisel, ki ju predlaga-zastopa KČ, prej ovira k najde(va)nju Dti kot spodbuda. Sveta-Dbe ni mogoče vrniti v srednji vek, tudi zaradi Tehrazvoja in napredka Zni, predvsem pa Nasta SAPOe in okrepitve AAF razmišljanja; v FP vrača danes le islam(izem), kaj pa je to, je jasno: Rad AgrEkzKld kot Ožld, iz nje EDč SvetV. Tolažba in pomoč, ki ju ponuja Krek z MMB, je Tip tudi za islam(izem), le da ju nudijo Dgč instance, sam bog Alah, Že so v Muslsistemu še bolj podrejene kot v KČi.

Krek dobro čuti problem izgubljanja smisla, ta problem razvije in dimenzionira SIZ-SD-20, a se ne zna z njim primerno soočiti. Čeprav ne trdim, da ni nobenega momenta v **ObV**, ki ne bi bil sprejemljiv. Tudi sam mislim, da brez ldDr ne gre, da pa je treba ldDr še razširiti iz okvira NSSi na slehernika, upoštevati UHo. Problem je v tem, da je UH dvoumen pojav; eni vidijo v njej univerzalizacijo Čla, s tem AgrEkzldo, drugi DrČla, s tem pot k Dti: dejansko je v nji oboje. Če vzamemo ta izraz dobesedno, ostaja znotraj Huma, s tem znotraj RLHa, s tem znotraj THM-kroga, kar je brezizhodno. To se vidi danes tudi v tem, da se tako rekoč vsakdo sklicuje na ČIP, FuckSluga, ki grozi po e-mailu Bushu, in Jožef Jerovšek ali kateri od njegovih, ki vidi v tej grožnji kršitev ČIP. ČIP so postale retorično sredstvo vsakogar, vse bolj izgubljajo močan in Poz naboj, kakršnega so imele še pred leti, posebno pod Ptjo.

Vse Vrte, ki izhajajo iz KČe in iz RLHa, so se v Dv arhemodelu kot v Sim retorizmu IVJ sistema RR v instrumente kogar koli in česar koli, kot se je v Virtmodel RR samo pravo, pravna Dž. V Dv se vse Rad relativizira in izgubi resničnost. A šele odtod naprej-drugam (NejDam), ne nazaj, je smotrno iskati primerno rešitev. Šele od Klane kot Rad OPska. Čl naj povzame varnost in solidarnost, ohrani naj Svo, a IpK ni le pomoč otrokom, čeprav je ta pomembna, ampak posredovanje smisla, ki zahteva mnogo težji duševno-duhovni napor, kot je skrb za otroke. Ta skrb je težka na ravni živalskosti, tudi požrtvovalnosti, ki jo terja ohranitev vrste od samice matere; naloge Čla, ki išče Dt, pa so v PMLD bistveno bolj HKD, sofisticirane, zamotane, težavne kot v AVSi, ki jo - v vsej svoji dramatik - jemlje Krek kot srednjo mero, kot realno Dbo Slcev. 2003 t(akšn)e AVSi na Slskem ni več ali le še v kakšnih žepih na podeželju. Ti se bodo morda še nekaj časa ohranili, glej **V senci starega oreha**, a smerodavni niso več. HM kot BSAPÖEV jih mora povzeti, jim določiti določen prostor znotraj sebe, v svoji duš(evnost)i in osebnosti, niso pa več centralna zamisel-Str. Krek je v tej točki najbolj nebogljen.

Klani da govoriti: »Življenje, ki ga imam jaz, je največje breme in največja nesreča.« Klana se počuti skrajno slabo; lahko se vživim vanjo, kar nekajkrat v Žu sem se počutil jaz analogno, vendar nikoli tako Rad poenostavljeno, čeprav se tudi nisem znašel pod tako hudim udarcem, niti tedaj ne, ko mi je umrl brat Aleš, 1966. Zmerom so bile moje stiske Rad HKD, problemske, tudi 56, ko me je zajemal OIS. Ne takrat ne danes si nisem mogel pomagati s finom, z **Verigo**, ne s Cajnkarjem, **Zvestoba**, kaj šele s Krekom; zame je bila KČ ves čas, kadar sem se ji odpiral, KČ von Balthasarja, Gabriela Marcela, vanjo sem investiral Kierkegaarda in Jaspersa, Tomaž Akvinec mi ni zadoščal.

»Samo, da bi imela poguma, da to reč končam; samo hitro.« Ukvarja se s Smom, je pred njim. Gre ji le še za to, da zbere dovolj odločnosti za to zadnje dejanje: Administratorka v **Čečkih** ga je, Pepi iz Kvedine **Pice** tudi, Tone iz **Potovanja** pa je našel drugo pot, ki ni solidarnost s Kldo, ampak Is Dti. Vsak po svoje. »Kaj me brigajo tvoje čenče in litanije«, vsi Agini ugovori so ji prazen dim, »kaj me briga grunt«, nič me ne veže več na TS, na gmotnost, uspehe, imidž, Vit silo, »saj nimam na svetu nič več iskati.« Če Čl nima več motivacije za obstoj, je razumljivo, da mu ni več do Ža. Čl ni mehanska reč, niti ne le Vitžival; ko se spopadeta Vit in nesmisel, pri nekaterih, ki so manj živali, prevaga nesmisel-OIS, Vit popusti.

Pri meni nikoli ni; ne vem, ali zaradi (pre)močne bioVitsile ali zaradi slutnje, ki je bila ves čas v meni in mi omogočala rešitve z najdevanjem novega drugega smisla. Vsaj vdal se nisem hitro; naporno sem iskal smisel, znal preživeti tudi nekaj časa v PzMu brezna-niča-nesmisla, nato pa mi je napor zmerom našel izhod. Tudi Klani ga je. Ta hip, ki ga - ko jo - analiziram, je v Rad OISu, a še pred koncem slike se bo našla v smislu; žal na prehiter, preRed način. Kot da Krek ni imel ali časa, da bi temo pozorneje razvil, ali se je je bal, ali pa je ni bil zmožen odslikati-analizirati. Preveč je ravnal kot Kataktivist, premalo kot poglobljen preučevalec Čl DušNote. A zastavil je dobro, celo prepričljivo, točno.

Klana obtožuje ureditev sveta, svet ji ni le Konta, ampak hudobna nesmiselna usoda. »Zakaj moram ravno jaz toliko prestati?« Drugi pa ne? Kdo odloča o tem in zakaj? Klana hoče vedeti, poznati vzroke, zakaj je kaznovana ona, ne pa nekdo, ki je po njenem od nje mnogo slabši. Ker vzrokov ne

odkrije, tudi Krek in Maša jih ne, obtožuje nebo. Aga in Krek jo učita le, da mora sprejeti, kar ji je bog (skrit oz. delujoč izza Konte-Usode) namenil; in, to je praktično sredstvo osmišljanja, Not pomiritve, če bo naredila kaj za Dra, vzela k sebi otroke-sirote (LdDr je tu požrtvovalna solidarnost v koinoniji), se ji bo motivacija za Ž vrnila. Krek pokaže, da se ji je res vrnila.

Klana opiše svoj položaj-stisko: »Kdo mi vrne moža nazaj?« Katbog ne; na TSu je VoM le FKr. Vrnil ga bo na onem svetu, s čimer pa Klana ni zadovoljna, mlada je, v cvetu let, hoče živeti zdaj, polno, v ErS odnosu, ne kot Maša, ki ima 70 let in ji ErS ni več potreben, zadošča ji Charis, kot meni in Ali. Klana doživlja in opisuje svet kot v temelju krivičen. Dal bi ji prav, če bi uporabljal distinkcijo krivica in pravica (RPP). A je ne; zame - za DgĚto - ni ne pravice ne krivice oz. oboje je, a v zelo pogojnem-omejenem pomenu in obsegu. Nekatero zadevo so še bolj krivične od drugih, to je vsa modrost.

»Poglej ga tu, mlad, lep, močan.« Kaže na fotose soproga. »Okoli se mu je vedno smejalo, pri delu, doma, povsod.« Če bi padel na fronti kak lenuh, mučivec otrok, jalovec, zoprnež, Krimec, bi se to dalo razumeti kot pravično kazen, pač kot v primeru Pokla, **Sodba**. A zakaj barabe, bolniki, starci živijo naprej, sebi in drugim v nadlogo, tudi Reza, Idealjudje pa umirajo? Odgovora ni. Oz. odgovor RLH Zni je, da je S posledica mnogih fizičnih vzrokov, povsem zunaj razmerja pravica-krivica. Na to Krek ne more pristati, tudi DSKC ne. »In meni ob njem« se je smejalo, bila sta srečna, Ideapar.

»Pa je šel, vzeli so mi ga.« Da se tako reči in doživljati. Cesar se je odločil za napad na Srbijo, vse ostalo je sledilo, seveda ne tako, kot sta predvide(va)la PIK, šlo je navzdol, namesto k zmagi čez nekaj mescev. (Isto se je zgodilo Srbom po 91. A je trajalo do 99, dokler ni NATO zbombardiral Srbije. Kar Rel primerna pravica-kazen. Tako se jo da razložiti, lahko pa se jo razlaga kot zločin; takšna razlaga je Tip za Sneoultrale, za AnGlobe, za PePKa in pepkaše.) SI Km-Mo se ni mogel braniti pred naborom; če bi se umaknil naboru, bi bil označen za dezertarja, kaznovan s So. Ni imel skoraj nikakršne izbire. Oditi v zeleni kader, med **Rokovnjače**, v družino **Dimeža, strahu kranjske dežele?**

»In komaj je prestopil tisto nesrečno Galicijo, pa je prišla pošta, da ga ni več, da je priletela granata in ga raztrgala na bogve koliko kosov, in tako še groba nima«, tema **Sodbe** in **Črne maše**. Kdo je granato izstrelil, se da ugotoviti; da bo ubila ravno Klanca, ni mogel predvideti nihče. Namen-cilj obeh med sabo Sž vojsk je: pobiti čim več nasprotnikov. Avstopničarji počnejo isto kot Rustopničarji; oboji so enako odgovorni. Kot zvesti C(es)arju so dolžni izpolnjevati ukaze. Je torej kriv cesar? S cesarjem pa papež, ki je cesarja naredil za apostolsko veličanstvo, tako rekoč za enega direktnih FKrovih apostolov. V ozadju je krivda KCe; tega se Krek zaveda, zato o KCi v tej zvezi in v vsej drami na eksplicitni ravni molči. KC dela le za organizatorko procesij, molitev, krandljanja božjih znamenj. KC se je umaknila iz prve vrste, da jih ne bi dobila preveč po gobcu. To zna, Prikr se. Ne naredi ARF-AK, le skriva se, se dela, Hina, kot da problema ni. Nazadnje bo vsa krivda padla na novega cesarja Karla, v Rusiji pa na Nikolaja, ki ga bodo povrh vsega še ustrelili z vso Dno vred; Avsi bodo svojega Dragotina le nagnali, umrl bo kot obubožan in vsestransko neuspeh. Slci bodo čez četrto Stola ustrelili Rupnika kot nekakšnega SI kralja, krivega za poraz. Rupnik je postavil pokonci Dmbce, z njimi vred mora biti likvidiran.

A kaj se tiče ES Pska, Klane, kaj se bo storilo s Karlom? Nji je vseeno, ali Karl Habsburški obdrži gradove in naslove ali ne; njej je le do tega, da bi ji kdo vrnil moža. Karel ga ne more vrniti, še sebi ne more pomagati. Mogoča je le tolažba, pravi Krek; mogoč bo novi mož, zaenkrat Klana noče niti slišati o njem, stvarni bodo novi otroci, te pa Klana sprejme. Praktično to je rešitev. Ker Rožančeva žena ni mogla imeti otrok, sem zakonskemu paru svetoval adoptacijo dojenčka; odločila sta se zanj, dejanje ju je osrečilo, Janja se nikoli v Žu ni počutila tako srečna kot danes, ko ima njena adoptirana hči že dva otroka. Klana pa je naredila še več: vzela je k sebi in za svoje kar »tri sirotke«.

Dia med Klano in Ago je trd; Aga sledi Maši. Tudi nji je bilo strašno, »toda zdaj se je treba vdati«, namreč v usodo, jo sprejeti kot dejstvo, ki samo na sebi ni popravljivo, se ga pa da RR, preOsm s primerno prakso. Aga te prakse ne vidi, nji zadošča verjeti: »Bog že ve, kaj dela.« Čl tega ne ve. »Moliva zanj, pa bo najboljše.« Krek sugerira, da sta z Mašo izmolili rešitev; da je idejo o prevzemu sirotk dala Maši MMB. Zakaj ne? Vsaka razlaga je dobra, si morda misli Krek, če vodi k dobremu dejanju oz. uspešnemu izhodu. MMB je ime za pokritje dobrega dejanja, ki mora imeti v sebi globlji smisel, mora se zdeti, kot da je vodeno od višjih onstranskih sil.

Klana na Agin predlog seveda, vsaj za zdaj, ne pristane: »Kaj mi pomaga molitev? Klela bi najlože in preklela vse od nebes do pekla.« To je za Kreka tisto najhujše: da Čl ne sprejme volje nebes, da se sprašuje po vzrokih za zlo na TSu in ker odgovorov - vsaj zadovoljivih - ne dobi, prekolne boga, ker Ga ne razume; tako ga je preklel oz. se mu uprl Kajn, ker ni hotel pristati na božjo voljo, da ima bog rajši Abela kot njega; privilegirane je začel sovražiti. To je drža LRevarjev, vseh upornikov od nekdanj, ker zamrzijo izbrane, kralje, Ludovika XVI., Ehr(lich)a in Natlačena, Rupnika in Hacina, nato iz Sša elito ubijajo. Katčeta terja, da jo spoštujejo ne glede na to, kakšna je, kaj počne; sicer ni prav, če ne ravna pošteno, pa vendar, Čl ne sme presojati božjih odlokov, bog pa postavlja oblast. Šele Lib oz. Komoblast je takšna, da je Čl ni dolžan ubogati, ker jo je postavil hudič, ker je do boga uporniška; tedaj pa je upor Poz, ker je upor zoper upor ali z drugo besedo: DR. DR je Reva zoper LRevo, nastopi v času, ko zavladajo Libci, v Nemčiji, Le-vica v Španiji in v Slji; leta 94 je DR v Slji skoraj nastala, naslednja leta se pripravlja, AnK je njena Ideolbaza. AnK je obenem proKC. Šele ko bo prišla na oblast stranka, ki jo podpira in blagoslavlja-posveča KC, bo oblast spet normalna, tj. od boga; tedaj ne bo več potrebna DR, Čl bo spet mogel bivati kot pokoren, zvest, mil - hlapec.

»Kletvina je moja tolažba. Vse naj bo zakleto, vse prekleto, vse.« Če je Čl nesrečen in ne veruje v boga, postane njegovo mišljenje Neg, kot bi se reklo danes. Ne le da vidi vse črno, da vidi okrog sebe le nesmisel, začne celo uživati v njem, želi si, da bi tudi tisti, ki so srečni - privilegirani od Previdevnosti - postali nesrečni; da bi tudi Ludovika XVI. zadela lakota, da bi Dobri kralj trpel, kakor trpi Prol in ljud. Naj se zgodi pravica (RPP), ta pa je mogoča le tako, da bi bili vsi nesrečni. Po svoje je to stanje - zavestno - dosegal Stalin, v tem pomenu je bila SovZa pravična; ali PolPot. RazrDbe pa so v temelju krivične. Eni so srečni, drugi nesrečni. Molitev k bogu ne spremeni v stvarnosti ničesar, le oceno o krivicah, pristanek na krivični svet. Zato je boljša od molitve kletev, misli Klana, kajti kletev naredi vse nesrečne,

ves svet zel. In postanemo enaki. Enakost v zlu. Rad Pervmisl. KC misli Perv, satanisti pa še bolj Perv. Iz te tekme med hlapčevstvom in Nihuporom ni izhoda. Bojim se, da so DaAnGlobi - neole - takšni satanisti, rajši imajo SadoHusota kot Busha. Pri tem pa se imamo za Hum in Krš pristaše, Klemenc Ekolog in PePKo, kaj je že PePKo, ve sam? Ni le uboga zmešana para, ki ni s sabo zadovoljna, zato pa bi rada, da bi bili s sabo in svetom nezadovoljni vsi? Včasih so bili satanisti vsaj to, kar so bili, bit, danes pa se Prikr s HumMoro, Hini. Danes so, kar niso. Pač Dv sistem; v PMLD je vse ponarejeno.

Klana našteva, kaj je storila, da bi se odrešila, pa je bilo vse zaman: »Saj sem molila, norica, in preklečala, da sem si kolena odrgnila. In kaj sem imela zato?« Namesto da bi bila nagrajena, kot obljublja KatRlga, je bila še kaznovana; zgodba o **Jobu**. »fantek, moj fantek, edino, kar mi je še ostalo na svetu, ko sem njega izgubila, oh, tudi ti si šel za njim in pustil mene samo, zapuščeno kakor pozeblo trto, kakor bukev, ki ji je vihar vse veje polomil. Ne, ne, zame ni več življenja.« To je skrivnost Katboga: da nagrajuje molitev s kaznijo. Čl naj bi potrpel vse; Katbog je naložil Člu Trp kot usodo zato, da bi ga preizkušal, da bi videl, če bo prenesel vse; in če prenese res vse, bo nagrajen v nebesih, ne na TSu. Koliko bo potem v nebesih odrešenih? Komaj peščica, če razen JKra sploh kdo?

Bog je ustvaril Čla tako, da v glavnem ne more biti na ravni svoje norme, norme, ki jo je bog zapisal vanj. Ni tak bog Perv sadist? Le Čl, ki se povsem odpove sebi, kot se Aga in Maša, dekla in beračica, je na višini bogove terjatve. Visoka - Abs - terjatev mi je sicer všeč, če Čla motivira k najvišjim dejanjem, da ga ne korumpira kot Lib, vendar pa bog nima pravice Čla zaradi tega, ker ne dosega njegovega cilja, kaznovati. Nihče nima nobene pravice ali pa vsaj v zelo omejenem obsegu; tako je mislila moja babica Natalija, Pskalvinistka. Čl ima le dolžnosti, Trp je njegova usoda, ki jo mora sprejeti, a Trp, ki nastaja iz Konte: eni so srečni, druge zadene nesreča, Konta udarja med ljudi po naključju, zunaj sistema pravice in krivice.

Sam sem naredil še korak naprej od babice: ne razmišljam več v okviru-VISu ldboga kot Gosa; sprejemam Konto, a zato vendar ne izbiram zla ali Uža, ki da Člu najbolj pomaga prenašati svet zla. Čl se mora sam potruditi, da ga usoda čim manj oplazi, sam ima SA moč, da se znajde. Ne kot zgolj Libec-prilagodljivec, a tudi ne kot nekdo, ki terja Abs RPP. Onkraj para zlo-dobro. Niet me je usmeril k temu onkrajsvetu že pred več kot pol Stola.

Aga ponavlja, kar je teza Maše in Kreka: »Pač, huda preizkušnja je prišla nadte in tudi meni poka srce, ko na vse to mislim. Slišala sem pa od modrih ljudi, da rane, ki si jih človek ni sam kriv«, torej mora biti čim bolj trpen, izvajati le, kar mu naročita bog in KC, »Bog celi in nazadnje se vse prav izteče.« Kot se je v **Obv**, kjer je Klanina hiša žalosti postala hiša veselja. »Samo vdati se je treba v njegovo sveto voljo.« St je potrebna ravno v takšnih primerih: da se neka stvar posveti, tj., da postane Magobvezna. Brez Mage tudi v Katsvetu ne gre.

Klane Aga ne prepriča: »Kolikokrat si mi to že pridigovala! Ali misliš, da se da z besedami zamoriti kragulj, ki mi noč in dan kljuje tu notri?« To je teza drame: besede ne zadoščajo, so le pridiga, treba je najti zgled v stvarnosti, dejanje, ki podkrepi molitev. Tega najde šele Maša. Aga Klano le (raz)draži, tako zelo, da jo napodi. Aga jo moti, ker jo odvraca od edinega, kar ji še ostaja kot rešitev: od nezavedanja, tj. Sma. »Pusti me pri miru in pojdi, da te

več ne zagledam. Zame je samo še vrvice, ki si jo poiščem in si zadrnem vrat, da bo za zmeraj zaprta pot od srca v svet, da bo konec, konec.« Dine je zadnja leta le čakal na ta konec in me sovražil, ker je videl, da sem še naprej odprt v Prih, da iščem celo v KC kot v OKCi-NKCi. On je končal v **Čečkih**, jaz sem dočakal D(ovj)akovoD, **Pipa**, **Karuzo**, tudi MuckovoD, **Za(lo)g** oz. sploh možnost, da (po)ls Dt.

Klana razvija, kar sem že komentiral: »Ko bi mogla, bi prej vse razbila«, Rdeče in Črne brigade, EvtTrz, ki ga oznanja Môro(vič) in njegova rokovnjaška ljubica Gredolčička-pička. »In pokončala vse, cel svet.« To je osnova in razlog za EvtTrz, glej OIS Morovih romanov. »Če je meni vojska oropala moža«, Moro je nesrečen kot buzarant, Gredola je takšna, da bi se z njo povezal le sam Ta hudi, »naj ga tudi druga nobena nima in nobena naj ne nosi več otroka v naročju, ko so ga meni iztrgali in zakopali.« V naročju, med nogami, naj nosi le PzM ali po domače pičko, naj bo le Gosa svojega telesa, Uža, make love. Moro je buzi, da ne bi mogel imeti otrok, njegove družice Lilitke, da bi mogle imeti le plastične otroke, kot jih imata Poldka in Tonček v filetovem **Veselja domu**.

To je vizija-blodnja panReve Daneoultrale, ki se ji prilizuje dezorientirani PePKo. Krek je dobro poznal to bedno fijo zagrenjenih, le da je Klana od PePKa toliko boljša, ker imenuje stvari s Praimenom, ne maskira jih z Moro. (Môro z Moro, uf, kakšen sluzast drek!) »Naj bi tulile vse žene in matere in si rvale lase z glave. Med grobovi naj bi blodile, kakor jaz in jokale ter iskale, kar se več nazaj priklicati ne da.« Anus v **Sodbi** kot Kan odgovarja prav tem Klaninim besedam. Mam išče, toži, blodi ob grobovih, a najde, MMB se ji prikaže, tudi njeni bratje in padli sinovi Materam kot Zbor talcev. Moleči prikličejo iz grobov svoje umrle, ti jim obljubijo, da naj počakajo le še kratek čas, potem pa bodo vsi skupaj Veživali v sladkostih nebes. Če Čl ne sovraži, ampak sprejema svojo usodo, bo na onem svetu nagrajen.

Agga gre, ker se čuti nezaželena, a obenem takole razmišlja: »Grem in mir ti bom dala, ne bo ti več v napotje stara, zvesta Agata. Tega mi pa ne boš ubranila, da ne bi smela moliti zate«, zlo vrača z dobrim, ne pritožuje se, kot **Hlapec Jernej**. »Jaz pa vem, da molitev pomaga in zaupam na Marijo, da me bo uslišala in te razsvetlila in ti pokazala pravo pot, ki je jaz reva nisem mogla. Brez nevolje grem, brez jeze!« Brez Jernejevega pritoževanja, Krek odgovarja Canu polemično. »Vsaj roko mi še daj v slovo! - Nečeš; Bog se nas usmili!«

Preden pride Maša, ki bo položaj razrešila, traja še Klanin dolgi samogovor, v katerem še stopnjuje, če se to da, svojo fijo. »Zdaj sem sama. Ko bi se hotela udreti zemlja pod menoj, da bi se pogreznila kam globoko, v temo.« V pekel? Morda; vsekakor v Vespanje, v nezavedno, v nič. Nih. »Ko bi se posul strop in porušila hiša, da bi ne ostalo kamna na kamnu«, ničesar več, en sam nič, konec Tsa. Ko tako obupuje, dobesedno napove ZD. Tudi Zajc obupuje do kraja in si želi vseSi, celo uživa v klicanju in prihodu Si. Klana gleda moževo fotografijo: »V kleti gališki zemlji so raztresene njegove kosti, razmesarjene, razbite, pa bolj sem razbita jaz.« Tako opeva Zajc v **Požgani travi** v pesmih o **Biku**, **Modrasah**, meglah; o Snicah v **Gotskih oknih**. Maz AD, ki je PSt **Otr** in v **Potohodcu**, kjer se dopolni s Sadom v nerazrešljiv Pervpar. Zajc-Klana je Neg reakcija-odmev Kata. Zajčev **Jezik iz zemlje** je variacija Klaninega naricanja: »Trohni v prsti!«

Se pa zgodi Klani nekaj, kar se Zajcu ne. Zajc ostaja uklet v svojem SŠu, Neg mišljenju, AnKu, spaja Už v ADi in v grožnji Sžom, vidika **ObV** in **Sodbe**. V Klani pa se začne proces odreševanja. Ko se posveti spominu na umrlega otroka, se polagoma nekaj v nji prebuja, kar bo takoj za tem omogočilo Maši, da v prebujeno prst vrže Praseme. Zajčeva prst - **Zemlja** - se ni nikoli odprla, da bi mogla vase sprejeti čudež vere, njegov **Jezik** je ostal nem, **Jalova setev**, **Trava** ni ozelenela, ostala je **požgana**. Vse je šlo le **Doldol**, v brezno, v pekel.

Tip, da se Klana omeči skoz Rad SentKrš, skoz skoraj infantilizacijo; ko postaja božji otrok, a na otročji način. Naj ji sledim tudi v tej fazi.

11

Psihološka priprava na spreobrnjenje iz OISa k veri v Katboga se odvija takole. Najprej si Klana predstavlja svojega moža in otroka; njen otrok je bil še tako majhen, ko je umrl, da je bil še NeČi, angelček; tak otrok prihaja sam iz nebes svojo mater spreobračat. Maga, v duhu PogRlge, PMge. »Morda plava njegova duša tu krog mene.« In se ju spominja: »Ko je pričel fantek, majčken, drobčken«, zdaj se pomanjševalnice kar kopičijo, »s tistimi malimi prstki, z višnjevimi očki ... sama sem ga odela z odejico ... se je oglasil s tistim nežnim glaskom, kakor mucika.« Njegov oče »ga je pritisnil k sebi, pa poljubil in mu zašepetal: 'Angelček si, moj angelček.' In jaz za njim.« Ko omenja angele, je že napol v Prasvetu božjih bitij. Se že vpraša: »Ali so angelčki?« Še malo, pa bo na to vprašanje odgovorila pritrdilno; in angel(čk)i jo bodo rešili. Zaenkrat tega še ne zmore.

Vendar se pri priči lepi spomin vrne: »Angelček je bil moj Janko«, že pritrjuje Katvesolju, »ko je spančkal tamle v vozičku, kjer sem ga tolikrat prekrižala.« Aha, narejen je še naslednji korak: prekrižanje, znamenje Kata. Ko sta zakonca poljubovala otročka, je soprog dejal: »Marija naj varuje vaju in mene!« Dveh od treh ni varovala. Čeprav so bile »to njegove zadnje besede, več ga nisem videla«, in bi zadnje besede morale veljati, niso. Oz. so, če jih primerno RR: da gre za varovanje v sami Ve-čnosti.

Klana vse bolj odkriva, da je v njenem Žu stolovala MMB. »Pa je rastel Janko in klical ata in poznal tam-le na steni Mamko božjo, ki varuje.« Varuje tako, kot se razkrije v naslednji Klanini izjavi: »Kot angelček je ležal na odru. Morda sta skupaj in oba« mrtveca, NeČi angelček sinko in SŽ očka, »gledata na revno, nesrečno mamico in molita, da ji ne počí srce in se ji ne zblodi glava«, kot so molili mrtvi - Veživi - Mučenci za Mam v **Sodbi** in ji izmolili vero. »Tako je, gotovo, gotovo! Drugače bi mi ne bilo zdaj tako lahno v srcu, tako svetlo v duši.« Nebeščana sta nesrečni Klani pomagala, da ne naredi najhujšega greha, Sma. Dokaz, da se je nebo vmešalo v TS, vplivalo na potek dogodkov, odrešilo. A zakaj šele pri Klani, se sprašuje bravec, zakaj ne že pri otročičku in možičku? Zakaj ni mamka božja spreminjala smeri krogel in granat, jih usmerjala na zares zle, na Musle, kot v **TKrižu**? Kako da se je v I.SvetV AvsKC povezala z MuslOsmani zoper Katlte? Skrivnosten si, o Gos, le ti veš, kaj delaš!

Ta hip je Klana že zrela za naslednjo stopnjo, mehka kot zrela hruška, ki se ne bo več upirala vstopu nove pošiljke blagovesti vase. »Stopinje slišim. (Beračica Maruša pride.)« Res, bogu hvala, da je ta svet urejen tako umno in smotrno, vse pride ob svojem času. Vse, tudi S nedolžnih otrok? Tudi S, morajo zadoščati za grehe staršev! Krek ni bil dovolj odločen, da bi zavrnil to PogMag Perv SM Tijo.

Maša nastopi kot Janko, prvi Jerčin mož v Vombovi **Vrnitvi**: kot St berač; Janko pride celo na sam St večer. Maša: »Hvaljen Jezus!« Edino ta pozdrav kaj velja. FKra je treba reklamirati noč in dan; kdor misli s tem pozdravom zares, sovnaša v TS milost. (Mar res?) »Nikar se me ne ustrašite, dobra Klančeva mati.« Vemo, da je postala Klana od Si obeh svojcev huda, zadirčna, vsem nenaklonjena in nič mati; a Maša ve, kako se približati nesrečnežu - ali prilizniti? Kako razločiti med obojim, med Snico in Polmanipulantko? (Kako to razločiti v samem Kreku, ki je bil predvsem propagandist Katstranke?)

Krek svetuje: imejte ljudi, pa naj so še tako slabi, za dobre, nasedli bodo, pardon, v sebi bodo odkrili, da so res dobri in vse se bo razvilo-končalo dobro. (Gre res vse tako ajnfah?) »Berači imamo posebne pravice«, če smo PriPra St berači; če smo Krimberači, ne. Enako je z ljudmi; treba je ločiti dobre od zlih, pšenico od ljuke. (Pa ne vodi tako ločevanje v SV, v kaznovanje in nagrajevanje? V Klaskatsistem pravih in zlih?) »Beračem so vsa vrata odprta.« Če bi bilo res tako, bi berači vse pokradli; glej cunjarje iz **Sodbe** in berače iz Pregljevih **Beračev**, iz Leskovčevih **Dveh bregov**. Kadar mu paše, Krek čez vse meje realizma idealizira. Enkrat Ideaca, drugič Demonaca, Dihur iz **TKriža**, Urh iz **Lucije**. »Vbogajme prosimo od hiše do hiše. Če dobimo, smo hvaležni.« (?) »Če ne, pa tudi dobro.« Ej, ta podoba ne ustreza stvarnim beračem. Sem doživel v svojem detinstvu, da je berač, ki sem mu dal, po babičinem nalogu, kruh, zadegal le-tega po tleh in zaklel kot jesihar; hotel je denar za šnopc pri sestrah Sotelšek, v bližnji krčmi.

Maša se loti Klane kot velediplomat, kot vaški Talleyrand; piha ji na dušo, da bi razpihala v nji še zmerom tleči plamenček Katvere. »Jaz sem bila v mislih velikokrat pri vas in sem imela trdno zaupanje, da nama pojde vkup, ko pride prava ura.« To je prvo: brezmejno zaupanje Čla v lastno početje; takšna vera gore prestavlja, imajo jo Veraktivisti, ki spreobračajo Pog(an)e v KatRlgo. Reče se ji apostolska vera. PV sta jo privzgojevala svojim dijakom in študentom Tomec in Ehrlich na liniji škofa Hrena; Tomec je bil moj Prof in razrednik, skoz dve leti sem ga vsak dan doživljal. Pa še onadva sta imela le Rel uspeh, minili so Hrenovi časi, mnogo večji uspeh sta imela KaKi, verjetno večjo vero od Katpara, vsekakor večji zanos, boljše argumente, bistrejši program, več sreče; angel varuh je bil na njuni strani, ne na Katstrani, dopustil je, da sta oba Kana že MV-II umrla, eden ubit, **Čik**, morda tudi drugi, v bolnišnici. Koc in nekaj Kanov, ki so se pridružili OF-Ptji, je bilo prepričanih, da se je bog obrnil zoper DeKane, da je vzel za svoje OF-Komste, glej **Večer pod Hmeljnikom**; enako je bil prepričan duhovnik Cajnkar, glej **ZaSV(obod)o** in **Zvestobo**. Katbog je še danes naklonjen Libcem in bivšim Komstom; zlomka, kaj ga je pičilo, da je tako krivičen do svojih? Spet Sad(izem)?

Maša vrta in oblega: »Veste, danes zase prav nič ne prosim.« Ne zase, za druge; solidarnost, LdDr. Klani pove, da se ji kljub vojni dobro godi, ker so ljudje dobri. Klana ugrizne: »Ne menjaš z menoj? Jaz pa s teboj rada, takoj.« Maša jo seznanja s svojo zadovoljnostjo s svetom - Vvodnik je napisal

Zadovoljnega Kranjca, to je zadovoljnost RLH VIŠa, z uspehom, v trgovini, z zdravjem, v gmotnem območju, Maša-Krek pa dodajata zadovoljstvu s svetom globljo - teološko - razsežnost. Svet je zaradi vojn in Si (Trpa) res strašen, a Čl ga lahko RR v veselega. »Več imam, nego zaslužim.« Tako čutim tudi jaz. »Ves božji svet je moj.« No, ja, ta pa je že prehuda. Moja je le predstava o vsem svetu; če jo imam za božjo, zadovoljstvo drži, a se obenem RR v Av. »Rožice mi cveto in tički mi prepevajo.« To je personalizacija sveta: ves je zame; bog ga je naredil za Čla, s tem zame, za vsakogar. Služi mi, če sem dober z njim, če ga kot umen in skrben Gos varujem; FP, vse se zvede na varovanje tega, kar je Člu dano v varstvo. Najprej Nv, ki se mu zato hvaležno odziva (hvaležnost hlapcev Gosu), nato pa Nvo zamenjajo sirotki, ki naj bi jih Klana varovala kot nova mati; Maša-Krek uvedeta praktično dejanje s fif utemeljitvijo. Maša čuti, K-da dela Nvi dobro.

Res ne zida v nji hidrocentral, je ne gnoji s kemijo, je ne posipa s pesticidi, pusti jo pri miru, da je, kar je in kakor je, faza biti. PS. Pred kratkim sem poslušal na TeVe razlagati štajerskega ekologa, da imajo tudi živali svoje pravice, vse po modelu Mage ČIP. Da se Nv že sama v sebi ureja, le drezati ne smemo vanjo, je ne posiljevati, podrejati. Ta MagZelenec gre celo mnogo dlje od KČe. FKČ ima Nvo za tisto, ki daje Člu hrano; Čl jo mora in sme izkoriščati, le v razumnih merah. DaZelenci pa so poblazneli, se pootročili. Pustiti Nvo pri miru, ne sejati in pluziti in pleti in okopavati in pobirati plodov iz zemlje, ne sekati, ne namakati, ne gojiti domačih živali in jih ubijati pa jesti; ne loviti, šlo je za problem lova oz. za to, čigava je divjad; nikogaršnja, ne Dže ne lastnikov zemlje, je razlagal Zelenec, Nv je sama svoja. In vse optimalno uredi. Mar res? S potresi, poplavami, ki so nastajale že davno prej, preden je Čl postavljaj jezove na reke. S padci asteroidov na zemljo, kot pred mnogimi milijoni leti, ko so izumrli dinozavri. Nv se je res kasneje uredila, uravnotežila, a po načelu boja za obstanek, Darwinovo odkritje, ne z dogovorom med plemenitimi zelenaši ali celo glede na lastno IdeaHarbit.

Čl prav tako naknadno, po tem, ko odkrije napake v svojih ravnanjih, ko spozna, da je sprožil v Nvi sovražne sile, da jo je destabiliziral, vse to popravlja, zaenkrat uspešno. Bo kdaj izumil tako močno atomsko bombo, ki bi bila močnejša od omenjenega asteroida? Od Svetpotopa, ki je poplavljal Atlantido, od potresa, ki je uničil kretska civilizacija? Verjetno ne. A četudi bi, močnejši od sile Sonca, ki bo prej ko prej vse na zemlji sežgala, ne bo nikoli. Sonce je vir Nve na zemlji in obenem njen največji Sž. Je to Hara, ki jo oznanja Zeleni idiot iz Marpurga? Je že napisal kodeks pravic Sonca, ki se zgleduje po ČIP? V RMg-PMUD so ljudje še bolj trapasti, kot so bili v PS in FD. Njihova - NA itn. - Maga je brezmejna. ČIP so postale ena od takih Mag(ij). Bog se jih usmili oz. tepcev, ki jih učijo.

Priznam, tudi sam sem imel fazo vere v paleolitsko Čloštvo, okrog 76, NDM. A sem se zavedel, kaj učim. Če naj bi Čl znova postal selec in užival le plodove z drevja in grmičja, se mora Čloštvo skrčiti na stotisočinko današnjega obsega; kdo ga bo krčil? Odločitev za vesoljni Sm, da bi ostali le redki? Kdo? Izbranci? Kdo jih bo izb(i)ral? Sami sebe? Bodo, če bodo imeli moč-oblast in ostale pobili ali pa Fasc-prepričali, kot je reverend Jones svoje zaslepljene v Gvajani. Zavedel sem se, da učim Pzjo. Odkrival sem eno držo-razlago Čl-sveta, moral sem skozi, kot skozi Ptjo in KC. A sem se obenem zavedal, kaj počnem, glej mojo knjigo **Sreča in gnus**, ki sem jo pisal tedaj in je nabita z

zadovoljstvom s svetom, kakršen je, o tem govorim eksplicite, le da ne na temelju Krekovega Kata, ampak anarhističnega subjektivizma. Jasno je, da mi STH, ki sta predvsem Polika, nista hotela slediti. V Tamojem svetu ni bilo prostora za St obrede, svečane pokope, boj za SND. Igral sem se s svetom kot s Pzjo, to je bila zadnja faza mojega luda, spogledovanja z RMg. Kmalu sem jo absolviral, čeprav v sebi po Heglovo ohranil, in se obrnil h KCi kot NKci. NDM.

Marburški butelj-epigon pa prihaja četrtr Stola kasneje-prepozno, nosi ga val Konvstereotipov; še ubogi Mišiček je izvirnejši od Zelenaša, čeprav ga zadnje čase serje kot driskač, ki prevaja - posreduje - novi Ėv(angelij) preSt Anastazije sibirske. Okrog 1976 in desetletje prej je bila RMg inovacija, souvajal sem LDPM, danes je banalna stvarnost, ki zajema tudi najbolj zabite in počasne. Geniji so napisali NA in RMg tekste v desetletju med 1965 in 1975, Jesih **Sadeže**, Šel **Triptih**, Rudolf **Pegama**, Lužan **Rej pod lipo**, resnico vsega tega je podal Alešk v zbirki **Luknja v novcu**. Ta resnica je dobesedno luknja v svet, PzM, brezno: nič. Ne pa PnM Nv kot IdeaHarld, kakor blede TeVe Zelenko. Krek-Maša oznanjata Not srečo, a Krek upošteva ob tem še jako mnogo drugega: ves Pot in depot KCe. Zelenku pa zadošča, da bere Auro in članke razsvetljene Štihove vdove Arharijanke. S primero: Krek pleza na Triglav, Zelenko sedi v ligeštulu pri Treh ribnikih in meditira, kako se IdeaHar uravnatežujeta ščuka in postrv, krokodil in gazela, anakonda in teliček. Zakaj ne skoči med piranhe in se pusti od njih harmonizirati? Počaka naj par sekund, pa bo Nv spet vsa čista in snažna, stabilizirana sama od sebe, njegove kosti pa bodo v teku časa oplodile blato na dnu Treh ribnikov. Idila. Idiot!

No, Kreku takih prismodarij ne gre očitati, razen če ni celoten Katsistem takšna kozlarija. A je deloval tisočletje in več, traja še danes, čeprav gre na kose. Je na svetu vredno le, kar preživi in zmaga? Torej je merilo vendarle darvinistično? Če bo zmagala Zelenkova abotna misel - zakaj ne? Čl je nagnjen k slaboumnosti, tj. k SSLom -, in če bo vladala tri tisočletja, ji bo (seveda z vidika uspešnosti) težko očitati, da je butasta. Sam si jemljem pravico - s stališča Kreka sem SaPsk -, da presojam z drugega stališča, ne le s performance. Da konstruiram stališče Dti. S tega pa je Krekova drža bistveno boljša od Zelenkove. Zelenko ljubi volkove in ovce, ki se srečni v Užu pariyo na tratah planeta (utopična sanja milenaristov), jaz pa presojam glede na LdDr, ki je blizu Dti. Zelenko uči le: pustite mojga slavca peti, gada pikati, aligatorja goltati, vihar divjati, potres stresati in rušiti. Pustiti biti, tudi tako se da razumeti RedPirca. Jaz pa odobravam Krekov nasvet in Klanino ravnanje; ni dovolj razvito, a je po svoje zgledno. Naj ga navedem in komentiram.

Maša: »Za angelčke prosim.« Zadela je na Klanino Ahilovo peto, kot da prosi za njenega sinka Janka. Temu velja prisluhniti, si misli nesrečna mati: »Za angelčke?« Je že požrla vabo in trnek. Maša: »Seveda, prav za angelčke. Nedolžni otročiči so angelčki.« Razlaga je Maga, namen vzoren. »In zanje prosim.« Klani pove, da so Jelenko iz Karmela nesli k pogrebu. Nji je dobro, ker je mrtva, a njeni otroci, »angelčki, sirotice, ptičice, ki odpirajo lačne kljunčke, kje bi dobile kako drobtinico«, ti pa so hudo na slabem. Retorika je SentKrš sladkobna, a jedro je primerno; je res treba pustiti deco, da crkne, kot terja blaga Zelenkova Nv? Res Zelenko misli, da se bo pojavila kaka volkulja in napojila s svojim volčjim mlekom izpostavljenega Mavglija? So ti zelenci čisto nori od branja **Knjige o džungli**, v katero so prenesli filme o **Supermanu**,

o dobrem volku, dobrem kitu-ubijavcu, dobrih virusih HIV, ki hočejo vsem v HarNvi le dobro, le ravnotežje?

Maša razlaga počasi, da Klane ne bi odbila, jaz bom njeno pripoved skrajšal. Jelenkin mož in oče sirotk je padel na fronti, kot Klanin mož; zato se more Klana z Jelenko ldn od znotraj. Le da se je Jelenki godilo še slabše, njen mož, rudar - gre za območje rudnika v Št. Janžu -, je bil pijanec ... Jelenka se je kmalu »po prvem otročiču kot treska posušila in počmerila kot preslica«, da je zgedala starejša od Maše, čeprav jih je imela komaj 30. Trla jo je vse hujša revščina, vse Dgč kot premožno Klano. Maša nazorno opisuje žalostno prebivališče Jelenkine Dne: »Sam zrak, nič drugega kot zrak, pa ena podrti postelji in en stol, pa en zaboj s cunjami. Moja podstrešna izbica je kraljevska palača proti taki praznoti.« - Tako je bilo njega dni, v za DeKane IdeafD; in si upajo vsega site Dababure pritoževati, češ, še nikoli ni bilo tako slabo kot danes! Če bi se jih dalo prenesti v stare čase ... Nisem za kaznovanje, a zoper takšne kazni ne bi protestiral.

Klana leze vse globlje in globlje v Mašin načrt; govori, kot da ji Maša narekuje izjave: »Ni prazna najbolj revna bajta, če jo polni otročji smeh in jok. In najbogatejša hiša je prazna puščava, če se ne razlega po nji otročja stopinja.« Zakaj torej ne naseliš v svojo prazno palačo otrok-sirot, Klančevka? Treba je premagati le prvi egoizem, ki pa ga premagujejo že živali, tete slonice skrbijo za nečaka slončka, psica doji male mucke, lani sem jo gledal v Radovni, Dino, pa tega ne bi zmozel Čl? Ta vidik je v KCi najvrednejši.

Maša prodira k cilju: »Jelenka ni bila brez otrok. Tri punčke, fletne kot zlata jabolka«, se vidi, da je Krek izučen reklamer, »so skakale krog nje« itn. »Ona vsak dan bolj suha, dekletca vsak dan bolj sveža in polna.« Ideamati v duhu požrtvovalnosti FKCe; ne mislim, da je to narobe. Dokler je Čl otrok, je na ravni živali, Čl mati mora ravnati kot vitalna (dobra?) živalska samica; če ne bi, bi Čl padel pod raven živali. Problem je le v tem, da se ta faza ne raztegne predolgo, da KC celotne Dbe ne razume kot odnosa med Materjo (KCo) in dojeno dečico (ljudmi). KMg misli tako, glej **MešMater**. Meško vsako sled SA emancipacije zavrne, prikaže kot pot v OIS. FKc stališča je treba tudi spreje(ma)ti, a jih primerno omejiti, vedeti, kdaj kaj velja. V primeru, ki ga uprizarja Krek, velja. Maša: »Kamen bi se razjokal, ko bi videl mlado vdovo, ki mora vzeti slovo za vedno od svojih črvičkov in jih pustiti same z največjo revščino za doto, gole kot miške.« Res, ta svet ni pravičen, ni delan po božji podobi, razen če je bog sadist. Nebogljjen Čl tudi ne sodi v IdeaHarNvo, kakršno si zamišlja marpurški trotelj. Zato se ne gre čuditi, da je mnogo modrecev presojalo Čl rod kot golo pomoto, kot zlo. Ne le Schopenhauer. Ima RMg - LDPM - sploh še posluh za to? Nima posluha le še za Klemenčeve pse, Zelenčevo divjad, za žirafa v Lj zou, za čistost rek in zraka? RMg kot DeHum je pozabila na to, na kar - upravičeno - opozarja Krek v **ObV**.

Sirotke je vzela za nekaj dni k sebi soseda, a obdržati jih ne bo mogla, saj »se sama iz otrok komaj vidi ... Jutri bo že treba jim drugod poiskati doma. In to dolžnost sem jaz prevzela nase.« Velika dolžnost za ubogo beračico, pa vendar velika naloga omogoča-motivira velika dejanja. Maša kar butne, ob pravem trenutku pritisne z vso silo: »Tako je, in zdaj vam, dobra Klančeva mati, naravnost povem, da me s parom volov ne potegneta od hiše, če ne obljubite za te moje« - a jutri vaše - »angelčke novega doma tukaj pri vas na Klancu hiš. št. 5.« Priznam, da mi Maša imponira, kot mi imponirajo odločni

ljudje. Le kdor je odločen, kaj doseže. Če ima zraven še prav, toliko bolje. Maša ima prav, v vsakem primeru, v vseh vidikih; vendar pa je primer preprost, čeprav odločilen, brez pomoči od zunaj bodo sirote poginile, otroci terjajo takšno pomoč, z odraslimi pa je stvar že nemalo Dgč.

Tudi Prti so 45 zmagali, ker so bili izjemno odločni, bistveno bolj kot MV-De, in v marsičem so imeli prav, v marsičem pa ne. A odločanje - praktično ravnanje - v razviti ZgDbi je vse kaj drugega kot primer iz **Obv**. Bolj ko je kak primer HKD, težavnejše je odločanje oz. odločanje ga reducira na Tem dileme, MV-II na ali-ali, ali z nami ali zoper nas. Ta dilema je s stališča HKD sveta slaba; a so situacije, ko gre za preživetje, tedaj se HKD mora poenostaviti na da ali ne, kot terja tudi **St pismo**: da naj bo da in ne ne. MV-II-De je cincala: bi, če ..., ne bi, če ..., medtem ko je Ptja učila in prakticirala reševanje z Aleksandrovim mečem. Na kratek rok je bila metoda Ptje primerna, a še to ne v celoti (a kdo se more v MePu ozirati na vsak del celote?), na dolgi rok ne. Pa se da oba roka spojiti, najti rešitev za oba? Najbrž ne. Čl se uči, delovno-učni proces, skoz polome, zmote, zla dejanja; tudi jaz, tega se zelo zavedam. Morda je odločilno to, ali je sama smer prava.

Smer NOB-LReve je bila prava: odprava FDbe, paternalizma KCe, delovanje v okviru RLH VISa. Ptja se je trudila, da bi pravo smer skvarila, se sama Refe in RePS. Ni se ji posrečilo vzdržati pri Stl sistemu, **Dia**; dopustila je prehajanje v RMg, že sredi 60-ih let, **Triptih** in **Norci**. Tudi PMLD ni prava; a je manj napačna od srednjeveške FD, ker omogoča večjo Svo, najbrž tudi ne manjše varnosti, predvsem pa večjo ARF, tj. ARFDč, ki gre skoz RazcDč v Is Dti. HKD micelijski sistem-problem, ki ga Krek v **Obv** zreducira na ali-ali, ali rešitev z LdDr ali OIS. Je pa leto 17 takšno, da terja ČB poenostavitve; kot leta 41-45 in 90-91, čeprav tačas že v bistveno manjši meri. Kot odpor JugoSrbom 91 in Ptji 90 (Popitu) da, ne pa kot pristanek na LD. LD terja strankarski sistem, ta pa bazira na mnogo resnicah, državah, akcijah, strankah. Kdor terja ali-ali ČB, terja regres, ali k Stlu ali k FDbi, ultrale in ultraDe. Obe se ponavljata-obnavljata do danes, v zmerom novih oblikah, jedro-Stra pa je staro, isto. - S takšnimi analizami odgovarjam na Tem vprašanje, ki oblikuje naslov Pniza: Ali in koliko so si dogodki 18-19 (14-18), 41-45 in 90-91 (90-leta) sorodni, ld ali Raz.

Klana je presenečena: »Pri nas?« Maša vztraja, drži nogo med vrati, ki so se odškrnila: »Da, pri vas. Prostora imate, pridelkov na kupe, denarja dovolj.« Res pravičen svet. »Vem, da ne prosim zastonj.« Fasc(inira) s svojo prepričanostjo; tako so Fasc OF in Ptjaktivisti 41. leta. Mam iz **Sodbe** je mjavkala, Fatur, Krim, Matjaž, Črt iz **Rojstva**, **Ure**, **Punta** pa so agirali, Mončvrsti kot jeklo (prav to jih je obračalo v stalinizem, v pristaše Jeklenka-Stalina). Glej tudi **RzŽ**, kjer Poz lik Liza odide 1942 v Firenze študirat lepoto ItÉvr Preti, Umet, Kulo, polna lepodušnosti, kot da v Slji ni vojne. Vojno izgubi njen zaročenec Pavel tudi zato, ker ni stoodstotno prepričan, da ravna prav, ko jemlje v roke orožje zoper Prte-Komste. Zmagajo ti, ker so - celo zločinsko brezobzirno - odločni; politkomisar pri priči ubije-likvidira Prta Štefana, ker je izpustil VašStražporočnika Pavla in ideologa FKCe dr. Janeza. Zlo, umor, a učinkovit, pomaga k zmagi, ki je v danih razmerah Poz, Slce postavi na stran zmagovalcev, zaveznikov, tudi sotvori Notpreobrazbo FDbe v nekaj drugega.

Isto dejanje ima veliko slojev in pomenov; je lahko hkrati Poz in Neg. Vsakdo ga ocenjuje po svoje, iz svojega vidika-interesa-VISa. Se da najti kak

skupni imenovalec vsem tem Pos VISom in akcijam? HKD razlagati se jih da, to počnem v **RSD**, za to je usposobljena DgZn; enotnega smisla pa ni. S stališča Dgfije ga tudi biti ne more, ker je enotnost Vrta Ožlde, s tem THM-kroga, medtem ko je Dg »resnica« onkraj tega kroga, v Dti. Is enotnega smisla-resnice je torej že metodično in aksiološko napačno, zmeta. Zato bravci tako težko berejo-sprejemajo **RSD**: ker - načelno - ne daje Monodgovorov-rešitev. Tudi v pričujoči razpravi o **Obv** ravnam tako: razgrinjam HKD micelij razmerij med ljudmi, Vrtami, držami, interpretacijami (RR je neskončno mnogo). Bravec se mora naučiti gledati brez težnje po Monrešitvi. DgZn šele začenja s takšno Altmisljivo-bivanjem. Je pa res, da se mora vsakdo, ki hoče posta(ja)ti DrČl, učiti živeti brez Pole, brez ldldeole, na robu Dbe. Vsakomur, ki to zmore, svetujem IzDbJavi.

Klančevka se še zmerom upira, ne more popustiti kar v prvem trenutku: »Jaz sem trda, brez srca. Ravnokar sem zapodila staro Agato. Ne molim nič, nisem bila v cerkvi že leto dni, ljudi sovražim, jaz - jaz.« Ta jaz spominja na Rezo. Krek podaja lik grešnice, ki pa se bo spreobrnila, ker je v nji dobro jedro. Maša to pri priči razume: »Le izpovejte se svojih grehov«, za grehe gre, »pa ne meni, ampak za to postavljenemu spovedniku.« Na ta način se vtihotaplja pri zadnjih vratih v dramo KC. Tako s spovednikom kot z MMB. Maša pove, od kod je dobila namig za svojo prošnjo Klani. »Od snoči vem, kar vem. V skrbeh sem prilezla včeraj proti večeru v šumo k znamenju«, znamenje je za to, da daje znamenja, »kjer smo začeli majnik, in tam sem prosila Marijo, naj mi da v mojo staro, zaprašeno glavo kako pametno misel.« Prosi je treba MMB, pa bo sleherni problem rešen. Kaj storiti »s punčkami? Ali naj jih vlečem k županu, da jih bo na občinske stroške razdelil?« To počne danes socialna Dž. »Ali naj jih spravim k sebi in naj beračim za štiri, ko bo še za eno noga kmalu pretrda?« Tako ravnajo cigani. »Pa ste mi prišli vi na misel in skrb mi je odlegla, kakor bi mi bil kdo kamen odvalil od srca.« Sledi zadetek v polno: »Zdelo se mi je, da vidim vašega sinka, vašega ljubega angelčka, in mi je kazal gori na vaš griček, češ, namesto mene naj dobi moja mama kar tri naenkrat.« Razlaga abotna, cilj dober. Tokrat sta Krekova demagogija in Maga kar se da ustrezni.

Pa smo tam; Klana: »Moj Janko!« Je že pečena-ulovljena. Maša: »In vaš mož bi tudi blagoslavljal novo družinico.« Nebesa jo bodo vzela v varstvo, a zakaj je niso že prej? Maša razmišlja in ugotavlja: »Vojska je huda reč: razbija, mori, seje sovraštvo. Zato jo je treba popravljati z ljubeznijo.« Ne pravim, da to ni prav, a ko je SKC-MV-II učila tako, je pošteno mahnila mimo. Judje so analogno ponižno molili, pa konča(va)li v krematoriju Auschwitzta. Če bi AngAmi sledili Mašinemu nasvetu in molili, namesto da so izdelovali težke bombnike in bombardirali Nemčijo, naredili na dan D invazijo na Normandijo, če se Sovjeti ne bi branili do zadnjega, bi se kmalu srečali Hitlerjeva in Hirohitova vojska nekje v Sibiriji in sredi ZDA. MMB ne bi trosila rožic z neba, Klana ne bi imela niti možnosti, da posvoji sirotke, razen če bi podpisala, da je Nemka.

SentKrš je na eni ravni primeren, na drugi popolna polomija, celo neodgovoren. Tudi zato se je MV-II-SKC uprla Komstom; ni se pa Nemcem, polovičarstvo jo je kostalo zmage. ldnara se je MV-II izkazovala kot Sš do Nemcev in Itov. Krek je zamenjal dve ravni: ZgDbo in lntDno. Za PvtDno velja, kar uči v **Obv**, za DbZgo ne. V **RSD** kar naprej spodbijam vsemoč DbZge, vendar to ne pomeni, da jo ukinjam. Kot Slc delujem tudi v DbZgi, sem celo

njen akter, 41-45 in 90-91 oz. skoz desetletja sem pripravljaj nastop LDbe 90, kot malokdo v Slji. Sem celo SNclst, ko gre Slja 91 zoper JugoSrbe in danes zoper klete Hrvatarije; ko ščijem, si žvižgam tisto ponarodelo: Hrvat je tat!

Ljezen razume Krek ta hip le kot ljezen do sirot, a uči ta nauk, ko gre za problem I.SvetV! Maša: »In največji revčki so nedolžni, osiroteli, zapuščeni otročiči.« Mar bi KC prej mislila na to, tedaj, ko je blagoslavljal ognjeno orožje! »Zanje poskrbimo!« Zdaj je precej pozno, čeprav - vsaj glede teh treh sirotk - ne prepozno. Krek utemelji ldsirot na **St pismu**: »Kdor sprejme katerega izmed teh malih, mene sprejme.« Jih je apostolski Katcesar naselil v schönbrunnskem dvorcu?

Zdaj pa je reč opravljena, Klana omrežena. »Pa zdi se mi, da mi je moj fantek naškropil božje rose«, Krek ne pozabi opozarjati, da gre za rosenje milosti iz nebes, »tu semkaj in da zdaj zopet oživlja moja duša.« O Gos, reci le besedo in ozdravljena-oživljena bo moja duša! Gos jo je izrekel, prek Maše. Enako nji kot Krovčevi materi. Ker je sodelovala v večerni molitvi pri znamenju MMBe, »ji je Žalostna Mati božja poslala sanje.« O teh sem poročal. Novo pa je, kar je zvedela Maša; sanje so se potrdile, stvarnost je začela Posn(emati) božjo resničnost, izvajati MMB direktive. »Danes zjutraj pa je prišla pošta od obeh, da je resnico gledala.« Pa ravno davi in prav od obeh! Ne, ta je pa bosa. Ne verjamem, da je Krek sam verjel temu, kar je učil; prepričal se je le, da je takšna Maga najprimernejša za poboljševanje ljudi. Imajo res najbolj prav modreci, ki jim ni do resnice, le do učinka, če je dober?

Maša je navedla še zadnji dokaz, da imata z MMB prav, Klana ji res ne more več zoprati. Srečna popusti dobremu: »Moja duša je lahka, kakor golobček.« Golobček je ZnaSi za St Duha; Pozduša se RR v St Duha. Mist poenotenje. »Stara Maruša, tvoja pošta me je ozdravila«, spreobrnila. »Pripelji mi brž, brž otročiče, ki mi jih pošilja moj angelček. Bog bodi zahvaljen!« V FDbi se je tako dalo prepričati - v dober namen preslepiti - ljudi, danes, ko se je okrepila racionalna analiza, pa ne gre več oz. vseeno je, ali magizira KC ali kaka NA sekta.

Maša je zmagala in z njo Katbog, KC. Morda pa se je Krek vendarle prepričal, da je tako, kot polaga Maši na jezik: »Moja palica ve, da je svet (potrka s palico) mrzel in trd«, Krek to ve, »pogorišč in grobov poln, s solzami oškropljen in s človeško krvjo namočen. Ve pa tudi«, prepričuje se, da ve, mora vedeti, veruje, da ve, »da je tu gori (pokaže s palico kvišku) doma ljubezen, ki vse ogreje in omehča, pozida in oživi in obseje z rožami, ki nikdar ne zvenejo.« Zgoraj - v nebesih - je Ve.

A ne le zgoraj: »Tudi tiste rože, ki so danes v vašem srcu pognale, ne bodo zvenele nikoli«, ker bo Klana prišla zaradi svojega dobrega dela, KatTija priznava - v nasprotju s kalvinisti - dobra dela, v nebesa, v Veradost. - Moj Kar: če veruje, bo, če ne veruje, ne bo. Eksperimentalnih dokazov za to vero ni. Vera ostaja tudi tedaj, ko je Zn ne potrjuje. Se pa ta vera razceplja, razmnožuje iz ene, v srednjem veku KatRlge, v Damnoge, v NA Cerkv(ic)e, v Pvt vizije-blodnje, ki so s stališča Dv-PMUD le Sim konstrukti. Zdi se, da vsaj zaenkrat Čl ne more (pre)živeti brez njih. DgTija je poskus, kako bivati brez njih, a z vero.

V 4. sliki se vse prav razplete. Pričakovati je bilo, kje se bo dogajala 4. slika: »V šumi pred znamenjem« MMB, njej se je bilo treba zahvaliti, da se je vse (res vse? kaj pa mrtvi?) obrnilo na dobro. Zahvaliti se ji morajo predvsem sirote, te so največ pridobile. In res prihajajo, vodi jih Maša, »deklice imajo šopke v rokah«. Kot uboga SH, ki kleči s šopkom lozic pred Obeliskom in si potoke solz, ki ji polzijo raz lice, briše s SI zastavo. No, še tega bi se manjkalo: da bi se ob banderih šentjanške fare znašla še Slska trobojnica! Če bi Krek 19 še živel, bi jo drami gotovo dopisal-predpisal. Vedel je, da mora dramatik skrbeti za aktualnost teksta in uprizoritve.

Skupinica se je ustavila pred znamenjem MMB na poti k novi mami. Opis otrok ne prinaša kaj novega ali zanimivega; otroke zanima predvsem, kakšna je nova mama in, Ivanka: »Kaj ne, teta, kruhka, pa mleka, pa kaše nam bodo dali.« Damladini se zdi takšno pričakovanje smešno, ko so vaški otroci (pre)siti čokolade in piškotov; govorim iz izkustva, živim na vasi; NDM. Marica: »Pa meni novo krilce.« Hanzeljc uveljavlja merilo revščine, ki določa, da je reven, kdor ne dosega srednje norme v Dbi; če je norma vsak dan kila čokolade, je revež, kdor jo dobi le pol kile, komur ne kupijo starši vsako leto vsaj treh parov novih čevljev. Poslušam starše - mater, ki se pritožuje, da ne morejo smučat na Kanin, v hotel za 14 dni na Hrvaško; pa je mati brezposelna. Ivanka: »Ali imajo zame kakšno punčko. Tako rada bi jo imela, táko, da bi gledala, pa mižala, kakor jo ima Polda.« Bože bože, igrač imajo Davaški otroci toliko, da se gnoj dela iz njih, a se - no ja, nekateri, ne vsi - starši pritožujejo, da jim ne morejo nabaviti takih, ki so vodene računalniško; razlog: ker so revni, ker Dž ne skrbi dovolj za otroke in starce. Prekleta Dž! MV-I nimajo otroci skoraj nič: Anica: »Meni pa abecednik, ki je moj že tako raztrgan, pa torbico za v šolo.« Včasih je koristno brati SSD, da se vidi, kako so ljudje nekoč živeli.

Maša uči otroke, kaj naj porečejo, »če te nova mama vprašajo, kje so tvoja mama?« Marica: »Takole porečem: Moja mama so zdaj pri Bogku.« Otroke je treba od malega vzgajati v Katduhu; zato terjaja DSKC: verouk v šole, brez znanja verouka bodo postali otroci Bari, sodeč v Kante: cunjarji iz **Sodbe**. Anica bo povedala, da »znam že zapisati svoje ime ... in kar nas gospod« - pa smo spet pri KC-duhovščini - »uče, bom povedala, pa podobico pokazala, ki so mi jo zadnjič dali, ker sem znala, kako je grdi Kajn Abela ubil.« Ne o geološkem nastanku zemlje ali vesolja, ampak o razlikovanju med dobrim in zlim. Ne pravim, da vednosti o tem razlikovanju otroci niso potrebni; če ga ni, jim je vse Inf, vse PMLD. Dokler se učijo splošnih gesel: Ne ubijaj!, gre. A ko jim je treba razložiti, zakaj je Poz, če ubije Dmbec Junak, **Vst**, KomPrta, Rdečo zver, in Neg, če ubije Prt Dmbca, Rdeča Komisarka Stotnika, **Napad**, bodo postale zadeve v hipu vprašljive, gledane le z enega vidika, s strani KC.

Zato je RLH ločil KC od Dže, kajti v interpretaciji PNa, pravičnega umora bi se Jelko in Elko, **GiM**, spet spopadla in to na S, kot MimDč in €Dč. DSKC je seveda prepričana, da je le njena razlaga edino pravilna, le SPED; da mora priti torej na oblast v Slji KC-De, veroučitelj v šoli pa jasno povedati, da je Kajn Prt (Judež in/ali Judje v **Obs**, Polkovnik Igor v **Napadu**), Abel pa Stotnik in JKr iz **Obs**. Abel šef DmbPP Hacin, Kajn šef PPP Maček. Tu za DSKC ni

problema, omahovanja, debate, Dia. Dia je lahko le o tem, na koliko let naj se obsodi Ribičiča; ali kar na S, ki jo zasluži, ali le na dosmrtno, ker bo kmalu imel 85 let in bi bilo treba ravnati z njim zaradi starosti usmiljeno. Verouk v šole pomeni polagoma: SPED v šole, izgon NOBD. Niti ne **Sodba** ali **RzŽ**, ki nista povsem popolni, prva prenedoločna, druga preveč Krit do Kfza. Pač pa **Vst** in **Obs. St pismo** - zgodba o Kajnu in Abelu - je okvir, vsaka ES konkretna lokalna in časovna KC pa okvir napolni z aktualno vsebino; aggiornamento. Za Debevca in Kreka je bil Kajn Prot (Dihur, Urh), tudi za Jela v **Eno samó** (Slatner), za Simča, **Mladost**, pa Komst (Gad).

Pred znamenje položi dečica rože, ki jih je sama nabrala, nato pa se MMBi zahvaljujejo, v stilu SentKršša in otročjosti, znižanja norme na infantilizacijo: »Me smo tri sirotice, ubožice,/ nimamo ne mamice, ne ata,/ nimamo darov, samo te rožice.« Drži, so v grozljivem položaju, a slog je Sent(imentalen). »O Marija, ti si pa bogata./ Vzemi rožice, ki ti jih nosimo«, ker nimamo bolj bleščečih darov. In »prosimo/ novo mamó našo blagoslovi!« Blagoslavljanje je početje-obred KCe; tudi tako vstopa KC v dramo-svet.

Anica razširi EV Matere na samo MMB: »Sem majhna še, neboljena,/ zapuščena sama./ O Mamka božja usmiljena:/ bodi moja mama!« Posvetitev SNara MMBi pomeni isto, kar počneta Anica in Krek: ves SNar (SNL) podrejata KCi.

Približa se jim Klana, sliši, kar pojejo, ganjena je; kako ne bi bila! »Objame« jih. »Moji angelčki ste in pri meni ostanete. Jaz sem vaša nova mama ... In Maruša, ti se moraš tudi preseliti k nam« - nam! - »še nocoj.« Nastaja nova Idea zgliedna KršDn. »Agata je že nazaj, dobra Agata.« Maša se brani, altruistična je: »Rajši vzemi kakšno revno begunsko družino, ki ji je vojska vzela dom in vse. Meni ni vzela nič.« A Klana ne odneha: »Koš odložiš za vedno, da se ti počije tvoj hrbet in palico dobiš novo. Beguncev pa tudi ne pozabim.«

Maša je stara, svojo nalogo je opravila, rešila je Klani dušo (in Ž), otrokom priskrbela dostojno bivanje. In vse znotraj Kršobčestva, znotraj KCe, razumljene v širšem pomenu. Konec je Mašinega bivanja na robu Dbe. Če se bodo Slici ravnali po socialnem nauku KCe, po okrožnici Leona XIII. **Rerum novarum**, beračev ne bo več, karitativna solidarnost Dbe bo poskrbela za vse.

Mimo pride Reza, jezika, a njen jezik poznamo. Maši očita vse mogoče, a vemo, kaj je storila Maša, kaj pa Reza. Maša je naredila dobro, Reza širi le Sš in hujska. Maša je IdeaKan, Reza LRevarka. Reza se bo RR v Rdečo komisarko, Maša v Vero, Mojco, Snežno, v številne like mučenic v SPED. A to se bo zgodilo čez četrto Stola, MV-II, v SPED.

Ko Reza najbolj otresa jezik, najde spreobrnjena, v božji Milosti nahajajoča se Klana pravo besedo tudi zanjo. Ne našene je, ampak hoče narediti tudi njej dobro: »Pridi jutri k nam, dobiš krompirja, ki ti ga gotovo manjka, en koš; pa greva sami v zgornjo hišo in tam te poslušam, če hočeš, celi dve uri.« Klana je postala sama St potrpežljivost. Misli Krek, da se da Komste tako ugnati, z dobrimi deli? MV-II-De je rada ponavljala priliko, ki je - naj bi bila - resnična: Ehr je na prošnjo Kidričevega očeta Franceta posredoval za njegovega sina Borisa, ko je tega Jugoblast zaprla, Boris pa mu je uslugo - dobro delo - vrnil s tem, da ga je dal ubiti, **Člk**. Ne bo Reza 41 zažgala Klani hiše, ovadila njene tri - tedaj že odrasle - pastorko VOSu, češ da so članice

Marijine družbe, da ovajajo Prte Itom, VOS pa jih bo najprej mučil, nato likvidiral?

Kaj bo storila Reza, pušča Krek odprto; prav ima, to je v duhu realizma. Kreka zanima bolj, kaj bo in je z ostalimi. Klana takole sklepa: »Deklice moje, takole bomo: Časih poletimo v nebesa in poiščemo Boga in Mamko božjo in angelčke in vse, ki jih imamo tam.« Stik z odprtimi nebesi nam - Člu - je zagotovljen. »Potlej pa zopet na zemljo delat in trpet.« Da da: trpet, s tem zadoščat za grehe. In smo v VSu istega, iste KC Tije, ki Tem problema Tsa ne more razrešiti, odlaga ga za na Sodni dan. Krek prizna, da je Ideaprimer, katerega je uprizoril v **ObV**, le začasen, eden med njimi, tudi papeška okrožnica **Rerum novarum** in socialna DbDž Trpa ne bo pregnala. Maša Klanino razglabljanje podpre: »In z delom in trpljenjem si nebesa služiti!« Krek se zaveda, da bi Čl, kakršen je, nagnjen h korupciji in Užu, lahko sporočilo **ObV** (pre)bral narobe: kot da je zdaj vse v redu, svet brez problemov, pa še vojna se ni končala! Krek sporoča: ni še vse v redu in ne bo do konca dni, ker hoče bog, da trpimo, oz. ker je Čl prešibak, da bi živel po božji podobi-nareku. Torej je sporočilo: na delo, čim bolj veselo, a z vednostjo, da vladata Trp in S, z njima pripadajoča jima žalost. Tako je. Amen.

Krek ta Amen le še ilustrira, predvsem s pesmijo, ta ima največji vpliv na čustva. Trpeli bomo, a veselo v žalosti, ker - če - se bomo zatekali k MMBi.

Iz vasi spet prihaja procesija. Eno petje poje: »Že slavčki žvrgolijo.« Drugo, globlje, pa: »(Vsi pokleknejo. Bližje petje)«. Klana, »(za njo otroci, Maruša in mati brez petja ponavljajo):

*Marija, k tebi, uboge reve,
mi zapuščeni vpijemo.
Objokani otroci Eve
v dolini solz vzdihujemo.«*

November 2003

VOJNA, LUBEZEN, SMRT (ob Cerkvenikovi **Kdo je kriv?**)

1

Kompozicija pričujoče knjige dobiva polagoma pravi-primerni obraz. **Razci** in **Sodba** obravnavata dogodek ali dogajanje 41-45, le da vsaka s svoje plati, s čimer se dopolnjujeta; **Razci** sodijo v NOBD, **Sodba** v N(otranjo)P(olitično)E(migracijsko)D(ramatiko), s kratico NPED, ki je bliže SPED kot NOBD. **ObV** uprizarja dogodek 18-19 oz. dogajanje pred tem: 14-18. V obdobju 41-45 (MV-II) sta vojna in zmaga kot vrh vojne znotraj istega kontinuuma; 41 se zgodi vojna med Nemčijo-Ito na eni in Jugo na drugi strani, med 41-45 potekajo upor zoper okupatorje, LR in DR kot upor zoper LR(Revo), 45 doseže ena grupa Slcev - Prt-Ptja - zmago, druga (Dmb-KC) poraz, ob porazu Nemcev in dve leti prej že Itov. V obdobju 14-18-19 pa je Dgč.

14 se začne I. SvetV, vojna med Avsti, tudi Slci, in Srbi ter Rusi, od 15 naprej tudi Ito; Slci se doma ne upirajo vladajoči Dži, ker sodijo vanjo že mnogo Stolij, jo imajo za svojo, razen redkih, nastopajo kot njeni vojaki (in Čtki), tudi v okupiranju Srbije, Majc(en), ki iz tega obdobja in prostora piše tudi drame, **Kasija**, **Dediči**, **Apokalipsa**. Slci sami nastopajo kot okupatorji Srbov, do neke mere tudi Rusov, pač ozemlja, ki ga zavzemajo na ruski fronti; celo Itov, kolikor pridrejo v Ito. Vojno navdušujočih dram Slci 14-18 ne pišejo, kar kaže, da je bila njihova opredelitev zoper Srbe le delna, bolj Pol-površinska kot Not prepričljiva; Srbi so bili le Slavi, Slci so se trudili razločevati med kraljevimi DžSrbi in tistimi Srbi, ki so živeli v Avsi in - naj bi - bili Avsi kot svoji Dži zvesti, Srbi na Hrvaškem in v BiH. Slci so si MV-I (14-18) želeli realizem ali močno avtonomno JugoSlav enoto od Slcev prek Hrtov do Srbov, kot tretji del-člen Avse, poleg ožje ali Nem Avste in Ogrske.

Vse to jih je blokiralo, da bi prešli že prej, že kmalu po 14 (kot v večji meri Čehi) v odpor ali celo upor do NemAvste in s tem do Avse v celoti. Vojno so po prvih porazih vse manj doživljali kot svojo, vendar tudi ne kot vojno zoper sebe, kakor so jo MV-II. Ujeli so se v precep: v SZ. Ker pa je bila SZ Tip vse bolj tudi za same Nemce in NemAvste, za njun Prol, za širše mase vojakov, ki niso videli smisla v vojni, ki se ni nikamor premaknila, le da so v nji padali milijoni, je vse bolj prodirala pacifistična in Anmilitaristična misel; tudi SoD usmerjenost kvečjemu k LR(Revi), ki pa ni isto kot vojna, je le prenos oblasti od Brže na Prol, s čim manj prelivanja krvi, po modelu Marxovega **Komunističnega manifesta**. Izraz te SZi je **ObV**, medtem ko sta NOBD in SPED

(predvsem prva, ta je kompleksno Rad, tako zoper okupatorje kot zoper domačine Slce kolaborante, Harza, Mirtiča in Žolca v **Rojstvu**) ustrojeni Vojmilitaristično (SPED zoper Komste), aktivistično, Ideolfanatično; pacifizma MV-II skoraj ni, ne med Slci ne v Evri. Kdor se je vnemal za pacifizem, je posta(ja)l po Strni logiki okupatorjev kolaborant, Francozi okrog 40, tudi De-Slci 41; Vojaktivirali so se šele od 42 naprej v boju zoper Ptjo-OF-Prte, ne zoper okupatorje. Ta vidik podaja NPED, Terseglovove **Rojeni smo za življenje (RzŽ)**, deloma tudi J.J.Lovra **Izd(ajalec)** kot menda edina SPED, ki priznava sodelovanje Dmbcev (nazadnje tudi četnikov) z Nemci. Iz drže Vojretorike, ki pa je dejansko izogibanje Vojbojem, torej nekak pacifizem via facti, se četniki (PlaGa) v **Izdu** povežejo z Dmbci in okupatorskimi Nemci.

Obv uprizarja čas med 14 in 18, točneje okrog 17, ko izgine začetno navdušenje Slcev kot vojakov zoper kraljevo Srbijo, a ko še ne nastopi konec vojne, prodor front, obet srbske zmage, razsulo Avse, s tem pa možnost emancipacije Slcev kot SAKOe. Ta nenadni preobrat - prevrat - se zgodi oktobra 18, uprizarjajo ga drame kot **Kirke, Patri(oti), NaPol(og)u**. Vse tri jasno pokažejo, da je šlo za nenaden preobrat; ni bil nepričakovan oz. ni bil nezaželen, pa vendar si ni nihče mislil, da bo tako nenaden, hiter, da bosta Nem in Avsvojska tako hitro kapitulirali; to sta morali, ker je prišlo do neredov, odpovedi poslušnosti dozdajšnjim oblastem (cesarjema, PIKu) in do lReve.

Zato tega vidika - Vojzmage - ni napovedovala in uprizarjala nobena SD MV-I, do neke mere šele kasnejša SD, napisana s strani tistih, ki so Vojsodelovali s Srbvojsko zoper NemAvso, recimo Golia v **Dobrudži 1916**, napisani oz. uprizorjeni šele 1938. Ta drama je deloma naknadna RR, deloma pa opisuje prakso, ki ni bila Tip za Sljo, najbrž tudi ne posebej znana v Slji, 1916. leta je bila razumljena kot veleizdajalska. V to smer gre tudi LahovaD. Gre za prehode. **NaPolu** kaže Šor(li) spopad Nemca in Slcev za domačijo, v **Patrih** Špic(ar) celo več: zapiranje Jugodomoljubov, ki tudi zato, ker so zaprti, ne morejo organizirati odločnejšega - Vojilegalnega - upora Avsi, kot ga Ptja-OF-Prti ltNemcem 41-45.

Glede na povedano je očitno, da dogodek 18-19 ni povsem analogen-Simt dogodku 41-45. 41-45 se dogodek in dogajanje pokrivata skoraj brez izjeme. MV-I pa je dogodek le prevzem oblasti v Lji v povezavi z Zagrebom kot Dže SHS, ustanovitev Sl vlade, Maistrova zasedba Maribora. Prej - 14-19, tj. do septembra 18 - ni dogodka, je pa dogajanje, pa še to posebne vrste: vojskovanje, ki ga vojskujoči se vse bolj doživljajo kot vojskovanje za tuje interese: za nemške na Nacravni, za BržPIK na Dbravni, tudi na Ideolravni. To dogajanje (14-18) sicer ni trpno, vojaki-ljudje padajo-umirajo v milijonih, a je obenem vendar trpn(išk)o, vojaki gredo v boj-vojno kot v klavnico, kakor se često bere, ne kot zavestni aktivisti, ampak kot klavna živina, ki pa je maskirana v Vojagresorje. Kar je še dodaten paradoks, Perv, ki okrepi SZ.

Dogodek je oktobra-novembra 18, nakar pa se podaljša-aktivira v boje za Koroško, v letu 19. Vendar, za razliko od 45, vojna za Koroško se konča z dvojnimi porazom Slcev kot akcijske grupe (kot AgrčkzKlde, ki se ima za obrambno in pravično vojno, saj odrešuje neodrešene brate, glej Meškove **Na smrt obsojene**). VojJuga na Koroškem ni posebno uspešna, že takoj spočetka slaba navodila borcem iz Lje, nazadnje pa Slci na plebiscitu Koroško izgubijo. Tudi 45 jo morajo vrniti Avsi, a ta neuspeh ni analogen onemu iz 19-20, saj

obenem Slci pridobijo - v nasprotju z 18 - Prsko. Izgubljena sta Trst in Gorica, pridobljeno veliko ozemlje, tolikšno, da Slci po 45 nimajo več občutka, da so kot dežela in Nar razkosani; medtem ko so po 1918-20 ta občutek - razsekanosti Narteleša - imeli.

Ta izvajanja pojasnjujejo razliko med **Razci** (celo **Sodbo**) in **ObV**. Tam zavestna Monodložna Vojakcija, tu zamenja vsakršno PolVoj akcijo molitev in karitativnost-solidarnost. A kot sem na začetku knjige izbral za analizo dve Raz drami, NOBD in SPED, naj tudi **ObV** dopolnim z dramo, ki ji je bistveno tuja, vsaj na eni ravni. **ObV** se dogaja v zaledju, kjer matere zgolj trpno trpe, Bevko enodejanka **V kaverni** pa se dogaja na fronti, v neposrednem stiku s Sžom, prav tako recimo 17, vsekakor pred koncem vojne, pred dogodkom, sredi AD Bma. Ne še sredi DžV; v to Bm preraste šele 41-45. **V kaverni** gre šele za spor med Biobratoma, ki pa je Rad in se konča s So. Ostaja v Dni, čeprav Simb napoveduje tudi razširitev na Dbo. S tem **V kaverni** uvaja NOBD in SPED, a na svojstven način, o čemer bom podrobno pisal v naslednji razpravi.

Pričujočo razpravo sem namenil še eni SD iz MV-I, recimo iz 17, ki pa uvaja SIZ-SD-20, s čimer izpolnjuje vmesno obdobje, med 18-20 in 41-45. To obdobje se deli v dva dela. Prvi del (20-30, SD-20) vse problematizira, je uvod v SPD, od ADHuma, **Afere**, **Dia**, **OtR**, **čvš**, **ZiK**, do RMg, **Sužnja** itn. SD-20 je intenzifikacija MV-I (14-18) brez dogodka Zmage 18-19. Odkrije namreč, da je bil ta dogodek-zmaga fikcija, SSL blodnja, napačna Ideoldrža, ki je vodila v JNcl-JFz, v Komanove **Krst Jugovičev**, Špiceve **Osce**, Lahov **Na praznični dan**. Je pa OIS drža SD-20 vztrajala le eno desetletje. V SD-30 je prišlo do obrata, do priprave NOB-LReve (41-45); ta priprava pa ni temeljila na Srbih, na SrbZgi, na Osvoboditeljih, ki so prišli od zunaj, ampak na domači Tradi, na Kmuporih, **Punta**, **Lov**, na Prolgibanju, **Rdeče rože** in **Rdeči svit**, tudi na Slovu kot SAKOi, **Tuga**, **Ljub(islav)a**, na dramah iz SSD. Drugi del PV obdobja (20-40) se je prelil v MV-II.

SPED je razcepljena med aktivizem DmbAnKa in pasivizem hlapčevstva, trpnosti, molitve; med **TKrižem** in **ObV**. Ta dvojnost je najbolj zaslužna za SZ MV-De(snice), za njeno neučinkovitost, neoperativnost. Vendar tudi NOB gibanju ni pomagalo, da je bilo Monjasno, zmagovito; v Pol Stola je ta akcijski naboj izčrpalo, se je že od srede 50-let naprej, **Žoga**, **Steklo**, razkrajalo (v AD) in se v RMgi popolnoma absurdiziralo, Ktz, Inf. V RMg, od srede 60-let naprej, ni več razločevanja med pravim in nepravim, ni več mogoče, manjka vrednostni sistem, merila, okvir. V tem položaju je SIZ-SD danes. Vendar ta položaj ni nastal kot grom z jasnega, pripravljaj se je že dolgo, a ostajal v podzemnem. Po svoje ga je napovedovala že Kodrova drama **Pavlina**, 1870, tudi dramatizacije Tavč(arj)evih povesti, od **Gledj(evič)a** naprej. Vrh dosežeta Inf-Ktz v GrumD, v **Zastorih**. Zelo razviden - načelen, ekspliciten - pa je InfKtz (in Rlz) v CerK(venikovi)D **Kdo je kriv?**

Za predmet pričujoče razprave sem si izbral prav **Kdo je kriv?** (**Kriv**), ker je to optimalna točka, od katere lahko preidem na zadnjo v pričujoči knjigi obravnavano dramo, na Lovričev **Pouhn kufer** kot paradigmo InfKtzma iz srede 90-let, iz časa neposredno po zmagi Scev nad JugoSrbi oz. po ustanovitvi LD kot strankarske Dže in uspešni 10-dnevni vojni 91. Ta vojna kot vrh NOB prizadevanj vse SZge ne pusti v SIZi in SD nobenih sledov SNclā; RMg traja

mirno naprej, kot da se 90-91 ne bi nič zgodilo, kot da ne bi bilo dogodka. S stališča globlje Zg smisla ali vsaj Zge pomenov se tudi ni nič zgodilo. V zavesti - posebno mlajših - Slcev je vladala PMLD (Dv arhemodel) že od 70-let naprej; 90. leta je prišlo le do DžPol artikulacije te Ponot drža PMSime. Not SA Slcev je bila tudi pred 90-91 tako velika, da Srbov nis(m)o čutili kot okupatorjev, niti kot velikosrbstva a la 20-40. Srbi so sicer začeli v 80-letih groziti z regresom k velikosrbstvu, a so s tem Slce le prebudili, da so se ti sorazmerno s Srbpritiskom zavzemali za Sljo kot SAKO. Nazadnje je bil Srbpritisk tolikšen, da je Slcem ostala ena sama opcija: lastna ND. A to je bilo le dozoretje procesa, ki je bil dejansko - vsebinsko - končan že 45. Zgpomenov po 45 je bila za Slce avtonomno Slska, Juga se je pojavljala le kot dopolnilo, ki ni motilo, vsaj čezmerno ne, vse do obnove velikosrbstva in prihoda Miloševića na oblast.

Knjigo bi torej rad končal z ES analizo **Kufra**; zato povezava **Kriv-Kufer** za naprej, povezava **Kriv-Kaverna** pa za nazaj oz. povezava **Razci-Sodba** za vmesni čas. 90-91 z gledišča, kakor sem ga razvil, ni nikak dogodek niti dogajanje; kvečjemu Psdogodek. Je dogodek za SZgarje, Plunke in takove, za SNclste, za preučevalce programov, kar pomeni Ideoldeklaracij, ki služijo bolj za mask(iran)je Pole. To je zame sekundarna, celo navidezna Zg, komaj ZgDbe. Resnica se dogaja pod programi, celo pod vojname, čeprav so vojne bistveno Raz od programov; ti so iz papirja, motivirajo čustva in razum, vojne pa potisnejo ljudi v EkP MePe, kar je za Zgsmisla odločilno. Psdogodek 90-91 ni zmogel udejanjiti nobenega EkP MeP, vključil se je v InfKtz RMge, se v nji utopil. Povsem Dgč kot dogodek 41-45, ki je ne(raz)ločljiv od vojne (LReve), tisočih Si, EkP MePov. Med obema stoji dogodek-dogajanje 14-20, sestavljeno iz EkP MePov, vojna, in vse prehitre, nepripravljene, čeprav nekako zaželene polosamosvojitve oktobra-novembra 18. 1. decembra 18 se ta emancipacijski - posebej šibek - naboj konča s proklamacijo zedinjenja Juge («Prvi december nam bodi spomin,/ da je naš narod troedin«, sva pijana recitirala in se posmehovala s PriSo Dinetom. Ta datum, ki sva ga kot osnovnošolarja morala tudi midva praznovati, sva raje zamenjala z geslom-pesmico: »Prvi marec, prvi marec,/ dajmo ga še en kozarec.« Tudi takšne pesmice so bile uvod v RMg InfKtz.)

Pod Psdogodkom oktobra-novembra 18 deluje izkustvo-resnica, ki jo izpovedujejo ARem(ec) v **Kirke**, Bevk **V kaverni** in CerK v **Kriv**, vsi trije vojaki s fronte. V Cerku je to izkustvo jarkov in OISa - RIza - tako močno, da niti 41-50 in kasneje ne zmore napisati NOBD, čeprav je Le-vičar. Jo pa zmore Bevk v **Trstu**. A Bevk se je že v **Kajnu** iz Inf-Ktz desperata RR v SNclsta, po svoje tudi v **Čedermacu**, torej je držal SNcl Ideoldržo v 20-ih in 30-letih. CerK pa v 20-letih vse sesuje, Ktz je Tip že v naslovu drame **V vrtincu**, AK v naslovu **Greh**. Tudi zato **Kriv**, ki je izšla 1934, ni naletela na viden - prav za prav na nikakršen - odmev: ker ni SIZi-30 reaktivirala v akcijsko-uporniško držo, ampak je vztrajala pri ARF-AK razglabljanju, ki je vodilo v AD. Podobno neakcijski je bil Šor v **Blodnih ognjih**, a Šor je problem rešil s Poz žrtvijo za komprimiranje IntDne, kar je bilo z vidika DbZge Slcev, ki jo je zastopala Le-vica oz. Ptja, ne le nezadostno, ampak napačno, zavajajoče. Do **Ognjev** so mogli imeti delno simpatijo le HumKani, Kobljar in Fvodnik, nikakor pa Komsti, Grahor. Do **Kriv** pa niti Kani ne, ker ne daje Kršrešitve, Komsti pa prav tako ne, saj jim CerK razbija Tem izhodišče: samoumevno prepričanje, da imajo prav, da ima

določena grupa prav; da ta grupa niti kriva ni; da so krivci le Sži NSSi. Vse to CerK spodkopuje. Moral je ostati Zamol, prezrt, odrinjen.

Od tedaj je napisal le še eno dramo, **Žrtev**, 1940, v kateri je nadaljeval raziskavo Not problemov Prohgibanja, nikakor pa ne PolVojaktivizacije Prola. CerK ni bil dovolj Moč(na)Os, da bi vzdržal pri svoji platformi-analizi. Oz. ta analiza je bila tako v AD usmerjena, ostajala je pri InfKtzu, da avtorja ni motivirala k nadaljevanju oznanjanja istega nazora-spoznanja: absurda in krivde Čloštva. Tudi Grum je nehal pisati, ker je prišel do sorodnih zaključkov kot CerK. Le da je bil Grum izjemno Estnadarjen, CerK pa - tudi in še posebej v **Kriv** - prediskurziven, preblizu Žurizjavam oz. stilu. Ko je v **Kriv** vse bistveno povedal, je moral umolkniti.

2

Glavna lika v **Kriv** sta Vojak in Ženska; nastopa jih še več, častnik, višji častnik, drugi vojak, vojaki, ujetniki, a vsi so le pomožno osebje. Čas in prostor: »Godilo se je v svetovni vojni na rusko-nemški fronti«, uporabljen je preteklik, od dogodka do nastanka-izida drame je minilo poldrugo desetletje, medtem ko so **Razci**, **Sodba** in **ObV** nastali v istem času, ki ga opisujejo.

V ostalih treh dramah gre za Slce, v **Kriv** pa sta oba nastopajoča tujca: Ženska Rusinja, Vojak NemeC, iz Vzhodne Prusije. Da je Vojak NemeC, po imenu Alfred Spiess, skrajšano Špis, je bilo potrebno iz dveh vzrokov. Prvi: neki Rus, Špis ga ima za Ženskinega soproga, zapelje Špisovo ženo, ko Rusi osvojijo del Vzhodne Nemčije; Rusi dela Slje niso nikoli osvojili, Špis bi mogel biti le It, zgodba bi se prenesla na Avs(Sl)-It mejo; avtor se za ta prenos ni odločil, bil bi manj verjeten, bolj je Tip za rusko fronto. In: Iti so bili v I. SvetV zmagovalci, čeprav so zasedli Prsko šele po tem, ko so Avsvojaki odložili sami od sebe orožje, ker se niso hoteli več vojskovati; a so bili globoko na ltozemlju, na Tagliamentu. Med lti ni prihajalo do desperatstva kot v Avs in Nemarmadah-zaledju. Cerku je bolj ustrezal NemeC kot predstavnik Not dezorientirane, v OIS drseče NemNace z njeno lRevo 18-19, medtem ko je Ita doživela - nekoliko kasneje - DRevo. DR je stopnjevala MonTotideologizem Ncla, Hera, medtem ko se je lR vezala z ARF-AK na AD.

Razlika je bistvena. ARF-AK-AD, ki jo uprizarja CerK, posebej v liku Špisa, bi bila pri ltu za lase privlečena, ne bi ustrezala DbZg stvarnosti. Ne pravim, da v lti ni bilo lR teženj, a niso bile tako Not povezane z morbidnim Dek Sun (samouničevanjem) kot v Nemčiji, glej posebej 20-leta. Ita se v 20-letih fašizira, torej heroizira, vlada Poz mišljenje, jasno ČB vrednotenje Sža in NSSi, medtem ko se v Nemčiji bolj kot v kateri koli drugi EvrDžiDbi vse InfKtz razsuva. Špis je tudi Igravec-Umtk, lzb, kar je socialno verjeten poklic za Čla, ki se prepušča - sicer blazni - ARFi.

Ženski je ime Ruška, je Uč(iteljic)a, Kozakinja. Do trenutka, ko se zlomi in preda Špisu, dela vtis Not izredno trdne, močne, odločne Osi. A to vzdrži le do neke mere; na določeni meji se Čl kot MorOs, kot zrela Os, ki se ima v oblasti in se ravna po vesti, RR v žival, v Sektelo. Odtod ime nastopajoče: ne Ruška, ampak Ženska. Poudarek je na tem, da je ta Čl Že-nska. Kot Že ne

more vzdržati zapeljevanja in silovitosti Moškega, ki si jo želi z vso intenziteto svoje telesnosti (spolnosti) in ranjene, do paroksizma razdražene ErS duševnosti. Tako se lahko ČI-Mo razdraži-aktivira tudi v mirnem času in razmerah, vendar je prav vojna tista, ki ga razveže vseh nraavnih zavor, da popustijo v okolju Vojpodivjanosti, nenehnih MePov kot neposrednih soočanj s So. Zato dramatik ne napiše v seznamu Oseb ne imena in priimka civilne osebe, Špisa, niti ne le Moškega), ampak ga imenuje Vojak, to je Mo v EV Vojaka. Jaz ju bom zaradi krajšega pisanja pisal Špis in Ruš(k)a, bravec pa naj upošteva mojo pravkar izraženo analizo. Drama je zgodba o srečanju MoVojaka in Že-nške. Ena od tez je, da Že ne more ostati zvesta soprogu, nraavna, MorOs; da zmerom Strno zmaga v nji Telo-Sek, enako kot v Moškem. V obeh zmaga žival. Spolni gon, podkrepljen z DekAD psiho, razbije sleherno Moroviro, Morutrdbo.

V tem je **Kriv** direktna opozicija vsem trem prej v knjigi ES obravnavanim dramam. Naj so med sabo še tako Raz, (ne le) eno jih družji, celo enoti: da v njih MorOs, integralna Kulumska in čustvena Os premaga zgolj telesno, Neg čustva, kot so strah, pohlep, negotovost, razkroj, obup, pohota, glej Ferla, Nežo, Pokla, Rezo, začetno Klano. Poz - celo Idea - liki teh dram so visoko Kul in MorOsi, ki še stopnjujejo Poz poteze, kakršne Člu pripíše NKNM v ČD, glej **LjDa** itn. Rutarja ni strah pred Nemci, čeprav grozijo, da mu bodo zažgali mlin, tudi Mihola ne, zavestno gre v nevarnost izgube Ža, kar je Tip za Prte. V Klani zmaga solidarnost nad OISom, v M(iri)am Mašč in zaupanje v MMB enako nad OISom. Cerk ugotavlja, da je bistveni ČI Pokl, Ferl, začetna Klana, ne pa Pozliki; Špis in Ruša negirata NKNM Trado v SIZi. Smotrno je govoriti o AD Huma.

Po svoje obnavlja CerkD SPD že v fazi ADHuma, Zajc v **Potohodcu**, **Vorancu**, **Medeji**. Medeja ubije lastnega brata in ga razkosa, da bi ustregla ljubimcu, v njej Abs prevlada Sektelo, težnja po AD. Potohodec in Iskavec živita iz Pervblaznih prividov, umislekov, EkP strahov na robu (ne! daleč čez rob) normalnega; sta razviti Špis. Razviti Špis je tudi Andrej v Božičevem **ČvŠ**, liki iz ŠelD, marginalci iz **Svatbe** (Grobar itn.), StlKomsti iz **Ane**, vse do Srbov iz **St krvi** in Hotljivcev iz **Kanja**. Ali Kserkses iz Rudolfovega **Kserksa** in Agave iz filetovih **Bakh**. V SPD so EV, prej Tip za Mo, nemalo prevzele Že. Že je v 20-letih še veljala kot v TradMešDbi za Idealik, zato se je Cerk spravlil nanjo in jo ponižal iz KulMorbitja v žival. Danes - v PMLD - sta spola glede tega izenačena, pripist Don Juan in nimfomanka Lilit. Glej filetov **Veselja dom**; v njem sta Tonček in Poldka vsak oboje: posiljujoči in braneči se, Maz in Sad, pač SM. Tudi to je en od vidikov dosežene Rad enakosti med ljudmi, med spoloma. Tako rekoč vse, kar si je zamislila FrancR - NKNM - kot ideal(no), se je realiziralo (v PMLD) v Pervdeformirani obliki. Tu smo danes.

Vojak in Že-nška, Špis in Ruša, sta na odru ves čas, v vseh 4. scenah. V 1. sceni je vas, v kateri se dogaja **Kriv**, »tik za strelskimi jarki, kakšnih 20 km za bojno črto«, kasneje pa se fronta približuje, Rusi prebijejo frontno črto, napadejo oz. osvobodijo vas. Vojna je podana neposredno, gledavec-bravec se znajde sredi nje, tam, kjer se oba vojskujoča dotikata, ubijata, bajonet na bajonet, bolje, bajonet na prsa, v prsa. Vojna pomeni kataklizmo, ne apokalipse. Kar podaja Cerk, ni ena od malih vojn, ampak SvetV - tedaj se še ne imenuje I. SvetV, ker se še ne ve, da bo kmalu sledila II. SvetV.

II. SvetV se je razumela kot vojna med Dobrim in zlim (hudičem, Hitlerjem oz. Mussom in Hirohitom), tako se razume še danes: med Kulo in ReBaro, med Humom in načrtnim zločin(stv)om (Ncz-Fzom), zmaga v nji je pomenila nadaljevanje razvoja ČIDbe; to pomeni še danes, kajti v II. SvetV je enoumno zmagal RLH; PoV Évra in ZDA sta nadaljevali s Poz Trado RLHa, celo Kpl se je regeneriral, se omilil v modelu socialne Dže. Ne tako v in po I. SvetV. Tedaj sta obe strani trdili, da se bojujeta v imenu Huma in Kule, spopad se je vršil in končal kot MimDč-EDč, med dvema imperializmoma. Tako ni presojal le leninizem kot Rad Mrk, ampak enako velika večina Izbov v Évri, tako v Franci(ji) kot v Nem(čij)i. Izhod I. SvetV se je razumel kot nesmiseln, na francstrani je iz te vojne izšel Celinov absurdizem, v vsej Évri radikalizacije avantgardizmov, surrealizem itn., ki so peljali v Rad prevrednotenje - boljše padec - vrednot (predvsem RLH, a tudi Krš tipa), v dojetanje vsesplošne Si in AD. Évra-20 je bila Évra Mormačka, Deke, panproblematizacije kot odgovora na panmobilizacijo; v Nemi je to izražal predvsem Ekpm (ekspresionizem). Tudi v SIZi. **Kriv** sodi po slogu-jeziku sicer v RealD, po duhu pa v Ekpm. Je vrh in najjasnejša artikulacija CerkD, pisanih v 20-letih.

Apokalipsa je Kršpojem, vera, da po vseSi sledi vseodrešenje, negacija je uvod v Veafirmacijo. Ravno tega v **Kriv** ni; zato sta Kat in Mrkldeola morali odkloniti držo **Kriva**; ni odpirala možnosti, ni verovala v nobeno Vrto onkraj samega vseklanja I. SvetV in nato bivanja v mirnodobski Dbi med obema vojnoma. (Jaz to obdobje imenujem PV, predvojno, pač glede na II. SvetV.) Za to, kar gledamo v **Kriv**, je edino primeren izraz kataklizma ali katastrofa kot dokončno stanje vsepolema-pandestrukcije Čla in sveta. V predsmrtnih videnjih-blodnjah Špis to tudi izpove, da jasneje ne bi mogel. V lastni Si detektira S vseh in vsega. Ruši opisuje, kako je jurišal na Sža, seveda enako, kot je Sž nanj; s Sžem sta MimDč-EDč. Opisuje, kako Čl sam kliče in ustvarja - prakticira - S. Čl je Vojbitje, s tem bitje ubijanja, Ubijavec, pač po DgTiji: Pravec (praklavec), pramorivec, praubijavec. Tak je, ker je bitje Ža, Ž pa terja boj za preživetje, ubijanje vsega, kar mu je napoti, kar ga ogroža. Vojna je le posebej izrazito Masubijanje, enako alibizirano z Ideald Vrtami kot vse ostalo Člž. Le da se v **Kriv** (v **ObV**, **V kaverni**) vojna razkrije kot klanje-vsepomor, s tem kot Neg, v NOBD pa kot Poz, kot neogibno sredstvo za to, da Čl zmaga nad zlom, Mih(ol) nad Ferlom, **Razci**, Krim-Nina nad Harzem, **Roj(stvo)**.

Špis, ki je do sedaj onemogel ležal - na isti postelji, kjer je v 2. sceni seksual z Rušo, avtor poudarja istost-ld med Sekom in So -, »sede, se nasloni na čelo postelje« in razmišlja oz. oznanja kot ADprerok: »Kričal sem: 'Hura, hura, hural!' Vihtel sem nad glavo svojo težko sabljo.« V KMg **Turjaškem** in HMg **Prz** je to vihtenje ZnaSi za St obrambo Katboga, za osvobajanje Čla. Za Hera. »Zazdelo se mi je, da drvi zemlja soncu naproti.« Sonce, ki je v optimistični HMgi ZnaSi za Ž, plodnost; Moč, Pravost (»Bratje, le k soncu, svobodi«, poje Prtpesem-himna), dobi v **Kriv** nasproten pomen: Sonce je Veliki Ogenj, ki vse použiva, ubija. Zn trdi, da je konec zemlje kot planeta neogibno predvidljiv kot njen padec v Sonce, pri tem padcu bo zgorela in vse na nji z njo, tudi Čl. »Da drvi z blazno hitrostjo.« Zn je izračunala, da bo do spoja Sonce-Zemlja prišlo šele čez dolgo časa, Cerk - Čl-20 let - pa doživlja propad Čloštva kot neizmerno hitro AD: samoizgoretje. Sonce je le Simb metafora za AD posebnega tipa: za strastno in divjo vojno, za S na frontah, kjer nenehoma parajo nočno nebo ognjeni izstrelki iz topov. Ta(kšna) scenerija uvede že 1.

sceno: »Jasna, mrzla zimska noč. Slišati je prasketanje strojnic. Reflektorji osvetljujejo pokrajino«, iščejo Sža, so v službi vsepožirajočega Ognja. »Semtertija udari v trenutek pokoja pok granate, kakor da se umirajoči tišini izvije težak vzdih.«

»Da se vse ziblje pod nogami.« Napoveduje se tisto, čemur se je od nekdaj reklo Svetpotres: »Da se podirajo vasi in mesta.« Sodoma in Gomora sta poniknili v brezno zemlje v strahotnem blišču ognja. »Da se ruje drevje iz zemlje.« Svetpotres spodbudi SvetPotop, kakršen je potopil Atlantido, kretska civilizacija, nekoč likvidiral dinosavre. »Da se razlivajo oceani čez celine.« **Biblija** veruje, da je bog tedaj rešil Čla in vse vrste Ža, zgodba o Noetu. **RLH** verjame, da je **Ž Ve** (**VeŽ** v pomenu **Ve**-presnavljanja materije in energije), da je neizbrisno, **Mrk** veruje, da se bo iz **Pskataklizme-LReve** rešil **Pozdel Čloštva**, **Prol** (oz. **Ljud**) s **Ptjo** na čelu, glej konce **Razcev**, **Roja**, **ZaSvo**, v **BSSvetu** vsaj dojenček, v **ZaSvo** četa **Prtov**.

V **Kriv** Špis umre, Ruša pa živi naprej. A ni **NČ**, ni analogna dojenčku iz **BSSveta** in novorojenčku iz **Roja** (in **Brez sveče**, napisane 44). Še manj **Prtom** iz **Roja** in **ZaSve** in **Razcev**. Nima nobene ne **Nar** ne **Razr** zavesti, le soproga, ki ga je vzela vojska, čaka, z otrokoma. Zaenkrat bo **Bio(loško)** morda preživela, a kar bo iz nje - iz njene **Dne** - izšlo, bo le spoznanje zla, njene **GhKe**, torej **Mormaček**, zavest **20**-let kot nečista vest. Iz ljudi, kakršna je-bo Ruša med **20** in **40** in njeni otroci, se bo **NegČloštvo** le še stopnjevalo, vse do skorajšnjega konca. Špisova **S** je odločilna, napoveduje **S Čloštva** in sveta; Ruša bo Špisu le sledila in vsi ostali z njo. V Čloštvu ni moči predajanja, kot vanjo veruje **Mrk**, **Roj**, **NOBD**. **Cerk** je moral iti **Komstom** pošteno na živce, kvaril jim je načrt, motil vero v **Prih**.

Vojna je - poseben - **MeP**, v katerem prihaja na dan (do izraza) resnica. V mirnem času-**Dbi** je resnica **Prikr** pod **Db** normami, pod **DbMoro**, pod stereotipi, **Vrtami**, celotnim sistemom **RlgKule**, ki je kot jeklen obroč okrog resnice, ne pusti ji na plano. **DbVrte** so **Ideaca** in **Demonaca**, so izraz **IdeaHarlde**. Če jih ljudje **Ponot**, **DbDž** pa ljudi vzgaja s trdo roko k veri v te Vrte, tečejo mirni časi nekako nevznemirjeno, urejeno, ljudje so prepričani (so se prepričali, so jih prepričali), da vlada **red (AKPLEL)** in s tem **RPP**. Vojna pa ta obroč razžene, stereotipe raztrga, Čl se zagleda v svoji resnici, ki je kot **Ž zversko-živalska**: pohlep, pohotnost, nasilnost, pollaščenje, strast, ob še nečem, kar bom razvil kasneje, a je za **Kriv** bistveno: Člova **ARF-AK**, ki se dimenzionira v **AD**. To počne - se dogaja - skoz igro, skoz **IVJ**. Zato je Špis ne le **Vojak**, ampak enako - ne le v mirnem, tudi v vojnem času - **Igravec**. Ne vemo, kaj igra in kaj je; igra kot videz-nič in bit se stopita v **Inf**, v **Ktz**. Tako nastaja - tako **Kriv** uvaja - **RMg**. **Kriv** je **AD Huma**, kot takšna pa je ta drama prehod k **RMgi**. **Spoj** - srečanje - skrajno stvarn(ostn)e vojne kot ubijanja, kot **Rad** merila za stvarnost, in luda je nenavaden, je posebna poteza **Kriva**. Pravzaprav niti ni tako nenavaden; je poteza zavesti **20**-let, kjer se vežeta **S** in igra. Ko sem analiziral eno prvih **RMg** dram v **SD**, **Jovanovićevo** črno **Kodo** **Znamke**, **nakar še Emilija**, sem dal eseju o nji naslov: **Igra, nakar še smrt**, 1969.

1. scena se godi v vasi, med barakami, ostale tri v **Ruškini** sobi-stanovanjuhiši, edini, ki je ostala v vasi cela, kar je spet znak za vserezdejanje. »Dve, tri barake, nekoliko trenskih voz, naloženih z živili, orožjem, strelivom, gradbenim materialom itd.« Nekaj sorodnega se dogaja v **Kirke**, le da se o tem kraju le

govori, čeprav je za potek drame važen. V vsesplošni lakoti - tudi moment v sestiske - so vozovi, železniški in ostali, cilj plenjenja, ropanja, malverzacij. V **Kirke** vrši malverzacije sama vojska, narednik Ferlič, a že v času razpadanja Avse, medtem ko se godi **Kriv** sredi vojne, še preden sklenejo boljševidni mir z Nemč(ij)o; ropanje-kraja je v času pred razkrojem Dbe in fronte tem bolj nevarna, tvegana. Res, da se dogaja med - rusko - ofenzivo, ko je nadzor nad živili-materialom šibkejši. Je pa vsako gibanje ljudi vidnejše, saj je »vsa pokrajina pokrita s snežnim plaščem«, recimo da je to zima 16-17, nekaj mesecev prej, preden se vrši **ObV**. Ko AnIn komponira PD na isto ali sorodno temo, sestavlja puzzle, tudi časovno zaporedje, tudi prostorsko. **ObV** je v zaledju, enako kot **Patri** in **NaPolu**, **Kriv** in **V kaverni** na fronti, vsi med 14 in 18.

Ruša skuša ukrasti nekaj hrane, njena Dn je lačna. »Zelo previdno se pomika proti živežnemu vozu. Nepričakovano razsvetli bleščeča svetloba reflektorja vso vas.« Tip: v vojni nikoli in nikjer nisi varen, tudi v zaledju ne, ker tam žive matere in soproge, ki prejemajo obvestila o Si svojih sinov-mož. Negotovost je vsepovsodna, njen vir je na fronti oz. v glavah generalov in državnikov, ki načrtujejo vojno, Srbi izzivajo, Nemci komaj čakajo na ta izziv, Avsi pa padejo noter, zato tudi najbolj nastradajo, Avsimperij se po porazu sesede-izgine. »Ženska se naglo vrže na tla.« Kot žival. Njeno delovanje-reagiranje je zvedeno na živalsko: rop in beg, Prikr in mimikrija, lakota in strah. Najbolj osnovna Biostanja, Makzreducirana duševnost.

Vojna povzroča tudi to. SAPO nastaja kot zrela, HKD Os, iz Vrt NKNMeša. Živalsko stanje ne potrebuje ne Kule ne Ete ne višjega Uma, le Bioznajdenje v reducirani Vitdilemi: bom preživel, bom podlegel? Vsa Trada KMge in HMge se v točki vojne - posebej tako RadTot, kakršna je bila I. SvetV - izgubi, propade, ni več uporabna-koristna, celo napoto je; potreben je le še Bioinstinkt, živalski razum prilagajanja, vohanja nevarnosti, slutenja najugodnejšega trenutka za napad, za zmago, tudi za rop in/ali tatvino. Vojna potegne za sabo ReBaro, animalizacijo. Misterij pasijona, **ŠkofPas**, umno avtodisciplinirana zidava lastnega gmotnega in duševnega položaja, **Mat(iček)**, kaj šele izdelava NSveta kot realizacije idej NKNMeša, temelječega na EtKuli, kar je predpostavka in cilj ČD, **LjDa**, **Vice**, vse to postane odveč. Čl se vrne v stanje šimpanzov, pa še to ne v takšno, kakršne so te opice v miru, ampak tedaj, ko se Pos grupe opic med sabo na veliko pobijajo.

Gorile in orangutani se ne, a tudi šimpanzi se ne tako strastno, trajno in Rad, kot se ljudje. Morda je prav Čl najbolj krvoločna, k Uniču vsega ostalega razen sebe (a skoz AD tudi sebe) Strno naperjena žival. Tudi odtod njegov uspeh: ne zadovolji se z ravnotežjem v Dbi - v svetu -, ampak ga žene sla po polaščanju (želja biti AbsGos vsega, tj. vsebina Katboga) do zadnjih meja. Ne ravnovesje ekostanja, ampak dilema ali-ali. Ali jaz-Mi, ali drugi-Oni (Sž, tekmeč). Ker je Čl brezobziren in to svojo Makbrezobzirnost maskira z MorKul načeli-alibiji, ni meje njegovi AgrEkzldi. Misli, da mu je vse na razpolago. Če ne njemu pa njegovemu bogu, ki stoji izza njega kot vrhovni Osvajavec. Katbogu (Protbogu, Ortbogu) pripada vse, ves svet; če se mu kdo upira, ga je On oz. njegovi verniki (KC, ProtC, OrtC) dolžan odstraniti, iztrebiti kot ljuško. Od 30-letne vojne se Čl ni tako jasno zavedel svoje ubijavske Nve (kot Ubld), kakor v I. SvetV oz. po nji, ko je v miru razmišljal (z ARF-AK) o minuli vojni. Ta razmislek je podan v SD-20, v **Kirke**, **V kaverni**, v Stantetovi **Mladi Bredi**, v

Jarčevem **Ognjenem zmaju**, tudi v dramah, ki so prepričane, da se posledice vojne da premagati s Krščet ravnanjem, recimo Vomb v **Vrnitvi**. Cerk ne deli Vombovega prepričanja.

Atmosfera je pošastna. »Slišati je stopinje vojakov, ki korakajo skoz vas.« To so Nemvojaki, ki pa jih njihovi podčtki in Čtki obravnavajo kot razbojnike, kot bandite; tako se razkrije stvarnost-resnica avtoritete, dedovane iz FDbe, tiste avtoritete, ki jo KMg tako zagovarja, **Blaže, Turjaški**. MV-I doživi ta avtoriteta popoln polom, pokaže se kot nasilje in zlo. Ni čudno, da se oblikuje njej nasproti LR razpoloženje. Upor. Ta upor je doživljan v imenu SA (Sve in avtonomije), emancipacije Čla, ki je vrhovna Vrta RLH VISA. »Rezko povelje: 'Vorwärts, Bande! Ruhe! Maul halten!« Kot da gre za živali; vojaki NSSi so postali sužnji. Je razumljivo, da so se ti sužnji uprli in zapeli **Internacionalo**: »Vstanite, v suženjstvo zakleti!« S te plati Cerk podpira LRevo, jo dela razumljivo; a le s te plati. Morda pa so ti vojaki le ltujetniki, ki prepevajo o Svi, poudarek je na »Liberta«.

Špis, ki »obstane pred vozom«, komentira: »Zopet v klavnico, venomer v klavnico!« To kaže, kot da gre za Nemvojake; ujetnikov Nemci ne pošiljajo na fronto. Špis že s tako rekoč prvo izjavo pove, kaj misli o vojni: da je klavnica. Takšno mišljenje je MV-I veleizdajalsko. Vendar ni bistveno Dgčno od Krekovega v **Obv**. Klavnico ne gre razumeti kot Induspodjetje, kjer eni, ljudje, koljejo druge, živali, a se to dogaja v korist ljudi, jedcev živalskega mesa. Cerkklavnica je hujša, je nesmiselna, neoperativna, neučinkovita. Ljudje se koljejo med sabo, nasledek tega procesa pa ni pridobivanje Utkoristi, ampak vseobča destrukcija, dejansko AD. Trupel ne jedo, razen v MePih, kot je bilo v Stalingradu, tam so bili oboji, Nemci in Rusi, Ljerci. Ljudje so pobiti zaman. Izhodiščna ideja je bila prelepa: (čim hitrejša) zmaga NSSi, ki je IdeaHarKld. A ker sta mislili analogno obe strani, tekmeca, in ker sta bila Sža približno enako močna, zmage ni bilo oz. šele po 4 letih klanja za eno stran, ki pa kaj posebnega od tega ni imela; čez pol Stola so se Nemci Francozom pošteno Mašč(evali), jih - 1940 - premagali do fundamenta.

Ko se Špis oddalji, Ruška »skoči urno pred voz«, kot podlasica, »razgrne plahto ter meče nervozno na njo kruh, konzerve in drugo.« Ko zasliši vračajoče se Špisove stopinje, »smukne pod voz«, se skriva kot žival v luknjo. Žal je pustila pred vozom svoj plen, Špis se »obenj spotakne ter telebne na tla.« Smola; na tleh je v isti višini-nižini kot Ruška pod vozom, prepozna jo; pozna jo že od prej. Revica se ustraši, se ponižuje - vojna doseže ponižanje vseh, nazadnje tudi obeh cesarjev, tudi - odstranitev - turškega sultana in likvidacijo ruskega, popoln polom PIKa in zveze oltar-prestol. Ruška moleduje: »Nikdar več, gospod Spiess« ne bom kradla. »Vse bom zmetala zopet na voz.« Špis: »Zdaj nesi domov!« Zakaj je tako velikodušen, tvega sodelovanje v tatvini? Ker je DČ ali ker bo prišel kmalu po nagrado? Oboje. Tudi v tej točki dramatik ne razločuje, noče razločevati, prepričan je, da se Strno ne da razločevati med težnjama. Čl sicer je dober, iz ADHuma sledi lahko SeH (ali pa obratno), je pa tudi žival-zver, vsako prednost izkoristi.

NKNM bi dejalo: ne, PraČl ima KulMor meje, ki se jih je dolžan držati; nekoga, ki je v stiski, ne sme izkoristiti zaradi njegove stiske, ne sme biti podel, mora biti gentleman, se držati fairplaya. Krasne Vrte mirnega časa, pa še to le v določenih - zelo omejenih - okvirih lastnega sloja. Z Buri niso bili Angli, dobro desetletje prej, prav nič gentlemanski, strpali so jih v - prva

takšna - koncentracijska taborišča; tudi z IndusProlom ne, glej Dickensove romane. Ešesovec je na Ruskem pobijal na tisoče Judov, doma v Nemči je s svojo soprogo ali tovariši upošteval MorKul norme svojega sloja. Kar velja za Jude, ne velja za NczNemce in obratno. Šef Auschwitzta Hoess je bil v svoji Dni zgleden soprog in oče, enako dr. Hacin, ki je dajal v zaporih mučiti ujete Prte-ilegalce, doma je bil zgled SpoDo in Mor soproga; moja teta Franica Žnidaršič-Tominšek nam je na čestih obiskih MV-II večkrat pripovedovala o tem, kako dober Čl je, bila je Prila s Hacinovo soprogo, titulirala jo je, kot je bilo takrat v navadi, kot dr. Hacinovo; analogno je mislila o dr. Meršolovi, njen soprog je bil eden Vodij BeGa MV-II. V krogu dam, Franica je bila vdova po UProfu, mojem starem stricu Cirilu, se ne le da ni govorilo o zaporih in mučenjih, to je bila prepovedana tema; bogve koliko je soprogi dr. Hacin o tem sploh povedal. Celo Komsti, ki so bili precejšnji Bari, so imeli prepoved zakonskim ženam sporočati, kaj delajo, če so bili v službi na OZNI. Dbsistemi temeljijo na Prikru-Zamolou.

Ruška slutí, da se ji bo zadeva obrnila na slabo; Špisa vpraša: »Za kakšno ceno?« A med to možno naknadno ceno - plačilom in trenutno rešitvijo izbere, kot žival, drugo. Usoda jo je ujela, zdaj mora le čakati, koliko ji bo pomoč zaračunal Špis. Na tem računu temelji nadaljnji razvoj dame. Špis res zaračuna mastno ceno, a ne na navaden Konv način. Račun, njegova poravnava razkrije HKD problem Čla, seveda - gledano s stališča Dgfije - IdČla.

3

Druga scena se godi v Ruškini sobi. Ruša je: »vitka, ima ognjenočrne lase«, torej lepa. A deprimirana: govori »apatično, monotono«, ko komentira dogajanje v bližnji okolici: »Strašni!« Misli na to, kar se ji je zgodilo, in na: »Nekje v bližini poje družba pijanih in razposajenih oficirjev kvantarske popevke.« AvstNema sta napadli Srbijo-Rus(ij)o iz obrambe Evrkule, s tem KršČete (De-stranke se v DaEvraparlamentu zavzemajo za to, da se omenja Krš dediščina-izvir Evre), resnica te KršČetKule pa je ReBara; za pobožnimi pesmimi, ki jih prepeva zbor Katdeklet v procesiji **ObV**, se skrivajo kvantaške, vojna jih vrže na dan. »Slišijo se akordi močno razglašenega klavirja.« Lepa plemenita Hara cecilijanskih zborov, Premrlovih maš se RR v DisHaro, v razglašenost, v grdost. Veličina Haškove epopeje je tudi v tem, da **Švejk** - na sicer humoren način - podaja to Radgrdost vojne, PIKa. Da, tudi Kl(era), glej lik feldkurata. Sklepati gre, da je med PijČtki, ki mučijo Ruškina ušesa, tudi kak feldkurat. Ko bi delala KC takšno ARF-AK, bi se odprla posluhu za Dt. A je ne dela oz. skrajno redko. Je v SPED ena sama PD, ki bi analizirala ravnanje frakla, bratov Kobijev, Črne roke? Ali (vloge) klera MV-I?

Špis vstopi, pride po plačilo. Na Špisova vprašanja Ruša pojasnjuje, zakaj se je vrnila v ta kraj, vasi se reče Horohorin. Najprej je bila begunka, z Rusi se je umaknila v notranjost; na tem »potepanju« ji je umrla ena hči, Katja; zdaj ima le še Teo(čko). S hčerke je posledica vojne. Upiralo se ji je biti begunka; ko so Rusi znova zasedli - osvojili, osvobodili - Horohorin, se je z vojsko vrnila. A nato »ste prišli zopet vi in pregnali Ruse«. Gordol ali pa, kot

pravi Zajc, le **DolDol**, s slabega na še slabše. »Jaz pa sem sklenila, da se ne bom pustila pregnati odtod, da bom ostala tu ob svoji reki, v svoji hišici.« Tvegano, a razumljivo: ljezen do domačega kraja, Krek jo v **ObV** zelo poudarja, tudi NOBD in SPED. Mogoče bosta s hčerko tu umrli, a »bova vsaj počivali pod najino ljubljeno vrbo žalujko, ne pa, kakor najina Katjuša, v široki stepi.« Ruša že kaže nek fatalizem, predanost usodi. Pasivizem, Tip za Ruse. Pred naskoki Špisa sicer precej časa vzdrži, nazadnje popusti; kismet. Naj gre vse, kakor gre.

Špis ji čisto ne verjame; zakaj so Rusi »zažgali vse hiše, samo tvoja je ostala, ko so izpraznili ta kraj?« Ruša pojasnjuje, da jim je grozila s samokresom; »mogoče se jim je smilila Teočka, mogoče, bog ve, kaj!« Zgodba res ni verjetna; Špis ima Rušo za Že, ki je dosegla svoje - obvarovala hišo - s protiuslugami, danimi s Sektelesom; tako se zdi sprva tudi bravcu. A dramatik skoz dogajanje ta sum zavrne; ni verjeten, čeprav tudi ni nemogoč. Dramatiku je važno, da ni noben podatek v tej drami zanesljiv; da so vsi Inf; da jih lahko bravec razlaga tako ali Dgč, celo ravno nasprotno. Cerkteza je: do resnice ni mogoče, preveč je subjektivna oz. relativna. Rltz. Še manj se zdi verjetna Ruškina razlaga, ki jo Špis spodbija: »Pa naš major, ki ni ne nikdar ne nikjer dopustil civilistom, da bi prebivali tako blizu prve bojne črte, se te je nemara usmilil samo zavoljo tvojih prelepih oči?« Ko major na koncu drame ukaže zažgati Ruškino hišo, ga Špis ustrelji. Zaradi Humsolidarnosti z Ruško? Da. A enako je mogoče, da zaradi ljubosumnosti, ker majorja sumi, da mu je Ruška plačala uslugo s svojim telesom, kakor njemu. Kako vedeti, kaj je resnica?

Ruška odgovori precej naivno in malo verjetno: »Zaradi mojih lepih oči? Ne, pač pa zato, ker je človek.« Ta pa je bosa. Iz drame sledi, da je Major vse prej kot DČ; prava zver je, Tip genocidni NemNclst, predhodnik esesovcev. Špis Majorja pozna, je že dolgo v njegovi enoti: »Človek? (Se zakrohoče.) O da, človek, ki je na Mazurskih jezerih človekoljubno obešal Poljake, ker so menili, da bi utegnili biti ruski bojarji plemenitejši gospodarji nego so nemški junckerji.« Od tega Majorja iz MV-I je direktna povezava do esesovcev v MV-II, do tistih Nemcev, ki streljajo talce v **Sodbi** in v ARemčevi NOBD **Talci v Kraljevu**.

KMg je v središče vsega postavila boga (PMg Nvo, Sonce), HMg Čla. V dramah a la **Kriv** pa se podira tudi ta vrhovna Vrta: Čl. Ne le ZČ, ampak Čl kot tak. Je Čl sploh lahko dober, DČ? A tudi če je dober, kakšen pomen ima to? Morda je Špis celo DČ, pa vendar, Ruško je psihološko itn. prisilil v Sekodnos, njegova psiha je razkrojena, razbrzdana, neurejena, blodna. Špis nikakor ne more biti začetnik Noštva.

Ruša opravičuje Majorja oz. ubijavce-vojake: »(temno in zagrenjeno) Vojna je!« Res je vojna, a kaj to pomeni? Kdo jo je zakrivil? V RLH sistemu nihče ne verjame več, da so jo hoteli bogovi, kot v **Iliadi**, ali Katbog kot pravično Mašč nad zlimi, križarske vojne, 30-letna vojna. V HMg je jasno, da je avtor vojne Čl. Špis: »Vojna - to smo m i v s i !« To je osrednja teza drame. Dgčta ji daje prav. Vojna nastaja zaradi Čl pohlepa, zaradi Stre ldbA: Agrčklzde. Ni kriv le Sž, za AvseNemce RusSrb, za Srbe-Ruse AvsNem(ec). To sta stališči NSSi oz. Nclov. Cerk in SD-20 - to je njena izjemna zasluga - razširita GhKo na vse ljudi, na Čloštvo; tudi Prol ni izvzet. NOBD je regres v stanje-miselnost pred nastankom SD-20; **Razci** se vojskujejo za NSS, zoper hudiče. Špis ve: on sam

kot Čl je hudič. Ni nasprotja med Ideaco in Demonaco (NOBD-SPED), ampak je Ideaca le laž-masko za Čl zlo(činstvo). DgĚta je blizu Cerkstališču, le da obenem veruje v (po)ls Dti. Cerk-Špis bi rada verjela, mučita se, ker ne verjameta-verujeta, a ne gre.

Ker Ruša protestira zoper Špisovo insinvacijo, da se prodaja, le-ta razloži, kaj je prodajanje, koliko je vredno. Noče moralizirati. Moro pokaže kot lažno. »Prodajaš? Nesmiselna beseda.« Če je nesmiselna-napačna, ni več razlike med poštenostjo kot NeČi držo in prodajanjem telesa in sebe, tj. cipo. V to smer gre vsa CerkD, glej **V vrtincu** itn. Besedo prodajaš »je rodila nevoščljivost tistih, ki ginejo v plamenih jalovih hrepenenj«, ki se trudijo verjeti, da so na svetu NeČi Snice; Larsen - **Zasti** - vidi v Amari, ki jo vzdržujejo Mo-ški, tako Snico; SSL. Že Jacinta - **Poh** - zasnuje lik Že, ki jo vodi Sv ErS, ki ne potrebuje-prizna poroke med Mo in Že, zakramenta; lahko je danes s tem, jutri z drugim, kot ciganka, ki je model za Jacinto, glej **Zgodbe iz doline Šentflorjanske**. Na tej liniji je Kamila iz Majcnovega **Prekopa**, do **Veronike**, kakor jo RR - razume - Rudolf. Le sanjači blodijo o Že, ki so Snice; te Že so prividi.

»Nadrobno razčlenjevanje pomena tega pojma« - prodajanja - »bi pokazalo, da je moči na prste dveh rok sešteti vse tiste, ki se nikdar in prav ob nobenem pogoju niso vsaj malo prodali!« Zdaj ne gre več le za Že in Sek, dramatik pojem prodajanja razširi na celotno MorŽ območje. Tudi jaz mislim kot on, DgĚta je realistična. NOBD in SPED na osnovi ČD-NKNMeša in KMge pa mislita nasprotno: le slabi ljudje se prodajajo, Ferl in Pokl Nemcem, **Razci-Sodba**, DČ nikoli, Vida in Mih, Mam in njen brat Ivo. Demonaca in Ideaca. V SPD se dr. Sigismund, **Dia**, sprašuje, ali bi popustil Stlzasliševalcem ali ne; ne ve, ker so ga prezgodaj izpustili iz zapora, ni bil še pod Prapritiskom. **Dia** sodi v MaPSt ADHuma; Čl ni več samorazumljen kot eden MonPoz, drugi kot MonNeg. Slehernik je hkrati Poz in Neg. Tak je Komisar v **Aferi**, Andrej v **ČvŠ**; že SeH uvaja v ADHuma, Gaša v **Žogi**, spi z Itom, da bi rešila zaročenca Sana, Gordana v **Deliriju**, pusti izkraveti lastnega soproga Itmajorja, da bi pomagala Prtom. V SeHu je Čl še KbK, še heroiziran, Tor(karj)ev patos, v **Kriv** ne več, nasprotno, prikazan je kot Ktzlnf nedoločljiv, poudarjeno deheroiziran. SeH še ni dosegel SD-SIZ-20. Šele AD-Huma, glej ZD, **Otr**.

Že Can pokaže, kako se PozČl tudi prodaja, Ščuka Grozdu, **Blagor**. Res se kasneje zave svojega početja, se spreobrne, postavi na noge (na vest), a enkrat je bil umazan. Peter iz **Poha** je celo razbojnik, izsiljevalec, lažnik. Mlakar iz **Romduš** je - dokler je - kot Polik Strno Neg, manipulant ipd. Se tudi poboljša. Kot se Špis; a Ščuka se poboljša dejansko, tako da se postavi na čelo upornih mas, medtem ko Špisu nič več ne pomaga; spokori se umirajoč, v Si. Biti DČ v **Kriv** nima več odrešilne moči spreobrnjenja. Spreobrnjenje ostaja del InfKtz blodenj. Kot v **Zastih**. **Zaste** in **Kriv** je treba brati skupaj.

Špis še zaostri svojo pesimistično sodbo: »Žalostno je le, da se milijoni in milijoni silno poceni prodajajo, še žalostneje pa, da bo nekoč nedvomno prišel čas, ko se milijoni in milijoni niti ne bodo mogli prodajati, čeprav bodo za lakoto umirali.« Je mislil na Nem in Sov Unič taborišča, na Auschwitz in GULAG? Na Goli otok? Cerka preveva Spenglerjev pesimizem, predvidevanje nadaljnjega stopnjevanega **Zatona zahoda** in Čloštva.

Ruša prizna, da je kradla, prodajala se pa ni; zato jo Špis načne z nove strani, uspešneje: »Mesece in mesece si kradla kruh in konzerve, zavoljo tebe

pa je že nekolikokrat bil do nezavesti pretepen italijanski ujetnik Christoforo. Obdolžili so ga tatvine.« Svojo GhKo je preložila na drugega; ni to AMor početje? »Mogoče pa je tudi Christoforo res kradel«, se brani Ruša. Najbrž je, vsaj mogoče je; kako torej vedeti, ali je kriva ali ne? Spet InfKtz. Špis seveda vztraja pri svojem, hoče jo Not zlomiti, patetizira, pritiska, je sugestiven: »Tvoja notranjost je kakor borza, kjer skuša živeti ponos na račun poštenja, samoljubje na račun resnice, želodec na račun tuje krvi.« V glavnem to za ljudi velja; po mojem Cerkova ocena Čla ni niti pretirana. »Kje je bolj dobičkarška trgovina nego v tebi sami?« Čl je trgovec z vsem, tudi s svojim telesom in dušo. LDPM je realizacija te resnice. PM-Že učijo, da so Gose svojih teles, da smejo delati z njimi, kar hočejo; ni to zagovor Čla, ki prodaja vse in sebe? V DaSlji je postal Čl trgovec kot tak. Vest ne obstaja več, le še interes in Už, ob cenem moraliziranju neoultrale kot AnGlob-AnAm Gleda. Kot da bi bil avtor DaSlje Špis. Niti ne CerK, CerK je pretemačen, razkrinkuje Inf igro med resnico in videzom, DaSlc ne zmore več tega razločevanja.

Ker Ruša v sebi dopusti možnost, da je trpel ltujetnik zaradi nje, se umakne še za eno frontno linijo tega svojega boja-vojne za SA, za svojo čast-poštenje: »Samo to razumem, da moram živeti.« Ruša se zna boriti, je Uča; ni pa LRevarka, kot njena prednica Sonja v Kreftovem **Letu 1905**. Obramba je prepričljiva, a nima zveze z Eto. Nuja živeti pomeni Vit, v osnovi boj za preživetje, s tem Unič vseh ostalih, ki Pska ovirajo pri boju za Ž-obstoj. Kje je tu še Eta? Eta je v NOBD in SPED, v katerih se Čl kot Psk odreče lastnemu Žu, da bi dosegel - izboril - RPP Nara, Razra, NLa. Žrtvuje se za višjo Vrto. Špis in junacije SD-20 ne, ker v takšne nadosebne KolVrte ne verjamejo, predobro se spomnijo, kako so jih ravno v imenu teh Vrt - Avsdomovine, patriotizma, Katboga - gnali PIKi v klavnico. NOBD je izdelala nove Vrte oz. namesto Avsdomovine Sl domovino; namesto PIKa Prol. A PoV sta tudi ti dve Vrta začeli odpadati in odpadli; dogodek 91 ju ni vrnil, kljub naporom GentNcla STH in NoR ideologov. DaSlci so v točki Špisa, le brez njegove razboljenosti, brez ARF-AK-AD; le s samoumevno AgrÉkzldo.

Špis: »Živeti, živeti!« Boj za Ž SNara je v NOBD poglaviten. »Prav to je tisto: Vsi se prodajamo, da moremo živeti!« To pa je povsem Dgč razlaga od tiste v NOBD. NOBD merilo je: boj za Ž SNara je obenem boj za RPP, za to, da se Čl ne bi več nikoli moral prodajati; LR je negacija vsakršnega prodajanja. OF-Ptja očita kolaborantom - MV-De -, da se prodaja okupatorjem. Do maja 1945 se je res zdelo, da se Prti in uporniki ne prodajajo, da izdelujejo Slov kot SAKO, da postajajo SAPOe. Kmalu pa se je razkrilo, da je to SSL. Ptja je postala novi despot-tiran, nadomestila je odstranjeni par PIK; če smo hoteli podrejeni preživeti, smo se morali prodajati. Vsaj zatajevati, govoriti, česar nismo iskreno mislili, se pretvarjati, prilagajati. Kdor se ni, je končal na Golem otoku ali v zaporu. Ni ga bilo, ki se ne bi do neke mere prodajal. Tako spoznava Minsky v **Dia**; žal dela iz tega spoznanja predaljnosežne oz. napačne sklepe, gre v službo OZNI, kar je pretirano.

Priž si je tedaj utvarjal, da bo lahko preživel kot SA Čl. Že v **Aferi** se je zavedel, da se to ne da; še bolj v **Legendi o svetem Che**. Že z naslovom je hotel reči: Sniki niso več mogoči, Čl ne vzdrži pod pritiskom zla. In se je sesedel, v nemajhni meri zavestno prodal Ptji, da bi delal kariero kot UProf. Oženil se je tako, da je iz zakona naredil imidž, SpoDo masko, pod njo pa je zadovoljeval svoje lbn Sekpotrebe. Moja pot je šla obratno: od prodaje

Ziherlu prek ARF-AK-AD leta 56 do prerojenja od 57 naprej; OZNE ni bilo zraven. Dinetova pot - pot tretjega PriSo v tej trojki - je bila najprej podobna moji: od prodaje do Eprerojenja, **Potovanje**, **SAnt**, nato pa izguba morale, OIS, **Čečki**. Vsak od nas treh je po svoje kombiniral in bival par: prodaja-spreobrnjenje. Špis in CerK do para ne prideta, preveč se ustavita pri prodaji, pri neveri v možnost Etobnove Čla. Zato je **Kriv** uvod v RMg-DaSlZ, medtem ko sem jaz ostal zunaj te DbZge. **RSD** je drugje. DaSlov je v nji, a je **RSD** še vse kaj drugega kot DaSlja.

Špis začne ta hip s svojo ARF. Izhodišče je priznanje: »Da, da, jaz prav tako« se prodajam. Takšnega priznanja je v SSD malokdo zmožen, skoraj vsakdo se ima za PozOs, skoraj - če se le da - za IdeaOs; KMg Trada. Priznanje krivde (pojem GhK ima bolj Krš obeležje) je pogoj za ARF-AK. V RMg se ARF spet zmanjša, ker lud-ist nima občutka-zavesti za krivdo, kaj šele za greh. Za Dv arhetip je vse, kakor je (Ožld) oz. vse, kakor je, le videz vsega, kajti med videzom in bitjo ni razlike; biti ni, je le nič; vse j e pomeni vse (nič) n i . Ožld dobi dopolnitev in - groteskno - realizacijo v Dv, KlasMešDb v PMLDbi. KlasMešDb kot izraz NKNMeša se razkrije v resnici kot ludHedLbn. Niti kot KlasBrž ne več, ta je v precejšnji meri še odsev-nadaljevanje FDbe oz. PIKa, Kantor se poveže z Župnikom, **Kralj**, se z njim socialno celo ldn, kajti Župnik se začinja sam kapitalizirati kot KC, glej SD-30, **Kreflovo kmetijo**, in PoV pogled na Sljo-30, **Krapi**, minorit Mirko in prošt Sveča. V DSKC se kleriki-kapitalisti že RR v PM videzovalce, ki jim niti najbolj histeričen retorizem bitnosti, Juhant, ne pomaga skriti (Prikr), da so le še ideologi videza in igre. (IVJ). V t(akšn)em okviru izgine tudi iz KČe občutek za greh in zavest krivde; oba postaneta le še Pol manipulacijsko sredstvo.

Je pa Tem razlika med spovedjo kot izjavljanjem-priznanjem greha, kar vodi le do SZ - omejene - ARF, na eni in ARF v poudarjenem in Pripomenu na drugi strani. Špis pogloblja ARF oz. sploh pokaže, kakšna je lahko ARF, ki ni pretežno Mortipa, kot v **Verigi**, niti Razr Morsocialnega, kot v **Blagru**, ampak odkriva druge sfere-sloje Čl duševnosti, recimo Čla kot igro-igravca, že Can v **Pohu**, Peter. Odkrivanje igre - luda - je v skladu z ustrojem THM-kroga. Greh in krivda sta mogoča, če obstaja še Ožld kot PnM-bit; sta kršitev Abs - božje - More. Kazni za to kršitev nastopajo v Dč arhemodelu kot Gos in hlapec, kot Zakonodajavec in izvrševalec, kot Pošteni in zli, Mihol in Ferl, Mam in Pokl, **Razci-Sodba**. V Dv sistemu te opozicije ni več; ni več zoperstavljenih si Dčev, le še brezkrajna produkcija-fantaziranje Dv(ojnik)ov. Tu se PriPra stvarnost kot resnobnost RR v IVJ, KMg in HMg v RMg. Natančno to je točka Špisa in **Kriv**.

Kriv ni čista oblika RMge, kot filetov **Veselja dom**. **Kriv** je na prehodu od HMg, ki se AD, v RMg-igro. CerK šele odkriva IVJ, a ga veže z GhKo, glej dramo **Greh**, ki ji sledi drama **Očiščenje** (od greha, **Greha**). Greh nastane, ker se znajde Čl **V vrtincu**, ker ne zmore več razločevati med dobrim in zlim, huje, ker dobrega ni več, celo ugotovi, da ga nikoli ni bilo, da je Dobro fikcija, da je Čl po bistvu kriv(ec), Pravec: Vsi smo krivi, vsakdo je kriv. CerK razume nastajanje IVJ kot odgovor na zavest GhKe ali zgolj krivde (analogno je pri Bevku, dramatiku iste Gene: od **Krivde** do **Partije šaha** kot Bevkovega obolusa IVJ-sistemu.) V **Kriv** je treba brati krivdo in IVJ skupaj, kot Not dopolnjujočo se in razcepljeno enoto, medtem ko RMg te Notnapetosti ne pozna več. Vse je le Raz, nič ni več zares smrtno nasprotno. Vsa Dgčnost, ki

jo zastopa PMLD, je množica malih Id(et), ki se med sabo igrajo, nadomeščajo. Dgčnost sploh ne pride do Dti, je le videz Dti; je Dt, kakor jo zmore dojeti PMLD oz. Dv arhemodel. Dgčnost najbolj zavaja, čeprav obenem razkrajja vsako Ožldo-PnM-bit. A fragment biti je le Minbit, ni preskok v Dt.

Medtem ko je v **Kriv** več možnosti, da se oglasi Dt. Zavest krivde je tako močna, da se krivi - in samozavedajoči se - Čl postavi pred dilemo: ali nesmisel, ki je S (vojak Špis na koncu drame umre) ali smisel, ki pa je drugje, saj ga TS ne more dati, TS se Strno nujno vrti le znotraj krivde, ker je podvržen zakonu Ža, samoohrambe Ža, s tem pollašcanju in ubijanju drugih in Uniču Dti. Skrajno intenzivna ARF o tej dilemi, ki je usod(n)a, onemogoči zdrs v lahkotni lud in lbn. Špis igra lbn nasilneža in računarja, a to ni. Ruša pravilno zasluži v njem DČa, kar pomeni nekoga, ki ima posluš za Dra, zanjo, za Čloštvo; le da se ne znajde, ne ve, kako bi ta posluš primerno artikuliral, da bi ujel in utrdil Dt. Usoda-Konta Špisu marsikaj omogoči - da zaigra svojo smrtno igro -, ne omogoči mu pa, da bi se z Rušo našel na Poz način, kot sva se midva z Alo, kot se na koncu **Hlapcev** Jerman z Lojzko ali Kask (Kamnosek) z Begavko v **Pip(in)u** ali Vida in Jurij v **GošVidi**.

Špis Ruši prizna: »Igralec sem.« Pod vojakom (nasilnežem, pohotnežem) je igravec in to v obeh pomenih: po poklicu in po bistvu-ustroju. »Slaven? (Se zasmije.)« Slava ni namreč cilj igravcev: biti čim bolj znan in oboževan. Tak hoče biti vsak Čl, a to za Špisa ni bistveno. Mnogo važneje mu je, da svojo igravsko naturo sovraži, gnusi se mu; s stališča pristnosti-biti (vesti), ki se pojavlja le še per negationem, je biti igravec bedno. Kajti igravec - Čl kot igravec - načelno in Strno laže. »Vidiš, Ruška, mi lažemo, pisatelji lažejo, muzika laže.« Celó glasba, ki je od vseh Umeti najmanj vsebinska, ideološka, Mor(alna), torej najmanj podvržena nuji laganja. Umeti so maske-laži, pod katerimi se Prikr resnica, ki je pollašcajoči se, ubijajoči, grdi - krivi - Čl. Laž je nadomestno ime za IdeaHarldo ali celo resnico.

Cerk ne verjame Kreku in njegovemu pridiganju nraavnosti; ne verjame temu, da dela Čl iz iskrene pobude to, kar uči (in dela) Maruša, nazadnje pa stori Klančevka. Molitev ima za posvečeno laž, kot Can, kvečjemu za abotno senilno čistunstvo, za jalovo nemoč, glej lik Uča Šviligoja v **Pohu**. Kaj je pod Dbo, v kateri vladata BržKler, pokaže Cerk v črni groteski **Roka pravice**, ki je odlična Koda: spodaj je en sam interes, izdajanje Dra, lumHed, neoBar, korupcija, pogoltnost, pokvarjenost, a vse v imenu potrjevanja in uveljavljanja Ža, Vita. LD ni za Cerk nič boljša od FD, morda se slabša. Le da Cerk ne vidi - ne more opaziti - PraProla, ki naj bi kot čista Ideja in plemeniti Razr odrešil Čloštvo, **Blagor**, **Kralj**. Ljud v **Roki** - nižji uradniki, mali ljudje - je enako pokvarjeno kot njihovi Gosi in Brži. V **Kriv** ni nobenega vojaka-Prolca, ki bi oznanjal upor brezpravnih na liniji Krefta, **Grakha**, **Leta 1905**. Glavni lik je lzb Igravec, ne ročni delavec. **Kriv** se usmeri povsem v nasprotno smer kot Prežihov **DoberJob**, roman o I. SvetV.

Cerk je do kraja skeptičen glede DaČla, v Čla Prihi pa ne verjame. »Občinstvo, ki hodi v teater, najbolj otipljivim lažem najviharneje ploska!« Cerk in Špis seveda močno poenostavljata. Ni vse le opozicija: laž-resnica, ki pa je ni. DgFija uporablja namesto besede laž izraz konstrukt, konstrukti pa so zelo Raz; eni so povsem očitne blodnje, izmišljije, recimo BŘozov v **Obs**, da so MV-II z lti-okupatorji sodelovali Komsti, ne pa De-KC; drugi so v skladu s stvarnostjo, kar se da preveriti, merilo ni le učinkovitost, ampak še marsikaj.

Sistem preverjanja resnice kot dejstev je HKD, od bolj verjetnih do manj verjetnih trditev-domnev. Da me boli, če mi pade kamen na glavo, ali da je čutil Ščuka Mor slabo vest, **Blagor**, dokler je bil v službi pri Grozdu, sta dejstvi. Kaj pa katero od dejstev pomeni, je že nova stopnja preverjanja, že osmišljevanje.

Med Špisom, ki tako prepriča-prestraši-omami Rušo, da z njim seksa, na eni in St Stanislavom, glej Sardovo dramo **Beg pred bratom**, je bistvena razlika. Ni pa še s tem rečeno, kaj pomeni eno in drugo. Skaže se, da Špis sploh ni tako zel, kot bi se moglo sprva sklepati glede na njegovo pohotnost oz. težnjo Ruško pokavsati, kot tudi ni gotovo, ali je Stanislav res Snik. Sard se je delal za Snika, a se je razkrilo, da je pedofil. Bit ni nikoli le bit. Zmerom je tudi Dv. THM-krog se nenehoma vrti, bit se RR v Dv, pod bitjo se razkrije nič, ki vodi v videz Dv sistema, PMLDbe. Sodobna Krita je najbrž zamerila Cerku prav to: pretirano poenostavljanje; v tem je imela prav. A zaradi poenostavljanja ne smemo zavreči ostalega, kar v **Kriv** velja in v čemer je **Kriv** pomembna drama.

Cerk napade Krito, tudi iz Pvt vzrokov, ni ga dovolj cenila. »Kritika pa govori pri najbolj prostaških lažeh o najglobokejših resnicah.« Krita je silno hvali(sa)la **Razce**, bila je pač Ideolusmerjena, v službi Ptje. To pa ne pomeni, da so **Razci** najbolj prostaška laž; kaj so, sem skušal v Notdialoški analizi razkriti v razpravi o njih. O komaj kateri drami smemo reči, da je zgolj laž, še o Špicevih **Oscih** in Lahovi JNcl agitki **Na praznični dan** ne. Vsaka od teh dram ima svojo raven resnice. Celo Dinetovi **Mostovi**, ki jih je 47-48 napisal za denar kot graditeljsko - kramparsko-lopatarsko - agitko, niso brez resnice. Cerk pretirava in reducira, če - Špis - izjavlja: »Človek vedno laže.« Res je, da Čl ne govori tiste in takšne resnice, kot jo je učila-terjala FKČ; a ta resnica je Ideaca. Čl konstruira, živi, izkuša, z ARF spremlja vse mogoče resnice, vse do slutnje in Isa Dti. **RSD** je tudi zato tako HKD tekst: ker skuša zajeti čim več teh stopenj in povezav; ker se ne zadovoljuje z izjavami, da Čl zmerom laže ali da bog zmerom govori resnico.

Špis razširi svojo sodbo - izkustvo - z Gledom na celotno Javž: »Kakršno je vse javno življenje, takšen je tudi teater.« Iz analiz **RSD** vem(o), da je bilo v SGledu 20-30 vse mogoče, od Katagitk a la Gregorinovih **INRI**, **Očenaš** itn., do Pvt Pripokusov artikulirati resnico, ki pa niso prepričali, recimo Goliev **Kralj brezpravnih**, in do velikih uspehov, do Krleževih **Glembajevih**. Ti so bili upravičeno uspešni, precej manj pa je bil upravičen uspeh MorDb agitke JKranjca **Direktor Čampa**; uspela je, ker se je skladala z le-duhom časa. Grumova **Goga** ni uspela, mnogo bolj je bila priljubljena pri občinstvu Vombova Koda **Voda**, a tudi resna - na Trago cikajoča - findrama **Razvalina življenja**. Občinstvo je en dejavnik, Krita drugi, LZ tretji; vsak ima svojo raven, merila, sredstva, tudi Rel resnico-stvarnost. HKD pristop k SD bi moral upoštevati vse te in še druge momente.

Špis je v samospodbijanju metodičen. Nagovor na Ruško konča s presenetljivim obratom, zares tujim KMG in sardenkovstvu: »Ruška, tudi zdaj nemara lažem. Zakaj samo nemara?« Cerk hoče reči: Niti ne vem, če lažem. Kako vedeti? Zdi se mi, da je oboje res. V **RSD** razvijam tudi svojo ARF, v kateri iskreno priznam, da je v meni - da sem - oboje: laž in resnica, konstruiranje Raz modelov, ob tem pa tudi Raz stopnje in intenzitete

stvarnosti, Trpa, nasilja, požrtvovalnosti, GhKe, zaslug. Sam verjamem, da govori Špis resnico, a jo inficira s teatrsko retoriko, da bi Rušo zmedel. Uživa v oznanjanju Rlza in celo Niha, a ga je obenem tega lastnega Uža groza. Ne ve pa, kako bi nasprotje med obojima razrešil; ne ve niti tega, ali ga je pripravljen razreševati, ali ima takšno razreševanje za Poz. Razkrajja, ne ve pa, kako zidati. To je faza SIZ-SD-20, ki dobi v **Kriv** - zapoznani - vrh; če je kdaj kak vrh Strno (le časovno) zapoznel. Je tudi predhodnik: SPD, RMge, FiLD.

In še ena poteza je v Špisu, ki je glede na SSD, kakršna je bila pred I. SvetV, nova: težnja po Uniču oz. priznanje te težnje. Težnja sama je že bila, a so jo dramatik tako oblikovali, da so Unič podajali kot upravičeno kazeno, kot Mašč v imenu NSSi, **LTugo**, tudi **Blejke** na Katstrani. Unič - S - je bilo le sredstvo Dobrega, ki likvidira zlo, boga, ki odstranjuje hudiča, **Žid**; model se obnovi v NOBD, v **Razcih**. Šele CerK si upa priznati težnjo po Uniču, ki nima - noče imeti - alibija kot Morpokritje. To je izvirno in novo in smerodavno: kot ARF-AK. Špis: »Včasih me napade strašna želja, da bi vse teatre zažgal, vse igralce pokončal. Da bi s tem pokončal laž.« Vendar, ali ne bi s tem pokončal tudi Čl(oštv)a? Kaj je še Čl zunaj tega, da »laže«, tj. konstruira resnico? Gled je le eno sredstvo pri tem.

4

Razpravljanje o resnici, ki da je ni, in laži, ki da je vsepovsod, je za Špisa uvod v njegovo nesramno, cinično, zlo terjatev: od Ruške hoče, da se mu poda. Zaigra V(logo) umazanca; a kako vedeti, koliko je v tem igre, samoponiževanja, koliko pa resnice? Vsekakor noče Ruški izjavljati, da jo ljubi, Ideaca se mu gravža; ko dramo preberemo, smo prepričani, da je Ruša Špisu zelo blizu, da ima do nje sicer zelo Not protisloven, vendar odprt, neposreden odnos; zelo Perv, pa vendar močno Er(otičen), celo bolj kot Sek(sualen). V KonvTradi SD bi ji Špis izjavljal ljezen, v **Kriv** pa ravna ravno nasprotno, saj ima Ideaco za Vrhovno laž; bolj ko se dela grdega, bližji je resnici, torej je bolj dober. Paradoks, a paradoks je PSt CerKD.

Špis: »Ne laži, ne laži, pravim! Vse to je bilo zlagano! Hotel sem ti povedati le to, da mi moraš mojo uslugo poplačati.« Ruška ga še ne pozna, zato reagira, kot se reagira običajno: z odporom. Špis vsebino izjave pri priči obrne na glavo, le da bi Ruško zbegal, a tudi zato, ker v resnici sam ne ve, kaj je njegova vsebina, kaj je tu Pri in kaj laž. »Ruška, v resnici nisem tako grd.« Razloži se na način, ki bi kar držal: »Vse to je samo hrepenenje.« Po Že kot soČlu, po neposrednosti Dra, ki pa se mu ne more približati Dgč kot s Sekom. Postopek mi je znan, tudi sam sem ga praktical, bil v njem; najbrž je v njem vsakdo, ko je OPsk. V KlasMeš Dbi je odnos Moškega do Že večkrat nihal na nenavadne načine: do soproge z enim čustvom, do ljubice ali celo prostitutke z drugim. Plačana cipa ni bila le predmet telesnega zadovoljevanja Sekinstinktov, ampak Perv oblika dezorientirane duševnosti, celo najbolj NeČi izvora. Prav ta zmeda (Ktz) je Tip za CerKD, za njegovo - po nji je postal znan - trilogijo o **Grehu**, **Očiščenju** in **Vrtincu**, ki Čla nažene v greh. Ista mnogoplastna, a nerazrešljiva zmeda je Tip tudi za Gruma, za **Zaste**.

»Zahrepenel sem po ženski.« Že je za Mo posebno bitje: telo, a tudi duša, ki je Strno Raz od moške duše(vnosti). Ker je Raz, je tuja, nedostopna, skrivnostna; a kaj privlačuje bolj kot skrivnost(nost)? Privlačuje Mo-slo, da bi razkril, kar je skrito-skrivnostno, osvojil, kar je nedostopno, obvladal, kar se odteguje obvladanosti. Sla po uspehu-zmagi je v Mo brezmejna, Mo je direktna AgrEkzPld. Vendar je treba razločevati med živalsko strastjo samca po gospodovanju nad samicami, v hordi, na eni in slo po doganjanju resnice, ki je skrita, na drugi strani. Tudi doganjanje resnice je osvajanje, a ni le to; je tudi analiza, ARF, RazReše. V tem območju Čl ne doseže veliko - morda nič - s silo, s tem da sebe vsili drugemu. Ravnati mora prav nasprotno: da se sam odpre, da sprejme drugega kot resnico, ga s tem naredi iz predmeta in Sža za Dra. A proces sam nikakor ni le teoretičen, kot v Fiji. (Urb in TH nadomeščata pomanjkanje EkP izkustva-strasti s strastjo Klde, SNclā, kar je Pervstopnjevanje transponiranja, pomota, beg.)

Jaz sem od nekdej Not - in zavestno - povezoval svoja Pvt EkP izkustva-nuje z RazReše, teoretično akcijo s Pvt prakso. Zato sem se lahko z ARF-AK odtegoval ideologizmom in Magam; sem vstopal vanje, jih gojil, a že tedaj, ko sem vanje vstopal, sem imel do njih distanco in sem bil obenem tudi povsem drugje od mesta-prakse, v kateri sem bil oz. se je zdelo, da me je vsega pozavgala. Ker sem bil - in ostal - tak, morem gledati-razumeti (čutiti) Špisa od znotraj. Njegovo grdo ravnanje-zahteva do Ruške se mi kaže le kot en moment v HKD razmerju. Tudi sam sem kdaj izustil podobne besede kot Špis, imele so podobno vsebino, ki je zanikala, kar je trdila.

Ko sta Petrarka in Dante vzpostavila svoji Že-nski kot ideala, Lavro in Beatrice, se je zgodil v EvrZgi, celo v ZgČloštva bistven premik: od boga kot ideala k Čl-Že; medij je bila MMB. V tem je tudi Prešev pomen, njegov odnos do Julije. **MicMat** ne zadošča; ti dve Lin(hart)ovi drami vzpostavljata le smer NKNMeša, ČD, v kateri je Že partner, Marica Mirku, **LjDa**, Manica Dragiču, **Vice**; to je Mešenakopravnost, smer realizma. FD ni le avtoritarna hierarhija Gosa in dekle, Mo-sopropa in Že-podrejene, ki jo NKNM podre in oba spola izenači. FD vsebuje tudi čut za Dt, svet romanskih in gotskih katedral. Ta svet pa je RLH VISu nedostopen; zato se RLH Strno razvija iz HMge v RMgo, enakopravnost v soporabnost, ki je blodna igra, Filetov **Veselja dom**.

Vlogo, ki jo je imel v FD Bog kot Dt, prevzame v Rom(antik)i Že kot ideal, Julija. Prek Že-Julije Preš išče - za hip tudi najde - BDra; Črt prek Bogomile, **PKrst**. Brez KršBogomile kot Snice bi bil odnos med Črtom in Bogomilo le običajen, navadna ErS, recimo kot v **LjDa** par MirMara. Šele Krš kot zavest o ničnosti TSa in nuji AbsDt onkraj TSa omogoči vznik ljezni, ki ni niti Charis, kot sem vse predolgo mislil, ampak Dg. Cilj naju z Alo je bil ta, da sintetizirava oba vidika: NKNM par, MirMara, in Abs zavezo dveh, ki sta si Tem nedostopna; odpirata se Dr Dru lahko šele skoz posredovanje Tretjega - velikega Dra, Boga. Tako se lahko bližata Dti; edino tako. Brez te Dgrazsežnosti se ErS splošči v Zun odnos Seka; ker pa je ta sam na sebi dolgočasen, Sek se izčrpa, ko mine razplojevalna strast-doba, se mora, da bi ostal motiviran, Sek vezati na Dgč čustva, na Pervodnose, ki osvežujejo psiho. To je Trp, ki ga priskrbiš sebi in ostalim, partnerju in partnerjem. Trp pa je predvsem mučenje, odtod SM, File ne le v **Veselja domu**, tudi v **Bakhah**.

Že, kot jo opisujem, in edino takšna Že, je lahko cilj hrepenenja. KMg-KC se je trudila, da bi to ne bila realna Že kot Sekpartner možu v zakonu, ta naj bi

bila le porajevalka otrok, delavka in mati; Mo naj bi svoje hrepenenje po Dti prenesel na MMB, kjer pa bi bil Sekmoment prečrtan, odstranjen, bolje: transformiran (TRF). Zato si FKc ne predstavlja ne Dne ne Dbe brez Cerkve. Kar Čl ne more konsumirati v DbDni, to mu daje KC s svojimi Idealiki, Sniki in Snicami, z MMB, JKrom-FKrom in bogom Očetom. To zelo jasno pove Vomb v **Vrnitvi**, napisani skoraj ob istem času kot **Kriv**, v začetku 30-let. Prvi odnos med Mo in Že, med soprogom in ženo ni Sekgospodarski, ta je tudi potreben, a je podrejen. Pravi odnos se začne tedaj, ko se Mo RR v JKra (nato v FKra), Že pa v Trpmater, v MMB. Dokler je Jerica Petrova žena, je Dn zgrajena na laži, morala bo prej ko prej propasti. Šele ko se pojavi njen prvi, edini Prasoprog, Janko, ki je St berač, s tem JKr, lahko postane tudi ona Trpžena-mati, TrpMMB. Še bolj Rad je v tem Lenard v **Božji dekli**. Ali Vomb v **Napadu**, lik Vere, razpete med brata Polkovnika in Stotnika, tj. Petra in Janka. Can v **Hlapcih** razdeli Že med telo (županovo Anico) in dušo (Učo Lojzko). Analogno v **CanVidi** med Mileno in Vido; Mo-škega pa med Dolinarja in Dioniza.

Cerk Canovo razmerje Mo-Že še zamota. Oz. Cerk v **Kriv** izhaja iz **Romduš**, iz Pavle, ki je IdeaRomlik in obenem Sektelo, saj pobegne - in to pred PrS! - z ljubimcem v Trst, zavrže svojo Meškondicijo, ugled, čast, SpoDo vlogo. Ta Not dvoumnost-nasprotnost je v Špisu in Ruški. Čl je razumljen kot bitje, čigar Praduša je zakopana globoko pod zemljo; na dan ne more priti v SpoDo MešDbi ali v SpoDo KČi, le v MePu, ko Čl tvega vse, stavi na vse ali nič. »Zahrepenel sem. Tako mi je, kakor premogu, ki je zakopan globoko v zemlji, pa kar nepričakovano strastno zakoprni po plamenu, da bi - izgorell« Namen tega hrepenenja ni le doseči smisel, Dt, ampak dopolniti-izpolniti se v izgoretju, tj. v AD. Can to že - več kot - nakazuje. Mlakar se hoče Unič(iti), da bi se skoz Sun in Siz Not preobrazil, umrl, postal Feniks, se prerodil v SimVoMu. Analogno Dioniz in Poljanec. Že se tu RR v S(mrt). Šele skoz SimbS(mrt) se Čl lahko razkrije kot DrČl, kot Absbitje, ki je v stiku z Dto. Mora skoz par ŽS na Dr stran.

V tem okviru je AD kot S pogoj za Not odrešenje. Žal pride v **Kriv** Čl (Špis) le do AD, ne pa do odrešenja; odrešenje v Si je prekratko, je preveč podložno FKc predstavam, premalo upošteva terjatev RLH VISa in prakse: da se mora Čl uresničevati na TSu, ne z zakramenti - z Mago - na onem. DgĖta kombinira Dtusmerjenost FKCe in TS usmerjenost RLHa kot NKNMeša; kombinira **Tarbo** in **LjDa**, dramii, napisani ob istem času, kot dve polovici-nasprotji HKD celote, ki pa se je dozdej ni posrečilo nikomur ustrezno sestaviti. Da bi ju sestavil, se trudim jaz - se trudiva z Alo, za ta namen morata biti dva - v najinem ĖkP Žu in v **RSD**.

NTM se začne Špisova zgodba, za katero do konca ne vemo, ali je resnična ali blodnja-izmislek. Ruški začne pripovedovati o svoji ženi. Izgubil jo je, nekdo mu jo je prevzel. Kdo, sodba o tem je negotova. Verjetno pa je, da nekdo. Morda tega Čla Špis niti ne pozna in si ga je izmislil-konstruiral. Vtepe si v glavo, PrislDa, da je to Ruškin mož Georg. (Ime Georg je povsem neTip za Rusa, moral bi biti Jurij.) Ker da je vzel Georg ženo Špisu, ima Špis pravico do Georgove žene Ruške. Nekakšna pravičnost: Ruša mora plačati za ravnanje - zločin - svojega moža; če je bil Zapl Špisove žene Hildegarde res Georg, če ni vse skupaj Špisova nora kompenzacija. Kako vedeti?

A Špis pri nji vztraja kot pri resnici, pri K-resnici: »Nekdaj sem imel ljubljeno ženko, zdaj boš ti - m o j a !« Špis ne upošteva, da je Čl PO, celo SAPO v Nastu. Zanj so ljudje zamenljivi, posebno člena zakonskega para. Na eni ravni

res so zamenljivi, na Kolravni: kot udje Nara so Kolodgovorni, enako kot Koldeležijo na zmagah Nara. Kot udje Rlge, Dne-Rodu. Rad RLH takšno Kolzvezo zanika, ker vse postavlja na Pska. Odtod razpad-propad Kld enega tipa (Nara, Razra, Rlge) in nastanek Kld drugega tipa: le na zunaj in občasno povezanih-komprimiranih mas, na pop koncertih, na športnih tekmah, v diskotekah, na druženjih. Ta Kld ni obvezna, nima Magldeole, a je, obstaja, veže; Čla celo vrača v stanje reči, fizikalnosti, privlačnostne sile, ki se ni Ponot v Ideabčestvo, kot se Nar, skoz vso SDbZgo SNar, od **Tugov** do **Svetinje**. Znotraj takšne mase so tudi Sekpartnerji zamenljivi, Čl je le še telo; točneje: naj bi bil le telo, kar se ne more posrečiti, preveč je še v njem KršTrade, DušNote; tudi permisivni Sek nabija s Pervsanjarijami, ki podvajajo stvarnost, v telo investira nekaj, česar v telesu kot živalskem, le prokreativnem, ni. Prav to se nazorno razkrije v **Veselja domu**. Spolnost obeh partnerjev-zakoncev je bolj Sim kot stvarna, sestavljena je iz samih fantazem. Špisova zamenjava lastne žene z Ruško je takšna zamenjava, nadomestek, ki pa se RR v vse bolj Priodnos; a preden se tak realizira, Špis umre.

Zdi se, kot da Špis šele tisti hip, ko odkrije fotos Ruškega moža, spozna - se prepriča o tem -, da je ta mož obenem Zapl Špisove soproge. Kaj pa, če se Špis le naredi, da je v liku s fotografije prepoznal Zapla? Da je ves čakal na priložnost, kako bi še trdneje utemeljil svojo pravico do Ruške, ne le kot Vojplena, do nekoga, ki mu mora vrniti uslugo, ampak na ravni višje pravičnosti. Bolj ko je Špisova zahteva, da seksa z Ruško, da se mu Ruška telesno podredi (v tistem času je bil Sekakt še nekaj HKD pomembnega, vseboval je mnogo ravni in komponent, ne kot danes, ko se je zreduciral - vsaj na zaželeni ravni - na golo spolnost), Morutemeljena, manj odpora mu bo nudila Ruška; Špis jo bo načel od znotraj, terjal, da plačuje namesto svojega soproga, in to bo storila, če soproga ljubi. Ljubila bo Špisa (z njim spala), če bo ljubila soproga. Pervlnf. A prav to želita Špis in Cerk.

Špis pripiše prepoznanje Georga na fotosu Konti in/ali usodi; kako med obema razločiti? »Prečudno, Ruška, da sva se morala prav midva srečati! Človek bi skoraj začel verjeti v božjo previdnost.« Ko mu ustreza, pokliče na pomoč - uporabi, zlorabi - celo Kršboga. »Ali je to naključje? Kaj je sploh naključje? Povej, Ruška!« Pritiska nanjo. Razvije celotno Fijo o usodi in Previdnosti, da bi Ruško potegnili v Ktz, ki ga ne bo mogla razrešiti in se bo zmehča(va)la, dokler ne bo popustila. Špis dopoveduje Ruški, da hoče sam bog tako, da sta se srečala prav onadva, prevarani soprog in prevarana soproga. Če se bosta onadva povezala - ne le z enim Sekaktom, ampak s Ponot ErS odnosom -, bosta znova vzpostavila ravnotežje, ki sta ga Hildegarda in Georg porušila. Čudna teorija Morravnotežja, ampak navsezadnje je mogoča; če se Ruška in Špis prepričata vanjo, velja, učinkuje. V bolj modernih časih so ločitve-razveze med zakonci mnogo pogostejše, zakaj naj bi torej Ruška in Špis ne prišla skupaj kot nov par? Ne bi se zgodilo prvič, da se tako najdeta in povežeta prevarana zakonca.

Cerk piše novo Tijo, novo Eto; zelo tuja je KršČti, a prav tako Perv. (O Pervi KršČte NDM.) Perv SIz-20 je predvsem v tem, da ruši MonOžld svet KMge in HMge, ki v tej točki sledi KMgi; ČD je tako neproblematična, enostavna, jasna, Harurejena, da je prav za prav celo bistveno bolj enotn(ostn)a od KMge. KMg upošteva Tragrazsežnost sveta, Pasijon je nadaljevanje Trage, **ŠkofPas**, medtem ko je ČD skoraj agitka; problemi, ki nastajajo v **LjDa**, so kar se da

preprosti: odpor izvoljenkininega očeta do snubca, a ta odpor se - s pomočjo izvoljenkine Dne, matere, celo služinčadi, hlapca Pavla - hitro premaga. Nobene Trage ni na vidiku. NKNM temelji na predpostavki, da je RLH tak sistem, ki ne omogoča več Trage, saj temelji na umu, preračunljivem načrtu, Zn predvidevanju. V svetu Mešodnosov ni - naj ne bi bilo - več ne Trpa ne hudiča ne Konte; to je KlasPrM, ki predpostavlja urejeni svet Nvzakonov, Newtonov svet.

Šele po PrSa se s Planckom, Heisenbergom itn. uveljavi Konta, zakoni se razkrijejo kot pravila, ta pa kot verjetnostni račun. A še tedaj se da predvidevati, medtem ko KC v to ni prepričana, predvideva oz. vnaprej vse ve le njen bog. Čl je globoko v SSLih, glej vrhunec baročne španske Katdramatike, Calderonovo dramo **Življenje-sen**. S tega vidika je **Kriv** bližji KMgi, v kateri vlada le volja boga, ki je dostikrat neznana, tudi nerazumljiva Člu, kot pa KlasHMgi. HMg se v enem pramenu razvija v RMgo, v vsevlado Naključja, s tem absurda, IonescovaD, **Plešasta pevka**. Le da **Kriv** ne veruje v pojav Deusa ex machina, ki kot Katbog za Čla nerešljive probleme uredi z migljajem roke. **Kriv** bi bil svet FDbe, če v njem ne bi vladal Katbog. **Kriv** je bližji Lenardovi **Dekli** kot **Vicam**, kaj šele drugi liniji, ki izhaja iz RLHa: MrkKomu, udejanjenem v NOBD, v jekleni logiki Zakona DbZge, **Razci**.

Špis svoj konstrukt tako radikalizira, da Ruško (pre)plaši, enako jo je strah pred telesnim nasiljem kot pred duševno zmedo, katero inicira vanjo Vojak. »Ali blaznite?« Kje je tu meja med blaznostjo in logiko? Ali ni nazadnje navidez tako jasna logika RLH VISA, projektiranega v ČD, s stališča izkustva, kakršno je postalo v Evri po II. SvetV (že po I-SvetV) vsesplošno, blazna, norost? Kje je danes ta blagi, urejeni, samozadostni, naivni, prijazni svet **Ljda** in **Svojih**, ki ga motijo le sem in tja - le začasno - kak preavtoritaren oče ali Narlzd, Srebrin in Skerbina-Scherbl? Imata svetova **Svojih** in **Sužnja akcije** sploh še kaj skupnega? Ne gre za dva v bistvu Raz ustrojena Čla? V Kristanovi Kodi-burki **Kdo je blazen?** (ES sem jo analiziral v Pnizu **ČD**) je Mrovčeva - očetova - norost jasno razvidna vsem, sonastopajočim in bravcem; ne več tako v **Kriv**.

Špis razlaga Ruški, kaj se je zgodilo: da so »kozaki pridrveli v Trempen ... tam nekje v Vzhodni Prusiji«. On »se je bojeval za domovino na zahodni fronti (se zasmehje)«, svojemu Ptrzu (patriotizmu) se posmehne, »soproga pa je živela doma, pri svoji materi.« Zdaj začne Špis igrati-predstavljati Georga, izrabi svojo igravsko profesionalnost-sposobnost-mojstrstvo. Ruško prestavi v vlogi Hildegarde z namenom, da bi se Ruška z njo ldn in skoz njo postala kriva, postala Špisova soproga, do katere ima Špis zakonsko pravico, tudi do Seka. Zamenjava dveh ljudi (žensk) je blazna, a tudi ne, v okviru Gleda je normalna, za Špisov namen optimalna. Georg se skuša Hildegardi prikupiti, razlaga, kako je utrujen, in najbrž je res. »Samo še enkrat bi rad spal tako«, izraz spal je dvoumen, izraža počitek in Sekodnos, »kakor sem včasih spal tam daleč, daleč v Horohorinu pri svoji dragi Ruški.« Nekaj spregovori o Ruški, da bi uvedel poanto: »Vrnila se je domov in se prodala.« Špis očita Ruški, kar očita dejansko Hild(egard)i; med obema ne razločuje - noče razločevati - več. V Ruši vidi Hildo, hoče, da se tudi Ruša vidi-doživlja kot Hilda.

Cerk hoče to tudi zato, ker je zanj vsaka PosŽe - Eva - del ženskosti kot takšne, Že kot takšna pa je Izda, kot je bila Eva. Ni mogoče gledati v Že zvestega bitja, kar je Preš gledal v Bogomili, Jurč v Zorislavi, **JTugo**. Če je vsaka Že IzdEva, verolomna, prodajajoča se, je takšna tudi Ruša; dedukcija je nujna in - za Špisa - stvarna. Kot je za MrkKomsta stvarna in celo Etresnična

dedukcija Razrznadžaja: vsak ud MešBrž Razra je Neg, torej ga je treba likvidirati. Kak Meš se kot Psk sicer spokori, pridruži bojevitemu Prolu, Tanja Martelu v NOBD **Ognju**, analogno dr. Donat v **Operaciji**, a zares se lahko očisti le tako, da se žrtvuje za Prol-Pravost. Kot Meš ne more obstati. Zakaj bi bila Mrkdedukcija, na kateri se je utemeljila ne le NOB(D), ampak skoz LRevo tudi zmaga cele Vojgrupe in pol Stola SDže, manj nora od Špisove dedukcije? Kot modela sta obe dedukciji isto; le stvarnost ju je Dgč razumela oz. Raz sta uspeli v DbZg stvarnosti. To pa je le Ćmp - ĆS - vidik, ne načelen.

Jasno, da vzbudi Špis s takšnimi obdolžitvami v Ruši odpor, obrambne sile: »Lažete!« Prej je sam priznal, da Ćl predvsem laže, torej Špisu tudi v tej zadevi ne gre verjeti. »Ruška je bila in je samo Georgova.« Mogoče da, mogoče ne; koliko Že se je nekoč sklicevalo na svojo edinstveno Zvesto(bo)-poštenost, še danes se jih nekaj, pa so lagale, resnico Prikr! Zgodbo poznam tudi iz lastnega Pvt izkustva. Ruškina izjava nima posebne teže-prepričljivosti. Manjka dokaz zanjo; tega dokaza ne bo, nasprotno, že čez kratek čas bo dokazana Špisova trditev o Že kot Izdi: Ruška bo popustila in se Špisu vdala.

Špis kot dober igravec čuti, da postaja vse sugestivnejši, da bo zmagal: »Hildegarda, zakaj se razburjate? Prodala se je (pretresujoče), prodala kot psica!« Špis trpi, čuti se prevaran, ta prevara je zanj tako huda, da mu je spodbila vero v smiselnost Ža. Hildo je tako ljubil, da mu pomeni njena nezvestoba zlom vsega. Zdaj mora dokazati, da so vse ĆmpŽe enake Hildi, tudi Ruška. Potem bo svet spet zadobil nekaj trdnosti, a ta trdnost bo le Neg: vsaka Že je kot Ćva, MMB pa ne obstaja v Špisovem vidnem polju. V tej točki je **Kriv** Rad negacija **ObV**, a tudi **Sodbe** in **Razcev**, likov Klane, Mam in Vide. **Kriv** je že vnaprejšnja polemika s temi liki. NOBD-SPED ne bi bili mogoči, če Ćl 41-45 ne bi znova verjel v Ćtmoč Že-Ćl. Verjel je nekaj časa, nakar je ta vera še bolj propadla kot v SD-20 ali v **Školjki**.

Ruša prosi za Usm: »Zakaj me tako mučite? Kaj sem vam storila?« Ona kot Psk nič; ona kot Že - kot zastopnica rodu - pa isto kot Hilda, kot Ćva Adamu, kot Pavlina soprogu Klemenčiču, **Sad greha**, kot Katka Poljakova soprogu Tonetu, **Sfinga**. Ruša mora nositi breme svojega rodu-spola. To pa ni v skladu z RLH VISom, po katerem je vsak Psk SAPO, neobremenjen po usodi rodu (razen v Nclu, ki pa je že negacija RLHa). Ćerk je blizu Natu, a **Kriv** vendarle ni v okviru Nata. Ne gre za Ćmpdednost, niti za vzgojo, za vpliv okolja in temperament, ampak za usodnost spola. To pa je bližje KMgi, ki je ta vidik prevzela od PMge, a ga globoko RR, opremila z Morduhovnimi Vrtami-obsodbami, s PervTijo.

Špis izrazi le prepričanje, da sta oba, on in Ruška, na istem; da s(m)o vsi ljudje enako - ali v temelju - odgovorni in krivi za vse. Zakaj ne bi on mučil Ruške, če sam trpi in se muči (je mučen s predstavami nezveste soproge)? »Pa mene, Hildegard, mene ni nihče mučil?« Če so Judje leta 33 mučili JKra (Rimljani na zahtevo Judov), so krivi vsi Judje od tedaj naprej do danes; treba jih je kaznovati, kot so KC in KatDbe kaznovale - s kaznijo pravično preganjale - Jude v pogromih; Hitler in Himmler sta dala le piko na i zgodbe, ki jo je dve tisočletji zagovarjala-practicirala KC. Ruša je enako kriva kot vsak Jud leta 1934 v Nemčiji; tudi svojci Dmbcev v PoV Slji. Kom Ptja je bila MimDč z NczPtjo, Krim MimDč (ĆDč) z Junakom, **Roj** z **Vstom**; **GiM**, **ŠpK**.

Za Špisa je to, da muči Ruško, enako upravičeno kot to, da bog kaznuje zle, Jahve vse, ki so odpadli od njega, Mojzes krivoverne Hebrejce. »Mene, ki

sem jo ljubil, kakor ljubi zemlja svojo pot, mene, ki sem živel zanjo, kakor živi vigred za gozd in stepo«, Špis postaja lirično pesniški, zanosen, »ali me ni izmučila do smrti?« Če je ona mene, smem - moram - jaz vsako, ki mi pride na pot. Pravica kot ravnotežje sveta se udejanji v vsemučanju. Edino, če se vsi ljudje mučijo in extremis, so - postanejo - enaki. Problematici EtNih kot mortalizem in martirizem. Le da zdaj žrtev ni več St (SŽ), ampak ADžrtev, nesmiselna, vseUnič(ujoča). Glej filetove **Bakhe**.

A tisti hip, ko se znajde Ruška na meji svoje čustvene vzdržljivosti in smisla, Špis obrne ploščo in »(se smeje) Saj je samo teater, Ruška!« Je teater in ni. Brž ko Ruško zmede, ko napetost kot dober dramaturg olajša, jo spet stopnjuje: »(Razkačeno.) Kozakinja je kakor žrebe. Komaj nekoliko mesecev, pa« se že spozabi in me izda. Hilda mene, kot Ruška Georga. Ni važno, da je Ruška črna, Hilda pa ima »svetle lase«. To so Zun podrobnosti. Isti sta si v bistvu, ne po ES videzu.

5

Strna logika terja, da začne Špis celo magizirati. Maga ima več plasti, namenov; ena od potez Mage je tudi fasca, avtofasca, stopnjevanje neke strasti-blodnje tako, da dobi značaj Mage. Kaj pa sta Ideaca in Demonaca drugega kot Maga? Ideaca dobi v KČi vrh s Sniki-Snicami, St pa je vrsta Mage. Hudič je še posebej - in na poseben način - Magbitje. Življenjepisi Snikov so kot hagiografije legende; tu se posebej nazorno opazi, kako je KMg - vsaj - z eno nogo v PMgi.

Za Špisa je njegov tekmeč, ki mu je prevzel ženo, hudič, pošast, obdarjena z Maglastnostmi, bitje iz pravljice. »Georg je moral res imeti samega vruga v krvi. Takšen je moral biti, kakršen je bil tisti Kozak, o katerem pripovedujejo stari ljudje čudežne pravljice«, epsko legendarno izročilo. »Star kakor hrast, močan kakor v gorah hudournik.« Ni čudno, da so se Srbi tako zamagizirali, Srbijo RR v Stdeželo, Srbe v StNar, ko pa so se tako Not vezali na svojo Narpesem oz. mitskoMag Trado o St Savi kot volku. Te zgodbe so vzeli zares, medtem ko so v NA Zahčvri poljubne, igra z Mago, verbalizirana-retorizirana Maga, ki nima več nobene stvarne moči-vpliva na Čla, je le prostor, kamor duševno poškodovani Čl beži, a ve, da tja beži in da je vse ukvarjanje z Mago Gled. To je PsiTera, medtem ko so Srbi še v PS svetu; verjetno so, kar sem že večkrat zapisal, najbolj zaostal NL v čvri, skupaj s svojimi MimDč-čDč Al(ban)ci. Seveda tudi Špis ne verjame v Georga kot pravljico bitje; ga pa - historično - igra. Tudi histerija je zaigrana, a če je dovolj prepričljiva, da doseže uspeh, in Špis ga je pri Ruši dosegel, je PriMaga. Merilo za Mago je vera v uspešnost njenih verovanj in postopkov, ne resnica.

»Živel je ter ljubil, ljubil je sto, ljubil je tisoč in tisoč deklet.« Razumljivo, da nekdo, ki mu je prevzel soprogo, ne more biti navaden zaprdek; mora biti mitsko bitje nadnaravnih veličin. Le tak ga je sposoben premagati; kako naj se kosa z velikanom? Maga daje Člu tudi vtis veličastne posebnosti, zvečuje ga v lastnih očeh; tudi koristna reč, le če ji verjameš. RLH jo sesuva, zato je Člu težko pristajati le na RLH; presuh(oten) je. Zgolj tekma z ostalimi na trgu je nekam površinska, pusta; tekmeč jo mora RR v velike razsežnosti, da

postane privlačna, velika. Tudi odtod težnja slehernika, da hoče biti in imeti vse. Biti le mali tekmeč je premalo.

Slci so danes s tem zadovoljni, a ne bodo dolgo; premalo stremljivo je, premalo daje čustvenih barv in duševne polnosti. Pojavi zadnjega časa, kakor je neoultrale (v okviru AnGloba), kažejo, da potrebujejo mladi močnejših drastil. Biti mali igravci na majhni borzi ne zadošča. Imeti pa veliko sanjo o tem, da vzpostavljajo NSvet, Noštvo, se borijo zoper Goliata-ZDA, zoper Hudiča (kajti kaj je slikanje ZDA po SIMO drugega kot prikazovanje hudiča), vrača - seveda le povsem navidezen - pomen boju marginalcev. Vprašanje je, koliko se AnGlobi prepričajo, da so zares pomembni, da je njihova praksa udejanjanje PriNSveta, koliko pa je IVJ v okviru RMge in PMLD. Negacija Liba kaže na to, da se imajo za Pribojevnike, da jemljejo lastno fantazmo zares; taki so posebej bedni, a do neke mere nevarni, ker se bližajo (i)slamistom. Vračajo EDč svet, ČB razmerje Dobrega in zla, (b)arabarjev in ZDA. Pa vendar je vse to, kar - vsaj za zdaj - počnejo, bliže igri-Gledu kot PV Komstom, MOču iz 20-let in KaKiju iz 30-40. Prišli so iz luknje, ti Molotovci, glej Kodričevo dramo **Molotov**, a zaenkrat zganjajo le telesni teater po ulicah, so lumludanarhisti, katerih glavni stan je Mladinsko Gled v Lji, inštalacije Matjaža Bergerja in Pograjca. Ko pa se bodo povezali z Al Kaido ali kako (b)arabarsko ilegalno organizacijo - prej ko prej se bodo morali, Strna logika jih žene v to - , bodo pred dilemo, kaj izbrati: ali Rad regres v Bar, v PS-FD, ali ostati pri hecu, kakršen so Lovričeve Kode. Kako se bodo odločili, tega ni mogoče zanesljivo napovedati. Še sami ne vedo, kaj so, kdo so, kaj hočejo. Zaenkrat se tako avtofasc, da jim to zadošča. Vendar čas teče, vsaka fasca se hitro obrabi, posebno fasce v PMLDbi, ki temeljijo na Zeitgeistu in trendih-modi. Modni lumRevar ni isto kot LRevar iz NOB.

»V ognju ljubezni njegove dekline je vsako zgorelo, postalo siv pepel.« Najbrž hoče reči: V ognju ljubezni je vsako njegovo dekline - vsako dekline, ki se ga je lotil, ki mu je namenil ErS - zgorelo. Tu prehaja Maga v AD, v fanal, v duhu Wagnerjeve vizije o **Nibelunškem prstanu**. Ogenj požira vse, tudi Évro. Prevelika moč Sonca vse upepeli. »Tisti pepel Kozak-čarodej«, imenovan je kot čarovnik, »je mešal s črnino, pil ga ter rasel v moči, lepoti, ljubezni.« Polbog. »Takšen je moral biti Georg.« Nosivec ognja-požara; vsi, ki so se znašli na njegovi poti, so zgoreli. Svet gori-zgoreva. Tudi »Hildegard je zgorela, postala pepel! Šla je ž njim v Rusijo. Prekleta!« Seveda, kdor je Špisa zapustil, naj bo preklet. Analogno kot uči KC: kdor zapusti Gosa NSSi, naj bo preklet na vekomaj, vržen v pekel, v Vemuke. KC le stopnjuje Pogprvine Magmita. »Ti pa, ti si n j e g o v a žena«, torej moraš biti tudi ti prekleta. Jaz sem zate usoda, ki te bo zadela in pravično kaznovala. Špis si jemlje v roke usodo, je K-bog. Ne Pribog, ampak K-bog, Simbog, ki od časa do časa sam verjame sebi, da je PriPrabog. Gled, ki se meša s stvarnostjo v Inf.

Špis uživa v lastnem Trpu, je Maz, kot več likov iz trilogije **Greh**. Georgovo sliko nosi s sabo, v najhujših Vojrazmerah, kot sliko lastnega otroka-Dne. »(Vzame iz listnice fotografijo): Poglej! Je on ali ni on?« Ruška »(se očitno strese; neodločno) Zmotili ste se! Ni on!« A ni gotova. Fotos je zares podoben njenemu možu. Špis primerja oba fotosa, tudi tistega z omare: »Celo slepec bi moral videti«, da gre za istega Čla, jo prepričuje. »Zakaj neki lažeš?« Vse je laž, laž je samoobramba. Priznava: »Venomer stoji živ pred menoj, dan in noč«, pa ga najbrž sploh nikoli resničnega-stvarnega videl ni. S sabo ima

njegovo sliko, da bi ga mogel prepoznati, če bi ga srečal, ldn (identificirati). »Iščem ga po vseh frontah. Najti ga moram.« Da bo kaj storil z njim? Ga ubil. Ubil svojo senco-blodnjo, ki ga zasleduje. Svojega Dča. A kaj, Dča se da ubiti, EDč smodel, Dva ne; a Georg je Špisov Dv. Streljati v Dva pomeni streljati v IVJ, v fotos, v fantazmo. V Dv - PMLD - je vse razresničeno in razstvarjeno.

Ruška vztraja: »Ni on! Samo podoben mu je! Georg ni bil«, zdaj smo pa tam: »ni m o g e l biti takšen!« Ni takšen, ker ne sme biti takšen! Merilo resničnosti je njena vera v soproga, ne sprog sam na sebi, kot bit. Dokler bo obdržala vero vanj, v njegovo Zvesto, bo tudi sama vztrajala. Ko bo vero izgubila, bo z njo konec. Še par minut in izgubila jo bo; Špis bo kmalu umrl - ubit bo - kaj pa ona? Kako bo živela naprej? Sma ne bo storila, ker ima hčer, zanjo mora skrbeti. Bo postala - čez leto dni - LRevarka, vojakinja Rdeče armade? Ali belih? Prih je zakrita. Odločala bo Konta.

Špis popušča in ne. »Mogoče res ni« Georg. Vendar: »Koliko pa je bilo pred vojno ubijavcev?« Peščica, velika večina se je držala reda, red je ljudem preprečeval, da bi postali, kar po bistvu so: živali-zveri. »Vojna pa je prelevila ljudi v zveri.« Vojna je MeP, v katerem prihaja na dan resnica, žal grozovita resnica: o Člu kot Ubijavcu. To je teza drame. In ta, da Čl nima v sebi moči, da bi nehal biti ubijavec (UbPld), da bi postal DrČl.

Nastopi cezura oz. sprememba na fronti. »Streljanje postaja vedno močnejše.) Zdi se mi, da se je prva bojna črta pomaknila prav do vasi.« Dve fronti se vse bolj pokrivata: Vojfronta in spopad med Mo in Že. Na eni bodo zmagali Rusi, na drugi Nem(ec) kot Mo; a bo obenem propadel-umrl kot Čl. Spoj obojega potencira napetost, v nji pa Špis uživa: ker sluti dvojen poraz-S. Ruša: »Strašno!« Špis: »Nasprotno! Včasih je tudi tako čudežno lepo!« Čudežna lepota Si, AD. Morda bo prav ta spoj vsega nevarnega Špisu omogočil, da se Mašč. »Še to noč se utegne zgoditi, da bom srečal tvojega moža.« Teleološkost je v tem primeru Maga. »Skoraj prepričan sem, da ga bom srečal«, moram ga srečati, usoda se mora dopolniti. Se je, a Dgč, kot si je zamišljal Špis. Do EDč poboja ni prišlo, Špis je ustrelil napačnega. Diletantizem. Nase je vzel krivdo umora, ne da bi se maščeval. Ustrelil je - vsaj na tej ravni - NeČi Čla.

A preden se bo to zgodilo, mora Ruša pasti. »Samo moja bodi! Ali ne razumeš, da tudi moja kri vihra?« Že na Sektelesni ravni, MoČl je tak, kot prikazuje Cerk Špisa; tak sem bil - dolga leta - tudi jaz; če sem se zadržal pred to slo v sebi, sem moral uporabiti Etvoljo, se prepričati zaradi določenih razlogov; sam po sebi bi ravnal kot živalski samec: vzeti, kar se ti ponuja, še bolj želeti, če se ti to odteguje. Ne se umakniti, ne popustiti, biti zgoraj, zlesti gor, premočevati. Šele z velikim trudom Etvolje sem se umikal, odpovedoval. Danes mi je to lažje, ker vsaj Seksle v meni ni več; je pa gotovo še sla po nadmočevanju. Dokler živo bitje živi, ostaja v njem ta sla. Ko ta sla izgine, Čl umre.

Ni pa v Špisu le sla po zmagi nad Že; domišljijo mu burijo predstave, kaj zdaj počneta Georg in Hilda. »Tam daleč nekje ga v tem trenutku objema: šampanjec pijeta, kozaka plešeta, da se jima iz pet iskre krešejo, da jima iz krvi plameni švigajo.« Žal Cerk v marsičem ni nadarjen Umtk, predvsem v jeziku-slogu ne; navedene metafore so Konv, znane, Triv obrabljene, jezik te drame je Žurtipa.

Osnovno linijo Špisovega nagnjenja je dramatik zadel, a kakor jo artikulira, ni najbolj prepričljivo, predirektno je vse izpovedano; v **Kriv** res ni niti sledu o Čehovu, o atmosferi **Češnjevega vrta**. Takšne stresa le hudo slab igravec: »Ženska, ali imaš v žilah kri ali medico? Ali ne čutiš vihre moje krvi?« Ajaj, tako se pa ne govori, če se hoče koga zapeljati; takšnele izjave so CerKDi zmanjševale vrednost. Rad zamisli se je skrhalo ob Konvi izvedbe. »Reci mi, da boš moja! V strasti bodo zgoreli vsi pomisleki, vsi predsodki.« V Cerku je nekaj najstniško infantilnega. »Strast je pogled v večnost«, ajaj, »v večnosti pa so vse malenkostne ljudske zadevice kakor kapljice v oceanu!« CerK naj bo srečen, da ne vztrajam pri takšnih njegovih izjavah, čeprav me ne osrečujejo. Kot trpim, če berem MrD glede na njen jezik-slog in dramaturgijo; **Mona Gabrijela** ali **Slepi prorok** sta s tega vidika klavni, nedopustno ponesrečeni drami.

Tudi naslednja Špisova izpoved o sebi je vse predirektna, celo nekam heroizirajoča. Ne bom gledal na njeno - otročjo - retoriko, ampak na njeno sporočilo. »Vse sem že bil v svojem življenju!« Cum grano salis lahko rečem to tudi sam sebi. »Saj sem igravec!« To pa je nekaj drugega: igrati se da vse, živeti vse je teže; bogve koliko €V je Špis odigral v svojem Žu, ne na odru? Morda pa je slabič, ki ga je žena zapustila, ker je premalo Mo? In so njegove €rS fantazije posledica njegove impotence oz. vsaj manjše potence? Si mora zato drastiti domišljijo, da bi mu sploh stal? Je manj BioVitsila kot pa Kuligra(več)? Verjetno.

»Bil sem tat in cigan«, PohPeter, »kralj in suženj«, Kristanovo **Kraljevanje**, »pijanec in abstinent«, Kvedin **Pijanec** in WasserKalanova drža, »svetnik in prešestnik«, St Stanislav in Friderik iz **RudVer(onik)e**, »berač in bankir«, Maruša iz **ObV** in Kplsti iz **Krize**, »rodoljub in anarhist«, Učo Šviligoj in PohPeter, »poštenjak in ovaduh«, dr. Donat in župnik Klavora, **Operacija**. (V SD se najdejo vse €V.) Zdaj pa sledi poanta: »včasih mi je bilo težko potegniti črto med teatrom na deskah in teatrom na asfaltu«, v stvarnosti, »na parketu«, v Dbi, »v strelskih jarkih«, tu je stvarnost najtrša. Spet smo pri istem: pri Infi - nerazločljivosti - med videzom-igro in bitjo-stvarnostjo. Eno se brez jasne ločnice preliva v drugo. KMg terja čim jasnejšo ločnico, na nji temelji Kat€ta, razločevanje med Dobrim in zlim. Če pa dobro in zlo prehajata eno v drugo, kako vzpostaviti kakršno koli €to, razen tiste, ki bazira na interesu, kar se je zgodilo v PMLDbi?

Špis je predhodnik platforme, ki jo v DaSlji zagovarja Tip €stfašistka Margareta Hočevarca, ki kar naprej prepeva o Lepoti zla; pri nji je to modna floskula, za Špisa in Cerka pa globoko usodni prehod od KlasDbe ČB€te k InfDbi vsedopustnosti; Špis verjame, ko izreče: »Nocoj sem zaslutil tragično lepoto vojne«, v tem, da bom doživel lep koitus na osnovi grdega izsiljevanja. Izsiljevanja, ki ni, za kar se predstavlja. Ni podlost, čeprav je tudi podlost, ampak je poštenost. »Ne, ne, Ruška, saj ni maščevanje. Samo boleost je«, Trp slabiča; a kdo med nami ni slabič? Čl kot tak je slabič; je nebogljjen, kot trdi tudi Krek v **ObV**, le da Krek rešuje Čla iz brezpomočnosti Dgče kot CerK; rešuje ga z molitvijo k MMBi in s pomočjo, ki jo MMB naklanja Člu. Takšne pomoči Magbitij v Cerksvetu ni in ne more biti. Čl je vržen zgolj nase, le od njega je odvisno, kaj bo ukrenil; kaj pa se bo zgodilo, ni odvisno niti od njega, ampak od tisoč okoliščin, ki skupaj dajejo Konto.

»Samo hrepenenje je«, hrepenenje po izpolnitvi, uresničenju; a razmere (Zun in Not razmere) so takšne, da se Canovo - Poljančevo, Dionizovo - lepo

Hrepenenje, **CanVida**, udejanja v grdi obliki, v razmerah Grdote. CanD je bila (na)pisana pred I. SvetV, po nji ne bi mogla biti več takšna.

»Nocoj bi rad svatoval!« Ko so dajali takšne izjave Canjunaki, je bilo to svatovanje mišljeno kot Priobred, kot radost na koncu potovanja, dejansko kot napoved nebes. Dgč pri Špisu. Njegovo svatovanje bo Sekakt z Že, ki se upira, bo zmaga nad poraženko, ki bo zoper svojo voljo popustila zmedi-sli v sebi. To je zelo dvoumno in vprašljivo svatovanje. Špis ga takoj opredeli: »Daj, daj, samo teater naj bo!« Natančneje ni mogel spodbiti lepote iskrenega veselja. Vse, kar čuti Špis - resnični Čl -, je deformirano, skvarjeno, narobe, ponesrečeno.

Kot da Špisu vojna ne zadošča; je sicer strašna, pobija, a je pusta, dolgočasna, zmerom enaka. »Že toliko mesecev nisem bil na deskah. Zdi se mi, da resnično življenje«, vojna, »v prisposobi z odrskim življenjem sploh ni življenje.« Čl mora narediti strašne reči, da se vsaj malo približa HKD strastem Othella, Leara, Macbetha. Biti kot MirMara, **LjDa**, je s stališča SIZ-20, ki jo izraža **Kriv**, neznansko preenostavno, nevredno zanimivega Ža. O tem lahko govorim, v meni sta oba: MM dr. Mirko Snoj, Posn sem ga 1955, ko sem postal asistent na FF, pa še kdaj, in v meni je Špis, ki preferira fantazije nad stvarnostjo. Če bi hotel biti AK-jedek, bi dejal: mar ni sama zamisel Dti takšna fantazija?

Špis počne oboje: razlaga svojo Fijo, jo udejanja, obenem pa Ruško zapeljuje, bega, mede, da bi jo - dokler je ne bo - zmehčal toliko, da bo dala noge narazen. »Daj, Ruška! Zaigravja! Recimo, da sem jaz tvoj mož«, vsakdo je lahko vsakdo, ljudje smo med sabo zamenljivi, če smo le masa, a v PMLDbi smo takšni-to, »recimo, da sem tisti Kozak Georg, recimo, da sem neskončno utrujen in počitka potreben, da sem se po dolgih letih blodenj vrnil k svoji ljubljeni ženski, ki me je zvesto in požrtvovalno čakala.« Zdaj si je Špis omislil novo EV, se vanjo vživel, trka na Ruškino Usm, materinstvo: če mu bo dala, bo s tem potrdila svojo Zvesto do soproga, saj je ona Penelopa, on pa Odisej Georg. Kako vedeti, kdo je kdo, če je vse Inf?

Ruško je groza. »Vi ste blazni«, a obenem popušča, preveč EV se zgrinja nadnjo, naj se upira vsem? Ni v nji empatija, ki jo dela odprto, s tem odprto tudi njeno vulvo?

6

EV starca (»Vojak se v vsem svojem držanju postara za deset do petnajst let«) Špisu omogoči, da naredi ARF-AK. To se čuti dolžan storiti - popraviti -, ker v Žu ni ravnal prav. Povsem Dgč kot St božji berač Janko v **VombVrnitvi**, ki se prav tako vrne domov močno postaran, skorajda umret, a se nato regenerira (Simb VoM). Vombu daje KatRlga moč-možnost vere v regeneracijo Čla, Cerku ne. Nasprotje med **Vrnitvijo** in **Kriv** je eno od nasprotij SD-30, le da se Cerkdirža tedaj že umika, obnovila se bo (Simb VoM) v SPD, od srede 50-let, še bolj pa od srede 60-let. Paradoks: Cerku ne verjame v VoM, ta nevera je sporočilo drame, obenem pa bo to njegovo sporočilo postalo danes, v DaSD (in v DaSIZi) skoraj povsem prevladujoče. SIZ-SD-30, da ne govorim o

NOBD in SPED kot njenem podaljšanem - skoraj epigonskem - odmevu, pa z Abs trdnostjo verjameta v VoM FKra, SNLa.

Ruški: »Rad priznam, ter se ti izpovem: Bil sem vlačugar!« Janko iz **Vrnitve** nima potrebe izpovedovati se česa takšnega, ker ni bil vlačugar, bil je zgleden Kan, ki je leta trpel v ujetništvu oz. pod pezo okoliščin, ki so mu preprečevale pot domov; v konotaciji je to ruska LR oz. DŽV, ki ga je zadrževala v - recimo - daljni Sibiriji. Sam pa je bil premalo akcijski Čl, da bi se prebil skoz fronte. Kan kot tak nima potrebe po ARF-AK, razen po spovedi pred KCo. ARF-AK širita - prav za prav šele vzpostavljata - prostor IntelEtJav(nost)i, ta prostor, ki se v PMLDbi konča, deformira, izprazni, zmanipulira, kot kaže DaSIŽur. **Vrnitev** in sorodne drame ne širijo KritJavi ali pa le v omejenem pomenu-pogledu, enako kot je ne širi SPED, **Vrnitev** utrjuje že tako - Abs - trdno KatDbo kot nepopoln podaljšek KCe. Medtem ko **Kriv** spodbija samoumevnost, s tem možnost, da bi Čl živel na ravni idealov, da bi dosegel vzornost, kar je za KC bistvena smer: posta(ja)ti Snik-Snica. Namesto Snika je v VISu **Kriv** Čl krivec. Z ARF-AK dosega resnico (ARF-AK sta RazRese), ki pa je povsem Dgč tipa od Katresnice. Resnica Špisa je resnica Čla, ki je po bistvu slab, zel, grd; v njem je nekaj dobrega, to pa je lahko le spoznanje, da je zel in grd, torej le ARF-AK, ki se prevešata v AD. Takšna Jav seveda ne more dolgo obstati, saj sama sebe rujinira.

Razumljivo je, da je ZD obstala lahko le kot Estakt, kot LitUmetpovjav, ne kot temelj DaSDbe; je preveč AD. Temelj DaSDbe je postala RMg: IVJ. Z odprto vestjo, ki sporoča, da je Čl baraba, ni mogoče živeti; zlahka pa se živi z zavestjo, da je vse le IVJ in Už; da se ludiramo in v Hedu olajšujemo. DaSIZ ima ZD (**Potohodca** itn.) za masko-alibi, zato ga časti kot StEstVrto, dejansko pa živi svet Lovričevih Kod, **Kufra** itn., ki jih pa ne ceni, saj ne služijo za Prikr resnice. Zajc se sploh ne zaveda, za kaj ga potrebuje in uporablja DaSDb, enako De kot Le: za manipulacijo, ne za resnico! Ali pa se tega zaveda, Zajc ni bedak, in cinično profitira od te samoprodaje, ker je skeptik in Nihst in mu gre kot samoljubnemu literatu predvsem za podaljševanje svojega imidža. Kot tak pa postaja Zajc na eni ravni slabši od Lovriča, bolj lažniv, vsaj kot MorDbfenomen. Zato danes ni mogoče razločiti Zajca Umtka od Zajca samoreklamerja in Dbvloge. Zajc je svet RR v Gled, kot Špis, le da Špis plača za svoje ravnanje, je PriČl, je ubit, Zajc pa z umorom manipulira v svojo Pvt korist.

Zajc oz. njegovi junaki seveda priznavajo, da so bili vlačugarji, nezvesti (Dan in Reka v **Otr**), Izdi (sin Jernej v **Vorancu**), a ta priznanja-spoznanja RR v EstVrte. Tu nastopa posebej slaba uporaba Zajca, kakor jo posebej nadarjeno opravlja Hočevarca, tudi kot režiserka **Voranca**: zlo(čin), NegVrte RR v EstVrte, v Lepoto zl(očin)a. Pač fašistka. Morda Zajc sam ne gre tako daleč, se pa zavestno pusti tako interpretirati; pusti, da se dela z njegovim Umetopusom vse, za kar oceni, da mu bo koristilo. Vse Dgč - žal bistveno manj Umetnadarjeni - CerK. Ta ne zna in noče iz ARF-AK narediti nič zase uporabnega, svojega junaka pusti izkraveti. CerK je primer v Dbi neuspešnega, Zajc uspešnega. CerK je skladien s svojimi liki, v tem je njegova dragocenost, Etmoč, Zajc pa se s svojimi liki-junaki igra, prodaja jih, izdaja, kot ljerec žre in po kosih ponuja na trgu. Zajc je zgledna neEtOs. Prav primeren za Dačas; ker je tak kot ta čas (je v Zeitgeistu), ga ta čas tudi slavi. Obojestransko se potrebujeta, si koristita, a - na Dgravni - oba DrČla Unič(ujeta).

»Vse, kar si mi dala na pot, spomine na tvojo lepoto, tvojo veliko ljubezen, tvojo brezprimerno zvestobo, tvojo požrtvovalnost, vse sem pohodil s temi škornji.« Kot da je Zajc - četrt Stola kasneje - vzel to Špisovo izpoved za izhodišče svoje prve drame, **Otr**. Tedaj je bil še veliki in čudoviti Zajc, tedaj sva bila še PriSo. V Rad ARF-AK pripoveduje o tem, kako sta se Dan in Reka - brat in sestra, dejansko Dč - soizdala. Tu je bila možnost, da začne Zajc Is(kati) Dt. Ni zmogel. Napotil se je v nasprotno smer, potenciral je krivdo ene, druge, Že, naredil jo je za Izdo-Sžo, sebe pa za žrtev, ki trpi. Tako se je Zajc vrnil k NOBD-SPED PSti, regrediral je na klavrn način v SeH, v ČB torkarjanstvo. **Potohodec**, tega opisujem, je stopnjevanje TorD, **Delirija**; enako **Breda**. Te drame niso več ARF-AK, ampak obtožbe drugih. So izhodišče za Zajčev AnK, ki se uveljavi v **Grmačah**. Zajc profitira od te usmeritve, Cerk se ob nji zlomi, skepsa ga stre.

»Kakor da se je hudič naselil v moji krvi!« To povzema - Posn - Zajc, ZD, glej **Medejo**. Špis se ne more zadržati, da ne bi rušil tudi Ruške, ker se je zrušil že sam. Govori ji, kot da ji govori svojo grdo resnico njen soprog Georg: kako je spoznal neko »čudovito Židovko«. Natančno opisuje, uživajoč v Mazsamoobtožbi, kako se je branila, on pa jo je posilil ali pripravil do tega, da je z njim spala, enako kot bo Špis prav kmalu Ruško. »Zvrnila se je na posteljo. (Tiho, strahotno.) Potem pa ... ji je moralo počiti srce.« Ubil jo je, s svojim ravnanjem, kot bo - je to njegov namen? - tudi Ruško. Jo bo ali pa bo Ruška kot Veže vzdržala?

Ruška se drži le še s poslednjimi močmi: »lažete! M o j Georg ni takšen!« Kdo pa ve, kakšen je? Kako naj Čl ve o drugem, kakšen je, kakšen bo, kako bo ravnal? Ko pa niti sebe ne pozna in ne more držati v oblasti! Korak za korakom Špis Ruško tre in prepričuje, da je slehernik zel, šibak, nagnjen k umazaniji; da je torej povsem vseeno, kdaj bo postala takšna tudi Ruška; če ne ta hip, pa naslednji. Čemu torej čakati, odlašati?

Cerk dopoveduje - sebi in bravcem -, da je Etvest šibkejša od Sekkrvi-interesa. »(Stopi k nji ter jo prime za roko. Ona se mu skuša umakniti, pa ne more.)« Je že ukleščena, ujeta, pripravljena na zakol. Žrtev? Da in ne. Na eni ravni žrtev, a to je vrhna raven; če traja pritisk zla dovolj dolgo, se povrhnjica strga, Čl začne ravnati po svojem bistvu, tu pa Etvest odpade, tu deluje le še Sektelo, Už: Čl se RR v žival. »Pozabi, Ruška, na vse to, saj si tudi ti kdaj pa kdaj bolj poslušala glas svoje krvi, nego besedo svoje vesti!« Naj je Cerk še tako nenadarjen v jeziku-slogu, komponira odlično, dramaturgija stopnjevanja pritiska hudiča na Snico je vzorna. Snica se razkrije kot pohotnica, hudič pa skoz ta paradoks in svoj greh-zločin postane DČ. Prav takšno PSto KMg posebej močno odklanja. Same PervPSte ne premaga, tiči v nji do vratu, a njena Perv je Dgč tipa. NDM. IdČl ni le AgrEkzld, je tudi Pervld; oboje je Not povezano.

Ruška še zmerom zmore toliko odpornosti, da si verjame: »Sem pripravljena vsak hip raje umreti, nego prelomiti obljubo«, dano zakonskemu partnerju. Čez hip jo bo že prelomila. Špis ji dopoveduje, da je sicer res Etodporna, a da so v nji vendarle »močne skušnjave. V nekaterih trenutkih si celo zahrepenela, da bi te objele krepke moške roke, da bi bila prisluhnila omamnemu spevu viharja moške krvi.« Jejhata, ko bi ne bil Cerk tako slab stilist!

Zdaj vrže Špis, ki se je tačas povsem vživel v EV hudiča, zadnjo karto, najgršo od vseh: Ali »si bila pomislila, kaj bi se bilo zgodilo s Teočko, če bi te bili zaprli ali celo do smrti pretepli«, kakor te bodo, če te bom prijavil

zaradi tatvine, prijavil pa te bom, če mi ne boš razširila nog? »V tistem trenutku si se zavedala, da je žrtev za otroka ne samo dopustna, marveč celo neobhodna!« Špis zdaj vso svojo argumentacijo, da bi dosegel zaželeno, obrne tako, da Ruški omogoči častno razlogo njenega padca: ne gre več za popuščanje Seksli, ampak za delanje dobrega otroku, za žrtev bližnjemu, takorekoč za LdDr. Perv je tu - s tem - dosegla vrh.

V razpravo vstopi žrtev. V **Roju** se žrtvujeta oba, Krim in Nina; v **Razcih** so Prti prav tako vsak hip pripravljeni dati svoja Ž za NSS, torej so žrtve, celo SŽ. Analogne žrtve so talci v **Sodbi**, vsi trije Mam bratje. Padli vojaki na fronti so tudi žrtve, **ObV**. JKr je zavestna žrtev, dana-ponujena za odkupnino kazen terjajočemu bogu. V MaPSti ADHuma pa se aktivne žrtve kot požrtvovalne RR v trpne, v predmete tistih, ki žrtvujejo vse okrog sebe, da bi se sami potrdili, uveljavili, okoristili. Osojna Kraljica žrtvuje Bredo, **Breda**, Ženska Potohodca, **Potohodec**, celo Voranc Jerneja, da bi ohranil dom(ačijo), **Voranc**; da ne govorim o Medeji, ki žrtvuje vse vprek, že na Indusnačin, tako je že brez Etvesti, **Medeja**. ZD je prehod v RMg, kjer so žrtve smešne, fantazme, glej filetove **Ujetnike svetlobe**, RudKserksa, Jesihove **Sadeže**.

V **Kriv** se začne prva faza te RR Poz žrtve v manipulacijo. Ruška pred sabo zaigra in biva (EV, oboje) žrtev, da bi si omogočila SekSvo oz. se rešila pritiska mučitelja Špisa. Za krivca naredi vojno: »Kako strašna je vojna!« Nisem kriva jaz, kriva je vojna, to pa je nekaj drugega od mene. Če so krivi drugi, jaz pa sem celo pripravljena na požrtvovalno žrtev, potem smem storiti vse, kar služi cilju tega žrtvovanja: mojemu otroku. Tudi to je pomembna Cerkzasluga: destitucija Vrte žrtve, ki je bila v KMgi in NOBD-SPED nedotakljiva. V veljavi pa je nemalo ostajala še v HMgi, glej Kvedino **Pico**, Pepijeva žrtev, žrtev Dušanovih staršev za sina v Kvedini **Ljubezni**, Dušanova žrtev za mater-starše-Dno v Šorlijevih **Blodnih ognjih**. T(akšn)e drame so napol SeH MaPSt, ta pa je dedič KMge. Šele v RMgi je žrtev odveč, zavestna manipulacija, IVJ, teater, maska-alibi. A ta resnica je le resnica Idčla; Drčl v nji ni zajet. RMg ga ne opazi, Strno ga ne more opaziti, pade ji skoz prevelike luknje v mreži.

Začne se eksekucija. Ruša: »Tako mi je čudno.« Po nji se že razlezuje Sekomama. »(Tiho.) Na možgane mi je legla megla.« Megla pomeni odsotnost zavesti, s tem Etvesti. Ruškino telo in psiha se mehčata, odprtina med nogami in v srcu se odpira in širi, vlaži z ErS (SeH) čustvi. Demon Špis: »To je hudičevo svatovanje v človeški krvi! (Jo poljubi.)« Ves čas hoče ohraniti jasno zavest refleksije: zaveda se, da je - in ravna kot - hudič. Ruška že »(stegne roke ter vzdihne) Tako čudno mi je.« Špis jo vse bolj tlači navzdol, prodira vanjo, jo napolnjuje že prej kot s spermo s svojo PsEtFijo: »Čudno? (Jo močno objame ter še enkrat poljubi.) Zakaj lažeš, Ruška? Povej raje po pravici, da ti je sladko, da si srečna«, to je sreča, ki jo danes v PMLD reklamirajo MO, »od sreče pijana, da si - ž e n s k a !« Danes bi se reklo: da si Čl; da deluješ glede na ČIP, prva med temi pa je lastništvo nad lastnim telesom. Že le zmanjšuje prednost, ki jo je imel v teh zadevah skoz ves patriarhat Mo; danes sta oba - vsaj glede SekSve - že enaka.

Ruška že nima več lastne SA, Zaplu-rablju se že povsem podreja, Že kot replika Mo-škega: »(mehanično, žalostno) Da, da ... da sem srečna, da mi je sladko, da sem ženska, samo ženska!« Kar pomeni: zreducirana na žival oz. na žival, kakršna je ta znotraj Čla. Špis »(jo položi na posteljo)«, ona pa: »O,

meni je, da bi umrla« Sek=S, Ž=S), »da bi zgorela«. Paroksizem Ža je S kot AD. V DaSD bi sledil več ali manj podroben opis kavsa, v 30-letih ga je cenzura še prepovedovala, zato mora dramatik dejanje le nakazati, ga dokazati le z naknadnimi reakcijami nanj. »(Joče.)« Jok pomeni pri Taže vse mogoče, srečo, zadovoljstvo, žalost. Kako vse to med sabo razločiti? Inf.

Najprej Špis triumfira: »(se zasmije) Ruška, povej mi, ali sem te prisilil?« Ponosen je na svojo sugestivnost, na moč hipnoze. V hipu zatem pa se sesuje; Čl je oboje. »(Mrko, silovito.) Teater je končan!« Ne ve več, ali je zmagal v stvarnosti ali pa je prednašal le igro, ki je zanj brez pomena, Ruško - Dra - pa bo morda ugonobila. Dobi Mormačka: »Zakaj publika ne ploska? Ruška, vsaj ti ploskaj! Vsaj ti! Propadel sem. Fiasko!« Da in ne. Če je Člž zgolj samopotrjevanje, le izraz AgrEkzide kot Vita, je vse, kar Čl stori, fiasko, s tem pa ni nič fiasko, ker ni merila, ni nasprotja, ni možnosti, da bi bil Čl kaj drugega kot luzer, a če je luzer, v tem sistemu ni luzer, ampak edino normalen Čl. Takšni so DaSlci. Če pa obstaja Dt, potem je Špisovo ravnanje napačno, a ni le edino možno, s tem ni usodno, nekako je popravljivo, kot je popravljivo dejanje Paža, ki je po Kreonovem ukazu moril; zamisel te možnosti popravnega izpita je bila najina, Dinetova in moja. Jaz sem jo ohranil do danes, Dine je zdvomil vanjo, **Čečki**.

Ruška je - upravičeno - užaljena, ko vidi, da Špis ne stoji za svojim dejanjem, ima - RR - ga le za gesto, Tip Izb. Namesto da bi se z Rušo povezal v Dgpar, to možnost je dobil, se iz razmerja strahopetno umakne, Rušo naredi za predmet eksperimenta, otrese se je. Ruša ga šele zdaj zares obsoja; ne zaradi dejanja, ampak zaradi njegove interpretacije dejanja. »(se dvigne. Mrko zre v vojaka. Plameneče) Tisti Kozak je nemara res zapeljeval dekleta, je mogoče onečašal poročene ženske, bil pa je nedvomno in vselej do konca - m o ž ! Ni bil odrska lutka.« Ruška ima prav: Daljudje, ki živijo v PMLD, so le odrske lutke, Simljudje, pajaci, kljub svojemu nimfomanstvu, morda prav zaradi njega.

Špis izpove svojo fijo: »Vsi smo odrske lutke, vsi smo kmetje na šahovski deski.« Torej popolnoma brez moči. (DgEta se s to tezo ne strinja.) »Ko bi nas vsaj tako previdno žrtvovali, kakor žrtvujejo igralci šahovske podobe! Pa nas žrtvujejo brezobzirno!« Špis se smili sam sebi, CerK prehaja v SeH, **Kriv v Delirij**, ki mu je ZD (**Breda** itn.) blizu. Špis se v težnji samorazkrinkovanja obtoži do kraja: da je bil le Posn močnih, boga, a zaman. »Ali mi moreš zameriti, če se je tudi meni enkrat zahotelo, da bi premikal podobe na šahovski deski? Vsaj enkrat!« - Seveda to še ni končni Špis, končna resnica ne Špisa ne Čla. Manjkata še dve sceni; čeprav sta krajši, sta pomembni, vnašata nove vidike v to metodično samoslačenje problematiziranega Čla.

Dozdaj je vladala na odru tišina, vse je bilo osredotočeno na soočenje-spopad Mo in Že, ko pa je akt končan, oba - in z njima poslušavci - zaslišita, kaj se dogaja v Zuni. »(Trobenta zatrobi. Alarm. Peketanje konjskih kopit. Prasketanje strojnic in pušk.)« Prej je vladala intima, spopad Sekduševnih teles, zdaj se prenese spopad na Vojtelesa, k vojni. Špis se ji sicer posmehuje, »oponaša glas trobente večkrat zapored« in komentira: »Tudi to je teater!« (je in ni, ker je tudi S). »Ženska nepremično leži«, Špis pa odide - v vojno.

Tretja scena se dogaja »dve uri kasneje«. V Ruškini »spalnici«. Vojspopad besni še močneje. »Drobci granat in kepe zemlje udarjajo ob vrata in lesene stene koč.« Rusi izvajajo juriš. Ruša »leži na postelji«; je deprimirana, zadoščena, negotova, vesela? A se ji slabo piše; tudi če se je zaljubila v Špisa, znani kompleks talcev, ki vzljubijo tistega, ki jih je ugrabil ali jim naredil zlo, nima šans. Špis se namreč vrne smrtno ranjen. »(V polni bojni opravi stopi v spalnico. Se opoteka. Klecne na kolena, se skuša dvigniti, pa zopet omahne. Ona ga prime pod pazduho ter ga položi na posteljo.)« Simb gesta: kot mati samaritanka in ljubica, ki poskrbi za ljubega, položi ga na mesto, kjer zakonci opravljajo svoj zakonski Sek(s). Sek=S. Špis ni imel z Rušo le Sekodnosa, bil je do nje v ErS razmerju. Na to dramatik posebej opozori; Špis: »Tukaj me je, pod samim srcem!« Za kazen, bi vprašal pravoverni Kan? Ali zato, ker je srce=S, ker mora biti tisti, ki ljubi - in Špis ljubi Rušo - ubit? Če že gre za kazen, ker smo vsi ubijavci, gre še bolj za kazen, ker si nekdo upa ljubiti. Špis ljubi sicer na čuden - Perv - način, a Dgč se ljubiti ne da, je prepričan dramatik.

Obvezališča ni več, zato se Špis ni zatekel po pomoč tja; a to je povrhni razlog, da so Rusi »zajeli skoraj vso našo divizijo«. Dejanski vzrok je v tem, da hoče Špis umreti pri Ruški: »Hotel sem poslednji poljub od tebe, moj poslednji poljub vobče, Ruška. Mi bo lažje umreti.« Nast SeHa. »Kmalu me ne bo več, vendar ne smem umreti, dokler se ne zgodi« tisto, na kar Špis ves čas čaka. A kaj je to? Ni že vsega dosegel: ne le, da je spal z ženo Zapla svoje žene, tudi svoje žene Zapla je že - malo prej - ubil. Odkritje, da ljubi Ruško (se tega zaveda? Do neke mere se, bi se vsaj moral) mu ni utišalo želje po Mašču, tiste želje, zoper katero napiše Krek celotno dramo **ObV**, utemelji pa jo **Sodba**. Pred lastno So se mora zgoditi še tuja S, S tujca, ki pa je najbolj Intoseba Špisove zavesti in fantazij. Drama se mora končati v stopnjevanju ubijanja, ker je pač Čl po bistvu Ubijavec.

Epilog umora Georga, ki pa se je ponesrečil, je uboj Nemmajorja. V bližini nekdo glasno zavpije: »Zažgite tudi to hišo!« Ruška »odpre naglo vrata ter stopi v odprtino - odsev ognjenih plamenov razsvetljuje vso izbo.« Fanal. »Prosim vas, ne zažgite mi hiše! Vaši ranjenci ležijo v njej.« Zdaj ji je prišel prav Špis. Višji Čtk - Major - ne popusti: »Zažgite hišo, babo pa vrzite v ogenj«, kot so počeli pred desetletjem Srbi v Bosni, lti v Slji, **Rdeče in sinje med drevjem**, esesovci, Prti in Dmbci, Kani in Proti v 30-letni vojni, vsi vojaki, Čl kot tak. Major ne predstavlja le Čtka Nemvojske, ampak Čla kot Ubijavca. Ruška moleduje, vojakom: »Ne, ljudje, nikar ga ne poslušajte! Če so vaši oficirji zblazneli«, a niso, Čl ubija, ker hoče - mora - zmagati, da bi preživel, »bodite pametni vsaj vi!« Pamet v takšnih MePih ne odloča. Pamet je za miren čas, za ČD, pameten je dr. Mirko v **LjDa**, ne pa LTugo in ne JTugo, glej oba **Tuga**, v enem je junak Neg, v drugem Poz; sta MimDč-EDč, vsaj s tega vidika. Major pritiska, drama je vsa komponirana kot stopnjujoči se pritisk k umoru: »Babe strahopetne, kaj cincate?«

Zdaj se dokaže, da Špis Rušo ljubi; »se dvigne, vzame karabinko s postelje, se po vseh štirih splazi do vrat, pomeri ter sproži. Oster krik.« Majorja zadene, ubije. Neki vojak, ki vidi, da je ubijal njegov tovariš, Špisu:

»Komandanta si ubil!« Špis: »Zver sem ubil!« Ker smo zveri vsi, je pravično, da smo pobiti vsi. »Pobijte jih vse«, takšne, kot je komandant major. To pa je že klic k oboroženemu uporu, začetek lReve. Vidimo, iz česa nastaja lR. Ni uvožena iz SovZe, kot trdi DSD; zasnovala se je že prej, preden je nastala SovZa, preden je prišlo do Oktobrske Reve, že tedaj, ko so se Humustrojani vojaki na fronti uprli svojim komandantom, ker so spoznali, da ti zgolj ubijajo, živijo od ubijanja. Ta poriv Špisa in upornikov seveda ne izhaja iz prepričanja, da smo krivi in nas je treba vse pobiti, ampak razlikuje med bolj in manj krivimi. Skaže se, da Špis dozdej ni še nikogar ubil, Major pa ubija po tekočem traku. Špis jemlje nase ne le odgovornost, ampak krivdo, ki pa je ni sam zakrivil. Tu je Špis - Cerk - dedič EvKraša, JKra, ki je prevzel nase krivdo sveta-Čloštva, čeprav je bil NeČi. Špis ni tako NeČi, vemo, kako je pripravil Ruško do Sekakta zoper njeno Etvoljo, a ubijavec še ni bil. Torej so uporniki manj krivi od Gosov - gosposke - in imajo zato ne le pravico, ampak nalogo, da polikvidirajo Gose-naredbodajavce za vsepokol.

Takšna zamisel ni skladna z Mrkom, z leninizmom. Mrk ne govori o krivdi ljudi, takšen pogovor je zanj MM Maga; Mrk je teorija in Tehizvedba te teorije v praksi: kako podreti krivični svet-Dbo, ki temelji na morivstvu, predvsem pa na lZu; lZ terja morivstvo. Ko bo izkoreninjeno-odpravljeno lZ, tudi umori ne bodo več potrebni. Ta verska predpostavka kaže, da je bil kljub nasprotnemu mišljenju - da je Mrk Zn - Mrk predvsem Rlggibanje, ki je verovalo v udejanjenje paradiza na TSu. Čloštvo brez umorov-morivstva je tak paradiz. Cerk ne verjame vanj, je pa za lRevo, za obračun z lZGosi. To ga postavlja v bližino anarhistov. Čeprav se odpira ludu - igra(vec) -, pa ga ne sprejme tako Rad, da bi postal kot Dalumludanarhisti neoultrale sorte. Cerk je vendarle še resen Čl, ne provokator kot Marta gredolčič in banda iz **Molotova**.

Špis niha med Nihskepso in SeHom; prav to, da se ne more odločiti, ga tira v SZ, kot Cerka. Izjavlja: »Te strahote mora biti konec!«, a kako naj jo bo konec, če je Čl zver? Prej se mora Čl Strno spremeniti; kako? Mrk ima za to predlog in prakso, ki je seveda to spremembo povsem dezavuirala, kot Stl. Tudi Kat ima svoj predlog, trajnejši je od Mrkovega, modrejši, a navsezadnje je le obramba tega, kar je, je pa morivstvo. DSL obnavlja Mrk, DSD Kat; vmes so Libci, ki pristajajo na tržno Ž, ki je z najmanj umori najmanj neprimerno. Je res?

Špis: »Do danes nisem še nikdar nikogar ubil. Danes pa sem že drugega. Zdaj bi tako lahko ubijal.« Ubijavci potrjujejo to Špisovo izjavo: Čl se navadi klati, na vse se navadi, če tako hoče, če pristane na to, kar mu predpišejo. Le Etupor vesti - odpor do direktiv in navad - ga lahko reši, a da bi to dosegel, mora živeti v trajni in Strni distanci do vsega, kar prihaja s strani Dbe. Kdo to zmore? Jaz do neke mere in šele zadnji čas; priznam pa, da ni lahko. Na eni strani si sam, jaz sem z Alo in Dno, na drugi vsa Db kot ObDb, lDdb, DabDb.

Avtolra: zdaj ko sem se začel navajati na ubijanje, pa »moram umreti«, pravi Špis, »škoda«. Zdaj spet prevlada v njem Nihanarhizem: »Odpri vrata! Rad gledam ogenj! Nič lepšega ni na svetu, nego razdejanje. Nekaj nadčloveško čudežnega, nekaj prvinskega je v uničevanju.« To velja tudi za Zajca oz. za like njegove dramatike, s katerimi se avtor ldn. Morda se je Zajc le slučajno znašel pri DSD; lahko bi se tudi ob Mor(ovič)u, v njem je enako mnogo PervAD strasti. Ne bodo jutri korakali po lj ulicah z roko v roki ultraDe ljubitelji Fanala, Moro in Zajc, Gredolčička in Puharca? Zajc je začel z

upesnjevanjem zla kot Estprakse, rušenja kot GesamtKunstWerk; del Špisa-Cerka pa je Zajčev vzor(nik): »Neron je moral biti velik umetnik!« Zažig Rima je bil prvo takšno Est dejanje, ki ga podrtje obeh njujorških nebotičnikov 11. septembra le Posn; seveda je bila Neronova interpretacija tega dogodka bistveno Raz od razlage (i)slamistov, Kardumova od Bin Lahnove. Kardumovci so le Not peta kolona fanatičnih neoBarov, ki jim gre zares. DaSl anarhisti še zmerom mislijo, da se le hecajo, da je njihov Trz (terorizem) le Estakt. Uboga ministrica pa finansira njihove igrice. Ktz.

Ruška je srečna, Špisu se zahvaljuje: »Rešili ste mi hišo.« Špis, ki je in ni SeH, jo zavrne, ta hip prevlada v njem skepticizem: »Čemu bi se zahvaljevala? Le ne veruj v našo dobrotol!« Špis sam ne verjame vanjo. Špis je naredil Rad ARF, zato se pozna; o sebi - to je ena od osrednjih izjav drame: »V dobroto ljudi, ki ne spadajo nikamor«, tak je Cerk, enako Grum, »ki sovražijo obstoječe, pa se kljub temu nagonskemu sovraštvu tresejo pred tistim, kar bo neogibno prišlo.« Kaj bo prišlo tako neogibno? LR in nato diktatura Prola? Ne moti se, če se je boji, strahovito je udarila po njegovem Prilu Dragotinu Gustinčiču, po mnogih, tudi po MOču; jaz sem se ji spretno ogibal, malo je tepla, a ne preveč, bil sem furbo, znašel sem se, se znal tudi pritajiti. PoV Slja je za like **Razcev** in **Roja** sanjani paradiz, za tiste, ki so živeli v nji, pa prav malo od tega. Še Bora so nekoliko lasali, z odstavitvijo **Blažonovih** z repertoarja LjDrame, Zupa pa zaprli za vrsto let in krepko mučili. Ne, ne gre verjeti v dobroto ljudi, »ki so kakor meteorji, ki so se izgubili v vsemirju«. KaKi nista vedela, da sta se izgubila, morala bi dočakati leto 90-91, pa bi se jima zjasnilo. MOč je to vedel že zdavnaj, morda že PV, ko je Jušu Kozaku - v znani pisemski polemiki - dokazoval, da ima prav Ptja, a je v sebi, kot mi je sam izjavil, dal bolj prav Jušu in Krleži kot pa KaKiju. IdČl misli, da je novi bog, dejansko pa je iskra v vesoljski - vesoljni - temi, neznamen drobec v praznem prostoru.

Ruška je razumela: »Dobri ste! Na dnu svoje zavesti ste kakor otrok.« Prav ima. A ima prav v svoji ARF-AK tudi Špis, ko jo zavrne: »Otroci so kakor psi! Mislijo, da živijo zavaljo svojih zob.« Trpka, a točna ugotovitev: otrok je žival. »Slabič sem!« Vsakdo je slabič, pa vendar ni le to. Ruša: »Ustrelili ste majorjal Niste se balil!« Špis: »Še deset minut mi je usojeno živeti. Česa naj se bojim?« (Témo je povzel Zupan v **Petih minutah raja**.) Špis res nima nič več izgubiti. Bliža se vesoljna S. Špis ne odstopi od te svoje desperatsko vseUnič vizije, od Suna: »Iz strahu sem te rešil, iz strahu še vedno živim.« Tudi Koc(bek) je povzel svojo temo o **Strahu in pogumu** pri Cerku; Tip za KonvTradSLZ: nihče teh zaslug Cerku ne prizna, komaj ga omenjajo, a kot stilnega Ekpm ideologa, kot nekakšnega epigona Nemvzorov. Ni hujših ponarejevalcev Zge, kot so SLZgarji!

Špis že napol blede, spominja se teh dveh ur, ko je bil v prvi bojni črti. Pripoveduje, kako so umirali konji, kako mu je njegov konj umirajoč s pogledom oči očital, da ga je izdal. Da bi ubežal blaznosti v sebi, je zdirjal. Kaj vse je doživel oz. »se je zgodilo v eni sami minuti! Naše matere pa so prečule tristo, štiristo, petsto predolgih noči.« Tema in teza **ObV**. Micelij, povezave na vse strani.

Opiše tudi, kako je - misli, da je - ubil Georga: svojo senco-Prisldo-hudiča v sebi. »Satan je pridrvel proti meni. Prelep črn konj in prelep satan na njem.« Demonaca, predsmrtna Maga. »Kje sem ga bil že nekdej videl? Ali ni bil venomer v meni?« Hudič ni zunaj Čla, ki je ustrojen po božji podobi, ampak je

sam oboje, DČ in ZČ-hudič; tu Cerk podira KatTijo. »Ali ni bil kakor moja senca?« Ko sta se že čisto približala - glej Narpesem o **Pegamu in Lambergarju**, tudi njeno groteskizacijo v Rudolfovi LudKodi -, je Špis odkril, da je na konju njegov Vetekmec: Georg. Georg je streljal nanj, on pa mu je zapičil »sabljo do ročaja v prsa.« Oba sta se zgrudila, medsebojno sta se pobila. Temo je povzel Snój v **GiM**: Gabrijel zoper Mihaela in vice versa. »Meni pa drobna krogla pod srce. Moja senca je umrla, moj večni spremljevalec me je za vselej zapustil«, a tisti hip, ko je preselil S v Špisa, v svojega Sža-brata-Dča. Jasno: »Kako bi mogel ostati jaz živ?« Le S - dvojni umor - lahko razreši probleme Ža.

Ko Ruša to sliši, hoče zvedeti, kje leži mrtvec-Georg, plane iz hiše iskat ga. »Pol ure pozneje« se vrne, začne se 4. scena. Špis že smrtno »hrope«. Ruška mu pove: »Zmotili ste se! Niste ga ubili. Ni bil Georg!« Koga je potem ubil? Le svojo Prislđo. Zakaj se je je znebil? Ne, ker je ubil tekmeca-hudiča, ampak ker je vzljubil Rušo? (Že, ki bo zanjo pod rušo? Ji tam Vezvest?)

Špis si (še?) noče priznati svoje ljezni do Ruške, prizna si le svoje ponesrečenje; ne more iz te svoje EV, niti pred So. »Se strahotno zasmeje. Smeh se vedno bolj in bolj stopnjuje ter preide malone v blaznost.« Nato »nepričakovano preseka smeh ter utihne«. Izrazi svojo izjalovljenost: »Tragedija, pa tako komičen konec!« Groteska. A groteska zato, ker ni sposoben vzeti nase svoje ljezni do Že; ker ne zaupa ne sebi ne njej. Bil je preveč udarjen, ko ga je zapustila prva žena, zdaj ne verjame nobeni več. (Je bil to Cerkov EkP Pvt problem, zgodba?)

Pa vendar Špis - Čl - nekaj zmore. »(nepopisno bolno)«, torej trpeče; prihaja spoznanje, končna teza drame: »Oprosti, Ruška, tako zelo sem te imel rad«, izjava je Pri, »a bil sem blazen«. Blazen zaradi nezaupanja v Čla; a kako Člu zaupati? »Vsi smo blazni, neozdravljivo bolni!« To je zoper Mrk: prepričanje v neozdravljivost Čloštva, Cerkov in Grumov pesimizem. Ruša mu dopoveduje, vzljubila ga je: »Saj sem vedela, da ste dobri!« On pa: »Kadar umiramo, smo vsi dobri!« Kar niti res ni.

In vendar Špis je dober, Čl je lahko DČ; SeH. Celó SentKrš v duhu Kreka in **ObV**. Špis se skesa in spokori. »Odprite vrata. (Ženska odpre vrata. Vso izbo razsvetlijo odsevi plamena.) Povejte, ali mi morete - odpustiti?« - »Zakaj?« - »Za vse!« - »Saj ga niste ubili!« Georga. - »(počasi in preudarno) U b i l s e m d r u g e g a ! « To izjavo se da razumeti tudi v okviru DgČte: ker je ubil soČla, je ubil Dra, v njem - z njim - Dt. V tej točki misli Cerk zelo globoko, dajem mu prav. Ruša hoče Špisa razbremeniti GhKe: »Vseh teh strahov je kriva vojna!« Špis pa ve več: »V s i s m o k r i v i ! (Pade vznak.)« To je bilo Špisovo poslednje sporočilo.

Tudi Ruška mu da nazadnje prav. »(Gleda v mrliča; po daljšem premoru - močno poudarjeno) V s i s m o k r i v i ! (Po krajši pavzi.) Poslednji poljub si hotel, poslednji. (Ga poljubi.)« Ne le da mu odpusti, potrdi svojo ljezen do njega. A ta ljezen je sočasna s So.

Na dan Prešernovega rojstva, 3. XII. 2003

V KRVAVI PASTI (ob Bevkovi **V kaverni**)

1

Pričujoča knjiga - **Vojaki in trpini (VoTrp)** se bliža koncu. Končal naj bi jo z analizama Bevkove drame **V kaverni (VKa)** in - to je nov projekt - Borove **Popoldanski počitek**; knjiga bi se tako začela in sklenila z Borovo dramo. Pred tem pa je potrebno nekaj načelnega premišljevanja, ne le o SD in dramatiki.

Letnik **RSD-04** (8 knjig) ne bo danih v računalniško pretipkavanje; le ena ali morda dve od letnika. Ostale bodo v tipkopisu, popravlja ga Ala, ne več jaz. S tem se še zmanjšuje moj Dia z bravci, Jav je povsem izključena; če se ne zanima za **RSD**, če **RSD** Zamol, pomeni, da je odklonila Dia z njo. Vlečem le konsekvence. Ne vsiljujem se ji več. Pišem za ... Prih? PrihČla, kot Niet? Celo le za DrČla, ki je že onkraj IdČla?

Svojih sodobnikov očitno ne nagovarjam. Pišem tako, da se ne čutijo nagovorjeni. V večini svojega Ža sem tedaj, ko sem začutil kaj podobnega, spreminjal sebe, svoj stil, celo svoje sporočilo (fijo), da bi našel stik z realnimi ljudmi. S tem sem omejeval in zanikal sebe kot BSAPOEV, svoje IsDti, in se podrejal diktatu IdDbe; zato sem bil - nemalo - uspešen; neuspešen pri oblasti, uspešen pri - vse bolj množecih se - opozicionalcih. Ko sem se jasno zavedel razlike med IdDbo in Dto in ko sem začutil v sebi dovolj moči, da vzdržim kot SAPO, ki išče Dt, sem zmožel ne le ostajati pri svojem, ampak iskati v smer, kjer ne le da ne dobim nobenega potrdila okolja, ampak se vse bolj nahajam v okolju, ki ga sam ustvarjam, če se temu sploh da reči okolje.

Ali nisem zdaj le še jaz - seveda kot BSAPOEV, tj. kot HM - in ni več okolja? Si nisem sam okolje? Kako v t(akšn)em primeru funkcionira sistemska teorija, ki govori o pretoku med sistemom (jazom) in okoljem, v kateri je vsak drug sistem okolje za agirajoči - zavedajoči se - sistem? Ta teorija bazira na predpostavki najvišje vrednote, ki je IdDb; zato ni čudno, da se uveljavlja v DaUZni, tudi pri Polikih, ne le Bučarju. Ti potrebujejo okolje, da nanj vsaj vplivajo, če se odrekajo vladanju. Ker se jaz že dolgo odrekam tudi vplivanju, ne potrebujem ne okolja ne objektov, ki jih sooblikujem. A če ni več objektov, ni več niti subjekta; subjekt-objekt sta par. Že zdavnaj so mi očitali pot v solipsizem (tisti, ki so šli v Polo); da sem si ostal edini subjekt na TSu. To bi bila pot v Av, ta pa je stvarna le, če obstaja zgolj Čl kot IdČl. Če pa ves čas - Strno - predpostavljam ob sebi DrČla in Dt, ki je pomembnejša od mene, ki je sploh edina zares pomembna v svetu, solipsizem ali Av odpade. Vendar,

vprašanje je praktično: kako vzdržati v veri v možnost (po)lsa Dt? Kako Dt odkrivati, ko pa je načelno ni mogoče ldn, saj če nekaj ldn, ni več Dt, ampak ld?

Torej: ne igram le pred sabo in ne živim le zase; dokaz je Ala, ki je zame DrČl, je tudi moja Dn, če sem se že odpovedal celotnemu ostalemu okolju. Vendar se mu nisem oz. sem se mu kot okolju, ne pa kot nečemu, kar obstaja poleg mene. Če ne bi bilo SD, SZge, Slova, drugih ljudi, ne bi nastal niti en stavek **RSD**. V **VoTr** pišem o **Razcih, Sodbi, ObV, Kriv**, o MV-I in MV-II, o Trpu ljudi, o SSLih ljudi, o Ideaci in Demonaci, kakor se - Raz - pojavljajo v VISih Ptje, KCe, SIZ-20 itn. **VoTr** in **RSD** nista le moj Dia s samim sabo, tj.monolog Av-solipsista, ampak ES konkretna - skrajno podrobna - analiza mnogih dram, stališč, drž, misli, dejanj, ki niso moja; jaz skušam le zavzeti stališče do vseh, odkriti - z ARF in AK -, kaj ob tem mislim-sem jaz, a s tem tisto, kar analiziram, ne odpada. Vendar pa to ni moje okolje. Je svet - z ljudmi vred -, ki je potegnjen v moj delokrog-vidokrog, vame, obenem pa jaz vanj. V njem se izgubljam, ker ga ne obvladam; niti ga nočem obvladati, posedovati, imeti. O njem konstruiram modele in razlage, zmerom nove, ki niso le jaz; ki so jaz in predmet in še nekaj, kar naju oba presega. Izhajam iz para-interakcije sistem-okolje (jaz-predmeti), a načrtno ta par-soodvisnost prehajam, da bi izdelal Dgč tip razlage in obstoja. Ta tip naj bi bil **RSD** ali DgZn.

Sistemska teorija je nadomestila Mrk. Za Mrk okolje ni bilo niti okolje, ampak napačni svet, ki ga je moral pravi svet (Ptja) predelati in to na ustrezen način: ali s prepričevanjem ali z likvidacijo, natančno po zgledu KCe. SD pozna oba vidika. Kot dramatika - Lita, Kula, Ideola - je prepričevanje, je vsaj na videz oz. formalno Dia, po vsebini pa je že kar spočetka zahteva po likvidaciji. Prvi jo izreče Ščuka v **Blagru** na samem začetku 20-Stola. NOBD pokaže, kako se ta likvidacija izvaja, kako je pobit Ferl kot predstavnik Brže in Izdov.

Šele v LDbi se more pojaviti sistemska teorija, ker je LD sistem enakopravnih subjektov, ki med sabo konkurirajo (Kpl Pol trg). Vsak sistem je za vsak drug sistem okolje. Okolje je predmet predelovanja takšnega tipa, da okolje ni likvidirano, ampak soupoštevano, vendar tako, da je Polno in Ekonopodrejeno. Ne na način tlačana ali sužnja ali ljuda v SocKom sistemu; le na način Pol opozicije in tekmeča, ki je manj močen-uspešen, a ima zmerom Strno - pravno - možnost, da sam na trgu Pole in Kapa uspe; te možnosti Mrk sistem ne daje, je Tot. Zato je vsakršno vračanje od KplLDbe k Mrku, kar skuša doseči DaSneole, regres, analogen regresu Kat v DSD, katere cilj je Refe.

Če je primer za MrkTotsistem **Blagor** oz. **Roj(stvo)** - NOBD, tudi **Razci** -, za KMgo Krekov **TKriž**, Turki so Vojlikvidirani-poraženi, ali Iskračev **Turjaški**, nazadnje seveda SPED, likvidacija Pokla v **Sodbi**, je primer za LDbo in za KlasRLH-HMgo že ČD, recimo **LjDa**. TrgovecVrednjak v tekmi za Srebrinovo Marico odpade, a ni likvidiran. Analogno odpade tudi veletrgovec Kastelic v Šorlijevih **Blodnih ognjih** ali Negliki iz Prenerjeve **Moža**, ki pa niso likvidirani. Prenerjeva jih ne pobije, le osmeši, pokaže kot neustrezne. Ob istem času nastajajoča NOBD (MV-II) tekmecev ne more slikati Dgč kot predmete likvidacije, Ferla v **Razcih**, Harza, Mirtiča in Žolca v **Raju**. Zli so, zato ne le tekmeči, ampak hudiči. Na delu je Demonaca, Demonaca je VIS - okvir, znotraj katerega mislijo-vrednotijo-čustvujejo NOBDramatiki.

Mrk ne govori o okolju, ampak o RazrDbi, ki terja RB-LRevo. Okolje je kvečjemu začasen-vmesen pojav, ki se mora končati ali z vključitvijo v pravi sistem, ki pa ni toliko sistem kot subjekt (tim. Histsubjekt-Ptja), ali pa z odstranitvijo-likvidacijo. Ko bo odstranjen Sž, bo postala cilj Čl delovanja Nv: predelovanje Nve v korist Čla, s tem humanizacija Nve. Tovarne Industipa, DonBas v SovZi, Velenje v Slji, so primeri EtatHuma: premog, ruda, voda, predelana v električno energijo, polja (kot AgroKombi) služijo Člu, tj. Histsubjektu-Ptji. Ta vidik dramatizira tim. kramparsko-lopatarska ali/in Indusagitirajoča SD, **Vsemu navkljub**, glej tudi vsaj eno Štandekarjevo.

Mrk - posebno še v Stl zaostitvi - ni deformacija Čla ali zločin zoper HumČla, ampak izraz Člove IdNve: Agr€kzld. RB (LR) le nadomešča vojno. Krek v **ObV** nazorno pokaže MasS(mrt) vojakov na fronti v I.SvetV, ko še ni LReve; enako CerK v **Kriv**. Vojne skoz vso ČlZgo povzročajo enake posledice kot Reve ali še hujše: 30-letna vojna itn. Oba **Tuga** slikata Masmorijo polabskih Slavov, ki je hujša od morije Slcev MV-II. Je analogna moriji Judov MV-II. Mrk je v tej točki analogen Nclu. Razločuje dva Razra, Poz in Neg Razr, enako kot Ncl: naš Ncl, Ncl NSSi, ki je Poz (Slski), in tujčev Ncl, ki je Ncl Nem St stvari, ki je Neg. Nasproti si stojita lTugo in Geron-Hildebert, Krim-Nina in Harz-Mirtič-Žolc. Takšna zoperstava ni deformacija, ampak Stra, edini ustrezeni model. Tujca je treba likvidirati, pa bo svet urejen, še več, postal bo - spet - idealen. Vrnil se bo začetni-izvirni paradiž v vrtu Eden, pred padcem AdEve. Končni raj je obnova prvega raja. Dosežen pa je, kot Ideaca, s pomočjo Demonace.

Namen HMge - RLH VISA - je, da bi odpravila vojno, jo nadomestila s Trgtekmo, ukinila telesno likvidacijo, omogočila nenehno ponovno možnost konkurence, ki je mora biti čim več, da bi trg čim uspešneje deloval; potrebne so vse sile Čloštva. To je namen, stvarnost pa je Dgč. HMgi se odprava paradiža kot uresničitve Ideace ne posreči. Ta paradiž sicer ni tako idealen, TotRadpopoln kot v KMgi, kot so nebesa za **Tarb(ul)o** in/ali **Žida**, tudi za **Razval** in **Sodbo**, ostajajo pa Tip poteze paradiža; menim, da te poteze zadoščajo za določitev PSte. Ob analizi ČD ugotavljam, da je svet, kakršnega si zamišljajo te drame oz. njihovi avtorji in junaki, kar nemalo paradizialen. Klodičeva drama ima že naslov **Novi svet (NSvet)**; analogno je z naslovi v NOBD, glej Miheličeve **Svet brez sovraštva (BSSvet)** ali/in Kristanova **Za nov svet. Rojstvo v nevihti** je rojstvo NSveta, ta pa je po bistvu paradiž, tokrat na TSu, le z neba-nebes prenešen na zemljo, tisočletno kraljestvo, Tretji rajh, Kom.

V podrobnih ES analizah ČD, glej Pniz **ČD**, odkrivam in ilustriram s številnimi MSk-MSI, kako doseže zmagoviti IdeačrS par (zmagoviti v tekmi, ne v vojni) stanje, ki je analogno paradižu: SDno, ki je St mesto rojevanja Slcev, Not Hare med dvema in v Dni. Če je tako, se mora prej ko prej oglasiti tudi pekel; ni Ideace brez Demonace, nasproti tvorita par, EDč-MimDč. V nekaterih ČD je že poraženi Neg tekmeč nemalo blizu hudiču, Grabež v **Bobu iz Kranja**, pl. Scherbl v **Svojih**, Zveriga in njegov Gos vinkeladvokat Švindlberger v **Meji**. Ker so to Kode in je v njih hudič osmešen, je ta Demonaca pogojna. A brž ko se RR v Trage ali vsaj resne drame, dobi Hudič znane pomenske poteze: Ponikvar v Kvedini **Pici**, Glavač in Vrabec v Kristanovi **Zvestobi**; prehod k Nclu je nato in zato preprost, Kristanov k **Ljub(islav)i**. Istemu regresu v Demonaco služi Mela, Voš poda grofa Alberta v **VošVidi** kot zločinca-hudiča, Šorli na enak način komisarja Žitnika v **PelGosu**, še bolj v SNcl drami **NaPolu** Nemca Kulmerja.

Sama HMg se razkrajaja, ker ne more vzdržati Svprostora zunaj Demonace in Ideace. Ncl kot da ji pride kar se da prav in to že kmalu na začetku, oba **Tuga** sta iz srede 70-ih let.

Ker sem Čl, sem tudi IdČl. Najprej sem IdČl, šele nato in vzporedno odkrivam - oblikujem - v sebi DrČla. Do konca bom ostal tudi - in predvsem - IdČl, s tem AgrEkzPld. Tak se moram prepoznati v vseh zločinskih likih SD, če ne tako, da sem izpeljal, kar so izpeljali oni, pa tako, da je v meni Strna možnost takšne izpeljave - da postanem Žolc, Mirtič, Harz, Ferl, Pokl - oz. v malem jim zvesto sledim. Ne morem biti Dgčen kot oni. Sem lahko še kaj - DrČl, vsaj v tendenci - zraven, ne morem pa biti Abs NeČi Snik. Takšen lik je IdeolflgMag konstrukt: od Kattipa, **Tarba**, do Realtipa, Rutar in Vida-Mihol v **Razcih**. NOBD med Kani ne vidi nobenega Snika, SPED nobenega med Prti. Kot Kriti sta obe kar točni, čeprav pretiravata v grozodejstvih, ki jih pripisujeta Sžu oz. v tem, da upoštevata le zločinstvo v likih, ki jih ne marata, ne pa tudi njihove druge plati. A v vsakem je tudi druga plat.

Ko(likor) sem IdČl-AgrEkzPld, in to sem močno, mi je vse okolje Sž. V **RSD** se ta moja drža prav lepo vidi. Mnogo DaSlcev nastopa v **RSD**, ki jih napadam, razkrinkujem, v njih podčrtujem predvsem Neg poteze: TH, Urb, Šel, Janša, Rode, KaKi, Moré, Mōro(vič) in Marta Molotovljevska Gredola itn. Na verbalni ravni jih tudi likvidiram. Potrebujem jih kot igravce v svojem Gledu (v **RSD**), a jim kar naprej, od knjige do knjige, drobim glave, sekam ude, prebadam duše. Ravnam kot strasten Mrk in Kat fanatičen ideolog, ki ne prenese zločincev; celo obuja jih v svojem jeziku, da bi jih lahko bolj preganjal in odstranjal. Ob tem jih zmerjam, žalim, ponižujem, se nad njimi izživljam kot lti nad Mussom, ki se niso zadovoljili s tem, da so ga ubili, morali so ga še javno obesiti na trgu skupaj z njegovo ljubico Klarico; ali kot somalijski gverilci, ki so onečaščali trupla ameriških vojakov, nad njimi plesali obredne plese, uživaje v zmagi nad njimi.

Njihova zmaga je bila enako pogojna, kot je moja nad THom in PePKom, Klabsom in Klincem. Bila je zmaga zanje in nič več. Kot je moja zmaga le zame, skoraj nihče drug je ne jemlje v obzir. V svojem Gledu ostajam sam s peščico somišljenikov, ki pa so negotovi, kajti kdo ve, kdaj se mi bo kdo od njih zameril, ker bom domneval, da me je grdo pogledal, in ga bom zasovražil. Pač pravnik svojega prednika ValentinaK. Le da je bil ta PriPra bolnik, neroda, zato so ga predčasno upokojili, svojo preganjavico je kazal javno, jaz jo pa Prikr, ker sem spreten Hin. Zmerom jo znam zamaskirati pod kak Kulalibi. Zato sem v Dbi uspešen.

A če je tako, kot opisujem, moje likvidatorstvo vendar ni istega tipa, kot je bilo Geronovo-Hildebertovo v **LTugu**, Harzovo in Krimovo v **Roju**, Junakovo in Rdeče zveri v **Vst(ajenj)u**. Besede so res lahko uvod v pokol, priprava zločina, Goebbelsova propaganda, a tudi obtožnice Višinskega, enega kot uvod v Auschwitz, drugega v Stlproces in GULAG. Vendar, besede obeh omenjenih so enoumno hujskaške, brez sledu ARF-AK, za oba ideologa je jasno, kaj je Poz in kaj Neg, medtem ko jaz retorično likvidiram vsevprek, tudi sebe. Vse podvržem ARF-AK analizi, iz katere ne pride na koncu noben enostranski nasledek, kvečjemu navodilo za akcijo, da mora Čl Is(kati) Dt, kako pa to počne, je že mnogo težje določiti.

LdDr se kaže v Raz oblikah, tudi tako, da se Inf veže na žrtve za NSS, s čimer je Dg ukinjeno; a čistega Dga ni; če bi bilo, bi to pomenilo, da je

Dg=ld=bit, kar pa ni nič drugega kot nič (nihilizacija, Unič) biti in ne prestop - preskok - v Dt. Dt v **RSD** je komaj sled sence zarje, večina mojih postopkov sodi v THM-krog, torej v ldB. V bistvu sem tak kot ostali. Vidmar in Ink se imata za izbranca, ki znata (po)ls **Izbrance**. Jaz ne. Nisem ne poklican ne izvoljen. Poklicanih ni, ker ni Perboga FP tipa; izbranih prav tako ni, kajti kar izbirajo ljudje, je večinska metoda ObDbe, kar izbirajo bogovi, je SSL, kar izbira Nv, pa je le Konta in preživetje, Vitsila. Sam mislim - verujem, konstruiram, da bi veroval -, da je v vsakomer Dt, da ima torej slehernik možnost ls Dti, a kako to počne in kako ugotoviti, ali to počne, je stvar ES analiz, ki so Strno podvržene zmot(nost)i, zato nezanesljive, kot je nezanesljiva celotna **RSD** in DgTija.

Ko napredujem od Čl-sveta, predmeta likvidacije in Sša, k tekmi in dopuščanju Dgčnosti, postajam strpen, upoštevam vse, in to je Tip za **RSD**, vendar s tem le krepim Inf-kaos oz. Rltz, ki je Tip za LDPM. Če hočem preseči Rltz, moram (s)konstruirati Dt, ki je - naj bi bila - nekakšno merilo zunaj ldB-lDma. **RSD** je en sam poskus nekako nekje najti Dt in glede na njo presojati. Uspeh tega mojega početja je zelo krhek, negotov, morda celo dvomljiv. Bolj ko napredujem na poti lsa Dti skoz Blak, bolj mi je jasno, kako sem nebogljen; kako je vsako Čl prizadevanje, da bi se vzdignil nad svojo živalsko Nvo - točneje: našel drugje drugo Nvo, ki ni ldNv -, tvegano, morda le sad vere, ki nima temelja.

A zakaj to Človo hrepenenje po Bogu, po Drem in Dti? Odkod? Zakaj je nastalo? Je res le eno od SSL, ki so Tip za ldB? Kako to vedeti, ko pa je Hudič ravno v tem, da se dela za nekoga-nekaj, kar ni? Načelno - Strno - ni mogoče vedeti, ali je vse Rltz ali pa je izhod iz Infkaosa oz. para kaos-kozmos. A če tega ni mogoče vedeti, je ls Dti legitimno. Je sicer najmanjša verjetnost, a obstaja. Problem je le v tem, kako naj Čl ohrani vero v Dt, ko-če pa se zaveda vse potopljenosti Čla v Inf? Lahko je verovati fanatikom NOBD in SPED sorte, SNclstom in Kanom, **Tuga** in **Tarba**, ki predpostavljajo Ideaco in Demonaco, ki vse poenostavljajo v ČB EDč spor, ta pa naj bi Strno nujno vodil v obnovo Ožlde kot IdeaHarlde, naravnost v paradiž. Zame je takšna drža nemogoča, odklanjam jo kot nedopusten regres; danes jo spet forsira neole. Biti popolnoma brez tal in temeljev, brez ldmeril, ki so edina čvrsta (ker so lažna), a verovati v Dt, se v takšni drži sploh da vzdržati? Lani - natančno pred enim letom - sem skoraj umrl od bližine OISa. Se mi letos ponavlja isto? Ni naloga, ki sem si jo zadal - nihče drug mi je ni zadal - zame (za Čla) pretežka?

Nevarnost, ki mi preti, je nevarnost, imenovana RMg ali PMLD ali Dv arhemodel. Ponot sem ga, v njem sem, on je v meni, to je nujno; pripravljaj sem se nanj že zgodaj, sredi 60-ih let sem ga razvil teoretično kot reizem-lud. HMg kot RealD bi rada odpravila tako nebesa kot pekel, Nagrado in Kazen, boga in hudiča. V tem sledi Shakespearu, ki se mu je to nenavadno močno posrečilo, četudi ne brez ostankov regresa v Demonaco in Ideaco, lik lady Macbeth in Desdemone, kralja Klavdija in Ofelije, Jaga in Desdemone, **Macbeth** in **Hamlet** in **Othello**. A osnova je pravšnja: Othello, Lear, Hamlet niso ne zločinci ne Sniki. Razvnamajo jih strasti, vodijo SSL. To naj bi bila RealD. CanD dela tudi Mrkjunake za realne, imajo tudi Neg poteze, Ščuka, Maks, Mlakar. Mrk v teh dramah ne prevlada, pretežno so RealD: **Blagor**, **Kralj**, **Romduše**. A že Kreft regredira v ČB RB-Mrk, glej Antezo Tomec-

Kostanjšek et comp. v **Kreaturah**, Gubec in Tahi-Drašković itn. v **Punt(arij)i**; v **Ko(medi)jantih** pa se Kreft vrača k ČD, k Vošnjakovi **Pred sto leti**.

RMg izhaja iz spoznanja, da se HMgi ni posrečilo udejanjiti cilja-namena, vse preveč je v nji Ideace in Demonace, Berta in Ponikvar v **Pici**, Dušan in njegova mati v **Ognjih**, Vida in Mihael Grant v **KoVidi**, Ivan in Jura Krefl v **Kmetiji**. RMg skuša problem rešiti tako, da Ideaco popolnoma odpravi, Demonaco pa osmeši, s tem derealizira, kot jaz svoje »Sže«. A kaj dobi RMg? Nebes zagotovo ne, razen v Irobliki, Jesihovi **Sadeži**. Vse naj bi bile vice oz. trajnoVe sistem Rltza. Vendar: kaj je pekel drugega kot Vesistem dezorientacije, izgubljenosti, ničesnosti? Razlika med KMgo in RMgo bi bila le v tem, da zl(očinc)i v KMgi trpijo, ker čutijo brezizhodnost svojega ničesnega sveta, zato delajo Sm, Dihur v **TKrižu** - dokler je ne doseže milost, je takšna tudi Klančevka v **ObV**, na poti v zločinko-samomorivko -, Polkovnik v **Napadu**, medtem ko RMg ukine sleherno Trp, posluh za Trp, Trp kot merilo-Vrto, že Rudolfova **Ver(onik)a**. Vendar se zastavi vprašanje, ali je RMg svet res zunaj - brez - bolečin. Ne vrne sam File Trp v svojih **Bakhah?** MatZup ga ni zmožen vrniti, je prepovršen, tudi Möd ne; pač pa Počkova, vendar ali le zato, ker je tako podvržena SeHu? Tem vprašanje je, ali svet, kakršnega podaja RMg, vendarle ni PriPra pekel, glej Filetov **Veselja dom** in/ali Jos. Tavčarja **Pekel je vendarle pekel**. Se je PMLDbi derealizacija-verbalizacija zares posrečila, je IVJ res uspešno in brez ostanka zamenjal €Dč Trp?

V **VoTrih** sta pekel in nebesa jasno uprizorjena, čeprav ne zmerom pod tem imenom. Pod tem imenom sta v **Sodbi** in **ObV**, ki sta Tip KMg dram. Krek zatrjuje, da je Ž pekel, če ni v njem milosti Katboga oz. MMBe; ta milost pa Ž RR v nebesa ali vsaj v predokus nebes, kakor ga more imeti ČI na TSu. Analogno deluje **Sodba**; kar prinašajo Nemci in Prti (Pokl), je pekel, MMB pa se vmeša v TS in pokaže pot v nebeško NeČi, da M(iri)am Trpu smer-smisel. Naj se imajo **Razci** še za takšno RealD, kar ustvarjajo Prti, so nebesa na zemlji, kar počne Ferl, je praksa pekla. Cerk skuša priti izven dileme-para pekel-nebo, v tem je njegova drama **Kriv** bistveno pomembnejša-smerodavnejša od ostalih treh, vendar pa se Cerku vse, kar postavlja in trdi, sproti polomi. (Kot meni? Sem jaz najbližji Cerku?) ARF-AK se v **Kriv** RR v AD, to pa je likvidacija sebe. Ne vodi **Veselja dom** v AD, v **Bakhe?** MatZupov **Pianist** kot primer SZi v **Slastnega mrliča**, v apologijo Sma, ki je sicer površen in ludmanipulativen, kakor vsa MatZupD, a je kljub vsemu Sm?

Ni v obeh dramah, ki ju še nameravam €S analizirati v **VoTrih**, isto? **V kaverni (VKa)** je vse en sam pekel, v **Popoldanskem počitku** pa Bor načrtno - kot bistvo in cilj drame - izdeluje Vrto nebes. Nebesa so tu €rS stanje dveh NeČi Prtov, Jerneja in Katre, ki je analogon Vidi in Mihu iz **Razcev**. Bor podaja PoVŽ kot odmik od že doseženih nebes v Prtih, v odnosu med dvema, ki se dogaja v ilegalni tiskarni, analogni votlini-kaverni v **VKa**. Naslednja drama, ki sem jo napovedal kot sklep knjige, a jo zdaj prelagam na začetek naslednje, Lovričev **Pouhn kufr**, pa ne odstopa bistveno od Rudolfovih Kod, je vzporedna in istočasna z MödD, ki se je nameravam še lotiti, posebno njegovih štirih zadnjih dram, **Mefistovega poročila**, **Treh sester**, **Kluba Fahrenheit** in **Obsedenca**. **Kufr** je dejansko le zabaven pekel. Je še pekel, če je zabaven? Kaj pa, če je tisti straaašni pekel KMge le pekel, ki mu je KC dodala poteze Kazni, Mučenja, Pregarjanja, VeTrpa, ker so to njene bistvene kategorije, celo

Vrte; ker je sama Pervsistem? Ne zadošča za opredelitev pekla, da je nesmiselno Ž? Mora res biti tudi še posebej poudarjeno SM Trp?

2

Bevkova enodejanka **V kaverni (VKa)** je bila objavljena v ljubljanskem zvonu, 1922, ne v DiSu, čeprav je veljal Bevk za Katpisatelja, Kan je ostal do Si. **VKa** je zagotovo ena najtemnejših SD, morda tudi najbolj Nih; DiS je bil v tistih letih najbolj odprt za novo, Dgčno, tudi s stališča Katvere vprašljivo, a **VKa** presega vse mere, tudi Pregljevega **Joannesa**; je pa blizu Pregljevim **Beračem**, iz njih izhaja. Prvotni naslov **VKa** je bil **V globini**; avtor je hotel poudariti, da so vojaki na fronti - v I.SvetV, recimo nekje okrog Rombona ali v Tirolah, ujeti globoko pod zemljo, v luknji, v breznu; kaverna pomeni luknjo, tudi v pljučih. Pride od romanskega Cave, jama. Cave di Predil, Predilski rudnik, okrog katerega so potekali boji.

Ali spada **VKa** bolj v Nat ali Ekpm (ekspresionizem), je stvar debate med LZgarji, ki jih zanima predvsem stilna usmerjenost. Verjetno gre za oba momenta. V SD - Sliti -, kjer Nat ni bil dovolj razvit-dosleden (Rad), se je pač zgodilo, da so odpadle ovire za njegovo radikalizacijo šele v SIZ-SD-20, torej v času, ko je - naj bi - stilno prevladoval Ekpm. Kvedina **Pica** se konča odprto, čeprav se osredotoči v temine Ža; ne vemo, kako bo ravnala Berta. A niti Kraigherjevi enodejanki **Pustna noč** in **Drama na travniku**, ki veljata za - v Sirazmerah - RadNat, nista tako dokončno in brezupno črni, brezizhodni, kot je **VKa**. SIZ-20 omogoči tudi to: da se do kraja razvijejo tendence, ki so bile močne v prejšnjih časih, na PrS, a so se v sebi blokirale. V GanglD, recimo v **Sfingi**, v melanholijo, s čustvenim tonom razbolele in Pervduševnosti.

VKa je sicer duševnost - celo zelo - pomembna, a še pomembnejše je dogajanje teles. Ne odmrje le psiha, ne umrje le en Čl, vsi, ki nastopajo v enodejanki, so duševno zmaličeni, se pokažejo kot ničvredni, razen Kana, ki moli, a njegova molitev nič ne more; molitev v **Sodbi** zmore vsaj to, da dobijo molilci Not trdnost, predvsem Mam, na osnovi te morejo izvajati pogumna Simbdejanja, prižiganje sveč na grobovih, ki jih oblast ne prizna. Za Kana, ki je Glas nekje iz kota, pa ne vemo, ali je ohranil Notmoč-trdnost, a razen molitve tudi ničesar ne zmore. Z drugimi - vsemi - vred je pobit, četudi najbrž ne nastopa z njimi enotno kot linčar. Avtor pazi, da ga ne bi tako poudaril, da bi štrlel izmed ostalih kot Poz sporočilo, kot dokaz, da se da Nihpoložaj - z molitvijo, s Katvero - premagati; ta poudarek je Tip za **Sodbo** in **ObV**. Bevk pazi, da nastopa Glas iz kota le kot en glas med mnogimi. Njegova molitev je le psihološko Empznačaja, molitev v tej drami ni osrednja poteza-resnica zgodbe, dogajanja, sveta, ni koncipirana kot Ideologitka. Je le barva med več barvami, le odtenek v sivo-črnem, kar je edina barva **VKa**, pa še to ni barva. Črne so strasti, črna je noč, ki čaka vse v past - v I.SvetV, v vojno kot takšno - ujete vojake, sivo pa je ozračje v luknji, v kateri luč le brli, nazadnje - po eksploziji granate - pa se vse zvrtniči v Inf maso, v zmes steptane zemlje in okrušenih skal, krvi in raztrganih trupel.

Izid takšnih dram, kot sta Bevkova **VKa** in/ali Majcnova **Zamorka**, dokazuje, da se je okrog 1918 - dogodek 18 - zgodilo nekaj za SZgo bistvenega, odločilnega: preobrat. Do tedaj je - kljub poskusom podreti FP - vladala FK, ki je blokirala radikalizacijo Niha. Modra tisočletna KC se je zavedala (DSKC se ne več, je v celoti diletantska in neodgovorna), da če Čl ne čuti v sebi neke vere v smisel in izhod iz Ža, ki je bivanje v kaverni, ne more preživeti na kolikor toliko ustrezen način, vrže ga v kaos, v DžV na Db ravni, v duševno blaznost na Pvtravni. Zato je KC izdelala HKD sistem verovanj, ritualov, dogem, načel in praktik obnašanja, Mor maksim itn., ki so sicer SSL, a učinkujejo - Čla pomirjajo kot Pska in kot Kldo -, če se jih Čl drži oz. če jih celo Ponot, kot terja ravno duhovna KC. Ob tem KC celo veruje, da je ob SSLteatru morda vendarle dosegljiv oz. celo obstojen nekdo, ki se mu da reči Bog, ali nekaj, čemur pravim jaz Dt. Veliki teologi, Pavel, Avguštin, von Balthasar, so to možnost predpostavljali, odločili so se, da vanjo verujejo; vera in nevera v Boga-Dt - v BDra - sta enako (ne)verjetni; torej je bolje, da se Čl odloči za vero kot za nevero, vera mu da trdnost in možnost vztrajanja, nevera ga zlomi.

Tem teologom in njihovi (takšni) odločitvi-misli - tako si jih razlagam - sledim tudi jaz. Ne morem pa slediti manipulantom, ki so cinični oblastniki (Rode, Štuhec itn.), niti Žurstom, ki so cinični posmehljivci, a enako manipulanti. Verujočega Polika, Žursta, Kana v DaSlji ne vidim. Ali so verniki Trade - TradKČe -, ki se držijo kot hlapci Gosovih ukazov, ali pa so previdneži, ki lahko preživijo le zato, ker - so se prepričali, da - uživajo v vsesplošnem polomu; Žursti imajo danes za cilj vse, kar se da, spodkopati. Mediokracija nima niti toliko odgovornosti kot politokracija. Ta vendarle deluje z namenom, da se vzpostavi nek Dbred, pa naj bo še tako slab, despotsko-tiranski; Mačkov in Popitov. Vladavina Žurstov oz. Žurduha pa ne opravlja niti te naloge-funkcije. Gre le še za Hed v AD. To je zadnja stopnja Ava. RMg je njen izraz; **Kufr** in **Hodnik**.

SIZ-SD-20 da vse pod vprašaj. A drame kot **Kriv** - ta sodi po PSti v SD-20 - odpirajo problematiko, puščajo možnost, da iščoč Čl kaj najde, celo smisel, ErS, LdDr, resnico, zato so mi takšne blizu, medtem ko **VKa** ne dopušča ničesar, nobenega Isa, nobene možnosti. Čl je hudič, njegova edina Prih je S, a S v najslabšem: v izgubi sleherne gotovosti, vere, smisla, LdDr, v medsebojnem poklanju. Vizija je Abs katastrofična, ne apokaliptična, kakršna je v Jarčevem **Ognjenem zmaju**. **Kriv** omogoča nadaljevanje Ža kot spraševanja, **VKa** ne. **VKa** je konec Ža. Ž se razkrije kot S. Ž=S. ŽS.

K-da se svet z - v - **VKa** neha. In da je treba nato začeti vse znova, z novim rojstvom. Tak Bevk je bil - vsaj po eni svoji plati, ta je bila v njem - primeren za NOBDramatika, je mogel sprejeti Mrktezo o RB-LRevi, ki likvidira en svet, da bi se lahko rodil drugi. Po svoje je ta teza že v **Evih**, v vsem **St pismu**, tudi **Stari zavezi**. Kaj pa je Svetpotop drugega kot konec starega sveta, analogen je dogajanju v **VKa**; le da v **VKa** manjkajo Noe, njegova barka in po en par živali-rastlin, ki bodo živele naprej. Z druge strani pa je ravno tu čer: Noe ni Abs NČ; s sabo nosi stari svet, Ž ljudi po koncu Svetpotopa obnovi-ponovi Ž izpred Svetpotopa: nadaljuje se DžV, Bm (Kajn-Abel), Izdi (Judež), vojne (med Hebrejci in Filistejci), prevare (Jakob in Ezav), ista je vladavina Si.

Ker se tega JKr zaveda, predlaga ponovno NSvet, NČla. A kaj, ko umre le JKr (na križu), ne pa stari Čl; Kajfa in Pilat preživita, obnovita se v Rožmanu

in Rupniku, Mačku in KaKiju, Rodetu in Drn(ovšk)u. Drn ni veliki Pilat, kot v vsem je tudi v tem miniČl: **RSD** in mene je izročil likvidatorjem, ki pa so danes analogno Drnu tudi sami minimorivci. Niti PriPra morivci ne več, kot sta bila Maček in Hacin. Drn me pozna še slabše, kot je Pilat JKra. Tisti, ki meni in **RSD** strežejo po Žu, počnejo to le še tako, da naju Zamol; da soorganizirajo DaŽ - DaDbo - tako, da nima več razvitih čutil za dojemanje RSD-Dgfije; da blodi **RSD** med Slci naokrog kot veščica, ki je nihče niti ne opazi več. Z **RSD** sva nevidna, sva kot pošasti, ki ne zmoreta dokazati niti svojega obstoja. Sva nem glas, skrit pojav.

Sam se - že vse Ž - Prikr, da bi preživel sredi linčarskih svetov, pa naj so Ptjski ali Libski. Prikr, o katerem govorim v zgornjem odstavku, je pa Dgč tipa; ni stvar volje-načrta, kot sem ga imel-izvrševal jaz; je Prikr kot Stra. IdČl ne Prikr sebi le svoje prave narave - ubijavstva itn., THM-kroga -, Prikr tudi veliko večino tistega, kar bi ga lahko potegnilo - preusmerilo - iz črne jame para ŽS, v kateri je (je) kot bit in nič. KC je velika v tem, da je vendarle pritegnila nekaj - niti ne tako malo - ljudi-teologov, ki so ugledali Dt, jim dala mesto v svoji Tiji; zlorabila jih je, ko jih je uporabila za obrambo svojega oblastniškega sistema, obenem pa dovolila, da govorijo; kdor je imel posluš, jih je mogel slišati, Can, Majc, Mrak, jaz. DSKC tega ne razume več, enako ne DaSLD. Rop je dober tehnik, tudi Polik, a je za Dt amuzičen. Rop me enako Zamol, kot me Rode, čeprav vsak po svoje; Rode, ker mu škodim, Rop, ker me niti ne vidi. Kütj me vidi, a takšnega, kot sem bil do 90: Polika; ne pa iskavca Dti. Za vse te je **RSD** črna luknja, črnulja. Jaz slutim v nji Dt, oni vidijo le temo, so slepi.

VKa - luknja v **VKa** - pa ni črnulja, v nji ni nič. Ali pa je, če konotiram, če nadaljujem analizo Bevka; če predpostavljam, da je bil Bevk vendarle PriKan (ne kot Reb-ula, ki je skozinskoz potvorjen), da je veroval v nujo možnosti, da se bo po Abs koncu starega sveta rodil NSvet. Bevk je iskal v več smeri, v SNcl, **Kajn**, kombiniran z modro Krštrpno potrpežljivostjo, **Čedermac**, nazadnje pa je to upanje v NSvet povezal tako s SNclom kot z LRevo, glej **Trst**, s tem SNcl omejil, kar je skladno s Kršom, v LRevi pa ugledal solidarnost med Pski in Nari. Vedel je, da stari svet še ni povsem odšel, bil odstranjen, Angfami - z njimi pa lti - se vrnejo v Trst, poleti 45, a NSvet le še čaka, da se bo razširil tudi na Trst, na ves preostali, še neodrešeni svet. Raven tega razmišljanjave je sicer preveč PolDbna, a če ji konotiramo **Čedermaca** oz. Noto Jarčevega **Zmaja** in Bevkovih **Legend**, napisanih tikPV, torej ne dolgo pred **Trstom**, dobimo model, ki pravi, da je S-konec v **VKa** le konec enega tipa ljudi - IdČla, kot mu pravim jaz.

Kar sem opisal na Bevkovem primeru, se da razširiti na SZgo, na SD. **VKa** pomeni kot SD-20 konec; a SD-30, ki je izraz SIZi-30, pomeni nov začetek, tisto vero, ki omogoči **Trst**, **Rojstvo**, NOBD. Ker tega NSveta ni MV-II omogočala SKC, se je Bevk priključil OF-Ptji, verjel, da ga omogočata ti dve. Je pa res, da je to le konotacija, presojana iz HKD micelija; v sami **VKa** tak razvoj ni opazen. **VKa** je Nihkonec kot tak.

Topos, kjer se drama godi, je topos konca, zadnje votline, v kateri leži - je vanjo položen, v tem primeru vržen, nagnan - Čl: groba. Strelnski jarki se RR v odprte grobove, ki le čakajo na svoje prebivalce; prej ko prej se ti naselijo vanje. »Zaklonišče z zaprtim vhodom zadaj na levi.« Mišljeno je kot zaklonišče, kot prostor varnosti, postane pa past, iz katere ni izhoda; izhod zadaj je že

na začetku zaprt, v sami drami se zapre še sprednji izhod, Tone ga zasuje. Najprej so vojaki živi pokopani, nato jih pa še raznese granata.

»Ob steni je telefon.« V teku drame tudi ta neha delovati, vod se pretrga. Sž ofenziva, analogna kot v **Kriv**, uniči vse zveze med vojaki in Zunsvetom, njihovim zaledjem, vodstvom-poveljstvom. V **Kriv** ostane Špis sam za fronto, v **VKa** ostane cela skupina, a mrtva. IpK se v **VKa** razkrije kot nemogoča, Dr je Dru Sž, torej ni Dr-ugih, ampak le AgrEkzPide. V **Kriv** sicer OPsk Špis tudi umre, a v Nastu IpK razmerja z Ruško, ki je napol prisiljena v Sekakt, napol omamljena in začarana. V **VKa** ni ne IpKe ne Zun komunikacij, ničesar, razen Si in nič.

V začetku »vojaki čepe na ležiščih in po kotih.« Kot podgane. »V večini so zgneteni v desnem kotu v živ klobčič.« Izraz aludira na gordijski vozec oz. na kaos; ustrezen je. V kaosu je vsakdo vsakomur Sž. »Pod medlo svetilko«, sivina, polmrak, »piše nekdo pismo«, ki ne bo nikoli oddano, prišlo do naslovnika; vsakršna medČl komunikacija je končana. Vojna jo Strno končuje. Likvidira. Enako misli tudi Krek, le da Krek ponudi - v **ObV** - rešitev, ki jo vnese v nor-Nih neumen svet ljudi MMB (Katbog); tega **VKa** ni. »Eden komaj slišno igra na ustno harmoniko, drugi komaj slišno poje.« Melanholija, ki pa se ne razvije; čustva se RR v Barstrasti, tu pa harmonika in petje nimata mesta, le preklinjanja, kriki in disharmonije: pesem topov in granat. Tudi na tej ravni pove primerjava med **VKa-Kriv** in NOBD veliko. V NOBD zmaguje Maspesem - budnica, marš -, glej konec **ZaSvo(bodo)**, ki preglasi neskladnost strelav iz konca **Razcev**. V **ObV** in **Sodbi** se pesem iz Narljud harmonikaške RR v cerkveno pobožno k MMBi, v zvoke cerkvenih orgel, v eroiko FKrove zmage. Nič takšnega **VKa**. »Od zunaj se slišijo topovi«, kot v **Kriv**, »katerih besnost od hipa do hipa narašča«, ofenziva Sžov, naši so trpni, predmeti, žrtve.

Med nastopajočimi je eden oblast, to je poveljnik, Narednik, drugi navadni vojaki. Narednik ima dolžnost vzdrževati red. Tu se vidi, kako je v MePu potreben hierarhični - celo tiranski - odnos do podrejenih; če ni oblasti, ki se je podrejeni boje, nastopi kaos. In **VKa** nastopi: tisti hip, ko postane strah za lastno Ž pri sleherniku močnejši od strahu pred oblastjo. Tedaj se podrejeni - vojaki - Naredniku (Naku) uprejo in ga kot linčarji pobijejo, do Si. Začne se proces Bm-DžV-AD, ki ga konča Sžgranata. Če bi ostali v kaverni živi, bi se čez čas začeli jesti med sabo, kot Nemci pri Stalingradu in marsikdo marsikje. Vendar ta konec ne bi bil dokončnejši od tega, ki ga uprizarja Bevk; bil bi le še bolj drastičen. A SIZ - tudi tiskovni zakon, cenzura - t(akšn)e drastike ne bi prenesla. Niti ni potrebna. Kar je Bevk dramatisiral, je bilo že samo na sebi dovolj šokantno; bistveno bolj, kot če v DaSD File pada kanibalizem, glej **Bakhe**. V RMg - PMLD - ni nič pretirano strašno, ker je vse IVJ.

Nak pošlje dva na stražo pred kaverno; vsi vedo, da bosta kaj hitro ubita. Pošilja ju v S. Izpolnjuje ukaze poveljstva. S tem je sam sokriv za ubijanje. A enako vojaki, ki ubijajo Sžvojake. Nihče ni izvzet iz soubijanja. Slehernik je ubijavec. V MePu vojne pride do izraza - na dan - Nv IdČla: morivstvo. Čl lahko preživi le, če požre - najprej pobije - soČla. RLH skuša to Nvo omiliti, vojno RR v tržno tekmo. A ko nastopijo MePi, začne delovati Člova PriPra Nv: umor, morivstvo. KC trdi, da je Člova PriPra Nv božja; če se Čl podredi Katbogu, mu ni treba biti ubijavec. Seveda ta teza ne drži; tudi KC je prisiljena v MePe, kjer mora - v obrambi sebe, Čla, NSSi, Katboga - ubijati, Dmbci MV-II, **Napad**.

Čl božja narava se bo razkrila-potrdila šele tedaj, ko ne bo več Sžov (vere, KČe, Ptje, našega Nara); torej po likvidaciji zla-zlih. Da pa bi zle čim prej likvidirali, so potrebne vojne. I.SvetV - napad na Srbijo - je tudi KC razlagala v tem duhu. Kaj je iz tega duha nastalo, kažeta **Kriv** in **VKa** oz. SD-20, **Kirke**.

Ena bistvenih potez Čla je, da nenehoma - Strno - upa; upa v preživetje, v uspeh, v srečo. V čem je razlika med upanjem in SSL? Čl ve, da bo tudi v najboljšem primeru enkrat umrl; če ne zdaj v kaverni, pa čez desetletja v postelji, a umrl bo. Bevk je preživel I.SvetV, tudi Prte, enako CerK, ta MV-II taborišče, umrla sta šele pol Stola kasneje. Če bi ju zasulo-razneslo, ne bi SD poznala ne **VKa** ne **Čedermaca**, ne **Kriv** ne trilogije o **Grehu** in še marsičesa njunega ne, Bevk je postal eden najplodovitejših Spisateljcev. Če bi preživeli Čufar, Rob in Moškrič, bi morda napisali PoV svoja najboljša dela; Rob bi verjetno prišel v zapor, kot Zupan, oba druga bi verjetno pisala SocKom agitke, morda pa kasneje MorDbKritdela, kot Grabeljšek. Za nikogar se ne ve vnaprej do kraja jasno, kaj bo (storil), kaj ga bo doletelo; Čl je takó HKD bitje, v njem kot v SAPOi je toliko EV, Konta je tako nepredvidljiva, da je vse odprto. Da se predvideti določene smeri, recimo da omenjeni trije Prti, ki so MV-II padli, ne bi pisali SPED, to pa je tudi vse. In to je malo, prav za prav hudo banalno malo.

Upanje pomeni, da Čl pričakuje, da bo srečno-uspešno prekrmaril Prihviharje, potovanja med Scilo in Karibdo, ki so v Žu vsakogar česta. Da bo tudi tedaj, če se bo znašel na Golem otoku, preživel, napisal še pesniško zbirko **Ogrlica**, kot jo je Mrzel, ne pa tam umrl (bil likvidiran) kot Košir. Oba, Bor in Kajuh, sta verjela, da bosta preživela vojno, prvi jo je, nato napisal še veliko dram, nekatere so prav slabe, recimo **Počitek**, drugi je ni. Ne vedeti, kaj bo, prepričevati se, da se bo verujočega držala sreča, je to kaj drugega kot SSL? Ne vedeti oz. ne videti pomeni biti slep, se SZSL.

SSL je le z Neg vidika povedano isto, kar je s Poz vidika up(anje). Ker se KC tega - že dolgo - zaveda, je prenesla vero v VeŽ kot Vezmago v posmrtnost. Zato je mogla TS razumeti kot Rad SSL, glej zelo vernega Kana Calderona v **Življenju-snu**: ker je onkraj še tako Radpoloma na TSu rešitev na onem svetu. Za Calderona je vse, kar se godi na TSu, videz, prevara, igra SSLil; nič ni gotovo, trdno, jasno, nobene Ožld biti ni, vse se RR v nič, ki pa vendar ni Rltz nič, ampak le začasno bivanje, ki pa se bo razrešilo, seveda če Čl prav živi (če je dober Kan), v posmrtnem Žu, v nebesih, a tudi v peklu. MeP, kakršnega uprizarja Bevk v **VKa**, je za Calderona ne le razumljiv, ampak normalen; le da Calderon konotira Katrešitev, Bevk - vsaj **VKa** - ne.

Je torej Čl modrost v tem, da se prepričuje v onkrajsvetnost? Jaz sem bil neznanško miren-pomirjen v letih med 88 in 91. Že nekaj let prej sem se vzgajal h Katpraksi. Zadovoljeval sem se z malim, obudil postavljanje jaslic, v cerkvi pel nabožne pesmi, sočutil s preproščino pastirčkov in božjih otrok, za Veliko noč butaric, molitev, celo petja z mladimi na številnih taborih od Logarske doline do Kančevcev. Dušo sem si naredil za otroško, se tako Not RR, da sem preživiljal daleč najbolj srečen in miren čas svojega Ža. Šele ko me je KC razočarala kot PohlKld, kot lažniva, cinična, manipulantska, varajoča, in ko sem spoznal, da moja naloga ni rešiti svoj duš(ev)ni mir, ampak v Rad Svi z Min varnostjo (po)ls BDra, sem se odrekel jaslicam, mašam, načrtni infantilizaciji NeČi avtosugestije in se hote predal v roke hudiču, njegovim skušnjavam, izzivom, napadom, akciji. Res je, še danes verujem, da bom

hudiču kljuboval, da bom vzdržal v veri v najtežjih razmerah, a vsak dan mi je huje in težje.

Kaj je tu hudič? Kaj pomeni-zastopa ime hudiča? Izpostavljenost MePom in kruti resnici, kakršni je bil izpostavljen JKr: tudi Rad osamljenosti. Ko je umrl na križu, ni nihče več veroval vanj oz. v njegovo (po)ls BDra. Zato so morali jogri in St Pavel vrniti PogVoM: FKra; brez tega bi Krša ne bilo. Jaz tudi med 88 in 91 nisem verjel v nebesa, odklanjal sem IdČla in FKra, obenem pa sem gojil otroškost naivnega upanja. Nisem bil dosleden, pomagal sem si z - sicer malimi, pa vendar - olajšavami, SSLi. Ko sem to spoznal, sem vsaj SSL odpravil. Ostala mi je le Rad dilema: ali vera v (po)ls BDra ali nič. Nič je hudič, ki ga moram prenesti in navkljub njegovemu delovanju - vnašanju skepse Niha vame - vztrajati pri veri v Dt. Takšen up pa ni SSL. To ni up v to, da bom premagal raka, zmagal nad telesom ali kom drugim; povsod tu bom prej ko prej odpovedal. Morda bom odpovedal tudi v veri v (po)ls BDra. A čim dlje vzdržujem to vero, ki ni SSL, tem dlje in močnejše bom pričeval Dt.

Zadnje čase štejem že ure, ali bom vzdržal. Morda si bom narisal časovno shemo treh ali štirih mescev, do pomladi, do Velike noči, začrtal vsak dan in ga nato odključal, če bom ugotovil, da sem še ohranil vero-up v Dt. Ponavljam: ne pa upa v preživetje, na katerega so vojaki iz **VKa** reducirali svojo vero. Ti vojaki - ljudje iz I.SvetV - so svojo dušo izgubili, jo RR v duševnost, ki se kaže-potrjuje kot volja do Ža, kot ubijanje-odstranjevanje vseh-vsega, kar jim je napoti, napoti njihovi Vitstrasti, težnji po preživetju telesa. Zame je jasno: če moje telo ne služi lsu smisla, ni nič vredno in lahko pogine tale hip. Si se - še zmerom - ne bojim. Bojim se morda le svoje šibkosti, negotovosti, ki se zadnje čase stopnjuje.

Najbrž zato, ker sem se v pripravah na simpozij o MOču moral z MOčem Not ldn, nase-vase sem prevzel njegovo ponesrečeno Ž, njegovo - že zelo zgodnjo - izgubo vere. MOč bo ostal zame do Si tudi - na eni ravni - idealen lik, Her, bog, kakršnega sem gledal-Ponot PV kot otrok. Naj sem vse nadaljnje Ž MOča detroniziral, do kraja ga ne bom nikoli. Če ga danes Notživim, živim ne le njegov neuspeh v Dbi, v DbZgi, to je najmanj važno; živim njegov obup. Če bom zmožel prenesti njegov - Rad - obup, ga vzeti za svojega, za PriPra resnico na PvtEkP ravni MOča-mene, bom morda zmožel v trajnem Strnem soočenju s hudičem-zlom-ničem sveta in v sebi (nič-hudič-zlo je izguba smisla-vere) ohraniti ls Dti. Torej živim in čutim-mislím prav, le težko - vse huje - je. SD pa ne smem vzeti le enostransko za primer poloma. Bevk **VKa** je tak; Bevk v **Čedermacu** (in **Trstu**) pa ni tak. Že dlje časa se pripravljám ES analizirati **Čedermaca**, a kaj, ko je Grabnarjeva dramatizacija Zun, poudarja predvsem kaplanove DbNar poteze, ne pa jedra, ki je stik s smislom. Sicer sem pa **Čedermaca** kot roman enkrat že ES analiziral; nisem zadovoljen s to analizo? Ne, tedaj, v 70-ih letih, še nisem gledal dovolj globoko.

Vojaka, ki ju Nak pošilja na stražo, na eni ravni vesta, da bosta umrla, tako ali Dgče, na drugi ravni, a ta odloča, pa nočeta pristati na to vednost. Čl lahko preživi le, če deluje po modelu svoje AgrEkzide, kot Vitsila, če se odpre temu v sebi. KC je sicer podala Dgč model: da ljudje živijo zato, ker tako hoče od njih Katbog, ker v Žu na TSu izpolnjujejo njegove naloge. Živijo torej iz vere, iz verske dolžnosti, ne iz načela Ža. DSKC je tu vse pomešala, Vit s Kršžem, ki je Ž v Ve. V PriPra FKCi ni na prvem mestu Ž, ampak verska

dolžnost, izpolnjevanje nalog, askeza-odrekanje, Trp; vse to je DSKC odrinila, ve, da ni popularno, popušča libokolju, sprejema Vit, tudi v EkonPoli.

To je bistveno tudi za živali; na tej ravni je Čl žival: da se uveljavlja do konca kot borec zase. V vojni kot posebej surovem MePu se najjasneje izkazuje egoizem, ki je živalska oblika bolj KulEstrefinjenega - psihološkega - Ava. V mirnih časih so MePi skriti (Prikr), nejasni; zato potrebuje Čl, da bi se orientiral, bistveno več ARF analize, dela na sebi, razmišljanja, dopuščati mora več enako mogočih scenarijev, mirni časi zahtevajo Kulo, medtem ko se v Vojsasu uveljavljajo preprost(ejš)i ljudje, ki reagirajo enostavno, v Prtih Dakiji, LjudNarHeri, Luka Vidmar, Franc Rozman, ne pa Balantič, ki je poln KulSZi. **Razci** jasno pokažejo, kako mora misliti-delovati Čl, da razreši dileme: udarno, kot Mihol in Mrož, ne pa v neskončnih meditacijah o smislu kot Prof Stvarnik v Majcnovi **Revoluciji** ali kot Krstn v **Aferi**. Le da naredi NOBD enostavne odločitve za Poz, medtem ko jih prikaže Bevk v Barzverinski obliki-luči.

Omenjena vojaka komentirata svoj odhod na stražo. Zunaj ju čakata dva stražarja, ki sta svoje opravila, treba ju je zamenjati. O teh dveh razmišljata nova stražarja takole: »Če ju pa zadene« - S, predvsem o Si se pogovarjajo - »tisto minuto, ki je nama namenjena, jima bova hvaležna.« Naj zadene njiju, ne naju. NOBD (tudi SPED) vrača pomen Poz žrtve, tudi SŽ, kjer se Čl sam ponudi v žrtev, da reši Dra. (Mihael Strojan v Mrakovih **Talcih** Baro.) Nič podobnega v I.SvetV. Ta je sicer koncipirana kot Masžrtvovanje vojakov za domovino, a vojaki kaj kmalu kapirajo, kaj to pomeni: da so oni kanonfuter, Pl-Čtki pa varujejo svoje riti. Zakaj bi umrl jaz, če lahko namesto mene ti? Naku: »Le glej, da naju ne pustiš čez uro zunaj; še zase ne bi hotel umreti, nikaar za druge.« Večje razlike - nasprotja -, kot je med **VKa** in **Razci** (**BSSvetom**, **Operacijo**, **KloMaterjo**) ne more biti.

3

Ko odideta določena na stražo, se med preostalimi razmahne pogovor, če se da temu reči pogovor; morda točneje: izmenjava stališč, vsak pove svoje. To so misli, še bolj pa izrazi interesov, strahov, poželenj, strasti. Forma je intelektualna, vsebina pa več ali manj živalska, vojna animalizira. Med sabo so si Razni, vendar ne toliko po vsebinsko Raz stališčih kot po Raz interesih. Kar se v mirnem času, predvsem v FDbi Prikr, KC je velika Prikr(ivačic)a, se v MePu brez zavor ali ovir sprosti. Nihče se več nikogar ne boji; zakaj bi se torej zadrževal v izražanju misli ali strasti? A če se ne zadržuje - disciplinira -, se odnosi med ljudmi RR v kaos, s tem v vojno, DžV-Bm. To je teza - prikaz - **VKa**.

Z imenom in priimkom sta v drami označena le dva glavna lika, oba že pred koncem pobita-mrtva. Sta brata; mlajši Jože Grivar je Na(redni)k, starejši Tone je »navaden vojak«. Vsi ostali so označeni kot Korporal, Telefonist, Nekdo, Prvi, Drugi itn., Eden izmed njih, Glas iz kota, Drugi glas iz kota, Nekdo iz kota, nazadnje pa kot »Vsi«. S tem dramatik jasno poudari, da gre le pri dveh za individualni Os(ebnost)i, vsi ostali so anonimusi. Vojna naredi vse ljudi za vojake, za eno V(logo). Vojak je reducirani Čl. Izrazit je po eni

svoji potezi. Cilj RLH VISA je SAPO, izdeluje jo SD od **Mata** prek ČD do **Hlapcev**, vojna - posebej tako dolgotrajna in huda, kot je I.SvetV - pa ves ta proces ne le zaustavi, ampak Unič(i). Ljudje regredirajo v anonimne V(log)e, njihove €(ksistence) se reducirajo na V. Vsakdo je sicer - celo do kraja - borec zase, za svoje interese in preživetje, žival, a ta individualizem, ki se RR v egoizem, ne vodi v razcvet HKD Osi (v SAPOEV), ampak v to, da je vsakdo čim bolj se da bit, Redbit, bit kot Agr€kzPld. V Heglovi terminologiji gre za Abst(rakcijo). Bolj ko je kaj primitivno, bolj je Abst; konkretnost je sestavljena iz mnogoobraznosti, iz mnogo EV, medtem ko je zgolj ena EV najbolj Abstlik. Za takšen lik zadošča Nekdo ali Glas iz kota. Tak je Čl, preden stopi v proces Nasta SAPO. Muck podaja Nast SAPOe, glej **Predigro**, tako, da se Glasovi pojavljajo-oglašajo iz teme, Inf-kaosa, nedoločljivega, sivine. Muck se zaveda, da je Nast SAPOe - kaj šele DrČla - kar se da težko. Vmes so faze nenehnih regresov v Bm-DžV, v reKtz. **VKa** je Klas primer za reKtz.

Ima pa reKtz tudi Poz plat, čeprav ne nujno. Je, če pomeni za Čla, ki opazi svojo reBar, šok. Če je zmožen na osnovi reKtz narediti ARF-AK. SD-SIZ-20 jo je zmožna, glej od **Kirke** do **Kriv**, medtem ko NOBD in SPED Prikr. SD-20 ve, da gre za reKtz, NOBD-SPED tega ne vesta. Res je v njiju - MV-II - reKtz manjša oz. tako je že vnaprej ideologizirana, magizirana, urejena - po Mrku in Katu -, da se zdi (naj bi se zdelo), kot da kaosa ni, le nasprotje dobro-zlo, le ČB, ne sivina. SPED sploh še ni prešla v fazo ARF-AK, kar je glavni znak zaostalosti DSKCe. NOBD pa je v ARF-AK prešla že zgodaj, že v dramah NPE (Not-ranje Polemigracije), v Mrakovi **Rdeči maši**, v Majcnovi **Revoluciji**, javno pa sredi 50-ih let, s SeHD, **Žogo**, **AleksomPR** itn. Artikulacija te ARF-AK je bila zelo tvegana, zgodila se je na osnovi zaporov, €kP in mentalnega upora oblasti, preganjanja. Smer je uspela v Javi šele polagoma, medtem ko je SD-20 že kar od začetka 20-ih let zmagovita. Zmagovita je (bila), ker oblast v SDbi 20-ih let ni bila Tot, ne več KatTot in ne še MrkTot. Oblast v LDbi, kar je bila SDb v 20-ih letih, se ne vtika v probleme-teme (vsebino) zavesti, Mornorm, ideologij, ver(ovanja) oz. le z roba, KC kot en od več Db subjektov.

Ni pa vzrok temu položaju 20-ih let le v LDbi. Enak ali še močnejši vzrok je v tem, da je nastala nova oblast oktobra 18 (dogodek 18-19) v zelo kratkem času, komaj od majniške deklaracije naprej, dejansko šele oktobra z razpadom Avse, predvsem pa zaradi zmage kraljevine Srbije, torej od zunaj. Vse to podrobno pojasnujem v Karju dram, kot so Špic(arj)evi **Patr(iot)i** in **Os(vobojen)ci**, Šorlijeve **NaPol(og)u**. Oblast, ki je tako nastala, nima Mormoči prepričljivosti, še 1917 Sljo preveva skoraj OIS, glej **ObV** in **VKa**. Nova JNcl Ideola **Patrov** in **NaPolu** je sicer navdušujoča, a vse preveč retorična. Za Sljo kot SAKO manjka MV-I Kritmasa SŽ, šele te utemeljujejo NDžo. To se pokaže in dokaže MV-II, ko padajo žrtve od 41 naprej, Ptja jih sprti RR - preOsm - v SŽ. Oblast, ki zastopa SŽ, pa je bistveno bolj samozavestna, odločna, trda kot oblast, ki nastane na osnovi dogovora ali Slavne Reve kot angleška konec 17. Stola.

To potrjuje tudi DaSloblast; danes takorekoč ni Slca, ki je ne bi imel za ničvredno, Žursti so le najbolj vidni - neodgovorni in malovredni - Lumizraz tega stanja. V 10-dnevni vojni za Sljo kot ND je padlo precej manj ljudi, kot jih povozijo pijani vozniki vsako leto, manj kot je v Slji Smov. Ta - DaSND - ni StDž. DSD se je trudila, da bi jo naredila za takšno, v tem je pomen - norovskega, HUH - Genta, Sak(ralizm)a; a zaman, trud je bil - nujno, Strno - le

retoričen, sodil je v RMg-PMLD in jo uvajal, ne pa Trad Džo, kot so norovci hoteli. DaSDž je po meri RMg jesihovcev in rudolfovcov, ne SH vizij o Nedeljivem Nar telesu oz. posvečenosti Si in mrtvih.

Ptja je vsak odpor do sebe kaznovala, celo s So, ker se je imela za dediča-izraz padlih, ubitih SŽ. V tem je dogodek 41-45 bistveno - Strno - Raz od dogodkov 18-19 in 90-91. Iz dogodka 90-91 ne more nastati nič drugega kot **Pouhn kufr**, kar je bistveno manj - slabše - kot PV, tj. v času med 18 in 41, v SD-20. SD-20 temelji na grozotah I.SvetV, opisanih v **VKa** in **Kriv** (tudi v **Dedičih**), ki niso nič manjše od grozot 41-45. Vse Dgč pa je bilo 90-91. V tem času grozot v Slji ni. So - in v 90-ih letih - na Hrškem, v BiH, a to je za Slce tedaj že nenjegov svet, eksotičen orient. Zanimivo, da na Hrškem in v Srbiji po dogodkih iz začetka 90-ih let ne pride niti do ARF-AK, do kakršnih je prišlo po I.SvetV, glej KrleževD, **Kraljevo**. Le do reBar, do DžV, do vsesplošnega razpada oz. SZ-AD. Tudi za Slce je dogodek 90-91 vsebinsko najmanj pomemben od vseh, v tem Pnizu obravnavanih treh. V 20-ih letih je na osnovi **VKa** lahko nastal **Kriv**, PoV na osnovi **Rdeče maše Afera**, v SD-90 (do danes) pa ni bilo ustrezne osnove za ARF-AK, torej je ostala le pot v **Kufr**.

ARF-AK se je začela že davno prej, od **Rdeče maše**, trajala je še v 80-ih letih kot EtHum, glej Gošino **Pod Prešernovo glavo**, Božičevo **ŠpK** in Snojevo **GiM**, v 90-ih letih pa je začela usihati. Jov(anović) že v svoji **JAnti** ni zmoget več doseči **Karamazovih**, Šel v **St krvi** ne več **Savne**, Janč v **Halštat** ne več **Arnoža**. Jov napiše uspešnico, ki niti ni bila uspešnica (le načrtovana je bila tako) **Ekshibicionista**, ki je že - obrtno perfektno - delo Masdelavnice. Ti dramatik, ki so se navadili na svoje veličanstvo St krav, zdaj SD, ki ne potrebuje več mask-alibijev AnKa in Psresnobnosti, tisto SD, ki zlahka preživlja brez šajna in aureole, Prikr; Lovr(ić) je v DaSIZi Kulelite (Inkove domene) brez imena, neznan, Zamol. S tem pa ne pravim, da tega ne zasluži. **Kufr** in LovrD so muhe enodnevnice; MödD ni kaj več (**Podn** itn.).

Lovrov vseposmeh - lahkotna ludAD - je dopolnilo tistega, kar sem gledal sinoči na TeVe: črnogorskega para, živečega v bližini Kopra, v podrti hiši, ki ga propagira Izbrisani pajac Todorović. Ata in mama sta pred kamero delala teater, ona je dolžila Sloblast, da sta se ji sinova izgubila v daljnem svetu, da se ji ne javita, da delata v lti na črno, ker nimata dokumentov, teh pa nimata, ker ju je SND izbrisala; ata pa je po stari dobri črnogorski retorični navadi grozil s Smom, ki ga je imenoval HerS. Ti ljudje vnašajo v DaSljo DaSrbijo. Kot vsa neole vnaša v DaSljo Dabližnji Vzhod, duh (b)arabarjev. Na drugi strani pa njihovi protiigravci vračajo Sljo v čas MM Ncla, iz katerega se res koti Ncz. Koti se v razmerah vojne ali nevarnosti za vojno, 30-leta, razkroja Dbe, kakršna se godi v DaHrški in DaSrbiji. Izbrisani in Sl neole (s Hanželjnom na čelu) ustvarjajo razmere, v katerih bi DSD lahko postala Ncz gibanje. Nasprotnika si gresta na roke, skupaj Sljo ruinirata. Sta brata, ki se ljubita na Pervnačin EDč Bma, Polinejka in Eteokla, **Sedmerica pred Tebami**; to je dobro razumel Jov v **JAnti**, tudi Jov je - že štiri desetletja - tak rušivec Zahévr stabilite, le da ni izbrisan, uveljavil se je kot IrSlc, kot Srb, preoblečen v Slca, ki destruiira Slov, ker s tem uspeva v DaSlovu, ki je - vsaj v Kuleliti - ADSlov.

Moja Krita obeh nasprotnikov-bratov ne pomeni pristanek na logiko **VKa**, **GiM** in **ŠpK**; temeljim na svoji DgTiji, ki je tretja pot, pot Dti. Oba Sža sta mi enako tuja in zoprna, neole in DSD. **VKa** kaže, do česa pride, če obstajata le ta dva brata oz. masa, ki ravna kot onadva: pride do vsesplošne AD. Najprej do kaosa, nato do Si. Ali to - nič-hudič - ali rešitev, ki pa je ni na ravni DbZge. Nekaj tega je razumel CerK(venik) v **Kriv**. Danes razume to D(ovj)ak, glej **Pipina Malega**. In Muck, glej **Za(lo)g**.

In smo prišli do bratov, Bra in Bma kot osrednje teme **VKa**. Tema se bo pojavila takoj, le še nekaj preliminarnih meditacij krutega tipa se morajo znebiti Si zapisani vojaki.

Nenehoma se govori predvsem o Si; S je osrednji lik drame. Da se reči, da je S K-PO. Od vseh strani si jo ogledujejo, točneje: predvsem od znotraj. Vsak jo čuti v sebi. S je bistvo vsakega od njih, njihova najbolj IntPriPra Nota. Kot da se vsak kot ES Psk umika Si kot vse bolj vseobsegajočemu bogu. KC kot Rlga, ki ima ogromno izkustva, tudi MePov, ni zaman postavila Si v središče svojega nauka; njen bog je JKr, ki umira na križu. Res da potem sicer VoM, a naslednje leto na Veliki petek - prav za prav pa z vsakim Čl grehom - umira. Če ne bi bilo Venebes, bi bila S v KCi - Katu - močnejša od Ža. Najbrž so se tega ustrašili jogri in njihov duhovni vodja Pavel; in so zato vrinili VoM iz Poga v Krš. Brez VoMa bi bilo Krš kot **VKa**. **VKa** manjka vse - Dre - ljubeči JKr. A ko JKr umre, ostanejo le vojaki, ki so vsi zli, pa še teh bo kmalu konec. Svet bi se končal; tako pa se z VS nadaljuje, seveda ves čas isti (Id), le v menjavi Si in Ža. Nazadnje pa bo zavladata Ve, z njo VeUž, kakor obeta KC. **VKa** ta obet manjka. Najbrž je Bevku prav to - še posebej - zameril doktrinarni Reb: zmožnost, da se je soočil z Nihom. Reb se je Niha že kot mladenič ustrašil, otrpnil je od strahu; od tedaj oznanja le maske in alibije in Gled, v katerega RR Katbog morijo TSa.

Nekdo: »Govore o smrti kot o kupčiji.« Tudi tako govorijo o njej. Za KC je S velik vložek v trgovini z bogom: Kan je pripravljen postati SŽ (zavestno izbrati S), ker računa, da bo dobil za plačilo VeŽ v nebesih. **VKa** kupčujejo na najnižji - animalni - ravni, **Tarba** kupčuje na najvišji, na Sniški. A Stra obeh Rc je ista.

Nekdo drug izreče globoko misel, tudi takšnih so morituri sposobni: »Nikoli ne veš, kaj se skriva v človeku.« Čl je neznanka, je Inf-kaos, ki se šele sproti izdeluje-profilira v to ali ono smer-lik. Niti sam ne ve, kako bo v MePu reagiral. V mirnih časih, v nepomembnih položajih se da še kar natančno predvidevati Čl reakcije; po njegovih navadah. Navade pomenijo, da je določena obnašanja v mnogih preizkusih-preizkušnjah preveril, našel je standardni tip ravnanja, model zase; za vsak tip situacije svoj model. MeP pa je ravno v tem MeP, da razbija modele, navade, standarde. Čla spravi pred odločitve, ki terjajo nestandardizirane odgovore, iz Čla kličejo-potegnejo pogum in/ali strah, domišljijo in/ali topost, vero in/ali obup: EkP ravnanje, ki ni model, ker je unikatno, izvirno, enkratno, ne sledi znani preizkušeni normi. Lik povprečne Dbne figure, ki je V, razpade, od znotraj se oglasi nekaj, za kar niti sam Čl, ki se znajde v opisanem pretresujočem precepu, ne ve, kaj-kakšno je. Nemalokrat je presenečen, saj ima o sebi - ponavadi - mnogo boljše mnenje, svoj Idealik si je skonstruiral, v Db odnosih mu koristi; se pa zgodi, da dobi o sebi tudi boljše mnenje, presenečen, da je mislil o sebi preslabo.

Tudi glede tega ni pravila. V Člu - v njegovi Noti, duševnosti - je mnogo več, kot se zdi, da je; Nota je mnogo bolj HKD od interpretacij, ki so zmerom

- Strno - poenostavljene, kajti le kot poenostavljene so lahko v Dbi uspešne. Morajo biti takšne, da so z drugimi primerljive, da spadajo v obči tok norm(e). Bolj ko je kaka interpretacija edinstvena, bolj ko odstopa od Dbpovprečja, manj je učinkovita, ker naleti na več odpora. Najuspešnejši so prefrigani Poliki, ki se delajo, kot da nosijo srce na dlani, kot da so osredotočene Poz poteze večine ljudi, povprečja. Tak se je znal prikazati Drn, tudi Kütj, v KulPoli ĆirZlc, nekaj časa tudi STH in Hanž, a prva dva sta preveč taktizirala, drugi pa se je prekmalu opredelil za enega brata, za infantilnega neole najstnika. ĆirZlc kot da je izšel iz **Patrov** kot plemeniti Učo Tone, njegov sin pa je že lik iz **Kufra**, ki se dela MorHer.

O Člu torej ne veš, kaj je, »kot ne veš, kaj je v sredini zemlje.« O tej sredini vemo manj kot o Luni in Marsu; seveda pa tudi ne vemo, kaj je v sredici Marsa, poznamo ga le od zunaj, kot ljudi. DbČl je ZunČl. Iz sredine prihaja - se privali - lava, skoz odprtine, ki jim pravimo ognjeniki. Lava vse zalije, vse pod sabo pokonča; lava je kaos. Prav to se dogodi **VKa**. Dolgo so živeli vojaki v nekakšnem redu, ki jim ga je vsilila Avs PIK (FP) oblast, Vojpoveljstvo, navade, dedovane in privzgojene iz civilnega Ža. A ker vojna ni nehala ob pravem času, ker gre čez vse mere, navade odpadajo, red se kruši, iz Note Dbe in Čla se začne valiti strašna sila, ki ji ni nihče več kos. Najprej vsakdo misli, da je ta sila njegova moč, s katero bo ostale podredil-uklonil, celo pobil. Ker mislijo-čutijo-ravnajo tako vsi, vsakdo je vsi, postane ta sila sama na sebi Moč, ljudje pa njihovi predmeti, izstrelki, sredstva. Igrá se z njimi, nazadnje pa jih pokonča.

Ker KC to od vseh Db institucij najbolje ve, je njena posebna skrb namenjena temu, da sile iz Note - za katere KC ve, da so kaos - ne priderejo na dan; večina obredov in dogem služi temu, da se te sile blokirajo; že 10 Mojzesovih zapovedi, med katere pa, recimo, ne sodi prepoved kanibalizma, kot da ga Hebrejci niso opazili, čeprav je zagotovo obstajal, predvsem v 40-letnem blodenju skoz sinajsko puščavo. (Spet eno Prikr.) Obenem pa KC, ki ni le Dbustanova, ampak tudi odprta za BDra (DSKC ne več), ve, da je Bog v Noti, ne v Zunsvetu; v Zunsvetu je predvsem Pogbog, Nvne sile, bliski-strele, s katerimi ubija Pokl-Komste in Nczste. V Noti je Kršduša kot zastopnica Boga. KC pazi, da obe Noti (raz)loči. Ena Nota je kaos-magma, druga Pervest. Krek in njegova Maruša v **ObV** se obračata na Pervest, **VKa** deluje predvsem - izključno - Ktz magma, tudi tedaj, ko se zdi, da gre za Pervsebino, za ĆrS, kajti ĆrS se **VKa** RR v strast, v ljubosumje, škodoželjnost, umor. Komsti MV-II pokličejo na pomoč - priklčejo na dan - v veliki meri lavo, Vitsilo SNLa, in jo vprežejo v svoj načrt, kanalizirajo kot gorivo za Rad spremembo - obrat - sveta iz zlega v NSvet.

Komsti so prepričani, da to zmorejo, da se to da; v tem so dediči-učenci RLHa. KC je modrejša - ima dolgotrajnejše izkustvo -, zato ve, da je zamisel o predvidljivosti magme SSL. Najprej se zdi, da je lava podredljiva, nekaj časa tudi je. Kmalu pa se razkrije, da je ona pravi Gos; da Ideanačrti - recimo o NSvetu kot paradizu na zemlji, Kom - propadejo, kaos pa ostaja. Kaos se skaže kot AD. Kaj je drugega vsa ZD kot kaos, ki je nadomestil logos Ptje? V **Potohodcu** se vse razkroji, Čl se razcepi v dva, ki sta si Sža (Potohodec in Iskavec), skupno imata Sža v Že, ki je oznovska agentka. NSvet ni palača-grad na vrhu hriba, ampak ječa v globini zemlje, past-jama v Noti Dbe, ki je pekel. **Potohodec** je HKD radikalizacija jame-kaverne **VKa**. Razlika med Bevkom in

Zajcem je v tem, da Zajc muke medsebojnih obračunov izdela, precizira, estetizira, kultivira, naredi za bogat svet Not strahov in groze. A linija je ista in direktna od **VKa** do **Potohodca**. Tudi do **Medeje** in **Grmač**. **Kufr**, **Truth story** (le da brez eksplisitnega moraliziranja), **Hodnik** itn. so le v lahkotne Kode RR Zajčev težkokrvi in samoljubni patos Niha.

KC se tudi zato 41 ne odloči za NOB in upor okupatorjem, ker se zaveda, kaj vse bo s tem uporom prišlo na površje, kako neobvladljiv je ta Ktz svet. KC skuša držati Slce v redu, red pa je najprimernejši tedaj, ko so ljudje hlapci. KC kar naprej računa na to, da bo lahko Slce vrnila v FKc-FD, kakršna je bila še v **Blani**; še v II.Refe, tj. v Krekovih **Treh sestrah**; precej KMg dram II.Refe uprizarja Pret, **Blejke**, **Lucija**, **TKriž**, **Tarba**, **Turjaški**. V III.Refe se je bilo KCi že teže delati, da je Slja še IdeafD, glej **Zasad**, **Zlato tele**. A to so Ćmp razlike. KC se nima za krivo, da sta se tako močno uveljavila Kom in Lib, danes sta kar združena v vladi. Ko se je od 42 naprej odločala za Posn Ptje, za Vojodpor, najprej za trpen, Vašstraže, **Člk**, nato za aktiven, Dmbci, **Napad**, se je morala obenem odločati za uporabo magme, tj. tudi Čl strasti iz nevidne, a strašne Note kaosa. Razlagala se je, da je bila v to prisiljena, kajti pamet ji je povedala, da bo le s silo magme mogla - morda - zaustaviti silo magme, ki jo je sprožila-zajahala Ptja. KC je pač računala - se zanašala - na svojega Katboga kot na Absmoč, ki ureja svet: KCi bo njen bog uporabo magme oprostil oz. naredil tako, da magma ne bo samovoljno zagospodarila, Ptji pa bo račune prekrižal.

Navsezadnje jih je res prekrižala usoda, ki je drugo ime za točko-zakon THM-kroga: za AD, ki sledi ĆDč smodelu oz. začasni zmagi enega Dča, NSSi kot IdeaHarKld subjekta. Ptja se je res AD, a zato KC ni prišla bolje skoz; ostala je enako nemočna kot MV-II. Oba ĆDča - brata - je nadkrilil-prelisičil Lib. A kdor pozna THM-krog, glej moje analize o tem, tudi MSk-MSI, ve, da bo Av od znotraj izvotlil sistem PMLD in jo sesul; le počakati je treba. Jaz tega ne bom doživel, jaz še spremljam Rad odsotnost ARF-AK zavesti v PMLD, kakršno razodeva RMg, tudi **Kufr**; ARF je v RMg le PsARF, le manipulacija, glej MatZupovoD, ne le **Hodnik**. A kaj je desetletje ali Stol v Zgi bitja, ki se mu reče Čl in ki je po eni strani božje bitje, po drugi pa najbolj nemaren pojav sveta dozdej.

Danemoč KCe je tudi v tem, da se odloča za uporabo magme, obenem pa je zoper to uporabo. Je kot devica, ki bi rada dala, a ne da, in je zato devica le navzven, ne po željah. (Zgled takšne Psdevice je PePKo. Najnovejši primer: vprašal sem ga, ali želi, da mu po e-mailu pošljem **Razge** in **SentHer**, v katerih polemiziram z njim. Ne odkloni, a tudi ne sprejme predloga; umika se, tudi pred sabo. Kam? V gole izmišljotine-blodnje. Manj ko je sposoben za akcijo, bolj zida o sebi povsem napačne predstave-razlage. Je trajno dobra snov za zadevno analizo. V tem je pomemben. Ne kot Jerička, ki je privid od privida, le Pvt zamisel same sebe o sami sebi: pukec, ki se ima za božji vihar. Morda pa je v tem Tip za DSKC, ki je kljub svoji veličastni Tradi že skoraj zgolj nič, mavrica iz spreja za lase nad ničem. KC ve: kdor se z ognjem igra, bo z ognjem pokončan. A kdor je brez ognja in duha, je le papir.

Eden od vojakov, ki ga navajam, nadaljuje, kaj se skriva v Člu: »Dobro ali slabo? Ali oboje?« KC ve, da oboje. Sama je iznašla - no ja, bog ji je to povedal -, kaj je dobro, kaj slabo; oboje je kot nasprotje natančno protokolirala, tako da vsakdo - vsak Kan - ve, kako mu je ravnati, kaj počne,

koliko je vsaka njegova misel ali gesta vredna, kaj more pričakovati od te, kaj od druge geste-dejanja: kazen ali nagrado, pekel ali nebesa, Veprekletstvo ali VeUž. KMg ilustrira to jasnost, **Blejke, Lucija, Napad**. KC nudi Člu izhod iz stiske, a le pod pogojem, da se ji povsem zaupa, ji sledi. Če ji ne sledi, se zgodi, kar uprizarja **VKa**. V tem pomenu se da tudi **VKa** tolmačiti kot KMg. Vojaki so kaznovani, ker so zapustili KC oz. ker se v MePu ne ravna po cerkvenih (božjih) zapovedih. Podobno je ob istem času mislil-pisal tudi Meško, glej **Pri Hrastovih**, 1921; ta drama ni mnogo svetlejša od **VKa**, manj strašen videz ji daje predvsem to, da se dogaja v TradAVSi, da slika Čla, ki ne upošteva 10 božjih zapovedi. Meško pač ni Perizkusil strelskih jarkov, kot jih je Bevk; je pa doživel vendarle analogno izkustvo poraza, ko je moral zapustiti Koroško in ko je ugotovil, kaj je postala Slja kot Juga v 20-ih letih: LD Kpltrga. Meško ne daje Jugi nič boljšega atesta-spričevala kot Majcen v **Hostniku** ali **Gradniku**.

Eden od vojakov pravi-misli: »Smrt? Kakšna smrt? Ne poznamo smrti.« Po svoje ima prav. Čeprav gledajo S vsak dan neposredno ob sebi, je ne poznajo zares, kajti bistvo Si je v Čl Noti, razkrije se tedaj, ko obišče mene, moj jaz, ne le nekoga zunaj mene. Se pa da o Si veliko vedeti, opazovati jo, misliti o nji, če znaš; zavest služi temu, da Čl marsikaj predvidi, sklepa (per analogiam); da ni treba vsakomur prav vsega doživeti in v Rad oblikah-merah.

Spet nekdo: »Tudi mene še ni doletela. Če jo čakaš, ne pride.« Zdaj bo prišla za vse v kaverni, za tiste, ki jo čakajo, in za tiste, ki se nočejo z njo ukvarjati. Močnejša je od vseh. KC ve tudi to; a doda: bila bi močnejša od vseh, če ne bi bilo VoMa. Zato mora biti VoM: se mora JKr RR v FKra. DgTija misli Dgče: Dt ni VoM, je merilo, ki je zunaj Si, seveda tudi zunaj Ža. Če dojameš Dt, si se rešil iz usode para ŽS. Vsaj za nekaj časa, za tedaj, ko veruješ. Nato te S pokonča. A Čl je kot Biobitje podvržen Si; čemu bi se je zato bal? Čemu bi želel biti nesmrten? Najteže je pristati na to: na čutenje-zavest, da Ž in S nista glavni Vrtil-potezi Čla. Tudi sam sem močno odvisen od Pog in KatTrade: od OISa in VoMa. A vztrajam pri svoji veri v Dt. Vsak hip se borim za to, da ne bi popustil regresu v brezizhodnost tega in takih parov, katerih Tem model je EDč. EDč ne pelje nikamor, razen v SSL VoMa (v blodnjavi nadomestni svet) in/ali v AD.

Najbolj prav ima Četrtri: »Misli o smrti ali ne misli, kadar pride, pride, kakor volk iz hoste.« Konta kot usoda. Je pa dobro biti nanjo pripravljen. Alge že od nekdanj služijo tudi za primerno pripravo na S. Sam se že od nekdanj veliko ukvarjam s So, da me ne bi zaskočila nepripravljenega; niti ne toliko S kot umiranje, ki pomeni grozo pred So. Povsem se do Si ne da biti ravnodušen, čeprav se trudim. So ljudje in verniki, ki so zmožni skrajne brezbriznosti do Si, recimo stoiki. A če Čl preveč zrazira čustva AgrEkzIde, ki so v njem, je preveč zreduciran, postane kvader namesto HKD bitja z Noto. Seneko je S gotovo močno zaposlovala, sicer ne bi pisal dram na njeno temo, tudi **Medeje**. Sm je storil, a ne vemo, kaj je tedaj čutil. Moj brat Alešk je naredil Sm skrajno miren, vsaj na zunaj; a navznoter? In če sem jaz on, ni pustil groze pred So vsaj v meni, če jo je sam v sebi odstranil-premagal? Nihče ni le on sam, vsakdo je tudi marsikdo drug, vsaj tisti, ki je z njim Not povezan v LdDr.

Tak je uvod, taki so uvodni akordi enodejanke **VKa**. Po njih se začne prava drama. Spet nastopi Nak, a ne kot oblast-poveljujoči, ampak kot EkP Pvt PO.

Nak vojake nadere: »Kaj čakate? Ali nimate drugega?« Ne, S jim je najbližja, z ene plati se jim zdi celo kot njihova lastnina, stvar-vrednost, ki jo prodajajo, dajejo v zakol: »Še mesar govori o svojih teletih, pa bi mi ne o smrti.« S so intimizirali; navajana izjava obrača stvarnost na glavo, v nji so oni S in S njihovo sredstvo. S jim je vse, starš in otrok. Kot da slutijo konec; Vojpoložaj je v kaverni vse hujši: »Pa pasje nas dajejo - nocoj je že peklensko.« Postali smo stvori, ki jih lahko vsakdo brez posebnega dovoljenja pobije, odvečne živali, stekli psi. Animalizacija, kamor koli pogledaš. »Poročnika smo izgubili, četovodjo je vrag vzela.« Ne bog Oče, dobri Varuh, ampak hudič. »Da nisi prišel ti, bi bili brez poveljnika.« Brez glave, s tem brez tistega, ki je dolžan skrbeti za red in zanj tudi skrbi. A kar ni storila Konta-usoda, bodo storili sami: si odrezali glavo - v paniki Bm linčarstva.

Po teh uvodnih besedah, ki uvajajo nastop Naka, le-tega že pobljže določijo; Eden: »(tiše, da ga ne bi slišal narednik) Vem, kaj mu je. Pri materi je bil. Trije dnevi dopusta. Človek okusi življenje in že mu smrt postane strašilo.« Primerja Ž in S, pa ga stisne strah. Dokler so - ves čas - v istem, v objemu prihajajoče Si, še nekako gre, Ž se jim kaže le v sanjah-spominih. Nak pa vnaša v jarke merilo-izkustvo Uža in Sve; to je še posebej neznosno.

Teme pogovorov med vojaki niso blage; so Rad zaostritev vsega Neg in grdega. Kot da uživajo, če lahko vsakomur sesujejo vse, kar mu je drago. Avspropagandi se MV-I ni posrečilo vojakov prepričati, da je ta vojna njihova, da je St, kot se je posrečilo Ptji - in nato KCi - MV-II: Slce kot Prte in Dmbce. Vojaki **VKa** vedo, da je šel Nak domov zastopat svojega brata kot ženina. Spotikljiv položaj, ki daje veliko možnosti namestniku; razdražene bolne domišljije moriturov - smrti namenjenih - jih razvnamejo v smer, ki bo nasprotje med bratoma še zaostri; brata sta se po diktatu Konte znašla v isti edinici, v istem brlogu-pasti. Kar z vidika THM-kroga ni slučaj, ampak le razkritje trajne Stre. Vsakdo je vsakomur brat, Čloštvo je ena Dn, le da se tega neposrednega Bra ne zaveda dovolj jasno; drama(tik) to zavest zaostri. Kar se dogaja in se bo zgodilo med bratoma Grivarjema, se dogaja vsak hip med ljudmi, ki so vsi Kajni: Kajn Kajnu Kajn. Čl ni le on, je tudi svoj Sž: v sebi in zunaj sebe. V sebi je primer Klan(čevk)e v prvi fazi, **ObV**, do drugega je primer **VKa**. Do drugega je tudi do sebe in v sebi. Umor skupine **VKa** ne pride le od zunaj, enako pride od znotraj. Dva - oba glavna, brata - sta ubita že prej, preden raznese granata ali bomba vse ostale. Namig je nedvoumen: Čloštvo se bo samo pokončalo, še preden bo v planet udaril kak tako velik asteroid, da bo pometel z Žem te dvoumne rase, v kateri je možnost za stik z Dto, a tudi AD. Bevk uprizori drugo možnost-stvarnost. SD pozna-uprizarja vse bistvene točke-postaje na THM-krogu, a tudi na ŠHM-krogu, ki ni več krog, ampak nudi možnost izhoda iz VSa. Kask v **Pip(in)u** je takšna zveza z Dto; in Fedja v **Rdeči maši**.

Vse bolje smo informirani o bratih, o njunem resničnem razmerju. »Ali ni bilo nekaj med njima? - Eh, čudne stvari so to! Nekoč nisem spal in sem ju poslušal. V noči sta se skoraj zadavila. Ne vem, zakaj je popustil narednik in mu šel za namestnika.« Je prišlo med njima do dogovora, do trgovine? Brata **VKa** nista Ideolnasprotnika kot Polkovnik in Stotnik v **Napadu**, tu sta Prt in

Dmb, niti verska, kot v Golievem **Bratomoru na Metavi**, tu sta - Andrej in Aleš - Libec in Klč. Že preden so prišli ti vojaki na fronto, so bili reducirani, Jože in Tone sta podana v živalski obliki dveh interesov-strasti, nista se še razvila toliko, da bi sploh lahko mislila versko-Pol opredeljeno-diferencirano. Vse, kar je **VKa**, je primarno in primitivno: žival v Člu. Bevk hoče, da se Čl - Slc 20-ih let - tega zave. In prav ima, če-da to hoče. To je Tem resnica IdČla.

Eden Naku: »Vaš brat je bil na straži v levem rovu; zdaj prihaja.« Na stražo so odšli trije, vračata se le dva: »Eden se je zopet iztegnil:« STH bi protestirala zoper takšen govor, ki ne kaže razumevanja za posvečenost Si, za SpoDo Čla. Iztegne se pes, žival, ne Čl. Hum ne pristane na oceno, da je Čl predvsem žival. KC sploh ne, zanj je Čl ustvarjen po božji podobi. Za RLH pa je bistvo Čla nad živaljo. Čeprav izhaja iz živali, celo iz opice, kot je trdil Darwin v začetku Liba, je več in drugi kot opica. Ima duševnost, (za)vest, domišljijo, ljezen, Db organizacijo, ki ni le Zun, kot pri mravljah in čebelah, ampak Not. Če ta Nota Dbe niso Cerkve, pa je Kula z Ćtvsebinami. Čl je vrh Nve, ki že ni več sama Nv v primitivni obliki; to je stališče RLHa, celo Nata, ki spusti nivo Čla najnižje k živali, glej že naslov Zolajevega romana **Človek-zver**.

Seveda tudi za Bevka **VKa** Čl ni isto kot pes; pes se sebe ne zaveda, Čl pa se. Če Čl misli-ve, da je pes, s tem ravno dokazuje, da ni (le) pes; kot zavest o psu je tudi zavest, s tem ves sistem vrednot, čustev, presoj, s katerimi se živalske strasti in interesi v njem podvajajo, postajajo strahotne mōre, mnogo hujše kot pri živalih, saj se Čl gleda kot odpadel od boga in na dnu, pri živali. Bevkov Čl ni podajan zunaj KatTrade in zavesti o Čl božjem izvoru; zato je toliko hujša zavest o Čli animalizaciji. To je zavest o propadu prizadevanj za Hum bistvo Čla, za božje bistvo Čla. Kot da gre za že zdaj - na TSu - do kraja kaznovanega Čla, ki ima zavest o nebesih, zato tem teže prenaša spoznanje, da se je znašel v peklu. Vsak od Bevkovih vojakov je bil vzgajan v duhu, ki ga uprizarja Krek v **ObV**, le da je v teku let, prebitih na fronti, ta vzgoja doživela polom, nihče ne verjame več v to, v kar so ga vzgajali, vendar ohranja spomin na to vzgojo, četudi je ne daje v prvi plan, ne izgovarja. **VKa** je treba brati skupaj z **ObV**.

Ti vojaki niso naravni Bari, so razočarani Kani. To se vidi iz asociacij, ki se skrivajo v izjavah, kakršna je tale: »Lazarič je legel v grob, nihče več ga ne zbudi.« Tudi bravec leta 1922 je bral **VKa** tako, kot predlagam; TaSlc je še bistveno bolje poznal **St pismo** kot DaSlci. Kar naprej je poslušal v cerkvi in pri pridigah razlago prilike o Lazarju, ki je VoM, ki ga je JKr obudil od Si. Krek to priliko potrjuje: MMB skoz Marušo obudi Klano iz duševne Si, jo izvleče iz objema OISa. Tega **VKa** ni več, MMBe ni nikjer, kdor crkne, crkne za zmerom. Bravec-22 se zaveda, kaj se bo naselilo v njem - Rad Nih -, če ne bo ohranil vere v VoM boga. V vojnah, kakršna je bila I.SvetV, pa t(akšn)e vere ni mogoče ohraniti; tudi Krek kaže njeno ohranitev v zaledju, ne na fronti. Se jo pa da ohraniti v NOB, MV-II, kot dokazuje sam Bevk s **Trstom**, s katerim spodbija **VKa**.

PIK ni računalo s takšno - tako dolgo, surovo, strahotno - vojno, sicer bi moglo predvideti, kaj se bo v nji zgodilo: razpad Katvere (tudi Ortvere in Protvere). Dogaja se razpad legitimite in do tedaj samoumevne Mormoči oblasti; začenja se upor, ta pa vodi v LRvo. LR se v strelskih jarkih in kavernah pripravlja. Eden: »Čemu pa je potrebna straža, dokler streljajo?«

Vsem je jasno, da ni potrebna, da Avsi brez potrebe izgubljajo može-vojake, s čimer postajajo šibkejši. Ukaz je bedast, napačen. Vojaki začenjajo misliti s svojo glavo, kar je pot k Nastu SAPOe, vsekakor pa upor miselnosti, ki jo zagovarja KMg, od **Blane** do **Blejk**: da mora biti Kan-Čl pokoren Gosom, jim poljubljati roke in robove oblačil, izvajati, kar jim ti zaukažejo. Duh **Blejk** se v SD-20 zlomi.

Nak se zgovarja na predpostavljene: »Vprašajte generala!« Drugi: »Generala? Pamet je treba vprašati.« Drži. Nasledek spraševanja je, da imajo vojaki - preprosta raja - več pameti kot general. To je v popolnem nasprotju z RLH držo, zagovarjano v ČD; ČD je dramatika, kakršno ustvarja NKNM, NKNM pa izhaja iz uma. General je še Fdespot, še zveza s FTrado, s FD. A tudi že z BržMešem, kakršno se je uveljavilo kot NemNcl MV-l. Ncl je regres v PS, je konec uma, trgovskega in npravnega, konec Kule, pa naj se Nemci še tako trkajo po prsih, češ da branijo Kulo pred - zgolj Zun - civilizacijo. - Vsak tak pogovor, ki obeta upor, pa se konča z resignacijo: »Vsi smo na vrsti.« Če ni resignacije, je kaotičen upor: linč.

Leninizem je izhajal iz tega izkustva: bolje umsko disciplinsko jasno voden upor - s strani Ptje, ki je v praksi udejanjena Fija Mrka - kot kaos. DžV v Rusiji - že SovZi - je izraz kaosa, vendar Ptja ne odneha, nazadnje zmaga nad kaosom; a ker je Kaos Rad, mora biti tudi teror Ptje Rad. Rodi se res red, a tak, da je Rad Redtipa: Reda nemalo HKD MešLD na aziatsko Rco Vojhierarhije. Konec DžV v SovZi je Pirova zmaga. Celo mnogo manj Redzmaga SI Ptje 45 je Pirova zmaga, Ptja ne zmore vključiti Čl Potov. Z Of obeta, da jih bo vključila, Koca in Zupa, po 45 izloči oba, enega v zapor, drugega na rob Dbe. MGG se mora - skoraj - sama prebijati k posebni zavesti o sebi, k temu, da bi postala SAKO. Posreči se ji, a skoz strahoten napor in težave, glej likvidacijo revij Beseda, Revija 57, Pers, v začetku 70-ih let celo Problemov. S tem se res oblikuje v SAKO, kar se naslednjim Gene ne more posrečiti, ker jim hudih ovir ni treba več premagovati, njihov boj postane Lud-igra; rezultat tega je RMg oz. ogabni pajaci-spački, kot je JašZlc, maskota PslReve in trockizma, božji dar Debenjak, karikatura, ki pa ni le Pvt tipa, ampak Strna. Zato tem bolj strašljiva. Politična ustrežljivost ob grmenju - jajcanju - za neole Vrte je ples v klozetu.

IpK dogajanje se sproži; IpK je le med bratoma. A kakšna IpK je to? Oba brata sta zreducirana na živalsko; pri Naku v ErS kompleksu prevladuje Sek(sus), pri Tonetu interes, ki pa se v teku pogovora prav tako razkrije kot bolna duševnost. Bolna? Katera duševnost je bolna, katera zdrava, normalna? Oba sta brez Že, kot vsi ostali vojaki; biti brez Že mlademu Mo-škemu je zagotovo muka. Dnevi in noči čakanja v rovih-jamah vzpodbujajo domišljijo, kajti vojak mora biti aktiven le v enem, ves je zreduciran le na eno akcijo: na streljanje, tj. ubijanje Sža, na priprave na to streljanje-ubijanje. Bližina Si na poseben način vzpodbujata čut za Ž. Bolj ko ubijaš, bolj se neposredno soočaš z vprašanjem, kaj je Ž, kako ga izpeljati, saj ga ravno ne moreš. Biti vojak je biti nosivec - potrjevalec - Si. Ž je tisto, kar ostane, ko vse ostalo zajame S. A če je nosivec Si sam podložen Si, ga je še posebej strah za lastno Ž; S Sža in lastna S se zalepljata-lidn v Inf. Biti (ostati) živ pomeni za vojaka pobiti vse Sže, vse, katere oceni, da mu strežejo po Žu.

Grupa **Vka** najde Sže tudi med sabo. S začne vnašati med lastne ljudi, tj. v lastno grupo, s čimer se ogroženost-negotovost Vojža še stopnjuje. Je to

bolno? Nenormalno je s stališča mirnega časa, ko je norma red, red pa služi preživetju čim večih, odrivanju Si čim dlje. V vojni se red podira oz. vzdržuje se s posebnimi - močno nasilnimi, disciplinskimi - postopki. Norma ni več vzdrževanje reda kot ravnotežja, ampak rušenje vseh ravnotežij v imenu zmage, ki je Id s fizičnim pokončanjem Sža. Vsaj v takšni vojni, kot je bila I.SvetV, ko ni prišlo do ene bitke, ki bi odločala o zmagi-porazu, ampak sta se Sža vkopala vsak na svoji strani v jarke in se gnala v bitko za bitko, vse dokler eden od njiju ne bi izkrvavel. Nazadnje sta skoraj izkrvavela oba, z bitkami pri Verdunu ipd. Norma je začela postajati S, ne več Ž. Je s tem rečeno, da je sama vojna bolna, odmik od norme, celo zanikanje norme, ali pa se šele v MePu vojne pokaže PriNv IdČla, ki je ubijavec? Bevk se **VKa** nagiba k tej presoji.

NOBD se od te presoje oddaljuje, ne prizna je. Ž se v nji res potrdi z umorom-likvidacijo Sžov, ta likvidacija mora biti Tot - v **Roju** je Harz ubit, Mirtič naredi Sm, Žolc pobegne čez mejo, v **Razcih** Ferla ubijejo, enako v **Uri** Matoha, v **Ognju** Sava - a vojaki niso uporabljeni le za pokončevanje Sžov, niso le manipulirana sredstva za ohrambo stare oblasti, kot **VKa** in v **Kriv**. Ptja zato ne govori o vojakih, ampak o Prtih, ki so borci za osvoboditev SNLa. LR ni le navadna vojna, prebuja NL tako, da postaja vsak ud NLa aktiven borec za Noštvo, za NSvet. Da je lahko tak, se mora Not impregnirati z vero v Noštvo, z MagIdeolo hiliastičnega tipa, kakor jo eksplicite izražata in oznanjata **Roj** in **BSSvet**. Ž kot novoŽ je v NOBD na prvem mestu, odtod naslovi z vero v Prih, **Rojstvo v nevihti**, **Za nov svet**. Da pa bi bilo po zmagi nad Sžom mogoče Ž vzdrževati kot urejeno, mora Dž znova uvesti red norm, Prte RR v vojake, navdušenje v disciplino, sodelovanje v pokorščino. Tot sistem sicer bazira na ohranjanju in vzpodbujanju navduše(va)nja, s tem na MagIdeoli, a ta moment postaja vse manj odločilen; prenevaren je, negotov, navdušenci lahko v imenu Ideace nastopijo zoper lastno Džo in Ptjo, kot so kominformovci, tendenca trockizma, danes vidna v karikaturalni obliki neole Psgibanja, ki je Gled na ulici in bistveno bliže **Kufru** kot **Razcem**; da ne bi bili vojaki, so danes novi Psnavdušenci klošarji, **Kufr**, oz. se trudijo klošarje nadgraditi kot marginalci iz jam-kavern velemesta; grupa, ki jo v Kodričevi drami **Molotov** vodi Marta Gredol ibn SadoHuseinična s pomočjo advokata psov Klemenca kot pomanjšane Anteze Dastvarnosti, ki jo zastopata Klemenčičeva. Parodija na obe strani.

Tone »(se približa naredniku) Jože, ali si prišel z dopusta?« Tone se hoče z bratom pogovarjati, v pogovoru razrešiti, kar ga muči. Muči ga - neznanska, stopnjevana - ljubosumnost. A kaj naj zve od brata? Da mu ni zapeljal žene? O tem ga nima pomena spraševati. Da mu jo je zapeljal? To spraševati pa pomeni tresti sol na rano, krepiti svojo bolečino, lesti v SM odnos. Dia je tu odveč. Celo visoko umski - ARF - Dia, ki pa si ga je v kaverni težko zamišljati, morda le v Dgč razmerah, recimo 1942-leta, ko piše Koc **Tovarišijo** v zemljanki v Polhograjskih Dolomitih. Pa še to je bolj Dia s sabo, torej monolog, kot je Barkov v noveli **Temna stran meseca**, glej **Strah in pogum**. Topos luknje-kaverne se ponavlja, kaj pomeni, pa je odvisno od ljudi, ki so v nji. Koc - z Vidmarjem, Kidričem itn. - nosi v srcu zamisel Sl preroda, Noštva, enako kot MOč v PV zaporih in Can v zaporu na Lj gradu, medtem ko kaverne na frontah v I.SvetV takšnega čustvovanja-mišljenja-načrtovanja ne omogočajo. Šele v perspektivi LReve.

Bevk je dobil to perspektivo šele kasneje, izrazito MV-II. Čedermac jo izraža na Krščev način, ne z RB. Upoštevajmo tudi to, da napiše Bevk **Partijo šaha** 1939, vsaj tedaj je prvič uprizorjena, ta drama pa nima zveze ne z **VKa** ne s **Trstom**; kot spletko v Dni ima zvezo s **Krivdo** in **Kajnom**, a tako, da je Traga RR v Kodo, čezmerne strasti, ki jih Čl ne more obvladati, se RR v Libigro ErS zapeljevanj. Tik PV je Bevk najbližji tudi Ludu, **Partija šaha** ne napoveduje Ptje, ampak igro, s tem RMg. Tudi takšne drame je treba upoštevati kot če že ne uvod v dogodek 41-45, pa kot HKD pripravo nanj; analogno Govekarjevo farso **Šarivari** kot HKD uvod v dogodek 14-18 oz. 18-19. Naj se lotim ES analiz tudi teh dveh dram in to kar zdaj? Smem preferirati linearni niz pred HKD mrežo?

Nak odgovori bratu: Vrnil sem se, »še pravi čas, da poginem.« Vrnil se ni vesel, nasprotno, dopust - obisk doma - ga je še posebej potrl. Doma je videl začetek - vsaj možnost začetka - novega Ža, brata je nadomeščal pri poroki, zakon bi se moral začeti s poročno nočjo, s prvim poskusom oplodnje Že-soproge; a ostaja, kot se zdi (ni pa gotovo), nekonzumiran, vsekakor s strani uradnega moža. Jože je videl, kaj bi lahko bilo, če bi bil on mož zdajšnje Tonetove žene, ki jo je ljubil in jo najbrž še ljubi. Doživljal bi neznanski Už v ErSu, obenem pa začental novo stopnjo Dne-Rodu. Namesto tega je ostal brez žene, brez Uža, razen Uža v SM blodnjah-domišljiji, brez Sve, nazadnje brez Ža. Kot vsi ostali sluti tudi on svojo S.

Tone dreza vanj: »In kaj - je novega?« Dreza v rano. Jože: »A - kaj je novega. Nič.« Vse je po starem: jaz sem tu, v rovu, pred So. »To se pravi: pozdravljajo te. Poročen si in ženo imaš.« A to novo je mučno, za Jožeta, ker to ni njegov zakon, za Toneta, ker ne more do žene. Novo je staro: pričakovanje Si kot Rad neuspeha vsega, kar je (bilo); kar je. Bit se je RR v nič. Luknja je kot praznina v biti pokazala, kaj je: nič, odsotnost vsega pravega. Zmaga Niha.

Ostali, ki pogovor poslušajo, ga komentirajo, vmešujejo se vanj, a z Neg plati. Ljubosumni so, da se z bratoma nekaj dogaja, nekaj, kar ni le streljanje in strah; vedo - več kot slutijo -, da se njuno razmerje ne more dobro končati, pa vendar je polnejše od njihove zreduciranosti na trpnost čakanja na S in aktivnost prizadevanja Si Sžu, ki ga fizično niti ne vidijo. Čutijo se opeharjeni, bratoma zavidajo njuno zgodbo: to, da imata zgodbo. Ni bistvo Ža zgodba? Ni zgodba to, da si Čl izmišlja čim bolj HKD odnose, jih nato iz načrta-sanje prenaša v stvarnost, se odloča za strast, ki naj sanje-blodnje udejanja, pri tem čuti nevarnost, da se bo vse sanjano podrlo, vendar je ta strah smiseln, saj ogroža nekaj, kar si je Čl sam Svno zamislil, medtem ko je zgodba, v kateri so se znašli na fronti, scenarij, v katerega so ga - vojake - porinili Gosi; tuja zgodba, v kateri ni Uža, le strah, le gotovost, da od te zgodbe sam vojak nima ničesar. V vojni je do kraja zlorabljen. Posebej vojaki **VKa**.

Špis v **Kriv** ima srečo, da je sam, giblje se Rel Svno, čeprav na rezilu fronte, Konta mu nakloni srečavanja z Že, z Ruško, med obema se razvije SM razmerje, ki pa se nazadnje skaže, da ni niti Sad niti Maz, ampak možni začetek ErS Prirodnosa. A preden ga lahko iz SM uvoda RR - preOsm - v polnost lJDr, Špisa zadene Sžova granata ali strel in umre. **Kriv** daje več možnosti za SA Čla, obenem pa je še bolj ironičen, saj mu jih vzame enako kot Konta vojakom **VKa**. Daje res edino možnost MMB, **ObV**, tj. samopričanje v Milost?

Ostali - nevoščljivci, poraženci, prikrajšanci - takole komentirajo: »Zdaj lahko umreš. Otrok ne boš imel.« Če ni otrok, ni Dne, ni nadaljevanja rodu; kaj še ostane v razmerah AVSi, kjer je prokreacija in nadaljevanje krvne Trade - Trade kot krvi - najvišji smisel, naloga slehernika? S je drugo ime za jalovost. Kdor umre, ne da bi kaj zapustil, je jalovec. Namesto da bi se medsebojno spodbujali, kot se Prti - Mrož, Rutar, Mihol v **Razcih** -, se tlačijo navzdol. Poudarjajo, kar najbolj boli - Eden: »Tvoja žena jih bo imela, a tvoji ne bodo.« Je mogoče izreči Tonetu - nekonzumiranemu soprogu - kaj hujšega?

KC takšnega položaja ni predvidevala, zanjo ni več mogoč; v koncu 60-ih let v Avsi, ko se dogaja **LjDa**, si ne gre zamišljati, da bo AvsDž poklicala dr. Mirka Snoja v vojsko; vojne s Prusijo so se pred kratkim končale, do vojne s Turčijo bosta minili še dve desetletji, a ta vojna ne bo Tot, kot je I.SvetV. Bo celo nekako Rom(antična), glej Andrejkove spomine in opise bojev v BiH - **Slovenski fantje v Bosni in Hercegovini** -, ki so služili namesto berila Krištofa Šmida. Potem bo pa preteklo še 35 let, da bo nastopila resnica (I.SvetV) in nadomestila Romzgodbo eksotičnega tipa. Za Mirka in Marico - za MirMaro - je zanesljivo predvidljivo, da bosta imela uspešen zakon, mnogo otrok, da bosta doživela pozno in zadovoljno starost kot Vošnjak in žena, kot Tavčar in žena. Ne vesta še, da se bo Tavčarjeva Dn končala tragično in jalovo kmalu PoV, da se bo Vošev sin Bogumil odrodil v JugoSrba, njegovi sorodniki Voši pa ali v NclNemce ali v StlKomste, Mitja in Sergej.

Slaba Prih se kaže že v SD na PrS, v **Pici** in **Školjki**. A Ogrinc leta 1869 ne gleda toliko naprej; v njegovem letu-času se svet - njegova nova faza - šele začne, kot NKNM, ki ustvarja NSvet, glej Klodičevo ČD **NSvet**, 1868. Kar napoveduje zavistni sovojak, bi se lahko zgodilo že v Ganglovem **Sadu greha**, 1901, če bi Pavlina sploh hotela imeti otroke; z možem Klemenčičem jih noče imeti. Morda s svojim očetom, kar je komaj nakazana konotacija te RomTrivNat drame. Se pa od **Sadu**, **Pice**, **Školjke** pripravlja svet, ki se bo končal **VKa** na primitivno BarRed točki slepe ulice ali konca.

A ker je Idsvet VS, pride po Si (po **VKa**) spet Ž, pač VoM: **Rojstvo v nevihti**: otrok ni le rojen, ampak obživi. Enako kot v istega leta napisani Majcnovi drami **Brez sveče**, v KršRci optimizma in - zmage - Etvolje. Ali/in v Majc**Materah**. V teh Majc premaga svoj skepticizem, kakršnega izraža v **Kasiji**, 1919, drami, ki je prav tako uvod v dogodek 18-19, uvod **VKa** tipa. Kasija zanosi, na zahtevo ljubimca splavlja; postaja kurba. A vsaj zanosi. Tonetova žena pa najbrž niti zanosila ni, ker Jože ni legel k nji v poročno posteljo na poročno noč. **VKa** se Čloštvo konča. V **Materah** in **Trstu** pa se nadaljuje. Dogodek 41-45 ima izredno porajevalno moč.

Zavistneži-spletkarji so tokrat še odbiti; a ne bodo ves čas. Tone: »Kaj čvekaš, čeljust! In nič drugega?« Jože: »Kaj drugega?« Saj to je: nič se ni zgodilo, edino, kar se godi, je vojna do Si, in so fantazije, ki pa so izmišljije. »Poroka je bila, malo pojedine«, MV-I vlada v zaledju lakota, »to je vse«. Ta vse je nič(es). Da bi Čl obživel, mora domišljija nadomestiti odsotno stvarnost, za katero je Čl v vojni prikrajšan. - Eden: »Ali hočeš, naj ti prinese ženo? Kam jo boš del?« Na ležišče iz kamna, med vojake, ki jo bodo najprej pohotno gledali, nago, nato pa jo vsi po vrsti posilili? Le v možganih PvtSanjača se lahko nahaja ta žena, pa še tam ni varna, saj jo sanjač sam postavlja v položaje nezveste, v Sekakt z bratom. Čl je Sven tudi - morda predvsem - v

tem, da ima brezkraino fantazijo; bolj ko je omejevan v delovanju, bolj mu nemoč ustrezne akcije (tokrat Seka) zamenjuje razbrzdana domišljija. Bolj ko je - v tem - Sven, bolj je brez moči, ujet, neSven. IdČl je zanikanje samega sebe. AD. Iz SZi AD.

Tone: »Nič pisma ni poslala, nič drugega?« Kar je res čudno. Je poslala, pa je vrgel Jože stran? Je pozabila na Toneta? Ga je imela sploh kdaj kolikor toliko rada? Mu ni zamerila, da jo je pribarantal, kot bomo zvedeli kasneje? Ga je zasovražila? Vse si je mogoče predstavljati, in Tone si vse in še več predstavlja. Muči se. Živi od samomučenja. Vojna ljudi (pri)sili v takšno samomučenje. Namesto mučeništva, kot ga oznanja in prakticira NOBD na osnovi KatTrade, **BSSvet** na osnovi **Tarbe**, mučeništvo kot SŽ vzpostavlja-utrjuje novo Dbo, je **VKa** le samomučenje, to je mučenje, ki je brez pomena, vodi le v AD.

Eden od vojakov zabada nož še globlje v Tonetovo rano: »Bodi brez skrbi. Tvoj brat je vse sam opravil, saj si ga poslal za namestnika.« Lastno nemoč ta vojak kompenzira z željo po nemoči bližnjega, Toneta; lastno Trp prelaga na ramena drugega. Je zato sam kaj na boljšem? Morda olajšan, kot je metoda RMg-PMLD, ne pa odrešen. Olajš(ev)anje je Psodreše(va)nje. Malo sem olajšan jaz, a tako, da je malo - ali zelo - obremenjen drugi. Desolidarizacija, ki je norma PMLD. Morda pa se Spletkar niti ne zaveda, kaj počne; kam vodi njegovo hujskanje: v vsepomor grupe med sabo. Morda pa si to celo želi. Morda mu je vseeno, saj je že pristal na - vesplošno - S. Ko Čl izgubi up, je pripravljen na najbolj zla dejanja. Koliko up(anj)a ima še Čl v PMLD? Je to še up, če »upa« na zmago v tržni tekmi, na to, da bo tekmeča porazil, odstranil s trga, osramotil kot nemočnega, tj. nesposobnega za trženje-tekmo?

Drama prehaja v naslednjo fazo.

5

Surovost eskalira; Tone Enemu-Vsakemu: »Prasec! Kdo te je kaj vprašal, da iztezaš svoj namazani gobec!« Izrazi so Nat, Strit(ar) jih ne bi odobral, ne služijo omika(va)nju Člrodu, Slcev; ko **VKa** izide, Strit še živi, a je duhovno že zdavnaj pokojni. MV-I piše žalobne pesmice o strahotah na fronti in v zaledju, celo izda jih, **Iz groze dni(j)**. So na ravni **ObV** oz. SeH ali filantropska Rca Krekovega SentKrša.

Jožetu pa namigi tovarišev skoraj godijo, ko opazi, kako prizadevajo brata: »(z rahlim nasmehom) Ali si ljubosumen?« Če ni spal z bratovo ženo, pa dobiva vsaj zdaj zadoščenje za svoj poraz ali odreko, ko vidi, kako brat trpi. To zadoščenje je klavrno, nizkotno, a je edina zmaga, ki jo lahko ima vojak v tem MePu. Jaz ne pridem na boljše, a vsaj moj tekmeč pride na slabše; torej vendarle nekakšna zmaga.

Napetost med bratoma raste. Tone: »(naglo) Nisem! Ampak to rečem, če je to pravica.« Na kaj meri, za kakšno (ne)pravico naj bi šlo? Jože: »(razdraženo) Zopet cikaš name. Ali sem se bil jaz pregrešil zoper predpise, ali si se bil ti?« Očitno je Tone storil nekaj, kar mu je preprečilo, da bi dobil dovoljenje za odhod na poroko. Tone to prizna: »Saj nič ne rečem. Toda«, zmerom pride tak

toda, za vsakim popuščanjem nastopi ampak, »če si moj dobri« (?) »mlajši brat, mi povej, kako je bilo. Eno besedo vsaj je rekla.« Toneta moramo razumeti, nahaja se v grozotnem položaju. Oženjen, pa ... Brat ga je nadomeščal pri poroki in to brat, ki je nekaj z DaTonetovo ženo imel; kaj, koliko? Vse nejasno, nejasnost pa je pravo kotišče sumničenj, fantazij, Užev v MazTrpu.

Zamišljam si MOča, ki se je prav tako iz Glavnjače ženil prek zastopnika z mojo materjo, mene je nosila v trebuhu. Kakšen pritisk je bil to zanj-nanj! Je čudno, da je popuščal in prosil za milost, se - taktično, pa vendar - odrekal Ptji, da bi si skrajšal čas zapora? MOču je bilo dano še precej Ža, od 1929 do 1975; Tonetu (in Jožetu) le še nekaj minut. Kdo je bil na boljšem? Brata, ki sta trpela le še kratek čas, ali MOč, ki je trpel vse Ž? Je Ž v vsakem primeru boljše od Si? Je brez cene antični izrek: Mlad umrje, kogar ljubijo bogovi? So MOčevega sina in mojega brata Aleša najbolj ljubili, ker je umrl 19-leten, ne dosti mlajši od Jožeta? Glede na kaj je Čl srečen, če ne umre mlad? Glede na Dbo, ki ji še ne more veliko dati, pač pa od nje šele predvsem sprejema?

Zmerom bolj prihaja na dan, da sta brata sklenila nekakšno kupčijo v zvezi z ženo. Tone: »Če sta se gledala že zmlada. A znaj, da si jo odstopil meni!« Zakaj odstopil? Kako se da nekoga, ki ga ljubim, odstopiti nekemu drugemu, tekmeču, pa čeprav je brat? Za denar? Jože ne pove, kaj pomeni ta odstopitev: »Odstopil? Seveda sem jo odstopil! Peljal sem jo k poroki, nato h kosilu, nato ... (Hudoben smeh.)« Kača je pičila. Tone: »Kaj nato?« Eden: »Nato - še vprašuješ. Ali ni jasno?« Zlobnejše izjave-namiga ni mogoče izreči, in to lastnemu bratu. Med bratoma se razplamteva Bm. To je Tem položaj Čloštva. Če je IdČl AgrÉkzPld, je vse, kar mu stopi na pot, njegov Sž. Strno je nujno, da mu najbolj stopa na pot njegov tekmeč, ta pa se oblikuje že v detinstvu, znotraj Dne, v prizadevanju, kdo od bratov-otrok bo bolj vseč staršem, dobil nanje večji vpliv in od njih imel večjo dobrobit. Dn ni IdeaHarKld, ampak kotišče Bma, v katerega spada tudi staršemor in otrokomor, glej **Staro Zavezo**, Jakoba in Ézava, Abrahama in Izaka, v grški antiki Ojdipa in Laja, glej tudi **Chrysippa**. V NOBD-SPED pa Polkovnika in Stotnika, **Napad**, Senatorja in Tanjo, **Ogenj**, Mater in sina v **KloMateri**; tu Mati žrtvuje sina za SNL, znotraj vsakega umora je več Rc in interpretacij.

Tone: »Po čem se vam cede sline, praseta?« Ne, tako ne nastaja SAPO, vsaj takšna SAPO ne, kot jo uprizarja-terja-oblikuje Strit v **Klari** in/ali **Zorku**; glej moje ES analize o tem v **Radikalnost in zavrtost** in **Narava zoper naravo**. Ali pa tiči ravno tu Tem pomanjkljivost Strita in SentHuma (SeHa): ker ne gre Stritov Čl skoz nižine Ža? Po eni strani gre, Zorko vse zapravi, kar prejme kot dediščino, Klara si mora priboriti položaj-uspeh iz nič. Pa vendar opisuje Strit ta boj, te nižine tako higienično, tako brez Pristrasti, le s sporočanjem, da gre za strast, da bravec póti Zorka oz. Čla, ki gre skoz gnusno Ž, ne verjame; Pragnusnosti tu ni, StritD je Mota, že tedaj, ko je bil Strit na vrhuncu sil, sredi 70-ih let, bolj podobna Liti za mladino, vzgojnim agitkam, kot sliki neposrednega svinskega Ža, kakršno podaja Bevk **VKa**. Strit je neke vrste SAPO, in ni; preveč je pedagoški retor, premalo Čl, izpostavljen brezobzirnosti kaosa. Kaos obvladuje že vnaprej; kar piše, je prilika, ki onemogoča prepričljivost izražanja OISa. OIS je neposreden in živ še v **Zorinu**, kmalu

zatem, ne le v **Gospodu Mirodolskem**, pa že usahne, se kultivira v SpoDo NeČi slog, v SeH.

Eden Tonetu: »Po gruntu gotovo ne kot tebi« se mu ne cede sline. Kaj to pomeni? Ni dobil Tone grunta in žene? Kaj je dobil potem Jože? Kupčija je mogoča le tam, kjer vsakdo od barantačev nekaj ima, da lahko ponudi v zameno. Jože je dal, recimo, dekle; a kaj je dal Tone? Grunt bi torej pripadel Jožetu, če dobi ženo Tone. A kaj bo Tone z ženo, če nima grunta? Je dal Jožetu veliko odškodnino? Bi šel Jože v Ameriko, če bi preživel vojno? Eden spodbija Toneta, kar precej upravičeno: »Kaj ti bo zemlja, če jo boš podpiral z nosom? Ženo bi imel vsaj en dan.« Delati načrte sredi vojne, na fronti, ni to SSL, prenos modela mirnega časa, kjer je Prih do neke mere predvidljiva, v svet, kjer Abs vlada Konta (S, krogla)?

Tovariši stopnjujejo pritisk: »In če jo je narednik imel rad? A? Mlad je še. In ne taka trlica« kot Tone. »Prav je imel, da je šel z njo spat prvo noč.« Nihče ne ve, kaj je res, a za tovarišijo - tako Tem Dgč od Kocove **Tovarišije**, od NOBD Prtov - je zakonolomstvo že dejstvo. Tovariši-kompanjoni tvorijo Jav, edino Jav, ki je **VKa** - v jami - stvarna in mogoča; a kar pravi-misli Jav, je res. Nekoč - v FD - je bilo res, kar je trdila KC; Javi zunaj nje ni bilo ali le na robu, iztiskana iz Dbe, preganjana. Z nastopom - uveljavitvijo - ALHa je Jav (z MO) postopoma zamenja(va)la KC; v PMLD so MO, ki si poljubno izmišljajo-konstruirajo resnico, edina, ki določajo resnico. Ker sem iz DbJavi MOTipa izstopil, že dolgo pa v nji ne delujem več dejavno, sem le še to, kar o meni sodijo-pišejo-govorijo Žursti in UZniki, ki postajajo vse bolj Žursti. Ker me ne upoštevajo - ker ne sodelujem v tekmi za oblast-vpliv -, me ni; če - ker - se gledam tudi skozi, sam sebe vidim kot nekoga, ki ga ni. Deloma sem, a kot neviden, deloma pa me sploh ni. Ali pa, kar je najslabše, ni me, vendar sem v toliko, da veljam za nič(es), **RSD** za PzM, napolnjeno s Ktz olupki. Če bi to podoba o sebi, ki jo izdeluje-širi MO-PMLD, sprejel in Ponot, bi imel duševnost, a na SZ in AD način; kot vojaki **VKa**, kot Tone. A do neke mere moram priznati DbJav, kot jo morata brata **VKa**, kajti Jav mi posreduje obstoj(e) drugih ljudi in sveta; sam lahko dojemam-opazam le majhen del HKD celote. Do določene mere sem Strno odvisen od MO sodbe o sebi, ki je takšna, kakršno sem opisal, in me sili v SZ-AD. Posebno, če hočem biti odprt do vseh in vsega. Brž ko se zaprem, postanem (P)Avst; moj svet bo vsak dan bolj le blodnja, saj bom izgubljal stik z ostalimi. Kako ne postati (P)Avst, a ne se pustiti opredeliti po MO-PMLD, njeni Javi?

Če sem slehernik, moram biti tudi Žurst in Polik in pogled nase, ki me - ki se sam skozenj - Unič. Svojo AD moram hoteti, da bi lahko posta(ja)l DrČl. Paradoks? Vse močnejše čutim, kako nosim breme zlega - napačnega - sveta, GhK Tsa, kot JKr, na njegovi sledi; šele zdaj, ko se mi dogaja, kar opisujem, lahko vstopam globlje v JKra, s tem v Boga, v UBDra. Zadnje čase se mi to dogaja zaradi tega, ker se Not ldn z MOčem, tega pa še bolj kot prej doživljam kot ponesrečenca, ki je delal, kar ni želel delati; ki se v protislovjih Ža ni znašel. Ne morem se reševati tako, da bi se jaz znašel; potem bi bil kot Strit, kot tisti, ki jih odklanjam, ker postajajo suverene SAPO, ker se zaprejo pred drugimi. Do neke mere se moram zapirati pred vplivi, četudi jih moram toliko spreje(ma)ti, da jih razumem od znotraj in da nosim tudi vplive kot breme (GhK). Manj pa se smem zapirati pred ljudmi, ki so v glavnem zli in napačni; šele če se ldn z njimi kot notrinami, ki nosijo-delajo zlo in

napačnost (tudi s Tonetom in Jožetom), lahko prakticiram svojo Etfijo LdDr, Dga; če se pustim mučiti-ubijati, ne da bi pri tem v Mazu užival. Da bi razumel brata Grivarja in kogar koli, da bi ju lahko odreševal, in MOča, moram biti ne le K-oni, ampak oni kot takšni; jaz=oni. Šele skoz M=A (A=M) more nastajati **RSD** in DgZn.

Samo pravičnik ne biti! Samo ne Slom(šek), ki je bil sam NeČi (za takšnega se je imel in je dosegel, da so ga imeli tudi ostali), tisti, ki jih ni cenil, pa so bili - v njegovih očeh, s tem v očeh KČe in DbJavi, ki je sredi 19-Stola nastajala - zli, Rakov Štefan iz **BlaNe**. Ali Vedež iz **Tarbe**, ki je zel, ker je Pog oz. pristaš perzijske Rlge, zoroastrizma. A kdo je pravičnik? Kdor je NeČi sredi umazanega sveta, torej Dgč od ostalih? Kako razumeti JKra, da je nosil GhK vsega sveta, vseh ljudi? Kako ju je lahko nosil, če je bil Abs NeČi? Kako ju lahko nosi Snik, Vera iz **Napada**, Tarba? Tarba je lahko SŽ, ki se žrtvuje za boga NSSi, GhKe pa ne nosi in ne more nositi; kar dela, je z namenom, da bi (p)ostala NeČi.

Vojaki uživajo, ko gledajo spor med bratoma, ko ta spor podžigajo, cedijo se jim sline v predstavah, kaj vse bo iz tega spora sledilo; takšna strast-čustvovanje je gotovo golo zlo, je Už v tem, da gre drugemu slabo. Slastijo se, ko vidijo, kako Tone izgublja živce: »Barabel! Fej! Praseta! Vi ste pričal!« Kakšna priča? Čemu? Nihče ni bil zraven, ko se je ali se ni kaj zgodilo med Jožetom in svakinjo. Priča so le muki obeh, zdaj navidez bolj Toneta, a dejansko nič manj Jožeta, ki ta hip »(sedi na brunu, gleda v tla in se smehlja predse)« v SSLu, da zmaguje in se maščuje. Kolo sreče pa se obrača, Jav je do kraja - Strno - nezvesta, nestanovitna; zdajle povzdigne enega, Jožeta, naslednji hip njegovega nasprotnika, Toneta. Zdajle - 45 - Ptjo, nato - 90 - DEMOS oz. De-snico.

Na tej stopnji se vmeša v prepir Kan; vmeša? Njegovi intervenciji je komaj mogoče reči, da je aktivna. Nekdo iz kota: »Pustite človeka, da živi v miru! Kaj vam je storil?« Kan govori stereotipno. Nobeden od bratov ne živi v miru, vsak je do kraja nemiren, razviharjen, ogrožen. Pustiti ga v miru pomeni pustiti ga v njegovem Trpu. Res, tovariši nalivajo na njuno Trp olje; a tudi če ga ne bi, bi se Bm nadaljeval in verjetno stopnjeval, ker je Stren. Kan **VKa** oznanja isti mir kot Krek v **ObV**, le da Bevk ne da Kanu razviti njegove Rlge, Kan ostaja le pri nekaj - več ali manj - frazah, pri Pvtmirovništvu, ki niti tolažba ni, medtem ko razvije Krek cel HKD sistem norm in Vrt, ki - naj - pomagajo Člu v stiski, ga zaščitijo pred lastnim OISom. Krek še veruje v moč Kata ali se vsaj dela, da veruje. Bevk je na osnovi svojih ES Vojizkušenj bistveno bolj skeptičen. **VKa** je resnica **ObVi**.

Vojaki so do Kana zaničljivi: »Môli svoj rožni venec in molči!« Večjega vpliva Kan v drami nima. Niti sledu o goreči veri Tarbe, ki je sostrla moč PogDže, na liniji - Posn - jogrov. Nikjer Maruše iz **ObV**, nikjer MMBe, nikjer gorečnosti Snikov in Pavla, ki so imeli tako močan navdih, da so gore premikali. Kan **VKa** nekaj reče pa umolkne. Privatizacija Krša. Prav to je Tip za 20-leta. Iz ekspanzije KČe po nastopu goriškega Mahniča umik KČe v Pvtnišo. Kan je Strno in Simb(olno) le Glas iz kota. Drama eksplisitnega Krš merila ne premore.

Tone izgubi strah navadnega vojaka - podrejenega - pred šaržo; postavi se na noge kot starejši brat, napade: »(stopi pred narednika, trese se po vsem telesu, oči mu bliskajo) Zdaj govori!« Jože: »Kaj?« Tone: »Vse te besede.« Mar

res hoče, da mu Jože - pred vsemi - potrdi njegove sume? Zakaj? Da bi še bolj trpel? Tone nima nikakršnega namena nositi breme (GhKo) vsega sveta, nasprotno, želi slišati - v Javi - GhKo brata in uživati v svoji prevaranosti. To je Pervreakcija, v stvarnosti ničesar ne spreminja-popravlja, je le Už v lastni sramoti. »Ves ta čas so krulile te svinje, vsak dan eno in isto. Vem, da ni res« - ve, da ne govori resnice, kajti ravno to ga martra, kaj je res-nica -« vendar me je zadelo.« Tone rine le v nadaljnje težave; po tej poti ne more ničesar razrešiti, le vse zaplesti do nerazrešljivosti, katere vrh je umor.

»Zdaj hočem slišati od tebe. Vsi naj slišijo.« Vsi so Jav, Jav naj bo zapletena v to nerazrešljivo Inf, kajti nikoli ne bo mogoče odkriti, ali je Jože spal s svakinjo ali ne; njegove izjave niso zanesljive, zmerom jih izreče v določenem trenutku iz določenega namena, in zamenja jih, postavi na glavo. Tone rine v Inf, Inf pa je pot v tak kaos, ki terja linčarsko razrešitev. Vojaki prehajajo v hybris, ki je stopnjevanje SZSL strasti. Ktz kot magma, ki se prebudi v njih. Namesto na Sža navalijo sami nase. AD.

Peklenski stroj usode, ki je zakon THM-kroga, se odvija; Jože: »Kaj hočeš vedeti?« Brat: »(nestrpno) Če je res ali ni res?« Hoče vedeti resnico, ki je povrh vsega še Pvt, čeprav tudi - Rad - EkP. A kako naj mi pove resnico Čl, ki je moj - Rad - tekmeč? Kako mu verjeti, da govori resnico, ne glede na to, kaj reče? Zmerom je zadaj igra in interes. Eksperimentalna preverba dejstev pa ni mogoča. Pri Sekaktih ponavadi ni tretjega ali Javi zraven, izjave obeh soudeleženi pa so Strno nujno pristranske. Zahteva po odkritju resnice je v tem primeru že vnaprej ponesrečena, odvečna.

Jože čuti bratovo nebogljenost - zapletenost v brezmočnost -, zato ga muči še naprej, z Inf sprenevedanjem: »Mnogo je lahko tudi res, mnogo tudi ne.« Uživa kot zijala, ki so prisostvovala JKrovemu križanju in uživala, da je NeČi prerok kazal v Javi svojo Abs nemoč; za cinike in skeptike (TaTitke Vidmarje in DaŽurste) spet dokaz, da se ne da nič storiti, kar bi Čl odrešilo; da je zato edino razumno uživati v vsesplošnem razkroju, v dokazovanju nemožnosti Dga, lik Tejrezija in končne Ismene v **SAnti**. Kasneje je KC povsem priredila dogajanje ob križanju, pač v lastno korist. Slike kažejo jeruzalemske žene in MMB, kako resnobno žalujejo, zbrane okrog umrlega. Pozna pa gotsko slikarstvo tudi nasprotne podobe: satansko razbrzdane in zadovoljne obraze Judov, ki se vesele pogibeli lažnega preroka JKra; od renesanse naprej je tega manj, tudi v baroku ne.

Tone je vsaj na eni ravni K-JKr: »Žeblje mi zabadate v meso.« Aluzija na Križanega je nedvoumna. »Še ponoči mi ni do spanca.« Ni več Gos samega sebe, postaja patološka Os. Ne ve, da bo s centriranim vprašanjem muko še okrepil, ne razrešil, ker resnice o tej stvari ne more biti: »Ali je res ali ni res, da si bil moj namestnik v postelji?«

IdČl da nenavadno veliko na to, da prav kot Psk oplaja Že; noče namestnika. Zadeva je znana že iz živalstva, glej strahotne borbe do Si med samci za samico. Tam deluje skoz te borbe izbor za najbolj Vitsamca, ki ima najboljšo spermo, s tem prenaša na potomce najboljše gene. V Čloštvu je ta Nvni potek izbora dobil Morrazloge, postal Eta. Nastale so Vrte kot Zvest(ob)a, enoženstvo po modelu enega boga. Šele od Liba, Darwina in ModŽni je jasno, da je zadevna Mora maska Nvnega izbora. Vendar pa nastaja zraven še nekaj, kar ne sodi v rubriko Nvizbora: odnos med dvema, ki sta si Dr Dru SAPO. Ta odnos omogoča čutenje Dti, a Eta Dti je Strno druga

od Ete Dbe in KCe; v KC je kdaj pa kdaj somišljena-konotirana, a malo se jih tega dodatka zaveda, v DSKC komaj kdo. Šele kot SAPO, ki je BSAPO, se Čl poda v razmerje z Drim, katerega namen ni Zvesta Katbogu kot Gosu, ki je Zvesto zapovedal, ampak v - tudi eksperimentalnem, s tem odprtem - odnosu med dvema Is Dt. Zvesta je Vrta, ki jo dva tudi kršita, ker sta vsak svoja AgrEkzPld, a to kršitev z ARF-AK predelujeta, skoznjo kot skoz GhKo (Blak, jama-brezno niča) oblikujeta razmerje, ki ni izpolnjevanje zapovedi, ampak zidava še neobstoječega sveta.

V tem sklopu dobi problem namestništva v postelji Strno drug pomen in vlogo. Ne takšno, kot jo ima za Toneta, ki je KlasldČl. Tonetu gre za prestiž, za imidž pred Javo-ostalimi, za to, ali bo edini posedovalec ženinega telesa; to je FP model-merilo. Analogno po KCi, ki hoče biti edini posedovalec vernikove - podložnikove - duše, **BlaNe**, nobenega pluralizma ne dopušča. PIK sta enoten par: Pl poseduje telesa, Kl(er) duše. V AVSi se dogaja isto, le na (naj)nižji ravni. **VKa** nima Že nobene vloge, celo nobene Sve; tako rekoč ni je, nastopa le kot predmet-sredstvo dveh bratov v tekmi premočevanja. A brez Že je problem nerazrešljiv oz. ni ga mogoče prestaviti na ustrezno raven Dga.

V FAVSi, ki je okvir-VIS **VKa**, le da tu ta okvir razpada, je bistvena le tekma-boj med dvema, od katerih hoče biti vsak Abs zmagovalec; Bevk dobro opazi, da bosta po tej poti postala oba zanesljivo poraženca. Model se da razširiti tudi na celotno Dbo, in Bevk je na to gotovo mislil. V I.SvetV sta dva - večkrat po dva - tekmece kot Dži, ki se Vojspopadata na Ž in S: Avsa in Srbija, Nemčija in Rusija, Avsa in Turčija, Avsa in Ita, Nemčija in Francija pa Anglija itn. Gre le za (ob)last. Na ravni DbZge je to razumljiveje, na ravni IntDne in ErS odnosa do Že pa je bistveno manj razumljivo. Tu se pojavi možnost, da najde Čl v Drem Dra kot svoj cilj, ne kot sredstvo. Vojaki **VKa** tega vidika niti ne opazijo, ni v njihovem obzorju. Nimajo koda, s katerim bi dekodirali »sistem« Dga. Kot nima SDbJav koda - šifer in VISa -, da bi dekodirala **RSD**. **RSD** zanj ne obstaja, ker sta **RSD** in SDbJav oz. TradSLZ (tudi DaSLZ) dva Raz Koda-VISa.

Vrtinec strasti in SSL se vrtinči vse hitreje, postaja vse nevarnejši. Jože: »Zdaj hočeš, da naj lažem?« Tone: »Sedaj si me ogoljufal. Niso me varale slutnje, a saj drugače tudi ni bilo mogoče. Vsi so vedeli, le jaz ne. Tepec, tepec!« Toliko so vedeli kot on; le da se je on bistveno več ukvarjal z zadevo kot oni. Njih zanima lastna S, Tone je v S investiral Mazfantazije in PsRazRese.

Skaže se, da je Tone precej nemarna Os. Vojaki: »Saj si vedno govoril, da si ti osleparil brata! Haha!« Kot Kantor bratranca, le z razliko, da je Kantor zmagal, potegnil iz sleparije zase - celo veliko - korist, Tonetu pa se to ni posrečilo, Bevk in SIZ-20 doživlja vrh in hkrati konec (upa, da je konec, da se začanja konec) Kpl uspešnosti bolj brezobzirnih. Odtod SeH, ki je prisoten tudi v SD-20. Krivični svet naj bi se končal s So vseh, ki se ga udeležujejo, v njem tekmujejo; NSvet bodo vzpostavili povsem drugi. Tako misli tudi Novačan, Bevkov Gene tovariš, glej dramo **Nadčlovek** in mojo ES analizo v knjigi **BlaNe**; v **Nadčloveku** prihaja rešitev od BlaNe, ki pa nista Slomtipa, prihajata iz jame (kaverne) kot NeČi Čla. Sta kot feniks, ki se je rodil iz pepela ubitih zlih vojakov **VKa**. A kaj, ko se je tudi ta lepa Humpredpostavka skazala za nemočno, le za dobro željo SIZ-20. Ko so Slci spoznali to nebogljenost in ugotovili, da so ostali Kantorji živi, na oblasti in še močnejši, Mihaeli Granti, **KoVida**, so začeli - so se odločili - verovati v nov predlog razrešitve problema:

v MrklRevo; Štihovo in Kajuhovo **Mater** loči od **KoVide** komaj kako leto, a še leto in tu bo Borova **Ura**, ki rešuje problem - gordijski voz - z mečem, NOBD agitke, tudi Zupanov **Jelenov žleb**.

Ko Jožeta tovariši potrdijo v sodbi, da je njegov brat Tone baraba, krene v napad na brata: »Tako, brat? Lepo telo ima tvoja žena. Belo polt, mehko. Ali ni celo južne krvi?« iz njegovih besed udarjajo njegove fantazije o Že-svakinji. Ni nujno, da je res, kar trdi-opisuje. Svakinja - Že - se mu iz stvarne ES figure RR v Simb Vrto, v cilj poželenja. S tem opisom pa je Jože dosegel mejo, na kateri se more Tone še zadrževati. Še malo pa ... »Molči! Še eno besedo ... četudi si« moj predpostavljani, narednik, te bom napadel, ubil. »Hoče planiti nanj.«

Spet se dovrši ena faza nenehnega stopnjevanja drame, zapleta, dogajanja, Čl usode.

6

Mlajši brat se odloči, da bo starejšega ne le zadržal, ampak ponižal; navzven bo ravnal po pravilu, dejansko pa bo dal bratu javno zaušnico. »(V tem hipu se narednik odmakne in ostane hladen. Z gromkim glasom) Pozor!« V JLA - že v prvi Jugovojski - se je reklo: Mirno! Habt acht! Tone »(se vzravna, obstoji kot kip. Izčrpan je, oči mu gledajo zbegano.)« Tega ukaza ni pričakoval. Jože: »Na tla!« Po Jugo: Lezi! Tone »(se po predpisu vrže na tla.)« Naj tvega kazen zaradi upora? Ne ukazuje brat; ukazuje narednik, Avs vojska, general, nazadnje sam Cesar. Jože: »Kvišku!« Ustaj! »Odstopimo!« Voljno. »Konec besedi.« Brat je pacificiran, zlomljen. Za kako dolgo? Kajti postopek ga je užalil v dno duše: »(gre omahovaje do stene in počene na tla ter se zagriže v neko misel, telo se mu potresa kot v ihtenju ali silni groznici.)« Vsi čutijo, da se je zgodilo nekaj nepopravljivega; iz igre se je preobrnilo v soočenje z usodnim. »(Nekaj časa je vse tiho, le od zunaj prihaja silno bobnenje.)«

Brata za nekaj časa umolkneto, umakneto se v ozadje. Dramaturško gre za zadrževalni moment. Praznino - odlog - napolnjujejo ostali; vojaki so kot antični zbor. Nekdo iz kota upravičeno ugotovi: »Ni prav, kar se godi s tem človekom.« Ni prav, kar počnete-počnemo s tem Člom, s Tonetom? Kar počne z njim vojna? Kar počne vojna z vsemi nami, le da jo sami še stopnjujemo? Glas iz kota je Kan, zato skuša uvesti med tovariše Mornorme, Dtrazlikovanje; seveda se mu ne posreči, tovarišija je že zdvijala, že se je strgala s povodcev, lava že bruha iz odprtega ognjeniškega žrela. »Zakaj ne lažete in ne govorite resnice v dobro, temveč le v slabo človeku?« Natančno to namreč počnejo; pripravljajo skupno AD. Če kaj, je v teh scenah prečrtana ldDr. A s svojim naukom naleti Kan le na odpor in posmeh. Eden: »Blede se ti.« Drugi: »Kaj ti pomaga vse dobro in slabo.« Ta niti ne razločuje več med dobrim in slabim; vse mu je vseeno. Ko postane Člu vse vseeno, se mu bliža konec. »Slabše ne more biti.« Hitro se bo videlo, da je lahko še veliko slabše, vsaj s stališča Ete. S stališča bližnje Si je pa tako vseeno, kaj kdo dela. Če obstajata le Ž in S TSa, potem je res vse vseeno.

Vojake zanima, kaj je v zgodbi resnica - Tretji: »Glavo bi stavil, da je narednik lagal.« Eden: »Ne stavi je! Izgubiš jo vseeno dovolj zgodaj.« Vsako izjavo primerjajo s temo Si, vse poravnajo na raven Si. S postaja vsemogočna, močnejša od katerega koli boga, kaj šele od katere koli norme ali navade. Uveljavlja se Inf, ki je kaos, v tem se pa ne da živeti. Anarhisti si ga želijo, a ko do njega pride, se zmerom najde kdo, ki prevzame vlogo despota-tirana in uvede najhujšo diktaturo; hujši ko je nered, večja je potreba po trdi roki, če noče vse oditi rakom žvižgat.

DaS neole se ne zaveda, s čim se igra, kaj kliče; Marta Molotovka je kot nalašč iz snovi, iz katere nastajajo diktatorji, le pogledati si jo je treba; Štrbenc bo kot dober retor njen ideolog, njen Goebbels-Višinski, vloge so že vnaprej razdeljene. Anarhizem je sijajen, če - dokler - je obvladan, v majhnih merah, eksperimentalen; ko podre meje, postane uvod v GULAG. In ko bo Marta iz Metelkovega kvarta prevzela oblast, se bo Hanzelj delal, kot da je vse v redu, še naprej bo meketal o ČIP, planiral zgibanke za ČIP živali. Prebrisan kot je, ve, da se zdajle lahko afna, potem bo pa priden in uporabljiv. Ne tako kak scrtljanček, ki nevarnosti ne bo opazil in bo v svoji nadutosti čakal, ko bi moral držati gobec. Takega Marte-Mačke kaj hitro utišajo. Po par mescih zapora bo jokal in se cmeril, ves polulan od ustrežljivosti. Marta ga bo postavila za gauleiterja v Sežano ali pa morda le za šefa carine ali pa za kulturnika, ki bo skrbel za okoliške spomenike, da se bodo trajno svetile zlate črke verzov največjega slovenskega Peka ČirZlca.

Inf je Rad. »Če je lagal ali če ni lagal, kdo bi mu verjel?« Komu se sploh še da kaj verjeti? Našim šefom, Cesarju? Papežu? Šzovemu c(es)arju ali Predsu vlade? Vsi so isti-ld: vsak govori, kar mu - njegovi strani - koristi. Padla je osnova za vsako prepričljivo vero, padel je Kat(Prot-Ort)bog, padla je RLH Etvolja, da naj se poišče resnica kot dejstvo. Vojna je načelna Inf. »Katera ženska nam bo verjela, da to uro nismo imeli žensk v zakopih?« Nobena izjava ni več kredibilna; PIK, ki je gnal Kane-državljanke v vojno, se ni zavedal, kaj bo povzročil: sesutje ne le Dže, ampak samih temeljev, na katerih je tisoč let obstajala FD. V 30-ih letih se je oglasil še en poskus vrniti resnico in Abs trdnost, LR, glej NOBD - **Roj** in **Razce** -, od srede 60-ih let naprej pa je zmagala in polagoma zajela vse pore SDbc RMg-PMLD. Od tedaj je vse Inf, vlada Rad Rltz. Vse=karkoli.

Inf pa ni le Inf, je tudi uvid v S; to jim je povsem jasno - Eden: »Bilo je pred neko ofenzivo. Častniki so šli k vlačugam; tako so se pripravili na smrt.« KC je učila vse Dgč pripravljenost na S: molitev, **ObV**. Prostor priprave na S je bila cerkev; zdaj je cerkev prepustila mesto bordel. Vseeno, kaj je kaj in kje, če je najvišja - celo edina - resnica S. »Ali ne verjamate? Res je vse pokosilo.« To je tudi sporočilo tovarišem. Kar zdaj počnemo - govorimo -, je bordel; ne zaslužimo drugega kot kazen v obliki Si. Kan, ki je Glas iz kota, se s tem strinja, GhK zahteva kazen in pokoro, tako veliko pokoro, da jo odtehta le S.

Po eni strani se tovariši zavedajo, kaj počno, koliko je njihovo ravnanje-govorjenje vredno. Tretji: »Čudno je to v človeški naturi.« Zanj le čudno, za Debevca delo hudiča. »Bliže smrti kot si, večje prase si.« To je ena od tez te drame. »Niti ne maraš srečnega človeka poleg sebe, niti za piko bolj srečnega ne.« Natančno tako. In je vseeno, ali je Čl dober ali slab. »To nam nič ne pomaga. Če pride smrt, pride vseeno.«

Eden: »Pasja logika. Kar pride, seveda pride.« Razrašča se fatalizem. LRevo - vzpon Mrka - je treba razumeti kot RLH protest zoper ta fatalizem, vseenost, demoralizacijo. Na drugi strani izhajata iz odpora do tega popuščanja usodi tudi Fz in Ncz. MOč se je kot Mešsin obrnil zoper svoj Razr ravno iz tega spoznanja. Bil je premlad, da bi bil v strelskih jarkih, a je razkroj Dbe doživljal v svoji IntDni, kot razpad zakona med staršema, kot izgubo premoženja babice, ki je bila poglavar Dne.

Bo Kan iz kota (od)rešen? »Samo ti vse primoliš.« Kaj pomeni ta beseda, ne poznam je: primoliti? Premoliš, da, to razmem; kar se zgodi, opremi Kan z molitvijo, ki pomeni, da se predaja v milostne roke boga in MMBe. A: primoliš? Je to: izmoliš? Sebe? Nas vse? Tej moči v kaverni nihče več ne verjame. Če bi brali vojaki **VKa** Krekovo **ObV**, bi se na glas krohotali, ali pa zasentimentalizirali zaradi trpečih mater.

Katerokoli temo načnejo, vsako končajo na isti način: z vojno, ki uvaja S. Eden: »Prekleta ofenziva.« Spet eden: »To bobnenje poznam.« So že izkušeni vojaki, marsikaj - nekaj let - so že dali skoz. »Gre zares.« In kaj je edino zares? S. »Tisto prekleta grmenje, ki vse razbije in preluknja.« Kaverno, ljudi, Džo, svet. »Ali mislite, da ne leže tik za žico sovražniki?« Smrtna nevarnost je otipljivo blizu, le Prikr se v sivini, zunaj, nejasna je, kot blisk bo udarila iz megle. »Kdor bo zadnji na straži, bo gotovo ubit.« S tem stavkom je napovedana osrednja spletko drame. »In mi, če ne gremo pravi trenutek iz te luknje, tudi. Brumf, sveženj granat pred vrata, pa nas stisne kot mlinec.« To je vizija konca Čloštva, le da bo nastopil namesto granat velik meteorit.

Usoda-Konta se oglasi, ni pozabila na ujete v pasti. »(Telefon zvoni.)« telefonist sprejema informacijo-ukaz in piše: »Sovražnik prekoračil reko. Leži pred ovirami. Ogenj poneha vsak hip. Naskočili bodo vhode. Zastržite jih še z enim možem. Ta je odgovoren za kritje s svojim življenjem.«

Nak je, ki mora ukaz izpolniti. »Nekdo mora na stražo. S seboj naj vzame revolver in tri ročne granate. Pazi naj, kdaj se dvigne senca za žično ograjo«, vojaki obeh vojsk so le še sence, »in se zavihti v jarek. Naj gleda, da ostane živ, dokler ne ubije sence, prekleta - no, potem je lahko mrtev.« Gre na mrtvo stražo, kot se je temu reklo v Vojžargonu. Žrtvovan bo za ostale. Ne žrtvuje se iz lastne volje, kot Prt (in za njim Dmbec), kot Krim in Stotnik, **Roj** in **Napad**. V I.SvetV so vsi le žrtvovani, vsi orodje sistema, ki najprej noro žrtvuje, nato pa se sam sesede. Vse žrtve so bile zaman. To je najhuje. Tega Ptja 90 ni doživela, prav za prav pa niti po 90 ne. Spretno se je otrsela krivde za LRevo, žrtvovanja je prenesla na NOB, ta pa se je 91 potrdil kot boj za SND. Dogodek 90-91 je spretno zmanipuliran podaljšek dogodka 41-45, medtem ko med dogodkom 14-18 in 18-19 ni Not zveze; narobe: SNcl-JNcl - glej **NaPolu**, **Osce** - ne izhaja iz tega, kar počnejo vojaki **VKa** in matere-Že v **ObV**. Toliko bolj pa izhaja stvarnost SDBe po 91 iz MV-I, iz dogajanja 14-18, iz njegovega Rad Niha.

Zastavi se vprašanje, kdo bo izbran za mrtvo stražo. »Kdorkoli - zunaj ne ostane živ.« Nak: »Mrtev ali živ. Bolje eden kot vsi.« Drži. A on bo moral določiti tistega, ki bo najprej umrl. Navsezadnje je vseeno, ali umreš minuto ali dve prej kot ostali. Vendar, tu nastopi tista znamenita Vitvolja, želja po preživetju: up. Morda bom pa imel srečo, le jaz, in se ognil Si? Na straži bom zanesljivo tarča Šzkrogle, v kaverni pa se morda lahko skrijem. Morda; najmanjša možnost je boljša od gotove Si. Ko bo stražar tarča Šzovega ognja,

»tačas se mi prerinemo na prosto.« Načrt je mogoč, zakaj ne bi uspel? »Preden nastopi druga vrsta« Šznapada, »obvarujemo jarke in življenja«. Morda. Mar ne živi Čl kar naprej od stave na srečo?

Problem je le: »Kdo pojde?« Nak: »Kdor ima dovolj poguma, da se bo sam javil.« Poguma? Le zakaj bi takšnemu nesmiselnemu dejanju-odločitvi rekli pogum? Dejanje je nesmiselno zanj, je pa smiselno za ostale; a zakaj bi se žrtvoval za ostale, ko pa so isti kot on, ničvredni prasci? V NOBD je imelo žrtvovanje lastnega Ža smisel, z njim je žrtvujoči se zidal Noštvo, Svo SNla itn., v vse to je veroval. Ni se žrtvoval le za tovariše, ampak za najvišjo metafizično in Et bit. A tudi tovariši so bili sijajni, oni so bili pripravljeni žrtvovati se zanj, uporniško občestvo je bilo neznansko solidarno v sebi, kot pričuje **Tovarišija**. Tovarišija **VKa** je njena karikatura.

Nak: »Umreti uro prej ali pozneje, ni taka razlika, da bi si zaradi nje belil glavo.« S takšno izjavo pa Nak pokaže, da prej ni mislil resno, da se bodo ostali namreč tačas prebili iz ognja; vse čaka S. Ali pa ne misli iskreno zdaj, ko razširja S na vse. Nak pač uporablja besede, da bi koga - kaklega tepca - prepričal; seveda ve, da ga ne bo. Nihče mu ne verjame, nihče ne verjame nikomur. Vsak vztraja le pri sebi, pri svojem interesu, ki mu je ime up. Eden: »Ni taka razlika. A upanje ostane vseeno. S tem smo se prebili skozi vsa leta.« Drži. Če ne bi bilo tega upanja v Pskovo srečo, bi vse že zdavnaj zajela otrplost, melanholija, OIS.

Nak vztraja, mora vztrajati: »Kdo se javi? Kateri je junak med nami?« Junaka ni. Nak: »Jaz ne morem iti, to menda razumete.« Ne sme, odgovoren je za poveljstvo. »S prstom bom pokazal nanj in šel bo.« Eden: »V smrt.« Nak: »V smrt si šel že pred leti, pa še zdaj živiš!« Slaba tolažba. »(Meri vse s pogledi.)« Nastopi prelomni trenutek. Prelomni? Niti ne, že ves čas se pripravlja natančno tak izhod-konec scenarija.

VKa je dobro, celo odlično zgrajena drama; prava enodejanka, analogna baladi. Položaj - odnosi med nastopajočimi - se nenehoma stopnjujejo, ogroženost vseh raste, zaplet se vse bolj zapleta. Dramatik bi lahko dramo razdelil na prizore, a se je raje odločil za kontinuiran potek-razvoj dogajanja.

Naku Jožetu »za hip rahel, čuden nasmeh skrivi ustnice.« Skrivljene ustnice pomenijo nek zloben naklep. »V prostoru vlada načet molk«, molk pred izbruhom eksplícitnega Sša. »Vsi ga zro, le Tone sedi mrk in bolšči v tla, kakor da zanj ni okolice.« Vojaki se v takšnih MePih, tudi ker so ves čas pretesno fizično in psihično skupaj (postajajo Redmasa), znajo izolirati od vsega okrog njih, a ta izolacija ni čas za premislek, ampak za stopnjevanje bolečine-fantazem v njihovi Noti. »Narednikov pogled se ustavi na njem. Čez hip dvigne prst in pokaže nanj.« Odločitev je padla: brata pošilja v S. »Ti.«

Ker se Tone »ne gane«, preide Nak iz Pvt naziva (»Ti«) v uradnega: »Anton Grivar!« Nato, ker Tone še zmerom noče razumeti, zbežal je v svoj svet, se v njem zabarikadiral, ponovi: »Ti pojdeš! Vzemi puško in tri ročne granate.« Zdi se, da je obračun med bratoma končan; a tako se le zdi, najhujše šele prihaja. Tudi ostali menijo, da se je brat s tem brata znebil, si pridobil njegovo ženo. Eden: »Nahrbtnik pusti tu, ne boš ga več potreboval.« Po še nadaljnjem obiranju Tone »vendar vzame mehanično granate in puško.« Naivno, kot da se še ne zaveda, za kaj gre, se izpove: »Pravkar sem razmišljal, kam pojdem, ko bo tega konec.« Bratovo trditev, da je na poročno noč vzel bratu ženo kot telo, morda tudi kot duševnost, je ponotranjil, vzel zares, zato: »Če

se ne izplača iti v Brazilijo«, že pred I.SvetV so Prci v trumah emigrirali v Južno Ameriko, »kamor ne seže glas - sramote!« Osramočen je, spodbita so mu tla pod nogami. Vojna, ki je bila tedaj že sama na sebi Tot, se je še totalizirala v Unič s polomom PvtDnŽa.

Brat Jože je zdaj oboje: brat kot EV Bma in Nak kot tisti, ki pošilja vojake-podrejene v S. »Tiho! Postavi se v bližino vrat. Nihče ne sme pred vrata«, nihče od Sžov, »sicer nas vse pobijejo z enim zamahom kot zajce.« Na Toneta je naložil odgovornost za vse preostale; skril se je - svoj zločinski namen-načrt je skril - za uradni ukaz. »Minuto pred tvojo smrtjo mora biti mrtev vsak, ki bo silil k vходу.« Ne SŽ, pa vendar ne le kanonfuter, nekaj vmes: odgovornost za sovojake, za bližnje, žrtev zanje kot najvišja oblika solidarnosti, ki ni v ničemer ne Ideol (Krim, Nina) ne Rlg (Sestra v Jeločnikovi **Simfoniji iz novega sveta**) tipa. Modelov žrtev je več.

Zdaj šele Tone razume, kaj se mu obeta: »Tako? Ti? Ti! - Ne, ne, ne; ne morem.« Zgrabi ga strah, ki je Biopoteza, vsakogar je strah, le da kdo ta strah premaga, kdo ne. Ta Raznost se opazi - uresničuje - predvsem v zaporih; eden klone, Milan v Prz, eden kljubuje, Frenk v Prz. »Glej, Jože, saj ... (vrže puško od sebe).« To pa je že očitna nepokorščina, ki ogroža celoto; v takšnem MePu je Psk v službi - del - celote. Čl si odreže prst, da bi osvobodil ostalo telo. Na eni ravni je vsak Psk le prst-delček Čloštva kot Telesa; to je zagovarjala in magizirala SH okrog 1990 kot Idejo Nedeljivega SINar telesa. Pripravljala (se) je (na) vojno, v vojni pa ima popolno prevlado Kol (Kld), ne Psk (Pld). Za SNL se je treba žrtvovati. Tako so čustvovali Slci v večini, jaz ne; tudi zato sem se od 86 umikal iz konflikta, predvideval sem, kaj se bo zgodilo, vedel sem, kaj terjaja MeP vojne. Sam nisem bil pripravljen umreti za Sljo kot domovino. Nisem se imel za Pska, ki je del-ud celote (Slova). To svojo platformo sem pripravljaval prav v 80-ih letih; zaradi nje sem izstopil iz NoR gibanja. Imel sem se - vsakogar kot NastSAPO - za več in drugo od vsake Klde.

Tako mislim še danes. Podpiram AngAme v napadu na Irak, a kot njihovo odločitev; sam se ji ne bi pokoril. V AnZDA neole gibanju vidim mirotvorce le navidez, začasno; za njimi se Prikr nova vojna IdeolMagtipa, SV. Nisem ne z Ruplom ne z Marto, ki gre dol k Sadu in gor k Husu. ZDA občudujem, da si upajo biti sinteza SAPO in TradKola, vmes med ekstremoma usranega miru, ki je maska za novo vojno, in vsevojno. Zato oboje pragmatično obvladujejo, kar je v Poli (Džav) največ. Jaz pa nisem ne Džnik ne ideolog vojn kot Urb in Janša. Hočem biti drugje. Se mi posreči biti drugje, ali si to le želim? S stališča načelnih poštenjakov in borcev za St domovino, HUH, sem usrane, strahopetec. Oni pa so z mojega stališča Tradcepci, ki reproducirajo isto (Ido).

Okrog 91 se je Slji posrečilo, da je sintetizirala vojno in mir, Čla kot ud telesa in kot SAPO (vsaj v Nastu); je to hotela ali je imela le srečo? Jaz sem hotel biti SAPO, naj pa bodo udje ostali, če se jim zdi; pač delitev dela. Cinizem? A zakaj ne? Če je HUH trojka uživala, kako je s pancervavstorožjem napadala SrbSže širom Sldomovine, je to njena stvar; uživali so v svoji patriotski veličini. Jaz sem že 1955 izstopil iz šole za oficirje, na služenju Vojroka, kamor so me poslali brez mojega privoljenja; izstopil sem, da ne bi kdaj prišel v položaj, v kakršnem je Jože **VKa**, ta položaj sem v grozi često - tudi v nočnih morah v zadarski vojašnici - imaginiral. Razbil sem si očala, da ne bi bil tauglich, po nekaj mescih služenja, ko se mi je zavest o moji

odgovornosti kot oficirja povečala do neznanskosti. Če bi mogel, bi v vojni med Jugo in Zahodom dezertiral, tako sem mrzil Jugo oz. Ptjsistem in dajal prav Zahodu kot prostoru-Dbi SvMi. 91 sem podpiral Slce, odpor zoper Srbe, ker so Slci prešli na Zahod, Srbi ostali na Vzhodu. A sam ne bi organiziral odpora, kot ga je Ptja 41. Aktivno v njem ne bi sodeloval.

Vsa 80-leta sem analiziral Mrakovo MV-II pozicijo, jo zagovarjal; pripravljaj sem se, da bi jo ponovil-obnovil, če bi Srbi zasedli Sljo. Ne bi bil kot VeRus ali kot Pirc. Umaknil bi se, skušal pisati tekste, ki bi bili v Kritdistanci do obeh plati, kot so Mrakove MV-II drame, glej **Blagor premagancev**, že MV-verzijo, **Marata**, oboje na osnovi **Logana**, ki jasno vnaprej razkrije Trago upora-upornikov, njihov hybris, celo zločinskost, in tiranijo-teror okupatorjev. Z IdDb stališča bi bil nikjer, kot je bil Mrak nikjer in je še danes; sem edini, ki razumem in zagovarjam njegovo MV-držo. STH sta se odločila za Koca, Mrak jima je ostal tuj, nedostopen, nerazumljiv. Ubogega PePKa pa še danes, kot vsa pretekla desetletja, meče med Kocem in Mrakom, med obema nadomestnima očetoma, čeprav bi bilo najnaravneje, da bi bil njegov oče Rožman ali Rupnik, RožRup. Zato je PePKo v temelju psihotična zmeda, kar Mrak nikoli ni bil. Dopuščal je Prtko Baro, **Talci**, a videl-kazal, kam jo nese, v lik vosovskega likvidatorja Kogoja, **Maša**. Tudi MV-De je skušal gledati odznotraj, Charlotta Cordayevo, **Marat**. Mrak ni bil le ena od teh EV, bil je vse te EV hkrati. To skušam biti tudi jaz; v svojem EkP-PvtŽu se mi je mnoštvo EV celo mnogo bolj posrečilo, živel sem mnogo polneje HKD od nemalo reduciranega Mraka, ki je svojo PvtRedo kompenziral s HKD dramatikom.

Tone hoče zabiti klin med obe EV v Jožetu: med brata in narednika. Jože: »Narednik sem!« Tone: »Brat!«: Tone ne ve, da je biti brat - Dč - mnogo nevarneje kot pa biti Nak; Nak je le Zun DbDž V(loga), v nji in z njo se da manipulirati, da se jo RR v sredstvo. Brat pa je bitna karakteristika Čla. V Ožld PSi sta brata ali sestri ali otroci mnogo bolj povezani, celo Id med sabo, kot pa sta to starša. Starša prideta vsak s svoje plati-Dne, krvno Razna; otroci pa so iste krvi, izvirajo iz istega - materinega - naročja. IdČl je največji Sž sam sebi: kot brat bratu. AD nastopa v Dni kot Bm. To spoznanje sem ES konkretno in najjasneje razvil sredi 80-ih let v podrobnih analizah Božičeve **ŠPK**, kot dramaturg pri krstni uprizoritvi v MGL, in analogno Snojevega **Gima**, ko sem kot dramaturško analizo napisal celo knjigo o tem(i); še do danes ni izšla v celoti, le dobra polovica, glej knjigi **Blato** in **Blodnja**.

Ko se Tone sklicuje na njuno Br, se ne zaveda, da prav s tem kliče nase smrtno obsodbo. Jože se sicer ves čas skriva za vlogo Naka, ker ga je - instinktivno - strah sodbe ostalih; ostali namreč funkcionirajo Konv, Br jim pomeni St; ne vedo, da je ravno St obenem - Strno nujno - hudičevstvo, da se Ideaca in Demonaca dopolnjujeta. Jože: »Narednik sem! Kaj bi rekli drugi?« Db. »Da sem svinja, sam ni šel, brata ni poslal.« Še tik pred So gleda IdČl na ugled; če izgubi ugled, tj. mesto v Dbi, je z njim konec, preseliti se mora na rob Dbe ali celo v ekskomunikacijo. Mrak je na to pristal, nemalo Preš, tudi Strniša in Dine; kdor ni na robu Dbe, ne more videti tistega, kar iz središča Dbe ni vidno. Tega sem se zavedel že zelo zgodaj, kajti že zelo zgodaj sem preučeval - in na tej ravni Posn - Mraka, že 12-leten.

Tone se bori na vse kriplje za svoje Ž: »Gospod narednik!« Pomota, napačno ga naslavlja, ne bo ga ubil Nak, ampak brat! »Drugi so, ki nimajo otrok ne žene.« On otrok nima, ženo pa le pro forma. »Kaj jim je do

življenja!« Zakaj naj bi bilo njemu več do Ža, ko pa se že v naslednjem stavku odreka ženi: »Prepustim ti vse, pojdem v Brazilijo, tam bom živel tiho in zase; nobeden ne bo vedel zame!« Le da rešim svoje BioŽ. Tone je primer Čla, ki se je zreduciral na gol gon po preživetju Bioforme.

Bevk dobro komponira tudi vmesne izjave ostalih, njihov Kar - Kan iz kota: »Pustite človeka, da živi v miru!« Ko ponovi to versko Ritfrazo, se še bolj pokaže, kako prazna je, le maska, Konvretorika. Eden mu pravično zabrusi nazaj: »Lep mir, ko tuli nad teboj ko tisoč zlodjev!« Kan je mislil na Notmir; a ta je še manj navzoč kot Zun. V Tonetovi duši tuli desetisoč zlodjev. Kan bi moral Toneta pomiriti; a kako? Z grožnjo prekletstva, z obljubo VeUža v nebesih? Nič takšnega, Kan le blebeta svoje fraze, ki njemu pomirjajo dušo, za druge so odveč; Kan skrbi le za lastno Dušrit, če se smem izraziti s paradoksom. Av samozadostnosti Kanov kot pravičnikov; to seveda niso jogri iz časa neposredno po JKrovi Si.

Zdi se, da sili jasna zavest predsmrtnega položaja Jožeta k izjavljanju resnice: »Brat Tone!« Naziv je tokrat Intiskren. »Povedal bi ti, če bi vedel, da jo imaš resnično rad, da ti je mnogo zanj, samo da razbremenim tvojo dušo.« A kaj, ko ne verjame, da ima Tone ženo rad. Tone se izrazi precizno: »Ta hip mi je vse zanj.« Ta hip, ker mu je ona edina - morebitna - rešilna deska. Torej kot sredstvo. Jože pa terja nazaj nekaj drugega: »Ali je resnica?« Terja resnico. Tone si ta hip verjame vse, takšna je ČINv; vsakdo je pripravljen verjeti vse, da mu le služi ta hip v korist. Tone: »Če zahtevaš, se zakolnem ta hip pri živem Bogu.« Celu bog ni več nedotakljiva Vrta, le še sredstvo interesa.

Ko se je že zdelo, da hoče Jože resnico, pove nekaj, za kar ne vemo, ali je resnica, zatrdno pa vemo, da je v službi mučenja, s tem se Jože uveljavi kot sadist. Brata hoče prizadeti celo pred njegovo So. S ne nastopa kot opozorilo, naj se Čl skesa grehov, s tem tudi prizna laži, s katerimi je varal svoje bližnje. Jože si nalaga prav v takšnem odločilnem trenutku najhujšo GhKo, brez težav, GhKe ne čuti več. Je že Mod(erni)Čl ali pa le BioČl-žival. »(počasi) Potem ti povem, česar bi ti ne povedal, če bi je ne imel rad.« Ti da jo imaš rad, zato trpi! »Bil sem tvoj namestnik tudi v postelji.« Res: svinja. Čl je svinja. Vsakdo? Vsakdo ne, a Čl v povprečju, ko je vojak - neSAPO, le ud izvrševalec -, tedaj nima odgovornosti ne zase ne za nikogar, obnaša se poljubno.

Tone je dotolčen. Jože: »Poberi puško! Izvrši povelje! Če boš padel, pazi, da padeš tako, da se ne bomo spotikali nad teboj.« Izvrši svojo dolžnost. »Marš!« Marš v klavnico.

7

Spet stopnjevanje - v razmerju med bratoma. Na dan prihaja, kar je Strno najgloblje v lDbu, kar razkriva zakon THM-kroga: da je bistvo Bra Bm; da je pod Brom kot Ideaco (IdeaHarldo) Demonaca (Agr€kzld); da je Br=EDč (GIM). V lDČlu sta zmerom - Strno - dva kot EDč, ki sta uperjena v medsebojni poboj; AD Čl(oštv)a. Ta ldlík pišem kot (J)Elko. Bil je tudi med MOčem in stricem, doživljal sem ga vse detinstvo, še v kasno - že zrelo - mladost; stric je ves čas preganjal mene kot namestnika za MOča, MOč pa je morda gledal v meni

stričevega namestnika, pač zato, ker nisem veroval njegovi Magdeoli, Mrku, kot mu ni stric; ker sem deloval na MOča kot ciničen lbn Lud-ist, kar je bil stric (Boris), strica sem Posn ne manj kot MOča. Kriva je bila že babica Nat(alij)a, ki je dala - edinima - sinovoma (otrokoma) ti dve imeni; nameravala je Simb doseči spravo-sintezo med Srbi in Bolgari, dvema najhuje sptima SlavNaroma, to je bilo načelo-vizija-iluzija, dejansko pa je sinova določila za Eteokla in Polinejka: bolgarski Boris zoper srbskega Dušana in vice versa. Jaz naj bi bil kot Taras tisti, ki bi oba povzel, SovZ Rusi so po 45 to poskušali, znotraj Kominforma, rezultat poznamo.

Že od malega sem sovražil svoje ime, zaradi njega me je bilo sram, skoz ime sem se še močnejše Zanič; biti ruski (ali ukrajinski, v Slji niso med obema Naroma razločevali, ime Taras so imeli za rusko ali mongolsko, kot neki Avskoroški duhovnik še okrog 90) zastopnik je pomenilo biti vir aziatskega Bara, Stl terorja, vsega zame od 45 naprej napačnega in zlega. A da bi si kdaj želel biti Janez, Tone, Lojze ali Jože kot Slski premieri in šefi? Nikdar! Tudi zato mi je bil všeč Zupan, ki se je PV odločal za anonimusa, glej **Taha**. Le da jaz nisem bil romantik kot moj pokojni Pril Vito; on je PV mislil, da Čl lahko uide svoji usodi, jaz sem vedel, da ne le da ji ne more uiti, nasprotno, če ji hoče uiti, jo najbolj kliče; to misel, ki je seveda že stara kot zemlja, je uprizorila Goša v **Osojah**. Vzel sem nase Tarasa, Dušana, Borisa, brata Aleša, vso svojo - razširjeno - Dno, v bistvu (J)Elka, Alina strica oznovca (v Prtih) in Stanetova (Ajidinega moža) strica Dmbca. Nositi moram EDč-Bm in OIS, ki izhaja iz njiju, iz nasledka, ki ga dosežeta: iz nesmiselne Si. Vse Ž, še danes, se borim zoper oceno, da sta bili Ži strica in MOča nesmiselni. Se mi je posrečilo narediti svoje Ž bistveno bolj smiselno? V to vse bolj dvomim.

Tone bratu: »Ti si volk!« Kot stric MOču. »Ti si hijena, ki žre mrličel!« MOč jih ni, ker ga je Ptja - Vele in Prahijena - prej izločila iz NadZgprocessa Stubijanja, a Komsti so s PVD žrli in se nažrli tisočev mrličev, kanibali, **Ljerci**. »Oba ene matere sva.« Matere, ki je verovala le v boga Kazni, v Pokončevalca, ki prinaša Resnico, ta pa je le Kazen za GhK, glej Božičeve **Kaznjence**, Božič je, posebno v tej drami, najbolj v SD razumel bistvo GhKe. Ravno to je najslabše: da sta dva otroka iste matere! Mati je vrhovni pojem Ide; zato jo KC tako forsira; Mati je v KČi najslabša plat, s tem tudi MMB. Če hoče Čl skoz BSAPOEV postati DrČl, se mora razumeti kot otrok staršev (Klde) na eni in točke Dti na drugi strani. O tej Dti pa **VKa** ni ne duha ne sluha, sama Id in skoznjo konsekvantno - Strno - Bm. Na kar se Tone sklicuje - na Mater -, je ravno PriPra vzrok za vse zlo Tsa. Tudi zato IdČl tako preganja, odbija tujce; ker se boji vnosa Dti v svojo NSS. Je pa res, da prihajajo tujci ali kot Sži ali kot peta kolona te tuje IdNSSi. IdDr je v tej točki skrajno težko izvedljiva.

Nak: »Padel boš ali tu ali tam zunaj. Ne prekličem povelja.« Neposreden, jasno razviden, zavesten, odgovoren (kaj tu sploh lahko pomeni Vrta odgovornost?) Bm. »(zgrabi za revolver)«, grozi upirajočemu se bratu z likvidacijo. Tone prosjači tovariše: »Kdo izmed vas se prijavi namesto mene? Vsaj eno leto bi rad še živel! Do zdaj še živel nisem!« Ž - mu - je najvišja Vrta. A kaj, ko je Ž=S. Živeti pomeni ubijati; vojna je najbolj nazoren dokaz te trditve. PMLD - RMg - jo skuša ukiniti, a tako, da oblikuje Už, ki naj bi Bm zamenjal s tekmo za Už, z medsebojnim použivanjem, kar sem najjasneje izrazil v analizi PijGrafove Pzje, ob **Večeru pred praznikom**, glej mojo razpravo iz 60-

ih let. A kaj je po-uživanje drugega kot Už, katerega cilj je použivani predmet pokonzumirati do kraja, konzumirani predmet pa je ČI? Použivanje je sesanje sočla; použivajoči ga sesa, krvoses, tako dolgo, dokler ga vsega ne posesa, do zadnje kaplje krvi. Je kaj bistveno Razen od ubijavca, ki načne Sžove žile, da bi mu iztekla kri iz njih, iztekla do poslednje kaplje? Dve metodi, isti cilj. Ubiti (PVD) so par bit-nič, posesani so živi, a le navidez: kot sence samih sebe, že Jesihovi junaki iz **Sadežev**; IVJ=senca, Ludčl je ples senc, plešoča blodnja. Bit-nič se RR v videz (SSL); Ožld in Dč se RR v Dv. Ta(k) svet (PMLD) se konča v Avu, svet **VKa** v katastrofi. Ta katastrofa je poln kaos, PnM, ples Avsenc, PzM. Ves ta proces se vidi v FiLD: od **Bakh** skoz **figsvatbo** do **Münchhausna**. **VKa** ostaja v fazi **Bakh**, Bma.

VKa se dogaja isto kot v **Bakhah**: Pska, ki bi se rad rešil na račun Kola, Kol sam kaznuje-raztrga. Evripid je dobro vedel, da ni potreben nikak bog Kaznovalec, tudi Dioniz je tu odveč. Dioniz je le Simbime za tisto v sleherniku, po čemer je ta Ubijavec, Pra(kla)vec; po čemer je IdeaPld=Ub(ijavska)Pld. Pld je le dopolnilo Klde. V Pldi je zmerom logika-zakon Klde, s tem linčarske grupe. Kaj je Vojarmada drugega kot linčarska grupa, le posebej urejena, vodijo jo Dže, ki se Prikr za maskami reda, AKPLELe, DbMore, s tem upravičenosti, odgovornosti, solidarnosti, najvišjih Vrt? Kaj je resnica vsega tega podjetja, jasno razkriva **VKa**. **VKa** je resnica NOBD in SPED, **Razcev** in **Sodbe**.

Bog-hudič, kar je Dioniz, deluje iz najbolj pristne ldBioNote vsakega Pska, ki je ud Nedeljivega Nartelasa, tj. matere Volkulje; to brani SH. Le da je v živalstvu mati, ki trga lastne otroke, izjema, v Čloštvu pa pravilo. Kaj dela Avsa s svojimi otroci, pa naj so Nemci ali Slci? Na frontah od Karpatov do Soče jih ponuja Sžom, da jih ti raztrgajo; v malem ponuja brat Jože, zastopnik DžAvse kot širše in IntDne kot ožje Klde, brata (sina) Sžltom, da naj ga raztrgajo. In ta hip - v tej zvezi, na tej ravni - je brat Jože-Nak zastopnik celotnega Kola v kaverni, govori jim iz duše. Vsi - Tonetu, ki se skuša izmakniti Kolu, kot se mu skušam vse Ž, od najbolj ranega detinstva jaz: »Ali je mar tvoja smrt dražja kot naša?« Ni; S Pska je zmerom - Strno - manj kot S Kola, seveda s stališča Dbe; zato je zame Db ne le vprašljiva, ampak napačna Vrta-merilo. »Poberi se, zajec«, zajca-strahopetca me je javno imenoval-zapisal HerTH, »če ne, te izženemo s kopiti!«

Izgon tujka - vsakogar, ki ne deluje po meri(lu) Kola, je prav tako star kot zemlja, v prvih demokracijah se imenuje ostrakizem, poznajo ga najbolj ArhPSi. Zamol, ki je anatema DaSDb nad mano in **RSD**, je le Rca tega izгона, o katerem govorim, le da se je položaj v teku let, z menjavo Dbsistemov, nemalo spremenil. Nekoč je bil izgnani skoraj zapisan Si-pokončanju, od lakote itn. KC je skušala narediti, kot zmerom in povsod, sintezo: sama je svoje najboljše - Snike - izganjala na rob družbe, dopuščala jim je, menihom, da sami Svno izbirajo margino-izgon kot preizkušnjo, ki naj bi jo z božjo pomočjo zmagali, St Anton Puščavnik. Tu navežem jaz. Brez pomoči Katboga sprejemem izgon-anatemo, ki se oblikuje kot Zamol, jo hočem sam. In jo - sebe - delam za predmet ARF-AK, da bi tudi v tej točki (po)ls prehod k Dti. Vsa **RSD** je to.

Kol najprej izganja oz. grozi z izgonom, nato pa linča; dve fazi. Če prva ne uspe, stopi na delo druga. Prva je nekrvava sodba, kot z utopitvijo in na grmadi, druga je Klas: zakol z nožem ali poboj s kamnom, že paleolitska praksa. »Upornik!« Seveda ne MrklRevar, ampak le nekdo, ki noče pristati na

Dbnormo, se žrtvovati za Džo in ostale, kar se od njega pričakuje; tudi jaz se nisem hotel. (Za razliko od THa, ki se je šel v Aksentijevićev-Mladićev štab ponuditi za talca, le da bi rešil SI domovino; njegova družica Snica SH se je šla ponuditi celo za svečenico v SrbOrtKrš Stš, za tempeljsko prostitutko, a so jo odklonili zaradi njenih Estnepopolnosti. Vendar, namen je bil dober, bil je izraz NeČi žrtvenice.) »Naženimo ga! Mi bomo zanj umirali?« Nikakor, vsak Kol, pa naj je še tako mičken, je vreden več od - še tako veličastnega - Pska. »On bi rad šel v Brazilijo? Smejati bi se nam?« Če se čuti Kol osmešenega, je najbolj nevaren in krut. »Za grlo ga primite, kaj gledate?« Na grlo mu nastavite nož in zarežite v goltanec, če vas ne bo ubogal. Le kri lahko posveti RPP NSSi. **St naša** - ne le **sarmatska** - kri. Že **Biblija**: Njegova kri naj pride na vas in vaše otroke.

Vse obtožbe se vale na Toneta: »Še ni spal pri ženi, pa hoče, da mu mi odkupimo tisto noč! Potuhnjenec!« Ta očitek, če je razumljen tako, da se krivec potuhne pred Kolom, je posebno težak in nevaren. Kdor je potuhnjen, nekaj skriva, skriva nož v rokavu, s katerim namerava zabosti Kol (Mater, starše, brate). Bm je zmerom - Strno - ne le umor enega brata, Jelka in/ali Elka, **GiM**, ampak samega Bra, Kola kot najvišje OrgDbVrte, bodisi Dne ali Dbe. Skoz Elka ubije Jelko KomSljo, skoz Jelka Elko KatSljo; obe konotaciji sta nujni in stvarni. Snaj je, enako kot Božič ob istem času v **ŠpK**, vzdignil problem na najvišjo raven, medtem ko prej večkrat ni bil dovolj poglobljen. Golia - v **Bratomoru na Metavi** - dviguje Pvt spor med bratoma Andrejem in Alešem na raven verske Ideole, Aleš je Klč, And je Libec, a ta nivo še ni pravi. Tudi nivo GrGra v **Blagru** še ne; je šele Polen, spet Klci zoper Libce in vice versa, Pola ostaja v - tedaj nastajajoči LDbi - vse preveč le tekma, ni še morivstvo; to bo postala, ko se bo artikulirala nova Stra Bma: Prolci zoper Brž (Libce + Klce, GrGra), Prolce vodi Ščuka. Šele MV-II se je razkrila Čl IdNv do kraja; tudi v tem je - dvoumni - pomen LR in DR, izražajoč se v NOBD in SPED.

Če je prej še imel kak Anln (SLZgar) nekaj pravice, da se je delal neumnega, nepoučenega, za kaj gre, si od pojava MV-II, od dogodka 41-45 ne more več zatiskati oči. Bevk je ta pojav vizionarsko, nadarjeno napovedal, a ni bil dovolj - z dovolj konsekvencami - razumljen, teh konsekvenc sama DbZg stvarnost še ni eksplicirala, jih je šele MV-II. A jih tudi niso Magideologi NOBD-SPED. Jih je Zadr v analizi **VKa**, v **Uporniku**, cvetniku SI Ekpm SD? Bi veljalo pogledati, kaj pravi o **VKa** Zadr kot vrhunski - vrhovni - strokovnjak za Ekmp in SD tega časa. Upam, da bom na koncu svoje razprave opravil tudi to analizo-primerjavo.

Usrani Tone: »Kaj sem vam storil, da lajate name?« Vsak strahopetec čustvuje-reagira tako, v duhu SeHa; na robu celo jaz. Vsi: »Umreš, če umreš sam.« Res je. »Umreš, če umremo vsi.« Res je. A kje je potem izhod? V SSLu, da bo umrl le on, ne pa Kol? Tudi Preš je žrtev tega SZSLa, češ, umrl bo le on, Čloštvo pa se bo nadaljevalo. To je iluzija Hegla in Mrka, samega Liba kot Rad ekspanzije AgrEkzld Nve. Ni čudno, da je Zihel kot predstavnik RLHa posebno cenil te Prešverze, ki pa so pisani ad usum Delphini, niso Preševa osrednja in edina resnica. So enako pogojni kot Črtova vera v posmrtno Ž z Bogomilo v **Krstu** in Nih v **Sonetih nesreče**. Ker RMg - PMLD - pozna relativnost vseh teh drž, nima nobene za resnico, vse za konstrukte-modele interpretiranja (RRa). A če je bistvo le konstrukt, je Strno nujno, da je vse igra; da je vse le vsebina **Pouhnga kufra**, ki je joker nič(es)a.

Ta hip, ko vidi, kako so se tovariši spravili na brata, se Jože obrne tudi zoper nje. To-takšna je njegova pozicija: spor z bratom, a tudi napetost, ki prerašča v spor s Kolom. Ni ne v enem ne v drugem taboru. Namesto da bi se z bratom združila v enotno minigrupo, a močno, ker Jožeta kot Naka podpira oblast, se ločita, s tem bistveno oslabita, Kol ju pospravi oba, zaporedoma, najprej Toneta skoz Jožeta, nato še Jožeta. Sta slaba stratega in taktika. Takšna sta zato, ker se ne zavedata nevarnosti, ki jima grozi, ker se odločita za obračun med sabo, namesto da bi obračunala s Kolom; v slepi strasti medsebojnega Sša se oba AD. S stališča Vitsile - Ža - sta tepca. Realizirata S, s čimer potrjujeta resnico, da je Ž=S. Tone sikne »(s spačenim obrazom) Psi! Volkovi!« Čl je gledan kot žival-zver, barbariziran, bestializiran, animaliziran. Danes vemo, da je Čl mnogo slabše bitje od živali. Pravilna psovka bi bila, za žival, ki po nepotrebnem kolje: saj si kot Čl! Saj si humanizirana!

Jože ravna nerazumno, ne obvlada se več; nihče se ne obvlada več. Jože draži, namesto da bi pomirjal; ne izpolnjuje več naloge izvrševalca oblasti - ta je, ki skrbi za red, zato ima to vlogo: da preprečuje izbruh kaosa -, naliva olje na ogenj. Zato so Vsi čedalje bolj divji: »Ti nedolžni angel!« To velja Jožetu. »Narednik, ubij ga, če noče iti!« Mrtev jim ne bo koristil, a vohali-lizali bodo kri, kaznovan bo, kdor se bo uprl ljudvolji. Ljud se začinja kazati kot ohlokratska Anarhmagma. Vse se RR v - reducira na - Sš. In to je, kar je v DaSlji najbolj zaskrbljujoče. LR se je pojila iz dveh virov (PsHipokrene): iz Sša (RBA), a enako iz vizije, navdiha za izdelavo Ideačloštva. Kom je sinteza (jasno: Not razklana) obojega. V Kidriču, MOču, Pircu, tudi v Zupu in Boru, je prihajalo na dan oboje. MOč je začel propadati, ko v sebi ni našel več moči za vero-up v Kom; morda se je prav to dogajalo Kidriču na prerani smrtni postelji. Morda že Moškriču MV, da je bil tako deprimiran.

Naj sta se Ptja in Kom skazala za še tako zl(očinsk)a, bila sta tudi Ideagibanji, plemeniti žrtvi za Veliki cilj. Tega pa DaSneole nima več. Sestavljena je iz dveh drugih oz. Dgč pomešanih sestavin: iz Sša in igre. Igra je nezadosten nadomestek za veličastno Vrto MrkKoma, ki se poji iz Etodločitev Gorjanca iz Kristanove **Zvest(ob)e**, Ščuke in Maksa iz **Blagra-Kralja**, Špelce in Krima-Nine iz **BSSveta** in **Roja**. Plemenita vera nekako uravnotežuje zlo(čin), medtem ko ga igra ne zmore. Če se vežeta igra in Sš, kaže Sš strahovito strast, igra pa je brezzoba zabava, kolikor ni AVUž, kar je isto. File je to najbolj uvidel: naj je igra v **Münchhausnu (Ujetnikih svobode)** še tolikšna, še tako Totkconcipirana, ne zmore zadržati magme Sša, ki prodira skoz **Veselja dom**, tu je Sš še dvoumno, dokler ne zmaga povsem v vseubijanju v **Bakhah**. Jesih teh konsekvenc ne zmore potegniti, zato se inovativnost-ustvarjalnost njegove dramatike s **Sa(de)ži** neha. Rudolf je preciničen, čeprav je bil bister. Le file vzdrži strahoto resnice, ker je na eni ravni NeČi, kot so bili mladi MOč-Kidrič-Pirc.

V DaSlji vsi ponavljajo kot papige: prekleta Dž! To geslo ni več le fraza, le maska za PohlAgriid nezadoščenenih, željnih (ob)lasti. Postaja iz Psbiti - IVJa - PriPra strast, pač kot regres k Ožldi. V Slji eskalira Sš. Poslušati Štrbendljna in Marto Molotovko je polniti si srce zgolj s Sšom, z negacijo, z destrukcijo, ki Strno nujno vodi v AD. To ni bilo Tip za MV-II Kom. Se je pa napovedovalo že MV-I, glej **VKa** in **Kriv**, ne le pri vojakihi, tudi v zaledju, glej **Kirke**; Špic je prešibak, da bi poda(ja)l Sš, podaja le korupcijo in Idearetoriko, **Patri**. Hanž

se ne zaveda, kaj podpira. Gene 68, v katero sodi, je bila RomLudGled; zato se je četrt Stola ohranil kot NeČi otrok. To odrasel Či seveda ne sme biti, zato je v stiku s stvarnostjo povsem zatajil, iz igravca se je reduciral v lažnega Magideologa PsNoštva, katero pojita le SŠ in pohlep. Ni čudno, da toliko dramatikov preferira klošarje pred Ideolmarginalci. Temo razvije Kodrič v **Molotovu**, klošarje pa slavijo poleg drugih tudi Janč v **Halštat**, Goša v **Vasi**, Lovr v **Kufu**.

Masa ščuva brata, naj ubije brata, Jožeta kajnizira. Nato poziva masa sebe, naj se loti klanja; tako je eskalirala Srbija okrog 91, seveda na osnovi - za to eskalacijo Duh in Etodgovornih-krivih - Nczideologov, Čosića et comp. »Ubijte ga!« Vsakogar, ki se ne podredi, Musla, Hrta, samega Srba, če je Izd: Djindjića, a tudi Arkana, ki vodi klavce. Vse, kaos ne razlikuje več med Pra in nePra ljudmi, seka vse bolj nenadzorovano, v tem - zato - je ravno kaos. Najprej se zdi urejen: sekanje OrtSrbov po MuslBošnjakih in KatHrtih, nato pa med sabo: DžV kot Bm. Eni sicer klanje še zadržujejo, to so humanisti, nočejo si mazati rok s krvjo, Hini: »Gre naj!« Sam. »Vrzite ga skoz vrata!« Naj ga ubijejo Sži-lti, ne mi. Pilati, ki predajo JKra Judklerikom, Judkleriki, ki ga predajo Rimljanom. Kdo je navsezadnje kriv za JKrovo S? Vojaki, ki ga križajo? Ubogi najemniki ali izvajavci s Čtkoma Malhusom in Longinom na čelu?

Jasno, krivi so drugi, le mi ne! Za KC so krivi prekleti Judi! Nato prekleti Komsti! Za Ptjo prekleti Dmbci, Brži, okupatorji. Ne rečem, da niso bili krivi, seveda so bili, vsi, eni so streljali talce v Begunjah, drugi mučili na Golem otoku in v zaporih na Bleiweisovi cesti, pa že v Glavnjači, na čelu s popom dr. Koroščem. Pekel, v katerem sodelujejo vsi. Mrak ni hotel sodelovati, a ni bil mar zato figar, usrane, eskivator?

Tone dojamе svojo usodo, končno jo vzame nase: »(omahovaje, s strašnim pogledom na vse. Bolj zase kot za druge) Grem. Grem in izvršil bom povelje.« A moja kri naj pade na vas. Napove jim pravičen konec, pravico za morivce. »Kot volkovi boste tulili. (Vzame lopato.)« Kot volkovi, ki se nazadnje pokoljejo med sabo. Dobili bodo, kar jim gre. On pa tudi: Člu gre navsezadnje S. S je konec in pogoj Ža. Nekdo: »Kaj neseš?« Tone: »Lopato, da si izkopljem grob.« Tudi če je ne bi vzeli s sabo, bi bilo isto. Kaverna je grob, ki so si ga že kdaj izkopali Prih sluteči, a ne zavedajoči se vojaki. **V kaverni** pomeni v grobu.

8

»(Odide. Vsi ga spremljajo z očmi. Vrata se zapro.)« Odide v S, obenem pa se zapro vrata v kaverno: v pekel. Tudi S. Kdo jo je odnesel bolje? Vsi enako slabo. Morda - s stališča Kata - manj slabo Tone, ki je žrtev, medtem ko so ostali rablji. V tej smeri nekateri tudi premišljajo: »Bogve, če mi še kdaj prestopimo ta prag.« Če ni grobar (vojna) zasul groba, nasul nanj toliko zemlje (skal), da od znotraj pokrova rakve ni več mogoče privzdigniti. »Lepše bi bilo umreti na soncu, na prostem.« Morda sonce, ki ga baš briga, kaj se dogaja na zemlji, še je in sije; da bi bilo kje še kaj prostega, Sve? Vojna jo je odvezla vsem.

Vojaki so tudi trgovci; računajo, kje je bolje, točneje: kje bi bilo manj slabo. Eden: »Bolje je tu notri. Kakor padeš, tako obležiš.« Lepa tolažba. »Že ta hip si zakopan brez duhovnika in solza.« Res je, crknili bodo kot Pogi. »Vse, kar imaš, gre s teboj.« Kot da bi bilo kdaj in kjer koli Dgč. »Mrtev si z mrtvimi sosedi; vse v isti minuti.« Mar je bistveno, koliko minut in let pogine prej ta in še živi oni? Če zmore zavzeti Čl do Si ne preveč občutljivo razmerje, čim bolj ravnodušno, je res vseeno, kje in kako je s tabo konec; konec pride v vsakem primeru. Ž=S.

Bevk je do Kanov neusmiljen. Eden, ki »(se dotlej še ni oglasil) Družino imam in otroke.« S se ne ozira na to, tudi bog ne. »Spominjam se neke kraške bitke. Koliko krvi! In vsak hip sem videl na mestu, kjer se je granata razletela, krvave glave svojih domačih.« Čl se razlikuje od živali po tem, da ima - neizmerno - domišljijo, ki je izraz Sve. Lahko sanja IdeaNoštvo, lahko ga tlačijo môre, groza. Lahko sanjari o svojem in svojih bližnjih - Dne - uspehu ali porazu. Naivni butec kot Kan verjame: »In Bog me je obvaroval.« To gotovost, ista je kot v **Obv**, ima-izkazuje par minut preden se bo razletel. Poudarjeno SSL. Molitev ga ni obvarovala. Eden: »Kadar koli te vidim, vedno moliš.« Med vojaki sta zdaj že dva velika molivca; a zaman. »Ali si res tak grešnik?« Tudi če ni sam, ne drugih ne sebe se mu ne posreči izmoliti. Spet eden: »Ali še vedno nosiš škapulir?« Svetinjico, Magznamenje. Nikogar ne obvaruje. Molivec le »(z vzdihom«: saj ne vedo, kaj delajo. Vedo, vedo, bolje od njega. Vohajo S. Res so psi, kot se titulirajo med sabo, pes ima sijajna čutila, šestkrat bolje sliši od Čla in 60-krat bolje voha. Molilec: »Oče naš«, Očeta pa ni doma, je na dopustu, spi zasluženi **Popoldanski počitek**, ne mučijo ga môre kot ubogega Ignacija iz Borove drame; mar Borove môre, boromore?

Pogovor je bil spet le zadrževalni moment. Vojna se stopnjuje. Nak: »(ki je doslej stal zamišljen, s povešenim revolverjem v roki)«, s katerim je grozil - s So - bratu: »Tiho! Ali se ni nad nami granata zakopala v zemljo? Ali ni butnilo v vrata?« Bolje je slišal od ostalih, ki so čekali. »(Molk. Ob vrata je zopet butnilo.) Zasuti.

Nak: »Odprite vrata! Poglejte!« Nekdo »(poizkusi; vrata se ne odpro.)« Vsi - sluteno spoznanje se RR v stvarnost: »Zasuti? Živi zakopani? Mrliči pri živem telesu?« Mar nismo vsi ldljudje to? Da ne bi bili zgolj to, mora vsakdo najti v sebi Dt, DrČla. A ravno tega ne počne, se tega ne zaveda. Išče vse mogoče izhode, le tega ne, ki bi edini morda - najmanjša verjetnost - v temelju RR svet.

Nak agira, to je njegova dolžnost kot poveljnika. »(plane k vratom, poizkusi jih odpreti; ne vdajo se mu) Halo! Odpri!« Kriči bratu, poziva ga. A brat molči. »Ali nas je zasulo? Kaj je?« I, kaj bi bilo; varni v grobu kot prvi in zadnji maternici sveta. Rojstvo=S. **Rojstvo v nevihti=Smrt dolgo po umiranju.** »(Vse tiho kot v grobu.)« Ne: kot v, ampak v grobu. Histerija ne pomaga: »Anton!« Zdaj mu postane brat naenkrat dober, možnost rešitve. »Ali si živ ali mrtev? Anton! (Zunaj se razlega krohot, kakor da prihaja iz grozne bolečine in gneva.)« Se krohota izpostavljeni brat? Ali zasuti slišijo krohot nekoga, ki uživa, da je zasulo-ubilo nje, ki so ga vrgli raz obzidje polisa psom, kot Polinejka v **SAnti**, GKa (grešnega kozla)? Ali pa je krohot le personifikacija trušča, ki ga povzročajo granate?

Zdaj so vsi posranci; do tega pride navsezadnje zmerom, Strno. Naj je Pepca Kardeljeva 45 še tako zmagoslavila, ko je zvedela za uspešen PVD, po

90 se je zlomila od strahu in obupa; storila Sm. Vsi »ostrme«, kot je Pepca, ki-ker ni mogla kapirati, da se je veličastna zgradba Juge-Slje, sezidana na toliki preliti krvi, podrla kot hiša iz kart. Desetletja je Ptja preganjala vsakogar, ki si je le malo usodil kritizirati njeno veličastje, potem pa ... pif! in ostal je le kupček dima. No ja, ostalo je veliko, ne pa vera v Noštvo, v NSvet, v NČla, tista vera, zaradi katere je nastala LR. Vsi »(zro se, zro, tiho kot gluha noč, plašni kot otroci.)« VČ (veliki Čl) se nazadnje skaže kot cucuk-otrok. KC to ve, zato v veličino Čla ne verjame, če pa se kje pokaže, jo pripíše bogu, da si ne bi kdo od ljudi umišljal, da kaj zmore. Zmore le bog, Čl le skoz boga. Ker boga ni, ker je izmislek-maskar, je zadnja resnica, da za KC ni veličine (razen nje same), le prah in pepel, v katerega se povrneš; a si že prej bil le to. Ne bit kot Rod ali Pzja predsokratske Fije, ampak nič, ki se napihuje v videz, a ne spravi skupaj drugega kot Gled senc.

Ugotovijo, da Tone vendar še ni mrtev, imel je srečo; bo pa mrtev čez hip, vseeno kdaj. Tone pokliče od zunaj, iz - zdaj za vojake - Sve: »Gospod narednik Jožef Grivar!« Ve, kaj se je zgodilo, da so zasuti, triumfira, Nak-brat pa »(je skrušen, molči. Ko se klic ponovi): Kaj hočeš, Anton, brat moj?« Sprašuje kot Kaj. Glas od zunaj: »Brat Prostak sem, tvoj podložnik«, kot takšnega si me obravnaval, poslal v S. Podložnik, »ki mu je ostala zadnja karta v rokah. Vrgel jo bom.« Katera je ta karta?

Tone: »Odgovarjaj mi na vprašanja. Tri minute prej bom mrtev kot ti.« S je neizprosna, enaka za vse, edina pravica na TSu. Tip za PervNvo IdČla: ko se bliža - vsem - S, razrešujeta brata svoj IntPvt problem: kaj je resnica. Ker gre za resnico - v ugotovljivi obliki dejstev, ki jih pa v tej drami oz. njeni situaciji ni mogoče preveriti -, gre za več kot za PervPvt temo. Resnica je edina pot v Dt, poleg vere (VerDča), ki pa mora biti vezana na resnico, ne na fanatično dogmo; vendar Tem vprašanje ostane: kaj je resnica? Kako priti do nje?

Brata rešujeta svojo zgodbo, ostali svojo: fizično preživetje: »Vlomimo vrata! Pobijmo gal!« Zmerom znova isto: kot da se da kaj rešiti z umori, pa čeprav so še tako pravični, s tem, da so na S obsojeni Hus, Rupnik, Hacin, Diehl, Oswald, Kupljenik, Danton, Robespierre, Zinovjev. »Iztrgajmo mu jezik!« To sta počeli KC in Ptja, vsakomur sta ga izpulili, ki ni lajal, kot sta onidve diktirali.

Sredi tega laježa pa brata - Tone: »Čigava je ona? Govori resnico!« Nak: »Tvoja je. Res je tvoja!« A kako vedeti? Zdaj Naku paše, da govori tako, prej mu je ustrezalo govoriti Dgč; odloča interes, ne čista volja do resnice. Je kdaj t(akšn)a čista - brezinteresna - volja sploh mogoča? Ni zmerom Inf speta z interesom? Da se, ne zmerom, ugotoviti dejstva; a resnica niso le dejstva, ugotavljanje dejstev je le pogoj za resnico, glej Bartolovega **Empedokla**; dejstva so sijajna, da podrejo SSL Magzgodbe-legende, a za dosego resnice so prekratka, kajti resnica je šele v Noti, v stiku z Dto, ki je vprašljivo dosegljiva. Tone: »Ti jo ljubiš in misliš nanjo v najbolj burnih nočeh.« Verjetno. Nak: »Res je, nanjo mislim.« Tone: »Ali boš mislil nanjo tudi takrat, ko ti bo smrt segala v roko?« Nak: »Pri Bogu, res bom mislil.« Torej je res, da jo neizmerno ljubi. Če ne prej, je spoznal to zdaj. Tone naredi ARF-AK: »Jaz ne bom mislil« nanjo, »če moram umreti. Zdaj vidim, da je nisem ljubil.« Drži. Tone se začne kesati; prepozno. Naj ne slišim gesla: Nikdar ni prepozno! Za seksanje ne, za popravo krivic pa. Tone: »Vedel sem tudi, da moram z njenim posestvom pomnožiti in izboljšati svoje, da bom mogel živeti. Samo to sem vedel.« Logika-zakon Kapa, (ob)lasti kot Agr€kzKlde. Tone: »Bal sem se, da mi

je ti ne iztrgaš iz rok.« Mar bi se prej pogovarjala o tem, prej bi se še dalo kaj urediti. Čl je reva, ker se odloči za odkrivanje resnice šele tedaj, ko je pritisnjen ob zid, tedaj pa je prepozno. **VKa** ni le MeP, je že neizprosna S. »Prvi sem pisal in te izbral za namestnika, da se te obranim.« Brata je zmanipuliral. Vraga ga je, sebe je. IdČl doseže le to, da se - da vse - zmanipulira. Seveda, bistrež: »Za namestnika pri oltarju, a ne v postelji.«

Tonetova ARF-AK brata Jožeta potolče; tako Rad zla prej ni (u)videl. »Pošast. Kupiti si hotel samo zemljo, ne nje.« Logika-zakon grunta, **Razvalina življenja, Pri Hrastovih, Divji lovec.** »In jaz sem jo ljubil!« Anteza ErSa in (ob)lasti. »Dvom si vzbudil v meni, zato sem šel, da bi vse bral v njenih očeh.« Šel je poizvedovat resnico, RazReše, pač na svoji Pvt ErS ravni, a tudi to velja; je mar kakšna RazReše res zunajinteresna? »Skozi solze nisem videl v oči.« Resnice ni odkril, še en neuspeh. »Bilo je prepozno, ker sem molčal«, ker ji svoje ErS nisem izpovedal. »Če bi bil govoril ...« Bi res bilo vse Dgč? Kako vedeti? »In niti dotaknil se je nisem!« Zdaj mu verjamemo, govori ekspresivno PriPra.

Na Jožetovo ARF-AK brat ne odgovori tako, da bi se pred So spravila, nasprotno, Jožetov govor ga še posebej močno razburi; nič se ne uredi. »lažeš!« Jožetu ne verjame. »Ti si me ogoljufal. Tat si!« Namesto da bi mu priznal Etprednost, ga ozmerja in okrivi; tako je na TSu. »Tem huje, ker si moj brat!« Ravno nasprotno: tem bolj nujno, ker si moj brat! Brat je bratov morivec.

Nesporazum do fundamenta. Nak: »Nisem!« A kako strahopetcu, ki ga začenja bremeniti spoznana krivda (GhK), dopovedati, da eskalacija spora ne vodi nikamor? Tone je že plen dokončne blodnje. Jože Tonetu: »Tepec, ki ne razumeš! Glušec, ki ne slišiš! Kaj boš storil?« Kaj pa lahko stori kdor koli od njiju? Počaka (le še malo) in pok, konec bo z obema in z ostalimi, ki se jajcajo kot jata kur. Tone: »Umrli boš!« Jasno. Vsi kot popadljivi in na S prestrašeni psi: »Odpri! Zverina! Kaj smo ti storili mi? Usmili se nas!« Bolj ko se Čl boji, bolj se ponižuje, manj je vreden. Nak brata zapeljuje: »Živ ostaneš in ne boš umrl, če odpreš«, haha! Tone: »Čemu bi živel?« Se je že sprijaznil s So. »Umrli bom, oba bova umrla«, vsi bomo umrli. »Jaz od užaljene časti«, zaveda se, »ti od ljubezni«; kdo je na boljšem-slabšem? Sub specie aeternitatis ... Vsi javskajo, prosjajo, Tone pa: »Vrata so zabita! Na stene vas bo stisnilo ko čevelj muhe.« Vrata pekla pa ostajajo odprta. Ko sem bil v KC - okrog 88 -, sem veroval v srednjeveško legendo iz apokrifnega **Evā**, da je JKr, ko je šel odreševati - že prekleto - duše, pekel izpraznil; HinKani - Štuhci in Fukci - so me podpirali v mojem SSLu, vseeno jim je bilo, kaj govore, le da me držijo kot svojega; cinične barabe. Not sem bil miren in veder, ker sem veroval v odrešen svet. Po 91 pa je začela DSKC oznanjati pekel, poln Komstov, vse je hotela zapreti v nerešljivo past. Iz same nizkotne, mizerne Mašči. Še hitreje sem jo podurhal iz t(akšn)e KCe, kot sem vanjo vstopil.

Mar Jože brata prepričuje, da bi kaverno odkopal, ali dela PriPra ARF-AK, ko govori takole: »Hudo mi je. A bil sem pošten. Še besedice nisem dejal, a ona je imela solze v očeh.« Morda pa res, govori prepričljivo. »Tako me je gledala, da je vse kipelo v meni«, tedaj se babe še niso - ogabno - ponujale, imele so še občutek za čast, čast je še obstajala kot Vrta, danes je ni nikjer več, vse je kupljivo, vse en sam bordel, Slke kot Ukrajinke v Slji, ki je lupanar, kot pravilno ugotavlja Fritz v **Lipicaniji**. »Ovedel sem se, a prepozno.« Ovedel česa, za kaj? Da bi jo vzel v posteljo? »To me je peklo, to me je grizlo«, da

nisem uspel, da sem se odpovedal uspehu-zmagi, ki je bila skoraj gotova, odpovedal izpolnitvi svojih najmočnejših želja-strasti. »In hotel sem se maščevati.« PVD je takšno Mašč, a ob tem, da je Ptja zmagala. Eden se Mašč iz čustva neuspeha, drugi iz prepotence. Je med obojima kakšna Etrazlika?

Tone: »Hahaha! Kdo ti verjame?« To je Tem vprašanje: komu se da verjeti. Pred nedavnim umrli Strle je napisal knjigo: **Komu sem veroval**. Veroval je Katbogu. Jaz verujem le v Dt. Nimam pa zagotovila, da je Dt manjša blodnja od Katboga. TS oz. IdČl je tako Strno vpleten v SSL, da je RazReše komaj mogoča. Jožetova razlaga se zdi ta hip verjetna, prvi hip se ni; njena prepričljivost je odvisna od časa in prostora, torej je Rel(ativna). Bolj ko je kaka trditev prepričljiva, manj je verjetna; prepričljivost je stvar Pole, Zapla, ne pa resnice. Drži, kar pravi Jože: »Videl sem jo, ko je na poročno noč zrla skozi okno. Nisem se je dotaknil, dasi sem od bolečine blaznel.« Tone: »Hahaha!« Jože: »Prisegam ti!« Koliko je vredna prisega v takšnem MePu?

Glas se le »krohota«, ne govori več. Krohota se hudič: nad usodo Čl(oštv)a, ki si sâmo izbira pot. Eden: »Ali je blazen?« Krohota se od privoščljivosti. Vsi: »Bestija! Niti maščevati se ne moremo.« Kot da bi Mašč kaj rešilo! Jože: »Brat! Kri moje krvi! Na rokah te bomo nosili!« No ja, takšnim izjavam pa se res gre krohotali. Vsi: »Naš prijatelj! Radi smo te imeli!« Čl, ime ti je govno! »Čutili smo s teboj!« Je takšno Čloštvo, ki se tako ponižuje, vredno obstoja? »Tvoja žena je bila ves čas v naših mislih.« Bila je, a kot predmet Sekpoželenja. Bevk misli-piše Rad; v tem je odličen. »Tvoj glas nam je bil ljub«, kot glas angela. Drek. Prvi: »Vedno sem ti dajal tobaka. Spametuj se zaradi mene!« Drugi: »Puško sem ti nosil, ko si težko hodil.« Simon iz Cirene, Toneta delajo za JKra, ki nosi križ na Golgoto, oni pa mu pomagajo kot ljubeči jogri. Medtem ko je resnica, da so se JKrovi jogri poskrili v mišje luknje, na poti na Golgoto in pod križem jih ni bilo, pojavili so se kot podgane iz lukenj šele tedaj, ko se je raznesel glas, da je FKr VoM. Tretji je Samarijan: »Roko sem ti obvezal.« Četrta celotno prilizovanje RR v grotesko: »Ko si ponoči vstal«, da greš scat, »si stopil na mojo nogo. Nisem rentočil nad teboj.« ltn.

A vse zaman, Tone je končno gavznil ali pa jo kam pofulil, seveda ne drugam kot v S. Nekdo: »(prisluhne) Nikogar ni več zunaj. Le granate tulijo.«

Nastopa nova faza: vprašanje, kdo je kriv; **Kriv** ga tematizira po svoje. Eden: »Kdo je kriv vsega«, vsega zlega, ki se oglašča **VKa**, na svetu? »Vprašamo, kdo je to zakrivil?« To je bilo eno Tem vprašanj SD-20. Prvi: »Bog je kriv! Čemu dopušča kaj takega!« Stališče razočaranega Kana, skeptika, neverujočega. Nemalo ima prav. Od takšne platforme raste LR-Mrk. Drugi: »Matere so krive, ki so nas rodile. Mati, zakaj si me rodila!« Tudi ta odgovor ni napačen; matere res rojevajo precej neodgovorno. Kot da so živali: iztisnejo iz sebe, pa bo kar bo. Spočenjajo v Užu, potem res trpijo tudi one, **ObV**, a kaj njihovo Trp pomaga otrokom, ki jih nihče ne vpraša, ali hočejo priti na svet. Ž je tako urejeno, da je Čl, ko se rodi, popolnoma - Strno - nesposoben za Svo odločanja; šele polagoma dozori do nje. Čl je rojen, ne da bi bil pri tem - za svoje rojstvo - vprašan. Vsi nagovori Ža so naknadni, post factum, za lase privlečeni. Čl sploh ne more biti odgovoren, če ni sam izbral Ža in ne Si. Katbog ali IdČlKula sta naložila Člu odgovornost za nekaj, za kar ne more biti ne odgovoren ne kriv. Čl(oštvo) je Strno diletantska stvaritev.

Tretji: »Prekleti cesar je kriv.« Deloma - Rel - drži, na ES ravni je res tako; Mrk potem to trditev razširi v tezo, da so krivi oblastniki kot takšni, PIK.

DaSneole jalovo in kretensko ponavlja te stare obtožbe. Četrtri: »O, mi tepci, mi poslušni, mi ponižni sužnji.« Če bi ta preživel, bi se 19 vpisal v KomPtjo. Peti: »Mi vsi smo krivi«, to je stališče Cerka v **Kriv**; »vragi, samogoltneži, ki ljubimo puške, parado, ki hočemo, naj pol sveta joče zaradi nas, da se nasitita pohlep in poželenje.« Drži, takšni smo. To je Etdrža-sodba. Skoz tisočletja takšno Neg Čloštvo izboljšujemo, pa? I.SvetV je vrh kaosa in poloma uma NKNMeša, ki se je začel tako samozavestno v ČD, z **LjDa**. V II.SvetV pa je zavestno zlo še eskaliralo, najbolj kot Fz-Ncz, a tudi kot Kom. Danes, v PMLDbi, je morda manj direktnega - velikega - zla, pa več minorne nizkotnosti, poniglavosti, ničesnosti. Je ta res v čem boljša od veličastnega zla LReve? Šesti: »Oni so krivi, ki leže doma in bogatijo.« Tako je sodil Špic v **Patrih**, ARemec v **Kirke**, Kreft v **Kreaturah**, torej Le, KatDe in Lib presoja. »Naše žene pa jim strežejo z blagom in telesom.« Res neperspektivna predstava. Mnogo je krivih, skoraj vsi; a k čemu vodi takšna ugotovitev? K samoSmilu SeHa in/ali k radikalizmu Mrka.

A vsa ta pritoževanjska jamrarija ostaja Abst. Samo stvar časa je, kdaj jo bo kdo strnil, preusmeril v ES koncentrirano točko, kot žarke v gorišče leče. To stori Nekdo, kdor koli, Eden od njih; vsak od njih bi prej ko prej prišel na to misel. Zadeva se mora iz teorije RR v prakso. Nekdo: »Vem, kdo je kriv. (Tiho, pritajeno.) Narednik je kriv.« Ncz: Judje so krivi. Stl: Brž je kriva, RazrSžnik. DaSIDe: Komsti so krivi. Le: Bush - ZDA - sta kriva. DaSIŽursti kar sopihajo od Isa - navajanja - krivcev, noč in dan ščuvajo na pogrome, na Džo, direktorje, bogataše, korumpirance, na kogar koli, le da širijo Sš; se ta idiotska malovredna banda sploh zaveda, kaj dela? Menda ne, mislijo, da se igrajo igrico **Pouhn kufr**.

Brž ko je krivec pokazan, se začne postopek linčarske likvidacije. Ker smo krivi vsi, je lahko izbran za (glavnega, dežurnega, prepričljivega) krivca kdor koli, vsak je zmerom - Strno - na razpolago. Vsi, kot da se jim je v hipu razjasnilo: »Narednik! Pes!« In že prehajajo v akcijo. »Kje je narednik?« **VKa** je prikazan spontani nastanek linčanja, v NOBD je linč disciplinirano voden in izvajan, VOS je izbrala Fedjo, **Rdeča maša**. »Ha, tu tiči kot prihuljeno piščice.« Tem laže se ga bomo lotili, ker je - vsaj izgleda - tako nebogljen. »Satan!« Demonaca. Žolc, Rdeča komisarka, **Roj**, **Napad**. »Ubijalec!« Ne mi, on. »Poglejte, kakšen obraz imal!« Obraz Kajna in Judeža. »Povej, zakaj vse to? Povej, povej!« Kot predstavnik oblasti je dolžan pojasniti zakon sveta. Revež. Je na najnižji štengi oblasti, nad njim so Poročnik, Stotnik, Polkovnik, General, Cesar. Pa ne zna niti Cesar primerno odgovoriti na to vprašanje. Karl se je začel truditi, da bi vojno ustavil, išče separaten mir, a vse, kar predlaga, predlaga z zamudo, kot MV-De v Slji, zato ni v ničemer uspešen. Vse mu poberejo, a si reši vsaj Ž. Ubogi Nak plača zanj.

Nak se brani, razumljivo: »Pustite me! Kaj mi hočete?« Je res bolj kriv od ostalih? Morda malo bolj, ker je podčtk. Vsi, kar vsi: »Odgovori! Odgovora hočemo!« Odgovora, ki ga ne more dati. IdČl zna postavljati vprašanja, odgovorov pa ne. Pervzasnova IdČla kot Stre. Nak: »Ubil me je. Kajn me je ubil.« A ne le in ne toliko brat Tone, kot ga bodo čez hip njegovi dozdamjšnji tovariši in podrejeni. Kot da jih je Tone naščuval-preusmeril nanj. Jože se ima za Abela; mar se nima vsakdo od nas za NeČi preganjanega brata? Vsi: »Kajn? Abel je ubil brata.« Tone je naenkrat postal Abel, kakor kdaj komu ustreza. »Ti si Kajn!« Zakaj ne? Vsakdo je v glavnem Kajn, nekaj pa je v njem

tudi Abela; laže je nekoga razglasiti za Kajna kot za Abela, čeprav bi vsakdo raje veljal za Abela kot za Kajna; no ja, za živega Abela, kar je paradoks, a IdČl si zmerom želi, česar ne more doseči-izpolniti. »On je Abell!« Ne. »Tudi on je Kajn!« Jasno, vsakdo je Kajn, razen mene ali nas, če trenutno držimo skupaj, če nam tako narekuje naš interes, naša strast, NSS.

Nak se brani zaman, usoda ga je že odpisala: »Nehajte! Pustite me! Smrt nas čaka.« Res, a S še podžiga temno strast ubijanja, ki je iz Absttipa, streljanje(?) na nevidnega Sža, prešla v ES konkretno: našli so primerno žrtev-krivca: JKra. Vsi: »Smrt?« Se mu posmehujejo. »No, narednik, mogočni, reši nas smrti!« Mašč se mu, ker je bil predpostavljeni. (Tako DaSneole mrzi Rupla, zdi se jim preveč uspešen, pogovarja se z Bushem in Berlusconiem, živi na veliki nogi, raja pa blebeta po oštarijah.) »Reci smrti, ko pride, naj se javi pri generalu!« Nak postaja zamenjava za Generala; povišanje na grotesken način. »Vlij ji discipline«, Si. Od njega terjajo, kar vejo, da ni mogoče. Mar niso počeli oni istega kot Nak? Eno od SSL IdČla: menijo, da se bodo rešili, če bodo naložili vso GhKo na GKa.

Da bi bila obsodba Morupravičena, je treba GKa obložiti z vsemi grehi: »Ha! Ti bi rad živel, ki si spal z ženo svojega brata!« Prej so se posmehovali Tonetu, ščuvali Jožeta nanj, zdaj obsojajo Jožeta; ni bolj verolomnega bitja, kot je linčarski MasČl! In na tega je Mrk Ptja zidala Noštvo, o nedopustno nerazumna iluzija! Naku ne pomaga, da zanika. Bolj ko je masa krviželjna, bolj moralizira; Hanž kot čudoviti mladenič in mož dve desetletji ni moraliziral; zdaj pa se kar peni od Sša do Pole, nastopa v imenu NeČi Ljuda; hujše pomote ne more biti. Ljud pa Poz Vrta! Ljud je kvečjemu stopnjevano zločinstvo! Ljud je ista masa, ki skuša linčati Čopa (in Kamilo) v Majcnovem **Prekopu**, in linča **Zamorko**. In linča Rdečo zver, **Vst**, ki jo je prej hvalilo, oboževalo, ji služilo.

Moraliziranje: »Tik pred smrtjo ne laži!« »In za tvojo laž naj se mi pokorimo?« Ti se pokori, mi ti bomo naložili pokoro. To pa je že čustvovanje-ocenjevanje LRevarjev. »Potrgajte mu zvezde!« Vzemite Senatorju vilo in čin; **Ogenj**. »On ni več naš narednik!« Kot ne Rupnik general. Dobili smo nove narednike in generale, Mačka in Miška (Kranjca). Za vse enaka pravica: »Prostak je, ki mora z nami umreti!« Ali pa še malo prej kot mi! »(Mu trgajo zvezde.)« LR. »Kaj zdaj? Kje je tvoja vsemogočna feldvebelska čast?« Plebs-masa vlačí trgovca Bešnarja po Rimski cesti, kot je peka Vidmarja, gledal sem jo, maja 45, **Razsulo Rimljanovine**. Nekdo: »Ubijemo te!« Ubijemo te, ker »hočemo živeti!« Bedast račun: kot da bi iz Si rastlo Ž. A že PogRlge, ne šele Krš, tako učijo; tudi RHL VIS pristane na to: da je Ž Veprocés manjave energije in snovi.

Nak se skuša rešiti s klicem na pomoč po telefonu. A Telefonist: »Ni več mogoče. Zveza je pretrgana.« Res so v pasti. Zdaj postaja še jasneje, da je kriv Nak: tudi za pretrgano telefonsko zvezo, za vse, kar koli mu naložimo. Oče Ljudtoživca Miša Krivica Vladimir (Iljič Lenin?) Krivic kot Javni tožilec v dachavskih procesih je očital obtožencem vse, kar mu je prišlo na pamet oz. kar so mu ukazali predpostavljeni, bil je tudi Nak, pač glede na KaKija. Glej Petanov **Dahavski proces**. MiškoKriv se ne zaveda, da je prav tak pravičnik, kot je bil njegov pokojni oča. V imenu Abs neproblematične RPPe je (s)trl tiste, ki mu jih je OZNA pripeljala že natrte pod knuto; MOč se mu je za las umaknil, a so ga že prej strli drugi. Vseeno je, kdo te stre, general ali feldvebel, Maček ali Miško ali Mišo.

Dahavski proces: »On je kriv! - Kako gleda!« Bajje je gledal Bohinc kot hudič iz krugle. »Hinavec! Lažnik!« Košir je delal vtis Hina, ne Hera; torej lop po skesanem Hinu! »On naj prvi umre.« Izkažimo mu čast prvenstva! Nič ne pomaga, da se Nak junači: »(se zravna, bled) Marš! Vsak na svoje mesto! Čistite puške! Pozor! Nastop!« Zaman, prepozno, ne pali več. Nastopajo razmere za Oktobrsko Revo. Vsi: »Hahaha! Zdaj smo vsi enaki!« Nak: »Po-zor!« Smešen trud vrniti hierarhični red in disciplino na osnovi podrejenosti FP tipa. Vsi: »Reši nas smrti in stali ti bomo v pozoru!« Ko bi le mogel; tega nihče ne more, ne cesar ne papež. Tudi bog ne. Ta se le dela, da tega noče, ker da ve nekaj več kot mi in zato sodi po višji pravici, ki nam je nedostopna; blefer! »Dokaži, da boš živel le eno minutko dlje kot mi«; pa bo živel minutko manj, tako je nemočen. Kot carjeva Dn kmalu po tem; prej je ukazovala milijonom, jih pošiljala v S v strelskih jarkih, potem pa je sama - Simbdejanje - padla pod streli navadnih vojakov-prostakov.

Torej je jasno: »Ubijmo ga! On naj umre! Ti satan! Hulja! Grdoba! Ti si kriv. Ti, ti, ti. (navalijo nanj, mrtvo truplo pade po tleh.) JKr je križan, ta hip je Jože JKr (v vlogi JKra), pa? Vse je isto. »(Vse je tiho, le grom topov se sliši kot poprej.)« Linč ni in ne more biti katarza. Je Pskatarza. SŽ je nasledek linča, Dž je utemeljena na SŽ, torej na linču, SIDž 45 na PVD; tudi zato se je skazala za gnilo. Kar je utemeljeno na zločinu, ne drži. SND 91 ni utemeljena na zločinu, pa je zato trajnejša? Kot dogovorna je bolj poljubna, a obenem bolj gibčna, ker bo trajala, dokler bo interes zanjo, plemenita čustva - StŽ - tu ne odločajo. Bo pa - in je že - neznansko prazna; prav je, da je kot Dž prazna, smiselne naj bodo SAPOe.

Tega neole zaslepljenci ne razumejo. Hočejo-pričakujejo, da bi bila DbDž spet polna, PnM, zato regredirajo v Totsistem, v FD, h Komu. Slja nima ZahEvrTrade, ki je nemalo razvila SAPO. Slja gre nasproti novemu preizkusu: koliko je Slc SAPO? Če je dovolj - nad kritično mero -, bo SDž trajala, preživela krizo; ne vemo, kolikšen in kakšen je Pot Slova. Marte iraške in Strbedljni, SadoMazoHuso Môroti skušajo DaSljo kot LD podreti. Bodo zakurili ostale Slce, ki se že vadijo v vseŠšu? Ali pa se bo skazalo, da je to njihovo Sšo le IVJ? Kmalu se bo videlo. Bom dočakal rezultat tudi tega preizkusa?

9

No, zdaj ko so zveri (zveri? ne, ljudje, opisano ravnanje je bistveno bolj Tip za ljudi kot za zveri) pobile oba brata, oba, ki sta edina imela možnost postati SAPO, čeprav sta bila še daleč od tega, so se znašli v poudarjeno praznem: brez poveljstva, sami brez Gosov niso sposobni bivati, so brez smisla, orientacije, na kahli. Tako to gre.

Šele tedaj, ko je prepozno, se začne nekaj, kar bi moglo postati ARF (AK), a to ni, je le nadomestek, jamrarija, SeH. SeH je PsARF. TorD ni sposobna PriARF, le zabavljaštva in samoSmila, glej **Balado** in **Pozabljene ljudi**, nekakšne Izbrisane-Odpisane. MČ je zmožen priti le do SeHa, ne do ARF-drže. MČ je kunjja, ki se le heroizira, kot se v TorD, glej **Požar** itn.

Nekdo: »Kaj smo storili?« Čudno, da ne reče: kdo nam je to storil? Tor je bil eden tistih, ki so PoV najbolj hujskali, pisa(ri)li EtatD, **Prz, Ponikvar**, par let kasneje pa najbolj iskali krivce za to, kar so počeli sami, a sebe ne opazili. Če katera, je drža TorD in SeHa zlagana, ogabno človeška, pravo človečnjaštvo. Znotraj grupe se razvija nekaj, kar je PsDia - Drugi: »Nič. Prav smo storili.« Tretji se pridruži: »Prav smo storili. Še uslugo smo mu napravili.« Ljud je zmožno nič manjšega cinizma kot PIK. Kdor hvali(sa) Ljud, je sam demagog. Cinizem je enakomerno razporejen pri Ljudu in Gosih, vsem gre za lastno rit, le da imajo Gosi več možnosti uveljavljanja. Zato si Ljud želi postati Gos. MČ je še nerealizirani Gos. To je vsa Mora SeHa.

Nekdo: »Mrtev je. Ne čuti več trpljenja.« Ljud je polno cenenih modrosti. Prvi: »Odvlecite ga proč.« Zakaj drugi, zakaj ne on? Se mu gravža mrlič, ki ga je sam sozaklal? »Čemu nas tako gleda?« I, zakaj? Gleda svoje morivce. Se ima Ljud linčarjev za dobre angele, ki so Jošku pomagali v nebesa? Ljud ne bi bilo Ljud, če se ne bi pri priči spričkalo med sabo, se začelo obtoževati krivde. To je zakon THM-kroga: IdČI - KId - se kar naprej razceplja in prepira. Vsi: »Smili se ti? Ti si mu stregel z besedo!« Ti, ne jaz, jaz imam čiste roke. Jaz nisem pobijal vrnjenih Dmbcev, še vedel nisem zanje, ne za Goli otok, ne za to, kar je delala Ptja, jaz sem bil ves čas - kot tak - NeČi, pa čeprav sem bil podšef OZNE. Ubijali so drugi. Druge imamo zato, da je lahko kdo kriv. To je bistvo TorD in SeHa: slaba vest, ki kar naprej išče hudiča pri drugih. Popolna nesposobnost za ARF-AK.

Tudi zato je SeH Vepozicija-Strat: ker je pristranost kot takšna, a pristranost na sladkobno-cmerav način, v nasprotju z NOBD, ki je trda v svoji enoumni veri. Med **Rojem** in **Ljudmi** je tudi ta razlika. **Roj** jemlje nase ubijanje drugih, Harza, in naših, Nine, ubije jo Krim, njen mož. V SeHu pa ubijajo le drugi, mi smo kot angeli. V tem pogledu Zupan le ni postal - sredi 50-ih let - stoodstoten SeH ideolog. V **Angelih, ljudeh, živalih** Čla nima za angela, niti za žival-hudiča, ampak za nekaj, kar je oboje in še kaj drugega, kar ni le Id. V Zupu je bila slutnja Dti, Tor je zanjo gluha.

Vsi nadaljujejo, s tem Eden zoper drugega. (Izraz drugi nima v tej zvezi nič skupnega z izrazom Dr. Nasprotno: vsakdo je le tak drugi, da je zgolj AgrEkzPld, ne pa Dr, v katerem je Dt.) »Ti si nas izdajal!« Ti, ti, ti! »Pred njim si se plazil po trebuhu.« Zato te je treba odstraniti. Natančno to je Strat DaSiŽurstov, le da v PMLD Morobdolžitve tega tipa nimajo takojšnjih konsekvenc v likvidaciji teles, zadošča poskus likvidacije cene, kar je Tip za tržni Kpl, zoper katerega se ti Žursti - na retorični ravni - tako vojskujejo, Hinil! Če zgubiš na ceni, izpadeš iz tekme; cilj je dosežen. Če je kdo Zamol, ga ni, torej je vse v redu. Je, kot da ga ne bi bilo.

Hujskaču, ki pa ne hujska le iz Pvtškodoželjnosti, kar je bistvo večine DaSiŽurstov, ampak iz same Stre IdBa, se kdo tudi zoperstavi; Prvi: »Čvekate! Blede se vam!« Res, so v vrtincu SSla. Nekdo: »Pustite ga!« Se že lotevajo nove žrtve. »Ali ni zadosti krvi?« To je: nikoli je ni zadosti! »Ali vas ni sram?« Enkrat ne, drugič da; kakor kdaj. So žrtve lastne dezorientiranosti, ne zmorejo brzdati-usmerjati svojih misli, kaj šele življenj. Da pa bi jih bilo sram, tega ta hip še niso pripravljene priznati. Komsti so bili na to pripravljene 90. leta; danes niso več. Dmbci, ki so ostali živi, 45. leta; po 90 ne več. Sram jih je, ko so na tleh; ko začutijo najmanjšo možnost, da se spet postavijo na tace in

se podajo na pot tekme-zmagovanja (pobijanja), so takoj pripravljeni na vse, kar jim koristi. Beda, ime ti je Čl!

Tistemu, ki pledira za sram, zabrusijo, kar Vsi: »Molči! Molči!« Zmeda se veča. Glas iz kota: »Molimo. Boga prosimo, da nam pomaga!« Ta prošnja je enako vredna kot naslednja - Drugi: »Kolnimo! Da pozabimo, kolnimo.« Kletev=molitev. **M=A**. (NDM.) Tretji: »Živi smo v grobu. Ali ne primanjkuje zraka?« Končno so opazili, da crkujejo. Iz oči v oči s So postajajo pobožni; Čl=slabič. »Prav imaš, ki moliš. Sveta devica Marija!« Pa smo preskočili v **ObV** in **Sodbo**; iz pekla v nebesa.

»Sveta Trojica! Sveti Jožef!« Sveta božja pomivavka! Sveta Kunigunda in Apožajfa! Sveti štrudel Janeza Žgečkajnarja! St noht St Porcijanzlna! St škatla, v kateri so shranjene relikvije St Rodeta! »Vsi veliki pomočniki, rešite nas!« Dokler so si lahko pomagali sami, dokler so mislili, da si lahko pomagajo sami, Snikov in boga niso potrebovali, ko pa so v riti - ko spoznajo, da so v riti -, se naredijo za skromne vernike. Je mogoče t(akšn)o raso v čemer koli spoštovati? Še najbolj iskren je, ki prizna: »Moj Bog, jaz ne znam več moliti!«

Zdaj obljublajo pokoro, kot sem jo jaz 8-leten: »Ne bom več pretepal žene.« Jaz sem molil: Prilov. »Ne bom več preklinjal«, grehe sem si zapisoval v knjižico, ki mi - nam - jo je razdelil katehet z Grabna Lavrič. Ne bom več gledal pohujšljivih pildkov, Že cizkov! Le še klečal bom in mijavkal. Tako sem molil vse do hipa, ko sem se čutil NeČi, potem pa jovo na novo z vsemi grehi, ki so večali moje Uže.

Medsebojno se prosijo za odpuščanje: »Sosed moj, krivico sem ti storil. Vse prekličem javno, povrnem ti škodo.« Koliko je takšno priznavanje iz strahu pred So Etvredno? Četrtri: »Kako sem zdajle dober v srcu, svet v mislih!« Bevk jih pozna, Hine, pošteno jim je podkuril, zato ga Reb ne mara; Bevk ljubi-izpoveduje resnico, Reb je vele mojster Prikra resnice.

Najbolj zadene žebljico na kapico Nekdo, ki takole razmišlja: »Fuj! Fuj! Fuj! Prekleta zemlja, ki nosiš zalego, ki se imenuje človek!« No ja, zemlja ni nič kriva, Čzalega serje zemlji v ksiht. Začenja se ADHuma, prva faza te PSte. »Prekleti možgani, ki so si izmislili vse to, za kar moramo danes trpeti.« Možgani so si izmislili tudi kaj boljšega, a ljudprostaki niso bili tega boljšega zmožni recipirati. »Prekleti vsi, ki ste z menoj«, prav ima, »in jaz«, in matere »vse do Adama, do prvih začetkov, iz katerih je svet.« Bevk je bil kajkrat blizu tej misli; ni povsem in za zmerom pristajal nanjo, a bila je v njem živa in prepričljiva. IdČl je napačen vse od prvih začetkov, od koncepcije Čla kot IdBa.

Drugi: »Kdo je ustvaril to gorje, ki je več kot gorje!« Katbog; torej ubijmo Katboga. Tako se začenja LR. Čl bi rad še živel, a le zato, da bi se Mašč krivcem: »Ali bom res umrl in se ne bom mogel maščevati nad vsemi, ki so me opljuvali?« Vsakdo čuti v sebi to nevredno željo Mašča. Vsakdo je kdaj koga opljuval, vsi smo akterji in predmet pljuvalne vojne; kaos DžV-Bm. A če je Čl le toliko (ne)vreden, ima prav, kdor zaklinja: »Zemlja naj se pogrezne!« Pa bo tedaj kaj čistejša? Novačan je mislil, da bi lahko bila, glej **Nadčloveka**; zamislil si je celo nov rod NeČi začetnikov, svoja BlaNe. Konstrukt Robinzonov ali Rojstva v katastrofi oz. Svetpotopu. Enako SSL kot Zupanovo v **Rojstvu**, le da stoji za Zupanovim HKD svet akcije, Trpa, dogajanja, za Novačanom pa Pvt kavarniška meditacija nesposobnega diplomata, ki se je tako (z)bal za svojo rit, da je bil kot otrpel, paraliziran, ni bil zmožen potegniti niti ene poteze

več. Primerjava med tem PsNčlom iz oštarije, kakršen je bil Novačan, in KaKijem gre seveda odločno v dobro lRevarjev.

Vsi mešajo po pokritem loncu, v katerem so se znašli, da vse bolj smrdi, vsak čas bo vsebino od plinov razgnalo: »Molimo! - Ne! Kolnimo! - Ne, ne! Saj nič ne pomaga. Saj je zapisano. Od vekomaj je v strašnih črkah zapisano ...« Poraja se fatalizem. Postajajo Fifi, iz nuje. Fifi iz luknje; naluknjani domači Fifi, ki pa so vendar pretresljivi, kljub svoji ogabnosti: umirajo.

Zdi se, da je napočil zadnji trenutek. »Že se je zgodilo. Nekaj je treščilo.« Prava granata. Eden: »To ni. Jaz poznam smrt.« Če je še ne pozna, jo bo spoznal zdaj; ali pa ne. Res ubiti Čl pozna S? Saj nima časa, da bi jo opazoval. Biti ubit je diletantsko, dokaz Čl Abs nemoči. »Prišla bo« S »in tisti hip bo vse utihnilo nad nami«, še bolj v nas. »Tedaj bomo šteli minute.« Jih lahko že štejejo. »Toliko, da se človek dvigne, da vrže ročno granato in se zopet vrže na tla.« Na te tri geste je zdaj reducirana Člaksijskost-ustvarjalnost. »Ko se znova dvigne, še ena minuta«, ustvarjalnost je podaljšana še za eno gesto in minuto, za »dve, tri«, nato pa »Tresk za vrata in ...« Eni: »Ne, ne, ne!« Drugi: »Da, da, da!« Kot dva tropa ovac blejajo sem in tja. In spuščajo blato v gate: »Kdo me reši? Vse mu dam, ženo in zemljo, hlapec mu bom.« Je res BioŽ toliko vredno? Dvomim. Nekdo se skuša ustreliti: »(pograbi puško) ljubica moja! Meni je dolgčas.« Ali pa bo streljal po ostalih. Jasno je, da Vsi »planejo k njemu in mu izvijejo puško.« Ne privoščijo mu Sma, še tega ne. Vsi smo in moramo biti enaki: »Takrat umrješ kot mi! (Nekaj mož ga tišči ob tla.)

Še zadnji poskus akcije; Vsi: »Pot si naredimo! Pot na zrak, na svobodo!« Ne podaja BevK v tem prizoru Tem Stro Čl težnje po Svi? Ne živi lDČl v ječi brez oken in vrat in sili ven? A sili tako, da dela vrata-okna z nasiljem. »Dajte sekiro!« Vsi: »Poiščite sekiro! Zakaj nismo prej mislili na sekiro?« Sekira je ZnaSi za delo in za ubijanje; koliko glavc je šlo preč pod sekiro, doma v AVSi in na Ritnačin pod rabljevo sekiro! Ni sekira glavni ZnaSi lDČla? »Ali ležite na sekiri? Kdo ima sekiro?« Najdejo jo. »Daj mi sekiro! - Meni jo daj!« Zdaj se spopadejo za sekiro, zmerom za kaj; zmerom je kakšna Vrta, ki si jo je treba prisvojiti. »Ne pobijte se« za sekiro, s sekiro. »Sekajte!« Po zidu, ali pa po sočlu. »Krepkeje!« Mudi se, zmanjkuje časa. »Krepkeje! - Naglo« - Ne ubij me!« S sekiro.

Ko se zazdi, da so rešeni - Nekdo: »Ogenj je ponehal!« -, ko »molče prisluhnejo grozni tišini v prostoru, se sliši pok ročne granate. »Začuje se bolesten krohot.« Je vrgel granato na prodirajoče Sže Tone, ki je ves čas še živel? Je krohot glas-trušč same vojne? Prehaja **VKa** v tej točki v SimbD? »Vsi vztrepetajo. (Nekdo zavpije z visokim glasom.) Še pet sekund.« Nato: »Vsi se zgrudijo, glave poskrijejo v roke, stisnejo telo k telesu«, nastane poslednja tovarišija-bratovščina čez hip zaklanega goveda, »nekateri se objamejo in zagrizajo drug v drugega«, iz strahu, iz ljezni?

In zadnji dogodek dogodka 14-18, ki povzema vse ostale: »(Silen pok razžene vrata, zaklonišče se izpremeni v mrtvo duplino s telesi, kopajočimi se v gorki krvi. Tišina.)«

Past se napolni z živo krvjo. S=kri, kri je dokaz Ža. Kri bo iztekla, Ž pa se bo vrnilo, kot da se ni nič zgodilo. Ko sem prvič PoV hodil od Bogatina na Krn, po Batognici, sem še videval-srečeval rjaste žice, ponekod so bili še ostanki l.SvetV. Nekaj desetletij kasneje jih ni bilo več. Danes jih konzervirajo

kot živi (?) muzej, v spomin na slavno Zgo SNara, kot jo je sinoči na TeVe slavil 95-letni legendarni NOB junak Novljan-Ambrožič, komandant 9. korpusa.

Kdo se je ujel v past? V PMLD je postala tudi past muzejski eksponat, IVJ pojav.

Na dan pred božičnim večerom 2003

10

To - zadnje - poglavje je bolj P.S. V **RSD** imam večkrat navado navajati in analitično komentirati presoje LZgarjev o PD, ki jih sam v neki razpravi ES podrobno obravnavam. Tako se sam poučujem o MetAksi in njeni izvedbi, kakršna je Tip za TradSLZ, obenem pa predpostavljam, da lahko takšne primerjave med dvema MetAksama in ES analizama vnesejo v zadevo še nekaj dodatnih informacij. Naj se tega postopka lotim tudi v zvezi z **VKa**.

Najprej naj pogledam h Kob(larj)u, ki je veliki svečenik Zge SD. V **SD II** piše na strani 133 o Bevkovi drami v enem dejanju, izšli 1922 v ljubljanskem zvonu pod naslovom **V kritju**; to je torej že tretji - dejansko prvi - naslov istega teksta; Kob ga imenuje, morda po Bevku (nisem šel preverjat oz. brat revije Ljzvon, **VKa** sem analiziral po objavi v Zadrovem cvetoberu **Upornik**), »vojna slika«. Podnaslov ali oznaka nista najboljša; **VKa** ravno slika ni. Slika je umetnina, ki podaja predvsem prostor, ne čas; dogajanje v prostoru, ne v času. Ustreznejši naziv bi bil balada, **VKa** je najbližja glasbeni kompoziciji, ki se - recimo kot Čajkovskega **Uvertura 1812** - ritmično stopnjuje, tudi zvočno, k fortissimu, sestavljena je iz glasbenih sekvenc, ki si sledijo in se krepijo-spodbujajo. Vsega tega v sliki, obsegajoči podobo enega hipa, ki je K-večnost, ni.

Obe glavni potezi **VKa** Kob tako poveže, da presodi: »je v snovi izrazito naturalistična, v obliki pa ekspresionistična«. No ja, definicija je močno poenostavljena. SLZ se trudi, da bi dosegla - včasih celo monumentalno - poenostavitev, vse sestavine nečesa naj bi bile pregledne, vsaka v sebi K-bit. Sam Nata in Ekpma **VKa** ne bi tako preprosto razdvajal in komponiral. A to je problem stila oz. struje, ki mene manj zanima, SLZ pa je obsedena z njim.

Glede na PSto pravi Kob, da **VKa** »kaže gola razmerja med ljudmi«. Drži. Med vojaki je komaj kaj Kule, **VKa** je zvočna podoba reBare. Kob zadevo pozna od blizu in odznotraj, sam je bil AvsČtk in na fronti. Po tej - sila skopi - uvodni karakterizaciji enodejanke navaja Kob njeno vsebino, kot je zanj - še posebej v **SD I** in **II** - Tip; za nepoznavalce (a kdo pozna SD?) je to navajanje koristno, je Tem uvodna informacija. Povzetek vsebine je točen, a če ga bravec prebere, drame same pa ne pozna, ne dojame bistva in pomena drame. Povzetek ostaja Zun, bistvo drame pa je ravno v Ponotu tim. bestializacije-animalizacije, ki to ravno ni, kot ugotavljam, in je predvsem humanizacija. Hudič je Homo, ne žival.

VKa podaja paradoks: gole odnose med ljudmi, kot jih imenuje Kob, iz Zunodnosov RR v Notodnose. Doseže vtis, kot da je ravno boj med telesi oz. psihami, reduciranimi na telesnost, najbolj Not(ranji) od vseh. Več ko je Kule,

bolj je vse posredno, obvladano, zato Zun(anje). Ta aspekt ni od muh, velja si ga zapomniti. Spodbija KonvTrad misel, da je duh Not, telo pa Zun. IdB je s stališča DgZni ravno v tem, da prikaže Čla kot AgrEkzld bitje, ta poteza pa je obenem (Id) telesna in Duš-duhovna. V zadnji globini IdBa je Čl sam (v) sebi (Agr)telo. Njegova Eks(panzija) je zmerom tudi - eo ipso - telesna, pa naj se zdi od zunaj še tako duhovna. Z ekspanzijo IdČl zaseda prostor (in čas). V ekspanziji dobi tudi duh prostorsko razsežnost. Sam duh, ki se ne razteza - osvaja -, postaja Av, kar pa pomeni oslabitev BioNve IdČla. Platonova Fija se udejanja v AgrEkzKldi FKCe, v križarskih vojnah, Heglova v Kplu in Mrku, Urbova v SINclu-Nczu, Žižkova pa se AD v Avu, v IVJ prazni retoriki RMge. Platon se aktivira v **Tarbi**, **Židu**, **Kršpi**, Hegel v **NSvetu** in **Roju**, Urb v (Turnškovem) **Samu**, Žižek v **Kufru**, ki je **pouhn** praznine.

Kob je absolviral **VKa** v enem samem stavku; pripoved o naslednji Bevkovi drami, o **Kajnu**, 1924, glej mojo ES analizo o nji v knjigi **RSD Krivda in sanja**, začne z izhodišča **VKa**, to pa je vse: »Motiv sovraštva med bratoma je bil Bevk kmalu nato prenesel na dogajanje v njegovi ožji domovini v začetku italijanske zasedbe«, torej po izgubljeni Avsvojni. Kobova analiza, kolikor smemo Kobovemu opisu tako reči, je posvetila v bistvo **VKa** le z brlivko.

SrKos Bevkove dramatike v **Pregledu slovenskega slovstva**, 1975, niti ne omenja, kar kaže, da je ne ceni kot take. Slod(njak) v **Obrazih in delih slovenskega slovstva**, 1975, v kar obsežnem prikazu Bevkove Litustvarjalnosti (strani 327-336) Bevkove dramatike ne obravnava, razen da omenja **Kajna**; tudi on je očitno ne ceni, kar kaže, da se Bevk kot dramatik v zavesti SLZ ni uveljavil. Enako ravna Slod v **Slovenskem slovstvu**, 1968. Legiša je v Matičini **Zgodovini slov. slovstva VI**, 1969, ponavadi pozoren tudi na malenkosti, a **VKa** odpravi v enem stavku, stran 268: »Nodejanka s fronte (**V globini**, ljubljanski zvon 1922, kasneje preimenovana **V kaverni**) je pod vplivom ekspresionistične zagretosti in se brez zdrave kontrole žene v razgaljanje umazanosti in klavnosti človeškega bitja.« V tej - kot večkrat - vzvišeni sodbi pokaže Legiša svojo najslabšo plat: idealizem Kršsocialista oz. blagega humanista. Ko zadene na kaj bolj strastnega, neposrednega, divjega, močnega, kot da se prestraši. V gimnaziji me je učil eno leto Slščino, 1947-48, pred maturo. Do mene je bil ne le korekten, celo naklonjen, ljubezniv, kot predavatelj sploh ni bil neumen, nasprotno, znal je govoriti zanimivo in celo poglobljeno, ampak s tako nežnim glaskom, tako zadržano, s skoraj solznimi očmi, da me je vsaj toliko odbijal kot privlačeval. Za Nat je bil prerahel. Moja koncepcija IdČla kot AgrEkzld bi ga zgrozila. **VKa** ni nič razumel: kar je v drami najboljše - razgaljanje Čl Nve -, ima on za nekaj brez okusa, za neEst. Pogreša zdravo kontrolo, moč-izpovednost - pogum - Bevkove drame pa je ravno v tem, da pokaže Čla v stanju, ko je izgubil to kontrolo; pojavi se vprašanje, koliko je t(akšn)a kontrola sploh »zdrava«. Legiša je bil MorČl, to pa je za preučevanje Umeti prej ovira kot prednost. Menim, da se meni Umet bolj odpira, tudi zato, ker vem, da sem AMor Čl. Legiša ni dojel prelomne globine Bevkove presoje IdČla kot AgrEkzPlde oz. njegove Strne Bmi. Legiša je želel gledati v Člu slavčka, Bevk ga je pokazal kot jastreba in krokarja.

Zadr(avec) v **Zg Slov slovstva VI**, 1972, nameni **VKa** več pozornosti, vidi se, da se na temo bolje spozna, da se je nanjo bolje pripravil. Na straneh 257-258 piše takole: »Nodejanka franceta Bevka **V kaverni** (1922) obravnava

vojno snov, duševnost v frontnem jarku in bunkerju. Po metodi tesnega in v središče vojnega meteža postavljenega prizorišča je še najbolj podobna Goeringovi **Pomorski bitki** in le deloma tudi Majcnovi **Apokalipsi**.« Prednost-novost Zadra je v primerjavi SD - SLite - s SvetD oz. s SvetLito; s tem bodoče AnIne opozarja, kje morajo poprijeti. »V tipu duševnosti se Goering in Bevk seveda razlikujeta. Na podlagi erotične prevare«, karakterizacija ni ravno točna, »Bevk ne razvname sovraštva le med bratoma, ampak tudi med vojaki, ki jih bratski spor poriva v smrt.« Ta razlaga je še manj točna. Bm je le spodbujevalni moment za nekaj, kar tiči v vojakihih samih. Vojaki niso žrtve bratskega spora, ampak ga celo razvnemajo, so akterji. Kot linčarska masa so subjekt dogajanja. Anonimnost magme je močnejši akter (AgrEkzld) kot ErS. »Bevkovi vojaki so smrtno spopadljivi in naturalistično ekstatični. Goeringovi pa več razpravljajo o nesmislu vojne in so humanistično ekstatični.« Goeringove drame ne poznam, a po Zadrovih obnovi mi je Bevkova zasnova bližja. »Bevk je literarno uspešno rekonstruiral skupinsko duševnost v smrtni agoniji.« To je točna sodba, pridružujem se ji. »Sprva logično razčlenjeni dialog nadomestijo v sklepnem delu raztrgane besede, kriki in zvalniki obupancev, po katerih grabi smrt.« Zadr pozna stilni vidik, uspešno ga uvaja v SLZ. »Agonija se sprošča v ustreznem sunkovitem in zasoplem ritmu. Dramaturško so učinkoviti naturalistično ekspresivni prizori, zlasti zaključni, kjer se umirajoči 'zagrizajo drug v drugega'.« Vidi se, da je Zadr strokovnjak; sam je bil Nem vojak, od znotraj je doživel grozo vojne. Legiša je bil MV-II trpen, v taborišču.

Pričakovati je bilo, da bo Zadr v SB k **Uporniku**, 1966, naslov razprave **Ekspresionizem v dramatikih**, podrobno obdelal tudi in prav **VKa**, ker z objavoponatisom te enodejanke cvetober začenja. In res, strani 176-177 posveti ravno **VKa**. Zadr je Tip deduktivist, esencialist; da je v 50-ih in 60-ih letih tako napadal Ekzm, ni izhajalo le iz njegove služnosti Ptjsistemu, enako iz njegove IntNote, PriPra presoje sveta, iz njegove MetAkse. Razpravo začenja z Zun informacijami, naslov 1. poglavja je **Slovenska poročila o nemški in hrvaški ekspresionistični dramatikih**, nadaljuje z oženjem splošne teme, naslov 2. poglavja je **Nemška ekspresionistična enodejanka**, dokler ne pride do 3. poglavja, naslovljenega **Slovenska ekspresionistična enodejanka in prizori**. Zanj je PD izvedenka iz splošnih načel; v tem je Zadr učenec DiaMata, ki vzpostavlja obče zakone Čsveta, ti zakoni so bit(ni). Kar je nič(no), je Anteza zakonom, ki so pravi. Ekpm je razkroj realizma. Ne more biti norma, je lahko le odmik od norme, AD.

Ekpm SD se je nemalo tako tudi sama presojala, kot negacija, točka-prostor razkroja norme, samorazkroja. Tudi zato je po komaj desetletju delovanja usahnila. SD-30 je skušala biti sinteza esencializma PraPri Dbnorme in Ekzma, tj. izpostave-akcije ES konkretnih ljudi kot EV. LR je nemalo eksistencialna, čeprav Heroptimistična. Kot takšna sinteza.

Je Zadr 66 že uvidel, da se je sinteza podrla? Je ta morebitni uvid transponiral - TRF - na Ekpm 20-ih let, ko je bil še upravičena NotKrita prejšnjega KplBrž sistema, medtem ko SPD od **Žoge** in **Stekla** prek **Dia** in **Afere**, **OtR** in **Kaznjencev** do že RMg **Norcev** zanj ni bila dopustna, saj je razkrajala Kom, ta pa je bil rešitev vseh prejšnjih problemov, Pozbit kot takšna? Jaz presojam **VKa** skupaj s **Potohodcem**, **ZiKom**, **Dia**, vse tri (štiri) drame se dogajajo v jami-ječi-pasti, Zadra zanima le primerjava med Sl in Nem Ekpmom, torej horizontalno interNac, ne pa diahrono v SD-SZgi. Tudi PSte ga

zanimajo pretežno le kot stilne, medtem ko jaz tudi stil razlagam v okviru PSt. Zanj je stil bit; tu pa se kaže že razkroj samoumevne biti. Stil je dejansko že IVJ, torej Dv in ne Ožld. Prek stila se Zadr odpira novemu Zeitgeistu, ADi, Dč-Dv arhemodeloma, celo Nihu. Odpira se mu, ne da bi mu ga bilo treba priznati kot legitimnega. Slepí s tem tudi sebe, ali le ostale? Preučevanju Ekpma se posveti celó zagreto; do njega ni odklonilen kot PV Brnčič in Zihelr.

Zadr piše, da se **VKa** »razlikuje od Majcnovega tipa psihične snovi«, Zadr raziskuje tipe, »po tem, da ne uprizarja psihologije vojnega ozadja (**Apokalipsa**), ampak psihiko frontnega jarka oziroma bunkerja.« Ne zaledja, kot **ObV**, ampak frontne črte. To je Zun črta. Nato primerja Goeringovo dramo in **VKa**, kar že poznamo; navajal in komentiral bom le, česar še nisem.

Bevk »hoče karakterno, problemsko individualizirati samo dve osebi, druge pa so 'tipizirane', življenjska gmota, ki jo enači« - točneje: isti - »in veže usodni položaj in ko spremlja osrednjo dramo.« Navidez točno, dejansko pa je najbrž ravno masa »tipov«, anonimna gmota pravi subjekt dePer Čl(oštv)a. Bm je Klas spor, ustroj mas v vrtincu pa opozarja na odpravo Perznačaja Čla v vojni. Je pa tudi ta vidik že znan iz antične drame-Trage, glej Evripidove **Bakhe**, čeprav se menade ne spopadajo med sabo, ampak vse družno navalijo na Penteja. Vsekakor je kaos, navajan v **Kralju Ojdipu**, Tip za AD polisa, za razpad reda.

Zadr raziskuje, kdaj se Nat prevesi v Ekpm. »Spor se izostri v patetičen izbruh, ko mlajši brat pove, da žena« starejšemu »bratu v poročni noči ni bila zvesta. Kljub ostrim kretnjam, napetemu dialogu, odsekanim stavkom pa tukaj še ni znakov ekspresionistične tehnike. Ta osvoji pisateljsko metodo« - Teha je subjekt, pisateljska metoda predmet - »šeše, ko narednik odloči, da mora stopiti na stražo prevarani brat. Sedaj se množica patetično vzdigne proti enemu, napeto se približujeta življenje in smrt. Ljubezenska dramska motivacija se prične prepletati z eksistencialno.« Mar ErS ni EkP narave? Jaz ju ne bi tako razločeval. ErS vodi do Rad eksistencialnih nasledkov, **Othello**, **Jtugo**, **Školjka**, vse **Vide**.

Tudi Zadr precej navaja, a več kot Kob komentira: »Odpira se pošastni demonizem maščevalne duše, ki je izročena smrti. Nato uprizarja Bevk valujočo psiho, zavest, ki niha med svetostjo« - bolje: pobožnostjo, a koliko je vredna-pristna? - »in preklinjanjem«. Tu se zamenja slog. »Ekstatični duševnosti ustreza v zaključnem delu zgodbe tudi stavčna zgradba. Stavek se skrči na nekaj besed in se zožuje še naprej v zvalnike in celo v krike. Izbruh duševne agonije se javlja v kričavem, sunkovitem, zasoplem ritmu in izrazu.« Drži.

Z vidika raziskave PSte - RazRese - oz. THM-kroga je povedano v teh opazkah o **VKa** presenetljivo malo. Res nobena od navedenih knjig ne analizira **VKa** posebej, povsod je PD le del celote, le primer za Tip model predvsem stila. Z mojega vidika je takšno preučevanje Umeti in SD pomanjkljivo, v temelju nezanimivo, preveč strokovno, smisel je le dotaknjen. Vse je preveč Zun prijeto-razumljeno. Mene takšen pristop k liti ne bi motiviral.

V monografiji **Slovenska ekspresionistična dramatika**, 1993, Zadr ponovi, kar je o **VKa** že dejal. Morda le kaj preformulira v duhu novega Zeitgeista; recimo: »Dialog se dopolni z demonijo in svetostjo.« Izraz St uveljavlja TH zadnja desetletja, postal je Magfasc geslo. Zadr ga uporablja narobe; pozivi

Glasov iz kota, da naj vojaki molčijo, nimajo v **VKa** značaja poudarjene Sti; so močno obrobni. St je premočna beseda za Konvpobožnost teh Glasov. In še Zadrova sodba: »Pri Bevku in pri Goeringu torej predvsem tipična, komaj zaznavna osebna duševnost, in samo takšna« - razosebljena - »ima v ekspresionistični drami pravico do estetske sinteze.«

Leta 1998 je napisal Jacek Kozak magistrsko nalogo z naslovom **Tipologije slovenskih dramskih junakov med vojnama in njihov evropski kontekst**. Nalogo, ki mi je bila dostopna kot tipkopis, sem letos podrobno analiziral in komentiral v obsežni - 8 AP dolgi - razpravi; v **RSD** še ni uvrščena.

Jackoz uvršča **VKa** v oddelek **Zrcalni odsevi sveta** in pododdelek **Posledice vojne**. Enodejanki **VKa** nameni kar tri strani od 217-ih. Jackoz išče pomene, kot fifa ga zanima tisto, kar uvaja v svet, ki je zame tema smisla. Precej primerja pomene. Svoj tekst začinja: »Popolnoma drugače« kot v Majcnovih **Dedičih** - »pa je z Bevkovo enodejanko **V kaverni**.« Navajal bom le to, v čemer se Jackoz razlikuje od prejšnjih SLZgarjev ali pa ko kaj poudari po svoje. »Grozljiva resničnost je v tem primeru le katalizator in spodbujevalec njihovih takojšnjih in resničnih (ne zlaganih) reakcij. V kaverni, ki je eden bolj pretresljivih 'portretov' prve svetovne vojne, zato ne govori veliko o vojni sami, ampak izraža o nji sodbo drugače - prek predstavljenega dogajanja. Glavni motiv te drame je v bistvu človek oziroma njegova stiska v izjemno zanj krutih okoliščinah. Ko je človek po svoji (ali drugih) neumnosti končal nekje, kjer se vse obrača proti njemu, kjer vse želi njegovo uničenje. Najbrž ne bi bilo mogoče reči, da obstaja bolj osnovna in tudi bolj radikalna človeška želja od te po preživetju. In **V kaverni** je prav ta ne samo postavljena pod vprašaj, marveč celo zanikana. Temeljni absurd te situacije pa je seveda ta, da se človek prostovoljno preda takim uničevalnim dogodkom.« Jackoz poudari nasprotje in povezavo med AgrEkzldo Ža kot Vitsile in Uničem. Vidi globlje v dramo **VKa** kot ostali, izraža se z manj Konvpojmi.

Jackoz ponavlja sodbe svojih predhodnikov, da »stranski liki nastopajo le kot utelešenja svojih funkcij in so zato namenjeni le skiciranju situacije in ne individualnemu razbiranju junakov.« Bevku gre ravno za to, da podčrta dezindividualizacijo - dePer - junakov; v ospredje pride logika-zakon mase kot vrtinec linčarstva. Po Jackozu so vojaki »zato le kulisa, saj gre Bevku bolj za očrtanje vzdušja«. Po mojem gre Bevku pri prostakih-masi za bistveno globljo reč kot le za delanje atmosfere. Govorim o magmi kaosa itn.

Jackoza zanima dogajanje subjektivitete, s tega vidika vse presoja. »Anton zraste do nivoja prave subjektivitete šele v tem trenutku notranje razrešitve spopada«, ko se odloči grupi Mašč, ko »jih sklene v zemljanko ujeti in zakopati«. »Iz stanja podložnosti in (vojaške) pokorščine počasi pod pritiskom njunega konflikta dozori v polni subjekt, ki poleg ideološke nosi tudi performativno funkcijo. Postane odgovoren za neko dejanje.« Res je, da se odloči za lastno akcijo, ni več le izvrševalec ukazov, vojak. A odgovoren je le z vidika Anlna, Jackoza in mene, ne z lastnega. Njegova duševnost ne pozna razlike med odgovornostjo in neodgovornostjo. Vodi ga strast Mašča, Uniča, ki je bistveno močnejša od sleherne EtVrte, ki mu jo pripisuje Jack. Zato sam Tonetovemu dejanju ne pripisujem - celo prave - subjektivitete, ampak nasprotno le ravnanje po nagibu kaosa v njem, magme AgrEkzPld sile, ki se brez RKPLELe obrača v AD. Tu nastopa Tone kot subjekt le v povsem Zun pomenu, kot nekdo, ki sproži neke posledice; a to je lahko tudi pes, ki Čla

ugrizne iz jeze ali Mašča, ali kača, ki piči iz samoobrambe. Bistvo Bevkovega sporočila je ravno v tem, da se v I.SvetV končuje epoha EvrKule, nastala s Kršem in RLH Eto; Čl se reducira na osnovnejše-primitivnejše sloje duševnosti oz. Ža. Vojna se je začela v imenu subjektivitete kot MorKule, tako so jo utemeljevali njeni PIK in NemNcl ideologi, v teku časa pa se je RR v golo bistvo para ŽS. Fija, ki jo uporablja Jack kot model-merilo, Heglova itn., v takšni Redi odpove. Jack je še dedič NKNMeša iz ČD, Bevk ne več. V tem je Bevk predhodnik RMge, medtem ko Jack z RMgo nima kaj početi, razume jo lahko kvečjemu kot KulEstigro. To je, a ni le to. V bistvu je vse kaj drugega kot le to. Igra postane v RMgi nič, tega nič pa Hegel ni bil zmožen zapopasti. To je pravilno uvidel že Schopenhauer, še bolj Niet. Jack se enako kot njegov oče Priž ustavi pred fazo RMge kot Dv arhemodelom. Oba ostajata v obzorju - VISu - deda Ferda Kozaka, **Vide Grantove** in **Punčke**, SIZ in SD-20.

»Medtem ko ostali tarnajo in obupujejo v zemljanki, se Anton odloči in poseže po skrajnem sredstvu - zavestnem umoru.« Tudi to je vprašanje, kakšne kvalitete je zavest(nost) njegovega umora. Kasneje se tudi Masgrupa odloči za umor: Tonetovega brata Jožeta. Manj zavestno, bolj spontano, a mar ni Tonetova zavest le Zun oblika silovite strasti (Mašča, OISa) v njem, ki odloča? V njem kot v Masgrupi odloča AgrEkzld sila, ki se obrača skoz umor drugega v AD. V MePu, kakor je prikazan **VKa**, je zavest le še kar se da šibka povrhnjica, bolj forma kot bistvo. Poanta Krite I.SvetV je ravno v tem, da se zavest vojne in dogajanja v nji razkrije kot zgolj Konvfrazarjenje, kot maska; v ničemer ni več ne ustvarjalna ne obvladujoča, kot je Heglova. RR se v Ktz. Torej ne gre za nikakršno subjektiviteto, ampak za Ktz.

Jack čuti, da so s subjektiviteto Toneta težave, iz pasti se reši s takšnimle razmišljanjem: »Vendar pa je kleč v dejstvu, da se lahko to zgodi samo in izključno tako, da se ukine tudi sam« Tone »kot subjektiviteta. Z drugimi besedami, Anton **V kaverni** postane subjekt samo na podlagi svoje lastne ukinitve, svoje smrti. Pravi subjektiviteti ni mesto v čredi«, to je Jackova drža-izbira, »ampak stran od nje, pa čeprav za ceno njenega lastnega življenja.« Jack ima težave, ki jih razrešuje z dialektiko in paradoksaliko, zato, ker se drži Hegla, ker ni pripravljen misliti Čla kot bitje Ža, tj. AgrEkzld; tako ga je začel misliti Niet, v tem Nietu sledim. Jack misli zanimivo, kot Fif odpira vprašanja, ki jih TradSLZ ne čuti, TradSLZ (Slod, Kob, Zadr) v glavnem le od zunaj opisuje, kot da je to dovolj; ali pa takšnim opisom doda analizo form(e). Jack se s tem ne zadovolji, odpre vprašanje smisla. A ga odpre z MetAkso, ki ne zmore zajeti teme, PSte **VKa**; ta izpada iz VIS-mreže, ki jo ponujata Hegel in Jack, ki Hegla adaptira. S stališča Dv-RMge se artikulira vprašanje, ali se subjekt sploh more vzpostaviti, ali ni le prazna jezikovna forma v duhu Lacana in žižkovstva. Lacan bi imel prav, če ne bi črtal Nieta in Darwina, če ne bi Ožlde in Dčev nadomestil z Dv PMLDb. Zanj kot da ni ne biti ne EDč umora. **Kufr**, ki je realizacija Žižkove Fije, ne zmore do umora, ludizira ga v ples senc, v **Sa(de)že**. Zame dogajanje **VKa** ni le SSL - ples senc, igra videzov in razen tega nič; je dejanski umor, dejanska S kot bistvo Ža. Fija kot Kula nastane šele v Dbi - polisu -, ki obvladuje ŽS, v paru Aristotel-Ajshilos. I.SvetV je v svojem koncu oz. robu padla pod polis, obvladovanja je bilo konec, na dan je pridrla kaotična magma, kar je natančno artikuliral Artaud, tudi Bataille. Tu je govor o subjektu in subjektiviteti odveč, celo SSL. Na ta način - s takšnim poimenovanjem, s takšno vključitvijo v KulVIS - Čl(oštv)a ni mogoče deBar, mu

vrniti smisel. Tega se je Niet dobro zavedal. Smisel je lahko drugje, ne pa v Klaskul Idejah - idealiteti form in vsebine -, ki naj povzamejo in obrzdajo AgrUnič bes energije kot lδBa, kakor ga je obrzdal in prelil v IdeaHaro dogodkov fidija na partenonskem frizu.

Na dan pred Božičem, 2003

SPREMNE BESEDE

Knjiga **VoTr (Vojaki in trpini)** je tretja v novem letniku **RSD** (RSD-2004). Informacije o naravi tega letnika glej v knjigi **VMD**, prvi iz letnika 04. **VoTr** nadaljuje Pniz **19-19**, katerega prva knjiga je naslovljena **PaP (Patrioti in pokvarjenci)**. Tudi **VoTr** je kot moj tipkopolis popravljala Ala; kot obe prejšnji v 04 ostaja tudi **VoTr** le v - popavljenem, za tisk pripravljene - rokopisu.

Kaj sodi v **VoTr**, je razvidno iz **Kazala**. **PaP** se konča s prvim delom analize **Razcev**, **VoTr** se začne z njenim drugim delom; s tem hočem poudariti, da je treba brati knjigi skupaj, dopolnjujeta se. Je pa **VoTr** nekoliko Dgč komponirana kot prejšnji dve; v njej ni »objemanja«. Začne se s pripravo dogodka 45, nadaljuje z dramo, ki je **Razcem** direktno nasprotna. Čeprav avtor **Velike sodbe** ni znan, sodi drama ali v SPED ali med tekste Notemigracije; je žalostinka za pobitimi Dmenci, tudi talci. Je dokument o PSti Kata €(s)tMeštipa, nepogrešljiv za razumevanje MV-De opcije. Sama drama je bila dozdaj neznan, kot sta bili neznan Špicarjevi dramami **Osci** in **Patri**, glej **PaP**. Pniz **19-19** prinaša veliko novega gradiva, upošteva neobjavljene in neuprizorjene drame.

Krekova **Ob vojski** je bila sicer objavljena, a je skoraj neznan. Uvaja **Sodbo**, a se od te razloči z odklanjanjem Mašča; tudi **ObV** je dokument za KatMaPSto. Ta izhaja iz načela Katboga in nauka KČe, **Razci** pa iz NOB-Prt-Ptj Ideole. Obe Monplatformi problematizira Cerkenik z dramo **Kdo je kriv?**, ki kot PSt zasluži večjo pozornost, kot ji jo je dozdaj namenjal TradSLZ. Bolj znan je Bevkova enodejanka **V kaverni**, ki problematizacijo drame **Kriv** še stopnjuje.

Razci in **Sodba** obravnavata dogajanje 41-45, ostale tri dogajanja 14-18. Ker manjka drama iz DaSD, bom z analizo t(akšn)e uvedel 3. knjigo Pniza.

V začetku januarja 2004

VSEBINE DRAM

(povzela Alenka Goljevšček)

Anonimus: **VELIKA SODBA**, domnevno med 1945 in 1975

OSEBE: MIRIAM GORNIK, vdova. VIDA, njena hči. JURE GROZD, prijatelj Gornikovih. META GAUDNOVA, prijateljica. ŠTEFAN GABER, RASTO GODEC, soseda. JAKA, pastirček pri Gabru. MATI BOŽJA. ZBOR TALCEV. POKLUKAR HANZA, izdajalec. JERNEJ, MIHA, MERNIK, KRNIČAR, cunjarji. Starki, starec, glasovi.

1. DEJANJE: Mirjam s hčerko in prijatelji čaka, čaka ... okupatorji so ji odpeljali že drugega brata, poslednjega Gornikovega rodu. Vsi jo tolažijo, da je brat nedolžen, da se gotovo vrne, ona pa napol v blodnji vidi le temo in smrt. Pastirček Jaka pove, da je videl, kako so Gornika ubili; ustrelil ga je izdajalec Poklukar, Švabi pa so se režali ... Mirjam preplavi bes, s samokresom v roki plane k oknu: pesjani, Judeži, izrodki, izmečki! Gornikov ni več, ostalo pa je maščevanje, Gospodovo in njeno.

2. DEJANJE: Na grobišču talcev v Dragi pri Begunjah Poklukarjev Hanza s štirimi cunjarji pripravlja zasedo za tiste, ki ponoči na grobovih prižigajo sveče in trosijo rože. Ujeti hoče predvsem lepo Mirjam, ki z Vido in Grozdom vsako noč prihaja na grobišče. Pride tudi par starcev, ki iščeta grob svojega sina, za njim starka, ki so ji ubili pet sinov. Razdivja se nevihta, strele udarjajo vsepoprek, nato posije mesečina in pojavi se zbor talcev: žrtve so za grehe rodov, krvava vest naroda, ker če ubiješ krvnika in izdajalca, nisi ubil zla, zlo je v tebi. Ostal bo le tisti, ko bo resničen in pravičen, ki ne bo barantal, ki bo postave življenja in dolžnosti izpolnjeval, ki bo zapoved zavestne žrtve izvrševal. - Privid izgine, starka se zgrudi mrtva in se pridruži svojim petim sinovom; položijo jo pod križ in prosijo usmiljenja za tiste, ki so bili veliki v ljubezni in so izkraveli za narod. Ko odhajajo, najdejo Poklukarjevo truplo, med nevihto ga je ubila strela. Gospod je pravičen! Prestrašeni cunjarji pokleknejo pred Mirjam in prosijo odpuščanja, ona jih prepusti njihovi vesti.

3. DEJANJE: Cunjarji so se skesali: Poklukarjeva smrt jih je rešila, da niso storili greha, zaradi katerega bi bili prekleti in zavrženi kakor vsak, ki izdaja in ubija; svojo krivdo bodo odkupili s tem, da bodo oskrbovali grobove in služili junakom, ki se borijo za pravice naroda - zgled jih je pripeljal na pravo pot.

Spet se izza Begunjščice pripodi nevihta, nato zasije mesečina in se pojavi zbor talcev, ki ponavljajo svoje sporočilo. Iz kapelice stopi sama Mati božja in pozdravi vsakega mučenika posebej: našli so svoj mir, krivico nad njimi je nemudoma maščeval Bog. Prihaja nov čas, rodil se bo novi človek, ki bo ravnal po srcu in bo velik v odpuščanju. - Privid izgine, Mirjam in njeni so do dna pretreseni, saj jih je razsvetlilo spoznanje: bodočnost bo last človeka, dobrega, ponižnega in ljubečega.

Janez E. Krek: **OB VOJSKI**, 1917

OSEBE: *KROVČEVKA*, mati. *KLANČEVKA*, posestnica na Klanecu. *MARUŠA*, beračica. *REZA*, klepetulja. *AGATA*, dekla na Klanecu. *ANČKA*, *IVANKA*, *MARICA*, sirotke. *Ruska mati*, laški in ruski ujetnik, dekleta, otroci.

1. SLIKA: Dekleta krasijo Marijino znamenje, pri tem jih moti Reza, ki povsod vidi le greh in tako jezika, da jo dekleta odženejo. Strašen čas je, vojna divja že skoraj štiri leta, vse več je sirot, mater in žena, ki se same ubijajo z delom in jim skrb za sinove in može ne da spati. Edina tolažnica jim je Marija, njej procesija poje pesmi in jo prosi za pomoč.

2. SLIKA: Krovčevko je molitev v procesiji pomirila, da zaspi, v sanjah vidi sina v laškem ujetništvu, kako hrepeni po domu, družini in miru. Nato zagleda drugega sina v ruskem ujetništvu, kjer ruska mati skrbi zanj, kot da je njen; skupaj pojeta o vojnem trpljenju, spominjata se Kristusove smrti in vstajenja, kar sina navda z upanjem na srečno vrnitev ... Ko se mati zbudi, je potolažena: sanje so gotovo prišle iz nebes.

3. SLIKA: Klančevki je mož padel že v začetku vojne, nato ji je umrl še sinek. Zdaj sovraži ves svet, za grunt se ne briga, zdvomila je v Boga in ne hodi več v cerkev, želi si smrti; celo staro Agato, ki je doslej držala grunt pokonci, našene od hiše. Tedaj pride Maruša: vojska seje sovraštvo, zato jo je treba popravljati z ljubeznijo, nihče pa ni ljubezni bolj potreben kot sirote, ki so ostale same. Naj sprejme tri sirotice, namesto umrlega sinka bo dobila kar tri otročiče, sinko-angelček ji je sam pokazal pot na Klanec! Klančevki se otaja srce, komaj čaka sirotic, ki ji jih pošilja Bog, premagala je svoj obup. Rože, ki so danes vzcvetele v njenem srcu, ne bodo zvenele nikoli.

4. SLIKA: Maruša pripelje sirotice najprej k Marijinemu znamenju, deklice Mariji podarijo rože in prosijo blagoslova zase in za novo mamo. Klančevka, ki jih je za znamenjem skrita poslušala, jih presrečna objame, Maruši pa ponudi svoj dom; z Agato bosta skupaj, tudi zvesta dekla se je vrnila. Pride Reza, spet jezika in se zgraža nad Klančevko, češ da je poganka, in nad Marušo, ki da jo je sam Bog zaznamoval s suho roko. Klančevka ostane mirna, Rezi celo obljubi koš krompirja, saj je njeno srce ozdravljeno, polno ljubezni. Tedaj prihiti k znamenju Krovčevka, ki kar prekipeva od sreče: dobila je pošto, v sanjah je videla prav - sinova sta ujetnika, a živa! Ženske pokleknejo in zapojejo Mariji zahvalno-priprošno pesem.

Angelo Cerkvėnik: **KDO JE KRIV?**, 1934

OSEBE: *VOJAK. ŽENSKA. Častniki, vojaki, ujetniki (glasovi). - Godi se v svetovni vojni na rusko-nemški fronti.*

1. SCENA: Ruška krade kruh in konzerve z vojaškega voza; pri tem jo zaloti stražar, vendar ne vzdigne alarma, nasprotno, oprta ji culo in jo nažene domov, preden se straža zamenja.

2. SCENA: Vojak obiše Ruško. Prek njene vasi in hiše se nenehoma premika fronta, zdaj Nemci pa Rusi pa spet Nemci, toda ona s hčerkico vztraja, rada bi umrla doma. Ne, ni se prodajala, da bi obdržala hišo, nikoli! Poštena Kozakinja je, čaka svojega moža Georga, tu je njegova slika ... Vojak trdi, da Georga pozna, zaigra srečanje med njim in svojo ženo Hildegard: silna kozaška strast jo je premagala, da je šla z njim v Rusijo, zdaj si bo on v zameno vzel Ruško. Ruška ne verjame, da bi bil njen mož zapeljivec, z vso silo se brani vojaka, očita mu, da umazano izrablja njeno stisko. Vendar vojaku ne gre za to, igravec je in v njem tragična lepota vojne vzbuja boleče hrepenenje: težko je potegniti ločnico med teatrom na deskah in teatrom v strelskih jarkih. Zaigra Georga, ki se utrujen vrača k svoji ženi, v Ruški vzbudi omrtvičeno, čakajočo ljubezen, da se ne upira več. Vendar je tudi to teater, vojaka kakor lutko premikajo drugi, njemu pa se je zahotelo, da bi enkrat figure premikal tudi sam ... Trobenta trobi alarm. Vojak odide v boj, v še eno obliko teatra.

3. SCENA: Smrtno ranjeni vojak omahne v Ruškino hišo, vsak čas bodo tu Rusi. Nemški častnik ukaže, naj zažgejo hišo, in ko jo Ruška zaman brani, vojak častnika ustrelji; Nemci se umaknejo. Vojak podoživlja bitko: do danes ni nikogar ubil, zdaj pa je zverinski častnik že druga žrtev - v bitki je srečal lepega kozaškega satana, njenega moža, ubila sta drug drugega ... zato se je moral vrniti k Ruški ... Ruška kljub nevarnosti odhiti, da bi se prepričala v resničnost njegovih besed.

4. SCENA: Ubiti ni njen mož Georg. Vojak prizna, da se je v zgodbo o Georgu in Hildegard zapičil, ker ga je vojna naredila blaznega. Mu Ruška lahko odpusti? Ni sicer ubil njenega moža, ubil pa je *drugega*. Vojna je kriva, ga tolaži Ruška. Ne, zahrope z zadnjimi silami vojak. Vojna smo mi; *vsí smo krivi!* Ruška pritisne mrtvemu na čelo zadnji poljub.

France Bevk: **V KAVERNI**, 1922

OSEBE: *JOŽE GRIVAR, narednik. TONE, njegov brat, navaden vojak. KORPORAL. TELEFONIST. VOJAKI.*

Narednik Jože se je vrnil z dopusta, zastopal je bil svojega starejšega brata pri poroki z dekletom, za katerim sta včasih oba gledala. Toneta zdaj muči sum, da ga je brat zastopal tudi v postelji. Jože ne reče nič določnega, tovariši pa opolzko namigujejo - človek je tem večje prase, čim bliže smrti je. Sovražna ofenziva je, topovi nenehno grmijo, ko bodo utihnili, bo sovražnik

napadel. Telefonist prejme povelje, da naj okrepijo stražo, ta bo morala sovražniku preprečiti dostop do kaverne, sicer so vsi izgubljeni. Ker se za stražo nihče sam ne javi, saj naloga pomeni skoraj gotovo smrt, Jože določi brata. Tone se upira, prosi tovariše, naj ga vendar kdo zamenja, a vsi surovo planejo nanj, ne bodo umrli namesto njega! Tone jim vrže v obraz, da so volkovi, in odide, nato pa od zunaj zasuje vrata: poginejo naj z njim vred, ki ga neusmiljeno muči dvom - Jože, si spal z mojo ženo ali ne? Jože pove, da ni spal, čeprav dekle ljubi in je ona imela solze v očeh, med njima je bila prava ljubezen, Tonetu pa je šlo predvsem za njen grunt! Tovariši Toneta rotijo, naj jih ne pusti zasute in obsojene, ko pa v odgovor dobijo samo blazen krohot, začnejo v paniki iskati krivca: je to Bog, matere, ki so jih rodile, cesar, tisti, ki se tiščijo doma, na varnem? Ne, narednik je kriv, kot predpostavljeni bi jih bil dolžan rešiti! Jožetu potrgajo zvezde, v besnem obupu ga ubijejo, a to jih ne reši predsmrtne groze: eni molijo in se spovedujejo svojih grehov, drugi kolnejo, dokler bobnenje zunaj ne potihne. Zdaj vedo, da jim ostaja le še nekaj minut, v smrtnem strahu se krčevito stisnejo skupaj. Zagrmi eksplozija, zaklonišče se spremeni v mrtvo duplino s krvavečimi telesi ...

I. OD BRATOVSTVA K BRATOMORU (BK1B)
MODEL1

II. OD BRATOMORA K SAMOMORU (BK5)
PONOTRANJENJE - POZUNANJENJE

222

1. BLATO = ZLATO *IDENTITETA (Id)*

- Blato** 1
2 Zbogom zvezde
- Blagor blata** 1 Fideji brat
2 Rdeče zlata zgodovina
3 Bratovski objem blata
- Blato v izviru in izteku** 1 Premagovanje blata
2 Križ čez blato

2. OBLAST , POLITIKA *DVOJČKA (Dč)*

- Politika** 1
2 Pravica do oblasti
- Trije despotje** 1 Diktator Aleksander Veliki
2 Grof Tahi, Škof Hren

3. BLODNJA : VIZIJA *DVOJNIKI (Dv)*

- Mojcnova dramatika** 1, 2
- Od bratovstva k bratomoru I**
Blodnja 1
2 Človek in nič
3 Rabelj-žrtev
- Nastajanje SAPO** 1 Detelova dramatika
2 Hinavstvo in cinizem
3 Družinska žrtev
4 Starši - otroci
- Iskanje drugosti** 1 Veliki, mali, drugi

1. IGRA = VLOGA = JEZIK (IVJ)
K INDIVIDUALNI Id

- Geometrija redov** 1 Predpostavke
2 Temelji
3 Vidiki
4 Prevezave
- Slovenska dramatika - modeli** Metodološke in aksiološke teme
- Dialogi** 1 Nagovori, drugovari
2 Hudogovori, pogovori
3 Razhajanja
4 Razgovori
5 Eseji, pisma, portreti 1

2. KARNIZEM , MAGIZEM (KM)
K INDIVIDUALNIMA Dč

3. OBUP - IZGUBLJENOST - SAMOMOR (OIS)
K INDIVIDUALNIM Dv

- Morala = amoral** 1 Taščica ali noj?
2 Taščica = noj
3 Noj ali taščica?
4 Pisma nojem in taščicam
5 Taščica pod nojem
- Današnja slovenska dramatika**
1 Obračun med vrati
2 Komentariji
3 Kulturno okolje
4 Zgodovina lipicanije
5 Let na dno

III. OD SAMOMORA K BRATOVSTVU (SKB) ZGODOVINA

1. (SLOVENSKA) PLEMENSKA SKUPNOST (S)PS H KOLEKTIVNI Id

Slovenski plemenski junaki - Tugomer 1, 2, 3
Crtomir 1, 2

Dramatika narodno osvobodilnega boja

1 Naša sveta stvar (leva)

Porajanje levite-desnice

- 1 Sijjenje svetega narodnega prastara
- 2 Oženje domovine
- 3 Napačni in pravi

2. (SLOVENSKA) KATOLIŠKA CERKEV (S)KC H KOLEKTIVNIMA Dč

Dramatika slovenske politične emigracije

- 1 Sveta vojna
- 2 Hrišćanska tragedija
- 3 Paradoks odreševanja
- 4 Pravica in kazni
- 5 Prijatelj in izoljavci
- 6 Krvavi ples
- 7 Vstajenje ali rekvijem
- 8 Razval ali poveličanje
- 9 Gnifa voda
- 10 Gaveja dolina

Svetost, čudež, žrtev

3. (SLOVENSKA) DRUŽBA (S)DB H KOLEKTIVNIM Dv

Začetki slovenske dramatike 1 Zlo in s(i)la kot izvor
2 Greh in iskanje kot izvor

Duhovniki, meščani, delavci 1 Klerikalizem in liberalizem
2 Paternalizem in emancipacija

Duhovniki, plemiči, kmetje 3 Avtonomizem in kapitalizem
1 Uparnik človekoljub

Trideseta leta Leto 1940

Primorska slovenska dramatika

- 1 Krivda in sanja
- 2 Ribe in tički
- 3 Nebo = pekel

Kompleks Celjskih 1 Naddlovek Blaže in princeza Nežica
2 Junak Janez in svetnik Anton

Čitalniška dramatika

- 1
- 2 Krepost
- 3 Svoji-Naši
- 4 Pogodba
- 5 Pena
- 6 Narava in zopernarava

Jugoslovanski nacionalizem 1 Sentimentalni heroizem
1991=1919=1945? 1 Patrioti in pokvarjenci
2 Vojaki in trpini

SLOVARČEK KRATIC

(sestavila Alenka Goljevšček)

Abs	- absolutno, absoluten	Blejke	- Junaške Blejke
Abst	- abstraktno	Bm	- bratomor(nost)
AD	- avtodestrukcija	Br	- bratovstvo
AdEva	- Adam in Eva	BRoz	- Branko Rozman
ADH(um)	- avtodestrukcija humanizma	Brž	- buržoazija
Agr	- agresivno	BS	- Brižinski spomeniki
AK	- avtokritika	(B)SAPO	- (božja) SAPO
Aks	- aksiološki	BSAPOEV	- BSAPO-eksistenca-vloga
Aleks	- Aleksander	BSSvet	- Svet brez sovraštva
AleksPR	- Aleksander praznih rok	BT	- bratovstvo-teror
AlešK	- Aleš Kermavner	Cajn	- Stanko Cajnkar
Alt	- alternativa, alternativno	Can	- Cankar
AltB	- alternativno bivanje	CanD	- Cankarjeva dramatika
AltM	- alternativno mišljenje	CanVida	- Cankarjeva Lepa Vida
AMor	- amoralna	Cerk	- Angelo Cerkvenik
Anarh	- anarhističen	ČB	- črnobelo(st)
ANcl	- nacionalen, nacionalnost	ČD	- čitalniška dramatika
AnG(lob)	- antiglobalizem	ČD	- Čitalniška dramatika
AngAmi	- Angloamerikanci	Čečki	- Zlata čeveljčka
AnIn	- analitik-interpret	ČHM	- četverni hipermodel
AnK	- antikomunizem	Čita	- čitalnica
Anus	- Anonimus	Čl	- človek
ARF	- avtorefleksija	Člk	- Človek, ki je umoril Boga
Arga	- Argentina	Čloštvo	- človeštvo
Arh	- arhaično	ČIP	- človekove pravice
Askld	- asktetska ld	Črt	- Črtomir
Av	- avtizem	Čtk	- častnik
AVS	- arhaična vaška skupnost	ČvŠ	- Človek v šipi
Avs(a)	- Avstrija	Dab	- družabno(st)
Avsti	- Avstrijci	Dak	- Krištof Dovjak
Avt	- avtonomen	DAnt	- Dovjakova Antigona
Bar	- barbar(izacija)	DaSD	- Današnja SD
BDr	- Bog-Drugi	Db	- družba
BDt	- Bog-Drugost	Dbno	- družbeno
BeGa	- Bela garda	DČ	- dobri človek
BKK	- brez krivde kriv	Dč	- dvojček
Blak	- blodnjak	DDč	- desni dvojček
BlaNe	- Blaže in Nežica v nedeljskej šoli	De	- desnica
BlaNe	- Nadčlovek Blaže in princesa Nežica	Dek	- dekadentno
Blaži	- Vrnitev Blažonovih	Delljud	- delovno ljudstvo
		Demonaca-	- demonizacija

Dfz	- desni fašizem	Evra	- Evropa
Dg	- drugenje, drugiti	Evri	- Evropejci
DgB	- drugenjsko bivanje	Fasc	- fascinacija
Dgč	- drugačno(st)	FAVS	- fevdalna AVS
Dg€	- drugenjska etika	FD	- fevdalna družba
DgM	- drugenjsko mišljenje	Fif	- filozof
DgT	- drugenjska teologija	Figsvatba	- Figarova svatba
DgZn	- drugenjska znanost	Fija	- filozofija
Dia	- Dialogi	FiLD	- Filipčičeva dramatika
DiaMat	- dialektični materializem	File	- Emil Filipčič
Dine	- Dominik Smole	Fin(ž)	- Fran S. Finžgar
Dmb	- domobranstvo	FKC	- fevdalna Katoliška Cerkev
Dn	- družina	FKr(ist)	- fevdalni Krist
DR	- desna revolucija	Folk	- folklorno
Dr	- drugi	FP	- fevdalno pojmovanje
Dra(b)Pas	- Drabosnjakov Pasijon	Fz	- fašizem
Drab	- Drabosnjak	Gar	- gostilničar
DSD	- današnja slovenska desnica	Gen(t)	- gentilizem
DSKC	- današnja slovenska Katoliška Cerkev	Gene	- generacija
DSL	- današnja slovenska levica	GG	- generacija-grupa
DSPE	- Dramatika slovenske politične emigracije	GhK	- greh, krivda
Dt	- drugost	Gilna	- gostilna
Duš	- duševen	GiM	- Gabrijel in Mihael
Dv	- dvojniki	Gimna	- gimnazija
Dž	- država	GK	- grešni kozel
Džan	- državljani	Gled	- gledališče
Džnik	- državnik	GledŽ	- gledališko življenje
Džno	- državno	GoDo	- Goveja dolina
DžV	- državljanska vojna	Gos	- gospodar
EDč	- ekskluzivna dvojčka	Goša	- Alenka Goljevšček
EH	- epično historično	GrGr	- Grozd, Gruden
Ehr	- Lambert Ehrlich	Har	- harmonija, harmonično
Ek	- eksistencialno, eksistenca	Hed	- hedonizem
Ekon	- ekonomski	Her	- heroizem
EkP	- eksistencialno personalno	Hin	- hinavec
Ekpm	- ekspresionizem	Hist	- historičen
Eks	- eksperimentalno	HKD	- hiperkompleksna diferenciranost
Ekskl	- ekskluzivni	HM	- homo multiplex
Ekz	- ekspanzivno	HMg	- humanistična megastrukture
Ekzm	- eksistencializem	Holo	- holokavst
Emp	- empirično(st)	Hrš	- hrvaški
Enot	- enotnost	Hrti	- Hrvati
ErCh	- eros-charis	HS	- historično strukturalno
ErS	- erotika-spolnost (eros-seksus)	HUH	- Hribar, Urbančič, Hribarjeva
ES(no)	- empirično singularno	Hum	- humanizem
Est	- estetski	Humst	- humanist
Et	- etičen	I(t)fz	- italijanski fašizem
EtatH(um)	- etatistični humanizem	Id	- identiteta
EtH	- etični humanizem	IdB	- identitetno bivanje
EV	- eksistenca, vloga	Idea	- idealen
Evi	- Evangeliji	Ideaca	- idealizacija
		Ideol	- ideološki

IdM	- identitetno mišljenje	Kob	- France Koblar
Idn	- identifikacija	Koc	- Edvard Kocbek
IgReVi	- Igra videza in resnice	Koda	- komedija
Inca	- inteligenca	Kol	- kolektiv(no)
Indiv	- individualen	Kom	- komunizem
Indus	- industrijski	Komsti	- komunisti
Inf	- indiferenciacija	Kons	- konservativno(st)
InH	- intimistični humanizem	Konta	- kontingenca
Int	- intimizem, intimno	Konv	- konvencionalno, konvencionalizem
Intel	- intelektualen	KoVida	- F. Kozaka Vida Grantova
IpK	- interpersonalna komunikacija	Kpl	- kapitalizem
Ir	- ironičen	KrekD	- Krekova dramatika
Is	- iskanje	Krim	- kriminal
IsDč	- iščočič Dč	Krimec	- kriminalec
It	- italijanski	Krit	- kritično
Ivanka	- Jamska Ivanka	Kriv	- Kdo je kriv?
IVJ	- igra, vloga, jezik	Krš	- krščanski, krščanstvo
IvSvet	- Ivo Svetina	Kršpa	- Krvava Španija
IZ	- izkoriščan(je)-zatiran(je)	Ktz	- kaotizem
Izb	- izobraženec	Kul	- kultura, kulturno
Izd	- izdajavec	Kulnik	- kulturnik
IzDbJav	- izstop iz družbene javnosti	Kulster	- kulturni minister
Jack(oz)	- Jacek Kozak	L(j)erci	- Ljudožerci
Janč	- Drago Jančar	L(j)erstvo	- ljudožerstvo
JAnt	- Jovanovičeva Antigona	Ladja	- Ladja brez imena
Jav	- javnost	Lbn	- libertinizem
Jel	- Nikolaj Jeločnik	Lbt	- libertarnost
Jez	- Jezus	LD	- liberalna družba
Jfz	- jugofašizem	LDč	- levi dvojček
JKr	- Jezus Kristus	LdDr	- ljubezen do drugega
Jov	- Dušan Jovanović	LdNar	- ljubezen do naroda
JovD	- Jovanovičeva dramatika	LdNSS	- ljubezen do Naše svete stvari
JTugo	- Jurčičev Tugomer	LdS	- ljubezen do smrti
Jurč	- Josip Jurčič	le	- levica
KaKi	- Kardelj, Kidrič	Lfz	- levi fašizem
Kan	- kristjan	Lib	- liberalizem
Kanje	- Kamenje bi zagorelo	Libci	- liberalci
Kaot	- kaotičen	Lin	- Anton Tomaž Linhart
Kap	- kapital	Lita	- literatura
Kar	- komentar	Lj	- Ljubljana
Kask	- kamnosek	LjDa	- V Ljubljano jo dajmo!
Kat	- katolištvo, katoliški	Ljezen	- ljubezen
KAv	- kolektivni avtizem	Ljuba	- Ljubislava
KbK	- krivda brez krivde	Ljud	- ljudstvo
KC	- Katoliška Cerkev	Lovr	- Joža J. Lovrenčič
KčB	- Križ čez blato	LR	- leva revolucija
Kfz	- klerofašizem	LTugo	- Levstikov Tugomer
KId	- kolektivna identiteta	Lud	- ludizem, ludističen
Klas	- klasičen	LZ	- literarno zgodovinpisje
Klci	- klerikalci	LZnik	- literarni znanstvenik
Klz	- klerikalizem	M(at)Zup	- Matjaž Zupančič
Km	- kmetstvo, kmečki	M=A	- Moralna = amoralna
KMg	- katoliška megastruktura	Mag	- magizem, magija, magistično

Majc	- Stanko Majcen	Nast	- nastajanje
Mak	- maksimalno	Ncl	- nacionalizem
MaPSt	- makropomenska struktura	Nclst	- nacionalist
Marnik	- Marko Pogačnik	Ncz	- nacizem
Mašč	- maščevanje	NČ	- nadčlovek
Mat	- Matiček se ženi	ND	- nacionalna država
Maz	- mazohizem	NDM	- na drugih mestih
MBP	- moji bivši prijatelji	NeČi	- nedolžnost-čistost
MČ	- mali človek	Neg	- negativno
MD	- Majcnova dramatika	NejDam	- naprej-drugam
Me	- mega	Nem	- nemški
Megla	- Detektiv Megla	Niet	- Friedrich Nietzsche
Mela	- melodrama	Nih	- nihilizem
MeP	- mejni položaj	Nihst	- nihilist
Meš	- meščanstvo	NKc	- notranja Kc
Met	- metodološki	NKNM	- naravno kulturno pravno meščanstvo
MGG	- moja generacija-grupa	NL	- narod-ljudstvo
MicMat	- Županova Micka, Matiček se ženi	NNcz	- nemški nacizem
Mim	- mimezis, mimetičen	NOB	- narodno osvobodilni boj
MimDč	- mimetični dvojček	NOBD	- dramatika narodno osvobodilnega boja
Min	- minimalno	NoR	- Nova revija
Mist	- mističen	nor(ov)ci	- udje Nove revije
Mister	- minister	Noštvo	- Novo človeštvo
MM	- malomeščanstvo, -ski	Not	- notranji
MMah	- Mirko Mahnič	Nota	- notrina
MMB(P)	- Marija Mati Božja (Pomagaj)	Notčm	- notranja emigracija
MO	- množična občila	NPED	- dramatika notranje politične emigracije
Mo	- moški	NSS	- Naša sveta stvar
MOč	- moj oče	NSvet	- Novi svet
Mod	- mod(er)no	NTM	- na tem mestu
Möd	- Vinko Möderndorfer	Nv	- narava
MoM	- moja mati	Nvno(st)	- naravno(st)
Mon	- monoliten	Ob	- oblast(niško)
Mor	- morala	ObDb	- oblastniška družba
Morno	- moralno	Obs	- Obsodili so Kristusa
Morz	- moralizem	ObV	- Ob vojski
Mota	- moraliteta	Ogenj	- Ogenj in pepel
Mrc	- Dušan Moravec	OIS	- obup, izgubljenost, samomor
MrD	- Mrakova dramatika	OK	- odrešenjsko krščanstvo
Mrk	- marksizem, marksističen	OKC	- odrešenjsko krščanska Cerkev
Mrkst	- marksist	OPsk	- osamljeni posameznik
MSk	- modelna skica	Org	- Organogram
MSI	- modelna slika	Org	- organsko
Muč	- mučenje, mučilen	Ort	- ortodoksen (pravoslaven)
Musl	- musliman	Os	- osebnost
MV I (II)	- med prvo (drugo) SvetV	Osci	- Osvobodenci
MV	- medvojni	Osm	- osmišljanje
NA	- new age	OtR	- Otroka reke
Nac	- nacionalen	Ožld	- ožja ld
Naca	- nacija	P(r)Krst	- Prešernov Krst pri Savici
NaPol	- Na Pologu		
Nar	- narod		

PaP	- Patrioti in pokvarjenci	PriSo	- prijatelji-sodelavci
Patri	- Patrijoti	Priž	- Primož Kozak
PAv	- posamezni(kov) avtizem	PrM	- prvotno meščanstvo
Pav	- Tone Pavček	Prol	- proletariat
PavZlc	- Pavček, Zlobec	Pror	- praumor
PČ	- pravi človek	Prot	- protestantstvo
PD	- posamezna drama	Prska	- Primorska
Pek	- pesnik	Prt	- partizanstvo
Per	- personalno, personalizirati	Prz	- Velika preizkušnja
Perv	- perverzen	PS	- plemenska skupnost
Pld	- posamezn(ikov)a identiteta	PsiTera	- prihoterapija
PijGraf	- Niko Grafenauer	Psk	- posameznik
Pip	- Pipin Mali	PSt	- pomenska struktura
Pirc	- Dušan Pirjevec	Pt(i)ja	- Partija
Pl	- plemstvo, plemiški	Ptrz	- patriotizem
PlaGa	- Plava garda	PUH	- personalizirana univerzalna humaniteta
Pleb	- plebejski	Punta	- Velika puntarija
PIK	- plemstvo, kler	PV	- predvojni
PM	- postmoderna	PVD	- poboj vrnjenih domobrancev
PMg	- poganska megastruktura	Pvt	- privatno(st)
PN	- pravično nasilje	Pvt(z)	- privatno(st), privatizem
Pniz	- podniz	Pvtnik	- privatist
PnM	- polno mesto	Pzja	- poezija
PO	- posamezna oseba	PzM	- prazno mesto
Počkova	- Dragica Potočnjak	Rad	- radikalno(st)
Podla	- Podlaga zakonske sreče	Raz	- različno(st), raznotero(st)
Podn	- Podnajemnik	Razc	- razcepljen
Poenot	- poenotevanje	Razci	- Raztrganci
Pog	- pogansko	Razr	- razredni
Poh	- Pohujšanje v dolini Šentflorjanski	RazRese	- raziskovanje resnice
Pohl	- pohlepni	Razsv	- razsvetljensko
Pol	- politično, politika	RB	- razredni boj
Polik	- politik	Rca	- različica
Ponot	- ponotranjen(je)	RealD	- realistična dramatika
Pos	- posamezno	ReAr	- rearhaizacija
Posn	- posnemanje	Reb	- Rebula Alojz
Pot(no)	- potencial(no)	Red	- reduktivno(st)
Poz	- pozitivno	Reda	- redukcija
PP	- politična policija (Partija)	Refa	- refašizacija
Pr(ski)	- primorski, Primorska	Refe	- refevalizacija
Prada	- prakrivda	Rel	- relativno
PraPri	- pravi-pristni	Relz(m)	- relativizem
Pravec	- Pramorivec	Repet	- repeticija
Prc	- Primorec	Reta	- retorika
Preš	- France Prešeren	Reva	- revolucija
Pret	- preteklost	Revar	- revolucionar
Preza	- prevezava	Revno	- revolucionarno
Prih	- prihodnost	RKPL(EL)	- red-kozmos-polis-logos (-etos-lepota)
Prikr	- prikrivanje	Rlga	- religija
Pril	- prijatelj	RLH	- razsvetljenstvo-liberalizem-humanizem
PriPra	- pristni-pravi		
Pris	- prisilen		

RMg	- reistična megastruktura	SmKrst	- Smoletov Krst pri Savici
Roj	- Rojstvo v nevihti	smodel	- submodel
Rom	- romantičen	Smš	- smetišče
RomD	- romantična dramatika	Snik, -ca	- svetnik, -ca
RP	- razvojna premica	SocH(um)	- socialni humanizem
RPP	- Resnica, Pravica, Poštenje	SoD	- socialdemokracija
RR	- reinterpetacija in rekonstrukcija	Sodba	- Velika sodba
RSD	- Rekonstrukcija in/ali reinterpetacija slovenske dramatike	SovZa	- Sovjetska zveza
Rud	- Franček Rudolf	SPD	- slovenska povojna dramatika
RudVera	- Rudolfova Veronika	SPE	- slovenska politična emigracija
RzŽ	- Rojeni smo za življenje	SPED	- dramatika slovenske politične emigracije
S	- smrt	SSD	- starejša slovenska dramatika
SA	- svoboda in avtonomija	SSL	- samoslepilo
Sad	- sadizem, sadističen	(S)SS	- (spodnji) srednji sloji
Sak	- sakralno(st)	Sš	- sovraštvo
SAKO	- svobodna avtonomna kolektivna oseba	St	- sveto(st)
SAnt	- Smoletova Antigona	STH	- Spomenka, Tine Hribar
SAPO	- svobodna avtonomna posamezna oseba	StKri	- Sveta sarmatska kri
SaPsk	- samovoljni Psk	Stl	- stalinizem
Sard	- Silvin Sardenko	Stol	- stoletje
SB	- Spremne besede	Stra	- struktura
SD	- slovenska dramatika	Stren	- strukturalen
SeH	- sentimentalni humanizem	Strit	- Josip Stritar
Sek	- seksualno, seksizem	Strno	- struktur(al)no
Sent	- sentimentalni	Strš	- stranišče
SH	- Spomenka Hribar	Stsk	- svetoskrunstvo
SHKI	- slovenska humanistična kulturniška inteligenca	Stš	- svetišče
Si(m)Krst	- Simčičev Krst pri Savici	Stvar	- Stvar Jurija Trajbasa
Sim	- simulacija	Sty	- Truth Story
Simb	- simbol(ič)no	StŽ	- svetost življenja
Simč	- Zorko Simčič	Sun	- samouniče(va)nje
Siz	- samoizničje(va)nje	SV	- sveta vojna
Sl	- slovenski	Sv	- svoboda
Slav	- slovanstvo	Svet	- svetoven
Slci	- Slovenci	SvetD	- svetovna dramatika
Slja	- Slovenija	SvetV	- svetovna vojna
SIK	- Slovarček kratic	SvM	- svobodna misel
Slod	- Anton Slodnjak	Svno	- svobodno
Slov	- slovenstvo	Svoji	- Svoji k svojim
Slski	- slovenski	SZ	- samozavrtost
Slščina	- slovenščina	SZSL	- samozaslepljenost
SLZ	- slovensko LZ, slovenska literarna zgodovina	Sž	- sovražnik
SIZ	- slovenska zavest	SŽ	- sveta žrtev
Sm	- samomor	Šel	- Rudi Šeligo
SM	- sadomazohizem	ŠHM	- šesterni hipermodel
Smil	- smiljenje	ŠkofPas	- Škofjeloški pasijon
		Šor	- Ivan Šorli
		Špic	- Jakob Špicar
		ŠpK	- Španska kraljica
		Tarba	- Tarbula, keršanska junakinja
		Teh	- tehnični
		Tem	- temeljni, -a, -o

Teor - teoretičen
 TH - Tine Hribar
 THM - trojni hipermodel
 Tija - teologija
 Tip - tipično(st)
TKriž - Krekov **Turški križ**
 Tor - Torkar Igor
 Tot - totalitarizem, total(itar)no
 Tr - transcendenca
 Trad - tradicija, tradicionalističen
 Trag - tragično(st)
 Traga - tragedija
 TRF - transformacija
 Trg - trgovski
 Trl - transcendenca v imanenci
 Trp - trpljenje
 Trz - terorizem
 Trz - terorizem
 Trž - tržen
 TS - ta svet
Turjaški - **Andrej Turjaški**
 U - univerzitetno
 Ub - ubijanje
 Učo - učitelj
 UH - univerzalna humaniteta
 Umet - umetnost, umetniško
 UmKap - umski kapital
 UnBDr - uničeni Bog-Drugi
 Unič - uniče(va)nje
 Urb - Ivo Urbančič
 Usm - usmiljenje
 Ut - utilitaren
 Už - užitek
 Užar - užitkar
Vas - **Srečna draga vas domača**
 VČ - veliki človek
 Ver - verski
 VeŽ - večno življenje
Vice - **Berite Novice!**
 Virt - virtualen
 VIS - vrednostni interpretacijski sistem
 Vit - vitalizem, vitalen
 VitZup - Vitomil Zupan
VKa - **V kaverni**
VMD - **Veliki, mali, drugi**
 Voj - vojaški
 VoM - vstajenje od mrtvih
 Vomb - Joža Vombergar
 Voš - Josip Vošnjak
Vrc - **V vrtincu**
 Vrta - vrednota
 VS - večno spovračanje

VsD - vsebine dram
Vst - **Vstajenje kralja Matjaža**
 Zadr - Franc Zadravec
 ZahEva - Zahodna Evropa
 Zamol - zamolčevanje
 Zanič - zaničevanje
 Zapl - zapeljevanje
Zasti - **Trudni zastori**
ZaSvo - **Za svobodo**
 ZČ - zli človek
 ZD - Zajčeva dramatika
 Zg - zgodovina
 Zgar - zgodovinar
 Zgsko - zgodovinsko
 Zl - zatiravci, izkoriščevalci
ZIK (ZIK) - **Zasilni izhod, Križišče**
 ZKC - Zunanja Katoliška Cerkev
 Zn - znanost, znanstven
 ZnaSi - znak-simbol
 Znik - znanstvenik
 Zun - zunanji
 Zup - Vitomil Zupan
 Ž - življenje
 Že - ženska
Žid - **Liberalizem ali večni žid**
Žoga - **Pisana žoga**
 ŽS - življenje-smrt
 Žur - žurnalizem
 Žurst - žurnalist

*****

An pred besedo ali kratico = anti
 Da pred besedo ali kratico = današnji,
 -a, -e, npr. DaSD, DaSlov
 itn.
 F pred besedo ali kratico = fevdalni, -
 a, -o, npr. FBrž, FKrist itn.
 K- pred besedo ali kratico = kot, npr.
 K-milost, K-PO itn.
 Lum pred besedo ali kratico = lumpen,
 npr. LumPartija, LumLib itn.
 Ps pred besedo ali kratico = psevdo
 S pred besedo ali kratico = slovenski,
 -a, -o, npr. SZg, SGen, SDb
 itn.
 Ta pred besedo ali kratico = takratni,
 -a, -o
 Ve pred besedo ali kratico = večni,
 -a, -o,

SEZNAM KNJIG RSD

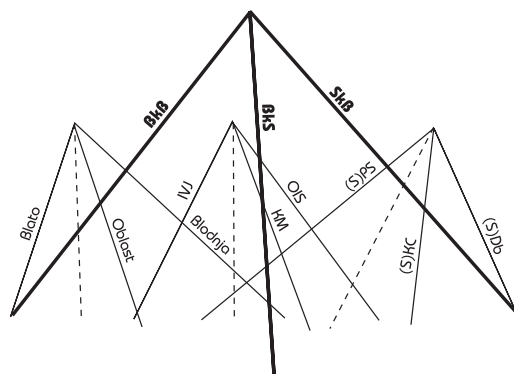
88. **Razval ali povečanje**, 2003, 248 s.
89. **Let na dno**, 2003, 238 s.
90. **Narava in zopernarava**, 2003, 240 s.
91. **Sentimentalni heroizem**, 2003, 258 s.
92. **Gnila voda**, 2003, 244 s.
93. **Goveja dolina**, 2003, 250 s.
94. **Razgovori**, 2003, 250 s.
95. **Ėseji, pisma, portreti 1**, 2003, 236 s.
96. **Veliki, mali, drugi**, 2004/2007, 236 s.
97. **Patrioti in pokvarjenci**, 2004/2007, 248 s.
98. **Vojaki in trpini**, 2004/2009, 234 s.
99. **Iskavci smisla**, 2004, tipkopolis, 302 s.
100. **Operacija Ciril-Metod**, 2004/2009, 252 s.
101. **Triumf Ciril-Metod**, 2004/2008, 232 s.
102. **Uvod in naĉrt**, 2004, ZaloŹba MiĹ, 248 s.
103. **Volĉji ali zimzeleni ĉas?**, 2004, ZaloŹba MiĹ, 240 s.
104. **Predavanja**, 2004, ZaloŹba MiĹ, 288 s.
105. **Red blodnje in vizija**, 2004, 276 s.
106. **Konstrukt in resnica**, 2005, 254 s.
107. **Vera in obup**, 2005, 262 s.
108. **Teologija postmoderne**, 2005/2008, 262 s.
109. **Slovenski narod se poraja**, 2005, 286 s.
110. **Slovenski narod se lomi**, 2005, tipkopolis, 300 s.
111. **V vrtincu (samo)prevar**, 2005, tipkopolis, 290 s.
112. **Medvedova dramatika**, 2005, tipkopolis, 262 s.
113. **Raj, pastorala, mir, vojna**, 2006, 286 s.
114. **GrĹka ali katoliĹka antika?**, 2006, 316 s.
115. **Nekrolog samemu sebi 1**, 2006, 258 s.
116. **Nekrolog samemu sebi 2**, 2006, 308 s.
117. **Naivna doba**, 2006/2009, 208 s.
118. **Polemiĉna doba**, 2006, tipkopolis, 237 s.
119. **Zagatna doba**, 2006, tipkopolis, 279 s.
120. **Destruktivna doba**, 2006, tipkopolis, 262 s.
121. **Verbalistiĉna doba**, 2006, tipkopolis, 234 s.
122. **Refleksivna doba**, 2006, tipkopolis, 293 s.
123. **Drama (maĹa?) Ivana Mraka**, 2007, 410 s.
124. **Pohod in polom zgodovine 1**, 2007, 282 s.
125. **Pohod in polom zgodovine 2**, 2007, 238 s.
126. **Med gledaliĹĉem in fikcijo**, 2007, 248 s.
126. **Med dramatiko in spominom**, 2008, 266 s.

Knjiga: VOJAKI IN TRPINI

Nadniz: OD SAMOMORA K BRATOVSTVU

Niz: (SLOVENSKA) DRUŽBA

Podniz: 1991=1919=1945?

RSD (Rekonstrukcija in/ali reinterpretacija slovenske dramatike)

Knjiga **VoTr (Vojaki in trpini)** je druga po vrsti v Pnizu **19-19**; Pniz preučuje paralele med tremi pomembnimi obdobji slovenske zgodovine 20-ega stoletja, čas prve svetovne vojne, druge svetovne vojne in vrnitve liberalne družbe ter ustanovitve nacionalne države; raziskuje kako so ta obdobja rangirana v medsebojnih razmerjih. Rezultati analize so presenetljivi, povsem drugačni kot v politični državni zavesti. V **VoTr** so upoštevane drame iz druge in prve svetovne vojne oz. pripadajočih jima domačih zgodovin. Drugo vojno - levo revolucijo in katoliški odziv nanjo - zastopajo Borovi **Raztrganci**, nadaljevanje in sklep analize iz knjige **PaP**, ter Anonimusova **Velika sodba**, prvo vojno pa Cerkvnikova drama **Kdo je kriv?**, Bevkova **V kaverni** in Krekova **Ob vojski**; prvi dve obravnavata fronto, tretja zaledje in ujetništvo.

KAZALO

Ljudska pesem: Tam za turškim gričem	2
France Balantič: V ognju groze plapolam	2
IGRA RESNICE IN VIDEZA II (ob Borovih Raztrgancih).....	5
POD PONIŽNOSTJO MAŠČEVANJE (ob Anonimusovi Veliki sodbi)	31
DOM ŽALOSTI, DOM VESELJA (ob Krekovi Ob vojski).....	63
VOJNA, LUBEZEN, SMART (ob Cerkenikovih Kdo je kriv?)	121
V KRVAVI PASTI (ob Bevkovi V kaverni)	157
SPREMNE BESEDE	217
VSEBINE DRAM (povzela Alenka Goljevšček).....	218
ORGANOGRAM	222
SLOVARČEK KRATIC (sestavila Alenka Goljevšček)	224
SEZNAM KNJIG RSD	231
ZADNJICA	232